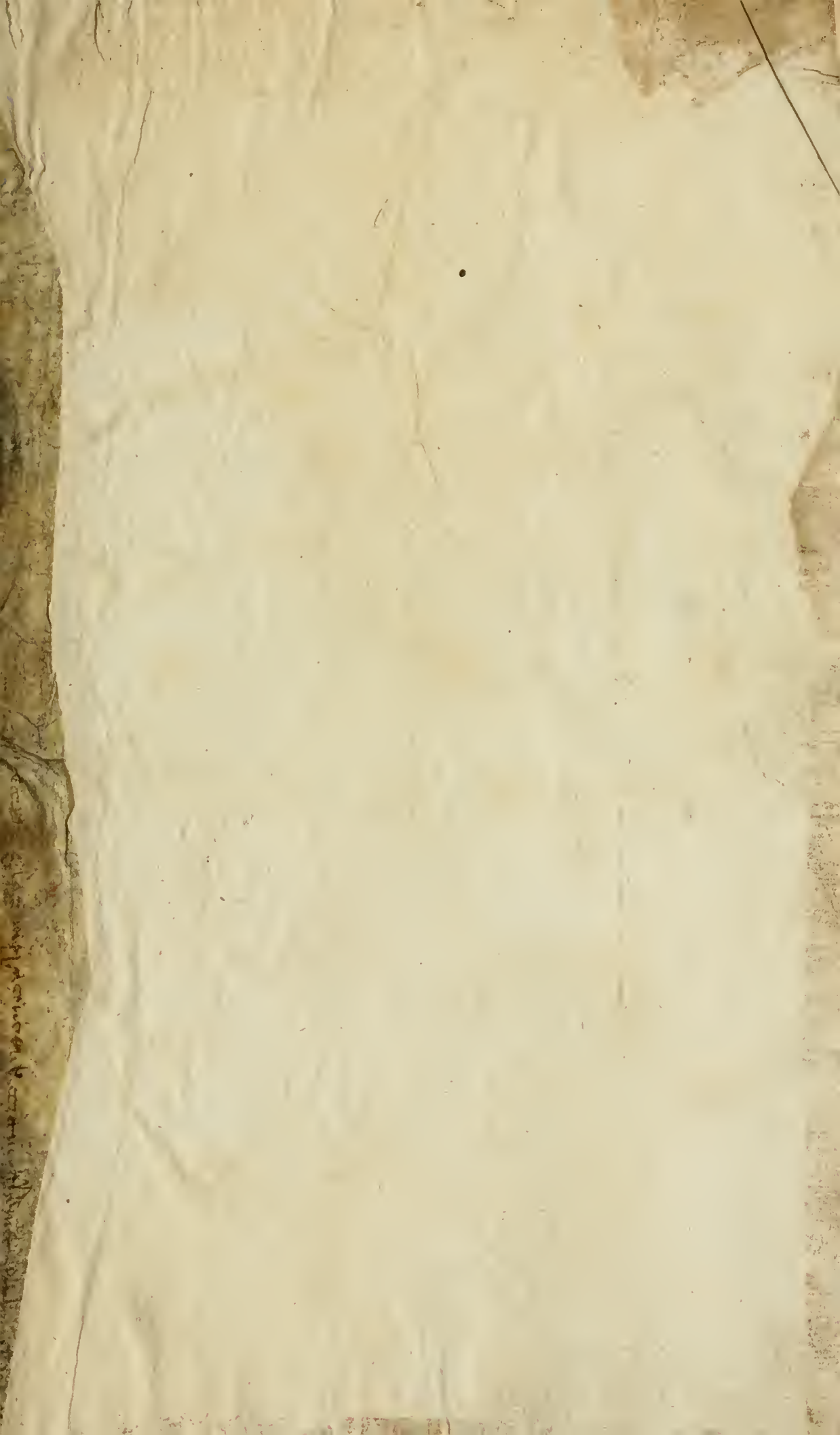

EX BIBLIOTHECA
FRANCES A. YATES

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

PHILOSOPHIA MOYSAICA.

*Cum adjicitur, post Fol. 153., Respon-
sum ad Hæresim - Spongium
M. Fosteri Wesleyani &c.*

*Philosophia hæc Dux sunt Sectiones.
Prima Sectionis Contenta vide immediate
post præmiū, ante Folium — 1.
Secunda Sectionis Contenta vide Fol. 66.*

Hieroglyphica Figura seu Emblematis oppositi descriptio.

4. **D**enotat Deum quatenus Aleph^{tam} tenebrosum quam Lucidum à Cabalists dicitur, Videlicet in proprietate sua tenebrosa & occulta ac latente & Lucida manifesta & patente. Vnde Pſaltes : Sicut tenebræ ejus ita lux ejus : Atque ita dicitur Sol gratiam & gloriam dans : Et ipse ponit tenebras in circuitu suo laribulum. Denique si vult revelat naturam suam lucidam, seu gratiam suam præbet mundo : Si non vult creantur tenebræ, juxta istud Prophetæ: Ego Dominus formans Lucem, creans tenebras, faciens bonum creans malum & cæt :

B. Tenebræ fuerunt super faciem abyſſi. Gen. 1. Et Hermes. Erat Umbra infinita in abyſſo, aqua autem & Spiritus tenuis in abyſſo inerant & cæt. Et David : Fecit tenebras locum suum secretum :

C. Hic, Deus (qui est lux in qua non sunt tenebræ ullæ) revelat se ex tenebris : & dicitur ista emanatio a sapiente, Candor lucis æternæ & emanatio quædam claritatis omnipotentis Dei sincera, quæ splendore est ipso sole preciosior & super omnem dispositionem stellarum luce comparata invenitur prior : In hoc statu pro essentia seu actu divino per se hoc est sine ulla cum materia mundana mixtione accipitur, diciturque à Cabalists Aleph in Lucidum a tenebroso mutatum : de quo Apostolus : Tenebræ jam transierunt, & verum lumen omnia illustrans jam lucet : In hoc verbo lucido erat omnium rerum vita. Hoc omnia fecit, extendit cælos solus, stabilivit terram & cum eo nullus.

D. E. Vbi ex tenebris seu potentia divina & luce sive actu divino unicus ad imaginem monadis divinæ conflatur mundus: Nam ex immensa tenebrarum abyſſo. B. egressæ sunt aquæ juxta istud Hermetis. Umbra infinita in abyſſo, aqua autem & Spiritus ejus in abyſſo inerant, floruit autem splendor sanctus & cæt, ex qua aqua mundi existentia est orta, ut è regione ex fonte incomprehensibili. C. derivata est illa essentia quæ aqueam mundi existentiam informat. Vnde textus sacer : Manus omnipotentis creavit mundum ex materia informi. Et alibi. Revelat fundamenta è tenebris & educit in lucem Vmbram Lethalem : Et Moyses. Spiritus Dei ferebatur super aquas. Denique Apostolus. Cœli erant prius & terra de aqua & per Aquam assilente verbo: Hoc enim extendit Iehova cœlos stabilivit terram, privativæ & tenebosæ ipsius proprietatis effectus est nox, lucidæ vero & positivæ dies, ipse auroram & solem est fabricatus & in eo posuit suum tabernaculum.

F. Denique denotans diurnum mundi hemisphærium & G. nocturnum duplices illos arguunt effectus contrarios quos Deus unicus sub duobus nominibus in mundum hunc typicum producit : nam juxta mysticam Orphei, Hesiodi, Euripidis atque Æschyli theologiam (quorum erat fabulis mysteria quæ à divinis personis didicerunt in volvere.) Sol in Archetypo divinus (a quo omnis ornatus & pulchritudo, numerosam Vitæ harmoniam comprehendens, derivatur) dicitur habere in dextra pietatem & benevolentiam in sinistra sæveritatem & punitionem. Hinc solem hunc creatum seu mundanum (in quo ille archetypicus posuit tabernaculum) vocarunt uno respectu Apollinem, quem fingunt habere in dextra gratiam, vitam & sanitatem, in sinistra vero Portare arcum & sagittam : at alia ratione eum Bacchum & Dionysium dixerunt. Sub nomine Apollinis diurnam ipsi proprietatem assignarunt, cujus est omnia ex septem partibus constare eaque præservare, hinc inde ipsum vitæ generationis, multiplicationis, & sanitatis authorem imitantem. Per nomen Dionysij nocituram ejus naturam intendunt, in qua creaturas ex septem partibus diurno tempore ab Apolline constatas destruit, dilacerat atque dissipat, hinc arguentes ipsum mortis, corruptionis, & decrementi esse causam. Ob istam rationem eum vocarunt Athenienses sub nomine Apollinis Alexicacon id est mali pulsatorem, & veteres Apellin loco Apellinis quasi malorum discussorem, & Homerus Vlion hoc est sanitatis authorem: Et David Deo dante creaturis vitam colligunt: recipiente Spiritum eorum expirant, emittente Spiritum suum recreantur. Et Iob : Ad hominem apponit Deus flatum suum, quem si reciperet expiraret omnis caro. Ego occidam (ait Dominus) & ego vivere faciam. Et Salomon. Vitæ & mortis habet Deus potestatem qui deducit ad portas mortis & reducit : Denique ait Deus. Ego Dominus & non est alter, formans lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum. Ego Dominus faciens hæc omnia.

Pro Ulteriori hujus Emblematis descriptione vide in Principio Medicinæ meæ Catholicæ.

*Emblema supra descriptum, ter hoc PHILLO
Libro depictum habetur :*

*Primo, pagina sequente:
viz. } Secundo, Folio 66.
      } Tertio, Folio 153.*

Psal. 138. 12.
Psal. 81.

Isai. 45. 6.
Tim. 3.
Isai. 18. 11.

1. Iohan. 1.

Sap. 7.

1. Iohan. 1.

Epsi. 44. 24.

Tim. 3.

Sap. 11. 18.
Iob 12. 22.
Gen. 1.
2. pet. 3.
Isai. 44. 24.
psal. 74. 16.
Isai. 19. 4.

psalm 104.
19.
Iob. 34. 13.
Deut. 23.
Sap. 6. 13.
Epsi. 45. 67.

PHILOSOPHIA

M O Y S A I C A .

In qua

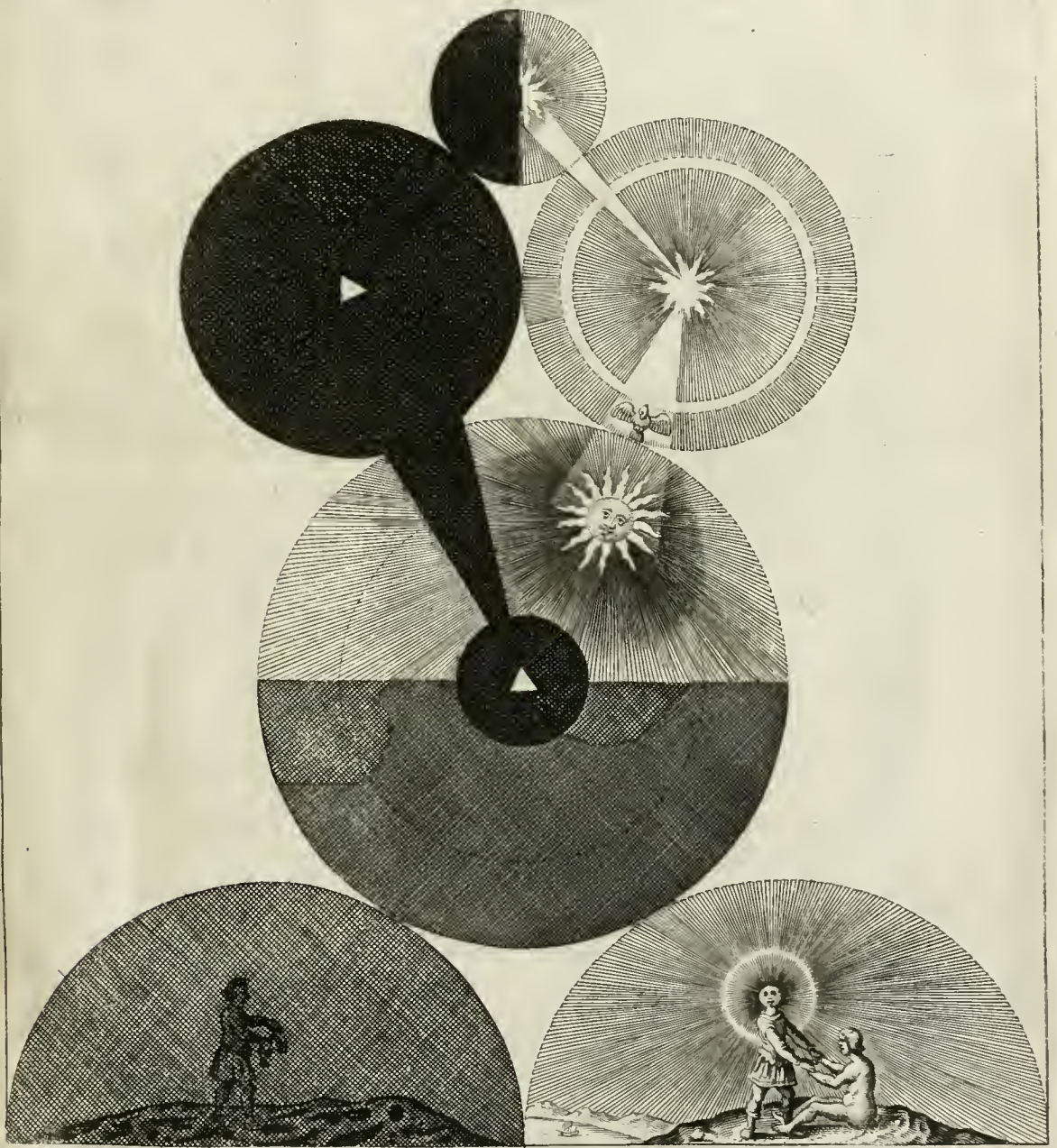
Sapientia & scientia creationis & creaturarum Sacra veréque Christiana (vt pote
cujus basis sive Fundamentum est unicus ille Lapis Angularis Iesus Christus)
ad amussim & enucleatè explicatur.

A V T H O R E,

ROB. FLVD, alias DE FLUCTIBVS,

Armigero & in Medicina Doctore Oxoniensi.

*Christus est imago Dei invisibilis, primo genitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita
sunt universa in cælis & in terra visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes,
sive Principatus, sive potestates, Omnia per ipsum & in ipso creata sunt:
ipse est ante omnes & omnia in ipso constant. Coloss. 15. 16.*

G O V D E,

Excudebat Petrus Ramnagenius, Bibliopola. Anno. M. DC. XXXVIII.

P H I L O S O P H I Æ

M O Y S A I C Æ.

Seçtio Prima.

In qua

Vera & syncera Philoſophiæ Moyſaicæ ba-

ſis ſive lapis Angularis unicus, qui eſt radicalis creaturarum omnium Exiſtentia & Eſſentia ratio atque myſterium; docetur, vivoque ſacrarum literarum teſtimonio confirmatur: dum é regione ſpuria & imaginaria illa Ethnicorum Philoſophiæ Fundamenta deteguntur, evertantur, & in nihilum redigantur.

A V T H O R E,

R O B. F L V D: alias D E F L V C T I B V S,
Armigero, & Medicinæ Doçtore Oxoniënſi.

D E U S dat ſapientiam & ex ore ejus pru-

Prov. 2. 6.

dentia & ſcientia Proverb. 2. 6.

1. Cor. 3. 19.
20.

Sapientia hujus mundi ſtultitia eſt apud Deum, Deus novit cogitationes ſapientum quod ſunt vanæ 1. Cor. 3. 19. 20.

1. Cor. 2. 12.
13.

Nos non ſpiritum hujus mundi accepimus, ſed ſpiritum, qui ex Deo eſt, ut ſciamus, quæ á Deo donata ſint nobis, quæ & loquimur, non ex doçtis humanæ ſapientia verbis, ſed in doçtrina Spiritus; Spiritualibus ſpiritualia comparantes: animalis autem homo non percipit ea, quæ ſunt Spiritus Dei: Stultitia enim eſt illi & non poteſt intelligere. 1. Corinth. 2. 12. 13.

Coloſſ. 2. 8. 9.

In Chriſto ſunt omnes theſauri ſapientia & ſcientia abſconditi, in ipſo ambulati radicati & ſuperædificate in ipſo confirmati fide: Videte, ne quis vos decipiat, per philoſophiam & inanem fallaciam; ſecundum traditionem hominum & ſecundum elementa mundi; & non ſecundum Chriſtum, quia in ipſo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Coloſſ. 2. 8. 9.

1. Corinth. 3.
3. 10.

Secundum gratiam Dei, quæ mihi data eſt, ut ſapiens Architectus fundamentum poſui, alius autem ſuper ædificat, unus quiſque videat, quomodo ſuper ædificet: Fundamentum enim aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus. Si quis autem ſuper ædificet ſuper hoc fundamentum Aurum, Argentum, Lapides pretioſos, lignum, fœnum, ſtipulam, uniuscujuſque opus manifeſtum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujuſque opus, quale ſit, ignis probabit; ſi cujuſ opus manſerit, quod ſuper ædificabit, mercedem accipiet; ſi cujuſ opus arſerit, detrimentum patietur.

Baruch. 3.

Israel deſervit oraculum Dei, quod eſt fons ſapientia ad exquirendam artem, ſcientiam & intelligentiam in gentibus alienis & inter Ethnicos, qui nesciverunt veram ſapientiam, ſicut tegerunt Agareni & qui erant in Theman. Baruch. 3.

Iſai. 47.
Hebr. 1. 3.
Iſai. 118. 22.

Quare ô Iſraël ſcientia tua hæc decepit te: Iſai 47.

Hic exiſtit ſplendor Gloriæ Dei & character ſubſtantia illius, qui portat omnia verbo virtutis ſua. Hic Lapis angularis, quem ſtructores ſpreverunt qui eſt caput anguli cujuſ libet Creatoris.

Iob. 38. 4.

A Iehova hic eſt, eſtque mirabilis in oculis noſtris: Super iſtud fundamentum ſita eſt terra & meſura ejuſdem. Coloſſ. 1. 13.

Ioh. 1.

Denique in ſapientia iſta Deus fecit omnia & omnia ſunt & conſiſtunt in ea, & ſuper eam & ſine ea omnia nihil.

P R O E M I V M.

P R O E M I V M.

In animo meo est, quod nemini adversum sive injuriosum videretur, si ego Medicinæ Professor in Patroni mei Theo-Philosophici & Medici, divi nimirum Lucae imitationem, Sacrarum literarum testimonio cum efficacissimis æternæ illius Sapientiæ rudimentis (ut pote quæ est unicum illud fundamentum seu Lapis Angularis, super quem creatura omnis fundatur) ad veram & essentialem Moysis philosophiam, sustinendam utar. Si scalæ Jacobi esset officium, ut mediante ea, tam Animæ quam Angeli à terra in cælum ascenderent, adque itidem à cælo in terram descenderent, idque gradibus tam Elementari quam cælesti naturæ correspondentibus, vel (ut Poëta mystice loquendo habet) si Naturæ catena suum annulum superiorem pedi cathedræ Iovis in Cælo habeat affixū, uti annulus ejusdem infimus terræ est alligatus, quomodo nobis creaturis terreis vel potius imaginibus divinis tabernaculia lutca inhabitantibus possibile est, ut à confuso creaturæ chaos, quasi ejus externo, versus splendidam Creatoris Essentiam in ejus centro latitantem, ad veræ sapientiæ mysteria perquirenda & investiganda ascendamus, nisi in terream ipsius circumferentiam sive mansionem oculis Linceis in primis introspeciamus? Et tum postea altius gradatim descendendo ad centram tandem divinitatis seu Lapidis verè Angularis sedem paulatim pertingamus, super quem fundata & stabilita est quælibet creatura, quippe qui est verbum sine quo nihil, hoc est incorruptibilis Dei Spiritus, qui inest omni rei, illave Divinitas summa, quæ vivificat omnia, omnia esse & existere facit: Illa denique formarum, quæ est Entium Ens, & Omnia in Omnibus. Si igitur Deus in ejus verbo æterno & per illud creaturas omnes fecerit, eas vivificaverit, & earum quamlibet etiam ad hunc usque diem in sua specie præservavit, quis (obsecro) Philosophorum utcumque peritus, mysteria Creatoris in Creatura enucleare, aut cum judicio mentali Creatorem in creatura sine literarum sacrarum documentis &

Spiritus Sacrosancti conductu decernere queat? An ne Agarenos & illos, qui erant in Themanimitando, fontem totius Sapientiæ relinquemus, ut veram Sapientiam, ubi non est invenienda, inquiramus? Et tamē nihilominus absit, ut quis intentionem sive mentem meā hoc in opere sinistrè interpretetur, aut temerè putet, quod leges & statuta Theologiæ sacræ ab Antiquis Ecclesiæ patribus stabilita atque ordinata aut violare aut oppugnare contentam: Verūm sciat velim, quod, ut unus & idem in Sacra Scriptura textus duplicem solet sensum sibi vindicare, videlicet internum sive Spiritualem, & externum seu literalem, & tamen horum uterque est verus, ut cunque quodammodo videntur in aliquo respectu ab invicem separari at discrepare; haud aliter quàm sub nomine & persona unius ejusdemque hominis, natura gemina, videlicet Anima Spiritualis & materiale corpus intelligimus; ita etiam præter mysticam illam interpretationem, quam textus Scripturarum continet, ipse extrinsecè tales realitates creatas exprimere & delineare potest, quæ in primis ad verum Essentialissimæ Philosophiæ subjectum attinent. Porro etiam est sedulo considerandum, quod subjectum & Methodus pertractandi & procedendi in utrisque professionibus, nimirum Theologia & Philosophia vera, ab invicem quodammodo differant; cum illa, nempe Theologia synceram ac nudam divinæ Essentiæ naturam directè, hoc est, demonstratione a priori indicet, haud aliter, quàm ad Circuli existentiam probandam, initium inquisitionis facimus à Centro formali, seu puncto medio, atque ita paulatim ad circumferentiam per semidiametri gradus descendimus: Hæc scilicet Philosophia actione & methodo contraria in sua inquisitione pergit, quippe quæ à creaturæ seu organi creati circumferentia, seu externa quasi demonstratione à posteriori versus ejus essentiam centram ascendit, ut hac sua industriâ radicalem interni illius Spiritum investigemus, qui agit & operatur in ea.

Nonne

Ep. 13. 1.

Rom. 1. 20.

Nonne à Sapiente admonemur, ut opificium nobis incognitum atque absconditum per ejus opera addiscamus, si volumus pro vanis haberi? Hoc est, ut divinam æternamque causam per creatos & temporales ejusdem effectus apprehendamus? vel ut Philosophus ille sacer Divus Paulus habet, ut videamus & intelligamus invisibilia Dei; sempiternam etiam virtutem ac divinitatē ejus per ea, quæ facta sunt: Scilicet in creaturis & per creaturas ejus: Haut aliter, quam interna & centralis circuli monas sive punctus, inquisitione facta à circumferentia per semidiametrorum partes seu punctus descendendo invenitur: sic certē se immergit verus Philosophus in creaturam progrediendo, at ejus externa quæsi circumferentia in centrum usque, in quo lapis ipsius angularis delitescit; Quod cum ita sit & cum pagina sancta sit utriusque harum professionum seu scientiarum demonstrationibus plena, fiducia mea est, quod nemini videbitur alienum, si axiomatibus & testimonijs Bibliorum summæ veritatis ad Phillosophiam istam sacram statuminandam utar. Quod autem textus sacer per integrum ipsius fere filum, tam Philosophiæ, quam Theosophiæ subjectum delineat, in eo sat liquidò apparet, quoniam actus & operationes tam mundi ævialis seu Angelici, atque illius temporalis cum cœlestis tum elementalis, quam æterni & divinitatis Copiosè describit. Sed evidenter constat, quod mundus æternus (qui nec principium habet nec finem) cum sit sola Majestate divina repletus existat præcipuum ac solidissimū illud fundamentum, super quod sita & collocata est Theologia, ut ex altera parte mundus temporalis, seu inferior, qui habet cum Principium, tum finem, atque etiā visibiliter cum creaturis ejusdem in cœlum & terram distinguitur est unicum veræ Philosophiæ subjectum sive basis. Pro mundo verò Angelico seu æviali, qui habet principium, sed nullum finem, & à Deo pro spirituum Angelicorum & Animarum beatarum sede ac receptaculo ordinatur, ut ipse situm & positionem suam inter predictos mundos extremos, nimirum illum æternum

& hunc temporalē habet, ita quidē immediatū cum utrisque extremis nexum ac relationem habet, ut pote qui suam lucem & vitam seu essentiam formalem immediatē recipit ab æternitate cujus tum postea portione deorsum effundit, eamque cum mundo temporali seu mansione inferiori communicat, ut ipse cū creaturis suis exinde crearetur & vivificaretur: Vnde sequitur, quod ut forma mundi temporalis sit Angelica sive ævialis, ita anima & vita mundi ævialis est divina seu æterna: Quibus manifestum redditur, quod natura sive proprietas angelorum nec à Theologia subjecto est excludenda, quippe quæ de divino lumine sive splendida & fulgida divinitatis presentia participat: neque à Philosophiæ substantia eximi potest, quatenus lux Angelica sit anima & vita naturæ temporalis & consequenter necesse est, ut veræ philosophiæ expertus agnoscat scientiam suam seu fundamenta suæ Philosophiæ radicaliter procedere ab æterno Deo per Spiritus suos æviales seu Angelicos in creaturis suis temporalibus (intelligo stellas, ventos, Elementa, Meteora & corpora perfectè n. i. ta.) Itque idcō quatenus subjectum Philosophicum ab influentijs angelicis animatur, necesse habemus credere, quod intuitu mentali in lucem illam æternam penetret, quæ tam temporales, quam æviales spiritus seu creaturas vivificat ultra quàm nihil vel imaginatione vel mentali apprehensione decerni aut excogitari queat.

Hæc est ergo tripartita illa mensura scalæ Jacobi, quam ipse in somnio suovidit, dum caput loco pulvinaris super lapidem reposuisset, in cujus Longitudine, latitudine & profunditate trium prædictorum mundorum imagines seu characteres fuerunt delineati sive depicti: atque hac de causa Lapis ille domus seu tabernaculum Dei dicebatur. Vnde certū est, quod, ut lapis ille suum externum & internum habebat, ita Patriarcha in divino hoc suo somnio angelos à terra (quæ est scabellum pedum Dei) quasi externo & corporali, per mundum ævialē seu Angelicum ad mundum æternum quasi centrum & maximè internum, in quo

est ejus thronus, ascendentes atque iterum per eisdem gradus à loco seu sede æternitatis per idem medium æviale in regionem temporalem descendentes intuebatur. Simili etiam modo cum Propheta Ezechiele (idque visione magis externa) decernere ac concipere potest Philosophus verus, mysterium non modo rotæ in rota, sive ævialis essentiæ in temporali existentia, sed etiam aspectu adhuc magis interno & mentali illud Rotæ in medio rotarum, videlicet motorem centalem & spiritum æternum in æviali, mediante quo temporalis seu Corporea creatura immediate vivificatur & agitur: Quibus (scripturis sacris innitentes) inferre queamus, quod Deus sit essentialiter unum & omnia & quod impleat omnia: Et quod ipse operetur omnia in omnibus. Quod vivificet omnia: Et quod ejus spiritus incorruptibilis insit omnibus: Et quod verbo ejus omnia sint facta & sine eo nihil: Et quod in verbo esset vita, & illa esset lux hominum. Et quod ipse det vitam & inspirationem & omnia. Et quod in ipso vivamus, moveamur & simus. Et quod ipse, sit Pater omnium, qui est super omnia & per omnia & in omnibus nobis: Et quod ab ipso, per ipsum & in ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia. Et quod miserit spiritum suum & creaverit omnia. Et quod det flatum populo qui est super terram & spiritum calcantibus eam. Et quod omnia in sapientia fecerit: & impleta sit terra possessione ejus. Et quod dante eo creaturis colligant, aperiante manum ejus omnia replebuntur bonitate, avertente faciem suam turbabuntur creaturæ at auferente spiritum eorum deficient & in pulverem suum revertentur, emittente vero spi-

ritum suum, recreabuntur & renovabit faciem terræ & cæt. Et quod per ipsum universa sint creata in cælo & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt. Et quod ipse sit ante omnes, quod & omnia in ipso constant & c: Observa, obsecro, quomodo Apostolus his verbis paucis tres prædictos mundos ad vivum depingat. Rursus ait, quod Christus sit omnia & in omnibus: Et quod portet omnia verbo virtutis suæ: Et quod in eo sint omnes thesauri sapientiæ absconditi: & quod sapientia ejus faciat aëri pondus & aquas appendat in mensura, & quod posuerit pluvijs legem & viam procellis tonantibus: Et quod respondeat ipse Iobo in turbine. Et quod ipse per verbum suum det nivem, sicut lanam & pruinam, sicut cineres dispergat, & quod glaciem projiciat sicut buccellas, & quod ante faciem frigoris ejus nemo durare possit: Et quod simul ac emittit verbum suum liquefaciat ea, & simul ac flet ventus ejus, fluant aquæ: Et quod flante Deo cōcrevit gelu & c. Infinitos quasi alios locos è Biblij sacri thesauro producere queam ad confirmandos actus universales operationesque mirabiles & potentes, quæ ab essentialissima & æterna illa Dei sapientia assidue efficiuntur, quæ, uti diximus, est essentialis illa Basis seu lapis Angularis, super quem pura & sincera philosophia edificatur: Sed quoniam de ipsis alibi in Philosophia seu Meteorologia mea sacra copiose egi, atque etiam in ista præsentia sectione plura dicam, vos ad ea brevitate causâ refero.

Coloss. 1. 16.

Coloss. 3. 11.
Hebre. 1. 3.
Iob. 28. 25.
Iob. 38. 1.

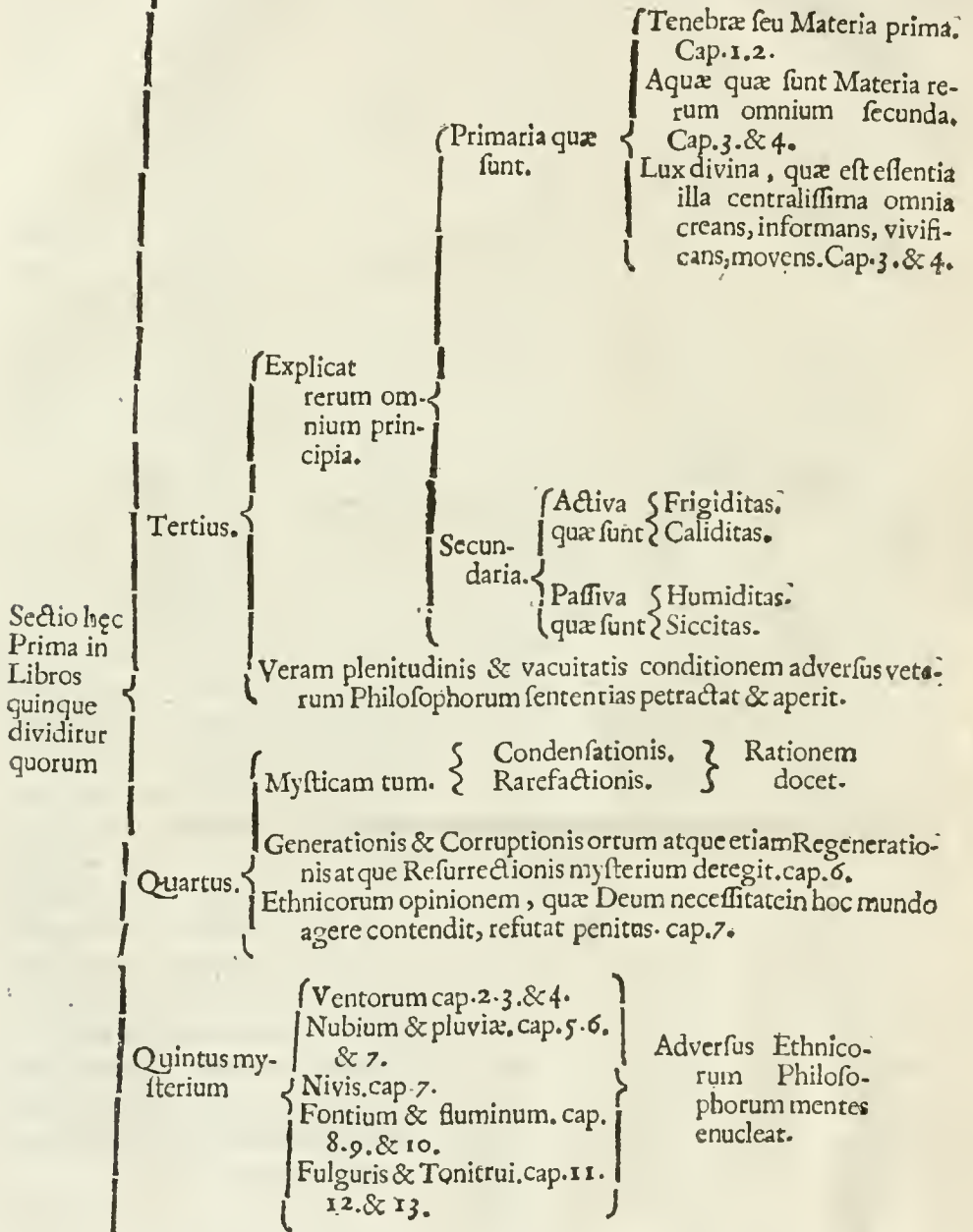
psal. 147. 15.

Iob. 37. 10.

Ephes. 4. 8.
I. Cor. 12. 11
I. Tim. 6. 13
Sap. 12. 1.
Ioh. 1.
Act. 17. 25.
Ephes. 4. 6.
Rom. 11. 36.
Judith. 16. 17.
Isai. 42. 5.
Isai. 102. 24.

SECTIONIS PRIMÆ CONTENTA:

Primus Instrumentum sive Machinam experimentalem describet, diligenti cuius observatione, quælibet Philosophiæ nostræ Moyseicæ particula demonstratur & contra falsam Ethnicorum Doctrinam Sustinetur.
 Secundus Sapientiam genuinam & veram a spuria & falsa, consequenter Philosophiam essentialem, & Sacrosanctam ab illa Ethnicorum adulerina & inventione humana producta, distinguit.

Ac in fine sive conclusione Appendix quædam ex Viri in mysterijs Dei ac Naturæ profundissimi operibus extracta editur, quæ Philosophiæ Moyseicæ excellentiam præ alijs omnibus extollit & magnanimiter defendit.

SECTIONIS PRIMÆ, LIBER PRIMVS.

DE INSTRUMENTO EXPERIMENTALI SIVE DEMONSTRATIVO.

HVIUS LIBRI ARGVMENTVM.

Liber hic primus, qui est quasi proœmium & præparatio ad cæteros quatuor sequentes, declarat, quòd cùm hominum mundanorum animi pro hodierno die ad summum usque infidelitatis culmen sint ita erecti atque elevati, ut more Iudæorum sine signis & demonstratibus credere nolint: Iudæi signa petunt (dicit Paulus) & Græci sapientiam &c: Author hujus tractatus præcipuum fore victoriæ medium in hoc conflictu Herculeo, qui inter duos inimicos & agonistas fortissimos veritatem & falsitatem, hoc est, sapientiam Dei & illam mundanam est faciendus, existimavit, si vulgare & bene notum aliquod experimentum sive practicum instrumentum invenire potuisset, quod cœlesti nostro Athletæ, scilicet veritati loco massæ sive fustis Herculei ad monstrum illud deforme & horrendum, nempe Infidelitatem domandam & exterminandam inservire queat, quod tam pertinaciter ad sui Domini nimirum erroris & tenebrarum principis statuta atque privilegia sustinenda exponit: cùm tales, qui reali practica atque oculari demonstratione nolunt ad centrum veritatis dirigi ac conduci, magis irregulares & à politis & a quadratis rationis regulis errabundi meritò sunt censendi, quàm bestix sive animalia bruta, ut pote quæ experienciâ (stultorum ob istam rationem matre dicta) gubernatæ, illud solent eligere, quod ab ipsis probatum est bonum; quod verò sibi malum invenerunt, summo peré evitant. Propter hanc igitur causam & ad hunc effectum machinam quandam spiritalem, nomine speculi Calendarij dictam elegit, quam ipse vocat instrumentum suum experimentale sive demonstrativum, ut per ocularia & practica ejusdem experimenta sapientiæ & philosophiæ mundanæ falsitatem delineare & veritatem defendere possit, quæ originem suam ducens à Patre Luminis est vita, veritas atque verus Lapis angularis, in quo & per quem omnis creatura constat, & in suo esse præservatur.

CAPVT. I.

Hic author rationem exprimit, cur in istius discursus philosophici introitu seu initio fabricam, proprietates & usum machina seu instrumenti cujusdam experimentalis proponat.

Atque rem esse commendatione dignam propositionem philosophicam, acutis argumentis & quasi telis ex rationis naturalis, phœtra selectis probare

atque sustinere, sed quoniam subtiles istius speciei inquisitiones & objectiones (utcunque primo intuitu probabiles & verisimiles sunt, tamen in conclusione falsæ & erroris plenæ plerunque inveniuntur) ideò tales, qui inviolabili scripturarum sacrarum

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

veritati sunt devoti meliori fide in ijs stabilientur, modò si autoritas sancta cum cæteris conveniat. Et tamen duo istiusmodi testimonia ad omne dubium sive scrupulum in veritatis sapientibus confirmatione videantur sufficientia, tamen tanta obstinaciæ fervore æstuarè videtur hujus mundi & præcipuè communium hominum incredulitas, inò verò & tanta astutia & subtilitas etiam in hominum nonnullorum haud mediocriter eruditorum spiritus irrepsit, qui magis sensu pratico, quam spirituali speculatione ducuntur, ut nisi cum Divo Thoma videant & manu contrectent, aut saltem signum aliquod evidens intueantur, fidem quandoque, rei utcumque veræ, adhibere nolunt. Ob istam igitur rationem cum ego ipse solus in palæstram philosophicam adversus illos philosophos ethnicos, qui mundana sapientia freti philosophiam finxerunt humanam, me conferam, necesse habeo, ut armis Her-

culeis me inprimis muniam, Nam ut Apostolus contra bestias Ephesi in similitudine hominum pugnavit, ita ego adversus illas Athenæ videlicet Protei formes Peripateticorum philosophos contendere aggredior. Quare mihi propositi in loco priori arma solida ex rationibus è secretiore Naturæ thesauro cudere, illaque sacrarum literarum Autoritate & virtute temperare, ac tandem ocularem producam experientiam sive demonstrationem, mediante qua loco massæ seu fustis Herculei irrationabile illud monstrum, incredulitatem, facilius domem & subjugem, quippe qua non est perniciosior & ferocior generi humano hostis. Quod ut melius ad finem desideratum perducam, instrumentum quoddam Experimentale, mundo vulgariter notum hîc in lucem produco, quo oculi infidelium inviam veritatis dirigantur, & à dictis philosophiæ spurix & sophisticæ ad metam veritatis divertantur.

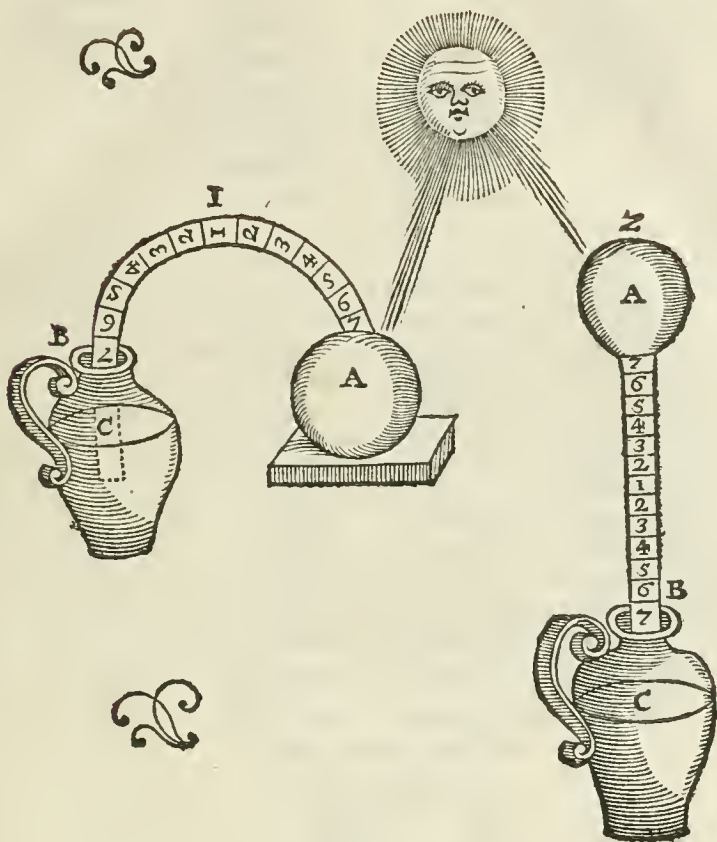
CAPVT. II.

Quod instrumentum vulgò speculum Calendarium dictum, falso à quibusdam nostri seculi hominibus sibi met ipsis arrogatur, utpote, qui illud propriam suam inventionem esse falso gloriantur.

GLoriæ tam impensè avidus atque famæ & reputationis cupidus est homo, ut quomodo, quave ratione illam acquirat, nimirum an sit directè vel indirectè, parum refert. Ista sola erat causa, ob quam Ethnici philosophi sibi ipsis ea philosophiæ principia more surreptitio ascripserunt, quæ summo jure sapienti divinoque philosopho Moyse pertinebant, nominibusque sive titulis novis illam suam latrociniam velabant & quasi deaurabant, ut hac ratione ostentarent ea proprijs suis inventionibus, fuisse stabilita (ut infra dicitur latius) simili planè, ratione instrumentum sive speculum hoc nostrum experimentale, plurimos, habet inventores spurios seu adulterinos, qui; quoniam typi formam aliquantulum immutarunt, ipsius inventionem à seipsis prius excogitatem gloriantur. Quod ad me attinet, cuilibet quod suum erit tribue-

re æquam atque honestum esse existimo: Non enim erit mihi dedecus istius meæ philosophiæ principia præceptoris meo Moyse ascribere, ut pote qui ipsa etiam divino digito formata atque designata accepit, neque jure mihi fabricam hujus instrumenti primariam arrogare aut vindicare queam, quamvis illo in naturali Macrocosmi, mei historia & alibi ad veritatem argumenti mei philosophici demonstrandam (licet in aliâ formâ) sum usus: & agnosco, me illud in veteri quingentorum saltem annorum antiquitatis manuscripto graphice specificatum, atque geometricè delineatum invenisse. Primò itaque formam, sub qua illud in monumento prædicto antiquo inveni, vobis exponam: Deinde ejus figuram atque positionem, quod vulgariter inter nos est cogitum atque usitatum hic describam.

Ex quibus videre licet ista duo solummodò in figura & non naturâ inter se variare: Nam radij solares calore suo in globum concavum capitis. A. operantes faciunt, ut inclusus aër, eorum actu rarefactus per fistulam A. B. in ollam aquæ descendat & per superficiem aquæ in forma bullarum egrediatur; occidente verò sole nocteque frigida appropinquante, iterum congelatur, contrahitur atque condensatur aër ille inclusus, qui pridie Solis præsentia calidâque ejusdem actione erat rarefactus. At quia in sphaera plumbeâ & fistulâ sat aëris non est ad hujusmodi condensationem in debita proportione efficiendam, quoniam pars ejus (ut dictum est) pridie erat exhalata, idèò ut evitetur vacuum, tantum aquæ ex olla C. in fistulam plumbeam exsugitur, quantum aëris in rarefaciendo est exhalatum. Rursus, quando Sol proximo die oritur, aër in vitri globo & fistulâ conclusus iterum rarefiet, ac tunc seipsum dilatando, aquam, quæ in fistulam conscen-

derat, in locum priorem repellet. Atque ita hæc in condensatione ac rarefactione, alteratio semper eodem modo plus minuste se habebit, prout Sol nobis vicinior aut remotior erit, aut juxta venti in elemento spirantis sive frigiditatem sive caliditatem.

Idem etiam aëri secundo speculo incluso continget, globus enim sive pila in summitate vitri, plenus est aëris, atque exactè in quælibet respectu, plumbeo refertur pilæ, sic ut fistula recta, quæ ex aqua ascendit, capitique adjungitur, exactè fistulæ curvæ prioris comparatur, adèò, ut si pila plumbea superius erigatur, ac fistula curva fiat recta, ut ex aquæ olla ascendat, perpendiculariter in plumbeam sphaeram, cum nulla erit differentia inter formam sive figuram primæ & secundæ machinæ vel instrumenti, ita ut unusquisque discernet, eandem esse utriusque in effectû conditionem ac usum.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

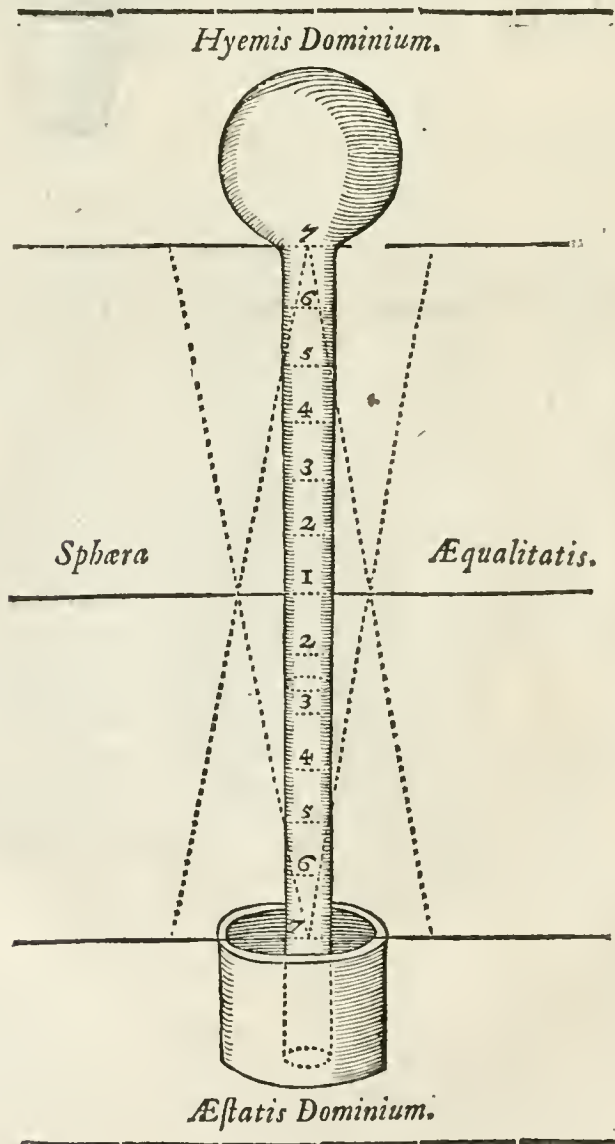
CAPVT. III.

Hic fabrica organi seu instrumenti hujus, quod vulgus speculum calendarium vocat, cum præparatione vitri, & adaptatione orificij vel nasi ejusdem in vas per vum aquò plenum, exprimitur; Vbi etiam opiniones eorum, qui putant aquam in vitri seu matrati collum per caliditatem exsugì & eleuari meritò confutantur.

Observandum est in primis, quòd experimentale hoc nostrum instrumentum, ex tribus conflatur partibus; quarum Duæ sunt naturæ machinæ propriæ, videlicet Matrarium sive vitrum & vas inferius aqua plenum, in quod vitri nasi seu orificium intrare debet; alia verò accidentalis magis est, atque ita ordinata, ut vitrum sua positione perpendiculari sustentet.

Ad matrarium sive vitrum quòd spectat, illud debet caput satis spatiosum vel rotundum vel ob longum habere cum collo longo & angusto, cujus orificium seu os reliquo collo proportionari & duplici modo præparari atque adaptari debet. In primis

enim collum ejus perpendiculariter positum, ita in vasculum sive peluem aquæ plenam est adaptandum, ut ejus orificium fundum ejus attingat. Deinde à superficie sive summitate aquæ, sursumque per collum vitri ad globum ejusdem usque ascendendo mensurare debemus, donec ad ipsam pilam, sive illa sit longa sive ovalis, perveniamus, illudque collum in partes 15. dividere, in quarum media, nimirum in illa inter caput ejus & aquæ superficie, quæ est in fundo, figuram I. describo, deinde deorsum ab I. descendendo atque itidem ad I. ascendendo numero, & describo 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Exempli gratia.

Quod ad aquæ vasculum spectat, illud etiam cum proportione vitri sive Matracij fistulæ vel colli in fundum ejus descendentes, in dicta figura depictum habetis.

Iamque fistulâ Matracij seu vitri ita in partes divisâ, vitrum præparare ac disponere debetis hoc modo, ut magneticum & attractivum frigiditate, atque expulsum seu dilatativum caliditate efficiatur: Accipiat ergo, velim, orificium matracij in manibus & caput ejus sive sit rotundum, sive ovale, igni donec valdè incalescat extendatis: Calor enim ignis rarefaciet aërem vitro inclusum, efficietque, ut bona ejusdem rarefacti portio ex orificio vitri evolet, ac in eo statu remanebit, quamdiu vitrum in illo caloris gradu manet, quo instanti, si repenti fistulæ nasum in vasis instrumenti aquam ponatis, percipietis, quod ut Matracium frigeat, sic etiam aqua in speculi collum paulatim, sursum, ascendet. Observandum quoque est, quod quo calidius vitrum factum est, eo altius appropinquante frigore in collum vitri ascendet, cujus rei ratio est, quia, quod magis in vitro rarefecit aër caloris virtute, eo minor erit aëris proportio & per consequens eo major vel minor aquæ proportio in vitri collum

sublimabitur, secundum majus vel minus frigoris in aëre externo dominium: Nam aër post ejus attenuationem in vitro remans, ab intenso frigore condensabitur, & condensatione tantum aquæ secum rapiet & in altum attollet, quantum aëris prioris in dilatatione ex aquæ superficie expiravit; quo manifestè apparet, deceptos fuisse eos, qui calorem attractionis aquæ sursum occasionem fuisse cogitant, cum demonstratione ista oculari pater, quod sit caloris actus, qui eam pellit deorsum; è regione verò constat, quod frigus sit ascensionis aquæ causa: Vt cunque impostores nonnulli, quod rem admirandam magis efficiant, liquorem sive spiritum esse secretum & ab ipsis solummodò motum, prædicant, qui vitro inclusus arcana quadam proprietate aquam quandoque in vitrum ascendere, & quandoque descendere faciat: quam astutiam ut melius regant, aquam inclusam vel viridi aëre vel similibus tingere assolent. Quod ad accidentalem hujus machinæ partem pertinet, illa variformiter, seu in quacunque forma vel figura nobis placeat præparari & fabricari potest: Meam autem ejusdem fabricandi rationem hinc depinxi.

CAPVT. IIII.

In quo diversæ instrumenti hujus demonstrativi proprietates & usus exprimentur.

TAm proprietas hujus instrumenti, quam usus consideratur vel universaliter vel particulariter. Proprietas enim ejus generalis est, vel contrahere & condensare, nimirum, cum aër inclusus per frigus externum animatur, vel dilatari ac rarefacere, quando scilicet aër inclusus à calore externo excitatur: Atque ideò per naturam ejus constringentem & dilatantem, rationem sine conditione aëris mundi universalis discernere possumus: Qua quidem observatione facillimè est speculandum, nihil esse in toto naturæ imperio, quod aut rarefieri aut subtrahi queat, nisi mediatione & actu caloris, sive sit visibilis, sive invisibilis, qui est effectus lucis, ut è regione nihil

contrahi aut condensari potest sine frigore, cujus origo sunt tenebræ. Proprietates autem hujus instrumenti particulares cum ipsarum usibus sunt istæ. Primum per machinam istam aëris externi sive catholici Elementi temperamentum in calore & frigore revelatur: Quò enim altius aqua in collo sive fistula Matracij scandit, eo fortius arguit frigoris in aërem Dominium: Ad eo ut hoc modo quotidie de frigoris in aëre augmento vel decremento indicare queamus, & consequenter per aquæ in fistula descensum caloris in aëre seu Spiritu mundano proportionem scire facilius erit.

Experimenta quædam notatu digna ex specui hujusmodi observatione collecta.

SI aqua, quæ satis altè in speculi seu instrumenti collo seu fistula erat elata, subitò per aliquot gradus jam desinat; signum erit indubitatum pluvie sive imbris immediatè subsequens.

Si unius noctis spacio aqua elevata residet, pluviam non multam proventuram arguit.

Si Austus aut Eurus flet immediatè post Aquilonem, vel Favonium, aqua observabitur per gradus nonnullos cadere: At verò si

post Norum vel subsolanum spiret Boreas, seu ventus frigidus occidentalis, tum aqua manifestè exaltabitur.

Si aqua ad gradum in collo Matracij I. attingat aërem arguet esse temperie moderatum in calore & frigore, haud aliter, quam se habet aër, dum Sol per æquinoctium transeat vernale.

Quòd si altius ascendat aqua, tum arguit aërem per tot gradus ad dispositionem frigidam septentrionalem vergere, per quot

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

supra I. elevatur: Nā considerare debemus, quod à gradu 1. ad superiorem 7. ad hæmisphærium hyemale pertinet: & per consequens gradus multiplicationis frigoris importat spatium istud; ita, ut si aqua ad 2. argumentum est, quod frigus superet calidum in aëre per gradum unicum: Si ad 3. per duos: Si ad 4. vel 5. arguit pruina: Ad 6. magnam glaciem: Ad 7. glacies in ista civitate londinensi adeo est magna, & dura, ut homines & currus super flumen Thamesin transire soleant.

E regione verò, si aqua subsidat à 1. ad 2. hæmisphæry inferioris ordinis seu æstiva-

lis: Sive calidum arguit primum caloris Domini super frigus gradum si ad 3. descendat vel 4. majorē in aëre caliditate demonstrat: Si usque ad 5. aut 6. cadat aqua, aërem declarat impensè calidum: Verum si aqua ad imam figuram 7. detrudatur, extremum & intensum indicat in aëre calorem, ita, ut ratione ejusdem fulmina & tonitrua in eo efficiantur.

Quibus videre vas est, quanta sit relatio illa; quæ facta est inter aërem externum sive universalem, elementum spirituale sub lunare, atque illum speculo instrumentali inclusum: De his in capite sequenti plura.

CAPVT, V:

Hic evidenter probatur, non obstante ulla objectione, quod fieri possit in contrarium, quod organum hoc experimentale relationem habeat non modò ad mundum magnum, verum etiam, quod spiritus instrumento huic inclusus ab illo machine mundi regatur & gubernetur.

Sed priusquam ulteriori comparatione inter spiritum in parvulo hoc nostro typo seu machina contentum, & proprietates agentium & patientium in eo, cum illis magni mundi procedam; necessarium est, ut primò cujdam dubio, sive objectioni, quæ fieri potest, respondeam, quæ quidem, nisi remota & resoluta sit, relatio seu comparatio hujusmodi, ignorantibus aut inepta seu omnimodò impossibilis videatur: Scio igitur haud paucos objecturos esse, quod nulla comparatio conveniens inter parvam hanc nostram machinam artificialem, atque naturalem illam mundi fabricam seu organum fieri possit: Quandoquidem spiritus in speculo nostro ubique clausus, seu vase suo strictè inclusus est, atque idè aër secundum speculi formam seu figuram, vè in opere cogitur: At longè aliter res sese habet cum spiritu illo, qui vastam mundi cavitatem occupat, ut pote in quo aër seu spiritus quolibet impulsu huc atque illuc liberè observatur moverè, sicut in ventorum à singulis mundi plagis observatione quotidiana sumus instructi. Cui respondeo, quod ipsa eadem est motionis ac relationis ratio in crassa sive densa naturâ ad tenuiorem, & similiter à tenuiori seu rariori ad crassam & densam, in subiecto parvo, quæ in majori, si modò similes habeantur respectus, idque in æquali pondere & mensura proportionali caloris & frigoris. Imò quidem audacter affirmo, quod totus mundus tam completè cum spiritu sive aëre est refertus, quàm est vas hoc nostrum experimentale: Quod si non esset, sequeretur per consequens, quod vacuum admitteretur in rerum natura, quod quidem, ut quispiam Philosophorum crederet, absurdum foret. Quare audacter concludo, spiritum in cavitatem hujus instrumenti contentum (con-

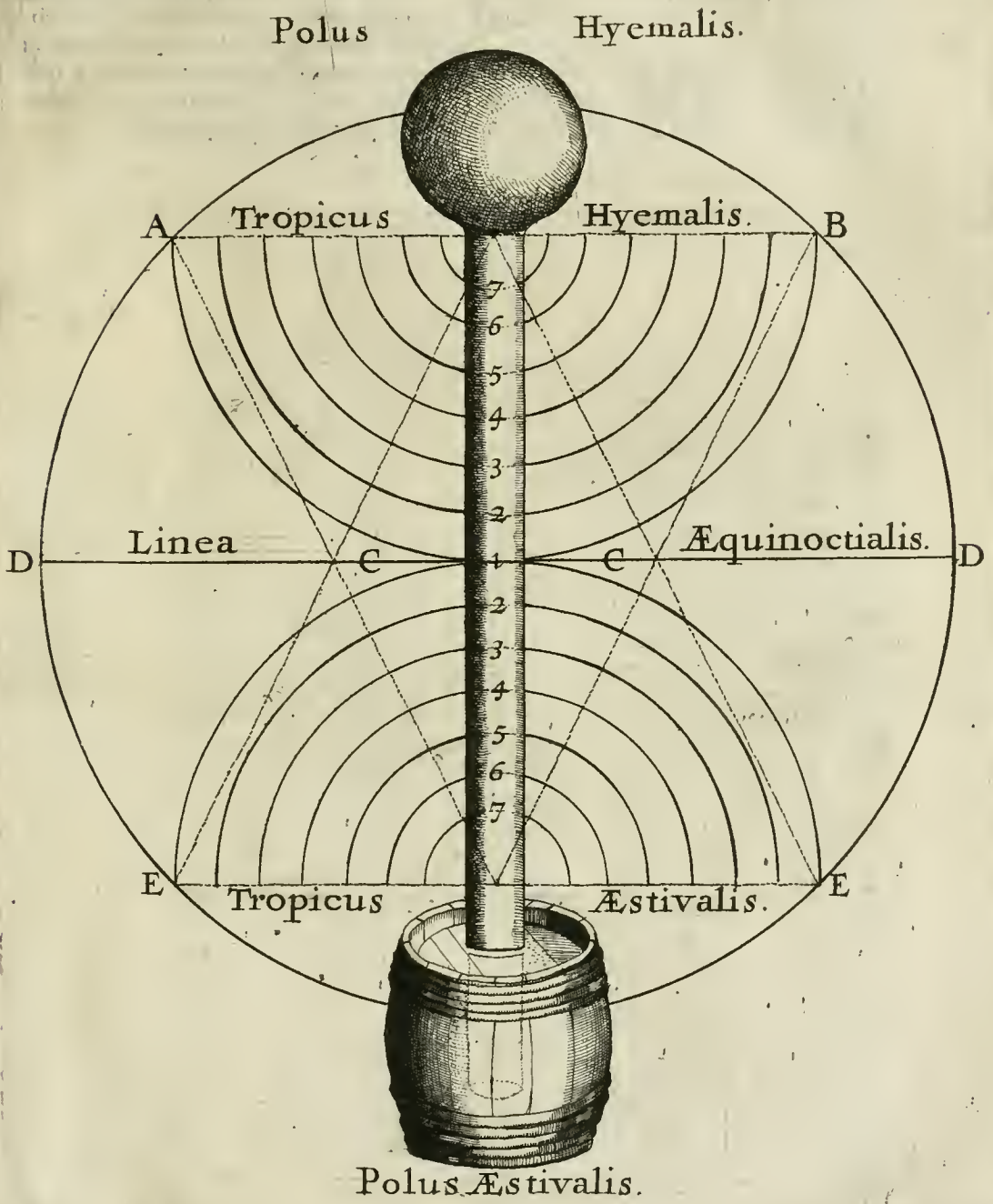
siderata ejus magnitudine) esse quantitate, mensurâ & pondere proportionatum ad illum mundi majoris: Testatur enim experientia, quod in singulis anni partibus calidum & frigidum proportionaliter Dominium habent, tum in spiritu speculi, quàm in aëre mundano & eisdem in utroquo solent producere effectus tam in rarefactione, quàm in condensatione aëris, uti in prædictis est declaratum: Nam quò magis calor abundat in aëre mundano, eo etiam magis deprimitur aqua in collo instrumenti, & per consequens aër in dicto collo inclusus dilatatur & rarefactus est: è contra quò magis frigoris inclementia viget in aëre externo, eo plus aqua in istulam instrumenti elevatur: Quibus evidens est, quod prædictum dubium sive scrupulus penitus auferatur. Hoc ergo respectu vellem ut quilibet lector consultus & sibi constans intelligat, quod, quando hujusce instrumenti naturam sive conditionem intueatur, observare quidem potest actionem in rarefactione & condensatione mundi cujusdam minoris, qui in omni re videtur mundo majori consentire & correspondere, utpote, qui suum hæmisphærium tam æquilonare, quàm Australe habet, qua lineâ per signum 1. transeunte haud aliter ab invicem distinguuntur, quàm illa in mundo majore per lineam æquinoctialem: Duos etiam videtur tropicos cum polis suis habere solummodò Australem polum seu hæmisphærium calidum esse putamus, respectu nostrum, qui spiraculo ab eo procedens à Sole est, qui respectu nostrum australiter disponitur. Atque idè polum hunc seu hæmisphærium hoc æstivum, ut è regione alterum hyemale dicimus: atque demonstravimus, quod gradus 1. in fistulæ instru-

menti mediatullo æquatoris sedi, directè
 respondeat: Quoniam, si Tropicus Aquil-
 lonaris seu hyemalis supponatur esse basis
 unius trianguli, cujus conus in centro tro-
 picæ æstivi tuiet; & rursus, si Australis seu

æstivalis Tropicus sit basis, alterius Trian-
 guli, cujus conus definit in centro Tropi-
 ci Borealis; necesse est, ut ubi per triangu-
 los hosce imaginarios facta est intersectio
 media, ibi æquator transeat.

Exempli gratia.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

Atque istum æquinoctialis locum sphaeram æqualitatis appellamus, quoniam quo tempore Sol existit in Ariete vel Libra, in vernali scilicet & autumnali linæ Equinoctialis sectione, dies noctesque sunt æquales, atque etiam utraque hæmisphæria tunc temporis æquali caliditatis ac frigiditatis temperie solent convenire. Taliter etiam reverâ res se habet in macrocosmo, videlicet æqualitas temperiei in utroque hæmisphærio.

Atque ita sufficienter vobis instrumenti hujus experimentalis tam fabricam, quam proprietatem descripsi, ut mihi in isto ad-

versus Peripateticos mundanos certamine pro oculari demonstratione loco clavæ Herculeæ inserviat: Cùm denique rationibus ex profunda veritatis phætra depromptis, quæ securæ & expertæ armaturæ vices subeant, sim stipatus, cùmque ista armatura sit instar testudinis sive clypei sacrarum literarum autoritatibus munita, quo veritatis utque synceræ sapientiæ majori magnanimitate causam sustineam, cur (obsecro) inimicorum meorum multitudinem extimescerem? Si Deus nobiscum, quis contra nos? Cum ipsa veritas, quæ omnia vincit pro me, sat scio, pugnabit.

S E C-

SECTIONIS PRIMÆ liber PHILOSOPHIÆ
MOYSAICÆ Secundus.

Hujus libri Argumentum.

In libro hoc primò probatur Philosophiam Ethnicorum esse adulterinam & falsam, tum quia super sapientiam mundanam fundatur, quæ, teste Apostolo, est mera in oculis Dei stultitia, tum quatenus est veritati contradictoria & consequenter non descendens à Patre Luminis, qui est in cœlo, sed à principe tenebrarum, qui sedem suam in regione obscuritatis & ignorantia habet: Quare ista sapientia seu *Sophia* ab Apostolo dicitur terrena, animalis, diabolica. Hinc ergo ab eximio illo Theo-Philosopho D. Paulo admonemur, ut per Philosophiam ejus modi vanam, quæ est à traditione hominum & secundum Elementa mundi hujus inventa, & non habet pro securo suo fundamento Lapidem Angularem Iesum Christum, minimè decipiamur.

CAPVT. I.

Philosophiæ Etymologia, Definitio & divisio.

Priusquam in abyssum | Philosophiæ essentialissimæ profundissimam me immergam, cujus fundatio est vera *Sophia* seu sapientia divina, quæ est res tam difficilis executionis, ut nihil præterquam velox & agiliter alata hominis anima ad exitum felicem valeat perducere; operæ pretium & rationi haud dissentaneum existimavi, ut in primo loco vocabuli *Sophia* Etymologiam consideremus, cujus naturam nudam tam avidè venamur, sitique Tantalca affectamus, quò tum postea meliori methodo & certiori intellectu ad ipsius essentiam sive definitionem perveniamus, ac denique firmiori confidentia in subjecti divisiones ac differentias descendamus, ut tali progressu veritatem directius depingamus, eamque melius à falsitate & errore distinguamus. Cùm igitur Philosophia sit tractatus hujusce nostri negotium, sciendum est in primis, quòd ipsa generaliter pro sapientia accipitur; at vero in sensu seu significatione magis propria & peculiari interpretantur Amorem, seu amicum (& ut alij vocant) studium sapientiæ: Nam vocabulū *Philosophia* componitur ex *Philos*, quod est amicus & *Sophia*, hoc est, sapientia, quasi amor seu studium sapientiæ. Liqueat ergo, quòd à Græcis sic vocatur, quatenus comprehendit in se amorem sapientiæ, seu quia in tractando sapientiam homines ad ipsius amorem incitantur atque alliciuntur. Antiquis temporibus dicta erat hæc scientia *Sophia*, seu sapientia tantum, at Pythagoras egregius ille philosophus vocabulū *Philos* tum postea addidit, ut pote, qui se maluit potius pro Philosopho, hoc est, sapientiæ amatore, seu studioso haberi, quam titulum sapientis sibi impudenter arrogare.

Ab Etymologiæ istius sensu haud erit difficile naturam & definitionem elicere: Nimirum, quòd sit amor seu studium sapientiæ ardens fervensque animi ad ipsam inquirendam atque apprehendendam applicatio, quatenus vocabulum importat, quid sit amor sapientiæ sincerus. Evidenter ergo ex istis apparet, completum philosophiæ subjectum esse sapientiam, cujus perfecta cognitio est summum vitæ mortaliū bonum, & meta illa amabilis, adversus quam sapientes cujuslibet sæculi in primis, collinaverunt. Verùm ut à rerum primordio erat in rebus distinctio differentiaque opposita, nimirum inter lucem & tenebras, bonum & malum, justitiam & injustitiam, ac (ut uno verbo concludam omnia) inter realia & vera Dei atque præstigiola, vana & imaginaria Diaboli hominumque mundanorum, quibus est ipse Dux seu potius seductor; ita etiam extremum est inter veram sapientiam, quæ est à Deo & illam falsam ac phantasticam, sive humanæ inventionis atque traditionis effectum discrimen, cujus pater est Diabolus; quippe qui eam hominum Ethnicorum conceptibus ac phantasijs, chimeris impressit, ut etiam electos (si esset possibile) subtilibus atque callidis suis fallacijs decipiat. Hinc ergo tanta seminata est à mundi origine inter philosophiam atque essentialem, & illam falsam seu adulterinam discordia: hinc tantus philosophorum & philosophiæ à mundanis contemptus. Nonne hoc totum à pagina sancta habemus sufficienter confirmatum? Non in Sapientia carnali (ait Apostolus) sed in gratia Dei versati sumus in hoc mundo. Atque iterum: Prudentia carnis Mors est, quoniam sapientia carnis est inimica Dei; Prudentia spiritus est vita & pax. Et alibi luculentius: Prædicatio mea non est in persuasionibus

2. Cor. 1. 72.
Rom. 8. 6.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

tionibus & humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & veritatis: sapientiam loquimur inter perfectos; sapientiam autē non hujus mundi, sed loquimur Dei Sapientiam in Myſterio, quæ abscondita est, quam Deus revelavit electis per spiritum suū &c. Quibus verbis docemur primū, quod orationes oratorū mundanorū suaves & mellifluæ, qui solo sermone & non reali virtute sūnt sapiētes, philosophique sophisticri, qui linguis multa pollicentur, effectu tamē parum aut nihil præstare possunt; sūnt planē venti inanes, cū viceversa philosophi reales seu essentiāles verba virtute & potestate munita edere soleāt. Secundō, quod sermo à vero & potenti philosopho prolatus, sit fructuosus & florens, quippe qui æternitatis sapiētiā & non illa hujus mundi statumatur, quæ lapidis Lydij examinatione solūmodo potēs invenitur. Tertiō, quoniā sapiētiā cœlestis humano generi est mysticē & nō humana traditione revelata, ut pote in potestate divina solummodō & solis sanctis atque electis detecta seu manifesta & per consequēs Ethnicis sapiētibz atque infidelibus incognita: & tamē isti sūnt præcipui philosophi Christianorum compositores, quā ipsi, veræ ac divinæ philosophiæ leges respicientes vel saltē ignorantes, tantā fiducia & conamine venerātur atque insequuntur, ac si divinitas à cœlo esset nobis hominibus demissa. Cū nihilominus nos ex Apostoli verbis colligimus, quod ipsa sit fallax, vana & sophistica, quatenus orta est ex traditione hominū & secundū elementa hujus mundi fabricata & non à Christo vero lapide angulari, in quo habitat plenitudo Divinitatis corporaliter: Hinc ergo idē aliter: Nos non spiritum hujus mundi accipimus, sed spiritum, qui est ex Deo, & qui ab eo donatus fuit nobis; loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia cōparantes: Animalis enim homo, non percipit ea quæ sūnt spiritus Dei: Stultitia enim est illi & non potest intelligere &c. Atque iterum: Sapientia hujus mundi est stultitia apud Deū: Deus enim novit cogitationes sapientū, quod stultæ sūnt &c. Quibus etiā decernere possūmus, quod sit sapiētiā falsō sic docta & in effectu veræ sapiētiæ contraria: quare & stulta ab Apostolo dictatur; atque idē conceptus seu imaginationes talium sapientum seu Philosophorum cum suis Discipulis (ut cūque optimē de se ipsis sentiant) sūnt revera stultæ & nullius æstimationis coram Deo. De hujusmodi verō philosophis Propheta hæc: Væ, qui dicitis malū bonū & bonum malum, faciētes tenebras lucem, & lucē tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Væ, qui sapientes estis in oculis vestris & coram vobismet ipsis prudentes. Nonne etiam assignat D. Iacobus, insignē inter has sapiētiās discrepantiā? Sapientia (inquit) contradicens veritati non est de sursum descēdens à patre luminis, sed terrena, animalis,

diabolica: Sapientia verō de sursum descēdens est de Deo: quibus liquet, quod ut juxta integram paginā sanctæ harmoniā, sapientia accipitur, nimirum pro terrena & mundana, quæ est spuria, hoc est, ab inventionē humana, nec non secundū elementa mundi parta (uti dictum est) itā etiā est sapientia vera, pura atque essentialis nimirū illa, quæ suū ortum seu radicem habet in Christo seu verbo Dei juxta illud sapientis: Verbum Dei altissimi est sapiētiæ fons. Quod cum ita sit, non cum tanto fervore seu vehementia à nobis Christianis adoranda atque amplectenda est Philosophia illa adulterina & mendax, quæ ab infidelium figmentis originem suam ducit; ut illa omnium verissima & efficacissima, ut pote super fundamentum verum Christum Iesum, unicū lapidem Angularem in contemptu haberetur, & pro nihilo planē penderetur, quippe cujus solius est implere, sustentare & vivificare omnia: Nam in ita faciēdo stultos & temerarios imitabimur Israëlitas, de quibus Propheta Baruch in hoc sensu: Sapiētiā fontem reliquit Israël, hoc est, neglexit sapiētiā veram, ut artes, scientiā & prudentiam in extraneis gentiliū nationibus quærerent, in quibus non erat inveniēda, sicut fecerunt Agareni & illi, qui fuerunt, in Themā, qui hac viā ad veræ sapiētiæ perfectionem attingere haud potuerunt: Nonne in tali philosophiæ veræ neglectu Prophetiæ divinæ præceptū violabimus? Quod est, ut vias gentiliū minimē discamus: quoniam leges populorum sūnt vanæ. Et Apostolus huic paucis nobis innotescere videtur extremam illam varietatē & dissonantiam, quæ est, inter duas istas sapiētiæ species. Sapientiam (inquit) græci quærebant; Iudæi signa, nos Christum crucifixū prædicamus &c: Quo quidem sermone arguere videtur, contemplativam græcorū philosophiam, quæ ex traditione hominum & sola imaginatione stipata est orta, cujus patroni erant Peripatetici, stoici & Epicuræi. At philosophia practica erat illa, quam affecerunt Iudæi (noluerunt enim credere sine practicis philosophiæ effectibus ac in ultimo loco nominare videtur veræ philosophiæ medullam, sive studium sapiētiæ relictū, quæ consistit in Iesu Christo crucifixo, quæ ex solo Deo est, quatenus sapiētiā hujus philosophiæ ab ore Iehovæ est egressa: quoniam eius fons (ut dictū est) est verbum Dei Hinc in sua propria persona sic loquitur sapiētiā ista vera: ab ore altissimi prodij &c. Atque hac de causa Apostolus differentiam inter philosophiam Græcorum, quæ erat spuria, imaginaria & phantastica, atque istam veram & realem ostendens, hanc nobis proponit cautelā: Vt (inquit) consolētur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes divitiās plenitudinis intellectus in agnitione myſterij Dei Patris & Iesu Christi, in quo sūnt omnes thesauri sapiētiæ & scientiæ absconditi. Hōc dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonū: sicut ergo accepistis

1. Cor. 2. 4.

Eccles. 1. 7.

Baruch. 3.

Ierem. 10. 2.

Coloss. 2. 8.

1. Cor. 1. 22.

1. Cor. 2. 12.

1. Cor. 3. 13.

Eccles. 24. 5.

1. Sa. 5. 20.

Coloss. 2. 2.

Iacob. 3. 15.

pistis Iesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulate, radicati & abundantes in gratiarum actione. Videre, ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciã secundum traditionẽ hominum & secundum elementa mundi & non secundum Christum Iesum: quia in ipso habitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput Principatus & potestatis &c: ex quibus verbis res istę noratu dignę sunt respiciendę & cum diligentia observandę. Prima est, quod omnis intelligentię & scientię plenitudo consistit in revelatione & scientia mysterij Dei & Filij eius Christi Iesu. Quoniam (ut ait Apostolus) in Christo solo consistit sapientię & scientię Thesaurus: Vnde Christus in hæc verba: Quarite regnum Dei & cetera adjicientur vobis. Et per consequens est mera stulticia ad veram scientiam & intellectum atque sapientiam inquirendã ab ipsis, qui eam non habent. Secunda, quod melliflui oratores & dolosi & fallaces sophistę vanique istius mundi philosophi sint summo perẽ evitandi & nullo modo credendi; quippe quorum doctrina seu verba sunt superficialia & vix probabilia, quatenus rei veritate pro sua in structura basi nihil aliud habent, quam figmentum inane & imaginariũ. Tertia, quod sit Philosophia & consequenter sapientia quædam, quæ initium suum ducit ab invẽtione seu traditione hominum & secundum elementa hujus mundi & non secundum Christum, atque idẽ omni conatu à veris Christianis evitanda ac propulsanda vel saltem non tanta sinceritate observanda, ac si à quadam divinitate esset de cœlis in terram emissã. Quarta, quod illa sit philosophia sincera, & per consequens sapientia vera, quæ est secundum Christi naturã, quippe in quo omnis perfecta scientia & cognitionis atque sapientiæ Thesauri sunt siti: atque ista doctrina fabricatur non juxta hominum doctrinã seu traditiones, nec secundum mundi elementa, quæ est terrena animalis, Diabolica, & contradicens veritati; sed secundum eam, quæ à Deo, Patre Luminum descendit, uti ab Apostolo Iacobo docemur. Super hujus ergo sapientiæ humanæ seu mundanæ bases erecta est (uti diximus) ea sapientia Græcorum (quæ est præcipua philosophiæ Christianæ pro hodierno die columna) Hocque probari videtur in eo; primũ, quia Apostolus Paulus negat ipsam esse veram philosophiam, quatenus super Lapidẽ Angularem Christum Iesum non ædificatur: quemadmodum ex sermonibus eius, philosophis Atheniẽsibus prolatis, liquido satis explicatur. Nam quando sectæ Epicuræorũ & stoicorum colloquium cum eo habuissent (postquam rationibus divinæ philosophiæ ipsos ab Idololatria & deorum falsorũ atque ignotorum veneratione dissuasisset, ipsisque sapientiæ veræ Iesu Christi leges, futuramque à mortuis resurrectionem prædicasset,

& consequenter eos in veræ & realis Philosophiæ fundamentis, instruxisset) eorum nonnulli replicaverunt dicentes: Quid vult seminiverbius hic dicere? Alij verò, dæmoniorum videtur iste annunciator: Quibus tandem respondet philosophus verè Christianus in verba hæc: Viri Athenienses, per omnia quasi superstitioniosiores vos video: Præteriens enim & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat **IGNOTO DEO.** Hunc ergo quem ignorantes colitis, hunc ipsum annuntio vobis &c. Nota híc obiter, quod isto sermone arguit, ipsos verum sincere philosophiæ fundamentum ignorasse; ut pote, qui verum Deũ, qui est verę sapientię scaturigo haud cognoverunt. Tunc in hunc modum progreditur: Deus (inquit) qui fecit mundum, & omnia, quæ in eo sunt; hic cœli & terræ cum sit Dominus, non in manu factis templis habitat, nec manibus humanis colitur, nec in diger aliquo, cum ipse det omnibus vitã & inspirationẽ & omnia &c. Auscultate & observate (obsecro) sapientis istius philosophi excellentiã, qui his verbis philosophos hosce mundanos sapientiã divinã, & per consequens philosophiam Essentialẽ perspicuè docet: Nam per textum istum indicat, quod Spiritus Dei, qui est Christus Iesus templa artificialia non inhabitet, sed rem quam libet creatã faciat suum sanctuarium, & inter omnes alias creaturas ipsum hominẽ templum suum carneum facit per superexcellentiã, ut in eadem contextu liquet, atque idẽ affirmat, quod idem spiritus sapientiæ sanctus det omni creaturæ vitam, & inspirationẽ & omnia. Quare si omni rei tunc nulla restat res in mundo, quę non animatur ab eo, quippe suam vitã, respirationẽ & existentiam ab eo in ista divina sapientia hauriens, & propter istam rationẽ à scripturis Lapis haud immeritò dicitur Angularis, quatenus scilicet super ipsã & in ipsã omnis creaturę fabrica consistit, eique radicaliter innitur. Quare evidẽs est, quod ipse solus sit mundi lux, in qua est vita illa, quę vivificat omnia; Et qui est omnia in omnibus: In ipso condita sunt universa in cœlis & in terris visibilia & invisibilia, omnia per ipsũ & in ipso creata sunt, Et ipse est ante omnes & omnia in ipso constant: Ille implet omnia, operatur omnia in omnibus. Nonne videtur etiam Salomon huic rei astipulari, dum asserit, Spiritum Dei incorruptibilem inesse omni rei? Procedit autem Apostolus in istiusmodi orationis filo: Fecitque (ait) ex uno omne genus humanum inhabitare super universam faciem terræ, definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorũ, quærere Deum, si fortẽ attrahent eum, aut inveniant: quamvis non longẽ sit ab unoquoque nostrum: in ipso enim vivimus, movemur & sumus: sicut & quidam vestrorum poëtarum dixerunt &c. En & ecce admirabilem Lapidis divini istius virtutem &

Coloss. 2.3.

A. 17. 18.

A. 17. 22.

A. 17. 24.

Ioh. 1. 4. 9.

Tim 6. 13.
I. Cor. 15. 26.
Coloss. 1. 16.
I. Cor. 12. 15.

Sap. 12. 7.

A. 17. 26.

Iac. b. 3. 15.

Coloss. 2. 3.

stupendas illius in creaturis operationes! Et nota, quod semper in potestate hominis est, ut ipsius inquisitione, & pulsatione possit ad suam salutem acquiri. Hic est ineffabile & inexplicabile veræ Philosophiæ subiectum, & summum verorum philosophorum bonum, quod tantis laudibus à veteri & novo Testamentis exaltatur & ebuccinatur. Quare non inconsultè dixit in loco prædicto Apostolus: In Christo omnes Theauri scientiæ & sapientiæ sunt absconditi &c: Quibus inferre videtur Apostolus, quod nulla sit vera philosophia, quæ non habet spiritualementem fundamentum, nimirum Iesum Christum, in quo est plenitudo, divinitatis corporaliter, & qui est caput tam Angelicæ & superioris Naturæ, quam Creaturarum inferiorum; &

per consequens omne in omni. Quod cum ita sit, apertis videre licet oculis, quam longè à veritate Philosophia illa Græcanica distet; atque hac de causa minimè à pijs Christianis est illa amplectenda, sed potius in æternum releganda exilium: cum à sacris scripturis via magis recta, completa & perfectæ ad sapientiæ æternæ mysteria dignoscenda vereque philosophiæ arcana investiganda, delineatur. Denique in eo patet, quod Græcorum Philosophia atque ideó mundana sive humana illa sapientia, super quam struitur talis philosophia sit terrena, animalis & diabolica, & sapientiæ & philosophiæ veræ contradicat, atque ob istam rationem necesse est, quod sit falsa & spura in sequentibus apertè demonstrabitur.

CAPVT. II.

In quo, quid sit sapientia humana, & quis homo animalis; ac è regione, quid Sapientia divina, & quis homo spiritualis, enucleatè discutitur.

Sed priusquam ulterius in hoc nostro discursu progrediamur, operæ erit pretium, ut mundo imprimis ortus seu originis tam sapientiæ humanæ sive mundanæ & hominis animalis (de quibus scripturæ plurimus in locis) quàm illius divinæ atque hominis spiritualis rationem aperiamus. Sciendum est ergo, quod suprema sapientia sit ipsius animæ gustus, intelligentia ejus visio, mens ejus oculus, ratio ejus aspectus, atque ipsa ratiocinatio objecti inquisitio, ut, ubi intelligentia non accipiat gustum seu saporem suum primum à sapientia suprema, ibi sæpiculè in suo iudicio falli atque decipi solet, nec est satis, ut habeat mentem pro oculo, cujus actu fit visio, quippe quæ versatur tam in inferiorum, quàm in superiorum intuitu: Sed necesse est, ut rectè iudicium à sapientia procedat. Est ergo intelligentia illa animæ facultas seu potestas, qua homo percipit, cognoscit & discernit res omnes intelligibiles: Atque intelligere debemus, quod visio istiusmodi fiat tribus modis, nimirum vel per assistentiam sensuum exteriorum & tunc versatur mediante phantasiâ circa corpora sensibilia, quæ solent quandoque, imò verò plerumque, hominis naturalis intellectum atque rationem dirigere & assistere: vel per solum phantasiæ spiritum, & tunc versatur circa corporum & spiritualium simulacra imaginaria: atque in ambabus istis vidèdi speciebus intellectus facile corumpatur, & ratione phantasiæ mediâte qua cognitio rerum corporaliū intelligibilium conducitur & offertur rationi, ac tandem intellectui; seduci queat: Nam impossibile est, quin phantasia (cum sit interior facultas sensitiva, quæ profundam in se va-

riarum rerum sensibilibus sive præsentium sive absentium impressionem recipit, & ex varijs rerum sensibilibus realium speciebus similes laborat species in conceptu producere & extrahere, Et (cum ultra rerum naturalium, sensitivarum, & substantiarum corporearum cognitionem transcendere non possit) impossibile (inquam) est, quin animæ seu intelligentiæ notiones tales sensibiles repræsentet, quas objecta ejus specialia ei assignant: Hinc ergo evenit, quod animus seu intelligentia in percipiendo rectè & justè res, quaslibet intelligibiles cognoscendo & discernendo decipitur; idque eò præsertim magis quò phantasia ad conceptum aliquem alicujus rei intelligibiles imaginariū, à rebus quibusdam sensibilibus extrahere atque elicere conatur: Nam in tali actione intelligentia seu animus (ad modum ab ipsa phantasia seductus) facillimè circa talem rem in discernendo & percipiendo decipi queat: quatenus res illa intelligibilis sit spiritualis ac supernaturalis, & per consequens circulum capacitatis humanæ rationis excedit: Verbi gratia, cum mentio homini naturali sive animali fiat de Deo Exercituum, tunc effigies statim in spiritu ejus phantastico alicujus sensibilis & corporei Potentatus, seu Imperatoris eminentis suis principibus munitus depingitur. Porro si Spiritum Sanctum arguere velit, impressionem columbæ vel linguas ardentis fissas & hujusmodi alia præse feret. Etiam si seraphin nominemus, ipse cum sex alis contactus in spiritu phantastico apparebit, ut & Angelus igneus & alatus in eo videbitur, & diabolus cornutus, pedibus fissis & in effigie terribili & more phantastico in eo præsentabitur

tabitur &c: At si immediatè à sensibus in spiritum phantasticum veniat ico, tunc etiam objectum tale visionem intellectualem fallit. Exempli gratia: Baculus rectus in a qua positus, apparebit visui curvus, & more tali. De pingetur in spiritu phantastico. Arbores, civitates, & montes videbuntur navigantibus moveri: Postis vel columna apparebit phantasia, nocturno tempore homo: similiter auditui sonus bombardæ, ut & ipsius pulveris accensi splendor pro tonitru & fulgure habebuntur imaginationi: ut & ululatus felis pro clamore puerili &c: Porro etiam phantasia representat falsa simulachra tam in somno, quam vigilijs per se, uti in delirio vel phrenitide vel maniâ correptis videre licet: Imò verò & quandoque fingit ea, quæ nec unquam fuerunt, sunt aut erunt. Hinc etiam est, quod tot errores irrepserint in mundum, quibus hominis animalis sensus atque intellectus solis simili tudinibus veritatis loco ipsius realis veritatis ductus & mera probabilitate innitens dicitur & in semitam contrariam seducitur, nihilque intelligere videtur, præterquam corpora, quæ à sensu phantastico offeruntur: vel in Spiritu phantasiae merè imaginario per se creantur. Hinc orta est sapientia illa mundana seu humana & consequenter philosophia illa Ethnicorum vana, quæ ex traditione hominum & secundum elementa hujus mundi & non secundum Iesum Christum veram sapientiam ab Apostolo specificatam processit. Ex istiusmodi visione intelligentiæ fallaci, imaginantur & somniant peripateticum suo principe, Elementorum terræ, aquæ &c: æcelorum, Astro-
rum atque ipsius mundi æternitatem, fortunæ fixerunt in mundo Dominium, deū necessitate ad generationē, & corruptionē agere dicunt, loquuntur de Vacuo, quod in substantia mundana possint imaginari, sphaeras cœlestes credunt esse motu raptō & violento primi mobilis vestas: Meteora à furnis & vaporibus à terra & aquis elevatis fieri, & per antiperistasin invicē coacervari, eosque ab attractiva vi solis, Altrorū &c: in altum sublimari existimant: Terræ motum fingunt, à ventis terræ visceribus inclusis causari, volunt fontes à vaporibus terra venis condensatis generari: Nubes ab ipsis in altum elevatis & mediante Antiperistasi inspissatis procreari: Hocque idè à sensu colligunt & in phantasiae spiritu imprimunt, quoniam observant in distillationibus vapores ex olla vel cucurbita in summitatem Alembici ascendentes, in guttas excrecere & coagulari; Porro ventos ab exhalationibus à terra ascendentibus & ab eorum repercussionibus ab alijs descendentibus fieri asserunt, quoniam fumum liquorum vel carbonum accensorum in suo ascensu à vento in aère descendente lateraliter pelli observant. Tonitrua etiam ab ignis in aqua murmure fieri existimant, quo-

niam ipsum ferrum candens in aquam projectum talia murmura & strepitus facere animadvertunt &c. Quare evidēs est, quod duabus istiusmodi in phantasia visionibus, nimirum à sensibilibus sensuum corporeis & ab imaginibus spiritualibus in ipsa impressis, utatur ille hominis animalis animus seu intelligentia, quæ interiora & centralia, hoc est, superiora & divina, veraque negligendo ad exteriora & superficialia intuenda penitus est addicta: Vnde sequitur, quod ejus ratiocinatio sæpiculè circa objecta, quæ inquirat, fallatur, ita; ut plarumque vix probabilia pro veris accipiat: quoniam notiones, quas à sensibilibus in phantasia impressionibus inquirat, incertæ sunt: quatenus imagines tam præsentium, quam præteritorum & futurorum in ejus spiritu more imaginario delineata majore ex parte sunt fictæ & imaginariæ, tales nimirum apparentes, quales rei veritate non sunt. Hujusmodi est igitur hominis naturalis sive animalis conditio; hujusmodi (inquam) sapientiæ humanæ seu mundanæ radix atque fundamentum, quippe cujus animus non intelligit sive intuetur oculis spiritualibus & à sapientiæ gustu instructus, quorum est ea respicere, quæ nec corpora nec corporum formas habent, cujusmodi sunt Deus, Mens, Verbum, Sapientia, Justitia, Veritas & essentialēs animæ affectiones ^{Iacob. 3. 15,} bonæ. De hujusmodi ergo sapientiā intendit Apostolus, ubi ait: Quod sapientiā, quæ est de infra sit terrena, animalis & Diabolica. Vnde liquet, quod homo animalis non possit (juxta divi Pauli sententiā) percipere ea, quæ sunt de Spiritu Dei, quippe cui sunt illa istulia; nec possibile est, ut ab eo ullo modo intelligatur, ut pote quæ spiritualiter sunt discernenda. At spiritualis rerum secretio non est naturale sed super naturale fidei opus, quatenus non à notionibus sensibilibus, sed à cognitione supernaturali spiritualiter in animam illuminatam infusa assurgit.

At verò è regione in tertia intelligentiæ animæ visionis specie, in qua ipsa mentis acie, inferiora negligendo respectum suum ad supremam sapientiam divisit, quæ est ejus gustus & alma nutrix, in qua sita est infallibilis omnium rerum notio, ipsa nec falli, aut deludi vel seduci potest, atque per istam visionem; quæ res intuetur, quæ nec corporeæ sunt, nec corporum formas habent, (quas superius recensuimus) potest animus seu intelligentia ad veram animæ agnitionem pervenire, & nullo modo per priores videlicet sensus & imaginationes, quatenus hæc potius fallunt animum, & faciunt, quod tibi illa videantur, quæ revera non sunt. Per recessum igitur à sensibus & corporum simulacris ad sui ipsius & Dei, ejusque sapientiæ atque angelorum cognitionem pertingere solet, homo internus seu spiritualis; recedendo (inquam) à sensibus, animumque suum à multitudine

unitatem versus distrahendo, hoc est. revocando radios suos extrinsecus dispersos ad se eosque in se retinendo: Nam sensibus impeditur anima necernere seipsam & creaturam valeat. Si ergo anima versatur circa Deum, tunc exultat & gaudet in suo bono, quippe quod bonum animæ est Deus: At si versatur circa mundana, tunc letari videbitur in exterioribus & in bono carnis: Ascendere autem ad Deum, hoc est, gustare de suprema sapientia, est intrare in se ipsum & ad intima sui penetrare. Qui ergo ita in altum speculatur, ut transcendat se ipsum, & de suprema sapientia sapiat, ille verè ad Deum ascendit. Hęc ergo est vita animæ & cordis hominis, dum Deum suum contempletur: Nam qui vivit in Deo, ille suum quasi esse cognoscit, esse ipsum Deum & Dei Verbum: Vnde ait Mercurius Trismegistus: crede quod in te vidit & audit Verbum Dei: Et Evangelista: In verbo erat vita, & illa vita lux hominum: Et alibi: Vos estis Templum Spiritus sancti & membra Christi. O quam nobilis existit spiritus ille, qui veræ sapientiæ gustu ductus oculis spiritualibus percipit, se ex luce & vita creatum esse: Nam spiritus deprehendens se ipsum ex vita & luce compositum ad vitam rursus & lucem transcendet. Hac igitur ratione anima seipsam transcendens se pro libitu ad inferiora & superiora delatatur & ad cognoscendum & contemplandum Deum supra se, seipsam in se; & angelos iuxta se, & quicquid cœli ambitu continetur: infra se divinitus illuminatur. Tunc ipsa in hac sua conditione mediante sensu, corpora sine errore speculatur; imaginatione corporum similitudines, ratione eorum naturas; intellectu spiritum creatum & intelligentia illum creatum: Nam discernere potest intelligentia post summæ sapientiæ gustum inter verum & falsum, quando sensus informat imaginationem & imaginatio rationem, & exinde faciat scientiam illam, quæ prudentia dicitur (ut tum postea rationem instruat divinam præsentiam ac sapientiam verum producat. Atque hæc est vera & unica hominis spiritualis & mente erecti visio, qua illam sapientiam speculatur, quæ descendit de super, quæ est Iesus Christus, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, quam homo animalis sive naturalis comprehendere nequeat, sed ipsam (teste Apostolo) pro stultitia æstimat. Verba viri istius spiritualis sunt ista. Non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quæ à Deo Donata sunt nobis, quæ & loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes: Animalis enim homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere &c. Super istam igitur sapientiam est philosophia vera Moyseica fundata, à viris spiritualibus & theo didactis in Biblijs sacris al-

legatis per instinctum Spiritus Sancti mundo revelata: Estque in omnibus Philosophiæ mundanæ & ab hominibus animalibus traditæ contradictoria. Agnoscit enim hæc vera Philosophia, Deum esse purum & incomprehensibilem spiritum in phantasiæ marginibus minimè comprehensum, nec non & verbum ejus ac æternam ipsius sapientiam. Angelos facit Spiritus divino numini atque etiam Dæmones inservientes, ab intellectu hominis naturalis minimè in sua essentia concipiendos; multò magis essentialiter in ejus phantasia, pro ut revera existunt describendos. Fatetur etiam contra Ethnicorum leges, mundum & consequenter terram, aquam & cætera electa, atque cœlum, stellas, & cætera in mundo fuisse à divino verbo creatas: & per consequens non ab æterno (ut ipsi falso opinantur) Fortunam Peripatetiam in mundo locum nullum habere concludit, neque agendi necessitatem Deo imponit, sed ipsum secundum voluntatem suam in hoc mundo operari testatur. De vacuitate substantiæ mundanæ non loquitur, sed mentionem facit de inanitate seu absentia Spiritus divini omnia informantis, cujus præsentia omnia dicuntur plena. Cœlos in æterna & non primi mobilis coactione mediante sapientia conversi asserunt: Meteora non è fumis & vaporibus fieri, sed ex æfflatu divino ex cœlo, quod est ejus arca thesauraria, produci narrant; idque sine ulla aut solis aut stellarum attractione: quippe quarum est proprietas, non attrahere sed discutere potius. Terræ motus à potestate occulta angelica & non à ventis terræ inclusis causari volunt: Nubes non à vaporibus, sed aëris condensatione, mediante sapientiæ actu produci statuunt: Ventos ex thesauris Dei derivari & non ab exhalationibus imaginarijs generari ajunt: Tonitru non ex nubium & exhalationum collisione oriri scribunt: Cum sit vox Iehovæ: Nec procedunt fulgura ex exhalationum accensione, sed ex ore & throno Dei. Atque ita in crateris. Hæc sunt sapientiæ veræ instituta sacrarum literarum autoritate statumina. Vnde evidens est, quid sit sapientia humana seu mundana: nimirum illa, que fit ex visione intelligentiæ exteriori seu sensibili & apparitione notionum corporaliū, seu corporum sensibus exterioribus subiectorum vel simulacrorum in corporum Spiritu phantasiæ impressorum, ex qua orta est Philosophia humana seu ex traditione hominum seu ex elementis hujus mundi parta: Et per consequens quid sit homo animalis seu naturalis, facilimum erit ex istis discutere: Videlicet intelligentia, cujus ulterius, quàm ad res mundanas sensibiles & phantasticas percipere nequit, Quippe cui de sapientiæ suprema gustare vel metis aciem ad Spirituales & ideales verbi divini notions convertere nescit: Similiter è regione ex istis colligere fas est quid sit

vera sapientia, nimirum illa, quæ descendit ab alto à Patre Luminum, videlicet, quæ ab intelligentia sive animo est orta, quæ inferiora & sensibilia negligendo intuitum suum fixum ad superiora habet, hoc est, corpora & eorum simulachra respuendo, in ea luminis sui aciem flectit, quæ nec corpora nec corporum similitudines sunt, sed nudæ atque infallibilis veritatis ideæ: Nam si ad verbi seu sapientiam suprenæ seu Christi spiritualis existentiam visus sui aciem fidenter dirigat, ibi illum, qui est omnia in omnibus inveniet, & consequenter omnia in eo, qui est omnia sine fallacia aut deceptione speculabitur: Nam cujus Spiritus unicus est Christo, ejus spiritus unus erit factus in ipso, & per consequens omnia ei sine dubitationis alea scire non erit difficile: Nec tibi Lectori hoc videatur mirum, cum omnia in mundo majore secundum proportionem debitam in microcosmo retineantur: Nec equidem est ea increata divinitas, quæ mundum & omnia in mundo implet, hominemque centraliter & per irradiationem à centro totum occupat ab invicem divisa: Quare certum est, quod ea, quæ de Deo, Verbo, Æternâ sapientiâ, Iusticiâ, Virtute, & alijs in microcosmo

ubique in scripturis sunt intellecta, in ipso etiam microcosmo sunt intelligenda: Ut enim terra, aqua, aër, ignis, æther & spiritus empyreus, intellectus, ratio, mens, sapientia, verbum & Deus in microcosmo comprehenduntur: ita etiam ista omnia proportionaliter ita in microcosmo comprehenduntur, ut non sint ab illis in microcosmo magis, quam radij Solares à soledivisa. Verum, ut est in natura humana quandoque ad mundi inferiora respicere, quod est hominis animalis sive naturalis munus & nonnunquam ad superiora vertere suæ contemplationis aciem, quod est hominis spiritualis affectio: Ita redditur quidem homo in genere pronior vel ad sapientiam humanam; & consequenter ad philosophiam mundanam inveniendam & fingendam, quæ est falsa, ut pote stultitia & inanita coram Deo; vel ad illam divinam in utroque mundo euangelizandam & statuminandam, quæ est justa & acceptabilis apud Deum. His igitur cum diligentia consideratis, ut omnis scrupulus ab hujus mundi literarijs in philosophiâ hujuscæ nostræ inquisitione dematur, in hunc modum progrediemur.

CAPVT, III.

In quo veræ sapientiæ & philosophiæ origo ac essentialis principium explicatur, naturaque & potestas ipsius realiter: idque paucis detegitur.

VT methodicè in hoc nostro negotio procedamus, restat jam, ut in loco priori Sapientiæ philosophiæque essentialis originem, fontem ac scaturiginem cum diligentia ex literarum sacrarum testimonijs perquiramus; definitionem naturamque ipsi maxime convenientem tum postea majore cum facilitate exprimanus: Deinde ostendamus, quod sit reale non modò philosophiæ veræ cum Scientijs ex ea dependentibus fundamentum; sed etiam mysteriorum sive arcanorum omnium abditorum; imò verò rerum cunctarum, tum præteritarum, quam futurarum revelatrix atque detectrix. Ad originem autem hujus sapientiæ sacrosanctæ quod spectat, testimonio & consensu paginæ sacræ probabo, quod illius fons sit ipse Deus, qui est Luminis Pater: Unde patet, quod sit sapientiæ mundanæ omnino opposita, quippe quæ est terrena & animalis. Hinc Apostolus: sapientiæ dator & inventor Deus est: & alibi: sapientia & fortitudo Domini sunt. Et Iob: Sapientia in antiquis est & in multo tempore prudentia. Et vir sapiens: Sapientiam dat dominus, ex ore ejus prudentia & scientia. Et alibi Sapientiam possidet Deus in principio viarum surarum, ante-

quam quicquam faceret, à principio, ab æterno ordinata est. Concepta erat, cum nondum erant abyssi. Et Syriacus ait: Sapientia à Deo profecta est & prior omnium est creata. Atque iterum: Ex ore altissimi prodij primo genita ante omnem creaturam. Et Salomon: Sapientia cœlitus mittitur de sanctis cœlis, ut necum sit & necum labore. Et alibi tempus electionis, ipsius modum exaltationis, & viam separationis veritatis ipsius à falsitate seu figmento, in his paucis, sed planè auris enucleat Salomon: Sapientiam Dei ab initio natiuitatis investigabo & ponam in lucem, nec præteribo veritatem &c: Hisce quidem locis & multis alijs (quos brevitatis gratia omittam) patet, quod sapientia, ex qua dependet vera & essentialis philosophia, sit omnium purissima & simplicissima, quatenus inirium suum à Patre luminum ducit uti etiam expressè nos docet D. Iacobus.

Sequitur jam, ut: Quid sit Sapientia ista, & quomodo à Divinitate sit parta, secundum dicti Sapientis mentem explicemus: Sapientia (inquit) est vapor virtutis Dei & candor Lucis æternæ & speculum sine macula Dei Majestatis & imago

Prov. 8. 22.
Eccles. 1. 4.
Eccles. 24. 5.
Sap. 9. 10.

Sap. 6. 24.

Sap. 7. 25. 26.

Baruch. I.
Daniel 2. 21.

Iob. 12. 12.
Proverb. 2. 6.

bonitatis illius, Et Apostolus: Christus est effulgentia gloriæ & character personæ Dei, qui sustinet omnia verbo suo potenti: *Heb. 1.3.* Quibus discernere queamus, quàm immanis sit differentia inter falsam seu mundanam & sapientiam terrenam Ethnicorum, atque illam veram, synceram & essentialem, cujus radix est Deus, quatenus ejus fons est verbum seu vox Patris luminum. Sapientiæ fons (ait textus) est verbum in excelsis: & ingressus illius mandata æterna. Existis igitur luculenter satis verè sapientibus liquet, quid sit sapientia illa æterna. Iam verò operam dabo, ut mirabiles ipsius virtutis operationesque catholicas vobis tam universaliter quàm particulariter detegam, quibus agit & operatur per totam machinam mundi inque creaturis ejusdè: Ob istam etiam rationem dictus est Christus (qui est vera Sapientia) sustinere omnia verbo virtutis suæ. Verùm hæc omnipotens ipsius potentia in & super omnia per excellentiã hinc Philosophi & Theosophi Pauli verbis enucleatur. Christus (inquit) est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipso condita sunt universa in cælis & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes & omnia in ipso constant, etc: Quæ Apostoli Doctrina admodum aliena sive extranea Academicis illis proci dubio videbitur, qui Philosophiæ Ethnicorum rudimentis nimium confidunt, quippe quæ sapientiam nullam talem, nimirum cœlestem sive Dei verbum, nec quod mediante eo cœlum, terra & Intelligentiæ Angelicæ sint creata, agnovit, aut quod in eo & per illud cuncta fuerunt & ad huc in suo statu existunt: Sed nobis præ supponit per multas naturas efficientes subalternas nimirum illas intelligentiarum, stellarum, elementorum, meteororum & similium, quas volunt operari omnia tam superius quam inferius ex semet ipsis: & mundum statuunt esse æternū, hoc est, sine principio & fine: cum è regione verâ & sacrâ istâ Philosophiã doceamur, quod Deus omnia verbo seu Sapientia sua creaverit, quod ipse operetur omnia in omnibus, & quod sit omnia in omnibus: Nam textus prædictus expressè ait, quod omnia in ipso constant. Sed ad propositum: Præcedens antiquitatè & virtutem hujus sapientiæ textus videtur confirmare hoc: Sapientiã (inquit) possidebat Iehova Principio viæ suæ ante operam suã ante ullū tēpus ante ullum seculū: Cum nullæ essent abyssi, edita erat: cum nulli essent fontes, abundantes aquis: ante montes fundati essent: cum nondum fecerat Iehova terram: Cum aptaret cœlos ibi erat: Cum statueret ambitum in superficie abyssi: cum fortificaret superiores nubes supernè: Quando roborabat fontes abyssi: quando ponebat mari statutum suum: Quando

statuebat ambitum in superficie abyssi: cum fortificaret superiores nubes supernè: quando roborabat fontes abyssi: Cum statueret fundamenta terræ, erat sapientia apud eum cuncta componens &c: Quo sermone filo, primū antiquitatem istius sapientiæ sacrosanctæ depingit & tum postea docet, ipsam fuisse cœli & terræ, & consequenter cujuslibet reicreatæ, sive sit invisibilis, sive visibilis compositrix. Hoc totum cum sensu & opinione philosophi sacri Moyſis convenit, ut pote qui agnoscit in primo ordine, Abyssum fuisse sine forma. In secundo narrat, materiam hujus abyssi fuisse informem atque inanem præsentia istius Spiritus divini: Elohim Ruach universaliter fuisse informatam & aquarum nomine insignitam: In serie tertia ostendit, quomodo operatione & actu istius Spiritus Divini & essentialis sive Vocis seu Verbi FIAT ab omnipotente prolato, efficacissima illa creatura Lux, quasi forma creata, esset ab origine in aquarum massam producta Quarto loco docet, quod spagyrica secunda vice editi virtute, aquæ superiores per interpositionem firmamenti ab inferioribus essent divisa, atque ita per secundū FIAT statuti sunt cœli, quæ admodum illo ipso Dei verbo tertia serie emissæ aquæ inferiores in Elementa essent dispositæ: Vel potius unicum mundi inferioris Elementum aqueum quadrifariè, seu in quadruplicem spiritus seu ventorum naturam alteratum, quas naturas in uno eodemque elemento seu Spiritu aqueo sic alteratas Ethnici Elementa dicitur: Nonne videtur psaltes hoc idem hinc verbis paucis asseverare? Verbo (ait) Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum? Atque iterum: In sapientia omnia fecisti. Et D. Petrus: Cœli erant prius & terra ex aqua & in aqua existentibus Verbo Dei. similiter D. Iohannes: Ab eo omnia sunt facta & sine eo factum erat nihil: Mundus nimirum ab ipso spiritu luminoso factus est & mundus non novit eum, Et Salomon: Sapientiã Deus fundavit cœlos, stabilivit terram in prudentia: Denique tota harmonia paginæ sacræ (quam hoc in loco recitare longum nimis foret) hoc idem expressè videtur confirmare, videlicet, quod rei cujusunque naturæ sive conditionis esset facta, disposita, & completa, per, & mediante virtute, sive emanationem istam divinam, quæ est divinus ille actus, cujus radix est verbum: Ex ipso (ait divus Paulus) per ipsum & in ipso sunt omnia: Sed quoniam nonnulli (sat scio) hujus mundi replicabunt, quod, etiamsi sit verum, quod Deus divino suo spiritu sine verbo creaverit omnia, tamen non sequitur ipsum immediatè agere & essentialiter existere in requalibet: verum postquam spiritus iste æternæ sapientiæ creaturæ cuilibet virtutem in creatione peculiarem assignasset; tunc restat, ut creatura agat per se, hoc est,

Psal. 32. 6.

Psal. 103. 24.
2. Pet. 3. 5.
I. Iohan. 1.

Prov. 3. 19.

stat, ut creatura agat per se, hoc est, libero quodam arbitrio seu voluntate propria, quæ dividitur absolutè & distinguitur planè ab immediato actu Divinitatis. Hisce sibi malè constantibus, juxta fundatas nostras in Divinitate regulas sive canones respondeo, quòd essentia divina sit indivisa: Quare evidens est, quòd Deus non soleat actum ullum essentialem, cujusmodi est anima, vita & functiones exinde dependentes cuiquam creaturarum impartire, quæ ab ipsius natura discontinuari aut separari queat, juxta axioma illud: quod dedit Deus, nunquam dimisit. Atque ob istam rationem Christus, qui est æternus sapientiæ spiritus, dicitur omnia implere. Imò verò (replicabit mundanus istius seculi sapiens) qui homines à simplici veritate distinctionibus vanis distrahere aggreditur: ista præsentia divinitatis inest omni rei virtualiter & non essentialiter seu substantialiter. Cui ego: libenter scire velim (distinctiones ejusmodi academicas pro nihilo existimans) Nam D. Paulus mandat Timotheo: si quis, ait, doceat doctrinam aliam & non accedat ad sermones sanos Domini nostri Iesus Christi & ad doctrinam timoris Dei, is est, qui se extollit, & cum nihil sciat, sed infirmus est circa disputationem & quæstionem verborum, ex quibus sit invidia & contentio & maledicentia & suspitio mala: Et attritio, filiorum hominis, quorum corrupta mens est, & destituuntur veritate & putant, quòd quæstus sit reverentia Dei. Tu autem elonga te ab istis: Libenter (dico) velim scire, an virtus Dei non sit ejus essentia, aut an una ab altera distingui aut separari queat? Si autem respondeat, quòd virtus divina non sit essentia, sed accidens, pro certo credendum est, tale responsum esse erroneum. Cum sit manifestum atque ipsis etiam Iudæis & gentilibus notum, quòd Deus ab omni accidente sit liber, quippe qui est essentia omnium essentialissima in se & per se existens, nulli accidenti obnoxia. Porro ubi actus ejus essentialis adest, ibi etiam est ejus virtus, & ubi ejus virtus, ibi pariter adest ejus essentia: Quod quidem ni esset, verbum Dei sive actus divinus, cujus est omnia vivificare; omnemque creaturam reddere agilem atque mobilem, videretur esse nihil, nisi merum accidens; imò verò accidens à divina essentia divisum: quod quidem quam foret absurdum, radicis ipsius immortalitas arguit: Nam David textu prædicto habet: spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum, nimirum cælorum &c. Credo neminem esse adeò mentis inopem, ut virtutem istam pro accidente habeat: Sequitur ergo, quòd virtus divina sit idem, quòd essentia divina, & per consequens in ipso Deo & à Deo, hoc est, à spiritu divino nunquam divisa. Sed quid plura? Cùm hoc expressè à scripturis confirmatum habemus: Spiritus (ait

Salomon) est vapor virtutis Dei & syncerus fluxus à gloria Omnipotentis & splendor à luce æterna &c. Quid? An virtutem vel splendorem istum à luce æterna procedentem dicemus accidens, cùm sit spiritus sapientiæ sanctus, ut fatetur sapiens? Hinc etiã divus Paulus loco antea citato: In ipso condita sunt universa in cælis & in terra, tam visibilia, quam invisibilia omnia in ipso & per ipsum creata sunt & omnia consistunt in ipso &c. Quibus patet, quòd extra illum, spiritum sit nihil. Et Iohannes: In verbo erat vita &c. Et per consequens liquet, quòd creatura sit continuata & annexa divinitati per vinculum divinæ illius naturæ, hoc est, per unum & eundem spiritum Vitæ; qui inest ei: sine quo nexu, unione vel relatione ad invicem impossibile est, ut creatura possit momento temporis existere: Hinc igitur dicit psalmista Regius: Omnes creaturæ in te expectationem habent, ut des escam ipsis in tempore suo: Te dante ipsis, colligunt; aperiente manum tuam satiuntur bono: Abscondente faciem tuam conturbantur, recipiente spiritum eorum expirant; Emitte spiritum tuum, recreantur bono &c. Quo videre liceat, quòd sit actus istius sapientiæ immediatus, qui facit creaturam vivere & existere, & quòd sit ea, quæ operatur omnia: Nam scripturæ testantur, quòd Deus vivificat omnia: Et quòd in eo vivimus, movemur & sumus, & non modò nos, sed etiam omnis caro in genere, uti ex hoc ipso textu colligimus: Atque etiam ex isto Iobi testimonio: Si Deus apponens ad hominem animam suam, spiritum sive statum ejus ad se reciperet, deficeret & expiraret omnis caro simul & homo in cinerem reverteretur &c. Ecce ergo lapidè Angularè, super quem ædificatur omnis caro, & sine quo ipsa in nihilum redigitur. Porro Propheta, Deus dat statum populo, qui est super terram, & spiritum calcantibus eam &c. Quomodo (vos obsecro) possibile est, quòd iste viræ spiritus sit in & cum omnibus præsens, atque idè essentialiter in omni re, & tamè à sua actione immediata cessaret & requiesceret, cum sit in se omnium velocissimus, maximèque agilis & mobilis, ut à Salomone docemur? Quòd iste spiritus sit omnibus præsens, in eo liquet, quatenus omnia agunt, moventur, & vivunt in ipso & per ipsum: Nam textus superior habet: Omnia in ipso consistunt. Et alibi: ipse operatur omnia in omnibus. Et D. Petrus: Cæli & terra & consequenter omnia, quæ erant ex aqua consistunt verbo Dei. Et Salomon: Incorruptibilis Dei spiritus, in est omni rei: Atque spiritus disciplinæ sanctus, implet terrarum orbem. Et psalmes: Quòd irem à spiritu tuo, aut quòd à facie tua fugerem? Si ascenderem cælos, illic es, aut stratum ponerem in sepulchro, ecce ades: Si assumerem alas auroræ habitaturus in extremitate maris, etiã illuc manus tua deduceret me & prehenderet me dextra tua: Sin autem dice-

Coloss. 1. 16. Ioh. 1.

I Cor. 10. 24. &c.

Iob. 34. 14.

Sap. 7.

Coloss. 1. 1. Cor. 2. Petri. 3. 5. Sap. 12. 1. Psal. 139. 7.

I Cor. 32. 6.

Sap. 7. 25. 26.

rem, utique tenebræ velut crepusculo ob-
voluant me, atque nox est lux circa me,
tenebræ quidem ita obtenebrare possunt,
quin tu præideas, sed nox ut dies illustrat
&c. Quamobrem manifestum est, quòd
sit realis spiritus Dei & non aliqua virtus
accidentalis (uti nonnulli falsò imaginan-
tur) qui implet omnia. De quo propheta
Isaias hæc: Cælum est sedes mea; terra
autem scabellum pedum meorum: Et Iere-
mias: Cælum & terram nunquid im-
pleo. Iam verò ut sciatis, quomodo hoc
fiat, sedulò verbo Davidis Regi ausculte-
tis velim, dicentis: In sapientia omnia fe-
cisti: repleta est terra possessione tua &c:
hoc est, spiritu tuo, qui implet omnia, in-
format & in actum reducit omnia. Vnde
etiam filius Syrach: sapientiam suam effu-
dit Deus super omnia opera sua & super
omnem carnem juxta datum suum, Ac si
dixisset, quòd spiritus sit secundum plus
vel minus in omni re, nimirum juxta illam
proportionem, quam Creatori placuit, vel
huic sive illi creaturæ eam assignare. Atque
ista est ratio, quòd Salomon in alio loco
asserit, sapientiam operari omnia, juxta
illud etiam Apostoli supra dictum: Deus
operatur omnia in omnibus: Quòd cum
ita sit, quid quæso obstat, quin audacter
inferamus, quòd spiritus iste sit præsentia-
liter & essentialiter ubique, & per conse-
quens in omni re? Quid plura, nonne nos
docet Moyses egregius ille noster in phi-
losophia sacra præceptor, quòd statutis
cælorum & Elementorum fundamentis
qualibet creatura ex ipsis conflata, & in
ipsis movens ac vivens, tam existentiam,
quàm præservationem suam ab illo unico
spiritu acciperet: videlicet, quod Sol, Lu-
na & cætera cæli sydera, & semina rerum,
& arbores, & herbæ, & omnia alia in ge-
nere vegetabilia, atque ex animali regno
reprilia & quadrupedia, volatilia atque
etiam ipse homo fuerint ab uno eodemque
Spiritu creata: Verùm enim verò Deus
majorem spiritus sui portionem homini

assignavit, ut ampliori ipsius præsentia &
possessione cætera animantia excelleret.

Integrum hujus negocij philosophici
scopum scriptis, uti à scripturis expressè &
apertè recitatur, mandare nimis foret la-
boriosum: Nam si introspiciamus opera
Moysis, libros Iosue & Iudicum legamus,
historiam Regum & Chronicorum obser-
vemus, Narrationem Iobi auscultemus,
Psalmos Davidis, proverbialia & Ecclesia-
sticam, Canticum Canticorum & Sapientiam
Salomonis perquiramus: monumenta Pro-
phetarum, subiectum Ecclesiastici atque
Maccabæorum scrutemur, ac tandem, re-
lationes ac dicta Christi & Apostolorum
cum diligentia animadvertamus; perci-
piemus evidenter, quòd ista sacra sapien-
tia, cum essentialibus ipsius virtutibus, ac-
tibus & effectibus in vasta totius tam su-
perni, quàm inferni mundi caritate sit ba-
sis & fundamentum totius doctrinæ &
scientiæ, tam in rebus naturalibus, quàm
supernaturalibus, seu potius, quæ concer-
nunt actus Dei in tabernaculis suis creatis,
seu aqueis tegumentis, quæ ipse vel induit
vel exiit secundum voluntatem suam,
uti scripta illa sacra ubique ferè loci te-
stantur.

Iam verò relictis generalibus ad parti-
cularia descendam, & ostendam, quomo-
do sit Sapientia ista æterna centralis fons
& Lapis Angularis, in primis artium om-
nium: scilicet Theologiæ & Medicinæ,
Astronomiæ, Musices, Arithmetiæ, Geo-
metriæ, Rhetoricæ, ac tum postea, quo-
modo scientia Meteorologica in ipsius actu
& virtute dependeat: Deinde quaratione
scientia Ethica seu Moralis & Gubernatio
politica ab instructionibus & directioni-
bus ipsius orientur: Ac tandem declarabo,
quomodo omnes actus secreti, revelatio-
nes mysticæ atque miraculosæ ab ipsa per-
ficiantur; illum confirmando locum scrip-
turæ, ubi dicitur: Cæteræ scientiæ sunt
ancillæ hujus. De hisce ergo omnibus or-
dine in sequentibus.

CAPVT. IV:

*In hoc capite probatur, quòd vera sophia seu sapientia sit basis & funda-
mentum omnium artium; & per consequens, quòd si ipsa homini
debita inquisitione reveletur, ille ab ea quasi unica sa-
pientissima & essentialissima magistra doceri
atque erudiri potest.*

Coloss. 2. 3.
1. Cor. 2. 6.

Ecclesi. 24. 46.
Ioh. 14. 26.
Ioh. 16. 13.

IN Christo (ait Apostolus) sunt omnes
thesauri sapientiæ & scientiæ abscon-
diti: Et Salomon. Sapientiam dat Domi-
nus, ex ore ejus prudentia & scientia: &
Ecclesiasticus: Thesauri zabit super virum
scientiam & intellectum justitiæ. Atque
iterum: Ego doctrinam, quasi prophetiam
effundam & relinquam illam quærentibus
sapientiam: Et verbum incarnatum, seu
Christus Iesus ait: Spiritus sanctus vos doce-
bit omnia. Et alibi: Cum venerit ille spiri-

tus veritatis, docebit vos omnem verita-
tem. Esdras gustavit de sapientia ista es-
sentiali, induta vestè materiali, nimirum in
forma poculi cujusdam ignei, cujus haustu
aded spiritu divino erat repletus, ut volumi-
na sapientiæ per integros quadraginta dies
dictaret: quorum omnium eà scriptis man-
dantes recordati sunt ejus scribæ. Et Salo-
mon ait: Sapientiam optavi, & datus est
mibi sensus: invocavi & venit in me spiri-
tus sapientiæ. Sed ne istius mundi scrupu-
losi

Sap. 7. 7.

lofi dicant, quòd verba ista Salomonis in sensu alio intelligantur, quàm illa earum scientiarum, quæ sub philosophia naturali comprehenduntur: Moneo ergo tales, ut pro meliori ipsorum directione ad sapientis documenta suas convertant mentes, qui satis apertè hisce dubitationem delere aggredditur: Spiritus (inquit) sapientia mihi datum est, ut cognoscerem constitutionem mundi & vim Elementorū & Principium, medium & finem temporum, solsticiorum mutationes, & varietates temporum seu tempestatum, & anni circuitus, & stellarum situs, & naturas animantium & animos seu iras bestiarū, & ventorū seu spirituum vim, & cogitationes hominum, & differentias plantarum & radicum facultates: Etiam cognovi, quæcunque sunt occulta & manifesta: omnium enim artifex me docuit sapientia &c. Ex quibus colligimus, quod hujusce spiritus divini revelatione, rex iste sapientissimus ad rerum & scientiarum omnium cognitionem pervenerit: Nam cum sapientia sit radix centralis, sive lapis Angularis omnium, quomodo est possibile, ut ad centri notitiam pertingamus, cum circumferentiæ arcana ignoremus; idque præsertim cum circumferentia seu externum rei sit nihil, præterquam illud solum, quod ordinatur & disponitur à centro. Et ob istam causam spiritus iste divinus haud immeritò à profundissimo Philosopho Hermete dicitur centrum cuiuslibet rei, cujus circumferentia est nullibi, at nihilominus omnes in se comprehendit circumferentias. Ex prædicto igitur Salomonis sermone addiscere possumus imprimis quòd sapientia ipsi haud aliter, quàm Moyfi abstrusa illa mysteria, quæ concernunt mundi fabricam revelârit: Secundò, quòd ipsum naturam & potestatem Elementorum cū occulto actu & miraculosa generatione & proprietatibus meteororum, quæ fabricata sunt ex materia elementari docuerit: Tertio quòd rationem & modum ortus & productionis ventorum, & Astronomicæ anni divisionis, & situs sive positionis stellarum in cælo atque naturarum earum astrologicarum ei præbuerit. Quarto, quòd mysteria artis medicandi Præcipua aperuerit: Nam fatetur, se à sua magistra sapientia naturas omnium creaturarum & condiciones bestiarum, & differentias plantarum & facultates radicum didicisse. Quintò narrat, quòd mediante isto spiritu particeps esset factus rerum omnium occultarum seu abditarum & consequentiæ Mysteriorum Angelorum; imò verò & arcanorum ipsius Dei.

Ad Theologiam autem quod attinet, constat ipsam à verbo *Theos* Deus & *Logos* sermo derivari, quasi sermo de Deo. Hæc alta scientia super divinas hæc etiam bases fundatur, unde sapiens: Spiritus sapientia trans feret seipsum in animas Sanctas & amicos Dei, & prophetas constituit: Ne-

minem enim diligit Deus, nisi cum, qui cum sapientia habitat. Iterum alibi: Sapientiam emittit Deus è sanctis cælis, à throno gloriæ suæ mittit illam homini, ut præsens versetur secum in labore, ut cognoscat, quid gratum sit apud ipsum: Illa enim novit omnia. Ob hanc etiam rationem inquit sapientia: Ego illuminabo omnes sperantes in Domino. Et alibi: Ego sum liber vitæ, testamentum altissimi & agnitio veritatis. Et Salomon: Sapientia concupiscentia conducit ad regnum perpetuum. Atque iterum Sapientia doctrix est disciplina Dei & electrix operum illius, Et alibi: Per sapientiam habebò immortalitatem &c. Animo tædium foret, & lectori videretur fortasse superfluum, si plures Theologicæ doctrinæ confirmationes, quæ ab isto spiritu indicantur & manifestantur, hoc in loco enumerarem: Paucis dico, quòd iste esset Spiritus ille in Christo Carne & Apostolis suis, qui fecit eorum organa corporealia linguas videlicet loqui, manusque & plumas mandare scriptis totam illam Theologicam doctrinam & sapientiam, quæ à novo testamento continetur: Atque etiam erat iste spiritus, qui sermones in veteri Testamento quasi oracula divinitatis per plena Patriarcharum & Prophetarum ora edidit. Quare opus est, ut ad ea quasi fontes Theologicæ literales retrospiciamus, quippe sub quorum typicis seu graphicis instructionibus occultus spiritus hujus secreti sensus delitescit; qui mediantibus mysticæ Theologicæ præceptis extrahi atque enucleari potest.

Procedam jam secundo loco ad scientiam illam, quam habere basin cum Theologia probabo, quæ ad mundum ævialè spectat: In ipso (ait D. Paulus loco antea citato) condita sunt universa in cælis, sive Dominationes, sive Throni, sive Principatus, sive Potestates. Et alibi in Christo habitabat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, qui est caput omnis Principatus & potestatis. Atque iterum: Christus constituitur ad dextram Dei in cælestibus & super omnem Principatum & potestatem & virtutem & Lominationem &c. Quibus testimonijs atque alijs permultis ex sacra pagina collectis (quæ brevitatis causa omitto) probatur, quod nullum mysterium secretum inter angelorum societatem comprehendatur, sive illud spectat ad ipsorum creationem, sive essentiam, sive proprietates & virtutes sive denominationes, quæ non sunt in spiritus istius superexcellens potestate, & scientia non existat, à quo etiam & per quem revelatur, illud hominibus: Nec quidem est mirum, si in ipsis velle sit omne in omni detegere: cum notum sit à sapientibus, ipsum esse omnia in omnibus.

Iam verò ad proximum scilicet scientiarum gradum descendam, qui est Astronomia cujus natura essentialis super istius sapientissimi spiritus alas volare & ejus Basis

Eccles. 24. 45.

Eccles. 24. 32.

Sap. 6. 27.

Sap. 8. 4.

Sap. 8. 13.

D E
Mundo A N.
GELICO.
Coloss. 1. 16
Coloss. 2. 9.
Ephes. 1. 20.

ASTRONOMIA.
Quæ est præmia

Sap. 7. 4. 7.

THEOLOGIA.
De mundo æterno.

Sap. 7. 27.

mundi tem-
porali scien-
tia.

Eccles. 24. 6.
Psal. 135.

Eccles. 146. 4.

Psal. 32. 6.
4. Esdr. 6. 17.
Baruch. 3. 34.
Iosuah. 10. 13.

Math. 27. 45.

Judic. 5. 20.

Job. 35. a. 31.

Sap. 7. 10.

sive fundamento inniti videtur. Vnde fili-
us Syrach: Sapiaentia in cœlis fecit, ut orire-
tur in deficiens lumen &c. & verisimile est
(juxta Prophetæ regij assertionē) quòd
spiritus iste tabernaculum suum posuerit in
sole: ut cunq; nonnulli haud sibi constan-
tes locum istum in alium sensum & nihil
ferè ad propositum interpretari videntur:
Nam ille ipse spiritus in sua propria persona
loquendo, dicit: Ego sapientia gyrum
cœli circummini sola: Ac si dixisset, Ego in
meo tabernaculo solari per cœli circuitum
ambulavi. Et psaltes: Deus in sapientia sua
numerat multitudinem stellarum, & om-
nibus ijs assignat nomina. Magnus Domi-
nus noster, magna virtus ejus & sapientia
ejus non est numerus &c: Quare manife-
stum est, quod si in sapientia sua seu per
istum suum spiritum stellæ numerarentur,
& nominibus proprijs vocarentur; sequitur
etiã, quòd earũ virtutes, cursus & proprie-
tates in ipso sint optimè cognitæ, quippe
à quofuerunt ab origine creatæ, ordinatæ,
& in eodem, quo nunc existunt statu præ-
servatæ: Nam David Rex confirmat, quod
quælibet in cœlo virtus ab isto Dei spiritu
procedat. Et Esdras: Stellæ fundatæ sunt in
verbo Dei, qui novit numerum stellarum:
In hoc etiam respectu Prophetæ Baruch;
stellæ dederunt lumen in custodijs suis &
latatæ sunt ad jussu Dei. Atque hinc
erat quòd, cum spiritus iste pro Iosua pug-
naret, solum fecerit fixè in cœlo per ali-
quot horas stare. Porro etiam splendorem
solis in tenebras patiente Christo conver-
tebat. Ad hujus etiam jussu stellæ adver-
sus Sisaram pugnaverunt &c. Vnde li-
quet, quòd, ut cœli & stellæ erant in prin-
cipio ab isto spiritu, creati & animati, ut
pro organis ad mundum inferiorem seu su-
blunarem ad ministrandum inservirent:
ita etiam ultra communem Naturæ mi-
crocosmicæ cursu seu modum, possunt
pro voluntate & imperio istius spiritus
omnipotentis (qui agit in ijs haud aliter,
quàm anima in corpore) à propria & con-
suetâ sua actione diverti; videlicet tam
motum suum, quàm lucis & spiritus sui
influentialis activitatem alterando. Ad
stellas verò fixas quod attinet, Job in per-
sona istius spiritus hæc. Nunquid ligare
poteris manibus tuis fructus delicatos ver-
giliarum seu Pleiadum, vel serotinos fru-
ctus Orionis aperire facies? Nunquid exi-
re facies Maïaroth, seu signa cœlestia tem-
pore suo & Arcturum cum stellis minori-
bus veluti filijs suis duces? Nunquid nosti
statuta cœli? Nunquid pones dominium
ejus in terra? &c: Ac si quis diceret, quòd
nemò valeat cursu stellarum directè &
pro certò intelligere, aut potestatem &
virtutem influentiarum discernere sine
spiritus istius sapientissimi assistentia &
indicatione. Ob hanc ergo rationem vi-
detur Salomon gloriari, quòd cursu anni
& dispositiones stellarum & mutationes

solstitiorum, doctrinâ istius spiritus om-
niscientis intelligeret si ergo Astronomiæ
professor istud verum astrologiæ funda-
mentum non habeat, omnes procul dubio
ejus prædictiones erunt falsæ & fabulosæ,
vel saltem (ut plurimum) incertæ & men-
daces, ut in Astrologis vulgaribus videre
licet.

Sequitur, ut de scientijs ad inferiorem
mundi temporalis regionem spectantibus
verba in loco proximo faciamus, quo ra-
tionem operationis spiritus istius Catho-
lici ad meteororum multiforium pro-
ductionem in Catholico Elementari reg-
no ostendamus.

Pro actu & operatione istius æterni
actoris & motoris in Aère, Aqua & terra
quasi in uno Catholico elemento seu spiri-
tu sublunari humido, ad meteororum pro-
ductionem. Hæc etiam à libro sacrosan-
cto: Deus Sapientiã suã aptat pondus aëri,
& appendit aquas in mensura, & facit plu-
viã statuta, & viam fulguro tonitruum
&c. Quo sermonis filo arguit Job, quod
hic spiritus æternus, in quo est tam con-
tractionis, & condensationis, quam dila-
tationis & rarefactionis vigor & potestas:
Potest pro voluntate sua aërem vel spissio-
rem & ponderosorem condensatione &
consequenter in nobis consistentiam red-
dere, vel eum in substantiam tenuiorem &
subtiliorem dilatando seu rarefaciendo in
formam fulguris sive coruscationis redu-
cere. Quare sciendũ est, quòd in omnibus
istiusmodi mutationibus, formæ hujus
varietatè ab actore sive alteratore isto ac-
cipiat; idque juxta voluntatem ipsius, qui
est rerum omnium dispositor sive ordina-
tor: Atque ita nubes, fulgur, Tonitru,
cometa, Gelu, Nix Grando, glacies &c. id
genus alia assidue ab istius spiritus actu
creantur & in hoc mundo sublunari pro-
ducuntur. Nonne hæc omnia à sacra scrip-
tura habemus confirmata? Sapientiã Dei
(ait Sapiens) eruperunt abyssi, & nubis rore
convalescunt. Et Syriachus in persona di-
cti spiritus: Ego sapientia, sicut nebula
texi omnem terram. Iterum: Ego in alti-
ssimis habitavi & thronus meus est col-
lumna nubis. Et Job: Deus nubes effecit
sapientiã. Et David: ipse educit nubes ab
extremo terræ, fulgura in pluviam facit.
Producit ventos de thesauris suis. Et alibi:
Verbo suo quam celerrimè excurrens &
sermone suo in terra emissio, edit Deus ni-
vem, sicut lanam, & pruina, sicut cin-
eres dispergit, Coram furore ejus quis con-
sistat? &c: Sunt profectò multa centena
aliorum locorum, quæ ex libro veritatis
citari queant ad probandum, quod omnis
meteorologia vera fundatur super istum
spiritum: Sed quoniam uberius libro hujus
ultimo de hoc subjecto agemus, in quo
veram Meteororum historiam non modò
recitavimus, sed etiam Meteorologiæ
Aristotelicæ errores & falsitates detegi-
mus

METEORO-
LOGIA in tem-
porali elemen-
tari mundo

Job. 28. 25.

Prov. 3. 20.

Eccles. 24. 6.
Eccles. 24. 7.
Job. 28. 25.
Psal. 134. 7.
Psal. 147. 15.

mus & plura de ijs non dicam. Denique cum hac Salomonis confessione membrum hoc concludam. Novi (inquit) virtutes Elementorum & varietates temporum sive tempestatum & ventorum seu spirituum vires: Nam omnium artifex me docuit sapientia. Vnde manifestum est, quòd ipsa, quæ erat meteororum fabricatrix & per consequens in naturarum ipsorum inprimis cognitione est versata, ipsa (dico) Salomonem in eorum mysterijs in stueret.

Restat nunc, ut de Medecina sive curandi arte pauca dicamus: Ad istam scientiam præstantissimam quod pertinet, sapiens dicit: A Deo est omnis medela &c: Quod cum ita sit, evidens est, quod præcipuus in arte curandi actus sit immediatè ab isto spiritu, quare Propheta Regius: Misit verbum suum & sanavit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum. Et Salomon: Neque herba, neque malagma sanavit eos, sed tuus domine, sermo, qui sanat omnia &c. Observa bene. Verbum seu sermo tuus (ait textus) qui sanat omnia: At divinum istud verbum est radix sive fons istius spiritus æterni, & consequenter basis & fundatio curationis, consistit in ipso: unde sequitur, quòd omnis curandi virtus procedat ab eo: Nam etiam hoc idem cum sensu Apostoli convenit: Discrimina, seu divisiones, ait, sunt gratiarum, sed idem spiritus: Divisiones operationum; idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus: Alij quidem per spiritum datur sermo sapientiæ; alij verò sermo scientiæ secundum eundem spiritum; alij fides per eundem spiritum &c; alij dona sanationis per eundem spiritum; iam verò, quod spiritus iste omnipotens & omneoperans sit ille, qui vitam attribuat creaturæ, ex multis sacræ scripturæ locis confirmatur: Nam inquit sapiens: Sapientiæ custodiet salutem. Et iterum: In sapientiæ dextra est longitudo dierum: Est lignum vitæ omnibus, qui apprehenderunt eam &c. Atque hoc tam de animo, quam de corpore est intelligendum: Quemadmodum in curationibus à Christo & Apostolis ejus feliciter peractis apparebat, quicquid mediante spiritu isto complebant. Porro, sapientiam (ait salomon) qui invenit, inveniet vitam & hauriet salutem à Domino. Et alibi: Ipsa hos qui se observant à doloribus, liberabit. Atque iterum: Per sapientiam nati sunt, quicunque placuerunt tibi, ô Domine, à Principio &c: Imò verò quilibet prudens lector considerare dubet, nullum esse animal, vegetabile, aut minérale in medicinæ arte, usurpatum, quod actum suum curativum non immediatè ab isto spiritu habeat & receperit. Propter hanc ergo causam Syrachus Altissimus de terra creavit medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam. Quo contextu observandum est, primum quod arbores, herbæ, radices atque etiam mineralia, cum sint terrigena fuerint à Deo ab origi-

ne mundi pro curatione hominum ordinata: ac tunc postea, quod actus in ipsis salutaris eis à spiritu isto incorruptibili sit imperitus: Quippe qui dicitur inesse omni rei, & operari in ijs omnia, tametsi varieformiter notetur in ipsis agere, ut Apostolus loco ante citato videtur asseverare, confirmans prædictam sapientis assertionem, quæ est, quod Deus verbo suo sanat omnia. Si ergo verbum sanat omnia, tunc nihil sanare potest, quam mediante verbo sive spiritu sapientiæ, cujus fons est Verbum (uti antea est dictum) sed cum incorruptibilis iste spiritus sit in omni re, & cum sit omni re hujus mundi agilior & mobilior; & cum respectu suæ puritatis per omnia penetret, & per consequens in omnibus operetur: Quid, obsecro, me aut ullum Christianum impediet, dicere, quòd Deus operetur omnia in omnibus, mediante Verbo per se & immediatè, & consequenter, quòd nulla creatura agere potest ex se ipso & per se ipsam: uti absurda est illa Peripateticorum doctrina, nos falsò (corda syncerorum Christianorum à veritate creatoris seducentes) instruit. Nam erroneis hujusmodi illius rudimentis homines pios allicere tentat, ut à Deo omnia creante, & qui est omne in omni, derogent, quo creaturæ (quæ sine verbi præsentia planè nihil sunt) sibi absolutam & per se agendi & operandi potestatem arrogent, quod quidem, ut melius præstare queat, multarum essentialium & distinctorum subalternatorum agentium meminit (ut antea dictum est) quæ omnia actiones & operationes habere fingit per se, hoc est, sine ope alterius, quod existant, agant & operentur; cujusmodi sunt Sol, Stellæ, venti, Elementa, seu potius Elementum Catholicum multiformiter informatum, & creaturæ tam perfectæ, quàm imperfectæ mixtæ. Certè in hoc faciendo deludit mundum, ipsum efficiens credere, quòd organum seu instrumentum agat essentialiter per se & non centraliter & divinitus orta virtus, quæ est cujus libet creaturæ fundamentum, & insignis summi philosophorum boni character sive meta, adversus quam veræ philosophiæ amator collimat. Hæc ergo est ratio quòd Salomon, Prophetæ, & Christus cum sanctis suis Apostolis Christianos omnes exhortantur, ut sint veræ sapientiæ amatores, ut pote in qua est omnis actus tam intellectualis ad mentem humanam ad scientiæ & sapientiæ culmen sublimans, quàm materialis nimirum ille, qui operatur ad vivificationem, vegetationem, & multiplicationem. Sed de isto alibi latius, concludendo hujus capitis membrum cum ista confessione Salomonis: Naturas, ait, animalium & iras bestiarum &c. differentias virgultorum & virtutes radicum atque etiam quæ sunt occulta & manifestata mihi paterfecit omnium artifex sapientiæ &c. Quibus arguit quòd sapientiæ herbis, ani-

Sap. 7. 17.

MEDICINA.

Ecl. 38. 2.

Psal. 106. 20.
Sap. 16. 11.

I. Cor. 12. 4-9.

Prover. 2. 7.
Prover. 3. 16.

Prov. 8. 35.

Sap. 10. 9.
Sap. 9. 19.

Ecl. 38. 4.

Sap. 16. 12.

Sap. 12. 1.
Sap. 7. 24.

Sap. 7. 20.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

malibus, & mineralibus virtutes eorum tam occultas, quam apparentes impertiverit; ille, dico, spiritus supremus, qui est omne in omni & operatur omnia in omnibus, & per consequens potest docere & instruere per revelationem externam, quid in creaturæ interno agit, & qua virtute in qualibet creatura operatur. Et quam vis Philosophi & Medici Ethnici ab effectu sola praxi percepto & observatione sensibili, quasi demonstratione à posteriore, occultas plantarum proprietates invenerint, exempli gratia, quod Tilia & Viscus Quercinum, Laonia Epilepsiam curent, & herba Herniaria respiciat rupturam Herniam dictam (unde suum nomen accepit) ut etiam tussilago (quatenus curare solet tussim) & quod Euphrasia oculorum caligini conferat, & inter animalia quod Busto sistat sanguinem, pes Asæi & ranæ voleant, ad morbum caducum, quod Scorpiones curent iestum Scorpionum &c. Tamen, quia fundamentis centralibus sympathiæ & antipathiæ, quæ consistunt in voluntate & Nolluntate unius & ejusdem spiritus destituuntur, nullam aliam harum rerum mirabilium & abstrusarum rationem reddere possunt, præterquam, quod sint, proprietatis occultæ, & in fine nihil ulterius de hac reinferre possunt, præterquam, quod sint talia, quia talia, atque ita pro conclusione ab eruditis istis hujusmundi Doctoribus nihil accipiunt, nisi Ignoratum per Ignotius.

MUSICA.

Quod etiam hujus spiritus actio & virtus in omni Musices specie versetur, nimirum tam in vulgari illa & artificiali, quam in magis essentiali & mystica, sive sit macrocosmica sive microcosmica, non modò observatione communi, sed etiam inspectione magis interna elicere fas est: Ad harmoniam verò mundanam quod spectat, & ad rationem, quomodo quod libet Elementum subluare, & quælibet sphaera super lunaris essentiali quadam concordia sympathetice specie disponuntur, tota scripturam series videtur confirmare: nimirum quod ipsa mediante Spiritus divini actu perficiatur. Et præterea Salomon ad mirabile istius Spiritus effectum in harmonia mundana testatur in his verbis: In se Elementa dum convertuntur, sicut in organo qualitatibus immutatur, & omnia suum sonum custodiunt. Sed Apostolus hoc totam cum majori excellentia & efficacia exprimit, dicens: In Christo condita sunt universa in caelis & in terra & omnia visibilia & invisibilia, per ipsum & in ipso creata sunt, ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant: In ipso cõplacuit omnem plenitudinẽ Divinitatis in habitare, & per eum reconciliari omnia in ipso, pacificans per sanguinẽ crucis ejus, sive quæ in caelis sive quæ in terris &c. Ecce hic perfectũ & Catholicũ Amoris, Sympathiæ, Harmoniæque fontem, & ille, qui non modò tollit discordantia mundi peccata, sed etiam caelum & ter-

ram à discordia emundat & concordiatque harmonica pace seu amore symphonico pacifica sua virtute adornat: atque hinc est, quod spiritus iste à sapienti & mystico philosopho dicitur esse vinculum seu ligamentum Elementorum, mediante quo discordia mundi & microcosmi sive hominis Elementa in harmoniam decentem & unionein quietam constringuntur atque rediguntur: Ad imitationem ergo istius mundanæ consonantiæ Musices externæ concentus, nimirum illius tam vocalis quam instrumentalis typicè efformatur, quæ respectu veræ & sinceræ istius Spiritus Symphonice se habet ut umbra ad subjectum illud, cujus est umbra; aut ut imago ad realem personam, cujus est imago.

Iam venimus ad Arithmetica & Geometria, quas vir sapiens in isto suo sermone videtur includere: Omnia mensura, numero & pondere disposuisti seu temperasti ubi per mensuram intelligit progressus rei in longitudinem, latitudinem & profunditatem, ad Arithmetica, Cossicam spectantes: Quam mensuram spiritus iste omnipotens in sua emanatione facit à puncto in lineam; & à linea sive radice in quadratum & tandem à quadrato ad cubum, quasi à puncto seu termino à quo ad superficiem, & à superficie ad corpus seu terminum ad quem. Per numeros intelligit Arithmeticas illas dimensiones in progressionem Arithmetica, in quibus spiritus iste ab unitate in multitudinem est egressus: Verbi gratia ab 1. in 10, quasi ab æterno omnium rerum centro in statum ævalem sive Angelicum, quæ quidem progressio erat primus & omnium simplicissimus compositionis seu mixtionis gradus. Deinde a 10 ad 100, qui progressus multiplicativus denotat compositionem mundi temporalis: ac tandem à 100, seu Centenario ad 1000: Atque hæc progressio arguit creaturas ab elementis seu ex varijs Elementi Catholici alterationibus compositionem. Ita, ut quilibet Christianus ex istis videre queat, quomodo Deus sit omnia in omnibus & tamen extra omnia, atque (ut in textu est) in caelo, in mari, in abyssu & inferis. Ob istam causam Pythagorici omnia in tria ista principia Arithmetica 1. 2. 3. includebant, ex quibus 1. attribuerunt Deo in abstracta sua existentia, 2. referebant omnium rerum materia: & 3. formæ mundi catholice: Sub istis ergo tribus res omnes sunt comprehensæ: De his autem uberiorem efficiam (Deo favente) mentionem in sectione secunda, ubi de essentialibus sympathiæ & Antipathiæ efficiam mentionem. Vir Patiens in persona Iehovæ se loquitur: Vbinam eras, quando fundabam terram? Annuntia sibi nostri intelligentiam. Quis disposuit mensuras ejus, aut quis extendit super eam lineam? Super quo bases ejus defixæ sunt, aut quis jecit lapidem ejus Angularem. Quibus arguit, quod spiritus iste, qui est lapis Angularis

ARITHMETICA
GEOMETRIA.

Sep. 11. 22.

Sep. 19. 17.

Coloss. 1. 17.

Iob. 38. 4.

gularis seu omnium rerum Basis (nam sine eo nihil est factum aut existere potest, ut D. Iohannes testatur) non modò terra firmam, dimensionem & positionem geometricam habuit; sed etiam Sol Cœlestis & Luna & Stellæ, & omnia tam in cœlo quam in terra sua pondera, proportionem & magnitudines & situs in hoc mundo acquirunt. Imò quidem ipse àèr secundum mensuras & proportionem varias in characteres seu imagines meteorologicas multiformes effingitur: Nam sacer textus habet: Deus sapientiã aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura & facit pluviam statuta & viam fulgetro tonitruum, &c.

Sequitur, ut virtutem & potentiam eius in scientia Rhetorica & arte Oratoria explicemus & probabimus paucis, ipsam esse exactissimam in illis docendis magistratam, atque etiam essentialissimam in animabus seu spiritibus hominum motricem, ut potest cujus actu, homines planè muti & barbari redduntur eloquentes & efficaciter persuadentes; &c. quod amplius est, ipse est essentialis ille in oratorum voce & verbis spiritus, quo mediante auditorum animi ad attentionem & ad fidem sermonibus eorum adhibendam alliciuntur & attrahuntur: Nam Moyses colloquium cum divino isto spiritu habens: Non tam, ait, vir facundus, neque unquam autem fuit, ne quidem ex quo locutus es cum servo tuo, sed impedito ore & lingua sum. Tunc dixit Iehova ad illum: Quis itatut os hominum, aut quis itatutere potest aut surdum aut mutum? Nonne ego, qui sum Iehova? Nunc itaque ito & ego adero ori tuo, & docebo te, quare loqui convenit &c. Quo docemur: quòd eloquentia & apta verborum dispositio & sententia & sermones, tam in rhetorico, quam in oratore sunt à Deo, cujus solius est facultas dare aut adimere pro placito tuo. Quare ait Evangelista erunt omnes docti à Deo. Et Propheta: universi filij tui sunt docti à Iehova. Verùm Christus exprimit hoc omne verbis adhuc magis expressis: Spiritus, inquit, sanctus, quem mittet Pater, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecunque dixerò vobis. Iam verò quòd hic spiritus sit æterna illa sapientia, qui efficit & excitat functionem istam Rhetoricam atque Oratoriam in hominibus, scripturæ alibi docent: Aperiuit (ait Sapiens) os mutorum & linguas infantum fecit disertas. Et filius Syrach. Tanquam imbres mittit eloquia sapientia sapientis & in oratione confitebitur Domino &c. Possem hoc loco per multa alia ex sacra pagina proferre exempla, ad istam meam attentionem confirmandam, scilicet ad probandum, quòd Rhetorica eloquentia sit à bono isto sapientiæ spiritu: sed ea brevitate gratia jam omitto, ut ad artes mechanicas transeam, quarum omnium inventiones probabo à boni istius spiritus instinctu & conductu ortam suam

habuisse, tamen si partim temporis vetustate, partimque invidia atque ignorantia hominum sint pro hodierno die conspurcate & commaculate.

Pro artibus mechanicis sciendum, quòd ipsarum inventio & origo (ut diximus) fuerit ab inspiratione istius spiritus: Verbi gratia. Ars Sartoria sive convectoria ab instructione huiusmodi spiritus procedebat: Hinc Iehova ad Moysen: Loqueris cunctis sapientibus corde, quos replevi sapientiæ spiritu, ut faciant vestes Aaroni, in quibus sanctificatus ministrat. Porro operis Aurifabrilis & gemmariorum artificij & fabrilignarij & sculptoris lignei inventis ab illo ipso fonte initium duxit, quare dixit Iehova Moysi: Ecce vocavi Bezaliel & implevi eum cum spiritu Dei, Sapientia & intelligentia & scientia in omni opere, & ad excogitandum, quicquid fabricari potest ex auro, argento & ære, marmore & gemmis & diversitate lignorum, dedique ei socium Ooliab & in corde omnis eruditi posui sapientiam, ut faciant cuncta, quæ præcepi tibi &c. Quibus evidens est, quòd cujusslibet vera artis mechanicæ scientia sit in spiritu Dei, in cuius sola potestate est docere homines omnia. At hoc totum alibi planius exprimitur: Dicit enim Moyses filijs Israel; Ecce vocavit Dominus Bezaleel, implevitque eum spiritu Dei, sapientiã & intelligentiã & scientiã & omni doctrinã ad excogitandum & faciendum opus in auro & argento & ære & ferro, sculpendisque lapidibus & opere carpentario. Quicquid fabricari adinveniri potest, dedit in corde ejus: Ooliab quoque ambos erudivit sapientiã, ut faciat opera abietarij, polymitarij at Plumarij de Hyacintho, & Purpura Coccoque bis tincto & bysso & texant omnia &c. Præterea legimus, quòd Noë esset in Arcæ structura ab isto spiritu instructus: Nam textus ait: Sanavit sapientia terram per contemptibile lignum jultum gubernans. Mediante ea ars Musica erat revelata Tubali: Textus enim habet: Tubal fuit Pater Canentium Cithara & organo. Et Tubal: Cain erat primus operum ferreorum & æreorum inventor. Et Ada. Iubal erat Tabernaculorum artis pastoralis Pater & author: Concludimus, quòd nulla sit vera ars mechanica quæ suam ab isto omnipotente spiritu non habet ortum, cujus est solius docere omnia.

Porro etiam, quòd vera Moralis philosophia sit in ista sapientia radicata ex toto sacrarum scripturarum sanctarum filo est observandum: Erat enim vox istius spiritus essentialis, quæ mundum Christianum per os & linguam Christi docebat, ut sequeretur bonum & evitaret malum. Ex ore etiam sapientis hæc: Sapientia servat semitas justitiæ, vias sanctorum custodiens: Per eam intelliges justitiam & judicium, æquitatem & omnem semitam bonam si intraverit cor tuum concilium, custodiet te,

RHETORICA.
ORATORIAARTES
MECHANICÆ.

Exod. 28.

Exod. 31.

Exod. 35. 30.

Sap. 7. 4.

ETHICA.

Prov. 2. 7.

Exod. 4. 10.

Job. 6. 45.
Isai. 54. 13.

Job. 14. 26.

Sap. 10. 21.

Ecl. 39. 7.

SECTIONIS TRIMÆ LIB. II.

1rov. 2.9.
1rov. 7.5.

Sap. 8.7.

Ecclesi. 6.3.

POLITIA.

2.Chron. I.10
1rov. 8.15.

Ecclesi. 9.18.
Ecclesi. 4. 16.

Sap. 8.10.
Sap. 3.14.
Sap. 9.12.

prudētia servabit te , per eam erueris à via mala: Custodiet te prudētia à muliere extranea. Et alibi : Sapientia docet temperantiam , prudentiam , iustitiam & fortitudinem , quibus utilius nihil in vita hominibus , Et iterum ? Sapientia est concilium , æquitas , prudentia & fortitudo &c. quibus verbis virtutes quatuor cardinales recitantur , quæ sunt fortissimæ totius philosophiæ moralis columnæ : Nam in concilio temperantia est consideranda ; & tunc aderit iustitia , prudentia & fortitudo : Iterum filius Syrach : In Sapientia est decor vitæ & qui operantur in ea non peccabunt &c. Iam sciendum , quòd peccatum sit transgressio legis , & lex Moyfaica fundatur tam super morales civilitatis illius canones , quæ debent esse inter unum & alium hominem , quàm in debita Dei observantia & timore. Et Salomon : Cum Sapientia venerunt mihi omnia bona & innumerabilis honestas per manus illius. Verùm hæc luculentius ad huc & ad vivum magis exprimitur nobis in textu antea citato : Sapientia labores magnas habet virtutes ; sobrietatem enim & prudentiam iustitiam & virtutem docet , quibus in vita nihil hominibus utilius. Quibus testimonijs cum mille alijs (quæ hoc in loco recitare non est opus) evidens est , quòd unica moralis philosophiæ magistra & doctrix sit ille Sapientia spiritus , qui descendit à Patre Luminis.

Ad gubernationem verò politicam (quæ ad reges , principes & magistratus hujus terræ spectat) quod attinet , invenimus etiam ex literarum sacrarum veritate , quòd originem & radicem suam habeat in spiritu prædicto Sapientia seu disciplina sancto. Hinc ergo ait unus textus : Sapientia facit regem , ut dignè regnet in populum. Et Salomon : Sapientia Reges regnant & legum conditores iusta decernunt : Item. Sapientia principes imperant , & potentia decernunt iustitiam. Et alibi : Sapientia melior est , quàm arma bellica. Iterum : Sapientiam qui audit , iudicabit gentes : Et alibi : Sapientia ministrabit in medio Magnatum & in conspectu præsidis apparebit. Et Salomon : ob sapientiam habebam claritatem apud turbas & honorem apud seniores : juvenis acutus inveniar iudicio , in conspectu potentum admirabilis ero. Iterum : per sapientiam disponam populos , & nationes mihi erunt subditæ. Atque iterum : Sapientem timebunt audientes regis horrenti. Ob sapientiam multitudini videbitur bonus. Et alibi : Sapientia deducit me , ut disponam populum tuum iustè. Hisce ergo & multis alijs hic brevitate causa emittendis apparet , quòd Sapientia

divina sit sola & salutifera in republicam gubernatrix & doctrix : & quòd ubi viæ ejus à rege despiciantur in republica , ibi opus est credere , quòd talis gubernatio , ut pote à Sapientia mundana parta , debet esse terrena , mala & diabolica , & non secundum leges & regulas divinas.

Iamque caput istud cum miraculis & supernaturalibus illis effectibus , quos producit spiritus iste admirabilis , concludam. Instructione hujus spiritus actus admirabiles & supra captum & rationem humanam in mundum producuntur : Nam , qui de divina ista essentia participat , ipsamque suæ naturæ valet adaptare , is procul dubio in ea & per eam miracula coram hominibus præstare potest : Dicitur enim , quòd sapientia intraverit in animam scribæ Dei Moysis , ita ut steterit coram regibus potentibus & horrendis in portentis & signis. Transiit Israël per mare rubrum & inimicos demersit. Et alibi : Sapientia multiplicem experientiam docet : Nam scit illa præterita , de futuris æstimat , sicut veritas sermonum & solutiones ænigmatum ; signa & monstra , antequam fiant , præfigit , eventus quoque temporum & seculorum &c. : Mediante ista etiam Daniel somnium regis exposuit , & Iosephus visionem Pharaonis : Hujus revelatione propheta de futuris , Prophetarunt. Christus & Apostoli atque etiam Elias & Elifæus ægrotos curaverunt desperatos , & mortuos ad vitam restituerunt : dæmones ex corporibus humanis eiecerunt , aquam in vinum transmutarunt , quinque mille homines quinque panibus & duobus piscibus nutrierant , & iarinam atque oleum multiplicaverunt ; arcana hostium sermones & intentiones detexerunt ; per istum spiritum à loco ad locum mirabiliter vectantur : ventos compescuit per cum Christus & super aquis ambulavit , à mortuis resurrexit , intravit portam clausis januis , in monte erat transfiguratus , & terræ motus factus est horribilis ; & Sol præter naturæ communis leges est lumine orbatus. Sed procedamus : Spiritus iste (teste Apostolo) scrutatur omnia , etiam profunda Dei. Et textus alibi : signa & præstigia in virtute Spiritus sancti efficit Christus per Paulum. Per hunc spiritum Adam habuit virtutem continendi omnia : Et Propheta Daniel hæc : Ipse revelat profundum & abscondita , & novit , in tenebris constituta , & lux cum eo est. Quod cum ita sit , perspicue liquet , quòd nulla sit vera & genuina ars seu scientia , sive sit manifesta , sive abstracta & mystica , quæ ab istius veræ sapientia doctrina non est derivata , ut pote sine qua nihil reale seu essentialiale potest in arte vel sciri vel acquiri.

MIRACULA
PROPHETIA.

Sap. 10.16.

Sap. 8.8.

1. Cor. 2.10.
Rom. 15.18.
Daniel. 2.22.

CAPVT, V.

*De sapientiâ falsa, spuria philosophiâ, philosophoque adulterino
cum characteribus eorundem.*

IAm verò cum verâ sapientiæ & consequenter philosophiæ & Philosophi puri naturam seu assentiam satis luculenter explicaverim, conveniens erit, ut falsam & adulterinam hujus mundi sapientiam cum Philosophia, quæ fundatur super eam describam, simul atque signa & characteres non modò hujus sapientiæ & Philosophiæ immundæ, sed etiam Philosophi, qui in ea & ab ea quasi spurias enutritur & educatur. Apostolus ait, quòd vera sapientia, quæ à Patre luminis oritur, est pura, pacifica, benigna, suasibilis, misericordiæ & fructus boni plena; non judicās, sine æmulatione aut hyprocrisi: At è regione asserit, quòd illa sapientia, quæ est ab infra, & non à Patre Luminis, sit terrena, animalis, Diabolica & contradicens veritati: & Consequenter est litigiosa, immodesta, non suasibilis, bono fructu destituta atque æmulationis, contentionis & disputationis plena: Ut ergo basis seu fundatio prioris philosophiæ est Iesus Christus; ut pote qui est vera sapientia: Ita quidem fundamentum posterioris, est hominum mundanorum traditio & inventio præstigiōsis Diaboli suggestionibus animata, ut hac via lites, disputationes, & oppositionem faceret in hoc mundo: Hinc dixit divinus ille Philosophus in ponendo differentiam inter duo ista opposita: In Christo sunt omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi &c: Qua verborum serie asseverare videtur D. Paulus, quòd omnis sapientia & scientia & consequenter Philosophia vera, scientiæque omnes sincerae, quæ ab ea derivantur & in ea comprehenduntur, continentur & sunt quærendæ & inveniendæ in Christo, qui est æterna illa sapientia, & lapis verè Angularis, qui implet, informat, & vivificat omnia, & nulla hominum industria in vana mundi & Ethnicorum scientia & sapientia investiganda, quippe, quæ est talis & vix probabilitatis facie ornata, quatenus oblcuis & erroneis mundanorum præceptis & non Christi spiritualibus ordinationibus innixa. Et propter istam rationem Apostolus condemnat Philosophiam verbis generalibus, agnoscit inspectione magis peculiari, quòd amor veræ sapientiæ, atque idèd ipsius Amator sit respiciendus & honore summo à sapiētibus reverendus. Quare certum est, quòd per Philosophiam intelligat mundanæ sapientiæ studium. Nam ibi loci confitetur, Christum esse veram Sapientiam, ut pote in quo habitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter. Quare sequitur, quòd talis Sapientia amatores seu amicum summo opere collaudet, & per consequentiam Philosophiam,

quæ super tali basi, tali lapide, inquam, Angulari erigitur disprobare nesciet: Quibus evidens est, quòd duplicem Philosophiam in isto Textu intendit, & quòd cautelam, quam dedit Colossionibus in evitanda philosophia & vana fallacia, solummodò illam indicavit Atheniensium, quæ ex traditione hominum & secundū elementa mundi est parata. Verum eam approbare videbatur, quæ super Christū erat stabilita. Quare ait Textus (& non secundum Christum &c:)& ibidem rationem, cur talis Philosophia sit imprimis amplectenda, ostendit: Quia, inquit, in eo habitat plenitudo omnis Divinitatis corporaliter: & per consequens ipsa ait illa sapientia à Patre Luminis descendens, super qua fundata est omnis creatura; sequitur ergo, ut is, qui est *Theophilus*, seu Christi Philus sit verus Philosophus, quoniam ipse est verà illa sapientia, quæ revera est radix & basis rerum omnium. Sensus ergo hujusce loci Apostoli est, quòd Vox Philosophia, cum esset vocabulum juxta Ethnicorum inventionem, idèd reiicienda erat respectu rudimentorum & regularum ejusdem cronearum: Quatenus facta & fabricata erat juxta traditionem hominum infidelium, quæ Christianos ipsos & multò magis Ethnicos sive gentiles in errores & à vera Dei cognitione deducit, quàm ut eos in viam veritatis & divinorum scientiam dirigat: Et ob hanc causam, multi faria Idololatriæ conditio est orta, quæ ut causa est neglectus veri cultus creatoris. Imò verò & contemptus nominis ejus: aded, ut ad venerationem & cultum creaturarum loco creatoris, per quem ipsæ vivunt & existunt, incitentur. Hinc ergo est, quòd admonemur, ut ejusmodi philosophiam summoperè evitemus. De hujusmodi ergo Philosophis, qui suam scientiam super lapide Angulari non posuerunt, & Christianis talibus, qui talibus Ethnicorum figmentis innituntur. Apostolus idem hæc: Revelatur ira Dei de cælo super omnem impietatem & injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Quia quòd notum Dei, manifestum est illis: Deus enim illis revelavit: Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt intecta, conspiciuntur: Sempiterna quoque ejus veritas & divinitas, ita ut sint inexcusabiles, quoniam cum Deum cognoverunt, ipsum non glorificarunt, aut ipsi dederunt gratias sed in dicendo, quòd essent sapientes evanuerunt in imaginationibus suis: Nam mutaverunt gloriam incorrupti Dei in similitudinem hominis & avium, & quadrupedum & serpentium &c. Quibus intimat D.

D Paulus,

1ac. 3. 17.

Coloff. 2. 7. 8.

Rom. 1. 18.

Paulus, quanta sit in istius mundi sapientibus seu Philosophis iniquitas, qui veritatem divinam, imo verò Divinitatem incorruptibilem, quæ inest culibet creaturæ, eamque falsis hominum inventionibus ita à mundanis abscondunt, ac si dixisset, quòd falsi huius mundi Philosophi omnimodè conantur fictis suis delusionibus ab ethnicis partis, ut tenebræ humanæ non comprehendant vitam sive lucem illam essentialem & cœlitus dimissam creaturarum ac Præcipuè hominis, quæ lucet in tenebris, tamen fas non sit ijs istam divinitatem in creaturis discernere. De hisce etiam Salomon: Vani sunt homines omnes à natura in quibus inest ignorantia Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt, neque ex operibus consideratis, ipsum artificem agnoverunt &c. Quòd autem Spiritus iste divinus sit in omni creatura in eo alibi arguit affirmando, spiritum Dei incorruptibilem inesse omni rei &c. Hoc etiam confirmatur multis alijs locis, ut antea est dictum. Quare opus habet quilibet Christianus, ut sit in legendo philosophiæ Ethnicorum cautus, & ut sibi optimè constet, secumque iterum iterumque duorum prædictorum philosophorum sententias idque seridè ponderet. Sed præcipuè præceptorum prioris eorum (D. nimirum Pauli) recorderetur, qui, quando mundanos Athenæ Philosophos ignorum Deum adorantes invenisset, novam ipsis philosophiam & sapientiam ijs omnino in cognitam, Iesum videlicet Christum prædicabat, quæ quidem Doctrina videbatur illis aliena, ita ut irabundi in hæc verba prorumperet: Quid vult seminiverbius hic dicere? Alij verò novorum demoniorum videtur esse annuntiator, quia Iesum & eius resurrectionem annuntiabat: Quibus sat liquidò constat, quòd vera sapientia nec ad aures eorum pervenerit, nec in corde eorū radicem habuerit, unquam. Imò consideret velim, quòd de spurijis istis Philosophis cum ipsorum sapientia seu Philosophia Apostolus intellexerit in loco antea citato, ubi, ait: Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam & inanem fallaciam &c: Hoc est, ut Athenis docebatur: Videlicet cum vanis fallacijs, subtilitatibus & contentiosis cavillationibus & Proteoticis distinctionibus: ut pote quibus philosophus talis instar Protei sensum suum in quacunque significationem sive veram sive falsam convertere potest: vnde fit, ut homines tali doctrina dubijs impleantur, quatenus viam doctrinæ sapientiæque veræ planam relinquendo per suos labyrinthos & semitas nebulosas & incertas faciāt inquisitiones: Nonne docemur, quòd spiritus, qui est veræ philosophiæ fundamentum sive subiectum unicum & simplex: & per consequens in omni simplicitate quærendus? Nonne dicitur, quòd sit modestus, iuavis, perspicuus, benignus, pacificus & sine amulatione? Et

tamen nos Christiani volumus potius amplecti spiritum & philosophiam jurgijs, fallacijs, disputationibus contentiosis & ambignitatibus deformatam. Sapientia ergo vera, cum sit pacifica & nulla ambignitate freta, disputationibus & cavillationibus litigiosis non habet opus, nec requirit ad ejus investigationem distinctiones infinitas, aut quidditates vanas ex inventione humana partas, quæ potius discipulum ratione sua multipliciter in ignorantiam ducit. quàm ut eum in nudæ veritatis lumen introducat: cum è regione sapientia falsa tam abundat distinctionibus, tot scaturat evasionibus subtilibus, ita obnoxia est disputationibus sophisticis & contentiosis, tantà multipliciter est conflata & in conclusione tam difficilis est, & fructu bono vacua, ut loco grani veri & essentialis veritatis nihil præter acetes, verba, dico, loco realitatis invenerimus, & (ut verbo dicam) apparet, sed non est reale. Corpus videtur, cum revera sit mera umbra. Quod etiam Apostolus sic confirmat: Prædicatio mea non est in persuasivis humanæ sapientiæ verbis, sed ostensione spiritus & veritatis. Et alibi: signa apostolatus mei facta sunt super vos in omnipotentia, in signis, virtutibus & prodigijs. Atque iterum: qui tribuit vobis spiritum & operatur virtutes seu miracula in vobis &c. Ecce ergo, quomodo sapientia ista Christianorum secum ferre solet potentiam & virtutē, quas D. Iacobus in textu antea citato appellat bonos fructus: Cum è contrario, D. Paulus vocat philosophiam Paganorum fallaciam inanem, & consequenter bonis fructibus orbatam sive destitutam: Vnde concludere videntur, quòd nulla sit philosophia fructificans aut philosophus bene fructificatus, præterquam illa, quæ in vera & essentiali sapientia Iesu Christo versatur. Hæc nos Christiani videmus esse vera, & tamen in isto seculo caduco (in quo Satan videtur habere dominium) philosophia prædicta vana & terrena, quæ est præstigiosa confusione obfusata, tantam habet in mundo isto æstimationem, quòd Christus, qui est vera sapientia assiducè inter philosophicos ejus cultores ob eorum ignorantiam crucifigitur, & sepelitur in nebulis seu obscura abyssis philosophiæ istius Ethnicæ, quam ipsi tanta veneratione videntur adorare & fervore insigni & tanta devotione amplecti Aristotelemque ejus inventorem sequi, ac si esset alter Iesus Christus, qui à cœlis ad terram pro salute populi & ad aperiendum generi humano scientiarum & sapientiæ veræ thesaurum descendisset. Sed observetis obsecro, quibus characteribus ac coloribus Apostolus istiusmodi philosophos vanos cum eorum contentionibus & sophisticationibus describit: Si quis, inquit, aliter docet & non acquiescit in sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, & qui secundum pietatem est

Iacob. 3. 15.
1. Cor. 2. 4.
1. Cor. 12. 12.
Galat. 3. 5.

Sap. 13. 1.

Sap. 12. 1.

Act. 17. 18.

Sap. 7. 22.

1. Tim. 6. 5.

est doctrina; superbus est, nihil sciens, sed languens circa quaestiones & pugnas verborum, ex quibus oriantur invidiae, contentiones, blasphemiae, suspiciones malae, conflictationes hominum mente corruptorum & qui veritate privatae sunt, existimantium, quae sunt esse pietatem: A talibus separa te &c. Vehementer opto, ut quilibet Peripateticus Christianus, qui suum tempus secundum Aristotelis leges & morem in vanis disputationibus & cavillationibus conterit, & seipsum insipientem cogitat tali conatu ad summum illud philosophorum pertingere sperat; ipsum, inquam, opto & admoneo, ut ista patienter (omni partialitate & invidia sepositis) consideret, & serio secum cogitet, quod nulla sit talis in Ecclesia Dei, hoc est circa quam philosophia vera versatur, verae Sophiae tabernaculis, vel (si vultis) in sincera philosophia seu sapientiae verae domo consuetudo, uti nos docet Apostolus: Nam ista multiformis inventionis humanae sapientia, tam dissonans est à vera illa, unica & simplici Dei, qui infinitae hujus mundi philosophiae religiones ab illa vera & unica, quae est à Deo, dissentientes sint ortae. Hinc ergo est, quod tot sint nimirum philosophiae istius sectae differentes, Peripatetica, Stoica, Epicuraea &c. quarum qualibet infinitis disputationibus & litigiosis cavillationibus suam sectam statuminare & sustinere est aggressa. Haec etiam erat illa causa errorum tantorum in Ecclesia Dei, tam inter Christianos, quam Turcas & Iudaeos: Nam inter Christianos erat multorum schismatum & haeresium origo, quas omnes nihilominus ad unius veri Dei (qui est aeterna unitas) & ipsius sapientiae simplicis inquisitionem aestimare videtur. Hinc ergo D. Paulus: Convenientibus vobis in Ecclesia, si quis videtur contentiosus nos talem consuetudinem in Ecclesia non habemus &c. At sciendum est, quod sanctae sapientiae domus est Ecclesia: utpote, quae est Christi domus. Concludimus ergo, quod tot sint in Christiano hoc mundo deceptionis viae ratione evasionum & distinctionum, atque sophisticationum Aristotelicarum, quae more alterius Protei subjectum argumenti in sensum varium & multiformem transmutare solent, ut sapiculis veritatem praestigioso falsitatis velo occultare nitantur, ita ut veritatem (quae per se est nuda & simplex) quasi nasum ex cera efformatum, quocumque pro libito volunt, convertant & in speciem variam mutant. Hinc ergo non modo violatur veritas, sed etiam homo simplex & bonae voluntatis deluditur & in malum loco boni seducitur. Apostolus hoc hujusce seculi philosophorum aenigmaticorum seu sophistarum genus, quod instar Thraconum glorioforum in suis imaginationibus elevantur vivis hisce coloribus depingit: In novissimis, ait, diebus instabunt tempora pe-

1. Cor. II. 16.

2. Tim. 3. 1.

riculosa &c. erunt homines seipfos amantes, cupidi, elati, superbi &c, semper discentes & nunquam ad scientiam Veritatis pervenientes; quemadmodum autem Iamnes & Mambres restiterunt Moyse; ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente & reprobi circa fidem & ultra non proficient: Insipientia enim eorum erit manifesta omnibus, sicut illorum fuit, Tu autem affecutus es meam doctrinam &c. Iam vero certum est, quod doctrina ejus circa veram versabatur philosophiam, cujus fundamentum erat Iesus Christus; veram, dico, sapientiam & lapidem Angularem, qui universam creaturam fabricam sustinet & inest omne in omni, & implet sua virtute essentiali omnia, ac denique operatur omnia in omnibus: Quae quidem doctrina est intentioni & rudimentis Ethnicorum contraria, qui infinita statuunt in isto mundo (ut dictum est) agentia, cujusmodi sunt Angeli, Daemones, Stellae, Elementa, Meteora, Ignis, Aqua, calidum & frigidum: Homo, bestia, Plantae, mineralia & caetera, quos omnes volunt loco subalternarum causarum agentium se habere: Hos enim ex seipsis & sine numinis cujusquam assistentia operari putant: cum tamen nihilominus certum sit, & à sacra pagina decretum, quod non sit praeter unicum agens Catholicum Essentiam indivisibile in multis & quasi infinitis hujus orbis mansionibus seu organicis velliculis, quod in illis operatur omnia in omnibus & supra omnia. Et haec eorum doctrina tanto ignorantiae & erroris veneno intoxicavit Christiani mundi philosophos, qui firmiter ejus sectae adherent; ut distinguendo dicant, Deum ubique esse praesentem virtualiter sed non substantialiter seu essentialiter, quasi verò Dei virtus possit esse sine ipsius essentia, ut ab ipsius Divinitate, quae est indivisibilis, possit separari: atque ita somnare videntur, accidentia esse in Deo, quae ab ipsius essentia possunt dividi: vel saltem distinguunt & dicunt, quod ipse operetur omnia principaliter & mediate, hoc est, ut prima rerum causa: atque (inquiunt) infinitae sunt causae secundariae, ut antea diximus, quae ex se & per se soleant operari. Sed si ista eorum asseveratio sit vera, admiror ego, quomodo Deus dici possit implere omnia & operari omnia in omnibus; si sit solummodò primaria seu efficiens causa causarum, & non causa omnium actionum mundanarum universalis, mediante ejus verbo seu spiritu, quem misit in mundum: At voluntatem suam tam in caelo, quam in terra praestantiam? Quid pluribus opus est verbis? Cum Apostolus expressit nos doceat: Quod sint, qui dicuntur Dij sive in caelo sive in terra (si quidem sunt Dij multi & domini multi) Nobis tamen est unus Deus Pater, ex quo omnia & nos in illo, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum: sed non in omni-

1. Cor. 8. 3.

bus est hæc scientia. Hæc ille : Quo Theophilosophi sermone quilibet sagax Christianus decernere queat , quàm adversus ipse sit virtuti imaginariæ actuique immediato aut Dæmonum & intelligentiarum, aut stellarum cum influxibus earum , aut qualitatum elementorum , aut ventorum & aliorum meteororum, aut aliarum creaturarum juxta decretum Peripateticorum, cum ejus verbo important, quod omnes actus, sive sint mediati sive immediati sunt à Deo Patre per Filium Iesum Christum. Et quam vis ejusmodi creaturæ appareant in externa demonstratione, quòd per se & sine aliquo agente magis interno & centrali agunt & operantur : tamen philosophus iste nos docet per Regulas suæ philosophiæ (cujus basis est vera sapientia Iesus Christus) quòd ipse causam nullam aliam agentem verè essentialem apprehendere possit, præter unam, ex qua sunt omnia ; & aliam, per quam sunt omnia : quas nihilominus ambas personas agnoscit esse in essentia non nisi unam : Nam cum unum agens non sit nisi emanatio alterius ; & per consequens nullo modo ab essentia alterius magis divisus, quàm radius Solis à Sole, non est equidem mirum, si ipse solus in bina proprietate operetur omnia in omnibus haud mutatâ Essentiâ, idque præcipuè, quoniam inest omnibus essentialiter (ut Salomon habet) Hæc est firmissima, & verissima puræ philosophiæ asseveratio : Quare quicquid philosophi mundani seu Aristotelici dicunt, & subtilitate fallaci nobis persuadere videntur, quod est veræ philosophiæ axiomatibus oppositum ; illi quidem nullo modo credere debemus. Atque huic rei videretur D. Paulus istiusmodi sermonis filo astipulari. Miror, quòd tam citò transferemini ab eo, qui vos vocavit ad gratiam Christi in aliud Euangelium. Sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt convertere Euangelium Christi : sed licet nos aut Angelus de cælo Euangelizet vobis, præterquam quod euangelizavimus, anathema sit &c. Quare cum Aristotelis doctrina & sapientia sit magna ex parte positionibus & rudimentis veræ sapientiæ & philosophi puri opposita, non decet, pium aliquem Christianum fidem ei adhibere, quatenus (juxta D. Iacobi sententiam) contradicit veritati & doctrinæ Bibliorum sacrorum est contraria. Quare talis doctrina seu sapientia spuria dicitur ab ipso esse terrena animalis, diaboli. a. Atque hinc est, quòd D. Paulus discipulo suo Timotheo hæc scribit. O Timothee depositum custodi, evitans profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes circa fidem excide-

runt gratia tecum. Quo videtur discipulos suos præmonere, ut sophisticis philosophiæ mundanæ allecationibus minimè capiantur vel decipiantur, quippe quæ est veritati contradictoria, nec est pacifica, sed perturbationibus verbosis & vanis disputationibus plena, & expressè intimat, talem, Philosophiam falsò & non rei veritati debere pro scientia haberi, non ininus, quàm alia scientiæ spuria, quæ exinde dependent. Porro etiam insinuare videtur suis discipulis, quòd tales Christiani, qui nimia devotione & fervore eam profitentur, sint mediante astutia ipsius & fallaci ejusdem suavitate introducti in errores insignes in respectu fidei, quæ æternæ istius sapientiæ anchoræ firmè adhæret. Porro etiam istâ in eodem sensu dat Colossiensibus suis discipulis cautelam antea à me citatam: Cave (inquit) ne quis vos decipiat per Philosophiam & vanam fallaciam secundum traditionem hominum & secundum Elementa hujus mundi, & non secundum Christum Iesum &c : Quibus nos Christianos jubet, ut relinquamus falsam Athenæ Philosophiam, & ut amplectamur illam veram quæ est secundum Christum. Et ob hanc rationē ait, in eodem Textu : In Christo ambulate radicati & ædificati in ipso &c. Quo arguit, Christum esse unicū lapidē Angulārē & basim veræ Philosophiæ : Quatenus omnes creaturæ ; imo verò & universus mundus ipsum pro existentiæ & essentiæ suæ (quæ sunt Philosophiæ subiectum) fundamento habeant. Et consequenter liquet, quòd fundatio Philosophiæ Ethnicæ sit arenosa sive fabulosa & nullius proinde valoris, vigoris aut existimationis. Hinc alibi D. Paulus Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Iesus Christus : At jam, quòd hoc falsis gentilium fundamentis opponitur, idem Apollolus sic probat. Hoc dico, ne ambuletis sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cæcitate cordis eorum &c. Ac si dicret. Ne ambulate secundum vanitatem philosophiæ seu sapientiæ gentium, & Ethnicorum, quoniam ipsi intellectum tenebris obscuratum habent, hoc est, scientiâ falsâ & imaginariâ ducuntur & per consequens à vijs veræ sapientiæ Iesus Christi alienantur propter suam ignorantiam.

Restat jam, ut in proximo loco ad errores particulares falsasque philosophiæ Aristotelicæ positiones aperiendas & enucleandas perveniamus, ut eos hac via mundo judicioso per comparisonem, vanitatem, falsitatem illius cum bonitate & perfectione alterius clarius & luculentius exponam.

Sap. 12. 1.

Galat. 1. 8.

1. Tim 6. 20.

Coloss. 2. 8.

Ephes. 4. 17. 18.

CAPVT. VI.

In quo doctrina Eibnicorum Philosophorum falsa ac erronea; ac illa præcipuè Peripateticorum explicatur: ubi etiam probatur, quasdam ob rationes, quod illa sit super hujus mundi sapientiæ bases & non super illas sapientiæ à Deo descendentiæ ædificata.

Non nullos Aristotelicorum ingenio acutiores jam nunc (ut mihi videtur) replicantes & dicentes audio: Quomodo potest vir iste verbosus probare, quod sapientia illa, quæ est philosophiæ peripateticæ fundamentum non sit de supra, hoc est, de Deo, quæ est luminis Pater.

Ad objectionem istam discutendam, necesse est, ut duas illas sapientias ab Apostolo propositas ad invicem conferamus. In primis D. Paulus ait. Deus stultam fecit hujus mundi sapientiam. Et alibi: Sapientia hujus mundi est stultitia apud Deum: Deus enim novit cogitationes sapientum, quod stultæ sunt. Atque ob istam causam Apostolus hæc alibi: Nos non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, & quæ à Deo donata sunt nobis, loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualia spiritualibus comparantes: Animalis enim homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: Stulta enim sunt illi & non potest intelligere &c: His Apostoli verbis bene ponderatis, inquirendum est in primis, an Aristoteles esset homo animalis nec ne. Si verò inveniatur talis, quid ab ipso est expectandū præter sapientiam mundanam cum Philosophia tali, quam D. Iacobus vocat animalem, terrenam & Diabolicam, quæ ex se ipsa nihil est, nisi mera stultitia: Cum animalis homo (ut ejus verbis utar) non percipiat illas res, quæ sunt spiritus Dei: Stultitia enim est illi. Ab hujus modi ergo Philosophia jubet nos Apostolus cavere, quoniam fundatur super traditionibus hominum & elementis hujus mundi & nõ super Christo. Verum sapientiam græcicam magis directè sic explicat, eamque ab illa Iudæorum & Christianorum distinguit: Sapientiam græci quæerunt; Iudæi signa; nos Christum crucifixum prædicamus &c: Quibus arguit, quod græci quæerunt sapientiam mundanam, quæ præcipuè consistit in speculatione seu contemplatione, ut è regione illa Iudæorum versatur in praxi, nimirum in signis & ocularibus demonstrationibus, ut pote sine quibus fidem adhibere nolunt: Ac tandem tertiam nominat Sapientiam nimirum veram, Iesum Christum, in quo erat plenitudo divinitatis corporaliter. Atque hæc est illa realis ac sincera de sursum à Patre Luminis sapientia, quæ à Christianis est omni diligentia inquirenda, quippe super qua quilibet verus Philosophus suæ Philosophiæ fundamentum, juxta hoc Apostoli ponere debet: Fundamentum aliud nemo

potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Si autè replicant hujus seculi sophistæ, quod fortè Aristoteles ad Christi cognitionem aliquo modo pervenerit, vel saltem in sapientiam Moysis & Prophetarum, licet de longinquo inspexerit; hisce respondeo, quod, ut Aristotelis ætas verbi incarnationem præcederet, ita etiam manifestum redditur, quod in doctrina Moysaica, quæ in creatione & ordinatione mundi per spagyricum divini verbi actum consistit, quatenus scriptis suis mundum ab æterno fuisse tradidit, parum aut nihil omnino, intellexit. Fateor Platonem, qui huic erat magister, magis in sapientiæ veræ subjecto fuisse versatum, uti ex illius scriptis colligere fas est. Verum ejus discipulus Aristoteles, vanâ gloriâ elatus, per quandam immanem à disciplina Stoica seu Platonica deviationem unicè in mundo Sapientis nomen sibi arrogare cupiens, novam sapientiam seu Philosophiam mundanam, quam postmodum Peripateticam (ipsam ab alijs distinguendo, seque ejusdem principem esse ebuccinat) nominavit, atque ita Philautiâ insigni inflatus veritatem figmentis & falsitatibus infinitis ab imaginatione seu conceptu proprio partis eo inquinavit. Hinc orta est Philosophia Aristotelica ex malo bonoque; falso, inquam, & vero ex sapientiæ modico & stultitiæ plurimo conflata: Cum è regione sapientia pura & simplex ex sola veritate sit constituta; quippe à solo spiritu Dei ordinata. Prætera à si doctrina Peripatetica stoica, aut Epicurea fuisset perfecta & secundum institutiones veræ sapientiæ Iesu Christi; cur tanto odio verum & sacrum illum philosophum D. Paulum persecuti sunt spurij Athenæ sapientes, quando ipsis veram sapientiam Christum Iesum prædicaret? Hisce ergo colligere fas est, qualis sit illa sapientia, super quam Aristoteles suam ædificavit Philosophiam, nempe ex se ipso inventa & tradita, & per consequens mundana & humana, & non illa sincera, quæ est de Deo. Verum ut propius Enucleo tenus quasi ad rem ipsam accedam: Ambas sapientias ab Apostolo Iacobo propositas ad invicem comparabo, ut exinde intelligatis, quæ earum sit dignior & à pijs hominibus magis amplexanda: Inquit Iacobus: Sapientia contradicens veritati non est à Patre Luminis, nec est pacifica, nec modesta, sed terrena, animalis & Diabolica. At sapientia & Philosophia Aristotelica; est hujusmodi, quippe quæ est ligitiosa, & dis-

1. Cor. 1. 20.
1. Cor. 3. 19.

1. Cor. 2. 11.

Coloss. 2. 8. 9.

1. Cor. 1. 22.

Coloss. 2. 9.
1. Cor. 3. 11.

A. 17.

Iacob. 3. 15.

2. Tim. 2. 23.

putationum, fallaciarum cavillationum ac controversiarum plena: Quæ omnes ipsius proprietates naturæ & conditioni veræ sapientiæ opponuntur. Hinc erat, quod Timotheus à magistro suo Paulo erat admonitus, ut se à societate eorum separaret, qui doctrinam à vera sapientia differentem docent: affirmando, quod ipsi, qui ita faciunt superbiam sint elati & nihil sciunt, sed circa quæstiones vanas & contentiones verbosas, versantur, ex quibus oritur litigium &c. At talis est Aristotelicorum Christianorum doctrina ac Philosophia, ut pote cujus mos & consuetudo est semper in quæstionibus, disputationibus, & cavillationibus versari: Arque hæc est ratio (ut dictum est) tantæ æquivocationis & distinctionum multitudinis, quæ viam struunt tam ad falsitates, quam ad veritates sustinendas & defendendas: Vnde ortæ sunt inter homines tot non modò (ut supra declaravimus) Philosophorum, verum etiã Religionū atque opinionum sectæ, ex quibus disputationes, litigiosæ contentiones non modò in Academicarum scholis, sed etiam inter differentes vulgi in religione factiones: At verò, si eorum Philosophia aut sapientia esset super Iesum Christum lapidem unicum Angularem erecta (qui, ut est omne in omni, ita quidem, est essentia unica & simplex) convenirent procul dubio tam scholares docti, quàm homines imioris vel minoris conditionis in unitate unica cū ipso, qui est non nisi unus & idem in nobis omnibus: Nam in ipso & per ipsum facti sumus fratres, atque etiam hæredes cum ipso, regni æterni: Atque iterum cum ipso vivamus, moveamur, & habeamus nostram existentiam (ut D. Paulus testatur) Debemus sine ulla quæstione aut disputatione noscere, illud summum bonum in nobis met ipsis, quod sapientes veri cujuslibet sæculi, tanta Deligentia quæsiuerunt & appetitu Tantaleo affectarunt: Nonne nos docet Philosophia Christiana, quòd regnum Dei sit intra nos? Et quòd in nobis sit omnium mirabilem operatorem: & quod simus Templum Dei & Spiritus Sancti: Et quòd simus membra Christi? Quòd cū ita sit, cur inter nos orerentur contentiones, disputationes & cavillationes vanæ circa quæstionum multiformium & verborum ambiguitates? Aut cur sensus nostros maturiores stolidis corrumpemus & perturbaremus distinctionibus, ab inventionibus humanis & stultis ac Diabolicis hujus mundi sapientiæ à Veritate derivatis recedimus: Cū in ita faciendi, in abyssum multitudinis, seu barathrum ignorantie nos immergamus? Nam solum & unicum veritatis conamen est, ut in via recta per obscuras erroris nebulas (in quibus stulta hujus mundi sapientia & Philosophia super ipsam fundata, intellectus nostros miserè involuit) ad fontem unitatis & concordie quæ est æterna sapientia nos conducat. Hinc ergo vide-

A.G. 17,

Luc. 17. 21.
I. Cor. 6. a. 19.

mus, quàm contraria sapientia Græcorum sit illi Apostolorū. Vnde fit, ut D. Paulus admonere videtur discipulū suum Timotheum, ut evitet profana & vana jurgia & oppositionem scientiarum falsò sic dictarum: Quam dum aliqui sunt professi, erraverunt circa fidem. Quare omnes Christiani, qui habent suam fidei anchoram nimis firmiter philosophiæ Aristotelicæ affixam, debent serio secum ponderare, quod magister eorum supereminens D. Paulus tanto fervore & zelo ipso videtur præmonere, nimis diligentem observationem philosophiæ Ethnicæ, (quæ consistit in litibus, quæstionibus, sive dubijs, verbositate vana & oppositione scientiarum) esse in causa, quod Christiani zelosi sine intellectu decipiantur, & respectu fidei in vera sapientia erraverint, ut testatur Apostolus.

I. Tim. 6. 20.

Iacob. 3.

Præterea Apostolus dicit: Sapientia contradicens veritati non est de supernis, sed terrena, animalis & Diabolica &c: Iam verò certus sum, quòd quilibet fidelis Christianus strenuè defendat & sustinebit sacrum Bibliam esse ipsius veritatis fontem. Quod cum ita sit, quid respondebunt Aristotelici Christiani, si planè & expressè probavero, doctrinam Aristotelicam esse solido sacrarum literarum sensui & menti contrariam & contradictoriam? Communis est inter Sophistas elegantes asseverare, cū aliqua contradictio inveniatur inter philosophiam Græcicam & assertionem sacram: quod verum est secundum philosophiam; verum in scripturis aliter longè invenitur: Quibus respondeo, quod si aliqua inveniatur in contentis unius & alterius disciplinæ differentia, ibi procul dubio magnus reperiendus est error in istarum aliqua & per consequens una est contradictoria alteri, sequitur ergo, quòd harum doctrinarum unica debeat ortum suum à sapientia terrena & mundana habere. Iam velim, ut quilibet Christianus pius cum, diligentia perpendat, an Dei verbo ad hærrere potius conveniat, quod est summa, veritas, quam aut affirmationibus & assertionibus, Aristotelicis, qui suam sapientiam à patre mendaciorum derivavit. Alij dicunt, quòd homines se tam profunde in naturæ secretis seu philosophia naturali immergant, ut ex Christianis Atheistæ fiant, ut pote qui (ut ajunt) nullam volunt divinitatem agnoscere. Necessè habemus credere, quod de philosophia Græca & non de illa Iesu Christi intelligant, ut pote quæ spiritum hominis intellectualem dirigit & conducit ad Thronum & sedem majestatis divinæ, ipsique assidue suadet, ut evitet ac relinquat pessimam hujus mundi multitudinem, ut ad unionem beatam contrahatur, à qua sui spiritus essentia erat ab origine extracta. Tertia hominum species, animo videntur infestari & graviter ferre, quod philosophus aliquis discursum de divinitate habeat; inò verò credunt, esse in quo

quopiam audaciam & præsumptionem haud exiguam, axiomata seu testimonia scripturarum ad principia & causas philosophiæ veræ confirmandas allegare, audacter, sed inconsultè satis asseverantes: Biblia sacra hominem solummodò, quid sit ad ejus salvationem conveniens, docere, hoc est, ut timeamus Deum ac proximos diligamus, quasi verò scripturæ sacræ aliquid in vanum scripsissent: Et tamen expressè & apertè ex ijs intelligimus Quòd omnis Theaurus sapientiæ & scientiæ abscondatur in Christo. Et alibi: à me discetis omnia: atque iterum: Spiritus Sanctus vos docebit omnia. Porro etiam ex ijs elicere fas est, tria illa principia, ex quibus Deus creavit omnia, nimirum tenebròsum abyssum, quasi materiam primam, à qua primordialiter omnia; aquas, ex quibus omnia, & spiritum formalissimum Dei, per quem omnia: Ex ea etiam elicimus veram & infallibilem meteororum generandorum rationem, & condensationis & rarefactionis mysterium, causam internam & generationis & corruptionis & actionis atque passionis omniumque aliarum rerum, quæ in scientia philosophica excogitari possunt, quæ omnia Aristotelici vocant naturalia: Hæc, dico omnia directè, planè, sine ulla sophisticatione in pagina sacra pertractantur: Atque etiam scientia illa, quæ ad moralitatem & gubernationè politicam spectat, cum cæteris scientijs tum liberalibus, tum mechanicis, quemadmodum est ante declaratum. Quid, Anne erant hæc vanè & inaniter à spiritu veritatis expressa? Minimè profectò, sed hos scrupulosos & intellectu destitutos porius culpate debemus, qui minimè scripturarum sensum percipientes, tanta temeritate de eo indicare præsumant. Nam si istiusmodi curiosi cum diligentia considerare velint, quòd philosophia in sensu suo originali importet sopheriam seu sapientiam, agnoscerent profectò & confiterentur, quòd vera & essentialis philosophia seu sopheria, sit nihil aliud, quàm sacra ista sapientia, sive spiritus disciplinae sanctus, qui præcipuum est utriusque testamenti sacrosancti subjectum; & consequenter tam philosophiæ veræ, quàm Theologiæ fundamentum. Vnde etiam apparebit, quòd sacra philosophia sit quasi radix, ex qua Theologia oritur: cum sit expressio Divinitatis & actionum ejusdem in creaturis: Nam nullibi in pagina sacra reperitur, quòd Deus esset unquam à scripturis nominatus, nisi quatenus considerabatur in hoc mundo quem creavit & creaturas ejusdem. Ita dicitur quòd indueret lumen quasi vestimentum: Et quòd sit ignis consumens: Et quòd impleat cælos, & quòd faciat terram scabellum pedum suorum: Et quòd posuerit suum tabernaculum in Sole: Et quòd fecerit tenebròsam nubem suam ta-

bernaculum: Et quòd locutus sit à cælo in tonitru, Et quòd sermonem habuisset cum Iobo in turbine, Et quòd spiret à Septentrione & Austro, Et quòd sit ubique. Etiam dictum est, quòd spiritus ejus in forma columbæ descenderet à cælo, atque etiam in forma linguarum ignitarum: & quòd impleat terram: & quòd hominem fecisset suum templum: & quòd sit in omni re: Et, ut verbo dicam, scripturæ mentionem faciunt de Deo in nulla alia re, quàm essentialibus hujusce spiritus in omni creatura operationibus. Quare affirmare mihi liceat verà philosophiã, quòd, quatenus ejus fundatio sancta est, disciplinæ spiritus, sit nihil aliud in effectu, quàm Theologia, & nihilominus distinctionis cujusdam causa dicere liceat, quòd philosophia essentialis inquisitionem faciat de summo bono, movenda à circumferentia aut externo versus centrum vel internū ad inveniendam vel enucleandam eternam illam essentiam, quæ est omnium creaturarum centrum, cujus circumferentia est nullibi: & est solum bonum & in omnibus rebus actor, atque ita procedit (ut alibi est dictum) à demonstratione à posteriori, hoc est, à visibili creatura ad invisibilem creatorem: juxta D. Pauli & Salomonis antea citata præcepta, quorum prior dicit: invisibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus veritas & divinitas &c: Posterior: Vani sunt hominis omnes naturæ, in quibus est ignorantia Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt: Neque ex operibus consideratis, ipsum opificem agnoverunt. At Theologia videtur perviam oppositã movere, nimirum à radicali centro seu invisibilitate Dei atque interno actu creaturæ, quasi demonstratione à priori ad circumferentiã seu creaturæ externum. Quibus videre liceat, quòd utraque scientia ad unam metam sive finè, hoc est, ad unum summum bonum collinet: Et tamè sunt nonnulli hujus mundi academici, qui ultra limites creaturæ in sua inquisitione se elevant, hoc est spiritum istum ultra spheram Lunæ, imò verò & ultra mundi concavitate imagines quærunt; atque hoc modò ipsum absolute à creatura dividere & distinguere conantur: qua ipsorum imaginatione & progressu scalam sine gradibus ascendere tentant: volunt (inquam) ad summum rerum cacumen seu fastigium scandere nulla consideratione ad intimum ejus gradum habitã, in eo, quòd Deum & sapientiam æternam sine ullo ad creaturas respectu investigato aggrediantur, cum à Textu sacro intruamur, quòd spiritus iste non sit à quolibet nostrum remotus: & per consequens, opus non est, ut illum, ultra ignis spheram aut in cælis superius inquiramus; cum propinquior sit nobis, quàm quis imaginari queat (ut divi Pauli verbis utar) At non est

Iob. 22. 15.
I sal. 103. 7.
2. Reg. 22. 8.
Iob. 28.
Iob. 38. 1.
I salu. 147. 16
I sal. 139. 7.
Act. 2. 3.
Sap. 1. 7.
1. Cor. 3. 16.
Sap. 21. 1.

Rom. 1. 18.

Sap. 13. 2.

Act. 17.

Coloss. 2.
Iob. 14. 26.

Psal. 103. 2.
Deut. 9. 3.
Heb. 12. 22.
Mai. 66.
Eph. 4. 3.
1 Iam. 18. 5.

mirum, quod Academicorum nostrorum nonnulli, philosophiæ Peripateticæ spatio 7. annorum vel ulterius addicti, falsis ipsius rudimentis aded corruptantur, & tam parum de essentiali Divinitatis in creaturis natura intelligunt, ut cum ipso (expirato illo tempore) ad altiore promoveantur functionem sive professionem, Theologiam nimirum, reddatur ijs adversissimi qui mysterium divinitatis in creaturis agnoscunt: Et quamvis scripturas pluribus in locis, verbum Dei seu spiritum incorruptibilem, tamē asseverare animadvertunt distinctionibus Academicis, quas ex philosophis plane ethnicis & agilibus atque obsequiosis eorum commentatoribus accipiunt, ita nudam & simplicem veritatem nobilisæ qui vocationum involuunt, ut eam profundioris dubij & ambiguitatis abyfso, quam fuit antea immergant: Verbi gratia, cum integer Biblij divini concentus sit, quod Deus sit in omnibus & super omnia & quod spiritus disciplinæ sanctus sit in omni re: ipsorum statim nonnulli distinguendo respondent (uti supra est declaratum) quod in omnibus sit virtualiter, sed non essentialiter: Quasi verò ipsius virtus à sua essentia distingui queat. Iterum: ubi dicitur: quod Deus operetur omnia in omnibus. Verum est (dicunt) quatenus causa principalis & primaria: sed (inquiunt) sunt multa secundaria & subalterna agentia, quæ sine prima rerum causa per se & in se agunt: ut sunt Angeli, Stellæ, Elementa, Meteora, & creaturæ compositæ &c. Atque ita Aristotelicis istiusmodi sophisticationibus, rei à scripturis testificatæ veritatem, quippe quæ simpliciter & plano sermone dicunt, quod Deus operetur omnia in omnibus commaculare aggrediuntur: Nam si Deus cum, in & per spiritum suum essentialem implet omnia, necesse habemus credere, quod spiritus ille operetur omnia in omnibus & in omni creatura, quam immediatè implet: idque sine ulla creaturæ assistentia, utpote que nihil habet, quod non à creatore acciperit: Quod autem à Deo accepit, à Deo separari non potest: Nam quomodò possibile est, ut organum creatum possit ullo suo actu creatorem suum adjuvare, qui ipsum implet & in ipso tantummodò agit & operatur quid & quando vult? Ego (ait propheta) sum Dominus faciens omnia solus & nullas mecum. Neque videretur hoc cuiquam alienum, cum ipsæ scripturæ testentur, quod ipse sit omnia in omnibus. Atque iterum (ut antea) Incorruptibilis Dei Spiritus est in omni re. Et idem alibi: In Christo omnia sunt condita per Christum & in Christo omnia sunt creata, omnia in ipso constant, ipse est in omnibus primatū tenēs &c. Non intelligit, istam Dei præsentiam esse per accidens, sed essentialiter. Quod cum ita sit, sequitur, quod ista Distinctio cum omnibus alijs eiusdem farinae sit falsa, quæ dicit Deum operari mediatè, sed non

immediatè, & consequenter, quod creatura possit agere per se sive immediatè sine actus divine assistentiæ. Ac si quis diceret, divinam essentiã sive virtutē posse esse divisibilem, vel naturam divinã debere ided esse partibilem & a divina radice separabilem, quoniã est in diversis organis. Possunt ergo aucter concludere & omnibus notum facere, quod si scholastici Christiani 7. illos annos, quos ad philosophiæ Aristotelicæ disciplinã assequendã conterunt, in veræ & sacre cognitione & doctrina addiscenda, impenderent, nolissent procul dubio tam immaniter more gentilium errare & tot quæstionibus, disputationibus, contradictionibus & jurgijs veræ sapientiæ præcepta & leges tam immaniter in sine illius tēporis oppugnare; sed è regione aptiores seu paratiores tum postea redderentur ad procedendum in stricta & directa inquisitionis & acquisitionis sapientiæ illius mysticæ viã, quam Deus (teste Apostolo) patefecit atque ordinavit, ut electis & optimè à Deo merentibus suo tempore revelaretur, quo tandē in sanctæ illius inquisitionis sine juxta Apostolorum & virorum sanctorum Exempla, tam potentes in virtute & potestate deveniant, quam in vulgari isto statu suo verbis solis sine essentiali aliquo effectu evidenti, videntur in hoc mundo pollere: Nam bono illo fructu, qui veram sapientiam concomitare solet, erroneã seducentis sui magistri doctrinã privantur. Sed ni crederent Academici nostri Aristotelici, verba mea esse vana aut publicarent, aut replicarent doctrinam istam peripateticam majorem illis fructum & utilitatem, quam ulla alia, quæ ex Textu sacro elicitur, afferre queat: Liceat mihi in primis fructus illos hoc in loco enumerare, quos philosophia nostra sacra mundo conferre potest, & tunc postea videant istiusmodi philosophi mundani, an tam realem & essentialem ex Textu Aristotelico utilitatem extrahere valeant: Sin minus; conticeant, velim, & laudes atque honorem sapientiæ digniori concedant, & deteriorem in exilium sempiternum ex hominum memoria relegent, hoc est, diligentiam summã meliorem sequantur Philosophiam, eamque seria veneratione Christianã amplectantur: Pro fructu, utilitate, virtute & potentia, quæ sapiēs philosophus ex philosophia sua vera seu sapientiã essentiali haurire potest hæc ex contextu sacro colligimus. Sapientiæ pretiū non novit homo, qui eam consequitur, beatus: Nam melior est ejus acquisitio auro, & præcior carbunculis, & omnia delectamenta tua non possunt æquari ei: Longitudo dierum in dextra est, in sinistra ejus divitiæ & honor. Via ejus sunt viæ amentitatis & omnes semitæ ejus pacis: Arbor vitæ est prehendentibus eam. Denique tenentibus eam beatus quisque. Ejus eruditio pecunijs & auro effuso electissimo præferenda: Nam melior est ipsa Carbunculis, & omnia delectamenta non possunt

Isai. 44. 24.

I. Cor. 15. 25.
Sap. 12. 1.
Coloss. 1. 16.

Job. 28.

Prov. 3. 13.

Prov. 8. 14.

possunt aequari ei. Ejus est consilium & æquitas & prudentia & fortitudo, & robur, per eam Reges regnant & dominatores decernunt judicium, Divitiæ & honos penes eam sunt. Melior est fructus ejus auro effosso & purgatissimo, & proventus ipsius argento lectissimo. Per sapientiam multiplicabuntur dies tui & adjicientur tibi anni vitæ. Sapientia spiritus præferendus est sceptris & Thronis, nec comparandæ sunt divitiæ ei, nec lapides pretiosi & aurum respectu ejus est, ut arena; & argentum, ut Lutum: Ipsa est thesaurus hominibus, qui nunquam deficit, quo qui utuntur, cum Deo contrahunt amicitiam, Ipsa cum sit artifex omnium, docet omnia, etiam facit hominē cognoscere tam occulta, quàm manifesta, atque etiam cogitationes hominum: Neminem diligit Deus, nisi eum, qui cum sapientia habitat: Est ipsa speciosior sole: Ipsa docet prudentiam, temperantiam, justitiam, & fortitudinem, quibus utilius nihil est in vita hominibus. Per ipsam habebit homo immortalitatem & memoriam æternam posteris relinquit: Emititur illa à Deo è sanctis cælis, à Throno gloriæ, ut præsens versetur cum homine in labore, ut cognoscat, quid gratum sit apud ipsum: Illa enim novit atque intelligit omnia: Ipsa homines servati fuerunt: Hæc conservavit Adamum, & potentiam dedit ei dominandi omnibus rebus: Ipsa mutorum os aperit, & linguas infantum disertas reddidit. Infinitum foret, omnes sapientiæ istius facultates in Textu sacro allegatas, virtutes & potentias recitare: Cum legamus, sanctos per eam dæmonia eiecisse, omnes morbos curasse, & mirabilia ac stupenda præstitisse &c. Restat jam, ut Peripatetici enumerent virtutes & actus suæ fictæ seu humanæ sapientiæ, & observet quilibet sagax, an quid reale aut ullius momenti mediante ea queant producere. Profectò mæras umbras invenient pro substantia & figmenta pro realibus reperient. At dicent, sat scio, multa narras de tua illa sapientia, sed qua ratione est ipsa inveniendâ? Anne cuiquam pro hodierno die datū est talem invenire sapientiam? Quare igitur de impossibilibus loqueris? Debitè & rite præparatis respondeo, quòd Philosophiæ istius divinæ scrutatoribus procul ex sacrarum literarum profundis ad ipsam inquirendam & comparandam proponitur: Nec enim debilior & segnior, aut malevolentior est spiritus istius benigni & clementis virtus & actus hoc nostro, quàm in seculis præcedentibus, in quibus se benigniter suis patefecit: Hoc copiosè à sacris scriptis expressum habemus. Ego (ait ista sapientia) amantes me amo, & studiosè quærentes me inveniunt me: Nam deliciæ meæ vel delectationes meæ sunt cum filijs hominum: Venite, vescimini cibo meo, bibite de vino meo, quod miscui: Sapientia quærenti derisori ea non extat, scientia autem prudenti facilis est: Ip-

ipsa requiescit in animo prudentis: Non ingreditur in animam maliciosam, neque habitat in corpore, quod subjectum est peccato: Ipsa facile conspicitur ab ijs, qui diligunt eam, & invenitur ab ijs, qui quærunt ipsam: Imo occurrit cupientibus. Ipsa se dignos circumveundo quærît, atque in vijs se benevole illis ostendit, atque in omni cogitatione occurrit eis. Ipsa dicit: Accedite ad me, qui cupitis me & fructibus meis, quos gigno, implemini. Denique pro modo acquirendi talis thesauri, docemur à Christo, pulsemus, ut aperiat nobis, atque quæramus more debito, ut inveniamus: Et Ecclesiasticus multis in locis & præcipuè capite 2. a versu 1. nos modum ad sapientiam quærendam docet. Imò verò quilibet ferè Textus sacri locus, si mysticè, hoc est, spiritaliter intelligatur, atque etiam sensus ejus moralis, licet typicè aliquo modo nos ducit atque dirigit ad viam & aditum thesauri istius pretiosi investigandum, quam ego fideliter & ex animo sequar, deprecorque summum illum sapientiæ concessorem, ut mihi concedat gratiam ut ad optatam hujus summi boni metam in hac vita pertingam. Verùm enim verò, sat scio, alius adhuc scrupalus mundanis ex isto nostro discursu exsurget. Replicabunt, non esse hoc tempore opus, ut sint miracula, ut potè quæ signa solummodò in Ecclesia primitiva essent necessaria, ut mediantibus illis infideles ad fidè Christianam converterentur. Sed accedam jam propinquius ad probationes meas, quibus ostendam evidenter, quòd doctrina Aristotelis sit apertus & oppositissimus sacræ veritati adversarius: Vnde fit, quòd ab Apostolo pro illo sapientiæ ramo condemnetur, quem vocat terrenum, animale, Diabolicum & veritati contradicentem.

Hisce ergo apparet perspicuè & ex sacro veritatis testimonio inferius ulterius explicabitur, quòd virtus illa, mediante qua Deus manifestè in hoc mundo aut per contractionem à circumferentia ad centrum, aut per expulsionem seu dilationem à centro versus circumferentiam operatur. Nam in mysterio hujusmodi actionis contrariæ in una essentia, tam condensatio, quam rarefactio, quibus cælū, terra & omnia derivantur ex istis videlicet composita corpora, tam meteorologica, quam quæ in sua compositione seu perfectè mixta sunt, cõpleta perficiuntur. Atque iterum per istas proprietates contrarias operatur in mundo Deus aut sympatheticè, hoc est, per concupiscibilem attractionem, aut Antipatheticè nimirū per odibilem expulsionem, uti sectione hujus subjecti secunda declarabitur. Cū igitur res omnes hujus mudi vel attractione sive contractione, vel expulsionem aut dilatarione fiant; videamus obsecro quænam sit illa Aristotelis opinio de causa primaria, imò quidè immediata attractionis; ac tum postea inquiremus, num ipsa cum sensu veritatis sacræ

Prov. 14. 6. 14
 33.
 Sap. 14.
 Sap. 6. 13.
 Eccles. 2. 4. 22.
 Eccles. 2. 1.
 Iac. 3.

convenient nec ne. Peripatetici omnes in hoc conveniunt, videlicet, quod venti, fulgura, Tonitrua, Cometæ, nubes & hujusmodi alia meteora fiant ab attractiva solis atque aliarum stellarum virtute, quippe mediante qua vapores & exhalationes ex Terra & aquis in superiores aëris regiones atrahi atque elevari dicunt. Hinc ergo Velcurius secundum mentem & opinionem Aristotelis physices, cujus erat commentator, ait, Prout vapores magis minusve sunt calidi, ita altius humiliusve elevantur sursum à solis calore aliorumque astrorum, sicut videmus in sole bibente & attrahente aquam &c: At ego demonstrabo, longè aliter se rem habere, efficiamque, ut quilibet humano sensu præditus faciliè & apertis oculis decernat, quòd calor seu virtus nec solis nec stellarum, nec ignis nec creaturæ cujuscumque animalis, quicquam sibi attrahendi facultatem, sed à se pellendi atque discutiendi potius habeat. Exempli gratia: Si in ignis potestate sit attrahere vapores, ad se, tunc non permetteret fumos lignorum & carbonum terrestrium tam leviter ab ejus amplexu recedere: At experientia testatur contrarium: Quippe qua doceatur, quòd integrum ignis officium sit densa vaporum & exhalationum subjecta rarefacere, eaque subtilia, penetrando & partes compactas dividendo atque dilatando reddere, & non ut vapores & fumos ita genitos ad se ullo modo attrahat: Nam oculariter videmus quòd eos, ipsius actu procreatos discutiatur & per expansum mundi spiritum dissipet: Etiam, si linteam aliquod aqua madefectum igni apponamus, percipiemus quidem quòd substantia in eo aquea in vaporem fumosum virtute ignis convertetur: At verò tam longè abest, fumus ille ut ab igne attrahatur, ut ipsum undique per loci cavitatem sine ulla evidenti ignis attractione expandi atque dissipari animadvertamus. Simili planè modo accidit in operativa solis natura: Nam ipse suo calore aquam & rem humidam substantiamque aliquam spissam sive grossam & combustibilem subtiliat seu rarefacit, & rarefaciendo dilatat: Quòd autem res humida in vaporem reducta sursum tendat, hoc non fit ab attractiva aliqua in sole & stellis facultate: Sed naturali illo appetitu & inclinatione, quæ levia elavari solent in altum. Quare sequitur, quòd aqua in vaporem subtiliata aut solidum aut unctuosum quippiam, in fumum seu exhalationem reductum non ab aliqua externi agentis coactione, sed sponte & per se ad locum ipsi à Natura destinatum ascendat: haud aliter, quam è regione, quod grave est & ponderosum, morum suum ex propria sua inclinatione deorsum facit: Sed ut clarius ad huc ipsorum elucescat error; Qui vaporum & exhalationum à terra & mari in superiores regiones, attractione solari statuunt, vos

ad Instrumenti nostri experimentalis, seu vitri calendari experientiam referam; qua oculari intuitu invenietis, quòd omnis attractio à circumferentia ad Centrum (quæ propriè attractio dicitur) efficiatur à frigore & non à calore: Nam videmus, quòd frigoris virtute aqua vitro inclusa, sursum in collo vasis elevetur, & quòd hoc fiat in spissatione aëris & reductione ipsius in spatium vitri angustius: At è regione observamus, quòd si sol vel ignis vel manus hominis summatè vitri pertingat, eamque calefaciat, tunc aër inclusus dilatabit & subito à caloris actione evolabit; imò quidem tam longe abest, ut aër attrahatur à calore, ut aquam antea congelativa & inspissativa frigoris facultate attractam, superius per nonnullos gradus præcipiret & deprimat. Quòd cum ita sit, considerent velim Peripatetici Christiani, & sedulo animadvertant male sanam magistri sui disciplinam, quam tam sanctè & tanta cum affectione in hunc usque diem sequuntur, & secum paucis colligant, quàm immaniter & more grosso ipse in præcipuo Meteorologiæ suæ argumento erraverit. Quid ergo ulterius ab eo est expectandum, quin ut tota ipsius fabrica perse in oculis sapientium corruat? Breviter dico, quòd iste & permulti alij ipsius errores palpabiles, sunt in causa, ut varij mente saniores ejus discipuli in quam plurimis ab illius animo & sententia dissentiant: Videlicet in opinione ejus de ventorum, Tonitrus, fontium & aliorum meteororum origine: Nam Iohannes Fregius vir doctus & in disciplina Aristotelis admodum versatus, quique naturæ mysterijs juxta Peripateticorum documentum inquirendis, operam haud minimam dedit (quæ admodum ex largi voluminis ab ipso editi contentis cui nomen est quæstiones physicae, apparet) hæc in eodem volumine scribit. Quanquam, ait, tota disputatio deventis, sicut de alijs meteoris plena est admirabilem operum Dei, quorum nullæ firmæ & sufficiens in natura causæ proferrî possunt, tamen prodest videre, quò usque humana ratio progredi possit. Sacræ quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de thesauris suis, unde ipsorum flatus audimus, sed unde veniât, aut quò vadant nescimus: Hæc ille: Ex altera parte Margarita Philosophiæ (opus, quidem magnæ famæ atque æstimationis etiam inter ipsos Peripateticos respectu succi illius Aristotelici, quem comprehendit) post strictam inquisitionem ab ea in natura fulguris & Tonitruum secundum Peripateticorum normam factam: Et cum rationibus ab Aristotele, de tonitrus & fulguris ortu prolatis, propter defectum atque imbecillitatem earum ad inveniendū tanri in natura miraculi mysterium, nullo modo esset contenta aut satis facta: Ad istud secretum enucleandum coactus est librum veræ sapientiæ respicere, quippe à qua Salomon fatetur, se vim ventorum & mutationem

Velcur. com.
philic. 3. lib.
C. 5.

Fregius lib. 2
De causa ventorum.

Margar. Phil.
lib. 9. cad. 20.

tationem elementorum agnovisse: Nam appat pondus aëri & appendit aquas in mensura, & facit pluviam iturta & viam fulgistro Tonitruum. Vnde Philosophia ista à peripatetico dissentiens coacta est in hæc verba loqui: Quidam Philosophorum (inquit) considerantes mirabilem fulminis operationem, ipsum non opus naturæ sed summi Dei effectum immediatū arbitrati sunt. Iterum, ad fontium procreationem & originem quod spectat: Iohannes vel Curio, qui temporis multum in Peripatetica Philosophia contrivit, tametsi commentarium super physicam Aristotelis fecisset, tamen videtur sui magistri assertioni in fontium generatione dissidere: Quare ait. Non consentiunt planè sacrae literæ cum phibicis de ortu fontium & fluminum, quæ ex mari per varios alveos meatusque fluere ac ad suos fontes resfluere dicunt. Ecclesiastes 1. testatur dicens, omnia flumina intrans in mare & mare, non redundat, ad locum, unde exeunt flumina revertuntur, ut iterum fluant. Caterum Aristoteles & physici Peripatetici dicunt materiam istorum esse pariter vaporem resolutū in aquam & liquefactum à frigore & calore simul intra terram. Ex istis igitur, lector consulte, patet ex confessione discipulorum & quasi pedissequarum Aristotelis, quàm contraria & planè contradictoria sit opinio Aristotelica veræ sapientia ininitutis. Quare auscultata, quæso verba ista Apostoli: Sapientia, quæ contradicit veritati, non est de supra, sed est terrena, animalis & Diabolica: Vnde etiam D. Paulus, si quis vobis Evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit. Iam verò quod iste princeps Peripateticorum sit in sua doctrina erroneus & disciplinæ sanctæ in ausis primarijs generationis meteororum adversissimus, mundo expressè & coloribus visis in libro ultimo istius tractatus depingam, in quo ipsum mundi Christiani deceptorem & impostorem egregium fuisse demonstrabo, ut pore, qui rationibus præstigijs & vix probabilitate stipatis ad meteorologiam suam statuminandum utitur: quippe quæ in veritate & effectu, hoc est respectu veri fructus, quam vera sapientia producit, nihil sunt nisi meræ fallaciæ & sophismata. Quibus omnibus viris doctis & justitiæ trutinis libratis, bene ponderatis, mirabile & admodum alienum procul dubio illis videbitur, quod mundus Christianus fuit tam dui per istas nugas Aristotelicis deceptus: Imò quidem admodum videbitur intelligentibus & mente arrectis novum atque etiam durum, quòd illi ipsi, qui zelo Christiano sunt devoti, fontem totius sapientiæ relinquerent, ut artes, scientias & intellectum ab Ethnicis quæramus sicut fecerunt Agareni & illi, qui erant in Theman: à quibus vera scientia non est habenda: De huiusmodi Christianis tam huius, quàm præteriti seculi videtur Apostolus in his verbis Prophetisare:

Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria conacervabunt, sibi magistros prurientes auribus & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur, &c. Quo sermone intelligit spurios magistros, erroneos Doctores & precipuè adulteros philosophos: Nempe Epicuræos, stoicos, & peripateticos, quorum doctrinæ & Philosophia, ut secundum traditiones hominum & secundum elementa mundi, & non secundum veram sapientiam, Christum Iesum, se habent, pro stultitia, vanitate & fabula habentur coram Deo & ejus sanctis. Quare Apostolus in prædicta sua oratione Christianos procul dubio tales seculorum futurorum indigitat, qui veram doctrinam seu sapientiam Christi, Prophetarum & Apostolorum relinquentes, se inconsideratè salforum doctorum & Philosophorum disciplinis addicant: Iterum Philosophus iste facer præfagire videtur, quòd erunt quam plures in seculis futuris, qui vana gloriâ & amore sui elati, consilia aliorum utcunque sana contemnent, si in ulla re à fundatis & radicatis suis opinionibus dissonantia inveniatur. Textus est talis: In novissimis diebus instabunt tempora periculosa & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi &c: Semper discentes & nunquam ad veritatem pervenientes, quemadmodum autem Iannes & Mambres resistunt Moyse ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente & reprobis circa fidem & ultra non proficient &c: Ex quibus verbis colligimus inprimis, quod nonnulli homines in ultimis hæc diebus adeo suæ propriæ doctrinæ, hoc est, Philosophiæ mundanæ, in qua sunt ab initio instituti, erunt addicti, ut quicquid sinceræ veritatis ipsis fuerit oblatum, si suis intentionibus & rudimentis videatur adversum, cum derisione & contemptu respuent. Secundò in sufficientiam doctrinæ & Philosophiæ illius, quam amplectantur, exprimere videtur: Nam dicit, quòd sint semper discentes & nunquam ad veritatem seu perfectionem pervenientes. Hoc est, nunquam pertinentes ad supremam illam virtutem & potestatem, quam vera sapientia suis discipulis promittit. Tertio videtur, quod intelligit mundanam philosophiam per exempla illa, quæ facit de Iannes & Mambres, quæ in præstigijs Ægyptiorum philosophia & sapientia humana erant admodum versati, cujus virtute nihilominus veræ Moysis Sapientiæ resistere hæud potuerunt. Ac denique intimare videtur, quòd ipsi, qui tam fitimiter ad hærent sapientiæ spuria sunt ab ea corrupti & inquinati in intaginationibus suis, ita ut cogantur errare in punctis fidei. Quare non erit mirum, si Christiana hæc mea admonitio sit à pluribus istius farinae hominibus rejecta & in contemptu habita, licet sciam, nonnullos esse, qui veritatis virtute moderantur, & ob eam

Sap. 7.
Iob. 28. 25.

2. Tim. 4. 3.

2. Tim. 3. a. 14.

Velicur. com.
n. 1. Phys.
Lip. 3. Cap. 6.Fac. 3.
Gal. 1. 9.

Baruch. 3.

rationē errores philosophiæ Aristotelis ab infallibili sacrae scripturae veritate distinguere & iudicia sua tam recte & sincere disponere queant, ut sacrosancta unius sa-

piencie dignitas nullum ab Ethnicis & non sanctificatis alterius actionibus & asseverationibus patiatur detrimendum.

CAPVT, VII:

In quo Deus noster omnipotens Iehova spuriam huius mundi sapientiam & sapientes sive philosophos in questionem pro falsa & erronea eorum, de causis rerum mundi existentie, & originis ac tandem de Meteororum ortu, doctrina, vocare videtur.

Non erat pro nihilo, quod Aristoteles à Græcis Cacadæmon, quasi spiritus malignus & seducens nuncupetur. Quippe qui subtilibus suis inventionibus & sophismatibus, mundum, non modò in illo seculo, sed etiam in seculis sequentibus decepit, & quasi igne quodam fatuo per semitas erroris & ignorantie à via veritatis seduxit. Nam sophista hic rationibus suis fallacibus magis, quam probabilitatis, veritatisque facie ob ductis, fingit res illas accidentia esse & fortuito sive Casu ortas, quæ revera sunt de supra & per consequens essentialiter & divinitus à spiritu sacrosancto partæ. Etiam iuxta ipsius doctrinam, cœlum, terra, stellæ atque elementa fuerunt ab æterno & non creata: atque istam suam assertionem videtur rationibus è factæ suæ philosophiæ pharetra & inventionibus à proprio cerebro de promptis, statuminare: dicendo, quod ex nihilo nihil fiat. Porro etiam rationem reddit humanam vitæ & motus, & assignat limites mari, suo more: & fingit rerum omnium causas secundum phantasiam suam, proque placito suo assignat occasionem generationis & corruptionis rerum. De prima materia & rerum forma naturalium facit, mentionem, internas earum essentias penitus suo sensu, tametsi ignoret, causas nivis, Gelu, Glacii, grandinis, pluvie, nubium, nebularum, fulgurum &c: nos irrationabiliter fatis & per conjecturam solam docere conatur, dicendo, quod more adventitio ex vaporibus & exhalationibus sursum calore Solis & Stellarum ex terra & aqua extractis & in mediam aëris regionem attractis ab accidentali loci illius frigore condensatis, & in tales formas quas habent reductis generentur. Multas ex propria inventionem producit substantias probationesque debiles, quibus ostendit se in talibus suis opinionibus minimè esse deceptum, adducit etiam, ventos fortè fortuna & per accidens fieri, nimirum attractione & elevatione exhalationum calidarum & siccarum virtute prædictorum agentium, dicitque, quod illæ exhalationes postquam in ascendendo ad mediam aëris regionem pertingant, à loci illius frigore deorsum iterum pellantur & cum postea in ipsarum, descensu alijs exhalationibus ascendenti- bus occurrant, cogantur lateraliter tende-

re. Præsumit etiam vir iste nimiam philantiam elatus tonitruorum & fulminum, causas intelligere, ipsa etiam per accidens pariter cum cæteris fieri existimans, videlicet à concursu vaporum exhalationibus mixtorum cum infinitis alijs istiusmodi figmentis frivolis & vix verisimilibus: quas omnes verbis mellifuis & subtilibus sed planè externis & superficialibus probabilitatibus loco realis & centralis ipsius veritatis aspectus, obvelavit.

Sed omnipotens Deus cœli & terræ, qui est solus horum omnium author & operator, & ea omnia immediatè format per potentiam & virtutem suam æternam, & ipsa ex thesauris suis ubi & quando placuerit, emittit. Ipse (niquam) qui est summus humanarum actionum iudex, istum mendaciorum inventorem cum suis affectis illis ipsis verbis deridere videtur, quibus Iobum (ipsum ob erroneas suas imaginationes ob- jurgando) est allocutus. Quis est iste invol-
vens sententias sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos: Interrogabo te & responde mihi, ubi eras cum ponerem fundamenta terræ, Indica mihi, si habes sapientiam & intelligentiam. Quis posuit mensuras, ejus, si nosti? Vel quis tendit super eam lineam? Super quo bases illius solidatæ sunt? Aut quis demisit lapidem ejus angularem &c: Quid, ô Peripatetice, Fuitne terra æterna & sine principio, ut tu proprio tuo sensu ductus asseverare haud erubescis? Deinde pergit sic. Quis conclusit mare ostijs, quando erumpebat, quasi de vulva procedens? Nunquid apertæ tibi sunt portæ mortis & ostia tenebrosa vidisti &c. (Quod tu tam temerè ac tanta confidentia ac secundum imaginationis tuæ leges generationis & corruptionis rationem assignas? Nunquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspexisti quæ præparavi in tēpus hostis & in diē pugnæ? &c: (quod tu secundum inventionem & mentem tuam fingas carū ortus seu generationes esse per accidens, ipsisque principia adventitia assignes) An nosti, ubinam sit via, in qua dividitur exhalatio, quæ spargit ventum super terram &c: Quis dedit vehementissimo imbri cursum & viam sonantis tonitru? Anne aëtor aliquis accidentalis, qualis est frigus, mediæ aëris regionis condensans vapores in nubes & per antiperistasin accendens

Iob. 38.2.

3.

4.

5.

6.

8.

17.

22.

24.

25.

28. cendens exhalationes in nube inclusas) ?
 Quis est pater pluviae aut quis genuit stillas roris? &c: Anne credis, solis & stellarum calorē vapores sursum attrahentē esse istius negotij, authores & actores, ut tu falso asserere haud erubescis? Ex cujus utero egressa est glacies & gelu de caelo
 29. quis genuit? &c: Estne frigiditas mediae aeris regionis, ut tu dicis? Nunquid conjungere valebis micantes stellas Plejadas, argyrum arcturi poreris dissipare?
 31. Nunquid producis Luciferum in tempore suo & vesperum super filios terrae consurgere facies? Nunquid nocti ordinem caeli? Et pones rationem ejus in terra? &c: Et quare non? Num tu per Philosophiam tuam peripateticam causas omnium rerum tam caelestium, quam terrestrium intelligere profiteris? At ille, qui cognoscit rerum omnium mysteria mirabilia praestare potest: Nam hac ratione servus meus Iosuah fecit solem in caelo sive stare: & pro amore Hezekiae Spiritus meus fecit solem retro-movere in caelo. Nunquid ista mediante
 34. tua sapientia potes praestare? Nunquid elevabis in nebula vocem tuam ut impetus aquarum operiat te? Nunquid mittes fulgura & ibunt & revertentia tibi dicent, adsumus &c: ? Si bases & fundamenta tuae Philosophiae sint essentialia & substantialia, haec omnia & longe majora efficere poteris: Nam viri nonnulli à me electi mediante spiritu meo haec omnia praestiterunt: Verbi gratia potest longam à pluvia abstinentiam, Elias apparere fecit nubes in caelo, quibus terra nimis sicca erat irrigata: Et Propheta meus Moyses & Samuel illa ipsa virtute produxerunt Tonitrua & fulmina horrenda in terrorem inimicorum. Elias vocavit ignem ab alto & Iosua grandines stuspendas)
 36. quis posuit in visceribus hominis sapientiam, aut quis dedit cordi intelligen-tiam. Et tamen ausus es tu, frivolis & vanis tuae inventionis effectibus fretus, quae fundatur super hujus mundi elementis, & non super meo spiritu, qui est vera sapientia, opera mea, quae sum unicus & solus omnium rerum creator & genitor creatu-

ris meis; imò verò & Chimæreorum accidentium operationibus ascribere. Nunquid qui contendit cum Deo tam facile conquiescit? In haec verba magnus Deus Iehova videtur Aristotelem & ejusdem farinae philosophos esse allocutus, qui nimium suis proprijs conceptibus elati tantâ audaciâ & temeritate super suam sapientiam terrenam & animalē praesumunt, ut etiam ipsi veritati à Deo ortae contradicere & resistere audeant. Opto igitur ex profundo cordis mei, ut philosophi isti mundani se ipsos ab humana illa Ethnicorum sapientia declinantes, humiliter ad veram sapientiam & philosophiam convertant, quae fundatur super eam: Nam in ita faciendō se coram solo caeli & terrae creatore humiliabunt, & cum viro tam patiente quam poenitente respondebunt Iehovae dicentes: Ecce contemptibiles sumus, quid respondebimus tibi? Manus nostras imposuimus oribus nostris: Scimus quod omnia potes, & nulla te latet cogitatio, ideo insipienter locuti sumus, & quae ultra modum excederent scientiam nostram, ipsi nos reprehendimus & agimus poenitentiam in favilla & cinere: Agnoscendo jam, nullam esse veram sapientiam, praeterquam illam, quae à te est, qui es luminis Pater, cujus virtute mirabilia, operaris. Quapropter fatemur, quod sapientia hujus mundi sit mera stultitia, & quod tales mundani, qui se ei addicunt, decipiantur, quatenus divinam sapientiam, Christum Iesum negligunt, in quo est Thesaurus scientiae & sapientiae absconditus, ut nos docet Apostolus.

Atque ita vobis sapientiae duplicitatem cum varijs ipsius effectibus, & per consequens naturalis philosophiae duplicem expressimus, & docuimus rationem, qua Christiani omnes boni (contra istius aetatis nostrae consuetudinem) debeant unam cum suprema reverentia amplecti; aliam verò magna cum prudentia evitare atque effugere. Iam verò libro isto sequenti principia Moysaica proponam, quibus integra philosophiae sacrae fabrica statuminetur.

S E C T I O N I S P R I M Æ L I B. III.
*Philosophiæ Moysaica liber tertius, in quo vera Phi-
losophiæ principia enucleantur.*

Argumentum libri.

In libro præsentis author vera & essentialia divinæ philosophiæ principia generaliter pertractat, & quàm inconstantes & differentes philosophi Ethnici in suis de rerum omnium principijs opinionibus fuerint, particulariter exprimit, ubi etiam probat quòd Græcorum Philosophorum seu Naturalistarum præstantiores suæ philosophiæ fundamenta seu principia à vero & sacro philosopho Moyse more surreptitio acceperint; cujus philosophiæ digito Dei erat impressa sive delineata, utpote cujus characteres ignei in tenebrosa hyla per verbum divinum seu sapientiam æternam erant quasi sculpti & depicti: simulque ostendit, quòd, tametsi philosophi isti Athenienses, hæc Moysis principia ad suam condendam philosophiam usurpârint, & sibi ipsis ferè vendicaverint, & ut immanem istiusmodi suam rapinam à mundo tegerent, nova ipsis nomina imposuerint, tamen quia nec ad profundam & centralem ipsorum intellectum penetrare sive pertingere, nec sapientiæ sanctæ seu verbi mysterium rectè & cum iudicio maturo concipere, & apprehendere potuerunt, ideò non nisi adulterinam super male cognita illa fundamenta seu principia structuram sive philosophiam erexerunt: vanam nimirum & fallacem sapientiam mundanam, quæ non ex essentiali veritatis & virtutis scopulo seu rupe exscinditur, nec Christo unico Lapidi Angulari innititur, sed ex traditione hominum procedit & secundum hujus mundi Elementa effugitur: Haud aliter, quam si arcem ex stramine utcunque super scopulum ædificatam, ventis undique obnoxiam atque omni turbine & tempestate agitatum vidimus. Post hæc author vera principia Moysaica explicat, esse Tenebras, Aquas, & Lucem. Deinde docet, quòd omnis plenitudo & vacuitas consistat in præsentia vel absentia lucidi & formalis Dei Spiritus. Ac denique quomodo duæ proprietates activæ, scilicet Frigidum & calidum immediatè ex prædictis principijs, nempe tenebris & Luce orientur, ut è regione duæ naturæ mundi passivæ, nimirum Humidum & siccum, suas à dictis duabus activis origines videntur sibi vendicare.

CAPVT. I.

*In quo Philosophorum Græcorum atque Arabum in suis
de principijs naturalibus incertitudo atque
inconstantia explicatur.*

Videns est Argumentum, quòd philosophi Ethnici non essent in principijs suæ philosophiæ bene confirmati, sed in causis suæ naturæ primarijs admodum inconstantes & vagabundi: quatenus inter quamlibet eorum sectam varia & quandoque contraria insurgebat de rerum primordijs origo. Verbi gratia, Thales Milefius, qui in septem, Græcorum sapientum habebatur numero putavit, aquas fuisse omnium rerum inirium: Sed Anaximines cum suis discipulis dixit ærem infinitum fuisse primam causam seu scaturiginem omni-

um: Et ob istam etiam causam Anaximander existimavit, ærem istum Catholicum fuisse Deum: Et alia parte Zoroaster vult, omnia suum ortum habere ab igne & luce: Ut etiam ipsi Pythagorici, qui affirmant, universalem esse ignem in omnibus & super omnia. Et certè qualibet istarum opinionum, si rectè & debito modo consideretur, ad veritatem Moysaicam appropinquare videbitur: Nam ignis sive lucis Divinæ ex profundo tenebrôsæ abyssi egredientis virtute & præsentia revelatæ & manifestatæ sunt aquæ invisibiles, quarum subtilior portio in vastum æris spiritum est conversâ. Hac ergo de causa tam Thales quàm

quàm Anaximines videntur quodammo-
do in uno eodemque subjecto convenire:
Verùm enim verò si aliquantulum profun-
dius in negotium istud penetremus, perci-
piemus quidem, quòd isti duo philosophi
non nisi unico solo Principio illo nimirum
materiali seu passivo insisterent, à quo cœ-
lum, terra & omnis alia res suam habet
substantiam sive materialem existentiam:
E regione verò zoroaster non inconsultè
aut sine ratione ignem pro primario suo
rerum omnium principio elegit, utpote
qui procedebat & in actu apparebat,
antequam, Aquæ seu natura humida
fuerunt revelatæ: haud aliter, quàm actio
passionem seu causâ effectum præcedere
observatur: Et tamen nihilominus videtur
in eo errasse in ista sua assertione, quòd
principium activum possit nullo modo re-
ctè considerari, nisi quatenus relationem
habeat ad principium aliquod passivum.
Zeno stoicus videtur cæteris aliquantulum
cautior, asseverando, quòd substantia ignis
mediante aëre in aquam converso pri-
maria esset omnium rerum causa. Verùm
certiorem adhuc viam tentat Empedocles,
quàm Zeno, quippe qui pro radicalibus suis
principijs elegit quatuor Elementa, quo-
rum duo fecit Agentia & totidem patien-
tia. Iamque præcipuus istorum philoso-
phorum error in prædictis suis opinionibus
de principijs rerum erat, quòd minimè
considerabant divinam potentiam seu
verbum sacrum fuisse majoris antiquitatis,
quàm aliquod ex prænominatis ipsorum
principijs: Nam si hoc iudicio maturiori
intellexissent, contenterentur procul dubio
rationibus ab æterna rerum unitate seu es-
sentiali centro prolatis intructi, quòd di-
vina Lux seu emanatio sancta (quam scrip-
turæ sacrosancti spiritus titulo nominant)
esset actualis creaturarum omnium origo
seu principium, uti nihilominus huic præ-
cedebat alia proprietas divina in una & e-
adem essentia, quæ dicta est potentia Divi-
na, quæ suum actum seu emanationem præ-
cedit non aliter, quàm Pater tam respectu
temporis quàm ordinis & existentiae: haud
injuria dicitur, existere ante Filium aut
creator ante creaturam. Atque hunc ait sa-
piens: Omnium prior creata est sapientia.
Nihilominus tamen est certum, quòd non-
nulli è Græcicis & Ægyptiacis philoso-
phis, nimirum Plato & Pythagoras inter
Græcos, & Hermes Trismegistus ex Ægypti-
ijs, adeò fuerunt mentibus suis erecti at-
que exaltati, idque partim observatione
doctrinæ prædecessorum suorum & par-
tim ratione experientiae, quàm in itineribus
& peregrinationibus suis longis tam à
sapiensibus Æthiopiæ & Ægypti, quàm
Hebræis, Armenicis, Arabibus, Babyloni-
cis atque etiam Indicis acquisiverunt: Nam
ab authoribus fide dignis accepimus, Platonem,
Pythagoram, Hippocratem & alios
per istas regiones fecisse itinera, ut scien-

tiam & cognitionem suam auferent &
multiplicarent: Quod sine dubio decer-
nerent, tametsi de longè & quasi in nebu-
la verum lumen natura humida quasi vesti-
mento indutum: & inter alios traditur, de
Platone, atque etiam hoc idem ex nonnul-
lis ipsius scriptis est eliciendum planè, quòd
ipse notitiam ac visionem habuisset Dei
verbo, & quòd libros Moysis legisset, &
quòd admodum profundè in mysterijs di-
vinitatis esset versatus; quare ab ipsis Chri-
stianis Divinus vocatur. Simili etiam mo-
do philosophus ille insignis Mercurius
Trismegistus per scripta sua Divina argue-
re videtur se Libros Moysis perlegisse at-
que etiam in arcanis Dei secretis in spe-
ctionem haud minimam habuisse, quem-
admodum ex sermonibus ipsius profundis
sub Pimandri nomine editis colligere fas
est, quippe in quibus videtur sanctam Tri-
nitatem agnoscere, atque etiam rationem
creationis mundi & Elementorum more
Moysaico ibidem apprehendere, quam fa-
tetur esse per verbum Dei factam & com-
pletam. Quare hisce duobus inter omnes
alios philosophos mihi liceat Divinitatis
portionem ascribere. In hoc tamen unico
possum neque Trismegistum neque Platonem
commendare, videlicet, quòd post
Moysaicarum librorum lectionem, quo-
rum subjectum Spiritus Divinus Moyse di-
ctavit tametsi doctrinam & veritatem,
quam ex ipsis de principijs rerum extraxe-
runt, professi sint; tamen noluerunt magi-
strum suum in suis scriptis agnoscere, sed
principia ipsius mutatis eorum nominibus
sibi suisque philosophis usurparunt. Verùm
ut Plato cum suo magistro Moyse inhu-
maniter & ingratè hac in re ageret, ita
quidem & ipse eodem planè modo à disci-
pulo suo Aristotele duriter erat tractatus,
ut pote qui percipiens, quod tria Moysis
principia à magistro suo Platone essent sub
novis titulis velata & occultata, ut pro
prijis suis haberentur, etiam ipse imitando
magistrum suum, ipsum eodem nummo
persolvendo nomina & titulos principio-
rum Platoniorum novo fuce obvelando
alteravit & sibi ipsi tandem vendicavit, ut
super ea philosophiam noviter à se inven-
tam conderet. Quibus videre licet, quam
malè & haud securè philosophia ab huma-
na traditione parta, fundamentis bonis sit
statuina: Haud aliter, quàm si domus
straminea vel ex re alia fragili & non dura-
bili constructa, esset super scopulū durum
ædificata, quæ nihilominus respectu infir-
mitatis & imperfectionis rei, ex qua est
fabricata, non potest esse diuturna, quate-
nus ejus materia est ad substantiam soli-
dam suæ basis heterogenea & per conse-
quens malè compacta & cuilibet vento
aut turbini obnoxia: Haud secus ac tam
spuria & heterogenea, viliter disposita est
philosophiæ istius Aristotelicæ structura
respectu principiorum illorum essentiali,

super quæ superædificatur, ut vel minimum quidem veritatis seu sapientiæ sinceræ flatum perdurare nequeat, sed facile corruet & in nihilum redigetur: Nonne videtur 2. Cor. 3. a. 10. Apostolus hoc idem ex istis innuere: fundamentum, ait, nem potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Si quis autè superædificet super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides preciosos, scærum, stipula, uniuscujusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit. Hisce ergo quilibet sagax Christianus animadvertere potest, quomodo philosophi Ethnicorum peritiores & majoris inter mundanos æstimationis principia sua ex scriptis Moysaïcis acceperint vel rectius surripuerint, quatenus ea sibi ipsis usurpantes magistrum suum Moysen in scriptis suis minime agnoverunt, qui totam suam doctrinam & scientiam spiritui Divino tribuit sive arrogavit, & ejusdem principia seu fundamenta more practico ex apparitione Dei super montem Sinai expressit: Nam super horum principiorum bases (trium, dico, unius essentialiæ) philosophi veri & mystici vel, si mavultis, Theosophi pij annuntiaverunt, quod Lex tam externa seu Moysaïca, quam interna sive illa Iesu Christi essent ædificatæ, quæ quidem ad aures Aristotelis & ipsius pedissequarum Ethnicorum nunquam pervenerunt, utcunque videantur sua sapientia periti. Nam si legum istarum mysteria intellexissent, tunc procul dubio super Lapidem istum angularem debito & non incongruo more subjectum philosophiæ suæ erexissent, & per consequens idoneos suæ sapientiæ fructus collegissent: Et quamvis à magistro suo diviniori essent instructi, tamen ex ipsorum scriptis apparet, ipsos in centrali rerum veritate fuisse rudes, ignaros atque incultos. Quare mera erat in Aristotele stultitia, qui pro philosophorum facile principe à mundanis habebatur & magnificabatur. Privationem efficere, seu potius effingere, ubi nullum erat alicujus præcedentis positionis seu informationis vestigium, idque præsertim, cum esset chaos, antequam ulla res erat explicitè producta. Sed non est mirum, cum ipse opinatus sit, mundum omnesque in eo species fuisse ab aeterno, hoc est, sine principio & sine: Quod quidem si ita esset, non nisi veritate prolisisset, dicendo, quod tenebrosa abyssus seu chaos respectu suæ existentia sine forma, esset privatio alicujus actus, aut actualis præ-existentis materiae, sed quod hoc sit falsum, concentus, sacrarum literarum confirmat, quatenus in ijs legimus, quod Deus creaverit mundum à materia sine forma sive informi. Et quod cælum & terra esset prius de aqua & per aquam consistens Dei verbo. Et quod uterus primarius, ex quo aquæ erant extractæ (quæ erant massa illa materialis, ex qua res

omnes sunt conflatae esset informis abyssus, sive Chaos sine forma: & quod per consequens initium suæ informationis haberet à Patre lucis Essentialissimæ omnia vivificantis & informantis.

Sed ut vobis furtum horum philosophorum egregium possimus directus & magis specialiter indicare, sciatis, velim, illud principium, quod Moyses vocat tenebras seu tenebrosam abyssum sive Principium potentiale, quatenus nondum in actum reducebatur, Aristoteles vocat materiam suam primam, quam dicit esse aliquid solummodo in potentia, quoniam nondum in formatur: Atque iterum videtur illud vocare privationem, sed inconsultè fatis, quatenus nulla præcedebat materiæ primæ positio sive informatio. Ex altera parte Plato videtur hoc principium vocare suam hylen seu hylam, quæ pro nihilo habetur: quatenus est invisibile & informe quid: atque etiam alibi comparat id corpori obscuro respectu suæ animæ & spiritus. Mercurius Fimand. I. Trismegistus illud umbram vocat horrendam, quæ nihil erat, nec appareret, priusquam lux divina è tenebris effluisit. Pythagoras facit illum suam Unitatem Symbolicam: Nam in hoc statu potentia divina ad nihil respicit, præterquam ad se ipsam: Hippocrates ipsum vocat Chaos informe: Ad secundum principium, quod spectat, est illud passivum unicum initium, ex quo materialis omnium rerum existentia suum ortum habuit, quod Moyses nomine aquarum insignivit: At Aristoteles mutando & abscondendo rem, materiam secundam nuncupat, quoniam ex primæ materiæ visceribus orta est. Plato autem illud vocat principium, Spiritum: ut & Hermes seu Mercurius Trismegistus naturam humidam: Et Hippocrates cum Anaximene vastum & immersum hujusmundi aërem: Pythagoras Symbolicè illud per numerum Binarium seu dualitatis indigitat, utpote, qui est indicium imperfectionis: Nam videtur indicare imperfectam materiæ per se & in se conditionem, nimirum si ab actu divino non informetur, & ob istam rationem numerus Ternarius ab omnibus sapientibus tam philosophis quam Theosophis & Cabalists pro radice, omnium numerorum perfectorum habetur: Denique illud vivificans & omnia animans principium, quod Moyses vocat Lucem, quæ est purus actus immediate à Ruah-Elohim emanans & ab ipso minime divisus, Aristoteles sine alia agnitione facit suum principium formale: Plato illud vocat Actum seu Animam mundi: & Pythagoras Symbolicè seu Hieroglyphicè per numerum ternarium: Hippocrates id pro immortali calido accipit, quod cum omnia in principio à litigio essent perturbata, in supremam regionem evolavit, quam veteres aethera dixerunt. Nonne est ergo illud insignis quædam rapinae literariae species inter electos ex

5p. 11. 18.

2. Pet. 3. 5.

Gen. I.

ctos ex philosophis Ethnicis illa falsò sibi mutatis nominibus ascribere, quæ erant prophetæ sancto Moyse à spiritu & quasi per digitum Dei descripta atque revelata; idque præcipuè, non modo ut se in oculis gentilium sed etiam Christianorum redderent magnos & eminentes? Et tamen non possum quodammodo non excusare Platonem, & Hermetem cum hi ambo videntur, idque expressè cum Magistro suo Moyse in eo convenire: Videlicet, quòd materia, ex qua cæli & terra essent creati, esset natura humida, seu spiritus universalis madidus, & quòd interna illa forma seu actus, qui illum in variformem disposuit figuram & effigiem, esset verbum divinum, quemadmodum in operibus tam Platonis, quàm Hermetis Trismegisti sat liquidò declaratur. Verùm inter reliquos nimis altè & super imaginationis & inventionis suæ pennas est sublimatus Aristoteles. Quippe qui mundanæ suæ sapiëntiæ seu philolophiæ super formam principiorum Moysaicorum merè typicam seu symbolicam & non realem posuit: Hinc inde cogitando, ut hac ratione sibi nomen & famam exquisitè docti & absolutè sapientis inter mundanos acquireret: Tametsi in conclusione longè aliter appareat in oculis Dei & electorum; imò verò omnium piorum qui sibi constant, quippe qui actus & essentialis particulares actiones solummodò que ad Deum pertinēt ascribit creaturis: Imò verò pertinaciâ & confidentia ductus, nescio qua, affirmare haud erubescit, quòd res naturales essentialiter sine immediato Dei actu per se agant: Cùm bonis Christianis liquet & ubique in sacra scriptura confirmatur, quòd Deus operetur omnia in omnibus, idque immediatè (uti nobis videtur Apostolus cùm integra sacri Biblij harmonia intimare.) Atque hæc est ratio quòd mundus non assignat Deo soli rerù omniù creatori (uti par est) cujuslibet in isto mundo actionis gloriam, sed potius naturæ creatæ, nimirù aut Angelis, aut stellis, aut Elementis, aut Meteoris, aut creaturis compositis: Quæ omnes à spiritu seu verbo Dei sunt factæ & sustentatæ atque in suo esse præservatæ. Hinc inde ergo multiplicis Idololatriæ origo, videlicet venerationis solis, Lunæ & stellarum & sacrificiorum atque oblationum Idolis, dijsque falsis & dæmonibus deludentibus. Hinc impia Isidis & Osyridis veneratio, falsaque Saturni, Iovis, Martis, veneris & Mercurij adoratio. Hinc immolationes & holo causta profana ad cælum, vestam, Cererem, Proserpinam. Vulcanum, Platonem & Neptunum, & permulti alij in mundo errores & abusus absurdus, quibus viri ignari à vera omnipotentis Dei & Spiritus ejusdem cognitione divertuntur: Vti infra ostendetur clarius, & tamen Apostolus nullos ex istis in mundo aut actionum effectus agnoscere

videtur: Vnde ait: Dij sunt, qui dicuntur, sive in cælo, sive in terra: Nobis tamen unus Deus Pater, à quo omnia, & nos in illo, & unus Dominus, Christus Iesus, per quem omnia & nos per ipsum &c: Quibus asseverare videtur, quòd neque Angeli, neque dæmones sive intelligentiæ, neque stellæ neque creaturæ reliquæ, quibus, quasi Dijs, delusione Diaboli & seductione hominù ignari mundani oblationes offerunt, in oculis Christianorum possunt per se aliquid agere, sed ait, omnia & consequenter actiones creaturarum istarum sunt à Deo & immediatè in actum reducuntur per Iesum Christum Dominum nostrum ubique immediatè operantem, quippe qui est centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nullibi; vel, ut alij habent, est centrum & circumferentia, vel, ut Apostolus, omnia in omnibus. Hic est verus lapis ille Angularis, qui sustentat fabricam cujuslibet creaturæ quam fecit, sine quo lapide fundamentalis omnia in nihilum redigentur. Est ergo actus omnium à Deo & illius executio fit per verbum seu spiritum divinum Iesum Christum: & illum actum edere solet ille Spiritus per infinita mundi organa, quæ creavit. Finaliter Deus agit per suum verbum in creatura quasi mediante organo, quicquid vult, ubi & quando ei placuerit. Sed ad propositum: Nam de hoc alibi latius. Hæc ipsa doctrina spuria inventionem hominis subtilis parta, est in causa, quòd mundus in verbi divini cognitione erraverit, quatenus operationes & proprietates Divini Spiritus in creaturis ratione suæ ignorantia non perceperit: Imò quidè nonnulli ex philosophis Christianis ratione hujus debitam in creaturæ tam visibilis quam invisibilis arcanis, & divinæ Spiritus actionibus neglexerunt inquisitionem: Imò verò tantà obstinaciâ & tam seridò, dico, Christiani, Philosophiæ Aristotelicæ pro hodierno die sunt addicti, ut oculos suos nescio quo furore instigati à vera Meteororum scientia, quæ veræ sapiëntiæ sunt fontes, in scripturis sacris publicata, libenter avertunt, ad incertam & vix probabilem doctrinam Peripateticam se convertant. Atque hæc est ratio, quòd ipsi non agnoscent aut saltem minimè admittent ullam veram Philosophiam meteorologicam posse per Spiritus Sancti documenta in pagina Sancta recordata doceri, sed ea solummodò, quæ ad salutem animæ humanæ exinde spectant posse hauriri credunt: cum nihilominus sit evidens, quòd sint paginæ integræ, tam in libris Moyse, Iobi, Psalmorum, Prophetarum, quàm testamenti novi, quæ in primis Christianos ad veræ Meteorologiæ mysteria enucleanda & ad immediatos in ipsis actores cognoscendos, quo ipsis honorem & reverentiam summam præbeamus, via regia & sine ullo dolo aut furore invitant,

I. Cor. 8. 3a

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

ut hac ratione opera mirabilia creatoris tam in cœlis, quàm in terra admiremur, quæ idèò à mundi origine ad hunc usque diem & Præcipuè in mundo isto sublunari mirabiliter mediante suo verbo producit, ut

ex ijs stupendam spiritus sui æterni in creaturis potestatem hœminibus declarat: Verùm de istis libro hujus quinto copiosius atque luculentius.

CAPVT, II:

Quæ fuerint Principia Moysaica, hoc est omnium rerum primordia: Quomodò ex nihilo essent extracta & producta. Deinde quid per hoc vocabulum NIHIL intelligatur: Ac denique Principium potentiale, quod est tenebrosa abyssus seu Chaos informe, satis efficaciter hoc in loco describitur.

Prinicipia Moysaica sunt plana atque evidentiâ ijs, qui sapienter verba excellentissimi Philosophi Moyse in primo cap. gen. expressa contemplantur: Nam priusquam mentio ulla de Spagyrica illa separatione, quæ virtute verbi Dei seu Spiritus, illius divini Elohim in sex dierum creationis opere erat facta, dictum est, quòd tenebræ essent super faciem abyssi, & quòd terra esset inanis & vacua. Quibus liquet, quòd cœlum & terra nondum essent in actum seu formam essentialem redacta, sed manerent unum quid informe, hoc est, rudis, unica indigestaque moles: Atque ita omnia complicitè erant in unica tenebrosa abyssu comprehensa, quæ quidem erat adhuc explicite nihil. Exempli gratia: videmus, quòd magna arbor, cum radice sua, corpore, ramis, folijs & fructu complicitè in nucleo sive semine contineatur: cum verò explicite nihil tale, præterquam in sola imaginatione comperiamus. D. Augustinus comparat istud Moysaicum NIHIL seu quid informe cum sermone aliquo potentiali, qui dum est in sola mente locutoris, videtur ei, qui est auditor, nihil, hoc est, aliquid in sola potentia existit, sed nihil actu. At quando sermo ille viva voce editur, tunc illud, quod erat prius complicitè in animo loquentis, jam explicite ab audire apprehenditur. Plato illud in hoc Nullitatis statu visceri in semine comparat, quæ quando homo exsuscitatur à semine, nihil apparet præter imaginationem. Sed, quoniam iste sermo, Deus creavit omnia ex Nihilo, mentes multorum etiam doctissimorum virorum perturbavit, atque in ipsius intellectu, seu sensu gemino ipsos haud parum hasitare fecit. Mihi propositum est de ipso Nihilo pauca proferre, & quæ nam sit animi mei de eo sententia, hoc in loco breviter explicare.

Inquit Peripareticorum Princeps: Ex Nihilo nihil fit. Docta quidem sententia, axiomaque infallibile in persona tanta eruditione indata, si vocabuli Nihili sensus uno eodemque modo esset semper intelligendus atque interpretandus: Verùm ego bo-

nis & securis statuminatus columnis assero, quòd, si aliqui aut præsumptione aliqua aut ignorantia nonnullâ dicti in cam incidunt opinionem, quod in his verbis: Deus creavit omnia ex Nihilo: vocabulum NIHILVM debeat sumi pro nihilo negativo seu absoluto nihilo illo, quod non cadit sub intellectum, seu capacitatem humana rationis, ipsos certiores jam facio, quòd hujusmodi Nihili species nunquam pro prima creationis materia esset intellecta aut à sapientia ullo tempore accepta: Nam apprensus est tam infallibi sacri Biblij sensu, quàm sincero in Naturæ lumine, quòd & materia omnium in ipso Deo & cum Deo unum & idem ab æterno manerent: atque hoc ex divino fonte sic probabo: Ait Moyse: in Principio Deus creavit cœlum & terram: In quo sermone Principium non est pro negativo Nihilo sumendum: nam scripturæ nos docent verbis satis elucidatis, quòd ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia: Quare si omnia procedant à Deo Creatore, qui omnium Entitatum est summa, sequitur, quòd materia cœli & terræ atque etiam Lux omnia in formans non procedant à Negativo Nihilo. Iterum Sapiens: Omnipotens Domine, manus tua creavit orbem terrarum, vel (ut Hieronymus habet) mundum ex materia informi: ut Tremellius interpretatur, vel, ut Hieronymus exponit, ex materia invisa & sine forma. Quare sequitur, quòd non esset absolutum aliquod nihil, ex quo mundus erat creatus. Etiam scripturæ alibi: Fide intelligimus, aptata esse secula verbo Dei, ut ex visibilibus invisibilia fierent, & consequenter non ex absoluto Nihilo. Præterea si Deus non produxisset & creasset omnia essentialiter ex se ipso, sed ex mero & vano nihilo Negativo, tunc creatio, non pertineret ad Deum, neque ad eum jure referri potest: hoc est, si omnia non fuissent essentialiter in eo, & initium suum ab ipso accepissent, tunc revera sequeretur, quòd omnia non essent ab eo facta, sed suam Es-

Gen. 1.

Rom. 11. 36.

Sep. 11. 18.

Hebr. 11. 3.

sentiam

sentiam reciperent à Nihilo , neque consistere in eo , sed in Nihilo : Verum apparet est , quòd res se habeat longè aliter: Nam creatio est opus Dei, & per consequens non opus & subiectum Nihili absoluti: Ipse est Entitas Entitatum vita omnium viventium, Principium Principiorum, & aquarum omnium fons & saturigo: Ex quibus cælum & terræ erant creata. Denique nihil venit unquam in existentiam, aut essentiam, habuit in alio, sed ab ipso solo, & per ipsum solum, nec possibile est, ut aliquid existat, sed in ipso solo. Quare concludendum est, quòd Deus genuerit, produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod non erat æternum in ipso: Quod etiam. Apostolus sic videtur confirmare. In Christo sunt omnia condita sive visibilia sive invisibilia, ipse ante omnes & omnia in ipso constant, Angeli, Throni, Potestates, Dominationes per & in eo sunt creata, qui est Principium: Sed quoniam quæstio ista in Cap. 1. & 2. Libri primi sectionis hujus secundæ planius & clarius discutitur, plura de eo isto in loco non dicam, sed directè ad propositum revertat.

Vt ergo tenebræ Moysaica rectè dictantur potentia divina, ita quidem lux illa, quæ ab Ruah-Elohim dum ferebatur, super aquas emicabat, nuncupata est actus divinus, quas duas Cabalistæ per Aleph tenebrosam & lucidam explicant, uti in locis antea citatis Libri primi sectionis hujus tractatus secundæ Latius declarabitur: Atque hæc de causa scripturæ alibi affirmant, quòd Deus sit omnia in omnibus.

Dico igitur, quòd idem, quòd intelligitur per tenebrosam abyssum & terram inanem & vacuum Moysis, à Iobo nuncupatur umbra lethalis, ut pote quæ est forma & vita destituta. In quo etiam sensu alibi dicit: A quilonem extendit Deus super inane & vacuum & suspendit terram super Nihilum. Quibus videre licet, quòd non esset Negativum Nihilum, sed materia quædam in potentia ad actum, quæ erat ad huc omni formâ destituta. At forma dat nomen & esse. Vnde sequitur, quòd cum prima ista materia esset in formis, haud immeritò Nihilum est dictata, quatenus neque nomine, neque existentiam aliquam essentiali erat prædita: Erat enim solummodo aliquid in potentia, & per consequens in actu nihil. Atque ob istam rationem dicitur à Trismegisto Potentia divina. Atque iterum dicit, quòd in instanti seu momento apparitionis luminis appareret in forma Umbrae horrendæ: Preterea ut Moyses dixit. Tenebræ fuerunt super faciem Abyssis. Ita Hermes alibi: Erat umbra infinita in abyssis, aqua insuper & spiritus tenuis intellectualis per divinam potentiam Chaos inerant &c: Quo suo sermone videtur cum Moysè exactè convenire. Iam verò, quòd aquæ atque Spiritus igneus complicitè in

chaos seu tenebrosam abyssum continerentur, apparet per præsentiam aquarum, super quas Ruah-Elohim seu Spiritus Domini ferebatur, uti infra declarabitur. Ita, ut per ista testimonia decerne re possimus, quid primum rerum omnium principium materiale sive potentialis existentia esset, nimirum Tenebrosam abyssum. Terra vacua & inanis Moysis. Nihilum, inane vacuum, & umbra lethalis Iobi. Materia invisibilis & informis Salomonis. Potentia divina ante omnia creata Esdræ, quæ erat fons & initium omnium. Umbra horrenda & infinita in abyssis & potentia divina Hermetis seu Mercurij Trismegisti. Aleph tenebrosam Cabalistarum, & ut verbo dicam, erat mysticus & complicitus ille numerus omnium, qui ab odone Abbate dicitur esse principale in animo conditoris condendorum exemplar. Ita, ut omnes res essent complicitè in potentia divina, priusquam Monas æterna suam ad mundi creationem emisisset monadem seu spiritum omnia informantem: At activa Spiritus istius emissi virtute omnia ab occulta & complicita conditione in naturam & existentiam explicitam sunt redacta. Quod etiam Hermes arguit in istis: Cantabone laudes tuas in ijs, quæ in lucem è tenebris eruiisti? An in ijs, quæ latent ad huc arcano sinu reconditi? Quia ejus hymni particula arguit, quòd tam ea, quæ invisibilia sunt & in obscuro Chaos, sed complicitè comprehensa, quam ea, quæ sunt manifesta, existant unum & idem in oculis abstrusa & incomprehensibilis unitatis, qui est Deus & Dominus tam eorum, quæ videntur in debili nostra capacitate, non existere & pro Nihilo haberi, quam illorum, quæ nobis per Spiritum ejus sunt revelata & sensibus nostris perspicua redduntur. Quare Propheta ait: Tenebræ sunt ei, sicut ipsa lux. Ac si dixisset: Omnia sunt coram Deo non nisi unum, qui semper est unum & idem, in quo omnia arcana quasi in Creatoris sinu sunt recondita: Vt Hermes in Textu antea citato ait: Quod etiam totum satis eleganter in locosequenti describit: Principio, inquit, cuncta dependent, Principium ex uno solo & Principium movetur, ut rursus extet Principium, ipsum tamen unum præstat, nec recedit ab unitate. Plura non dicam hoc in loco de isto Principio. Quoniã in libro & capitibus secundæ sectionis antea citatis, plenior de eo feci mentionem: Descendam ergo jam ad Principium Moysaicum secundum, materiam scilicet secundam, quæ est aqua ab utero litigioso ipsius Chaos seu Tenebrosæ Abyssis parta & revelata: Quæ juxta Doctrinam Prophetæ Moysis & Apostoli Petri, erat communis illa materia, sive substantia, ex qua cælum & terra & per consequens totus mundus & omnia, quæ sunt in eo suam habuissent existentiam,

Gen. 1.
Iob. 12. 22.
Sap. 11. 18.

4. Esdras 6.

Sim. 2.
Reuclin. lib. 3.

Odo. abb. lib.
de num. Ternario.

Sim. 5.

Regl. 138. 11.

Coloss. 1. 15.

1. Cor. 15. 21.
Coloss. 3. 18.

Simand. 3.

Simand. 1.

Simand. 3.

CAPVT. III.

De fructu seu principio materiali, quod præsentia spiritus divini è tenebræ abyssû sinu seu utero Chaos erat prius in mundi creationem editum, & quomodo substantialis mundi machina ex ipso sit fabricata.

OMnia ergo in principio complicitè in divina potentia comprehendebantur (uti est demonstratum) quæ respectu humanæ capacitatis erat informis, inanis & vacua, quatenus in una informi & invisibili aquarum massa continebatur, quæ ob istam rationem Elementorum Mater & semen omnium erat dictitata: Quemadmodum videmus quòd tota planta seu arbor in parvulo deformi semine seu nucleo includitur, & nullo modo per rationem seu sensum hominis apprehendi potest, priusquam complicitè è terræ superficie appareat. Ita etiam aqua primordialis erat invisibilis & sine forma & figura, ut pote tenebris deformibus obvelata: Nam tenebræ fuerunt super faciem abyssû, quæ dicebatur Materia prima, quæ nullum in se actum formalem à captu humano considerandum possidebat, & hanc ob causam in sola potentia existisse dicebatur. Quidam ergo philosophus profundus, & in mysticis creationis operibus admodum versatus in hæc verba loquitur. Prima materia, ex qua aquæ egrediebantur, erat Nihil, ex quo extracta est materia aquarum, sed hoc non debet intelligi secundum intellectum seu sensum humanum, scilicet, quòd Deus creaverit aquas ex nihilo & tamen verba illa à scripturis sunt rectè prolata, quoniam in principio Nihil erat visibile. Sed si sapientes voluerint mentes suas super captum vulgarem elevare, ut aquarum originem per speculationem debitam inveniunt, tunc quidem negare voluissent, quòd ante aquarum creationem esset quædam materia in supremo mysterio sive potentia divina sive Tenebræ & informi abyssû, quæ erat Catholica seu universalis arca Dei Thesauraria, ex qua aqua in creatione emanarunt. Atque hoc ex multis Biblij Hebræorum locis confirmatur: Nam Apostolus Paulus loco antè citato ait: Fide intelligimus apta est secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent: Unde patet, quòd res, quæ erant visibiles, fuerint originaliter ex rebus in visibilibus factæ. Ex quibus manifestum est, quòd res quæ cadunt sub sensum humanum, non apparerent primordialiter sensui & per consequens estimabantur in iudicio nostro, at si non essent. Iterum ille alibi: Deus elegit ea, quæ non sunt, ut ea, quæ sunt destrueret. Hinc etiam ait egregius ille cabalista Reuchinus ex con-

sensu aliorum: Scribitur, inquit, in libro Batur: Nihil est principium, nisi sapientia, & hæc est infinitudo ipsa trium summarum Cabalisticæ arboris numerationum, quas vos tres in divinis Personas appellare consuevistis, quæ est absolutissima Essentia, quæ cum sit in abyssû tenebrarum retracta & immanens otiosaque, vel (ut ajunt) ad nihil respiciens ??X id est, Nihil, sive non. Ens ac non finis, quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate multati, de ijs, quæ non apparent, haud secus ac de ijs, quæ non sunt, iudicamus. At ubi se ista ostenderit, ut sit aliquid & revera subsistat, tum Aleph Tenebrarum in Aleph Lucidum convertitur: Scriptum enim est, sicut Tenebræ ejus, ita lux ejus. Hæc ille. Patet ergo, quòd tamen tenebræ & invisibilitas appareant sensibus nostris esse Nihil, in respectu eorum, quæ mediante luce videmus: Tamen sunt omnia realia & Essentialia coram Deo. Quare illud NIHIL, seu vacuum deforme respectu imbecillitatis & capacitatis nostræ, ex quo Aquæ (quæ sunt materiale omnium rerum principium, fuerunt imaginaliter extractæ) videtur materialis existentia ei, in cuius potentia divina reservabatur, quoniam nihil potest esse in Deo, quod non est essentialis realitas, aut aliquid existens, ut ex ipso per ipsum & in ipso sunt omnia, uti à Textu sacro docemur. Quare tam matrix rerum tenebræ, seu aquarum uterus deformis, quàm infans aqueus, seu Natura humida, quæ paulatim à Tenebræ Abyssû seu Chaos deformi virtute verbi seu Spiritus ELOHIM scaturiebat, fuerunt realiter in Deo, antequàm comparuerint, hæc est, in Potentia omnipotentis permanserunt & in voluntatis ejus dispositione haud aliter existerent, quam omnium rerum condendarum numerus fuit primùm in animo Conditoris. Quòd autem mundus ex materia hujusmodi sine forma esset primitus creata, testantur hæc sapientis verba antè relata: Omnipotens, manus tua creavit mundum ex materia informi (juxta Tremellij translationem: vel (ut Hieronymus interpretatur) ex materia invisa. Quare sat liquido constat, quòd illud Vocabulum Nihilum capiebatur pro materia informi, & per consequens erat sine nomine & essentia, cum forma, dare solcat nomen & esse: Vel pro re

Reclin. lib. De Art. Ca.

Rom. II. 2

Hebr. II. 3.

I. Cor. II. 8.

Sap. II. 11

pro re invisibili, quæ non videtur esse idem, quoniam non apparet sensui. Iam verò, quòd generalis ista materia essent Aquæ, quas presentia spiritus Elohim modo generali informavit & in actum redegit, ipsis nomen Shamaim imponendo, & quòd essent primordiale principium materiale, ex qua mundi existentia, hæud aliter, quam ex rudi & deformi luti massa domus effingitur, Textus Magistri mei Moyfis videtur liquidò confirmare. Primum, quòd facit mentionem de aquis super quas Spiritus Domini ferebatur, idque immediate post nominationem abyssi Tenebrose, & Terræ inanis & vacuæ; hocque præcipue priusquam ulla creatura erat explicitè formata, & antequam Spagyrica primi Diei separatio esset facta. Quo arguitur perspicue, quòd aquæ essent Principium materiale omnium rerum, cum à Spiritu Elohim essent informatæ seu inactuatae: Nam nomine proprio Aquarum erant insignitæ ante primi Diei opus. Secundò, quòd esset idem spiritus Elohim, qui partem quasi obstetricis agens, uterum de formem istum suum factum dare sive edere fecit, ipsique formam, actum, vitamque impertivit. Iterum ex eodem Moyfis Capite addiscimus, quòd aquæ fuerint omnium illarum separationum subiectum, quæ in tempore creationis à spagyrica seu ignea ejusdem Spiritus seu Verbi Dei virtute effecta est. Tertio, quòd cœli, qui in regione mundi superiore erant dispositi ex puriori, limpidiori & digniori Aquarum portione & regio Elementaris inferior ex grossiori, ipsiori, obscuriori, & viliori earum substantia esset conflata: & quòd esset quædam eorum consistentia intermedia Firmamenti nomine insignita, de utroque extremo participans, cujus officium erat, dividere portionem subtiliorem, sive superiorem à grossiori sive inferiori. Tunc infima Aquarum portio

(quàm ego hæud injuriâ Elementum Catholicum voco) in alias distinguitur sphaeras seu orbes, quos mundi literati vocant nomine elementorum, cum rei veritate nihil sint aliud, quàm quadriformis elementi Catholici seu aquarum inferiorum à varie-formi Spiritus Divini afflatu facta alteratio, uti infra latius. Videmus ergo ex præcedentibus, quomodò Spiritus Elohim universam mundi fabricam ex natura ista humida seu Aquis fabricaverit. Quod etiam luculenter ex istis Apostoli probatur: cœli, inquit, erant prius & terra de aqua & per aquam consistens Verbo Dei &c: Sed mundus compositus solummodo ex cœlo & ex terra; quare sequitur, quòd totus mundus fiat respectu ejus materiæ de aqua & per aquam, at quoad ejus formam sive essentiam hanc à Verbo Dei seu Spiritu Elohim habet, qui (ut ait Augustinus) igneam aquis virtutem seu vigorem impertivit. Iam verò cum stellæ æstimantur esse nihil, præter densiores portiones suorum orbium, atque etiam quælibet regni Elementaris creatura ex materia elementari componitur, debet necessariò sequi, quòd tam stellæ firmamenti, quam creaturæ inferioris mundi, sive sint Meteorologicae, sive mixtionis magis perfectæ, ut sunt Animalia, Vegetabilia & Mineralia suam habeant existentiam ab aquis, quæ, ut in lucem, mediante verbo Dei, ederentur, ita etiam æternum consistunt, & in essentia atque existentia sua sustinentur & præservantur, a verbo seu Spiritu æterno Elohim, quemadmodum perspicue vobis in capite sequenti explicabitur.

Venio jam ad principij illius Catholici descriptionem, cujus est dare vitam & esse non modò cuilibet aquarum portioni in genere, sed etiam omni creaturæ ex ipsis conflatae.

CAPVT. IV.

Quomodo Catholicum Principium formale, per quod aquæ generales & Consequenter cœlum & regio Elementaris atque etiam res omnes particulares essent factæ, informatæ in actum specificum seu essentiam formalem redactæ, atque in sua specie à Deo immediate ad hunc usque diem præservatæ, ortum seu initium suum ducerent.

Vobis in præcedentibus recitavi, quod doctissimorum Rabinorū seu doctorum Cabalisticorum opinio esset, ipsam sapientiam æternam, quæ est radicalis omnium origo, quando maneret quasi otiosa & sine actione evidenti (ac si esset in tenebrosa

abyssu retracta) respectu exilis nostræ capacitatis pro Ain hoc est Nihilo seu non Ente & non sine æstimaretur, & tamen istud Ain nobis more mirabili tam postea revelabatur, quatenus emanatio, splendor ve ab ea emissus erat omnia in omnibus &

tamen extra omnia : Est enim virtus illa, qua mediante univerſæ aquæ, quæ sunt rerū omnium exiſtentia é ſuo fonte ſeu puteo Tenebroſo hauriebantur, rudi nimirum chaos ſeu abyſſo, vel, ut antea eſt demonſtratum, Catholica radiorum ſpiritualium, ſeu igneæ & formalis virtutis emiſſio, quæ eſſentiam cuiſlibet rei impertit: Vnde liquet, quòd tam externum ſive paſſivum omnium hujus mundi creaturarum, quàm internum earum ſive activum ab æterno hoc, quo ad nos, **NIHILO** ortum ſeu initium ducunt, quòd nihilo minus reſpectu ſui eſt omnia (ut dictum eſt) in omnibus, ut pote in cujus oculis Tenebræ & Lux, viſibilitas & inviſibilitas, atque aded potentiale noſtrum Nihil ſeu Prima materia & aliquid actuale, ſunt unum & idem in eſſentia ſine ulla diſtinctione aut differentia. Propter hanc cauſam æterna hæc infinitudo, hoc omne in Omni & ſupra omnia rectè deſcribitur, primum ab Apoſtolo ac tum à Philoſopho Diviniore Hermete hoc modo: **Vnus Deus Pater omnium** (ait D. Paulus) qui ſuper omnes & per omnia & in omnibus. Et **Hermes**: Deus erat **Circulus intellectualis**, cujus centrum eſt omne illud, quòd eſt; circumferentia verò extra omnia. Atque alibi eum vocat locum, in quo mundus continetur: inferendo per hoc illud, quòd ſcripturæ pluribus in locis annuntiaverunt, nimirum; quòd impleat omnia & tamen extra omnia in ſe, in illa eadem Vnitatis natura manet, in qua erat ante mundi creationem, quando pro Nihilo ſecundum Captum noſtrum habebatur. Et alibi: **Quòd omnia in eo ſunt condita, per eum & in eo creata ſunt omnia, omnia in ipſo conſtant, & ipſe eſt in omnibus primatum tenens**: Et alibi: **Ex ipſo, per ipſum & in ipſo ſunt omnia**: Ac ita in multis alijs textus ſacri locis. Et quamvis ad mundi conſtitutionem Divinitas iſta æterna è Tenebris eſſulſerit & revelatione abditæ ſuæ ſapientiæ ſive Virtutis Eſſentialis, omnia tam viſibilia, quàm inviſibilia formaliter exiſtere fecerit, atque ita Tenebroſum Cabaliſtarum Aleph, ſeu unitas in Aleph lucidum erat converſum: Tamen nihilominus ille idem manet ſpiritus iſte in ſe ipſo non recedens à limitibus ſuæ uniformitatis. Sed hoc apertè in mentis humanæ diſpoſitione, quæ eſt eſſentialis ſpiritus divini radius, declaratur: Nam ipſa eſt perpetuo ſtabilis & ſine alteratione in ſe: & tamen ſi ejus proprietates ſit, aliquando petenti non vult dare, in quo ſtatu videtur ejus actus nihil in effectu, ſive omittere radios ſuos poſitivos; & quandoque affirmativa ſeu poſitiva, nimirum cum petenti ſuam concedit petitionem, ſive radios ſuæ bonitatis emittere ſit dignata. Simili planè modò, ſive Divina infinitas é tenebris eluceſcat, quaſi à Centro verſus circumferentiam, ſive radios ſuos centraliter

& in ſe contrahat, tamen eſt ipſa ſemper una & eadem in ſe ſine ulla ejuſdem Identitatis ſuæ alteratione. Sed venio ad pro-
I. Cor. I. 24.
 poſitum: Apoſtolus loquendo de æterno iſto Chriſto, dicit, **Chriſtus eſt Dei virtus & Sapientia Dei &c.** Et jam vobis dicam, ſicut antea per os ſapiētis annuntiavi, quid ſit iſta ſapientia divina: **Sapientia**, ait Salomon, eſt ſpiritus intelligentiæ ſanctus, qui eſt vapor virtutis ſeu potentiæ Dei & fluxus ſeu emanatio quædam claritatis om-
Sap. 7. 25.
 nipotentis Dei ſyncera, candor ſeu ſplendor lucis æternæ & ſpeculum ſive macula Dei Majeltatis & imago bonitatis illius &c. Quibus patet, quòd Apoſtolus & ſapiens ille in eodem conveniunt: Atque quòd ex conſenſu utriuſque liquet, quòd ſpiritualis Chriſtus, Sapientia, Virtus, Claritas, Candor, ſplendor & verbum omnipotentis. Iam verò quòd ſpiritus iſte eſſet principale in creatione agens, ex hiſce patet: In eo, dicit D. Paulus, omnia ſunt creata. Atque iterum: **Ex ipſo & per ipſum ſunt omnia**: Et D. Iohannes: **Verbo omnia ſunt facta & ſine eo nihil, in eo erat vita.** Et Salomon clarius: **Sapientiam poſſidebat Iehova principio vitæ ſuæ, ante opera ſua, ante ullum tempus, ante principium, ante primordium terræ, cum nulli eſſent fontes, antequàm montes fundati eſſent: Cū aptaret cœlos, ibi erat, cum ſtatueret ambitum in ſuperficie abyſſi, cum fortificaret superiores nubes ſuperne, quando ponebat mari ſtatutum: cum ſtatueret fundamenta terræ, erat apud eum veluti alumnus, cuncta componens, & erat lætificans & ludens coram eo.** Quo orationis filo narrat Apoſtolus, quòd Chriſtus ſeu verbum ſeu ſapientia, quam vaporem virtutis ſeu emanationem potentis definiit Salomon: Et Apoſtolus virtutem & ſapientiam Dei, eſſet ille, qui erat ante omne ævum aut ullum creationis veſtigium in occultis cum Deo: Deinde narrat, quòd eſſet principale in mundi creatione agens. Quo bene conſiderato, ſic pergo. Ex prædictis ergo redditur manifeſtum, quòd mutatione formæ & proprietatis principij primi, quòd in tenebris erat quaſi verbum in principio ab Aleph Tenebroſo in Aleph lucidum (quòd tunc dictum eſt fluxus ſeu emanatio quædam claritatis Omnipotentis) hoc eſt emiſſione iſtius ſpiritus æterni, ignis ſeu Lucis, Aquæ, quæ in viſceribus Tenebræ Abyſſi continebantur, fuerunt revelatæ, & ex ſtatu nihili in conditionem Realis Entitatis redactæ: ac tum poſtea admirabili ipſius activitate motioneque & penetratione in-
Sap. 7. 24.
 fatigabili (eſt enim hic ſpiritus omni re mobilior, & attingere ubique poteſt propter ſuam ſubtilitatem & mundiciem) Primum tenebras à luce diſtinguebat & ſeparabat: Deinde Aquas superiores ſplendidas à groſſis & obſcuris: Tum poſtea cœlos diſpoſuit in ſphæras ſeu orbis, ac tum diviſit

Eph. 4. 6.
Aſclep. 7.

Eccleſ. I. 16.
Rom. 12. 22.

Coloſſ. I.
Rom. II.
Ioh. I.
Prov. 9. 22.

divisit aquas grossas five Elementum Catholicum sublunare in proprias regiones, quas veteres Elementa nuncuparunt: uti ex verbis primi Capituli generos atque etiam ex primo Pimandri Hermetici sermone colligimus. Sed ut de istis magis adhuc particulariter discurrere queamus, quo gloriosos actus & immortalia opera, quae spiritus iste divinus primum in creatione mundi effecit, & adhuc semper per generationem in specierum praeservatione & assidua Meteororum novorum creatione & sustentatione operatur, observetis velim ferid locos istos ex sacra pagina collectos: Sapiencia sua Deus mundum ex materia informi creavit: revelavit fundamenta & obcondita, novit in tenebris constituta & lux est cum eo. Revelavit fundamenta & tenebris & educit in lucem umbram horrendam Aquilonem extendit super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum: Nam sapientia ab ore eius prodeunte rotunditatem caelorum circumeunte sola & in profundo Abyssu ambulante omnia fecit Deus. Aderat ipsa quando praeparavit caelum, quando certa lege & gyro velavit abyssos, ipsa aderat cuncta componens. Ipsa fundavit terram, stabilivit caelos, erupit Abyssos, nubes rore concrefcere facit: Appat pondus aeri, appendit aquas in mensura, facit pluviae statuta & viam fulgetro tonitruum: Caelos creabat & extendebat eos, firmabat terram, & quae germinant ex ea. Sapiencia creavit terram, & stabilivit caelos prudentia: facit, ut oriatur lumen in caelis indeficiens & sicut nebula tegit omnem terram: facit anni cursus & constituit dispositiones stellarum, fecit Arcturum & Orionem: Convertit mane in Tenebras, diem in noctem mutat, vocat aquas maris & effundit eas super faciem terrae, praeparavit terram in aeterno tempore & replevit eam bipedibus & quadrupedibus, ipsa effudit Deus super omnia opera eius & super omnem carnem secundum datum: Per ipsam denique Deus operatur omnia in omnibus, mediante ipsa vivificat & animat omnia. Denique in ipsa omnia fecit five creavit: repleta est terra possessione eius &c: In principio fundavit terram & opera manuum ipsius sunt caeli. Quibus locis evidens est, quod hic spiritus divinitus ad mundum oreandum revelatus; haec sapientia aeterna, quae est emanatio claritatis Omnipotentis Dei, hoc verbum mysticum & mirificum, sit radicale illud principium activum omnia creans, omnia informans, omnia componens & omnia in hoc mundo sustentans & praeservans. Vnde scriptum est. Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & factae sunt, misisti Spiritum & creatae sunt &c: Quasi dixisset: Emanatione tua sancta aquae &

tenebrosa abyssu sunt revelatae & informatae, & omnes creaturae ex ijs compactae vivificantur, animantur, & secundum species suas ex Nihilo creantur: Vnde testatur pagina sacra alibi, quod ipse det vitam, inspirationem & omnia: ideoque non per actum mediatum, ut Peripatetici volunt, sed immediatum, neque per operationem minus principalem & secundariam, sed principalem & primariam: Nam si Deus effuderit istum Spiritum super omnia eius opera: si iste incorruptibilis spiritus sit in omni re: atque etiam si iste Spiritus sit magis agilis activus & mobilis omnia re, quid, obsecro, impedire potest, quod ipse non operetur immediatè & absolutè per se in omnibus? Quare distinctiones praedictae, quae ab humana inventione sunt partae debent esse nullius respectu actionis divinae momenti, & per consequens omnes causae activae seu efficientes subalternatae debent a sapientibus relegari in exilium, cum sit ipse Solus, qui operatur omnia in omnibus, & per consequens, animat, vivificat & agit ad praeservationem omnium immediatè & per se sine ope alicujus suae creaturae: uti superius est demonstratum. Vnde Propheta: Ego Jehova faciens omnia solus & nullus mecum. Et alibi: Ego sapientia circuii rotunditatem caelorum sola &c: Est ergo Deus Pater, qui agit per filium seu sapientiam suam sine ullius creaturae, five sit Angelus, five Daemon, five Sydera, five venti, five Meteora, five creaturae compositae, adminiculo: juxta illud sapientius, sed non inutiliter a me allegatum: Licet multi sint, qui dicuntur Dij five in caelo, five in terra, nobis tamen unus Deus Pater, a quo omnia & nos in illo, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia &c: ac sidixisset, Non sunt creaturae, quae per se quicquam faciunt, sed est Deus, qui per spiritum suum aeternum Iesum Christum mediantibus creaturis operatur immediatè in hoc mundo. Concludimus igitur, quod spiritus iste a Deo emissus unicum sit essentiale & primum atque etiam postremum in mundo agens: Est enim Alpha & Omega, principium activum, centralis animae mundanae actus, creaturarum omnium lapis Angularis, earum fabricas animans, sustentans & praeservans: neque novi ego aliam in sacra mea philosophia ista naturam essentialem, praeterquam solum Creatorem istum in creatura seu sacrosanctum mundanum opificem in operibus suis, ut cum Apostolo & Salomone loquar: Atque hoc modo habemus formale omnium rerum creaturarum principium rationi mundanae, satis luculenter & graphice pro exili ingenij mei captu descriptum.

er. I. imand. I.
p. 11. 18.
aniel. 2. 22.
ob. 12. 22.
ob. 26. 7.
ecl. 24. 3 5.
fil. 10. 4. 25.
rov. 8. 27.
rov. 3. 19.
ob. 28. 25.
fil. 42. 5.
rov. 3. 19.
ecl. 24. 6.
ap. 7. 19.
aiuch. 3. 33.
ecl. 1. 10.
ap. 8. 5.
Cor. 12. 6.
Tim. 6. 13.
fil. 10. 4. 25.
colof. 1.
iebr. 1. 1.

A&t. 17. 25.
Egcl. I. 10.
Sap. 12. 1.
Sap. 7. 24.
I. Cor. 8. 3.
I. Cor. 8. 3.

udith. 16. 17.

De Pleno & vacuo, quid sit vera Plenitudo & vacuitas, & qua ratione Philosophi Ethnici in sua circa ea inquisitione erraverint.

IAm verò explicatis duorum principiorum constituentium & componentium naturis, quorum prius est existentia rerum fons; alterum Essentiæ formalis origo; necesse est, ut Pleni & vacui proprietates ordine proximo, idque juxta Philosophiam veram & Christianam intelligamus. Sed priusquam in istius rei explicationis medullam me immergam, opus est, ut Ethnicorum Philosophorum de hoc subiecto opinioniones cum illis Theo-philosophis Christianis in primo loco conferam. Ut ergo videtis ex præcedentibus, quòd sit unum principium ad existentias materiales rerum spectans, quod Aquas diximus: & aliud; quod ad earum essentias formales attinet, ita quidem duas de Pleno & Vacuo invenimus opiniones, quarum prior est Ethnicorum, utpote quorum est sententia, quòd omnis Plenitudo & Vacuitas debet esse in respectu materiæ seu substantiæ, qua repletur mundi cauitas: Vnde illud dicunt vacuum, quod non repletur aliqua materiali existentia: Quare ubi est nihil existentia aquarum, ibi vacuum esse concludunt: Hi ergo nec dolium, nec puteum volunt esse vacuum, tametsi sensibili corpore non sint repleta, quatenus ipso aëre, quem corpus esse agnoscunt, repleantur: Imò verò aërem dicunt idèd vacuum in mundo impedire & plenitudinem sempiternam omnia implere, quatenus ipsius subtile corpus penetret omnia, & ubique per mundum discurrens repleat suam existentiam omnia: quare utcumque ullus locus dicitur vacuus, est tamen undique rei veritate aëre plenus. Hisce ergo sic respondeo, quòd frustra sit disputatio de illis rebus, quæ nec sunt nec fuerunt, aut erunt unquam: Nam cum aquæ essent principium illud materiale, à quo cuncta habuerunt suam existentiam, utpote à quibus, per quas & in quibus cælum & terra, ex quibus omnia constant, erant fabricata, ut testatur Apostolus, opus est credere, quòd cæli prius & terra deficient, ac denique tota aquarum creaturarum moles & per consequens materiale rerum principium in nihilum redigetur, priusquam verum aliquod tale, quale Ethnici somniaverunt, in mundo reperietur. Quare dico, frivolum fieri questionem circa illud, quod nec fuit, nec erit unquam: At verò è regione scripturæ sacræ videntur aliud Plenum & Vacuum intendere, nimirum illa, quæ ad principium formale sive Essentiale pertinent: Nam ubi Spiritus seu Ruah-Elohim ante rerum primordium non appareret, & aquas tenebris obtritas, non informaret, ibi, uti dictum est,

aderat Nihil, & terra erat inanis & vacua, atque ideo in eo respectu, erat Vacuum, nihil aliud, quàm absentia spiritus istius omnia animantis & vivificantis & suam præsentiam informantis: Vnde dicta est Tenebrosa Abyssus, potentia divina & consequenter vacua, quatenus cuncti actu orbata: Hinc Moyses: Terra erat inanis & vacua. Et Iohannes: Deus Aquilonem extendit super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum, hæc est, in Abyllo vacua & inani, ut pote tenebris obruta: Deus scientiam suam fecit cælum & terram: Iuxta illud etiam Moysis: In principio creavit Deus cælum & terram: ubi per principium, mysterium illud Abyssus infinitum intelligunt nonnulli ex deceptoribus. Vnde etiam D. Iohannes: In principio erat verbum: Erat enim ex isto principio tenebroso, quod secundum captum humanum videbatur inane, vacuum & planè Nihil, licet Deo optimè notum, quòd Spiritus iste lucidus est ad mundi creationem egressus, ut in pluribus sacrarum literarum locis patet. Et Mercurius Trismegistus ait: Erat umbra infinita in abyfso, aqua insuper & spiritus intellectualis, per divinam potentiam in Chaos inerant &c. Liqueat ergo, quod apparitione istius spiritus ex tenebroso Mysterio, tenebræ erant fugatæ, aquæ in lucem productæ & omnia Luce essentiali à spiritu isto emissa sunt creata, juxta illud Iobi: Revelat fundamenta è tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ac si dixisset, à conditione vacui & nihili reduxit Aquas, quæ sunt materialia omnium rerum fundamenta, & in plenitudinem & realem existentiam convertit nihilum & vacuum virtute plenitudinis activæ & lucidæ, emissa à spiritu, in quo habitat, teste Apostolo, omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Hinc dixit, idque haud insulse Poëta: Iovis omnia plena. Et alibi: Iupiter est, quodcumque vides, quocumque moveris: Nonne etià dicunt scripturæ, Deum omnia implere? Et iterum: Ipsum esse ubique? Atque iterum: Ipsum esse omnia in omnibus? Hic ergo arguitur, quod vacuitas, Inanitas, Nihil & tenebræ sint unum & idem, nimirum absentia actualis & informantis præsentia virtutis divinæ: quoniam omnis plenitudo seu repletio consistit in immediata virtutis divinæ actione & proprietate. Sed Deus per spiritum suum nondum è tenebris ad mundi creationem effulsit, Quare constat, quòd prima & informis mundi materia, omni, quoad nos, gratiam inactuante, creante & informante esset vacua & destituta: Vnde vacua seu

Ioh. 26. 7.

Ioh. 1.

Pimand. 3.

Iob. 12. 22.

Coloss. 2. 8.

2. Pet. 3.

Gen. 1.

seu inanis, vacua & Tenebrosa sive in formis erat dicta; ut ex ante dictis Moyses verbis patet. Terra, inquit, erat inanis & vacua, hoc est, nondum desummæ plenitudinis Spiritu omnia informante gustavit: Nam tenebræ fuerunt superficiem abyssi: Evidens profectò argumentum, quòd spiritus iste nondum comparuerit: Sed post appositionem plenitudinis Spiritus Elohim, terra non erat amplius vacua & inanis, sed ratione participationis, plenitudinis & bonitatis divinæ, dicit Textus, Deum vidisse, quòd opus istius diei esset bonum, hoc est, plenum bonitatis, divinæ, quippe cuius virtutum postea terra germinaret herbam virentem, facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, & protulit herbam virentem, facientem semen &c: Et vidit Deus, quòd esset bonum: Hinc inde arguendo, quòd terra, quæ antea erat inanis & vacua jam salutaris præsentia istius vitæ & formæ Spiritus esset plena, hoc est, igne divino & Spiritu Dei incorruptibili redundans, juxta illud Salomonis: Spiritus disciplinæ sanctus implet orbem terrarum: Et alibi. Incorruptibilis Dei spiritus inest omni rei. Et Apostolus: Christus omnia implet. Quibus videre possumus quòd omnis plenitudo sit à divino actu seu essentiali Spiritus Divini præsentia, cum è regione vacuitas dicitur adesse, ubi vita illa formalis à spiritu concessa, aquis absit, quòd quidem totaliter accidere nequit sine absoluto subjecti ab ejus præsentia sic privati interitu & in statum nihili reductione. Accidit nihilominus in parte, ut quandoque à creatura recedat spiritus iste, videlicet in momento mortis seu corruptionis creaturæ spæcificata: Quemadmodum ex psaltris Regij verbis constat: Deo dante creaturis, recipiunt, abscondente faciè suâ perturbantur, recipiente spiritum suum expirant & revertuntur in pulveres suos; emittente spiritum suum, recreantur bono &c: His ergo patet, quòd sit Spiritus Dei præsentia, quæ implet hominem & creaturas Vitæ bono, & quòd ipsius absentia fit vitæ vacuitas in spiritu humano: Sed ista vacuitas propriè dicitur privatio, quatenus actum positivum præcedentem sequitur. Hæc est igitur ratio, cur vacuum & inane sit tam horribile in rerum natura: Quatenus scilicet extrema & absoluta emanationis æternæ absentia, sive à Spiritu Aquarum mundi ablatio, minimè potest tolerari: Nam res quælibet ex aquis conflata summo naturæ suæ appetitu cupit informari. Quare abominabile est in natura, ab omni existentia privari. Sequitur ergo quòd, nisi Deus res omnes hujus mundi implevisset suo Vitæ spiritu, vacuitas, Inanitas, & deformitas ubique per mundum regnarent, & per consequens omnia manerent in statu Nihili: Sed quoniam Deus præsentia lucida spi-

ritus sui emanantis omnia ex Nihilo creavit, sustentavit, & præservavit; igitur evidenter liquet, nihil esse in hoc mundo, quòd jam est absolutè inane & vacuum: Tametsi ante Principium mundi tenebrosa Abyssus & materia deformis cæli & terræ esset talis: Vti Moyses & Job habent: Manifestum ergo est, quàm vana & impossibilia sint vacuum & plenum secundum intentiones Philosophorum Peripateticorum, respectu illorum, quæ à scripturis intelliguntur: Nam vacuum & Plenum, Moysaica sunt Potentia & actus, unde per reductionem potentia, quasi Nihili in actum mediante spiritus Elohim præsentia, vacuum & Inane in plenitudinem convertitur: Non est quidem mirum, si Aristoteles de ista inanitate & seu vacuitatis & Plenitudinis specie ne cogitaverit unquam, cum in uno loco ait: Ex Nihilo nihil fit. Et in alio loco affirmat: Lucem esse merum accidens, & per consequens non apparebat sensui ejus, quòd accidens potuisset inanitatem seu Vacuitatem auferre, seu eam in plenitudinem ratione suæ essentialis conferre. Sed ego Christianos Peripateticos proprijs jam aggredior armis, & telo ab ipsorum pharetra deprompto, talem ipsorum assertionem sic oppugno. Commune est inter ipsos axioma: Quòd Accidentis esse sit inesse. Ego igitur ipsis me istiusmodi syllogismo opponam: Si Lux sit accidens, tunc ejus esse est inesse sive inherere subjecto: ac Lux sine ulla ad aliquod subjectum ad hæsiōnem existere potest. Ergo non est illa accidens, sed potius substantia omnium purissima & essentialissima: Major probatur & conceditur ex verbis Aristotelis, nimirum, quòd accidentis esse sit inesse: Minor confirmatur autoritate Moysis, ut pote dicentis, quòd Lux esset primo die ante omnem aliam creaturam producta sive creata: & per consequens nullam habuit præexistentem materiam, cui inhaereret Præterea est ultra captum humanum, ut Deus crearet Accidentia tempore & ordine antè substantias sive creaturas essentielles. Porro etiam Deus fons origo & pater Luminis nuncupatur, ut scripturæ tradunt: & spiritus seu verbum ejus definitur esse Lux, in qua non sunt tenebræ ullæ. Et iterum Spiritus sapientia dicitur esse claritas seu splendor & virtus emanans ab omnipotenti Deo. Concludimus ergo, quòd verum plenitudinis & vacuitatis mysterium esset Peripateticis penitus ignotum, quippe qui erant veræ sapientia, quæ (ut Apostolus testatur) descendit à Patre Luminis, penitus ignari: Hocque apparet in eo manifestus quatenus essentialis lucem seu splendorem sanctum, qui est essentialis structura cujuslibet creaturæ basis & lapis Angularis, esse meram qualitatem sive superficiale accidens, falso tradiderunt.

Jacob. 3.
I. Joh. 1. 5.
Ioh. 1.
Sap. 7.

CAPVT. VI.

Quomodo duæ essentialis proprietates activæ, invicem conditione oppositæ, ac tum postea totidem natura passivæ ex predictis duobus primarys rerum principijs orerentur, & qua ratione omnes in mundo sublunari mutationes sive alterationes virtutibus earum efficiantur.

IN animo meo est, hoc loco partus & Origines in primis duarum naturarum activarum seu virtutum essentialium referre, quæ à duobus rerum omnium principijs antea recitatis procedunt, & tum postea conditiones seu proprietates duas passivas, quæ à duarum virtutem activarum effectibus oriuntur, explicare paucis. Sciendum est ergo, quòd, ut potentiale sive tenebrosum in proprietate sua essentiali est emanationi Spiritus actuali sive principio lucido, contrarium; ita etiam quodlibet eorum sobolem sive proprietatem essentialem conditione sibi invicem contrariam & repugnantem in mundum produxerunt, nimirum Frigiditatem & Caliditatem: De modo & ratione mystica productionis harum virtutum sive proprietatum succinè hoc capite agam & in primo loco profundum frigiditatis ortum vobis pro captus mei exilitate enucleare conabor.

Evidenter liquet ex ijs, quæ sunt, antea relata, & ad huc clarius libro primo sectionis hujus secundæ dicitur, quòd tenebræ sint effectus immediati divinæ Voluntatis, sive Divinitatis latentis sive in se contractæ: & consequenter privativæ Dei proprietatis sive Potentiæ divinæ, quæ est Privationis, Mortis, Vacuitatis, Inanitatis, Deformitatis & hujusmodi aliarum imperfectionum Mater: Nam proprietas deformis Nihili sive Tenebræ abyssi est naturaliter acquiescere, fixari & nullo modo agere aut operari: Ratio, quoniam in ipsius appetitu est conversationem suam in & circa centrum habere, in quo nullo est motio sive actio, qua se versus circumferentiam dilatet, ut è regione, Spiritus Dei lucidus, sive Deus in sua voluntate sive natura patente versatur circa actiones & motus, qui à centro ad circumferentiam tendunt. Ob istam ergo rationem, principium Tenebrosum sibi, idque naturali inclinatione vendicat, quietem, otium, & fixationem: Atque ista proprietas generat seu producit virtutem essentialem suæ propriæ conditionis, nimirum Frigiditatem, quæ, ut pro Agonista seu Athleta ad resistendos sui oppositi, videlicet caliditatis insultus eligitur, ex cujus societate sunt motio & Actio, ita quidem, nisi ipsa agitur & incitetur agili caloris actione, non movetur, sed videtur pacificè &

quieto more somnolentæ suæ matri, Tenebris videlicet & privationi inservire, quarum soboles, uti diximus sunt fixatio, quies, quæ quasi dormientes adhærent centro, illudque inhabitant, atque idè est contra earum voluntatem intreri circumferentiam, nisi violentia excitentur: Et revera frigiditas est actus essentialis, qui procedit à potentia Divina, cui præcipuè in sua actione inservit: Nam potentia Divina circa centrum magis versata, in ista sua proprietate contrahit radios suos à circumferentia in se ipsam: Iuxta illud Mercurij Trismegisti: Monas generat Monadem & in se ipsam reflexit ardorem: Ac si dixisset: Monas ista quasi potentia divina, emittens emanationem suam, quæ erat altera monas unius & ejusdem essentialis & in se ipsam, hoc est ad punctum centrale, quo emisit Monadem, reflexit illam, ut ibi quiesceret: Atque ita hoc modo ante ullam mundi typici creationem productus erat mundus archetypicus. Cui etiam altipulari videtur Rabbi Bair, Cabalista egregius: Sapientia, ait, cum esset in Abyssu tenebrarum retracta, immanens otiosaque ad nihil respiciens, Ain quasi Nihil dicitur: & in hoc ejus statu Aleph tenebrosum didicitur. In hoc contracto seu potius sequestrato & privato unitatis Divinæ statu, videtur operari secundum proprietatem suam negativam mediante agente suo Frigido, cujus unicus conatus est efficere, ut aquæ quiescant. Atque hoc ejus agens in eo probatur, non esse accidens (ut vana Peripateticorum doctrina docet) quatenus est certum, nullo in Deo reperiri posse accidens, ut pote, qui est summa, purissima & absoluta simplicitas & essentia merè formalis, in se & per se existens, & per consequens ab accidentibus libera. Quare, cum divinitas non sit, nisi una essentia, potens est ex se, hoc est, à sua simplici natura pro placito proprietatem quamcunque essentialem à sua divinitate haud divisam producere: Atque hac de causa Sapientia Divina dicitur Spiritus unicus, multiplex; unicus dico respectu suæ essentialis, & multiplex respectu proprietatum essentialium, quæ ab eo progrediuntur. Quòd autem essentialis proprietas sive natura Frigoris sit formale illud agens, quo Deus in occulto & potentia-

Fimand.3.

Reuelm.lib.
De arte Cab.

Sap.7.22.

li suo

li suo statu ad compescendos & oppugnandos hostiles caliditatis & ipsius actionis & motionis insultus, & ad destruendos & ad nihilum redigendos illos affectus, quos ipse in patenti & positiva sua natura virtute caliditatis produxit, ab affectu & experientia demonstratur. Nam quod Spiritus sapientiae in revelata & manifestata sua proprietate afflatu suo calido ab Austro vel plaga Orientali est operatus (quippe quae ejus actione, rarefacit aquas densas in aërem, faciendo illud, quod erat grossum subtile, & quod erat opacum & tenebrosum Diaphanum & perspicuum, in id verò & invisibile) illud Spiritus iste latentem suam induendo naturam, mediante suo frigore, iterum deformat, destruit, & in speciem contrariam transmutat: Nam Spiritus tali proprietate praeditus & ab Aquilone spirans condensat & inspissat aërem antea rarefactum, illumque à statu suo invisibili ad statum visibilitatis reducit. Atque etiam illud opacum, quod dissipatione & subtiliatione partium factum erat transparentes seu Diaphanum, jam virtute sua frigida & contractiva proprietatis septentrionalis actu & operatione à statu divino emissà, in corpus opacum & densum iterum redigitur: Ita, ut illud, quod erat agile, mobile & vivum, virtute caloris advenientis jam factum est stupidum, fixum, mortuum, & quietum per invasionem frigoris: Illud, quod erat leve & nullius sensibilis ponderis, contrahitur in grave & ponderosum corpus sive consistentiam. Quemadmodum videmus, quod vento spirante Boreali, aër convertatur in nivem, grandines, gelu, pruina &c: Iam verò quòd non sit, nisi unius ejusdemque essentialis spiritus, qui ambos istos effectus actione seu spiritu contrario pariat, ex istis Prophetarum dictis constat: Veni spiritus, ait, à quatuor ventis & insuffla interfectos istos &c: Quo verborum filo arguit, quòd non sit nisi unicus spiritus (dico unicus simplex in essentialia: At multiplex in operatione, ut sapiens loco antea citato ait) At verò, ut ea, quae à nobis sunt proposita efficiamus adhuc perspicuora, auscultetis velim ad verba Prophetarum: Velociter currit sermo Iehovae, qui emittit nives sicut lanam, pruina sicut cineres dispergit, deiecit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum, liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquae &c: Ex quibus quam plurimas res notari dignas observamus: Quarum prima est, quòd Deus in occulto & latenti suo statu per essentialiam suam proprietatem frigoris, res antea versus circumferentiam dilatatas, jam centrū versus contrahit. Secundò, quòd proprietates frigoris attribuitur seu ascribitur Spiritui Dei in Septentrionali ejus actione, sive in privativa, seu occultata sua conditione. Nam verba sunt: Coram frigore ejus quis consistat? Quam-

obrem evidenter patet, quòd sit essentialis virtus in Divina potentia: Tertio, quòd debeat esse actus Monadis sive Unitatis in ipso tenebrosa, abstrusa & privativa natura; tum quia res claras & lucidas & perspicuas reddit obscuras & opacas; tū quia motū, agilitatē & vitā auferre videtur ab aëre, qui antea calore essentiali incitate movebatur, agebat & vivebat: Ac denique, quia omnino opponitur actioni caloris, qui divinitati emananti & vivificanti infervit. Quarto, quòd effectus frigoris actu revelatae naturae Dei, hoc est, per ejus verbum emissum, destruantur & in nihilum redigantur: Nam textus dicit: Emittit Verbum, & liquefacit ista, videlicet nives, glaciem & pruina. Quintò, quòd contrariae istae actiones ab uno eodemque Spiritu in essentialia, sed multiplici in conditione perficiantur ad mandata illius complenda, qui illum emittit. Porro etiam, quòd virtus frigida in vento sit essentialis, privans aut congelans, mortificans & contrahens actus Dei, ex hisce paginae sacrae indicatur: Deus fortis edit glaciem flatu suo, flante Deo concrevit gelu. Concludo igitur, quòd frigiditas sit actus essentialis potentiae divinae, aut aeternae sapientiae velo tenebrarum involutae, atque ideò divinam voluntatem in tali suo statu seu conditione, noscimus per effectus illos, quos producit; in eo scilicet, quòd evidenti suo actu contrahit à circumferentia versus centrum, & ob istam rationem ista Dei virtus est causa congelationis, inspissationis; contractionis, constrictionis, fixationis seu immobilitatis, ponderositatis, quietis & otij, obtenebrationis, mortificationis, privationis, stupefactionis & similitum.

In contraria proprietate divina, nempe in spiritus istius natura patente, manifesta & positiva, atque in illo statu, qui dicitur Cabalisticis Aleph seu Unitas lucida, in quo movet, operatur aut emanat à centro circumferentiam versus, & seipsum revelat super faciem tenebrosae Abyssis, efficiendo invisibile non Ens aut Potentiale Nihil, ut appareat actu in forma aquarum: In hac, inquam, proprietate ejus dicitur à sapiente esse omnibus mobilibus mobilior, ubique penetrans seu attingens propter immunditiam ejus, ita; ut, quemadmodum privativa seu Borealis ejus proprietates producebat quietem, otium & cellarionem ab operatione per contractionem sive attractionem à Circumferentia ad centrum: Ita in ista positiva aut Australi & Orientali proprietate per viam dilatationis seu emissionis radios suos à centro circumferentiam versus, motum & actionem mediante essentiali caloris agilitate, procreare solet; ut pote, qui calor operatur assidue super effectus frigoris resistendo, dissolvendo & attenuando, levia ex grossis faciendo perspicua & transparentia

ex opacis & tenebrosis efficiendo &c: Ita ut formalis iste Lucis Agonista, videlicet calor, à lucis actu & motu immediatè productus bellum gerat perpetuum adversus frigidum, custodem tenebrarum: Nam unus dominium habere nequit, quousque alter paulatim extinguitur, & in exilium quasi relegitur. Quamobrem, ut Lux cum omnibus suis socijs vel adherentibus dicitur esse positionis actus, informationis, plenitudinis, motus, vitæ, salutis & caloris genitrix; ita etiam calor operatur secundum naturam & dispositionem in fatigabilis & semper operantis suæ genetricis, nempe Lucis, ad subvertendos & in nihilum convertendos Tenebrarum & sui frigoris effectus: quemadmodum videmus in naturis Ventorum calidorum, nimirum Australis & Orientalis: Nam, ut venti Septentrionales & Occidentales plus minusve congregant, contrahunt, indurant, condensant, ponderosum efficiunt, fixant & immobilem faciunt, atque opacum reddunt non modò aërem, sed etiam res alias tam homogeneas, quàm heterogeneas: ita è converso venti prædicti calidi solent aërem dissipare, dilatare, rarefacere seu attenuare, mollem reddere, illuminare seu perspicuum & transparentem, volatilem atque agilem sive mobilem facere, quem antea venti prædicti frigidi more prædicto alteraverunt. Atque totum hoc radicaliter à spagyrico seu separativo Spiritus seu verbi divini actu perficitur. Idque arguitur ex verbis Prophetæ in prædicto textu: Emit-tens, ait, verbum suum, liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ, &c: Ac si dixisset, quòd emisisset Verbum suum equitans super alas ventorū, & quòd virtute activa & calida illius Verbi Nives, Glacies, Pruinæque fuerunt dissolutæ, & à fixa, opaca, grossa, ponderosa, & mortali sua dispositione in mobilem, perspicuam, tenuem, & levem aquæ & aëris consistentiam redactæ. Atque ita illud, quod Deus verbo suo operatus est in proprietatè secreta, contractiva & frigida: Nam Textus ait: Velociter currit sermo Iehovæ, qui emittit nives, sicut lanam &c: Hoc, inquam, totum per verbum ejus, simul ac efflavit ventum suum loco & Naturæ oppositum convertit, in aërem agilem, transparentem levem & tenuem. Ex istis ergo perspicuè indicatur, quomodò hæ duæ virtutes oppositæ, nimirum Calidum & Frigidum ortum suum habeant ab uno eodemque Spiritu in radicali essentia, qui in latente sua natura vices agit principij informis & tenebrosi: Vnde & Aleph Tenebrosus seu Potentia Divina dicitur, in quo statu videtur quoad nos quiescere, & circa Abyssi centrum otiosus manere: At è contra in patenti sua dispositione, naturam induit Principij activi, informantis & Lucidi, Vnde jam Aleph Lucidum & actus divinus dicitur: Atque in isto statu appa-

ret nobis, agere & à centro circumferentiam versus movere, radiosque suæ perfectionis undique per aquas ejaculare, suamque naturam vivificam creaturis hac ratione communicare: Atque ita patet, quòd Deus sit radicale omnium principium, à quo principio duo, Naturâ & conditione opposita, existunt, ipso nihilominus unum & idem immobile, non alterabile, idem & permanenter existens. Duo ergo consistunt in uno Principio à principijs, & cum principijs duæ proprietates activæ essentialis exsurgunt, à quibus omnia existunt: Vnde rectè dicitur Deus à Scripturis Vnum & omnia: & omnia in omnibus, & sine ipso nihil: & centrum omnium, cujus circumferentia est nullibi: Et in omnibus & super omnia &c.

Ex his ergo luculenter intellexistis, quòd duæ istæ virtutes, videlicet Frigiditas & Caliditas (ut cunque sunt in operatione seu actu oppositæ) ab uno eodemque Divinitatis Spiritu & Essentia originem duxerint, cum fontibus duobus ab invicem itidem conditione distinctis, ex quibus emanant, & quòd Spiritus Dei mediantibus istis duabus proprietatibus, via duplici, rarefactione scilicet & condensatione operetur in mundo: Nam observatur in Elemento mundi sublunaris Catholico, oppositos parere effectus ad voluntatem Creatoris in terra, aqua atque aëre sive Elemento generali; uti inferius stylo ampliori declarabitur.

Restat jam, ut de ortu & Natura duarum proprietatum passivarum dicamus pauca, quippe, quæ videntur habere suas generationes & progressiones à proprietatibus essentialibus activis, nimirum à mutua actione & oppositioe Frigiditatis & Caliditatis; quæ, uti dictum est, radices suas habent vel in Noluntate & privativa existentia divinæ naturæ, aut in Voluntate & positiva emanatione ejusdem: Vnde liquet, quòd harum passivarum naturarum existentia dependet ab activis. Et primum vobis animi mei sententiam, Humiditatis partum sive generationem explicabo, ac tum postea verba de Siccitatis origine faciam.

Imaginari debemus, quod quando nulla esset Lux formalis, ad informandam sive in actum reducendam Abyssum tenebrosam sive Chaos inane, & per consequens nullus calor ad agendam & faciendam inter lucem & Tenebras divisionem, tunc Chaos informe & opacum ad siccitatem inclinaret, utpote frigoris in eo adhuc occulti actione quasi congelatum, uti in glacie & pruina videmus: Nam certum est, quòd frigus dominium seu potestatem infinitam habet, ubi Caliditas omninò abest: Quemadmodum sub Sole Septentrionali videre licet, ubi omnes aquæ in molem frigidâ & siccam ratione absentia coloris Solaris conglomerantur: Contrario planè modo, ubi Sol aut Venti cali-

di sua caloris spiracula directè emittunt, ibi in exilium relegatur frigus, omnes ipsius actiones seu effectus destruuntur, & in siccitatem vertuntur naturâ terræ, ita ut in massam siccam, sitibundam & spongiosam redigantur: Haud aliter & per eandem planè rationem (nam tam Frigiditas & Caliditas, quàm Humiditas & siccitas mundi, suas actiones & passiones à principalibus prædictis habuerunt) proprietates nostræ essentielles in materijs principalibus operantur: Nam Chaos erat confusa quædam & frigida atque sicca moles, quousque Lux divina è tenebris apparebat & in aquarum congelatarum massam operabatur: Etiam Lux in se considerata nimirum sine respectu ad actionem ad massam passivam, erat conditionis igneæ, ut pote, in qua actus, calor & siccitas deprehendebantur: Quare sequitur, quòd, ut frigiditas in effectu est nihil præterquam potentie divinæ actus, & quòd, ejus actus & Dominium redditur absentiam Caloris manifestum & notabile: Ita enim siccitas est nihil aliud, quàm natura passiva apprens cum duabus prædictis activis virtutibus, dum sunt in gradibus suæ intensiõnis, in quo activorum statu Humiditas perpetuò ab est: Verbi gratia in extremo frigore, quandò omnia sunt egregiè congelata, adest siccitas omninò deficiente humiditate. E regione, ubi fervor solis atque ventorum Orientalium spiracula præter modum calefaciunt terram, ibi etiam minimè reperienda est humiditas. Ad Humiditatem autem quòd spectat, dicimus, ipsam esse naturæ quasi adulterinæ, vel potiùs, quòd loco Hermophroditæ se habet, quatenus ex duabus naturis activis est parta sive derivata, ita ut de ipsarum utraque participare videatur in ortu suo: Hinc est, quòd proprietas ista passiva sit intermedia conditione inter illas duas. Quare inservit ad suscipiendas impressiones actionum utriusque extremi. Atque hoc totum oculari observatiõne tali probamus atque demonstramus. Ventus Borealis suo dominio convertit aëris existentiam in nives, grandines, pruina, glaciem: Hoc est, eum mutat à calida & humida in frigidam & siccam substantiam: Sed ubi venti Australes & orientales incipiunt habere Dominium, tunc ipsorum spiramina paulatim in duras prædictas massas seu moles penetrant, ipsasque distrahendo in substantiam humidam sive madidam mutant: Secundum sensum Verborum Textus supra dicti: Emittente Iehovâ verbum suum, liquefcunt nives, glacies &c: Simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ &c: Hoc est ex rebus siccis fiunt humida: Quo apparet, quod Humiditas sit nihil aliud, quàm mixtio frigoris & Calidi in substantiâ aliquâ aëreâ seu aqueâ, frigore prius concretâ, quæ est fluxibilis in potentia: & tunc frigiditate extrema caloris præ-

sentiâ, Paulatim decrefcente, siccitas recedit, locum dando paulatim humiditati, ita, ut, nisi adsit Frigiditas cum caliditate, Humiditas apparere non possit: Sic nisi respiciant Austrini flatus Septentrionis suspiria, nubes & pluvias haud producerent: Sic flatus Occidentales, quatenus participant & in medio sunt inter Meridiem calidum; & septentrionem Frigidum, humidiores solent producere temperies: Sed hujus fluxibilitatis ratio est hujusmodi. Videmus ex prædictis, quòd frigiditas extrema reddit aërem & aquam immobilem & fixam: Per consequens est signum evidens, quòd ventus aliquis incipiat massæ congelatæ prædominari, quando illa incipit humectari, moveri & resuscitari: Quippe quam functionem nihil præterquam calor præstare queat: Simili planè modo in creatus & omnia creans Spiritus Lucis, operatus est in tenebrosa Abyssò, dum super faciem ejus informem ad aquarum creationem ferebatur, fecitque tenebrosam illam molem, aquis potentialibus frigore antea ob calidi absentiam congelatis plenam, gradatim liquefcere, & tunc à Moyse nomine aquarum apertè, actualium & realium, sunt vocatæ, & ab Hermete, nomine sunt vocatæ Naturæ humidæ, atque in eodem statu, ad hunc usque diem manent: Cum certum sit, quòd tam aquæ subtiles seu aëreæ, quàm grossæ & spissæ, ut sunt inuria, fontes & flumina, sunt humidæ & fluidæ, utcunque assidue, sic volente omnium rerum Creatore, ab una natura in aliam mutantur & alterantur: Quæ quidem in Elemento mundi inferioris Catholico, mutationes & conversiones diurnas per ministros suos Angelicos super Ventorum alas moventes fiunt, quippe quorum est efficere aquas, ut ab una in aliam rotent naturam, hoc est, ab unius in alteram formam transformentur: Sed observemus oportet Aquas visibiles & omnia visibilia, sive sint meteora, sive alia composita ex aquis fuisse serius ab aquis invisibilibus facta & conflatu secundum doctrinam D Pauli antea citatam: Et Moyses agnoscit mare & terram, quæ fuerunt prima visibilia, ex aquis inferioribus, quasi Aëre Catholico esse formatam: & ibidem terræ, quasi totius massæ aquarum faciem seu hypostasim post spagyricam mundi per verbi actum divisionem & ipsius fabricæ mundanæ complementum videtur statuere.

Sed, ut mystica istiusmodi creationis arcanâ clarius adhuc vobis innotescant illud totum, quod rationibus partim ex sacris literis & partim exactissimis veræ philosophiæ regulis extractis antea probavimus, jam expressius demonstratione oculari confirmabo; quo fides diligentium lectorum & philosophiæ veræ amatorum Zelo fidentiori ad ea, quæ dicta sunt credenda augeatur.

Demonstratio ocularis singulos proprietatum essentialium supra dictarum ortus & operationes Lectori ad amussim indicans.

Priusquam ad ocularem nostram istam demonstrationem procedamus, quæ erit in & per experimentale nostrum instrumentum facta, in primis considerare debemus, quòd Catholicus aër seu generale regionis sublunaris Elementum, sit subtilior & magis spiritualis Aquarum, infra Firmamentum portio, de quibus Moyses facit mentionem: Quare certum est, quod quælibet ejusdem aëris particula correspondeat ejus toti, & per consequens aër inclusus in Instrumenti hujus vitro est ejusdem naturæ & conditionis cum aëre Catholico mundano. Vnde liquet, quòd ratione continuitatis ipsorum, ut aër generalis mundi sublunaris in sua dispositione se habet, ita etiam ejus aër particularis vitro inclusa, qui est Catholici pars, se habet iterum ut Spiritus Ruah-Elohim, qui ferebatur super aquas, ipsas suâ præsentia animavit, vivificavit, informavit, easque dando ijs motionem dilatavit; ita quidem ipsius absentia seu actus & emanationis agilis cessatione, seu radiorum activitatis suæ in seipsum contractione, aquæ similiter sunt contractæ, condensatæ, obscuratæ & immobiles atque quietæ factæ: Vti ex conditione Venti Borealis indicatur, quæ procedit à privativa seu contractiva Spiritus istius virtute. Sed, ut aquæ sui existentia cavitatem amplam mundi replent, ita etiam spiritus omnia informans agnoscitur possidere & inesse omni ipsarum particulæ: ut scripturæ testantur locis antea allegatis. Quare, ut spiritus iste operatur omnia in omnibus, tametsi in proprietate diversa (unde dicitur multiplex) ita quidem quandoque operatur in aquis istis inferioribus in proprietate seu virtute sua Privativa, nimirum in afflatu suo ab Aquilone & occidentem secundum plus vel minus: & nonnunquam in positiva sua natura, videlicet, quando spirat à Meridie & Oriente. In prima proprietate contrahit frigiditatem suam à circumferentia ad centrum, ut supra, in ultima nempe sua virtute calida à centro circumferentiam versus dilatat. Cum igitur Aquæ sunt Catholicum passivum, ex quo, utpote communi omnium rerum subjecto figura mundi & rerum in eo omnium fuit excisa & graphicè sculpta & depicta, ut nos docet D. Petrus: & cum æternus omnia inactuans & informans Spiritus Domini, sit Catholicus actor & motor (ut Moyses testatur) facit omnia in omnibus in aquis, idque in & mediantibus infinitis organis, nimirum Angelicis, Stellaribus & Ventosis; necesse est, ut sequatur, quòd ipse solus sit radicale agens in contractione & dilatatione generalibus, quæ factæ sunt tam in aëre universali, qui est extra vitrum instrumenti, quam in illo

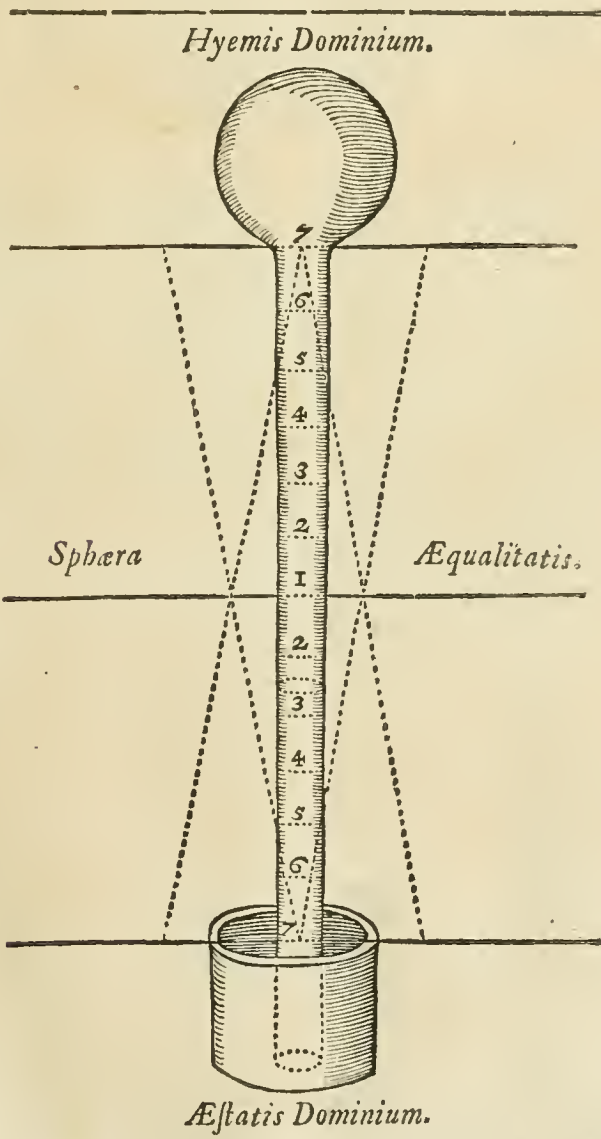
particulari, qui est intra vitrum: Quare ut Sol, venti calidi, ignis, atque calor creaturæ naturalis proprietatem suam dilatativam ab emanante & Spiritus istius informante virtute habent, & potestate ipsius & temperie frigida aëris, ventorum & aquarum à dispositione privativa adferant: ita quidem sequitur, quòd tam dilatatio, quam contractio aëris instrumenti vitro conclusi procedat ab immediato vel positiva vel privativa proprietatis spiritus istius actu: Nam quando Spiritus iste spirat ab Aquilone vel Occidente, aër plus minusve contrahitur in locum vitri angustiorum. Atque quòd hoc sit verum, probamus in eo, quòd aquæ Dominio frigoris in Elemento Catholico altius in vitri collo trahuntur sive elevantur propter contiguitatem aquæ & aëris inclusi. Atque iterum constat, quòd aër in vitro contentus sit tantò magis contractus, quantò frigus Boreale Dominium habet in externo aëre: quod in eo apparet, quoniam in locum magis arcetum sive angustum colligitur, quam erat ante aquæ in vitro elevationem: Ex altera verò parte, si venti calidi aut Solis æstivalis fervor aërem externum accendat, tunc aër inclusus etiam se ipsum dilatabit & in sua dilatatione largius facit pro sua existentia spatium. Quòd autem aër ita à calore dilatetur, in eo demonstratur evidenter, quia aqua vasi inclusa gradatim magis deorsum pellitur, quam fuit antea. Iterum, si quis nudam suam manum supra concavam globosam vitri summitatem ponat, aqua in collo Matrij seu vitri suspensa magis deorsum tendet: nam aër inclusus subito dilatabitur. Iam verò, quòd spiritus vivificans, qui istam vitam tam humanam, quam alterius animalis assignavit calorem sit æternus ille spiritus, qui omnia, ut ait Apostolus, vivificat, scripturæ confirmant pluribus in locis tam antea, quam postea in hoc Tractatu assignatis: Atque iterum, iste est spiritus ille, quem Prophetæ vocat à quatuor ventis, ut vitam spiritum, carnem & ossa interfectis restituat. Quibus manifestum redditur, & oculariter demonstratur, quòd Frigidum contrahit à circumferentia ad Centrum, & quòd ingrossat & inspissat aërem inclusum: qui aër inclusus & inspissatus licet oculariter discerni nequeat, tamen in eo probatur, quoniam aqua apparet oculis altius in vitro frigoris prædominio elevari: Vnde necesse est, ut corpulentia aëris constringatur in spatium angustius, & per consequens, quòd aër reddatur magis contractus & densus. Ex altera parte, quòd caliditas dilatat & dissipat inclusum aërem in temporibus calidis, patet ex positione manus super vitri culmen, quam aquæ depressio sequitur.

Nota (vos oro , qui non vultis esse nimis ex parte Peripateticorum parci) errores eorum palpabiles ex diligenti hujus instrumenti experimentalis observatione detectos, ex quorum, prior manifestatur in illo eorum axiomate dicente , quod calidum congreget homogenea. At percipietis hinc oculariter demonstratum, quod calidum operetur contrarium: Nam videmus ipsum dissipare & depellere aërem, qui est homogeneus in se , quatenus est ex simplicibus ejusdem naturæ partibus constatus , & per consequens non congregat homogenea, sed è regione est Frigidum, quod congregat, ligat, inspissat & coarctat ea : Nam oculariter patet, quod contrahit & contrahendo congregat dilatatum aërem in angustiorem locum , atque etiam extra vitrum videmus, aërem in nivis & gelu con-

sistentiam congregatu per congelationem frigoris. Quare etiam eorum assertio videtur esse falsa, quæ dicit , quod Frigidum solummodò soleat heterogenea congregare. Alter eorum error immanis est , ubi dicunt Solem , Stellas ignemve ; imò verò & calorem omnem attrahere ad se vapores, exhalationes & hujusmodi alia At invenimus hujusmodi oculari experimento, rem longè aliter se habere, quatenus ab ipso colligimus calorem Solis , ventorum ; ignis & illum naturalem animalium aërem dissipando , expellere & per consequens vapores & fumos omnes à se potius propulsare , quàm allicere. Atque hoc in eo demonstratur, quod præsentia caloris aqua vitri collo pellitur deorsum : Vnde liquet, quod qua via tendit aqua, cædem etiam via movetur aër inclusus.

Forma Instrumenti.

Atque ita in isto libro præsentis trium omnium rerum principiorum conditiones & proprietates, idque secundum Antistitis Moysis sententiam , satis apertè, ut opinor , detectas atque enucleatas habetis : quas non ita copiosè & exactè in eo tractavi, quoniam ampliorem & luculentiorè de ipsis discursum in libro sectionis hujus secundæ efficiam, ubi de profundissimo rerum omnium sympathiæ & Antipathiæ mysterio Deo volentè discurràm.

Hujus libri Argumentum.

In isto libro author universum rarefactionis & condensationis mysterium radicitus & pro ingenio, quod in eo est, enucleare tentat: Vbi etiam primum eorum causæ simul atque effectus mirabiles in mundi creatione in genere exprimuntur: Atque tum postea recitatur magis particulariter, qua ratione mediantibus ipsis mundi fabrica esset erecta, cœlorum orbis atque stellæ in ipsis rutilantes stabilitæ, ac tandem Catholicum mundi Sublunaris Elementum in regiones quatuor ab invicem distinctæ & modo debito ordinatæ.

CAPVT, I:

Hic communis sive Catholica Condensationis & Rarefactionis causa sive agens, lectoris consulti observationi iterum obijcitur: Nam probatur, quod due Proprietates seu virtutes essentielles, illa nimirum Tenebrarum, quæ est Frigiditas, & hæc Lucis, quæ est caliditas, sint præcipua & immediata in ambabus prædictis in Elemento Catholico aquarum alterationibus agentia.

Obis in præcedentibus manifestum & evidens (ut opinor) idque tam veterum philosophorum testimonijs & sapientiæ æternæ autoritate, quàm demonstratione oculari est factum, quod cum commune omnium rerum subjectum sit materiale aquarum, quæ ex Tenebrosa & informi Abyssu præsentia & virtute divini Ruah-Elohim fuerunt ante omnia extractæ & in actum reductæ. Quod cum ita sit, & quoniam omnis Rarefactio & Condensatio necessario versantur circa existentiam aliquam materialem, utpote sine qua tales actiones præstari nequeant. Sequitur ergo, quod sola materia, quæ actus & alterationes tales paritur, debet esse aqua aut humida sive madida istiusmodi substantia, utpote quæ est unicum illud subjectum materiale, quod amplam mundi cavitatem implet, & per consequens materialis illa existentia, ex qua (juxta D Petri sententiam) cœli erant prius & Terra, & res omnes in cœlo & terra creatæ. Catholica ergo aquarum massa est condensationis & rarefactionis subjectum, quibus mediantibus res in mundo una ab altera tam formam quàm substantiæ existentia efficitur discrepare, & omnia pondere, numero & mensura à Divino Spiritu disponuntur, atque proprijs in mundo stationibus ordinantur: hoc est eorū nonnulla regione altiori collocantur & quædam imiore situ secundum conditiones ijs a creatore assignatas, sunt re-tenta. Communis igitur Condensationis & Rarefactionis materiã jam cognita, restat, ut in secundo loco actorem in opere prædicto radicalem inquiramus. In præceden-

tibus autem expressi, quod esset æterna splendoris sancti emanatio, quæ à mundi origine usque ad hoc præsens tempus operatur omnia in omnibus, atque etiam tempore futuro omnia operabitur, quæ in mundo de super & in terra subter efficiuntur: Secundum illud Apostoli: Deus operatur omnia in omnibus. Et Psaltes Regius: In sapientia omnia fecisti. Et illud sapientis: Sapientia operatur omnia. Atque iterum illud D. Pauli: Christus portat omnia virtute verbi sui. Et Apostolus Petrus: Cœli erant prius & terra de Aquis & per aquas consistentes verbo Dei: Porro etiam dicit, quod Christus sit in omnibus & impleat omnia. Et alibi: Christus est omnia & in omnibus. Iam verò iste sapientiæ spiritus dicitur omnibus mobilibus esse mobilior: & per consequens necesse est, ut ipse agat & operetur omnia in omnibus, secundum suum placitum: Iterum cum voluntate ipsius sit, radios suos essentielles emissos in se ipsum retrahere seu à rei circumferentia centrum versus contrahere, videtur quasi quiescere & otiosus manere & in momento contractionis vitæ radiorum in se, Creaturæ vita ab actione cessat, unde mors immediata sequitur: Nimirum vita sua operatione privatur. Iam verò cum ipse sit omnibus mobilibus mobilior, virtus quidem caliditatis semper concomitatur motionem suæ Lucis, atque etiam ambæ essentialiter ipsi actori uniuntur: Haud aliter ac in sole videmus (quem Sydrachus sapiens Divinitat Trinæ assimilavit, dicendo corpus solar referre Patre, ejus radijs seu emanationem Filiem, & activam ipsius virtutem calidam, quæ progreditur ad utroque Spirituum Sanctū) quod radius continuus cor-

1. Cor. 12. 6.
Psal 104. 25
Sap. 8. 5.
Hebr. 1. 3.
2. Petr. 3.
Eph. 4. 10.
Coloss 3. 11
Sap. 7. 24.

pori Solari, uti emanatio sancta est una individua essentia cum aeterno Luminis fonte, & virtus calida, exiens à Sole & radijs ejus, est pariter inseparabilis in Essentia à prædictis duobus: quemadmodum videmus, quod Spiritus sanctus à Patre & Filio emissus, sit unus essentia cum ambobus: Ob istam ergo rationem Mercurius Trismegistus: Mens ab essentia Dei nequaquam divisa, sed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Quare evidens est, quòd Caloris virtus insit in luce essentialiter, haud aliter, quam motus ab emanatione Lucida abesse non potest. Concludo ergo, quòd rarefactio sit nihil aliud, quàm exiitentiae aquarum dilatatio, caloris virtute peracta, quæ antea erant frigoris actu contractæ. E regione verò condensatio est substantiæ aquarum contractio, sive in molem unicam virtute frigoris congregatio, quæ antea fuit virtute calida dilatata & attenuata, ita ut patet, quòd subjectum commune, in quod tum Condensatio, tum Rarefactio operatur, est aqua mundi Catholica, aqua ni-

mirum subtilis, cujusmodi est Catholicum aëris sive mundi inferioris elementum, quod istiusmodi operatione, videlicet condensatione, fit vel cometa, vel nebula, vel nubes, vel aqua pluvialis, vel nix, vel pruina, vel grando, vel terra, ut in lapide Cerannio apparet; vel rarefactione fit ignis, vel fulgur, vel ventus, vel coruscatio &c: Denique fons & origo tam Privativi, quàm positivi Agentis est vel Noluntas vel Voluntas, hoc est, aut negativa aut affirmativa solius unitatis aeternæ, quæ est ille omnia informans & operans spiritus, qui agit, & accomplet voluntatem suam in omnibus & super omnia: idque mediantibus suis organis tam Angelicis, quàm cœlestibus & Elementaribus, quæ secundum suas in dispositione & Natura diversitates ab interno & centrali actu ab eodem spiritu ijs assignato ad velle Creatoris tam privativum, quàm positivum in hoc mundo exequendum seridè moventur atque cum fervore agitantur, ut in capite sequenti luculentius & latius explicabitur.

CAPVT. II.

*Quomodo Spiritus Divinus, hoc est, Ruah-Elohim, cum sit
Essentia unus, quadriformiter nihilominus mediantibus
suis organis seu ministris tam Angelicis, quàm
Astralibus in mundo isto sublunari operari observatur.*

Aternus Spiritus sapientiæ, qui est radicale omnium rerum principium, & in quo & per quem (uti Apostolus docet) Angeli, Throni, Potestates, & Dominationes erant creati, solet in Catholico mundi inferioris Elemento mediantibus Angelis contrariæ fortitudinis, effectus Condensationis & Rarefactionis operari. Atque hoc ex sacris scriptis sic confirmamus. Legimus imprimis, quòd spiritus ille unicus sit supremus dominus & princeps quatuor Ventorum: Quod quidem ni esset, Propheta ex mandato Dei non diceret: A quatuor ventis veni Spiritus & insuffla super insectos istos & reviviscant. Iam verò, quòd hic unicus Spiritus operatur in Organis Spiritualibus & Angelis & mediantibus ijs, ex verbis Apocalypsis videre licet. Vidi, inquit, quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram nec super mare, nec super ullam arborem &c: Quibus manifestum est, quod quatuor isti Ventorum præfides fuissent ministri & organa in & per quæ verborum quatuor flatus aut emitterentur, aut in locis suis retinerentur juxta voluntatem spiritus istius Omnipotentis, qui ipsis pro voluntate sua dominatur. At nos invenimus quotidiana observatione docti, quod virtus essentialis in vento Septentrionali sit frigiditas atque

ideò contractiva seu attractiva a circumferentia ad centrum, & consequenter Condensationis & congelationis effectus: Per ejusmodi ergo virtutes Angelicas Spiritus divinus privativos suos effectus producit, nimirum illos inspissationis, fixationis & conditionis terrestris in Elemento sublunari: Sed è contra animadvertimus, quòd mediantibus Spiritibus Angelicis ex plagis Australi & orientali spirantibus, potestas illa aeterna rarefactionem & attenuationem in aquis inferioribus per Caliditatis actum producit. Atque ob istam rationem prædicti venti destruant & pessundant eorum rarefactionem, torum illud, quod frigidum Septentrionale per viam congelationis effecit: Hinc ergo est, quod potens & Princeps ille Angelus à Cabalisticis præfidentis & gubernator Solis cœlestis dicitur, illumque vocant Chael, hoc est, quis sicut Deus? De quo infra copiosius. Similiter, quod ad organa ipsius Angelica spectat, quæ quatuor angulis terræ dicuntur stare: de ipsis alibi. Quod Filius hominis seu spiritus ille potens emittet angelos suos a quatuor ventis cœli &c: Prætereà invenimus in Textu antea allegato, quod Angelus sive Spiritus iste imperialis, qui omnia vivificat & inanimat (unde à quatuor ventis ad ossa mortua resuscitanda, incarnanda & vivificanda vocatus erat) ab angulo Orientali ascenderet & su-

Pimand. 12.

Ezech. 37.9.

Apoc. 7. 1.

Matth. 24.

Apoc. 7. 3.

premo more imperaverit quatuor Angelis, qui habebant Dominium supra quatuor ventos : Nam Textus sequens est: Et vidi alium Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari : Dicens : Nolite nocere terræ & mari neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum & c : Quo confirmare videtur locus hic, quòd quatuor gubernatores ventorum magno illi Angelo subijciantur, qui est potens illa intelligentia, quæ gubernat & movet non modo solem cœlestem, sed etiam res omnes alias, virtute verbi sustentat. Atque ille Angelus Omnipotens erat procul dubio iste, cujus videtur revelator primo capite suæ revelationis meminisse : Qui dixit ei : Ego sum Alpha & Omega. Iam verò quòd sol virtute istius spiritus Omnipotentis, cujus organum immediatum Angelicum erat Michaël, spiritum aëreum tam superioris, quàm inferioris mundi gubernet, videtur sapiens hinc agnoscere : Sol, inquit, lustrans cuncta in circuitu pergit spiritus : At virtus ista æterna posuit tabernaculum suum in sole, teste Propheta David. Vnde liquet, quòd quatuor Angeli ventorum gubernentur & ordinentur ab interno agente & informante in sole. Atque hæc est ratio, cur Philosophi veteres Ethnici ventos Titanis filios nuncupaverint. Apparet igitur, quòd spiritus increatus, qui supereminenter operatur & movetur in Creatura Angelica Michaël (quare El sive Deus fortis ipsi annexus est) est Princeps ille spiritus à Propheta Ezechiele nominatus, ut antea, qui potenter inhabitat tabernaculum Michaëlis, qui ascendens ab Oriente quatuor ventorum Angelis imperavit: Vnde manifestum est, quòd omnes Angeli suos habent actus & potentias essentielles ipsis immediatè à spiritu isto Catholico assignatos,

quos pro placito ad voluntates suas in mundo tam privativè, quàm positivè exequendas emittit. Hinc ait David : Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus facientes placitum. Atque iterum: Qui facis Angelos tuos ventos & ministros tuos ignem urentem : Ventos (inquit) nam Ruach est spiritus, ventus, flatus. Quibus constat, quòd æternus afflatus sit illud, quod animat Angelos, Angeli per illum afflatum sibi communicatum infundunt virtutem & vigorem Astris; astra spiritum istum deorsum ventis transfundunt; venti operantibus Angelis quatuor ventis imperantibus multiformiter commune aëris Elementum alterant, de statu in statum convertunt & quadrupliciter secundum radicis sive Angeli venti prædominantis naturam informant & varia in eo meteora juxta ventorum flantium naturas producere solent. Sed ut possim magis pertinenter de isto negotio discurrere, simul atque difficultates & scrupulos haud paucos concernentes tabernaculum principale spiritus istius Omnipotentis in mundo discutere, qui philosophos & Theosophos hujus nostri sæculi haud parum perturbârunt; priusquam ulterius in discursu isto de Condensatione & Rarefactione progrediar, meam de tali dubio opinionem, & idque verbis haud paucis aperiam, quoniam liquida rei tanti momenti enucleatio non parum requirit sermonem, quatenus ad integrum Rarefactionis & subtiliationis; imò verò & condensationis mysterium aperiendum & revelandum imprimis cõducit : Nam iste spiritus in principali suo Tabernaculo non solum mundi per condensationem & Rarefactionem creationis in genere, sed etiam supremæ spiritus mundani gubernationis & formalis in meteoris producendis rationis causa & origo, est immediata.

CAPVT. III.

Quæ fuerint inter hujus ætatis doctos de principali Spiritu istius Catholici, omnia informantis, generantis & multiplicantis in isto mundo situ, sede, tabernaculo opiniones: Hic etiam probatur, quòd illa Hieronimi interpretatio super Textum istum Davidis: Posuit Tabernaculum suum in Sole: Sit secundum verum scripturarum sensum: Ac tandem errorum in recentiorum translatione ratio, hoc in loco secundum Authoris capacitatem explicatur.

Ecclesi. 1. 3.

Fateor, magnam fuisse inter hujus sæculi doctos controversiam seu disputationem, an Hieronimi seu Tremellij & Pagnini, nec non quorundam aliorum super Textum seu versus 8. Psalmi 18. interpretatio sit potius à mundi literatis recipienda : Nam Hieronimus (qui erat majoris Antiquitatis ceteris, in hunc sensum transfert. *Posuit Tabernaculum su-*

um in Sole. Pagninus verò illum à scripto originali fortasse alteratum & corruptum hoc modo Hebreum in latinum sermonem mutat : In cœlis posuit soli tabernaculum : Et Tremellius consentiens Pagnino. Soli disposuit tentorium in ijs. Verum enim verò si omnia rei veritate, prout sunt consideremus, invenimus, quòd vel Textus temporis ignorantia

tiâ possit esse corruptus, & ab originali manuscripto, quod procul dubio Hieronimus possidebat, alienatus, aut istius viri reverendi autoritas, doctrina & dignitas debet necessariò in quæstionem pro errore tam grosso & palpabili vocari. Ad personam verò ejus quod spectat, verisimile est, quòd universa Ecclesia Christiana virum mediocris scientiæ & in lingua Hebraica versati, ad opus seu negotium tanti momenti & communi totius Ecclesiæ Catholice Bono, quale erat Biblij sacrosancti ex Hebræo idiomate in Latinum translatione obeundum eligere noluisse: Noluit, inquam, homini tam exigui cum in lingua Hebraica, tum misterijs divinis judicij inniti. Quare ex ista consideratione Personæ, cujus diligentia & curæ tantum opus est commissum, sufficientia constat, & per consequens fructus laboris ipsius in justitiæ trutinis nullo modo cum illis aut Pagnini aut Tremellij sunt ponderandi aut comparandi. Porro etiam nemo negare potest, quòd Papa & integra Romanæ Ecclesiæ turba ipsi in hoc negotio assisterent, ei antiquæ manuscripta præbentes, quæ ipsum in vera interpretandi via & sensu dirigerent, ita ut antiquæ autoritatis consensus minimè illi deesset in sua interpretatione, quo inter verum & corruptum textum discernere potuit: Atque idè, ut neque interpretes recentiores pro sua translatione accusemus, neque à laboribus & meritis Hieronimi quicquam derogemus, ut pote quæ æterno laudis monumento inculpuntur, debemus potius errorem corruptioni vel adulterationi Textus Hebræici ascribere, quàm ipsorum cuiquam: Idque præcipuè, quoniam scripturarum harmonia in genere & subjectum totius istius Psalmi, in quo Textus ille recitatur in specie magis ad Hieronimi, quàm ad illorum interpretationem inclinari, quemadmodum magis particulariter his argumentis sequentibus comprobabo: Quorum primum sumitur à radicali capitis subjecto, in quo hæc verba (posuit Tabernaculum suum in sole) reperiuntur: Atque etiam ab alijs paginæ sanctæ locis: Secundò à mystica & Cabalistica vocabuli Hebræici solum significantis: Terriò à Resolutione Theologorum, cum alijs circumstantijs ad ea pertinentibus: Quartò ab Astronomica observatione atque etiam à dignitate & excellentia solaris creaturæ. Quintò ab Arithmetica consideratione: Sexto à puncto & Circulo in geometriâ: Septimo à majoris in Musica seu harmonia perfectionis consonantia: Octavò à Physico seu naturali respectu: Ac in postremo loco à sapientissimorum ac divinissimorum Theo-Philosophorum consensu & asseveratione, qui etiam exactè cum scripturæ sacre symphonia conveniunt. De istorum quolibet suo ordine. Ad primum quod spectat, evidenter patet, quòd radicale Psalmi 118, sub-

jectum Creatoris in creaturis cœlestibus divinitatem digito quasi indicare videtur, & consequenter per excellentiam exprimit ipsam in splendidissimo corpore solari in habitare: Quid enim aliud vult primi versus sensus, qui dicit: Cœli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annunciat firmamentum. Quibus innuere videtur, quòd gloria creatoris, quæ inest creaturæ revelat nobis Creatorem in creatura. At ubi gloria est præsens, ibi essentia non abest: Vnde sequitur, quòd iste Creator, qui solem cœlestem suâ gloriâ & influentiâ vitæ & lucis implevit, se ipsum in universa mundi fabrica in sole & mediante sole, atque à suo tabernaculo solari perspicuè revelavit, quemadmodum per effectus ejus naturales in ordine octavo explicatis expressè declarabitur. Nonne hoc idem verbis Apostoli colligitur: Invisibilia (ait) Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas &c. Quibus innotescit, quòd sempiterna Virtus, imò verò & divinitas Dei conspiciantur in creaturis & multùm magis in sole, quoniam ipse est omni alia creatura luce plenior & clarior: At D. Augustinus ait, quanto plus aliquid lucis in se habet, tantum magis Dei sibi vindicare videtur: Nonne habemus hoc totum à sapiente luculentius explicatum? Sol, inquit, illuminans per omnia respexit & gloria Domini plenum est opus ejus &c: Hoc est plenus est essentia divinâ seu spiritu Domini: Non tamen intenditur, divinitatem esse inclusivè in sole, quatenus ipsa etiam est exclusivè in & super omnia: Non aliter quæm spiritus humani sanguinis dicitur habere cor pro principali suo tabernaculo, & tamen inest omni totius spiritus & corporis particula. Iterum apparet ex istis verbis, quod æternus sapientiæ spiritus solem Cœlestem eligeret pro vase seu subjecto purissimo, ut in ipso ad creaturarum omnium vivificationem, animationem & multiplicationem ageret sive operaretur: Ob hanc igitur causam ipsa in propria sua persona ait: Ex ore Altissimi prodij primogenita, in cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens &c: Hisce arguit Catholicus hujus mundi agens, quod sol moveatur in & super ipsum &c: Vnde & alibi: Sol in aspectu annuntians in exitu vas admirabile, Excelsi opus: Magnus Dominus, qui fecit illum, & in sermonibus ejus festinavit iter &c: Ac si dixisset, solem divino verbo suum efficere iter: Et si quis bene istius capitis sapientis sensum animadvertere velit, illum cum isto Psalmo Davidis optimè sentiet convenire. Pro secundo argumento, quod in Cabalistica Elementorum vocabuli Hebræici שֶׁלֶחַ hoc est, sol, expositione consistit: Invenimus in eo duplex שֶׁלֶחַ seu schin, quod Cabalistæ

1 sal. 18. 7.

Rom. 1. 20.

Eccles. 42. 16.

Eccles. 24. 5.

Eccles. 43. 5.

faciunt expressionem seu characterem symbolicum ignis sive Lucis, ut è regione in vocabuli medio consistens, quòd laquæ existentiam arguit. Ac si per vocabuli essentiam intenderemus naturam cœlorum humidam, in centro contractam, & duplici proportione lucis seu emanationis, sanctæ à numeratione Cabalistica Tiphareth, quasi pulchritudine & splendore descendens illuminatam. Quo doceretur, quòd massa illa cœlestis aquæ, seu ex purissima ætherea substantia globoso more contracta, adaptata & præparata sit pro Tabernaculo solis Spiritualis, qui est purissima & essentialissima Lux illa, in qua non sunt renebræ ullæ: Non quòd in eo, uti diximus, includatur, sed (ut dicunt scripturæ, quòd spiritus Dei Sanctus esset in Christo carnali tam abundanter, unde verbum dictus est incarnatum, seu quòd caro esset verbum factum) & tamen verbum seu spiritus ille non erat ab ulla creaturarum abfens, quatenus omnia essentialiter & præfentialiter implet: Nam spiritus iste Dei in est omnibus, ut scriptum sacrum sparsum habet.

Tertium quòd attinet, in libro, cui Titulus est Resolutio Theologorum, invenimus ex Theologorum omnium consensu, quòd lux illa, quæ ubique per cœlorum & mundi cavitatem ante quartum creationis diem esset expansa & in tribus ejusdem diebus, loco solis inserviebat, esset die quarta in corpus solare contracta & congregata: At lux ista, quæ sic erat dispersa, immediatus actus seu emanatio illius spiritus seu Ruah Elohim, qui ferebatur super aquas, & per consequens illa lux, quæ est in sole participat procul dubio abundanter cum Divinitate, ut in octavi seu ultimi Argumenti discussione clarè demonstrabitur.

Quartum, quod ex cœlesti seu Astronomica dignitate elicitur: Evidens est, quòd solaris mansio in se Divinitatis haud parum comprehendat, quoniam, quantum magis perfectionis aliquid habet in se, & cæteris antecellit gloriâ & dignitate, tantò magis Divinitati accedere videtur: Nam ab Hermete docemur (in hoc haud à Christi doctrina dissentiente) quòd Bonum & Perfectum sunt solius Dei. Iam verò solis macrocosmici dignitas & perfectio facile in eo discernitur, quòd regalis iste Phæbus igneo suo curru per cœlorum Centrum sive medullium vehitur, aureis comis effulgens, super eminens sceptrum & gubernationem mundi quasi imperator supremus tenet: Ut pote sub cujus ditione & imperio, virtutes & actiones omnium aliorum corporum cœlestium consistunt: Ut iam bilichus & multi alij docti asserunt: Et Proclus dicit, quòd omnis stellarum potestas seu potentia ad aspectum solis in unum congregatur, quæ

tum postea, mediante igneo dicti solis spiraculo super terram disseminatur: Nonne etiam ratione gloriæ vasis seu organi illius Cœlestis, comparat sapiens claritatem solis increati sive divinæ emanationis cum eo, ratione suæ pulchritudinis & fulgoris? Nonne itidem ait Syriachus, solis fabricam esse gloria Domini plenam? Sed plura de his, ubi argumentum octavum discutimus.

Sap. 7. 29.

Quintum docet, qua ratione more Arithmetico probatur, Divinitatem insignem debere inesse Tabernaculo solari, nimirum, ut est unica sola virtus stellaris, à qua omnis stellarum Cœlestium multitudo suam essentiam formalem, seu Lucem atque influentiam deducunt: Non aliter, quàm ab Vnitate Arithmetica omnes numeri, quicunque derivantur: Nam binarius habet formam Vnitatis bis conceptæ; & Vnitas ter concepta producit ternarium, atque ita in infinitum. Vel ut una candela accendit alteram, ut secundam & tertiam & sic in infinitum: Sic candela ista informat lumine suo innumeras cœli stellas, & tamen suam propriam unitatem intactam & sine ullo dignitatis aut gloriæ aut virtutis detrimento reservat. Quid denique tot essentielles virtutes, tot gratias & ornamenta Stellis impertire queat, quod non est Divinitate locuples? Aut quid perfectionis potest dare quod non habet, aut à tanta Divinitate non accipit?

Ad sextum Argumentum, quod in Geometria versatur. Cum ergo respectu Geometrico sol sit corpus sphericum, necesse est, ut puncto suo centrali sit præditus, in quo potestas seu virtus ejus illuminans consistit: Quia circumferentia nihil est aliud, quàm quædam semidiametralis dilatatio existentia & essentia punctualis à centro ad circumferentiam. Atque hoc idem est, quod Philosophi pro hoc eorum axiomate intendunt. IN MEDIO CONSISTIT VIRTUS & veritas. Iam verò si admirabilis pulchritudo & virtus splendida in sole non esset ab ejus Centro versus circumferentiam emissa, sequeretur, quòd illa à Principio interno non procederet, & per consequens, quod ipse more, Lunæ aliquem alium illuminatorem extrinsecum requireret: Sed quòd hoc longe aliter habeat, in eo declaratur, quoniam nullum in mundo universo corpus est, huic claritate & splendore lucido coæquandum. Quo arguitur planè, quòd corpus hoc splendoris & gloriæ suæ initium à quadam Divinitate Centrali seu virtute Dei lucida & apparente habeat, quæ instar animæ in creaturæ centro vivit & inactuat, movendo à centro, circumferentiam ejusdem versus: Atque ita corporis solaris superficiem seu aspectum-

spectum reddendo igneum, lucidum & coloratum: Efficit, ut secundum centralis agentis infinitatem radiantem, suam emanationem ad omnes vasti orbis mundani limites transfundat sive emittat: Hinc idè dicitur, quòd Deus sit Centrum & circumferentia: Nec cuiquam videatur alienum, quòd lucem increatam ab effectu, hoc est, respectu ad tabernaculum ejus solare habito, visibilem faciam: Quoniam scripturæ multis locis testantur, quòd sit ignis consumens: & alibi Spiritus sapientiæ solem & Astra Luce & claritate excellere dicitur: Atque iterum, quòd lumine tanquam vestimento induitur: Ac si quis diceret, lucidum solare corpus, esse quasi vestimentum; vel ut in Textu est: Tabernaculum Divinitatis: Denique fons & Pater luminis vocatur Deus, & consequenter, nulla potest esse Lux sive sit visibilis sive invisibilis, quæ ab isto fonte lucido invisibili ortum suum non habeat: Nonne agnoscit Apostolus, quòd per fidem sit credendum, quòd ea, quæ sunt visibilia, fuerint prius ab invisibilibus? Quare sequitur, quòd Lux in sole corporali visibilis sit, à luce solis spiritualis nimirum à Spiritu Divinitatis invisibili, quæ lux invisibilis est cõtinaua in essentia cum illa lucis tam invisibilis, quam visibilis portionibus, quas creaturis omnibus impertivit.

Septimum Argumentum, quòd Spiritus Divinus *Pofuerit Tabernaculum suum in Sole*, observatione Musica ex solis in cælo positione confirmatur: Nam si nobiscum reputare velimus, quòd Deus, ut per se exiltere dicitur, reputatur à scripturis in cælo cælorum sedem suam habere, & tamen ad cælum respicere non dedignatur: Possimus quidem ipsum comparare unisono in Musica (si sacra cum profanis componere fas sit) Nam si chorda instrumenti Musices apertè pulsetur, sonabit unisonum à ponte seu basi instrumenti ad ejus caput. Simili ratione, si imaginemur chordam à cælorum summitate usque ad centrum seu terram esse extensam: Nam totum hoc spatium repletur Divinitate: Non aliter, quam chorda instrumenti percussa sonat æqualiter à capite ad pontem instrumenti. Iterum, si chordam illam, instrumenti directè in medietate seu puncto centrali lineæ premamus, producet perfectissimam consonantiam diapason: Nam si aliqua chordæ medietas per se pulsetur, sonabit Diapason ad totum. Quibus patet, quòd in unisoni centro consistit sive sita est totius perfectio: Nam quamlibet chordæ æqualiter divise portio, consonantiam perfectissimam, ad totum adæquabitur ita, ut istud medium assignabit centrum ad circulum, cujus Diameter erit chorda illa integra. Pari etiam relatione ad Monochordum Mar-

crocoticum, necesse est, ut medius punctus sive chordæ semidiameter à summo cælo ad imam terram extensa, sit consonantiæ summæ perfectionis sedes, quæ unisono correspondet, ut unum ad duo, hoc est, in proportionem dupla. Sequitur ergo & per effectum patet, quòd sol (qui est Dei Tabernaculum positionem suam habeat in loco isto mundi centrali, qui respondet toti mundi semidiametro, sive Monochordi mundani chordæ, ut 1. ad 2. Hoc etiam confirmant Astro-nomi, dicentes, solem haberè suam sedem in centro cæli. Iam verò observe-tis velim, quomodò consonantia sive concordia hæc perfecta mystica ex Divina & radicali unitate seu unisono, qui sonavit sive edidit verbum FIAT & FACTVM EST, fuisset formata, Vnitas dixit Fiat, atque ita unisonus produxit emanationem Divinam, numerum binarium arguentem, atque ista emanatio eundem habuit respectum ad Veritatem, unde egressa est, ut Diapason seu perfectio ad Unisonum: Verùm emanatio ista splendidissima, à qua omnia sunt creata, & formata in vera Harmonia, procul dubio in isto mundo locum regalis sui ad creaturas aspectus perfectissimum in puncto diapasonis eligebat, qui est perpetuè in medio unisoni, & per consequens in centro Cælorum; sed apparet etiam oculis nostris, quòd sol à summo Creatore disponatur in medio septem Planetarum: Atque iterum evidens est ex Divina illa gloria, quæ emicat ab eo, quòd sit sedes Divinissimæ perfectionis: Hæc ergo erat ratio, quòd Platonici sint imaginati, solarem orbem sive spheram esse mundi Animæ sedem. Iam verò, ut regalis ista consonantia Diapason comprehendit in se alias Musicæ consonantias duas, nimirum illam Diapente & Diatessaron (nam ex istis duabus conficitur Diapason) Verisimile est, quòd tota cælorum harmonia & consequenter universi mundi ad actum in isto organo creato redigitur, cujus actor seu Musicus agens est Spiritus æternus, qui omni minuto edit creaturis ab isto glorioso organo vitæ & salutis tonos, & virtutes impertit illis vivificantes, multiplicantes & præservantes: Nam hoc est unicum Christi seu verbi æterni in hoc mundo officium, ut pote in quo (teste D. Iohanne) ^{10h. 1.} est vita.

Argumentum octavum probatur physica sive naturali consideratione: Nam nos atque etiam cætera animalia observamus; imò quidem & ipsæ herbæ & vegetabilia terræ videntur agnoscere, quòd in sole consistat vivificationis & multiplicationis Thesaurus: Vnde satis liquidum redditur, quòd sole nobis appropinquante, herbæ & Arbores,

SECTIONIS PRIMÆ LIBIV.

quæ tempore hyemali videbantur quasi mortuæ) incipiant jam resurgere, vivificari, & virides suas vestes de novo induendo reflorescere animadvertuntur. E regione verò recedente Sole, ultra lineam æquinoctialem, exiunt non modò suos flores, & femina & quasi amictu lugubri ob Solis recessum seu elongationem ab ipsis sunt vestitæ: At ait D. Paulus: Deus vivificat omnia: sequitur ergo, quòd si Sol sui præsentiam afferat mundo Elementari vivificationem, manifestum est, quòd ipse hoc acquiritur donum ab illo Dei spiraculo, qui est vitæ Spiritus, quem Deus affluenter in istud vasculum suâ gloriâ plenum effundens, ipsum reddit organum idoneum ad tales actus vivificos creaturis mundanis inferioribus liberaliter implendum. Nonne ait Textus, quòd hunc spiritum effuderit Deus super omnia opera sua secundum datum suum? Cur igitur quæstionem aut scrupulum efficeret quispiam de habitatione Spiritus istius in Sole? Hoc ergo est præcipuum Psalmi hujusce 18. Subjectum: hæc summa ejus intentio, ut Mortalibus narret cum D. Paulo Rom. 1. & Salomone Sap. 13. 1. quòd gloria atque Divinitas Dei appareat ex & in creaturis cælestibus homini, hoc est ex ipsâ creatura seu organo solari Spiritus æternus effulgeat, gloriamque suam nobis revelat ex ijs. Quòd etiam confirmare videtur Job: Cælos, inquit, ornavit Deus Spiritu suo. Atque hic est Spiritus iste, qui sui splendoris admirabilis præsentiam Solem reddidit cæteris stellis pulchritudine eminentiorem: & ob istam rationem à Platoniceis (qui in hoc divinum Orphea sunt imitati) mundi oculus dicitur, quippe in quo & per quem, tanquam in claro & posito speculo omnia sunt detecta, reddunturque manifesta. Atque iterum Heraclitus Philosophus: Si Solem è mundo sustuleris, quid est nostrum corpusculum, si desit anima? Nulla ibi contrectatur vena pulsabilis, nullus in eo vitalis habitus aut respiratio: Hac etiam de causâ appellatur fons sanguinis, qui irrigat & humectat alia corporis membra: Ita etiam ab effectu patet, quòd virtus vegetationis & conservationis rerum tam inferiorum, quàm superiorum à Sole oriatur: quatenus ipse impertit & inspirat suo lumine vitam & calorem inferioribus & lucem formalem assignat superioribus. Iamque Lux ista est simplex quidam actus, qui in se mediante calore vivifico & calore innato convertit omnia, omniaque penetrat, & eorum virtutes per omnia conducit, simul atque tenebras & obscuritates dissipat & expellit. Quibus sat liquidò constat, quòd si vita in genere sit in verbo, ut D. Johannes ait: Si iste Spiritus vitæ vivificat omnia. Vt D. Paulus & Judith affirmant. Si Spiritus Sapientiæ sit splendor Majestatis & Sole luculentior, simul atque purus Spiritus, qui est omni re

mobilior & agilior, si res omnes penetret ratione suæ puritatis, ut Salomon habet. Ac denique si omnes hæ proprietates in virtute Solari inveniantur, Quid hominem sibi constantè dissuadere potest, Textum illum Hebræicum Davidis non rectò fuisse ab Hieronimo intellectum in ista sua interpretatione Posuit Tabernaculum suum in Sole? Hoc profectò erat admodum necessarium, ut homo intelligeret; cum quidè ad hanc usque horam non sint multi, qui agnoscere velint Spiritum Dei immediate operari in organo suo Solari & per Organum Solare, quippe qui seducti doctrinâ Ethnicâ multa admittunt agentia & causas subalternas activas, quæ per se sine ulla relatione ad Spiritum divinum operari credunt. Hinc ergo erat, quòd quam plurimi creaturas pro Creatore adoraverunt; imò verò Soli cælesti, cultum adhibuerunt superstitiosum, accipiendo creaturam pro creatore in creatura: in quem errorem Ægyptij malâ disciplinâ distracti inciderunt: Nam ipsi illuminatam creaturam pro ipso illuminatore adorantes Templum & Civitatem dedicaverunt in honorè Solis: Atque hinc erat, quòd equi & currus Solis, quos Iudæi ignorantes ante portam Templi veri Dei suspendi fecerunt, justè à pijs erant pessundati & penitus aboliti. Iste error, qui in hunc diem Aristotelicè doctis adhæret, suis proprijs characteribus à D. Iohanno delineatur: Vita, inquit, est in Verbo, & hoc verbum seu Lux erat in mundo, & mundus ab eo est factus, & mundus non novit illud, sed quicumque eum receperunt, hoc est, agnoverunt, nimirum quod ab eo omnia sunt facta & quòd sit omne in omni, sunt numerati inter filios Dei &c. Sed pauci sunt, inquam, Aristotelica doctrina distracti, qui hoc agnoscere volunt, unde D. Paulus: Dij sunt, qui dicuntur sive in cælo, sive in terra, nobis tamen (ac si dixisset Christianis) unus Deus Pater, à quo omnia & nos in illo & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum, sed in omnibus non est scientia hæc &c: Quasi dixisset pauci sunt, propter Sapientiæ mundanæ ignorantiam, qui hoc sciunt. Ergo Iohannes: Mundus per ipsum est factus, sed mundus non novit eum. Quo sermone nos docet, quòd sit solus Spiritus Dei & non creatura, qui operatur omnia: & per consequens concludere possumus, quòd Spiritus Dei sit essentialiter in Creaturis, quare opus est, ut ipsum simpliciter consideremus & agnoscamus in operibus ejus: Nam ille, qui se Christianum profitetur, atque ista non novit, non est nisi nomine Christianus, & consequenter vanus & miserabilis, ut testari videtur Salomon in loco antè citato, dicens: Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei: & de his, quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus

Ecd. 1.

Job 26. 13.

Isai. 19. 18.

Ioh. 1.

I. Cor. 8. 3.

Sap. 13. 1.

operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex &c : Ac si dixisset ipsa Creatoris Divinitas à vero Christiano debet in creatura decerni. Quare & Apostolus, ut supra : Invisibilia Dei à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & Divinitas. Quare revelatur ira Dei super homines tales, qui veritatem Dei in injustitia detinent &c : Ac si dixisset tales homines hujus mundi docti, qui injusti Philosophorum Ethnicorum documentis ignaros mundanos à veritate divertere tentant à Deo strictè punientur : quoniam veritas sincera est virtus & Divinitas Dei, quæ debet ab hominibus apprehendi : Non enim illa Philosophia est amplectēda, quæ ex hominum traditione constat & secundum Elementa mundi se habet, sed illa, quæ est secundum Christum, in quo habitat plenitudo Divinitatis corporaliter : ipse ergo est Philosophiæ & subjecti ejus fundamentum, ut testatur Apostolus : Hisce ergo arguitur, quòd Divinitas in Creatura possit decerni in & per aspectum Creaturæ : At Sapiens ait : Sapientiam Deus effudit super omnia opera sua, secundum datum suum. Hoc est uni creaturæ majorem & alteri minorem illius portionem impertivit. Possumus ergo Creaturæ physiognomiã respicere & per eam de doni portione à Deo ei assignato judicare : At ait Textus : Opus Creaturæ Solaris est gloria Domini plenum : Sequitur ergo, quòd Deus maximam suæ dignitatis portionem assignaverit Corpori Solari : inter Cælestia, ut Christi corpus pro vase suo electo seu myrothecio inter homines elegit, ut in eo pretiosam suam Divinitatem pro hominum salute reconderet.

Concludimus ergo, quòd rectè cecinit vates regius : Cæli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annuntiat firmamentum : At si cæli creaturæ omnes enarrant gloriam Dei, multò magis & per excellentiam corpus Solare, quod est Gloria Dei plenum Quare sic pergit : In Sole posuit Tabernaculum suum : hoc est, ipsum elegit pro loco regio suo in cælo & in terra Dominij. Quare dico, quòd iste Spiritus, qui Sole loco Tabernaculi utitur, ex eo creaturis, formæ, vitæ, vegetationis & multiplicationis dona distribuit : & tamen non agnoscam cum Aristotele, quòd Sol & homo generent hominem : Sed potius, quòd Spiritus ille potens, qui vivificat omnia, est ille solus in omnibus, qui potenter illam vitæ vim & naturalis caloris spiraculum tam homini, quam cæteris creaturis clementer & suaviter ubique, sed præcipuè ex palatio suo Solari afflare & concedere solet : & quòd vitam multiplicatione & calorem innatam illis assignatum & à Solaris Tabernaculi plenitudine impluit, qua tum postea creaturæ sustineantur ac præserventur in suo esse : At

ista (ut mihi videtur) est sana & vera doctrina, quæ omnem actionem vivificam tam immediatam, quam juxta mundi doctrinam illam mediatam, si qua sit, ei Soli, qui solus agit & operatur, ascribere & non creaturæ organicæ : in quo & per quod creator & omnium effector operari solet.

Ad translationes verò Pagnini & Tremellij quod spectat : Nempe Soli posuit Tentorium in ijs : si talis revera esset Textus originalis, quid quæso instructionis, salutis aut commodi nobis hominibus adferre potest talis interpretatio ? Prima translatio nos docet, quòd Spiritus Domini sit in lucidissima cæli creatura : inde nos admonendo, quòd laudem & gloriam pro beneficijs suis ascriberemus ei, qui fecit tale organum pro creaturarum salute, & qui operatur in eo, & non creaturæ, seu Tabernaculo ejus : quemadmodum Ethnici fecerunt, qui Solem orientem pro Deo adorare solebant. Quare maxima est nobis utilitas, ut exinde doceamur, evitare Antiquorum Ethnicorum Idololatriam ? Deinde, ut per superexcellentiã agnoscamus Divinitatem regnare in creaturis : E regione verò expositio secunda videtur esse res tam exigui momenti & tam parum ad salutem hominum conducens, ut non satis videatur dignum aut utile, ut à digito Spiritus Dei inter monumenta salutis scriberetur : & per consequens, quid novi hominibus afferre potuit ista interpretatio : Deus Soli posuit Tabernaculum in cælis ? Quis enim ignorat, aut quem latere potuit, solem sedem suam habuisse in cælo ? Nonne hoc intelligit quilibet rudis intellectus puer, oculari solummodo demonstratione directus sine admonitione Prophetæ ? In quo, quæso, est ista interpretatio ad Textum præcedentem pertinens : Cæli enarrant Gloriam Dei &c. Cur mentionem fecit immediatè de Sole ? Anne bene sequitur, quòd Deus fecerit Tentorium Soli ? Minimè gentium, sed ut intelligeremus, quòd cælorum pulchritudo & gloria lucida procederet à spiritu illo splendido, qui fecit Solem suum Tabernaculum, & quòd ab ipso affluenter influentiæ suaves & benevolæ creaturis mundi inferioris distillentur & impluantur.

Iam verò in loco ultimo ad Argumentum posterius accedam, in quo ostendam vobis, quomodò illa Hieronimi interpretatio sit varijs Theophilosophorum opinionibus stipata : Dicit unus, cui etiam D. Augustinus astipulari videtur, quòd quælibet res tantum sibi Dei vendicet, quantum magis capax est luminis : At Sol est omnium hujus mundi creaturarum clarior fulgentior : Multi ergo Philosophi conveniunt in hoc : In lumine (inquiunt) numen in numine lumen. Et Plato ait : Ne loquaris de Deo sine lumine. Nonne hoc totum confirmant scripturæ ? Deus (ajunt) vestitur lumine quasi vestimento : Atque etiam dicitur

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

est alibi ignis consumens. Et alibi est Lux, in qua non sunt tenebræ ullæ. Concludo igitur D. Hieronimum fecisse interpretationem suam in vero sensu & per consequens exinde colligere possumus verissimam & radicalem Rarefactionis & Condensationis rationem: Quippe quarum prior à solis Præsentia sive activitate viva à spiritu in sole; & posterior ab ipsius absentia, & per consequens à majori vel minori cessatione in calore activo solis: Hæc, inquam, sunt causæ alterationum in Catholico mundi inferioris Elemento. Atque hoc totum in instrumento experimentalis facile deprehenditur: Nam quo magis sol nobis appropinquat, uti in æstate accidit, eo magis aër in vitro dilatabitur, quod quidem in eo manifestatur, quia in ætivo tempore aqua præcipitari solet: E contra quò magis sol recedit à nobis, & quò magis in hyemali profundo immergitur, eo magis condensatur aër in vitro: Idque per aquæ in collum vitri elevationem manifestatur: Nec quidem dicimus, quò tota ratio

Rarefactionis & condensationis procedat solummodò à Spiritu in sole existente; cum idem etiam spiritus sit præsens tam in regione Elementari, quàm Ætherica; & habet potestatem vitæ & virtutis ventorum in suo Dominio; qua mediante tam in Hyeme, quam in Æstate aut exaltat aut deprimit aquas in vitro, & per consequens est causa immediata condensationis & Rarefactionis aëris tam in vitro, quàm extra vitrum instrumenti: Et hoc modo efficit diurnam mutationem quadruplicis conditionis in generalibus aquis *Elementaribus* subluaribus seu elemento Naturæ humidæ Catholico, illud multiformiter mutando de Natura in Naturam, quas in illo Elemento mutationes Veteres, quos Nostrates sequuntur, vocaverunt Elementa: Vti infra Demonstrabitur clarius: Sed prius accedamus ad cælorum fabricandorum rationem, quod opus per Condensationem & Rarefactionem operante Ruach Elohim, erat completum, uti capite sequenti declarabitur.

CAPVT. IV.

Qua ratione æternus Ruach-Elohim, sive Spiritus Domini, qui ferebatur super aquas, cælos ex ijs per Rarefactionem efformaverit ac disposuerit, & quomodo ipse stellas per viam condensationis in ijs produxerit.

2. Petri. 3. 4.

Est equidem Apostoli Petri assertio, quòd cæli erant prius & terra de Aquis & per Aquas consistens Verbo Dei. Quo sermone elicimus tam causam materialem, ex qua mundus & per consequens cæli erant creati, nimirum aquas; quàm causam efficientem seu Divinum artificem in illo opere stupendo, videlicet Verbum seu Ruach-Elohim, per quem ædificatio talis mediante actu rarefactionis & condensationis est facta atque sustentata: Nam per viam condensationis aquæ tenues & invisibiles, ac tum aquæ illæ grossæ visibiles in terram visibilem sunt contractæ, quæ omnia afflatu suo frigido effecit. Divisis ergo aquis subtilibus à grossis modo adhuc confuso, Spiritus Domini seu Verbum, cælorum fabricam ratione Rarefactionis vel majoris vel minoris est aggressus: Nam in prius afflatu suo vivissimo, agillimo & lucidissimo subtiliavit aquas superiores & rariorem & digniorem earum portionem assignavit cæli Empyreï fabricæ, ipsamque ita suo spiritu igneo animavit & informavit, ut perpetuò in statu illo virtute verbi permaneret, & propter spiritus istius Divini in eo Dominium cælum igneum seu Empyreum atque intellectualem nuncupatur. Quare locus iste beatus ob copiosam Dei in illo præsentiam, assignatur Angelorum bonorum atque animarum beatarum mansioni. Deinde infimam harum aquarum superiorum portionem minori Rarefactionis virtute aggreditur spiritus

iste, & secundum suum placitum in orbem seu regiones octo distinxit; videlicet in cælum, quod dicitur firmamentum, quod ordinavit tum postea pro stellarum fixarum sede: Et in cælum seu orbem saturni, & illum Iovis & Martis & solis & veneris & Mercurij & lunæ. Quos omnes orbem seu sphaeras ita rarefactiva sua virtute disposuit, & ab invicem distare ac differre fecit, ut singularum stellarum proprietatibus à Deo ipsis per magnum suum Angelum concessis sive inflatis optimè tam loco, quam Naturæ convenirent. Hoc modo erat mundus Æthereus in regiones tenuiores vel densiores multiplici Ruach-Elohim afflatu redactus: quod etiam Hermes optinè denotat in istis: Distinctis, ait, libratique rebus, quæ igneo spiritu vehentur, emicuit cælum septem in circulos: Vbi significat, quòd esset igneus spiritus (quem Paulo antè vocavit splendorem sanctum) qui sustinebat & elevabat circulos seu sphaeras cælestes in suis locis destinatis. Et alibi narrat, quòd materia ista, ex qua cæli & elementa sunt facta, esset Natura humida, & alibi aquas in Abyssu umbrâ infinitâ velatas vocat. Porro & D. Petrus in loco antè citato fatetur, cælos consistere virtute Verbi. Hinc ergo Sapiens: omnia mensurâ, numero & pondere disposuisti seu temperasti: hoc est, ordinavit & sustinuit spiritus Elohim cælos & Elementa in distincta mensura, & proportionem in ponderositate & levitate, & in

Pimand.

Sap. 11. 21

& in debito ac conveniente numero, nimirum in cœlum Empyreum, Firmamentum atque septem distinctos orbes, cum infinitis corporibus condensatis: Nam tamen cœli sint ex aère & igne conflati, hoc est, ex portione Spiritus ignei, quem à Spiritu lucido Elohim accepit, & portione tenuis aquæ, unde Æther quasi igneus aër dicitur: Tamen ab axioma D. Pauli dicentis, quòd res visibiles essent prius à rebus invisibilibus, instruimur, quòd tam corpora visibilia in cœlo, atque etiam omnes luces visibiles essent prius ab invisibilibus aquis & invisibili formali luce, quæ suam in Deo primaria unitate omnium creatorum numerorum habet radicem: Atque ideo, ut Aristoteles ait, stellæ sunt densiores suorum orbium portiones; ita & ego dico, quòd substantia cœli sit invisibilis ratione suæ raritatis: E contra stellæ sunt visibiles ratione suæ densitatis: Erat enim condensatio, quæ est visibilitatis effectrix & Rarefactio, quæ est invisibilitatis causa. Et tamen nihilominus non concludimus cum Aristotele, quòd stellæ sint densiores partes suorum orbium, sed potius lumina, quæ includebantur in spiritu Tenebræ Abyssis; qui quidem spiritus in separatione lucis à tenebris sursum virtute lucis sive igneæ naturæ inclusæ tendebat, atque ita secundum proportionem ignis æterni formalis inclusi, quem in hunc usque diem lecolapidis Angularis retinet in sede elevationis ipsi appropriata, sustinetur: Haud aliter, quàm ignem illum artificialem Pyrobolus seu fusus dictum secundum proportionem pulveris Bombardalis seu ignis artificialis ad pondus sui corporis vel altius vel depressius in aère elevari cernimus, ibique manet, durante corruptibilis vitæ suæ igneæ Virtute, qua deficiente, iterum deorsum cadit: Sed lux stellaris, corpus spirituale, cui inest, à tenebris elevationem secundum proportionem lucis inclusæ tam altè ascendit, ac in agili ipsius potestate est, considerato stellaris corporis pondere, atque ita perpetuò pender in æthere in certa à centro distantia: Quoniam ignis seu lux ipsius est incurruptibilis & æternæ conditionis, & non deficiet unquam; ut illa Pyroboli: Hoc totum expressius in Tract. 1. lib. 5. cap. 3. physicæ meæ Macrocosmi Historiæ, reperietis, quare vos ad librum istum refero. Iam verò, ut omnes vires illuminantes, & virtutes sive flammæ animantes, quæ aquis universalibus impertiuntur, ijs à splendido isto spiritu seu emanatione sunt data: Ita quidem nulla sunt ex istis luminibus, quæ separata sunt à spiritus istius essentia: Hinc ergo est (Nam quodlibet lumē habuit diversitatē in proportione formalis claritatis & mensura ea mensura corpulentia) quòd unū corpus cœlestē ab alio differat, tam situ & virtute claritatis, quàm motu & influentia ab alio secundum voluntatem creatoris: Sed ex-

tracta quinta Essentia, sive purior essentia, materialis totius chaos, cum puritate luminis, quòd à Spiritu creante egressum est, unita erat alteritati Angelicæ; ambæ hæ naturæ in figura unius massæ ex Tenebræ Abyssis visceribus exsurgentes, & in cœlorum centrum sublimatæ, Regalem ibi loci Thronum Phœbeum sibi vendicant: Atque ista massa sphaerica & luminosa solis cœlestis Titulo insignita est cujus officium est, mediante luce ei à Deo assignatâ illuminare stellas cœli cæteras, & elementa atque Elementata inferiora vivificare: Ita, ut postquam Univerfale seu expansum, per spiritum mundanum lumen, esset die creationis quarto in corpus solare contractum: Illud est ordinatum capitale illud vitæ & vegetationis in mundo stellari organum, quòd influentias seu spiracula ignea vitæ conservationis, vegetationis & multiplicationis emisit atque impluebat affluenter Terræ atque Elemento sublunari Aqueo.

Habetis ergo rationem condensationis & Rarefactionis paucis & tamen satis luculenter expressam, quibus tam invisibilis cœlorum substantia, quàm corpora eorundem visibilia fuerunt facta: Atque hoc non videtur à Doctorum Theologorum, nimirum Basilij & Damasceni opinionibus dissentire: Videlicet, quòd spectat ad modum actionis Divini illius Spiritus in condensatione & rarefactione ante solis in cœlis apparitionem: Quippe, qui volunt, quòd diei rarefactio, aut clarificatio cœli, ab emissionem lucis à Spiritu Divini actu ordinata esset; sed nocturnam condensationem & opaca & condensata in cœlo corpora credunt à tenebrarum contactione fieri, juxta ordinationem etiam Spiritus sacri. Videmus ergo ex sapientiorum Patrum Ecclesiæ consensu, quæ nam sit causa frigida condensantis noctis, & quis calidi & rarefacientis diei actor. Priusquam spiritus igneus per mundi cavitatem delatus in Tabernaculum solare esset congregatus, qui ex deoribus tenebræ Abyssis seu umbræ horrendæ aquis, deorsum simul cum tenebris tertio die in centrum detrusis, spagyrica & separativa verbi Divini virtute extractus erat. Atque ista igitur debet esse ratio præcipua cujuslibet condensationis & rarefactionis ad hunc usque diem: Nam ut spiritus in sole longè à nobis existens, & radios suos in se ipsum quasi respectu nostri contrahens, vel potius faciem suam à nostro hæmisphærio avertens: Vnde fit, ut noctes & tenebræ tunc temporis sint longæ, & dies ac lux sint breves & in calore debiles: Ita etiam commune sublunare Elementum condensationi & incrassationi est obnoxium, & ista de causa cogitur seu contrahitur aër dilatatus in consistentiam nivis, grandinis, glaciæ, nubium, imbriumque frigidorum &c. Iterum,

Resolvit.
 Theol.
 Tract. 2. part. 2
 De opere primidici.

SECTIONIS PRIMÆ LIBIV.

cùm sol nobis appropinquat, elementum illud ita contractum iterum dilatat se: Nam ejus præsentia & calore aquæ frigida deveniunt calidæ, dies augentur & in calore fortificantur. Tunc (inquam) aër invenitur Rarefactioni aptus, unde tam facile inflammatur & in naturam fulguris, coarscationis & similibus (mediantibus Spi-

ritibus Divinis) convertitur.

Hæc pro cœlorum & cœlestium per viam condensationis & Rarefactionis structura, sufficient: Iam verò ad fabricæ orbium seu regionum regni Elementaris rationem; mediantibus condensatione & Rarefactione descendam.

CAPVT. V.

Quomodo aqua inferiores sive Elementum Catholicum, aqueum, sublunare fuerint in sphaeras distinctas (quas mundani vocant Elementa) Divino Condensationis & rarefactionis actu distinctæ atque dispositæ.

CVM per præcedentia sit evidenter demonstratum, quòd universa machinæ mundanæ substantia non esset, nisi ex unica sola materia, quæ erat ex potentialis Tenebrosæ Abyssus visceribus, per spagyricam verbi Divini virtutem extracta, quam Moyses (ut relatam est) vocavit aquas; & Hermes, naturam humidam; ex quibus & per quas (uti tam Moyses, quàm Petrus ajunt) cœli erant prius & terra per verbum: Necessè est, ut sequatur, quòd ex ista Catholica aquarum massa, universale Elementum sublunare tam communiter aëris nomine insignitum, quàm illa humidæ naturæ portio, quæ dicta est æther, esset primordially derivata: Iam verò Generale hoc Elementum per Spiritum Ruach-Elohim quotidie alteratur & à forma in formam transformatur: Nam aquarum visibilibus massa erat prius ab aëre invisibili condensatione extracta atque separata: Atque iterum ista aqua visibilis erat in terram eodem actu mutata: Nonne confirmat hoc Apostolus loco antea citato dicens: Per fidem agnoscimus, quòd semper ita actum sit cum mundo per Verbum, ut ex ijs, quæ videri non poterant, fierent ea, quæ possunt videri? Porro Salomon dicit, mundum fuisse ex materia invisa factum seu creatum, & per consequens aquam atque terram. Sed quid opus est Authoritate sancta, cum communis nos docet experientia, quòd aër condensatus fit nubes, & nubes fit aqua pluvialis, & glacies, quæ est de natura terræ, Boreali condensatione fit ex aqua. Porro etiam, quòd terra esset aqua & illa aqua esset aër, in eo patet, quia arbores magnæ, adustione in vaporosum fumum; & consequenter in aërem vertuntur; denique aër in ignem attenuatione nimia mutatur. Quibus certum est, terram & aquas fuisse prius à re invisibili extractas nimirum ab aëre Catholico & per consequens probatur, quòd Catholicum mundi aër, quem Hermes naturam humidam vocavit, sit Catholicum mundi sublunaris Elementum, cujus mutationibus varijs quadriformis illa natura producit, quæ communiter Elementa quatuor dicuntur, quæ revera nihil sunt, nisi unum Elementum

quadriformiter alteratum: Quoniam evidens est ex prædictis, quòd Catholicus sublunaris aër est radicale subjectum & materialis substantia illarum rerum, quas mundus vocat Elementa: Atque iste aër alteratur ab uno in alterum statum per verbum seu Ruach-Elohim. Iamque nobiscum consideremus, quomodo potens iste spiritus transmutationes suas Proteoticas in una eadem homogenea invisibili aqua & tenui, humida natura aut aëre perficiat: Quo evidentiùs apparet unius naturæ in alteram rotatio; quæ quidem naturæ sic differentes idè dicuntur à veteribus Elementa. Oportet ergo, ut in loco priori consideremus, quòd iste esset vivificus ille spiritus, quem Propheta invocavit à quatuor ventis, dicens: Veni spiritus à quatuor ventis & in suffla interfectos istos, ut reviviscant & c: unde patet, quòd iste unicus spiritus Ruach-Elohim esset regalis quatuor ventorum imperator, & consequenter in ejus potestate erat aërem mediantibus organis suis viscosis, contrahere, atque iterum ipsum dilatare. Quare erat procul dubio hic spiritus & nullus alius, qui animas diversas seu diversarum dispositionum jusserat quatuor vêtos. Angelicosque eorum præsidēs (quorū est sub ipso gubernare) agit ad aërem invisibile in species varias visibiles seu meteorologicas, ubi & quando ei placuerit. Et primū ad actum ipsum generalem ad veras aëre Catholico effigies efformandas; quod spectat: Aer, dicit Iob, subito cogetur in nubes & ventus transiens fugabit eas. Et Propheta: Dante eo vocem multiplicantur aquæ in cœlo, qui levat nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit & produxit ventum de Thefauris suis: Ac si dixisset verbo vel spiritu Iehovæ aër condensando reducitur in aquas, & fulgura transeunt in naturam pluvie. Et Iob: Deus sapientiâ aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura, ligat densas nubes, ut non findantur, facit pluvie statuta & viam fulgetro tonitruum. Quibus omnibus notare atque elicere possumus, quòd aër elementaris visibilis sit reale & radicale subjectum, in quòd spiritus Dei in hoc mundo sublunari ad effectus prædictos visibiles in actum producendos opera-

Gen. 1.

1. Pct. 3. 4.

Hebr. 11. 3.

Ezec. 37. 5.

Iob. 37. 21.

Ierem. 51. 1.

Iob. 28. 25.

operatur: Idque solummodo per viam condensationis & rarefactionis, quod quidem insinuatur ex verbis prædictis, ubi dicitur, sapientiam Dei dare pondus aëri: Nam condensatione primi gradus convertit invisibilem aërem in visibiles nubes, & tunc per profundiorum condensationis gradum nubes illæ in pluvias rediguntur, atque crassior & magis unctuosæ nubes portio in lapidem durum terreum digeritur: Ita, ut ex aëre invisibili tres visibiles substantiæ gradus produci cernamus, videlicet nubem, aquam sive pluviam & densa atque ponderosa terra, quæ est massa illa Lapis Ceraunius dicta, qui cum Tonitruum sonitu seu voce est à nube per spiritum illum editus, videlicet in illo conflictu, qui fit inter naturam liquefactivam ignis & congelationem aquæ gelidæ dispositionem. Iterum ex altera parte aër per rarefactionem in ignem convertitur, nimirum in fulguris seu fulminis existentiam: Atque has omnes mirabiles suas transformationes, de specie in speciem alterationes à Catholico actore ubique in aëre habitante accipit. Ita, ut ex itis percipiatis totum illud, quod veteres Philosophi dixerunt, elementa esse nihil aliud, quam quadruplicem unius & ejusdem Elementi seu naturæ humidæ Catholicæ mutationem, cui Elemento, secundum quod in suis alterationibus apparet variè, varias & diversas sibi appellationes pro sua varietate acquirit, nimirum Elementi ignis, Aeris, vel aquæ vel terræ: Haud aliter, quam eadem aqua, si calefcat dici potest ignis & vaporosus aër, at in natura sua immutata aqua, atque ulteriori congelatione glacies vel gelu vel nix vel pruina, vel lapis vel terra. Et tamen ista omnia in rei veritate nihil aliud originaliter suæ existentia fuerunt, quam aqua tenuis, invisibilis, ex qua cætera quasi visibilia varia à Catholico invisibili primordialiter essent testimonio Apostoli antea citato producta: Hinc verificatur vetus illud Philosophorum: Aqua est Mater Elementorum, cum revera sit unum Catholicum Elementum, in quo omnia: Iamque principalia organa, per quæ & in quibus Spiritus iste Divinus, mediante Proprietate diversa mutat & variat Catholicum istum aërem subjectum in naturam quadruplicem, hoc est, ab una conditione & natura in aliam: Sunt venti Angelici, quos ita ordinavit ac disposuit in hoc mundo, ut à quatuor quartis seu angulis terræ in proprietate diversa spirarent: Nam ut in præcedentibus est dictum secundum Doctrinam Salomonis, quod Spiritus iste Sanctus esset unicus in essentia, at Multiplex in proprietate aut operatione, ita quidem non nisi unicus existens Spiritus (Nam Propheta dixit: Veni Spiritus à quatuor ventis) operatur in mundo quadrifariè mediantibus quatuor ventis Angelicis in Catholico aëris elemento: Nam quando spi-

rat ab Aquilone, contrahit commune illud Elementum in corpus terreum, videlicet Gelu, Nivem, grandinem, glaciem. Unde Psaltes: Deo emittente sermonem suum in terram, quam celerrimè excurrit Verbum ejus, qui edit nivem, sicut lanam, pruina sicut cineres dispergit, deijcit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Ex quo sermone in primis elicere possumus, quod sit non nisi unitum verbum, seu unicus Dei Spiritus, qui tam Boreali contractione, mediante suo frigore (ut Propheta ait) mutat sublunare Elementum in naturam & conditionem terream, nimirum in duram & visibilem consistentiam per septentrionalem Spiritum. Quare ait Iob: Ab Arcturo egreditur frigus: Flatu suo edit Deus fortis glaciem & latitudinem aquarum coarctat: Quam etiam Australi dilatatione liquefacit ac destruit terenos illos effectus, quos asflatus suo Boreali produxit: Secundò, quod subjectum, in quo operabatur ille Spiritus esset aër, quasi Catholicum Elementum, quod per flatum suum Borealem mutavit à suo statu tenero seu molli, levi, volatili, transparenti, tenui & invisibili induram, asperam, gravem, fixam, opacam, densam, atque invisibilem massam: Tertiò, quod Verbum ibi loci sumitur pro Essentiali Spiritu seu motore in ventis omnibus. Quare virtus ejus unica, mutata proprietate, tam in actu condensationis & contractionis, quam Rarefactionis & Dilatationis versatur. Verùm ad ista omnia officienda, organa suis Angelicis utitur, in quibus & per quæ juxta voluntatem suam operatur in cælo & in terra. Unde David: Angeli Dei faciunt verbum. Iterum, cum à Meridie emittit Spiritum suum, tunc Generale seu Catholicum istud Elementum redditur vaporosum, madidum, calidum & facile à concursu fortitudinis septentrionalis, utcumque in minima quantitate, in nubes fumosas convertetur: Nam flatu Meridionalis naturæ est septentrionalis destruere effectus: Atque ita mutua inter istos ventos oppositos concursu sive actione, natura media sive occidentalis, nimirum aquea apparebit in Elemento Catholico, nimirum conditio aquea sive pluvie frigida, quæ se habet inter aërem & terram: Quemadmodum Occidentis positionem videmus inter polum, Meridionalem & septentrionalè: Sed flatu australis natura, est calida & humida, hoc est in eodem statu se habet cum Catholico aëris Elemento in simplici sua natura: quod quidem ni esset, verbum ab illo angulo emissum, noluit tam facile frigidum & siccum Boreæ effectus liquefacere. Præterea, quod Spiritus seu asflatus Dei, qui ab Austro emittitur, Elementum Catholicum varieformiter, sed more Spirituali afficiat, Textus iste Prophe-

Psal. 147. 4.

Iob. 37. 9.

A E F

p. 7.

Ezech. 37. 9.

ERRA.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

ræ confirmat : Deus ab Austro venit, ope-
 ruit cœlos gloria ejus & laudis ejus plena
 est terra : Splendor, ut lux erit, ante faciem
 ibit Mors. Et egredietur Diabolus vel (ut
 Pagninus habet) pestis ad pedes ejus. Quo
 arguere videtur effectus invisibiles, nimi-
 rum corruptionem & infectionem Catho-
 licæ aëris Elementi, quem spiritus iste in
 sua ira & malevolentia emittit ab Austro.
 IGNIS. Verùm cum per organa sua ventosa Ori-
 entis operatur, impressiones in Catholico Ele-
 mento igneas seu æstuosas generat : Ejus e-
 nim existentia in naturâ & dispositionem
 ignis alterat, & tunc Elementi ignei Titu-
 lum ipsi ascribunt Philosophi. Hoc ex plu-
 ribus Textus sacri locis confirmare possu-
 mus: Nam, Præcepit Dominus (ut ait Hie-
 ronimus in suo translato) vento calido &
 urenti, vel (ut Tremellius interpretatur)
 Paravit Eurus silentem, ut percuteret
 sol caput Ionæ, aded, ut æstualet, & pe-
 tijt animæ suæ, ut moreretur. Et alibi:
 Ezech. 16. Ventus urens seu Eurus desiccabit fructus
 ejus & rami ejus erunt marcore contra-
 cti. Atque iterum : Ventus Eurus aduret
 spicas. Et alibi dicit Iehova in sua ira : Per-
 cussi vos in vento urenti &c : Atque ite-
 rum : Postquam veniente Euro, vento
 Iehovæ à deserto ascendente exaruit sca-
 turigo ejus & siccatu erit fons ejus. Et
 Hozek, 2. 18. Propheta Haga : Percussi vos vento urente
 &c : Quibus patet, quòd flante vento O-
 rientali seu Euro Elementum humidæ na-
 turæ Catholicum deveniat æstuosum &
 igneum, ita, ut inflammet & intemperie
 calida perturet corpora creaturarum &
 Vegetabilia desiccando & addurendo de-
 struit. Ex oppositi denique latere : Venti
 occidentales inveniuntur experientia, esse
 naturâ & conditione oppositi Orienta-
 libus : Nam ipsi solent Elementum Catho-
 licum in naturam frigidam & humidam
 aquæ visibilis reducere : Vnde pluvias &
 imbres calidos proferunt : Ita, ut ex istis
 videre liceat, quod formalis actus in quoli-
 bet quatuor angulorum terræ Angelo (quo-
 rum meminit Apocalypsis) habeat virtu-
 tem essentiali ei specialiter à Deo secun-
 dum voluntatem suam; idque in instanti
 suæ creationis sive informationis assigna-
 tam, atque ided in eadem proprietate ope-
 ratur creatura illa Angelica in communi
 Elemento aquarum inferiorum, in qua vo-
 luntas spiritus creantis propriè erat, quan-
 do illam informavit : Ita ut commune seu,
 Catholicum Elementum quotidie de novo
 ab actu essentiali venti Angelici tunc tem-
 poris cum Dominio in eo spirantis infor-
 metur : Verbi gratia, si ventus Angelicus
 Orientalis informat illud de novo, tunc in
 Elementum igneæ conditionis migrat :
 Quoniam calefacit & desiccet per excel-
 lentiam ratione nimia Rarefactionis aëris :
 Si verò venti Angelici Australes sua fumo-
 sa spiracula in illud elementum emittant,

tunc in naturam vaporosam aëris alteratur,
 quippe fumoso more calidum & humi-
 dum redditur. Vnde Elementi aëris vices
 agit: Si venti Angelici Occidentales in eo
 Dominium habuerint, tunc vertitur in
 simplicis aquæ complexionem, & sub E-
 lementi aquæ nomine manet : Ac denique
 venti Borcalis spiracula ipsum reddunt ter-
 reum.

Ex istis ergo inmane & labyrinthicum
 illud dubium, quod instar alterius nodi
 Cordonij tam diu mentes Peripatetico-
 rum perturbaverit, nec ab ipsis fuit un-
 quam ad hunc usque diem resolutum, po-
 test facillimè per istam nostram discipli-
 nam dissolvi atque enucleari: Videlicet di-
 vinare possumus, quæ nam sit forma Ele-
 mentorum essentialis : Nam istâ nostrâ
 Philosophiâ docemur, quòd sit virtus quæ-
 dam Angelica essentialis ventoso vehicu-
 lo in Campum Elementi Catholici aper-
 tum emissâ, seu (sit vultis) essentialis venti
 flatus sive spiritus à Spiritu Dei in aërem
 communem, sive humidam passivam natu-
 reâ emissus, ad ipsam alterandâ & mutan-
 dam secundum voluntatem ipsius, qui
 eum emisit ab una conditione in aliam.
 Porro etiam Catholicus aër ita diversifor-
 miter animatus producere solet meteora
 multarum conditionum : Verbi gratia Ele-
 mentum Orientaliter mutatum profert so-
 boles sibi similes : Videlicet Meteora igni-
 ta, ut coruscationes, fulgura, cometa igni-
 ti &c : Secundum naturam seminatio-
 rum illius spiracula, quod ipsum de novo
 jam informavit : Elementum meridionale
 pariet vapores, nubes æstuosas, fulmina
 & tonitrua : Elementum occidentale plu-
 vias & imbres gelidos & quasi niveales
 resolutiones : Elementum septentrionale
 nives, gelu, glaciem &c : Denique pro pla-
 niore dubij prædicti enucleatione scien-
 dum est, quòd Deus vivificat omnia per
 solum Christum Iesum Dominum no-
 strum, per quem omnia : Ipse creavit or-
 gana Angelica, quos inspiravit spiritu
 suo, essentiali vitæ, qui spiritus essentia-
 lis in Angelis cum sit de essentia Divina,
 à Divinitate separari nequit. Ista ergo
 essentia cuilibet Angelo assignata eandem
 retinet voluntatem & dispositionem,
 quam Spiritus habuit in actu respirationis
 in illum : Quoniam nulla est creatura,
 quam ipse non fecerit propter finem ipsi
 Creatori optimè notum; nimirum, ut
 suam voluntatem in hac vel illa proprie-
 tate completeret. Hinc ergo est, quod
 non sit Angelus, qui habeat Dominium
 super hunc vel illum ventum cardinalem,
 sed divinus spiritus in Angelo quasi orga-
 no, qui Elementum Catholicum in hac vel
 illa virtute essentiali informat & vivificat.
 Quare certum est, quòd Catholici Elementi
 unius informatio quotidiana est virtus seu
 actus Divinitatis ab organo Angelico per
 vehi-

vehiculum ventosum in commune elementum emissus & per consequens Elementi forma est essentialis & vivificus Dei actus ei ab Angelico illius quartæ, in qua spirat ventus præfide inspiratus: Quòd autem interna Angeli forma sit immediatus spiritus Divini verbi vel afflatus, literæ sanctæ nos docent multis in locis: Vnde Iehova Moyfi: Ecce mitto Angelum meum ante te, ne exacerbés eum, non enim feret defectiones vestras, quoniam nomen meum est in eo: Porro dicuntur specula politissima lucem Dei suscipientia. Atque hinc est, quòd nomina eorum terminantur cum El, ut Michael, Rapha-el, Vri-el, Gabri-el, &c.

At verò ad Elementum nostrum Catholicum quod attinet, scio, quòd à mundi istius sapiētibus objicietur: Si non sit, nisi unū Elementū, quod Catholicū dicis, quid facies de Terra & de aqua seu mari quid putas? Nonne sunt ista Elementa distincta, quæ talia ab origine extiterunt? Hisce ergo respondeo, quòd terra erat prius de aquis & per aquas: Teste Apostolo Petro. Quare evidens est, quòd aquæ tempore præcedebant terram: atque iterum cæli fuerunt facti ante terram. Quare videtur, quòd terra non esset nisi aquarum inferiorum spagyrica verbi virtute separatarum quasi fax & sedimentum, ut ex disciplina Moyfis apparet. Porro, quòd aquæ visibiles essent ex aère invisibili per condensationem formatae & productæ. Testatur Apostolus loco superius citato. Quare liquet, quòd mutationes rerum omnium tam visibilium quàm invisibilium efficiuntur per proprietatem sive facultatem condensantem & contrahentem spiritus Dei multiformiter agentis, & quòd reductio eorum iterum à statu visibilitatis in invisibilitatem efficitur per actum rarefacien-

tem & dilatantem illius ejusdem spiritus in essentia, sed multiformis in proprietate actionis, & per consequens, ut aër ab eodem spiritus actu transformatur in aquam, & aqua in terram, per gradus condensationis frigoris, ita etiam actu contrario ejusdem spiritus, nimirum per viam Rarefactionis terra mutatur in aquam & aqua in aërem; idque varijs caloris gradibus. Quod quidem nisi esset, quomodò, quæso, esset possibile, ut tot aquæ à nubibus cadentes, non indies efficerent, ut maria tumescerent & mirabiliter angerentur in quantitate, & aër é contra assiduè decresceret? Aut cur consumptis igne tot arboribus & carbonibus fossilibus non diminueretur terra? Si non esset assiduum supplementum per transmutationem aëris in aquam & aquæ in terram: quam quidem alterationem seu naturæ rotationem licet natura divina more secreto & insensibili efficiat, tamen experientia quotidiana docet, rem ita se habere: Nam quando ligna & carbones ab igne resolvuntur & consumuntur, inveniimus quidem, quòd tota terrestris eorum corpulentia abiit in fumum aqueum feré & in vaporosum aërem mutata crit. At axioma Philosophicum est, quòd res quælibet in primam suam materiam seu principium resolvatur.

Quare manifestum est, quòd tam aqua, quàm fumus aëreus, ex quibus terra lignorum & carbonum compositio est facta, esset prius aër invisibilis. Iterum si ista taliter se non habebant, sulphur illud, pulveres & lapides quotidie à cælo (teste Scriptura) descendentes magis magisque indies auferent terræ inolem. Sed probationes istas speculativas omittendo prædicta omnia ex instrumenti mei experimentalis observatione liquidò fat vobis demonstrare & confirmare aggrediar.

Demonstratio ocularis.

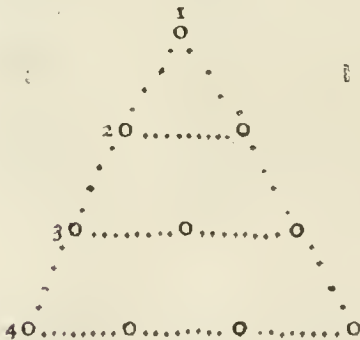
Observamus, quòd illa tota Instrumenti seu vitri Calendarij portio, quæ ab infima ejus vitri collo se ad ejus summitatem sive caput extendit, est solo aère invisibili repleta: At in isto aëris inclusi modico varias alterationes & mutationes haud paucas virtute & actu quatuor ventorum in aère aperto spirantium inveniuntur: Nam cum Ventus Orientalis cum Dominio spiraret, tunc aër iste inclusus seipsum in collo vitri dilatat atque extendit, & aquam in ipsa frigoris virtute elevatam deorsum ad plus minusve pro ratione Dominij caloris deprimit. Quo liquet, quòd dilatans talis venti spiritus facit aërem apertum ad naturam igneam inclinare: quatenus ignis dignoscitur nihil aliud, quàm aër extremè dilatatus; tametsi revera sit exuberans formæ lucidæ præsentia, quæ per caliditatem ejus motum perpetuò concomitantem ita dilatat: At verò si ventus

Australis flet, tunc etiam dilabitur aër inclusus, sed non in gradu ignis sed aëris solummodo & per consequens non depellet aquam frigore in collum vitri elevatam per tot gradus deorsum: Verùm si ventus Occidentalis Dominium in aère libero habet, tunc aër vitro inclusus se reddet adhuc spiffiorem; & ob istam rationem aquam in collo exaltatā non multum detrudit: quoniam frigiditas habet sufficientem potestatem in illo vento & per consequens aërem magis condensat, quàm dilatat. Denique si Venti Septentrionales in aère mundano gubernant, tunc aër inclusus èd magis contrahetur & coarctabitur, & per consequens minus requiret spatium pro sua mansione, quantò frigidior erit ventorum illorum actus. Hoc in eo arguitur, quoniam, quòd frigidior est ventus, èd altius elevabitur aqua in collo vitri: Vnde constat, quòd quò magis aër contra-

hitur, eò etiam magis condensatur, & consequenter ponderosior redditur, considerando proportionem loci, in quo existit: Nam aër, qui in sua dilatatione tantum ponderavit in spatio semiulnæ, tantum etiam ponderare debet in spatium duorum pollicum contractus, Vt ex instrumento nostro experientiali colligere fas est.

Atque ex istis decernere possumus, quòd non sit in veritate & radicaliter nisi unicum Catholicum sublunare Elementum, quod assidue mutari & Protei more transmutari solet secundum Angelici spiritus tunc temporis ab aliquo terræ angulo spirantis naturam & proprietatem: Vnde liquet, quòd quadrupliciter secundum quatuor ventorum Cardinalium virtutes & conditiones de novo informetur & alteretur: Quas quidem in uno Elemento mutationes quatuor, uti diximus, distincta fecerunt veteres Elemēta æqualia tempore partus seu ortus & ordine existentia, quæ rerum omnium finxerunt principia primaria. Sed apparet ex istis, quæ à nobis sunt dicta, quòd ista Philosophorum & precipue Peripateticorum positio est incongrua & à veritate dissentiens, utcunque inter homines tam doctos quam ignaros disciplina Ethnicorum innitentes frequens & communis sit illa opinio.

Possum etiam mundi creationis mysterium per viam progressionis Arithmeticae hoc modo demonstrare.

Hic habemus progressionem in mundi creatione more Arithmetico descriptum.

1. 0 denotat Unitatem illam, quæ erat ante omnia, quæ unitas dum in se ipsa sine ulla emanatione maneret activam suam proprietatem in potentia tenebrosa & quasi nihilo reservavit, atque idè pro nihilo quo ad nos æstimabatur: tamen in se esset omnia complicitè: Tunc secunda series. 2. 0 0 arguit emanationem actualem increatae lucis ex unitate seu potentia divina, cujus præsentia humida natura ex Tenebrosa Abyſſo nempe. 1. 0 apparebat in forma aquarum: ita ut lux & aqua quasi activum & passivum Catholica ordinantur in serie unitati proxima. Tunc per spiritum igneum æterni amoris & unitatis, illæ duæ naturæ conjunguntur simul, ad cælorum naturam producendam in unam compositionem: Nam ibi consideratur lux per se & Aquæ per se, ac mixtum perfectum ex his, nimirum æther, quasi igneus aër: seu lux & aër in existentia cæli, quæ à nonnullis dicitur Quinta essentia, atque simplex ista ex simplicibus mixtio dicitur à Platonici Anima mundi: Nam ut Elementum Catholicum sublunare esset formatum post cælorum creationem, ita etiam dicuntur cæli animare vel per Solis actus vel mediantibus ventis Angelicis illud: Vel, si vultis quatuor Elementa multiformiter: quare series ita stat 3. 0 0 0, quasi lux, aqua seu aër & cælum: Ultima scala in progressionem ad creationem mundi sic stat. 4. 0 0 0 0, quæ importat quadruplicem Elementi Catholici alterationem, per Dei verbum in quatuor mundi ventis die creationis tertia effectam: Erat enim elementum illud Catholicum nihil aliud, quàm aquæ regionis sublunaris generales quadriformiter alteratæ, vel, si vultis stent 4. 0 0 0 0 pro quatuor Elementis.

Iste igitur fuit mundi status in creatione mundi & in eadem planè conditione manet in hunc usque diem, & in futuro manebit, quousque igneo examine in ultimo pereat, depurabitur.

CAPVT. VI:

In quo vera generationis & Corruptionis atque etiam regenerationis & resurrectionis mysteria secundum literarum sacrarum rudimenta atque disciplinam pertractantur.

VT paucis & succinctè principium obscurum privativum vobis in præcedentibus exposui; nimirum illud, quod ante ullum principium esset sine forma; & per consequens erat causa radicalis mortis seu privationis vitæ: Est enim respectu nostri (uti diximus) sine ulla existentia: quoniam lux activa & vivificans nondum è tenebris effulsit, sed in centro adhuc delitesceret: Ita quidem aliud vobis principium

spirituale vestris considerationibus obtuli; nimirum Lucem è tenebris jam effulgentem, quod est illud solum, quod informat, vivificat, multiplicat & animat omnia: Dixi vobis, quòd ambo ista principia non essent, nisi unica essentialis unitas: Nam tres personæ divinæ conveniebant in unitate essentia, atque idè illa Lux erat ei tanquam tenebræ & tenebræ ei quasi Lux: Et per consequens patet, quòd ille esset principium

principium principiorum, hoc est, tam principium privationis & corruptionis, quam positionis & generationis; quarum unum est actus radicalis vitæ, nimirum Lux: & aliud est passivum tam vitæ, quam mortis, videlicet Aquæ, quatenus ipsæ fuerunt & tenebris revelatæ: Vnde fit, quod ratione tenebrarum ex ijs participant in sua passione tam de privativo, quam de positivo principio: & ob hanc rationem actor in utroque extremo est ipse Deus, qui est unitas: qui abstrahendo spiritum suum vivificum ab existentia aquea creaturæ, reducit eam sub dominium privativi principij: vnde Mors & corruptio sequitur: E contra verò per continuationem & præsentiam spiritus incorruptibilis in creatura, ipsa manet virtute ipsius sine corruptione. Porro etiam, ut Deus, postquam abstraxerit suum spiritum à creatura, efficit, ut moriatur; ita quidem, remittente eo creaturæ illi eundem vitæ spiritum, facit ut reviviscat, & à mortuis resurgat. Hæc erat ratio resurrectionis Servatoris nostri in uno sensu, qui propter hanc causam primævus Resurrectionis dicebatur: & in alio sensu erat in causa, quod Elias à mortuis viduæ filium relevaret, & quod ossa Elizei fecerint Amalek interfectum resurgere: atque etiam, quod Christus Lazarum mortuum revivisceret, uti in sequentibus latius.

Iam verò ostendam, testimonij varijs Scripturarum stipatus; Inprimis, quod, ut aquæ passivæ sunt utrique extremo, nimirum tam privationi, quam positioni obnoxia; ita Solus Deus est radicalis agens in utraque corporis aquei passione; videlicet tam in morte & corruptione, quam in vita & generatione: Ac tum postea explicabo rationem seu modum, quomodo unæ eademque in essentia Unitas more tam opposito operetur in aqueo omnium, rerum subjecto, nimirum per privationem mediante frigore & per positionem operante calore. Ad primum ergo quod spectat, scripturæ dicunt: Deus vulnerat & medetur; percutit & manus ejus sanabunt: Atque iterum in persona Iehovæ: Ego occidam & ego vivere faciam: percutiam & ego sanabo: Et alibi: tu es, Domine, qui vitæ & mortis habes potestatem, & ducis ad portas mortis & reducis: atque iterum: Vita & mors; bonum & malum à Deo sunt. Quibus evidens est, quod eadem unitas in essentia sit actor solus in utroque horum extremo: Videlicet ad mortem seu corruptionem & ad vitam & ad generationem. Pro meliori autem hujus rei intellectu scire vellem, quod esset Spiritus Dei lucidus & omnia in actuans emanatio: seu splendor Majestatis æternæ (ut Salomon habet) vel, ut Hermes, splendor sanctus, qui mundum omnemque creaturam ejus informavit, ijsque vitam seu animam affig-

navit, earumque species tam diu à morte & corruptione præservavit, quam ipse more vivifico in ipsis agit. Hinc dicit Textus: Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & factæ sunt, misisti spiritum & creatæ sunt. Et Apostolus Deus non aliquo indigens, dat omnibus vitam, inspirationem & omnia. Et Propheta: Deus dat flatum populo, qui est super terram & spiritum calcantibus eam. Et Psaltes Regius: Vita adest benevolentia Iehovæ: vitæ restaurator est Iehova: Vitæ meæ fontes omnes à Iehova: Vitæ prolongatio est benignitas Iehovæ &c: Quibus apparet, quod sit spiritus Divini præsentia, qua facit generationem, vitam, multiplicationem & præservationem. Quare etiam Iob: visitatio tua conservat spiritum meum: E regione verò ejusdem spiritus absentia à massa creaturæ aquea est causa primum morbi, ac tandem mortis & corruptionis. Vnde Moyses: Deus malos reliquit, & abscondit faciem suam ab impijs, ut obveniant ijs mala multa & angustia: Verum enim verò rationes speciales generationis atque vitæ, & mortis seu corruptionis ac etiam Regenerationis & Resurrectionis luculentius adhuc per istum Prophetæ regij sermonem eliciuntur: Quam magnificata sunt opera tua, Domine, omnia in sapientia fecisti; impleta est terra possessione tua: Dante te illis, colligent, aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate, avertente autem te faciem, turbabuntur, auferente spiritum eorum deficient, & in pulverem suum revertentur; emittente spiritum tuum, recreabuntur & renovabis faciem terræ &c: Ecce hic causam Generationis & corruptionis essentialem & radicalem expressam exactè, ab unico solo fonte æterno scaturientem: Vbi agnosceret, inprimis videtur, omnem creaturam à sapientia æterna esse factam, ibique denotat, quod Divini istius Spiritus præsentia creaturæ vivat: Deo (inquit Textus) dante creaturis, colligunt & implentur bonitate (hoc est vivunt) Avertente faciem suam (hoc est vivum sui spiritus aspectum) perturbantur (hoc est, si in parte avertit aspectum seu spiritum suum à creaturis, ægrotant & infirmantur) Auferente spiritum earum (hoc est, si penitus incorruptibilem in se recipiant vitæ radium) deficient (hoc est) morientur: At si emittat iterum vitæ spiritum, recreabuntur, & renovabis faciem terræ (hoc est per remissionem Spiritus incorruptibilis reviviscant, & de novo ad vitam resurgent. Manifestum est ergo, quod præsentia actione benigna Spiritus Dei incorruptibilis vita adest & continuatur in creatura: Et vice versa totali ipsius absentia mors introducit. At partiali ipsius ablatione & contractione ipsius à circumferentia ad centrum, perturbatur & ægrotat ipsa: Nam mori nequit, quamdiu aliqua spiritus Dei incorruptibilis porrio inest, & in

Iudith. 16. 17.
Act. 17.16i. 42. 5.
1 film 30. 9.
1 film. 41. 3.
& 87. 7.
1 film. 90. 17

1 ob. 10. 12.

Deut. 31. 17.

Psal. 103. 24.

25.
29.ob. 5. 18.
deut. 32. 39.ob. 16. 13.
cclef. 11. 14.

& in ea operatur : Denique si revertetur spiritus post ejus à Creatura recessum , facit ipsam reviviscere, hominemque à mortuis resurgere : quemadmodum accidebat Lazaro , Amalakito , in sepulchrum Elizei injecto. Quibus liquet , quòd mors sive corruptio nihil sit aliud , quàm totalis spiritus incorruptibilis sive formæ essentialis absentia , vel extrema & privativa ipsius à creaturæ Circumferentia ad centrum contractio : Vnde sequitur , quod actus formalis essentialis seu radicalis vitæ spiritus est immediatè à Deo , & non ab ulla natura imaginaria , quam somniaverunt Peripatetici : idque evidenter ex loco isto scripturarum probabo : Non permanebit (ait Dominus) Spiritus meus in homine in æternum ; quia caro est , eruntque dies ejus centum viginti annorum &c : Quo arguitur , quòd sit Spiritus Dei , qui facit hominem vivere : Sed quoniam sunt nonnulli hujus mundi scrupulosi , qui nolunt istam Textus illius Hieronimi interpretationem admittere : illum confirmabo verbis istis ex Iob allatis. Si Deus apponens ad hominem animam suam , spiritum aut flatum ejus ad se reciperet , vel traheret , deficeret & expiraret omnis caro : simul & homo in cinerem revertetur &c. Ita , ut lucidè pateat spiritum esse Dei , qui vitam dat non modò hominibus , sed etiam omni alteri creaturæ. Et alibi pro hominis vitæ auctore : Spiritus Dei (ait Iob) fecit me & inspiratio omnipotentis vivificavit me. Ex istis ergo omnibus constat , quod causa immediatè in generatione & vivificatione agens , sit Spiritus Dei in activa seu positiva sua proprietate & per consequens ejus absentia seu privatio , est causa ruinæ , mortis seu corruptionis : Nam quando Spiritus Domini removetur à massa corporea seu cadavere , illud relinquit informatum & quasi informe chaos , seu Terra inanis & vacua respectu speciei præcedentis , semper decrecendo & per viam Corruptionis retrocedendo in punctum Nihili , à quo procedebat ab origine ; quatenus jam nunc spiritu suo positivo & incorruptibili est privatus : Nam spiritus iste , vel penitus decedit , vel totaliter ad centrum se contrahit , manetque quoad nos otiosus , quiescens & nihil circumferenter agens.

Iam verò differentia inter resurrectionem à mortuis , vel saltem à morte mortali in vitam temporalem (nam verba Christi de Lazaro mortuo erant , quòd dormiebat) & illam in vitam æternam , est ista : Nam ut est nihil , quod mortem magis impediatur , quam actualis presentia spiritus incorruptibilis ; ita etiam est nihil , quòd perpetuitati vivendi magis obest , quàm corpus corruptibile aut corpus morti & corruptioni obnoxium : Quare necesse est , ut corpus illud moriatur , ut hac ratione penitus deponat impuritatem & corruptionem , & induat incorruptionem , ut me-

dante Spiritu Dei incorruptibili possit ad vitam æternam resurgere : quæ quidem purificatio seu mundificatio fit dispositione & solutione nodi seu vinculi Elementi alterabilis , vel secundum vos Elementorum mutabilium , & hac viâ liberando partem corporeæ commixtionis & nobiliorem à sua captivitate , ut deveniat pura & munda. Quod , cum sit factum , sequitur , ut per spiritus vivificantis unionem in æternum deveniat spirituale , juxta illud D. Pauli : Dicit aliquis , ait : quomodò resurgunt mortui? Qualem corpore veniunt? Inspiciens tu , quod seminas non vivificatur , nisi prius moriatur. Et quod seminas , non corpus , quod futurum est seminas , sed nudum granum , ut puta tritici , aut alijus cæterorum : Deus autem dat illi corpus , sicut vult : Non omnis caro eadem caro , & corpora cælestia & corpora terre-
1. Cor. 15. 35.
 stria : sed alia quidem cælestium gloria , alia autem terrestrium : sic & resurrectio mortuorum , seminatur in corruptione , surgit in incorruptione : seminatur in ignobilitate , surgit in gloria : seminatur in infirmitate , surgit in virtute : Seminatur corpus animale , surgit corpus spirituale &c : Quo arguere videtur , quòd corpus debeat mori , ut eo modo corruptionem exuat , hoc est , corruptibilem impurorum elementorum portionem deponat , ut illo hoc modo spirituali reddito possit æterno unitatis vinculo in unum ligari , atque ita à re & conditione animali infirma & corrupta in naturam & statum spiritualem , virtuosam & incorruptibilem migrare. Propter istam etiam rationem fatetur alibi , quod caro & sanguis regnum cælorum inhabitare nequeant : Quoniam in natura sua elementari subijciuntur corruptioni & per consequens nequeunt inhabitare locum incorruptibilem : Sed est purus Spiritus tam sanguinis , quam carnis , qui surgunt , postquam deposuerunt grossa sua tabernacula spiritu incorruptibili animati , qui facit vitam temperatam in creaturis temporalibus seu momentaneis , hoc est , rebus ex Elemento quadriformi alterabili compactis : At verò corporibus spiritualizatis & depuratis vitam & esse concedit æternum , quæ vita corpori naturali seu animali est contraria : uti testatur ibidem Apostolus : Nam per purificationem mutatur à corpore Elementari in cæleste seu spirituale. Nonne videmus juxta illud exemplum , quòd granum tritici adeò exaltetur in virtute , postquam corruptionem sustinuerit & à grossis Elementi ligamentis immune sit , ut in altum ultra terræ superficiem cælum versus elevetur ? Imò verò scintilla incorruptibilitatis in eo regnantis fursùm ad patriam tenderet , si à materia Elementari non impediretur ; & tamen nihilominus ita post ejus corruptionem exaltatur granum hoc , ut virtute multiplici tum postea abundet : Quemadmodum ex multiplicatione suæ speciei

Gen. 6. 3.

Iob.

Iob. 33. 4.

1. Cor. 15. &
36.

speciei ratione abundantia illius spiritus, quem inducit, colligere fas est. Ad aliam verè resurrectionis speciem, quæ est temporalis, quod attinet, illa non fit æterna quia corpus nondum corrumpitur, hoc est vinculi Elementorum illius compositi adhuc non fit solutio, qua corpus in eo spirituale possit purificari & à facibus Elementaribus completè, quæ ex aquis inferioribus eliciuntur, separari; ita ut corpus spirituale occultum non possit à compedibus suis liberari, quo vitæ spiritus iterum strictius, comprehendatur, & vinculis cum eo æternis uniatur: Hujus speciei resurrectionis erat illa, quam Christus perfecit in Filio viduæ, cui dixit. Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mortuus: Etiam talem resurrectionem fecit in Filia gubernatoris cujusdam syagogæ, clamando: Filia surge & Spiritus iterum in illam venit: Huic etiam vitæ temporali resurrexit Lazarus à mortuis: iterum mediante oratione Eliæ Filius viduæ mortuus ad vitam temporalem resurrexit: Nam Textus ait: revertatur, obsecro, anima pueri hujus in viscera ejus: & exaudivit Dominus vocem Eliæ, & reversa est anima pueri intra eum, & revixit &c: In quo sermone duo veniunt notatu digna: Primum, quòd ista corpora nimirum Elementata non essent corrupta, hoc est, partes compositionis eorum non essent per resolutionem divisæ, licet forma speciei esset alterata. Quare, tametsi spiritus reversus sit in ijs, tamen vitam ijs non nisi temporalem assignavit. Et quamvis quis objicere potest, corpus Christi non fuisse corruptum, & tamen à mortuis ad vitam æternam resurrexit: Respondeo, quòd Textus ita: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem; & ob istam rationem resurrectionem habuit die tertio post ejus mortem, quoniam corpus ejus erat sine peccato, & proinde ulteriore purificatione haud opus habuit: Nam aliter cum Moyse & Elia non apparuisset in monte transfiguratus. Secundò observare debemus, quòd sit præsentia Spiritus vivificantis Dei, qui efficit generationem & Resurrectionem à mortuis: atque iterum est ejus absentia, quæ mortem & corruptionem inducit: Nam scripturæ dicunt loco antea citato, quòd esset anima pueri, quæ reversa est in ejus viscera. Et in alio loco, ut antea, Spiritus filia in illam revenit & resurgebat. Quare rectè Iob loco antea notato, si Deus Spiritum suum seu afflatum suum ab homine reciperet, expiraret. Et David, si auferes Spiritum creaturæ seu hominis, expirat; remittente verò te spiritum tuum re-creatur, seu resurgit de novo, seu renovatur.

Iam verò si istud generationis & corruptionis principium cum illo Peripateticorum comparaverimus, tam magnam procul dubio confusionem in enucleatione

unius, nimirum Aristotelicorum, quam simplicem & planam explicationem alterius, videlicet illius Moysaici inveniemus. Nam ipsi generationem definiunt esse mutationem materiæ à forma substantiali pristina in aliam formam substantialem: Et contra corruptionem faciunt mutationem sive amissionem formæ substantialis, quæ prius inerat materiæ, sed nunc non inest eidem: Atque ita videtis, ipsos nominare quandam formam substantialem: Sed quid non rei sit illa forma, unde radicaliter oriatur, aut quomodo ingrediatur corpora ad procurandam generationem, & qua ratione iterum ab ijs recedat ad producendam corruptionem; hæc, inquam, omnia profusus ignorant; & consequenter tali sua doctrina nihil, nisi ignotum per ignotius colligimus: cum rei veritate secundum doctrinam Moysaicam sit Spiritus seu verbū Dei, quod informat & vivificat omnia, efficiens sua præsentia & benevolentia tam Generationem ab Aristotele confuso more ebuccinatam, & Resurrectionem, quam nunquam per mundanam suam sapientiam aut virtutem fallacis suæ Philosophiæ detegere aut decernere potuit; quàm corruptionem, privationem & mortem sua absentia: Ita, ut in ista mutatione creaturæ ab uno statu in alium, & ab una forma in aliam, inveniremus, quòd, ut ipsa erat facta secundum suam existentiam, ex Tenebrosa, potenciali seu uniformi materia, nimirum aquis, quas Spiritus divinus seu splendor sanctus sua luce actuali ijs vigore vitalem impertiendo, informavit: ita etiam absentia lucis istius divinæ omnia formantis, cuncta deveniunt obscura, mortua, & formæ essentialis destituta, quousque novum lumen, seu nova vitæ virtus se manifestet; quod lumen alienat subjectum aqueum à forma & figura, quam habuit ante: Ita quidem corpus mortui seu cadaver est in statu deformis chaos, eo, quòd solitam substantialem hominis figuram seu actum amisit: haud aliter, quàm si Deus sustulisset spiritum suum à mundo, omnia iterum in nihilum seu ab eorum activitate in potentiam divinam seu tenebrosam abyssum reverterentur, qualia fuerunt prius in complicita sua natura: Sed quando actus novæ formæ erumpit à cadavere mortuo, efficiens, ut tota ejusdem massa deveniat verminosa, tunc possumus dicere, quòd corruptio unius est generatio alterius, quòd semper est verum, quando materia Elementaris adest. Liqueat ergo, quòd privatio sit medium inter Generationem & corruptionem, & quasi vacuum, & inane quoddam, seu Nihil & non Entitas inter duas formalitates.

Iam verò restat, ut mysterium Generationis & corruptionis hoc modo, videlicet progressionem Arithmetica demonstremus: Circa præcedentis capituli finem, quatuor fuisse progressionis gradus, seu

SECTIONIS PRIMÆ LIB IV.

series in mundi creatione expressimus; quarum prior 1.0. importat tenebrosam Abyssum seu potentiam Divinam, in quo statu omnia erant complicita in Deo: Secunda erat 2.00. denotans productionem lucis & aquarum, nimirum Unversalia, activa & passiva. Tertia 3.000 depingit substantiam ætheris ex luce & aqua mixtam, nimirum duo simplicia & primum ex ipsis compositum. Quarta 4.0000 explicat Catholicum Elementum sublunare, seu aquas inferiores, quadriformiter alteratum: Atque ista sunt simplicia mundi membra, ex quibus tum postea omnia in mundo componuntur: Atque istud membrum in isto suæ existentie statu usque ad ultimum Pereat perdurabit: Hic ergo bases omnium creaturarum compositarum habemus: Nam super fundamentum 4.0000 respectu suæ substantiæ collocantur, ut formam suam à Spiritu omnia informante & ubique præsentem acquirunt. Efficiam igitur Progressionem meam à Generatione à simplici Elemento, quadrupliciter per diversos gradus alterato ad complementum perfectè mixti: Nam, ut inter terminum à qua ad quem, necesse est intercedat medium quod est in via ad perfectionem, sed nondum pervenit ad illam metam: ita quidem illud medium ob eam causam haud improprie imperfectè mixtum dicitur, ut pote, cujus situs est inter simplex Elementum, varieformiter alteratum: seu, si vultis 4. Elementa, quæ sunt simplicia & absolutè mixta. Constat ergo, quod in via generationis inter Elementa & perfectè mixtum, necesse est, ut corpori Meteorologicæ naturæ occurramus: Exempli gratia: in Generatione hominis; principium ipsius, quod fundatur supra naturam Elementalem aqueam, & locum suum in prima generationis serie videlicet quinta habet ipsum Spermata: quippe, quod est aquea seu fluida substantia non nisi parum alterata: & quemadmodum in aqua integra mundi fabrica & semina omnium rerum complicitè continentur, & tamen nihil externè præter aquam apparet: ita in Spermate, tamen nihil appareat in prima serie explicitè præter Spermata, tamen totus homo, videlicet ejus ossa, caro, sanguis, nervi &c: sunt complicitè in eo comprehensa, & volunt gradum ex eo apparere explicitè, nimirum in sexta serie: Nam alterabitur ab humore ad soliditatem cum certa distinctione trium principalium membrorum, nempe Cordis, Cerebri, & Hepatis: In septima serie manebit in forma Embryonis: Et octava series complebit Cubum ad radicem Secundam 2. sive Quadrati 4. (quod in Elemento Catholico depingitur per impressiones quatuor ventorum) ad complementum perfectè mixti in creatura humana.

Pari siquidem respectu videmus in magno mundo, quod simplex Elementum, nimirum Catholicus aër, apparet externè planus & simplex in sua existentia & quasi aliquod invisibile, nihil explicitè & tamen complicitè in se comprehendit, nubem, pluviam, seu aquam, ignem seu fulgur & lapides ponderosos cum Sale &c: Quæ omnia explicitè virtute quatuor ventorum apparent, ita ut vapor teneat primam generationis seriem, nimirum ordinem in Triangulari scala quintum; nubes sextum, fulgura cum pluvia septimum, & lapis Ceraunius seu fulminaris octavum, arguens exactam rotationem quatuor formarum seu naturarum ventosarum in unam mixtionem: At verò, cum hominis cadaver revertitur ad corruptionem, tunc necesse est, ut ejus partes procedant retro in resolutione per eosdem gradus, per quas procedebant ad perfectam compositionem, nimirum à perfectà dispositione 8. ad 7. & à 7. ad 6. & à 6. ad 5. uti revertitur in mucilaginem Spermatis haud dissimilem, atque in Naturam Elementarem dispergitur, à qua prius est ortum: atque ibi incipit novam inducere formam, sive generationem secundam facere in alia forma: Nam Spiritus omnia operantis est nunquam esse otiosum. Pariter etiam lapis resolvitur in aquam, aqua in vaporosam nubem, & nubes in aërem à quo prius est derivata: Qui aër est simplex illud Elementum & per consequens non requirit ulteriorem resolutionem. Quibus patet, quod opus Generationis pergit præcipue per gradus condensationis, quibus mediis confirmatur vinculum compositionis Elementaris: Atque etiam exinde redditur manifestum, quod idem Catholicum medicamentum progreditur per viam generationis de forma in formam, & de re in rem: Et quod opus corruptionis fiat per viam Rarefactionis, nimirum resolvendo: Quemadmodum autem in nivis, glaciæ & pruina fabricandæ ratione à ventis Septentrionalibus, & eorum iterum in aquas & vapores resolutione per aëthas contrarios est explicatum. Atque ita Progressionem materialem, hoc est, alterationem materiæ aqueæ seu aëreæ de statu in statum seu de constitentia in constitentiam habetis.

Iam verò sciendum, quod solus in utroque hoc opere Artifex seu operator est Spiritus Dei: Nam in generatione emittit radios suos à Catholici Elementi centro seu Spermatis interno, illudque movet ad perfectionem, & semper perseverat in sua actione, quod usque perfectus homo producat. Atque habemus à Iobo sic confirmatum: Nonne sicut lac fudisti me, & sicut caseum coagulasti me? Certe & carne texisti me, cum vitæ benignita-

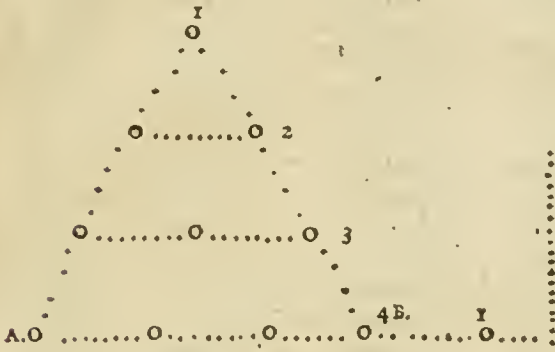

nignitatem exercuisti erga me, & visitatio tua conservavit spiritum meum? E contra cum Dei spiritus radios suos vivificos à genito detrahit, eosque in se, hoc est, in centrum reflectit, & desijt visitare spiritum Creaturæ, necesse est, ut creatura mar-

cescat & revertatur ad id, quòd fuit prius: Vbi iterum Spiritus idem, illam aquæ substantiam ita resolutam per novam generationem in novam convertit creaturam: Atque ita natura divina quiescit nunquam, sed semper est in actione in hoc mundo.

Demonstratio præcedentium ordinum est talis.

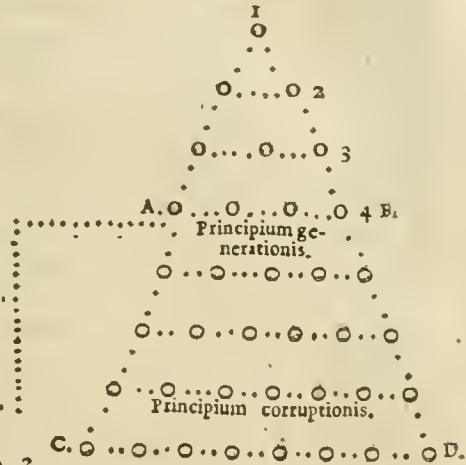
Simplex Trigonus compositionis mundanæ, ubi 2. hoc est, Lux & aqua est radix & 3. Vnio amborum in animam mundi.

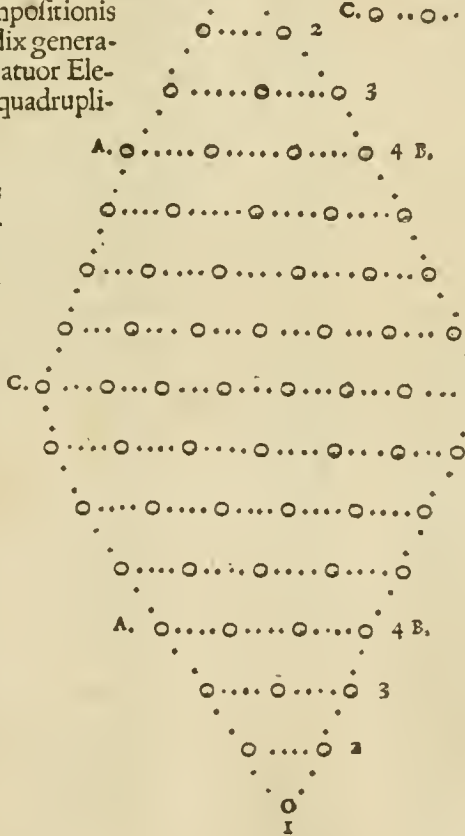
Basis Trianguli compositionis mundanæ, quæ est radix generationis, quæ est à quatuor Elementis seu Elemento quadrupliciter alterato.

In Rhomboide ista gradus generationis & corruptionis in unica scala clarius explicantur; in qua quatuor Elementa manēt in eadem simplicitate substantiæ, qua creata sunt complicité in natura aquea seu Elemento Catholico dicto aëre: Est origo A. B. radix à qua generatio surgit usque ad periodum perfectæ compositionis, qui est in numero C. D. idque per quatuor gradus alterationis, quæ series ex 8. est initium corruptionis, ut supra.

Progressio à quadrato Elementorum usque ad cubum compositionis.

A serie C. D. incipit motus corruptionis descendendo gradatim vel per quatuor gradus usque ad simplicitatem Elementi quadruplicis A. B. ubi cessat motus corruptionis & incipit de novo novæ generationis motus; progrediendo à sursum A. B. seorsum ad C. D. ut antea.

CAPVT, VII:

Quod Deus contra Aristotelis aliorumque philosophorum assertiones non agat necessitate coactus in hoc mundo sed ex proprio suo velle & secundum benignam suam inclinationem.

Illud propriè vocamus Necessarium, quod aliter se habere nequit; ex altera verò parte illud tam voluntarium, quam casu fortuitè contingens æstimamus, quòd

aliter se habere potest. Iam verò magna orta, est inter Philosophos Ethnicos disputatio, utrum Deus operetur in hoc mundo voluntariè, vel necessitate quasi coactus:

Majore autem eorum pars sentit, quod Deus necessitate & non motione aliqua voluntaria agat & operetur in hoc mundo, tam bene in rerum generatione & conservatione, quam in earum corruptione & ruina: Quod quidem sita esset, sequeretur necessarium, quod actus talis in Deo involuntarius, procederet ab aeterno à Natura alia Deo potentiori, quæ fuit aut coæterna cum ipso, aut ei præexistens, aut saltem, quod ab aliqua sua creatura esset ad hoc vel illud contra voluntatem suam perficiendum coactus atque exagitatus. Quod omne, quam sit erroneum atque à veritatis centralis regulis extravagans, ego vobis paucis enarrabo: Nam in loco priori, quid (obsecro) est ipso Deo antiquius aut ei coæternum? Nonne ipsius est ante omnia extitisse? Anne quicquam in Geometria tempore aut ordine ante punctum aut in mensura ipso minus? Ecquis omnium Arithmetices numerorum aliquis unitate vetustior? Unde necessarium sequitur, quod Deus sit liber & voluntarius in suis actionibus, cum ipse sit & semper fuerit ex & in semet ipso, existentiam suam habuit ab aeterno sine ullo ad aliquod vel præcedens vel coæternum principium respectu, atque idem erat in & ex se ipso sufficiens ad operandum & perficiendum, per se, sine ope alterius ab omni aeternitate. Verùm rationes opinionum istarum Ethnicorum se habent bifariam: Nam in loco priori sciendum, quod Deus virtute & essentia propria & non acquisita aliqua potestate operetur: Deinde, quia effectus in hoc mundo videntur esse necessarii, atque hinc inde concludunt, quod non possint provenire ab aliqua causa Fortuitò contingente, vel voluntaria alicujus alterius: Ad primum quod spectat, arguunt (ut mihi videtur) in eo contra se ipsos: Nam, ut ille agit in sua propria essentia vel personaliter, evidens est, quod à seipso moveatur & per consequens non ab ulla externa coactione & impulsu seu necessitate interna: Præterea unitatis latitudo nullam admittit compulsionem, aut contra voluntatem motum, quoniam unitas pati non potest. Porro etiam non est possibile ut Deus ad operandum mediante aliquo extraneo vel alieno efficiente urgeatur, quatenus ipse ab origine manens fixus, constans & firmus, in se & per se solus operatur quasi originalis omnium rerum fons idque per se ipsum, emittens radios vitæ formales secundum placitum suum, eosque iterum in se vel contrahendo sive abstrahendo, ubi & quando vult. Ad secundum dico, quod effectus necessarii nullo modo solent necessitatem in prima efficiente causa includere: Quia causæ secundariæ, quas Plato cum alijs vocat Ancillas & servas, mandata ipsius ordine necessario exequitantur, ad illud opus ab eo agitata, qui est omnis multitudinis unitas, & consequenter omnia in omnibus, ita ut necessitas in

rebus hujus mundi creatis, genitis & corruptis dependeat in voluntate & libero mandato illius, qui eas creavit: Hoc autem à fonte veritatis habemus sic confirmatum. Ignem mitescit, ne combureret, modo ignem ille facit ardere inter aquas. Quo liquet, quod Deus non agat super ignem & in eo necessitate coactus, sed secundum placitum suum. Porro etiam, quando tres servi Dei non obstante ignis violentiâ in fornace ignea intacti & sine læsione ambulaverint, ibi Deus ex libera sua benevolentia est contra aut necessitatis per quindecim horologij gradus, aut consuetudinis leges operatus. Porro etiam solem fecit in cælo fixe stare tempore Iosue, atque iterum in suo motu retrogredi regnante Hezekiâ contra naturam cursum & per consequens non ex necessitate, nec coactus. Et admirabilis totalis illa solis Eclipsis, quæ tempore passionis Salvatoris mundi accidebat, præter expectationem & capacitatem Astrologorum & Naturalistarum eveniebat: Ut pote incujus instante Luna nec in capite, nec in cauda Draconis reperiebatur: Vti testatur magnus ille Astrologus Firmicus: Unde evidens est, quod illud via non naturali aut necessitate ad mundi naturam præservandam aut sustentandam fuisset factum: Hi (inquam) effectus omnes nullo modo produci potuissent, si Deus necessitate ad hujus mundi gubernationem egisset: Unde manifestum est, quod Deus secundum liberum suum arbitrium operetur in hoc mundo & non coactus. Sed accedito & auscultate parum (vani ô vos Philosophi, qui Deum actorem & ordinatorem omnium esse legibus & vinculis necessitatis obligatum creditis) quam, obsecro, gloriam aut honorem ei potest homo pro sua sapientia, justitia & clementia attribuere, si esset contra voluntatem suam ad ea præstanda, quæ facit coactus? Videlicet si necessitate nescio qua res omnes sive creare sive Generare sive quippiam aliud secundum hanc vel illam effigiem formare, sed etiam Ens nutrire & præservare atque ipsas finaliter ad corruptionis metam perducere, urgeretur? Quas, inquam gratias, aut quem vultum, aut adorationem ipsi deberemus, si quid faceret in hoc mundo coactus & ex impulsione? At cur nos monet Aristoteles ipse (si hoc esset juxta ejus intentionem verum) quod sacrificia radicibus naturæ offerremus? Aut quid nobis mortalibus utilitatis asseret preces & supplicationes nostras quotidianas coram Deo pro hoc vel illo beneficio futuro effundere? (quod nihilominus officium Plato, Porphyrius, Iamblicus & Proclus docent esse per quam necessarium) si precibus propitiari & placari nequeat in sua iracundia, ut pote qui (si ipsis credere fas sit) necessitate & contra voluntatem suam agit? Aut cur solebant Socrates & Pythagoras (qui juxta oraculi testimonium erant seculi eo-

rum sapientiores) Deum quotidie orare, si ipse ageret omnia coactus & non secundum voluntatem suam? Aut cur publicavit Propheta: quod Deus sit solus inelamandus & deprecandus; si ulla in Deo esset necessitas, ut operaretur in Generatione & conservatione rerum? Imò quidem perspicit ex istis, quæ dicta sunt declaratur, quod Deus mediantibus hominum orationibus communiter ad misericordiam inclinatur, & quod sit in libero ipsius arbitrio vel in severitate vel in clementia agere cum isto mundo & creaturis ejusdem, & per consequens patet, quod minimè ad hos vel illos in mundum effectus vel creatione vel generatione vel corruptione producendos necessitate agitur: uti falsò & more planè Atheistico tradiderunt nonnulli Philosophi Ethnici, inter quos unum ex discipulis Aristotelis mundo & præcipuè medicis (quippe medicorum facile principem inter Ethnicos) optimè notum, nimirum Galenum nomino, qui satis inconsultè in ista verba loquitur, Moyses arbitratur Deum omnia posse facere, etiam si ex cineribus bovem aut equum facere velit. Nos autem non ita sentimus, sed confirmamus, quædam Naturam facere non posse, eaque Deum ne aggredi omnino, sed ex his, quæ facere potest, quod melius est, eligere. Iam verò cum pilos in palpebris statuisset æquales semper esse magnitudine & numero: non ipsum quidem hoc voluisse affirmamus, illos mox factos fuisse; neque enim id facere potuisset affirmamusque, si millies voluisset, nunquam tamen tales futuros, ex Ente molli producti fuissent &c: Ecce quam Atheisticè vir iste temerarius loquatur, & quomodò Dei omnipotentiam restringere, actionesque ipsius limitibus terminare, intolerabileque Necessitatis jugum atque impotentia notam ei imponere velit.

Sunt tamen nonnulli alij Philosophi, qui modestius adhuc in isto negotio se gerunt: Nam Avicenna affirmat, quod ista in Deo actiones neque necessitate neque more violento aut coactione fiant, sed in mediocritate inter ea consistant: atque idè concludit, quod sit in voluntate agentis: In qua ejus resolutione videtur non multum à scripturæ sacræ sensu variare, quæ in hanc cadit sententiam: Quod Deus castigaverit nos propter iniquitates nostras, & ipse salvabit nos propter misericordiam suam. Quo arguitur, quid sit libera in Deo voluntas ad puniendum & ad miseri-

cordiâ afficiendum. Verum hoc adhuc planius hisce in verbis exprimitur: Deus juxta voluntatem suam facit tam in cœli virtutibus, quam in habitatoribus terræ. Quibus arguit propheta, quod quælibet in hoc mundo operatio juxta voluntatem atque in & per verbum omnipotentis perficitur: atque idè non necessitate, ut Aristoteles, Galenus & multi alij ex Ethnicis ad derogationem Virtutis Divinæ & diminutionem Omnipotentia ipsius. Sed, quod sit Necessitas indubitata in causis organicis, & in effectibus, qui procedunt ab actibus Divinis, nihil in mundo planius, nihil in rerum natura certius. Unde Propheta Baruch: Deo obediunt per omnia Sol, Luna, sydera, fulgur, ventus, nubes &c: Hoc est à Verbo ipsos inhabitante incitantur & necessitate rapiuntur ad faciendum placitum divinum. Non ergo sequitur, quod ipse, qui radicaliter imperat, possit ullo modo cogi, ut in imperio vel Dominio suo sic vel ita agat, ut pote qui primordialiter agit, hoc est, primus & unicus existit in mundo motor: Non enim alium vel ante se vel ipsi, coæqualem habet agentem: & consequenter voluntariè & ex libero suo arbitrio operatur: Atque hinc ait Apostolus: Voluntati Dei quis resistit? Et Propheta: consilium meum stabit & omnis voluntas mea fiet. Et Iob: quodcumque voluit, hoc facit. Quare manifestum est, quod ipse non operetur involuntariè aut ex Necessitate, sed secundum placitum suum.

Concludimus ergo, quod, ut necessarium sit illud, quod aliter evenire nequeat, sed debet ita esse ex necessitate, ita illud, quod est contingens potest aliter accidere & effici. At verò voluntarium est neutrum ex istis extremis: Iam verò, quod actus Dei in hoc mundo sunt voluntarij & consequenter vinculis necessitatis minimè ligati, in eo probatur: quoniam res aliter se habere potest, quam in statu naturæ constituto: ut, quando voluntas Dei esset, quod Sol ad perpetuum motum destinatus in cœlo fixe pro aliquo temporis spatio maneret; & quod ipse (nullo Epicyclo præditus, sed ut æternum in via sua progredere- tur ordinatus) in itinere, suo retrogrederetur, aut ut Eclipsin ultra naturæ rationem pateretur, Luna (dico) à lineæ Eclipticæ vel septentrionaliter vel Meridionaliter aberrante, hoc est, in nullo annalium intersectionum puncto, nimirum nec in capite nec in Cauda Draconis existente, &c.

Daniel 4.

Baruch. 3.

Rom. 9.
161. 16. 17.De usu par-
tium lib. 2.
cap. 14.

Tob. 13. 5.

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ,
SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

Hujus libri Argumentum.

Postquam Author radicalem duarum essentialium proprietatum, videlicet caloris & Frigoris naturam expressisset, & partim rationibus Philosophicis atque sacrarum literarum testimonio, & partim demonstratione oculari probasset condensationem & Rarefactionem fuisse evidentes earum effectus, quibus mediantibus cœli orbes atque Elementi inferioris regiones erant fabricatæ, & locis decentibus dispositæ: Progreditur ipse jam in libro hoc præsentis ad impressiones illas Meteorologiæ describendas, quæ primi sunt compositionis gradus, indicando, quod ipsarum fabricandi ratio consistit in Spiritus Divini in Elemento communi sublunari actibus: Et consequenter probare aggreditur, quod eorum causæ non à fontibus Merè adventitijs & principijs externis oriantur, uti Peripatetici falsò imaginantur: Propter istam etiam rationem ipse Meteorologicam Aristotelis Doctrinam cum illa Biblij sacri comparat, & finaliter reducendo ipsius de impressionibus aëris Philosophiam, ad Lapidis Lydij seu veritatis examen, ipsum metallum falsum & spurium; imò verò non nisi meram metalli spumam atque fæcem respectu aureæ veritatis apprehendit.

CAPVT. I.

In isto capite discursus præcedentis repetitionem paucis inveniatis, atque equidem etiam vocabuli Meteorologi expositionem habetis. Porro etiam methodum, quam Author in isto libello intendit, ex eo elicere fas est.

IN discursu meo præcedenti principia solummodò, sive primarias rerum omnium radices in dicavi, hoc est, tenebrosam & potentialem unitatem, atque illam lucidam atque actualem; & dixi vobis, has duas unitates non esse nisi rem unicam in essentia, quatenus lux erat æternæ unitati, ut tenebræ: & vice versa, tamen debili nostræ capacitati Proprietate invicem oppositæ videantur: Tunc dixi, quod unitas Tenebrosa virtute sua lucida faceret, ut aquæ ex Nihilo comparuerint: Inde arguendo, quod ab ista unitate & per istam unitatem & in ista unitate essent, sint & fuerint omnia: Deinde probavi, quod aquæ essent principium omnium rerum passivum seu materiale, ut è regione illuminans ille spiritus, erat in actuans sive informans cujuslibet essentia: Et quod ambo principia ista ab unica solummodò radice seu stirpe originem suam deduxerunt, quæ ob hanc causam ritè dicitur omnia in omnibus: Post hæc narravi, quod Frigus esset essentialis Privativæ quieti adhærens, & quod esset soboles & Agonista fortissima Tenebrarum: Ut è contra quod Calor esset filius & Athlera magnanimus motui & actioni lucis Essentialis, ad ejus mandata præstantanda semper paratus. Ex pressi etiam vobis, quomodo Humiditas & siccitas suas

à mutua prædictarum proprietatum calidi & frigidi præsentia seu absentiâ habuissent origines: Et in ultimo loco rationè modumque actuû condensationis rarefactionis exposui simul atque indicavi, quod subjectum commune, in quod operantur, esset aqua; Actorem verò quem in tali operatione radicalem expressi fuisse verbum seu Spiritum Dei, qui agit primùm in organis suis Angelicis per stellas & præcipuè solem & ventos, in Generali Elemento sublunari, juxta voluntatem suam, illud alterando quadri-formiter secundum formales quatuor ventorum proprietates: Idque vel per viam condensationis vel Rarefactionis in varias species, figuras & dispositiones. Iam verò in isto libro vobis modum ac viam verissimam (ut pote, quæ conveniet totaliter cum historia sacra) aperiam, quomodò Verbum sacrosanctum seu benedictus Dei Spiritus corpora omnia Meteorologica in Elemento aëris Catholico virtute & actu condensationis & Rarefactionis produxerit: Sed priusquam in istum meum discursum descendam; operæ pretium fore existimo, ut declaremus, quid Philosophi per Meteorologi vocabulum intellexerint: Illæ apparitiones, quæ videntur in aère, dicuntur à Græcis Meteora, non quidè respectu essentialium suarum, sed ratione sublimitatis ipsorum in
posi.

Positione: Alij illa magis propriè nominant impressiones, quatenus superius imprimuntur & formantur in Elemento Catholico aëris. Sed respectu existentiae eorum magis ad huc propriè dicuntur corpora imperfectè mixta: Idque aut ratione generationis ipsorum in expectata subito apparent & procreantur: Aut quia eorum compositio non videtur esse juxta mutationem substantiae, aut alterationem qualitatis: Aut quatenus non sunt tam exactè, ac sunt cætera corpora animata, quæ sunt perfectè mixta; aut denique impressiones dictantur, quatenus formam adhuc completam minimè acceperunt, nec magna videtur esse in tali mixtione alteratio partium, quatenus membra Elementi sic alterati sunt ad invicem confusa. Ut cunque appareat, quòd talia nomina hujusmodi impressionibus secundum placitum & intentionem Philosophi assignantur, cum rei veritate sint magna Dei, seu corpora mystica digito Dei in sublunari Elemento ad voluntatem divinam in terra formata & fabricata, sive ad judicium sive ad misericordiam perficiendam: Quemadmodum infra latius declarabitur: Ita, ut in hoc sensu haud injurià vocari possint characteres aut signa vel benignitatis & misericordiae, vel vindictæ & severitatis nuncupari queant: Propositum ergo meum est in Historia Meteorologica mea, ut vos in veram viam sapientiae synceræ dirigam; quo certiori judicio possitis

mysterium tam magnum, ac est scientia Spiritus Dei Meteorologica enucleare atque intelligere, vos que è luto Philosophiæ Ethnicorum cæno, cui mundus Christianus per tot secula præterita, atque etiam in hunc usque diem non nisi summo ipsius dedecore tenaciter in hæret. Quod quidem, ut melius perficiam, falsæ Peripateticorum Philosophiæ errores ac absurditates cum infallibili textu sacri veritate per integrum tractatus hujusce mei filum comparabo, ut exinde quilibet sibi constans Christianus trutinis seu lance justitiæ ponderans illas contradictiones inmanes, quæ inter unam atque aliam inveniuntur, possit tum postea virtute clariori oculisque sui intellectus apertioribus Doctrinam meliorem discernere, eamque cum synceritate sequi: Deriorem verò evitare & in æternum exilium ab eorum memoria relegare: Se totum, inquam, veritati scripturarum sacrarum addicere & præstigiösam Philosophiæ Peripateticæ summo opere effugere, & (ut verbo, quod velim aperiam) ut mente pura & erecta magnam illam differentiam decernat, quæ est inter sapientiam istius mundi ab inventione humana parta, & per consequens teste scriptura nihil præter meram stultitiam atque illam à Deo procedentem, quæ est realis & essentialis veritas: Atque ex istis paucis meam in hoc libro intentionem, ordinem & methodum lucidè percipere potestis.

CAPVT. II.

Hoc in capite integrum ventorum mysterium juxta Spiritus divini intentionem enucleatur: & è regione spiritus falsus atque prestigiosus Aristotelis ac Peripateticorum Christianorum de eo subjecto, detegitur atque explicatur mundo.

VT differentiam illam, quæ est inter falsam sapientiam & Philosophiam veram, & essentialem, luculentius Explicare queam, mihi in prior loco est propositum sectæ Peripateticæ opiniones exprimere & tum postea eas lapide Lydio Divini verbi sive scripturæ sacræ examinare, ut exinde colligamus, utrum Doctrina eorum sit sana & realis nec ne. Iam verò, quoniam (uti dictum est) quatuor venti Cardinales cum suis Præsidentibus Angelicis sunt actores organici in Elemento Catholico, sive aquis sublunariis, ut pote, qui ipsas de natura in naturam, de statu in statum mutant; operæ pretium fore existimo, historiam seu discursum istum meum à profundissimo ventorum Generalium mysterio incipere: Quatenus ipsi observantur esse omnium aliorum Meteororum campi aërei sive Elementi Catholici principia. Et primo ordine explicabo, quid Peripatetici Ethnici & Christiani eorum disci-

puli de ijs sentiant. Philosophorum Peripateticorum est opinio, quòd ventus sit calida & sicca exhalatio difficulter inflammata ex terra ad mediam aëris regionem usque ascendens, à qua tum postea immediatè, deorsum, virtute impulsiva frigoris loci repercussa, atque iterum nitendo sursum tendere, partim respectu suæ levitatis & partim ratione aliarum exhalationum ascendentium, quibus in motu suo deorsum occurrit, lateraliter in infima aëris regione moveri cogitur: Quem quidem aërem ventilat & agitat, ne propter motus ipsius defectum putresceret. Hic est integer opinionis ipsorum de ventorum generatione sensus. Quare ego huic descriptioni Peripateticorum de vento in sistam. Primum quoniam spurij Philosophi Christiani, ac si effrena quasi dementia essent perciti, meliori ipsorum conamine istam, Aristotelis opinionem, tam in scholis suis publicis & privatis negotiationibus, quam scriptis ma-

SECTIONIS PRIMÆ LIB V.

turioribus tantâ confidentiâ & audaciâ defendere ac sustinere conantur, ac si esset Divinitus mundanis annuntiata, aut à sacro veritatis oraculo edita ac publicata. Secundò, quia locus, in quo imaginaria ista exhalatio dicitur generari est Terra, & sedes, ad quâ juxta ipsorû Doctrinâ ascendit, est mediâ aëris regio, in quam ratione intemperiei ejusdem frigida non permittitur penetrare: At verò medium, in quo movetur naturaliter sursum; & per compulsione deorsum seu contra naturam, ac tandem per luctationem & resistantiam aliarum exhalationum ascendentium, lateraliter, hoc est, versus dextram vel sinistram movetur, est infima aëris regio. Tertio, quia asseverare videntur per illam suam descriptionem, quòd agens, motor seu causa efficiens istius exhalationis, qua mediante, ipsa tum sursum exaltatur, tum deorsum pellitur, tandemque collateraliter cogitur, sit triplex calor solaris & Astralis attractivus, qui eam elevat, mediâ aëris regionis Frigiditas, quæ eam pellit deorsum Terram versus, & colluctatio aliarum exhalationum, assidue è terra ascendentium, quæ fumo ita deorsum pulso occurrentes, faciant, ut ipse lateraliter tendat, dicantque quòd ex harum exhalationum tam ascendentium, quàm descendentium luctatione & contentione, simul atque motu laterali sit ille in aëre aperto strepitus, qui vocatur ventus. Atque hoc est ventosum illud Peripatericorum figmentum, quòd debita examinatione præeunte, apparebit non nisi aquæ bulla; imò quidem quippiam vento levius, hoc est, merè verba sine substantia: Iam verò causa finalis, cur eorum natura has ventosas motiones in aëre constituerit est (uti ex ipsorum descriptione constat) ut mediante tali ventilatione aër possit purificari, purgari & à putredine præservari. Sed quicumque fidem Ethnicæ huic definitioni adhibebit, præsertim si sit veræ sapientiæ amator, ipsum moneo, ut quodlibet particulare ejusdem membrum examinet prius, quò melius discernat, an veræ sapientiæ & rationis legibus convenient nec ne.

In serie igitur priori cum diligentia observari debet, an in primo descriptionis præcedentis membro ulla veritatis probabilitas sit reperienda. Ex ea docetur, quòd materialis venti substantia sit calida & sicca Exhalatio è terræ visceribus exurgens: Sed à pagina sacra (cui in primis & super omnia credere debent Christiani) instruimur, quòd ventus habeat suum ortum sive originem à spiritu seu spiraculo Iehovæ. A flatu narium tuarum (inquit Moyses) coacervatae sunt aquæ, flavisti spiritu tuo & operuit eas mare. Et Job: Glaciem edit Deus vento suo, flante Deo concrevit gelu. Et alibi: Deus fecit ventis pondus. Et Psalteres Regius: Qui facit Angelos ventos & ministros suos ignem urentem. Atque

hinc est, quòd quidam in mysterijs veræ naturæ profundis, versati, asserunt, externum Angelorum esse aërem, seu subtilem humidam mundi naturam: Eorum verò internum seu portionem formalem agnoscunt esse Divinum ignem; atque propter istam rationem Dionysius vocat Angelos Algamatha, hoc est, specula politissima, quæ recipiunt splendorem sive lucem Divinam: Vnde dicitur, quòd imaginem creatoris repræsentent. Quare Propheta loco antea citato describere videtur ventum tam occultum, quàm visibilem; arguitque ignea eorum pars, quæ manifestè apparet in forma Fulguris, esse Angelicum spiritum Divino igne, seu lucida Dei animatione animatum. Quibus rectè consideratis aut oportet nos concludere, quòd spiritus è naribus seu ore Iehovæ sit calida & sicca exhalatio, passionibus præternaturalibus obnoxia & è terræ visceribus orta (quòd quidem ex ore Christiano prolatum pijs apparebit profanum) aut quòd istud Peripatericæ descriptionis membrum sit falsum & errabundum: Sed hoc totum clarius ex membrorum sequentium examinatione patebit.

Per secundum ejusdem definitionis membrum intimare nobis videntur Peripaterici, quòd locus, in quo exhalatio illa, quæ est causa venti materialis generatur, & à quo derivatur, sit ipsa terra, sed sedes ad quam tendit est mediâ aëris regio, & quòd medium sive spatium, in quo movetur tam sursum & deorsum, quàm lateraliter est infima aëris regio: In qua quidem istius Ethnici Philosophi assertionem, evidenter probabo varios & grossos & absurdos reperiri errores: Sed, ut inquisitionem istam nostram magis strictè atque efficaciter perficiamus, erit (ut mihi videtur) necessarium, membrum sive clausulam istam in tres partes distinguere: In quarum priori sedulo considerare debemus, an causa ventorum materialis extrahatur ex terra nec ne. Secunda, an illa substantia fumosa sola tendat sursum, viamque suam ad concavam regionis mediæ aëris superficiem solummodo faciat. In posteriori vel tertia, utrùm locus, in quo ventus movetur, sit tantummodo infima aëris regio. Ad priorem quæstionem asseveramus confidenter, quòd aut sacra scripturæ (quæ sunt veritatis fontes) sunt erroneæ & veritati haud congruæ; aut quòd ista secunda membri particula debet esse falsa & omnino veritati dissentanea: Nam D. Iohannes habet: Spiritus ubi vult spirat & vocem ejus audis, sed nescis, unde veniat, aut quò vadat &c: Quæ quidem Evangelistæ verba, si rectè & cum diligentia à sapientibus examinentur ac ponderentur, concludere viderentur, quòd Aristoteles, qui erat infidelis & Ethnicus, profundius in Divinis Dei ac naturæ mysterijs esset versatus, quam Evangelistæ, qui erat verus ac sincerus Chri-

Exod. 15. 10.

Job. 37. 10.

Job. 28. 25.

Ezai. 103. 4.

Iohan 3. 8.

Christanus, & tunc sequeretur, quòd aut D. Iohannes esset in sua disciplina errabundus & mendax (quod quidem affirmare non modò in Christiano foret dedecus, sed maxima & profana impietas) Aut Aristotelis assertio debet esse falsa, ut pote veritati omnino contradictoria. Aristoteles dicit, quòd materia venti movetur sursum à terra, & ascendit usque ad mediam aëris regionem, à qua virtute frigoris deorsum pellitur. Sed D. Iohannes ait, quòd ventus non coactione seu violento motu moveatur, nec ab accidentali & externo aliquo impulsu agitur, sed voluntariè & secundum suum placitum sive appetitum: Nam spiritus (ut ait) spirat ubi vult &c: Ista Evangelistica Doctrina, quæ tam immaniter à sententia Aristotelis differt, varijs alijs Biblij sacri testimonijs statumatur: Nam Psaltes Regius cum Prophetæ Jeremia dicit: Depromit ventos è Thesauris suis. At alibi probant scripturæ, terram non esse arcam Dei Thesaurariam: Scribitur enim: Aperiet tibi Iehova Thesaurum optimum cælos, dando pluviam terræ suo tempore &c: Non dicit terram sed cælos: Ita, ut inter hæc duo sit tanta discrepantia, quanta inter noctem & diem. Quare evidens est, quòd cælum sive Catholicum aëris Elementum sit secreta arca Dei, in qua omnia Meteorologica Dei Magnalia aut mirabilia Meteorologica reconduntur & reservantur. Atque hinc alibi: Ianuus cælorum aperuit Deus, pluviam mannam &c: Preterea est res tam difficilis pro mortali lumine, qui spiritu sapientiæ non illuminatur ad arcanum istum Thesaurum Dei inveniendum ac detegendum: Quòd Iehova Iobum etiam ipsum virum iustum & Deum timentem, & multò magis vanos istius mundi Philosophos, qui verbum Divinum penitus ignorarunt, indigitans in his verbis alloquitur: Pervenistine in Thesaurus nivis & in Thesauris grandinis inspectionem habes? &c: Hinc inde arguendo, quòd, nisi Spiritus ejus ei revelasset Thesaurum suum, impossibile esset, ut eum cognosceret: Atque hanc ob causam Salomon: Corpus in fecum corruptione aggravat animam, ac vix conijcimus ea, quæ in terra sunt; quæ autem in cælis sunt, quis investigavit, nisi tu dederis sapientiam &c: Iam verò Salomon est fassus, se cognovisse vires Elementorum & potestates ventorum & per consequens radicalem ipsorum originem: Nam sapientia, inquit, omnium artifex me docuit sapientia: At spuria Aristotelis Doctrina, ejusque Ethnica & mundana sapientia arguit, ipsum ad sapientiæ Thesaurum, qui est de Deo attigisse nunquam. Sed procedamus ad secundum dubium, quòd est, an juxta intentionem Aristotelis materia venti radicalis sit de terra, & utrum primus ipsius motus sit à Terra sursum. Vir siquidem in Mysterijs naturæ

Aristotele longè doctior huic quaestioni sic respondit: Venti viam, ait, ignorat homo, opus ipsius Dei, qua vi faciat hæc omnia: At Aristoteles fuit homo, imò verò homo Ethnicus, & per consequens eò indirectius potuit de rebus tam abstrusis judicare: Quare Iehova audaciam istiusmodi sapientis mundani deridens, & ipsum quasi pro arrogantia sua reprehendens sic in persona sua dixit. Nostine, ubi sit tua, in quo dividitur, exhalatio, quæ spargit ventum super terram? Inde arguendo, quàm erat impossibile pro viri mundani capacitate talia concipere aut intelligere, nisi per Spiritum Disciplinæ Sanctum doceatur: Sic enim edoctus erat Adam, Salomon & multi alij, ut in libro sapientiæ invenitur: Et tamen Aristoteles, videtur Deo satis impudenter respondere dicendo. Ego viam & ortum venti intelligo: Nam ortus ipsius est de terra sursum mediam usque aëris regionem, à cujus frigore iterum deorsum pellitur, & obveniendo in via descensus sui alijs exhalationibus successive, ascendentibus compellitur movere lateraliter super faciem terræ: Verum ego hujusrationis impossibilitatem per ea, quæ in posterum immediatè sunt dicenda, ostendam.

Ad secundam & tertiam hujus clausulæ partes dico, quòd medium, per quòd venti moventur & vehuntur, est longè vastius, & largius, quàm est illud, ei ab Aristotele assignatum: Nam ventus non spirat tantum in infima aëris regione, sed etiam in media atque etiam summa. Si ergo ventus flet in media aëris regione, tunc quidem Definitionis seu potius descriptionis Aristotelis vigor auferetur: Quippe cujus efficacia in hoc præcipuè est sita, nimirum, quòd talis exhalatio calida & sicca, quæ est materialis venti causa, non permittitur penetrare mediam aëris regionem, sed iterum à frigiditate loci per Antiperistasin aucta, faciliè præcipitatur sive reverberatur deorsum: Iam verò si aliquis sit tam in media aëris regione, quàm in infima ventus, tunc ista quidem venti causa abrogabitur procul dubio: Quoniam tunc exhalatio ista non repellitur deorsum in infimam aëris regionem, in qua debet alijs exhalationibus occurrere, ut mediantibus illis lateraliter moveatur & dispergatur super faciem terræ, faciens ventum: Nam exhalatio, quæ facit ventum in media aëris regione non præcipitabitur à frigore, sed semper observatur nubes hinc atque illinc movere, & tonitrua provocare in illa regione: Imò vero oculis humanis quotidie ferè manifestatur, quod tam nubes superiores, quæ sunt candidæ & flavæ, & hac de causa lucidiores & subtiliores ratione igneæ ipsarum claritatis,

quàm illæ in feriores, quæ sunt grossiores, & obscuriores à ventis ab aliqua mundi quadra ad ejus oppositum agitentur ac impellantur: Nā nisi venti essent in illa regione præsentés, impossibile foret, ut super ventorū quasi alas volantes in tali forma sine ulla laterali super terram aspersione moverentur. Nonne etiam observamus, quòd ventus Australis flet ab Australis Horizontis angulo, & alter ventus ab Horizontis Borealis puncto emittitur, ita ut ambo venti hi Dominium habeant uno eodemque tempore in utroque Horizonte? Vnde ut plurimum accidit, ut magnæ & obscuræ nubes à quatuor mundi oppositis moventes, virtute spirituum dictorum contrariorum, concurrant simul in utriusque Horizontis puncto, atque ita immensum nubium densarum mare ibi congregatur, quod loco tabernaculi magno spiritui, mirabilem & omnium operatori inservit: Vnde fulgura & tonitrua tremenda per concursum naturarum Angelicarum oppositarum sequuntur, qui naturæ ventosæ sunt nuntij & ministri, qui efficiunt vocem Omnipotentis, quod quidem nunquam potuit fieri, nisi venti, unus nimirum adversus alium, juxta voluntatem omnipotentis, cursum more impetuoso in media aëris regione fecissent. Atque hoc etiam totum à sacris scripturis sic confirmatum habemus. Ascendit fumus (ait Textus) è naribus Iehovæ, carbones accensi sunt ab eo, inclinavit cœlos, & descendit & caligo sub pedibus ejus & ascendit super cherubin & volavit seu lapsus est super pennas venti, posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas è nubibus cœlorum, præ fulgore in conspectu ejus nubes accensæ sunt, tonabat de cœlo Dominus &c: Ex quo sermone colligimus, quòd non solum nubes & tonitrua atque fulgura à ministris Dei ventosis moventur: Sed etiam Divinitas ipsa, quippe quæ nubibus in media aëris regione densis & opacis circumducta, vehitur super aëreum cherubin, & utitur ventosis suis organis in suo motu. Nam Textus habet: Ascendit super cherubin & volavit super alas seu pennas venti. Quibus quilibet sapiens facillimè decernere potest, quòd mundana Peripateticorum sapientia & consequenter Philosophia Peripatetica sit mera stultitia respectu istius, quæ est à Deo: Quatenus ipsa mundo per suadere velit, quòd actores tales essentiales, quales sunt venti Angelici (quorum interna essentia est lucidus Dei Spiritus) sint accidentaliter producti, & quòd violentiâ nescio qua externa, ad movendū excitantur. Cum è regione per veræ sapietæ Doctrinā evidenter liquet, quòd ipsi essentialissimo & vivacissimo interno agente sint præditi, & per consequens juxta prædictam D. Iohannis sententiam ex seipsis moventur, quando & ubi volunt. Luce ergo clarius apparet, quòd ventus habeat

actum, formam & Principium internum in se, ad cuius motum movetur & vehitur, quò aut quando primus in eo motor voluerit. (Nam Textus ait, ut antea) Spiritus spirat ubi vult, atque ita interna voluntate est præditus. Quibus videre licet, quàm extravagans & errabunda sit ratio Peripateticorum de hac re, quippe quæ nullam internam aut essentialiam in ventis formam admittit, sed ipsos facit res mere accidentales verbi gratia stellæ suo calore attrahunt sibi, hoc est, sursum levant fumosas exhalationes à terra, iste fumus sive exhalatio altum petens, loci frigore pessundatur, & in suo motu ad deorsum, lateraliter ab exhalationibus alijs ascendentibus cogitur. Vos obsecro, qui justis estis & haud ex parte Peripateticorum parci, mihi fideliter ostendatis velim, quodnam illorum extemorum accidentum in istiusmodi ventorum procreatione possit pro interno & essentiali illo Princio haberi, quòd voluntatem seu voluntarium motum in ventis procreare, aut ullum actum Angelicum in aëre seu Elemento Catholico producere queat. Nam Textus ait: Spiritus spirat, ubi vult. Nonne testatur Pagina sancta, ventum esse creatum? Ecce, ait, formans montes, creans ventum Deus Exercituum nomen ejus. Si ergo creatus sit, habet procul dubio Principium internum Creaturæ: Nihil enim creare solet Deus ab externis accidentibus. Quare si nulla sit talis voluntas essentialis seu internum & centrale agens in figmento Aristotelis ventoso, aut inveniendum, aut realiter excogitandum, tunc tam absurdus & vanus mundo procul dubio intelligenti videbitur ejus Spiritus, qui talem disciplinam adulterinam publicat, quàm Philosophia Aristotelica, quam ille docet, est falsa & præstigiola. Nonne erat istius assertionis Aristotelicæ improbabilitas in causâ, quòd nonnulli ex præstantioribus ejus discipulis ipsi diffidentes, se penitus à magistri sui de ventis opinione vanam illam existimantes averterunt? Inter quos Iohann. Fregium secunda vice commemoro, virum, inquam, in Philosophia Aristotelis admodum versatum. Hic postquam Meteororum causarum meminisset, animum suum statim in ventorum inquisitione ab Aristotelis opinione declinat: Vnde in verbis hæc prorumpit. Quemadmodum tota disputatio de ventis & sicut de alijs Meteoris plena est admirabilem operum Dei, quorum nulla & sufficientes in natura causæ proferri possunt, tamen prodest videre, quousque humana ratio progredi possit. Sacræ quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de Thesauris suis, unde veniant, aut quò vadant nescimus. Hæc Fregius: At ego ad huc me Paulò profundius in istam inquisitionem immergam. Aristoteles cum Peri-

roh. 3. 8.

., & c. 22. 3.

Fregius lib. 25. in causâ Ventor.

pateticis suis discipulis affirmat, quod ventus ille turbulentus & tempestuosus dictus Ecephlia, atque etiam ipse turbo, sint quidem repentini & subitanei venti, qui violenter è nubibus emittuntur: & tamen admittere non vult; quod calidæ & siccæ exhalationes possunt mediam aëris regionem penetrare ratione frigoris ejusdem: Sed, ut profundius in absurditatis ipsius abyssum descendam: Fatetur quidem, quod Meteororum ignitorum, ut cometarum & hujusmodi aliorum causa sit calida & sicca exhalatio, quæ est terrestris, crassa, pinguis & unctuosâ & idè apta inflammari & accendi: Tam verò assignat ipse supremam accendi regionem pro loco & sede generationis Meteororum talium, nimirum cometarum, & tamen transitum in mediam aëris regionem videtur negare illis exhalationibus, quæ ventos pariunt, quæ non sunt inflammationi obnoxia, & in sua substantia tenues & leves. Anne quisquam ad eò mentis inops & effectuum naturalium ignarus esse potest, ut non percipiat, quod Frigiditas potius resistet & oberit rei inflammabili & de natura ignea actuali, qualis est exhalatio illa quæ efficit cometas, quæ rei seu exhalationi, quæ nec est actualiter inflammabilis aut ignea in se, videlicet fumus ille, qui dicitur esse ventorum origo. Iterum apparet ex descriptione cometarum, quod materialis ipsorum existentia est gravior, magis terrestris, grossa & compacta, quam est illa ventorum, atque ob hanc rationem est minus apta ad ascendendum & penetrandum: Quatenus res graves ex propria sua inclinatione tendunt deorsum, quam illa ventorum, ut pote quæ est magis levis & subtilis, & consequenter apta, ut sursum tendat. Quare esset impossibile, ut grossiores fumi, qui facerent cometas, ascenderent & mediam regionis aëris diaphragma penetrarent; imò quidem in tertiam seu superiorem regionem se exaltarent, tam bene ratione caloris sui inflammabilis, quam substantiæ grossitici & ponderositatis: Cum è regione tenuiores & non accendibiles in suo ad superiora transitu à media aëris regione impediuntur. Quare evidens est, quam infirma sit ista & frivola & nulla probabilitate stipata Aristotelis in descriptione prædicta assertio.

Sed venio ad tertium ejus descriptionis membri examinationem, tamen ali- quid in præcedenti inquisitione de eo dixerim, tamen conveniens erit, ut existimo, verba de isto ampliora facere, quoniam multum ad mundanæ hujusce sapientiæ, stultitiæ & erroris detectionem confert. In isto igitur membro tria ad venti generationem agentia describit, quæ omnia facit accidentia: Ac si quis diceret, quod venti non moveantur ab interno & essentiali aliquo Principio, sed potius ab externis accidentibus, nimirum calore solis &

Astrorum & frigore mediæ aëris regionis, atque etiam luctatio exhalationum invicem in descensu & ascensu occur- rum, per ista (ait) exhalatio movetur lateraliter, & ita ventus procreatur. Quare verbis expressis (nullâ de interno aliquo Principio mentione facta) concludit venti generationem non essentialiter sed contingenter & modo externo seu superficiali fieri: Quam aureum & coruscans est hoc mendacium, haud equidem antiquorum Poëtarum figmentis diffimile: Assertio, inquam, quæ primo intuitu videtur pulchra: Sed in veritate est quasi umbra seu inane quid & substantia reali destituta: Nam istiusmodi asseveratione videtur ventum nihil aliud facere, nisi quid per accidens, cum è contrario ab ore veritatis hoc plunè contradicatur, ut pote, quod ventum primordialiter à Divino Dei Spiritu sive halitu provenire testatur: Imò verò ab ipso dicitur Angelus, qui dilatatur & ubique emittitur ad voluntatem ipsius obundam, qui cum animavit & inspiravit vitâ: Hinc syriacus: In voluntate ipsius spirat Notus. Et David: Qui facis Angelos ventos, hoc est, qui animat eos essentialiter per Spiritum suum, eosque quasi nuntios emittit ad faciendum placitum suum. Hinc ergo idem Propheta ibidem: Angeli Dei efficiunt verbum. Et Propheta Baruch: Ventus facit mandatum Dei. Et alibi: Ventus procellosus, efficiens verbum Dei. Et tres servi in fornace ignea, & venti, benedicite Domino & exaltate eum super omnia in perpetuum! Quid respondent Christiani nostri Peripatetici ad ista? Quid? Anne putant, quod, si venti essent res accidentales & tam superficialis momenti, ac ipsorum Magister eos in spuria sua Philosophia publicavit, quod Deus ipsos ad verbum suum efficiendum emitteret, aut si interno & essentiali principio essent destituti: Anne Domini & creatoris sui laudes mundo ebulcinare aut ipsi benedicere potuissent? Aut juxta voluntatem ad mandatum ipsius, qui eos emittit, perficiendum moverent? Minime profectò: Verùm hoc etiam expressis sacre Paginæ locis sic confirmamus, probando, quod internus in ventis motor sit inspiratio Omnipotentis. In spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ, à flatu natium tuarum coacervatæ sunt aquæ, flavitium vento tuo, & operuit eos mare: Et Job: Flante Deo concrefcit gelu. Et Psaltes Regius: Deus emittens verbum ejus liquefacit gelu. Et Psaltes Regius: Deus emittens verbum ejus liquefacit nives, & glaciem; Simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Præterea quod venti sunt Divinitus animati & vita perfectæ, imo verò & intelligentiâ Divina præditi, evidenter liquet per Angelos 4 qui sunt præsides super quatuor ventos. Teste Apocalypsi. Et per

Ecclesi. 43. 17,

I sal. 103. 4,

Ezech. 5. 6,

I sal. 148. 3,

Exod. 15. 8. 10.

Iob. 1 salm 147. 4.

Apoc. 7. 1,

Ezekiel. 37.

SECTIONIS PRIMÆ LIB V.

ſpiritum iſtum Univerſalem, quem Pro-
 pheta Ezekiel ex mandato Domini voca-
 vit à ventis terræ, ut interfectos inſpiraret.
 Et per ſpiritum Sapientiæ Divinum, qui
 aptat pondus ventis: Et per Cherubin,
 qui eſt Angelus æreus, ut Seraphin igneus,
 ſuper quem Iehova deſcendens à
 cœlis aſcendebat, & tunc lapſus eſt ſuper
 pennas venti: Hinc inde arguendo, quòd
 ventus moveret & animaretur ab Angelo
 illo Cherubin, qui eſt Spiritus eſſentialiſſi-
 mus & naturæ aëris: Quare Deus inſi-
 dens ſuper Cherubin, aër, per animatio-
 nem dicti Angeli factus eſt ventus: Vnde
 liquet, quòd venti externum ſit aër; in-
 ternum verò natura Angelica. Et tamen
 non obſtantibus iſtis princeps ille Philo-
 ſophorum Ethnicus non erubescit dicere,
 quòd ventus ſit res mere adventitia, &
 quòd motum & actum ſuum habeat ab
 exprimis principijs, & non ab interno
 & centrali illo agente, qui eſt actor &
 operator in omnibus, & conſequenter
 non potuit ſpirare, ubi vult, nec audire
 & intelligere vocem Domini per Pro-
 phetam, quando vocatus erat à quatuor
 ventis, niſi eſſentialiter à Spiritu Ange-
 lico eſſet inſpiratus. Ipſe ſecundum ima-
 ginationis ſuæ figmentum narrat, quòd
 exiſtentia venti eſſet ex terra, exhalatio
 à terra vi Solis & ſtellarum extracta:
 quando è regione Scripturæ dicunt, quòd
 Spiritus, qui animat ventos, ſit omni re
 mobilior & vivacior, dicuntque: Deum
 eduxiſſe ipſos ex Theſauro ſuo: Nam in
 hoc tam Propheta Ieremias, quam David
 conſentiunt: Sed in iſto definitionis
 ſuæ membro concludere videtur, quòd
 lateralis ventorum motus efficiatur ra-
 tione reſiſtentia illius, quæ ſit ex con-
 trario exhalationum concurſu. Inane &
 exile profeſſò Philoſophi tam potentis
 argumentum, ac ſi morio illa ventofa,
 quæ conſtanter ſpirat à Septentrionali
 verſus Meridiam, poſſit per manere tam
 certa, conſtans & directa in ſuo actu,
 ſi agente tam incerto & variabili con-
 duceretur, qualis eſt conſictus ſeu conten-
 tio duarum exhalationum, nimirum unius
 aſcendentis & alterius deſcendentis. Di-
 catis, velim (Peripatetici mei acutiſ-
 ſimi) quæ nam è terra exſurgeret exha-
 latio, aut quis conſictus eſſet inter ex-
 halationem aſcendentem & deſcenden-
 tem in illa Spiritus emiſſione, quæ eve-
 niebat, dicente Propheta: à quatuor
 ventis veni Spiritus? Videntur mihi aſſe-
 clæ ſive diſcipuli Ariſtotelis Chriſtiani
 in huius dubij reſolutione planè muti &
 linguis, quibus ratione reſpondeant, de-
 ſtituti: At ſi reſponderent, hunc ven-
 tum ſive Spiritum fuiſſe miraculoſum &
 non naturalem; hiſce ego replico, me
 nullam aliam cauſam eſſentialiter efficien-
 tem in natura & extra naturam, præ-

ter unicam ſolam agnoſcere: Atque ideò
 in meteororum in communi mundi na-
 tura productione, dicitur, quòd Deus
 flet à Septentrione: Et, quòd ipſe Spi-
 ritu ſuo producit nives & glaciem: &
 quòd ipſe voce ſua tonat de cœlis: &
 quòd dante eo vocem, multiplicantur
 aquæ & fulgura in pluviam facit: &
 quòd, liquetfacit denſas nubes in pluvi-
 am: Et quòd mittit fulgura à ſuo Thro-
 no: & carbones igneos ab ore ejus, &
 quòd facit denſas nubes tugurium ejus:
 Et quòd venit ab Auſtro in tonitru: Et
 quòd vox Iehovæ faciat Cedros libani ſe
 inclinare, & hædos more abortivo par-
 turire: & quòd ipſe ſit ignis conſu-
 mens: & quòd nemo poſſit reſiſtere
 frigori Dei: atque ſic in infinitis alijs
 tam in novo, quam in veteri Testamen-
 to. Et, ut poſſimus unico Textu conclu-
 dere, Deus eſt ille ſolus, qui operatur om-
 nia in omnibus, & qui vivificat om-
 nia &c: Sed Philoſophi noſtri Peripate-
 tici diſtinctione ſua ſcholari videntur reſ-
 pondere; quòd ſit natura illa infinita,
 cauſa efficiens principalis, ſed variæ ſunt
 cauſæ ſecundariæ & ſubalternæ, quæ per
 ſe operantur.

Quibus ego (ut in præcedentibus) quòd
 veritas eſt in ſua eſſentia ſimplex & per
 conſequens eſſentiæ & actus duplicita-
 tem odio habet. Quare opus eſt, ut
 veri Chriſtiani ipſam unitate & ſimplici-
 tate intellectus imitentur: Quod qui-
 dem efficere nequeant, niſi mentes ſuas ab
 aſtuta Philoſophiæ vanæque fallaciæ mul-
 tiplicitate diſtrahant, de qua D. Paulus
 nos jubet cavere, quoniam in multitu-
 dine infinitæ deliteſcunt errores: Sed in
 unitate conſiſtit unica illa veritas, quæ
 eſt ſapientia vera. Cur ergo cogitatio-
 nes hominum à ſimplici ſcripturarum ſen-
 ſu per multiplicatam diſtinctionum di-
 verteremus, quæ illum, inſtar naſi ceræ
 mille vijs torquere videntur? Scripturæ
 dicunt: Ex eo, per eum, & in eo ſunt
 omnia: Et, quòd ſpiritus diſciplinæ ſan-
 ctus implet orbem: Et quòd incorruptibilis
 Dei Spiritus in eſt omnibus: Et,
 quòd Chriſtus impleat omnia: Et, quòd
 ipſe vivificet omnia: Et quòd operetur
 omnia in omnibus: & quòd dat vitam,
 inſpirationem & omnia, &, quòd om-
 nia ſunt à Patre & omnia per Filium ſu-
 um Ieſum Chriſtum: Et, quòd omnia
 ſunt in Chriſto & per Chriſtum tam vi-
 ſibilia, quam inviſibilia, & ipſe in om-
 nibus. Et quòd portat & ſuſtentat om-
 nia virtute Verbi: Et quòd Deus ſit Pa-
 ter omnium, qui eſt ſuper omnia & in
 omnibus. Atque infinitas alias ſcriptu-
 rarum authoritates proferre poſſumus, quæ
 omnes confirmant, eſſentiam Divinam
 eſſe omnia in omnibus, omniaque uni-
 verſaliter operari ſine exceptione. Et tamè

Ierem. 51. 16

P. Reg. 22. 3.

I. Ezekiel. 3. 7.

 Rom. 11.
 Sap. 1.
 Sap. 12. 1.
 Eph. 4.
 I. Timoth. 4.
 I. Cor. 12.
 Act. 17.
 I. Cor. 8.
 Col. 1. 1.
 Heb. 1.
 Eph. 4.

Peripate-

Peripatetici nobis persuadebunt, quòd creaturæ actus ita dividatur ab actu Dei, ut per se, mediante virtute activâ ijs à Deo assignatâ, agere queant; quam nihilominus virtutem negant ullum jam cum Deo habere commercium: Quæ quidem illorum asseveratio si esset vera, immanis exinde sequeretur absurditas: Nam sequeretur, quòd essentia Divina esset divisibilis, quòd Axioma Theologiæ veræ permittet nunquam, ut pote quæ concludit.

Trinitatem Sanctam esse individuum; & per consequens actus ille, quem creator à Deo accepit non dividitur à datore, neque opus est, ut dividatur, quoniam virtutis illius formalis distributor est respectu illius doni semper cum creatura & in creatura præsens, & à dono illo vitæ haud separabilis; & per consequens operatur omnia in omnibus immediatè, & ob illam causam dicitur à divino Hermete esse centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nulli: Quare evidens est, quod sit in omni re, sed non ut pars alicujus, sed quatenus est partium omnium compositor & ipsarum director.

Quare sufficiat velim Peripateticis, quod creaturæ sint causæ organicae, in quibus Spiritus Dei Catholicus agit secundum varietatem proprietatum ipsius, quæ voluntati ejus sunt annexæ. Quocirca evidens est, quòd ipse operetur in eis & per eas, idque immediatè & absolutè: Atque in hoc sensu erat, quòd Apostolus dixerit: Deus operatur omnia in omnibus: Non dico creatura operatur per se, sed Deus in ea & per eam quasi ejus organum agit. Verùm totum hoc expressius declarat Propheta in istis: Væ Assur, virga furoris mei & baculus ipse est, in manu ejus indignatio mea: Ipse autem non sic arbitrabitur, & cor ejus non ita existimabit: Dixit enim: In fortitudine manuum mearum feci & in sapientia mea intellexi & abstuli terminos populorum &c: Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat eam? Aut exaltabitur serra contra eum à quo trahitur? Quomodò elevetur virga contra elevantem se, & exaltetur baculus, qui utique lignum est? &c: Quibus innuere videtur Propheta, quòd, cum esset voluntas Dei movere & agitare regem Assyriæ adversus Judæos, in qua actione Rex ille non esset, nisi creatura seu organum, in quo Spiritus Dei ad voluntatem suam complendam movebatur, ipse nihil per se, sed omnia virtute Divina ad exitum secundum velle Domini produxit: Peracto tamen negotio, Rex ille, qui non erat, nisi mera causa organica seu instrumentalis sibi gloriam & sapientiam & potestatem actionis illius Deo soli in eo actori appartenentem insipienter arrogando, mi-

nus à Deo percipit, ac in illis verbis reprehenditur, Num gloriatur securis contra eum, qui secat &c? Ac si dixisset:

An gloriabitur organum contra ipsum, qui agit in eo, aut dicit; ego feci hoc, cum sit internum & reale agens, ad cuius motum rapitur & moveretur, quando & ubi placuerit motori &c: Inquit etiam Jeremias: Suscitavit Dominus spiritum regum Medorum contra Babylonem. Quo arguit, reges Medorum non fuisse actores, sed organa per quæ Deus egit ad ultionem. Sed ad rem revertamur. Quàm furda, imò quidem etiam absurda fuisset illa Salomonis invocatio, si essentia & vita ventorum non fuisset alia, quàm illa ab Aristotele publicata.

Evigila, inquit, Aquilo, & veni auster ac perfla hortum meum. Denique si venti fuissent more Aristotelis procreati: Undè oritur, quòd quilibet ventus varia induatur proprietate essentiali; quippe quorum unus est calidus & humidus: Alter frigidus & siccus; tertius calidus & siccus; & quartus frigidus & humidus. Impossibile erat, quòd tales inter ventos differentia reperirentur, si omnes venti ratione unica informarentur & crearentur, hoc est, si ortum suum à motu allaterali coacto haberent. Porro sic hoc esset verum, tunc idem ventus modò latere dextro, modò sinistro ac in conclusione inconstanter flare, quod quidem esse falsum testatur experientia. Venio jam ad membri Peripateticæ descriptionis ultimi inquisitionem, quod ad causam finalem productionis seu generationis ventorum spectat. Opinio Aristotelis est, quòd natura istiusmodi ventilationem produxerit ratione purgationis, purificationis ac præservationis aëris. Verùm nos experientiâ docemur, quòd ista ipsius assertio non sit vera: Quoniam nos cum Galeno & Hippocrate observamus, quod venti Australes sunt contagiosi & pestiferi, quatenus aërem reddunt densum, putridum ac corruptum suo calore maligno & humiditate laxa & spongiosa. Hoc etiam à Textu sancto confirmatur: Ne timete, ait David, à lucæ seu peste, vel dæmonio vastante in meridie. Et Abakuk: Deo à Meridie veniente præcessit vel anteivit eum pestis atque Anthrax ad pedes ipsius. Imò quidem omnes venti in genere, atque etiam alia cæli meteora à creatore tam ad flagellum & pœnam, quam ad præservationem & sanitatem creaturarum ordinantur, uti ex plurimus scripturarum locis declaratur. Quare sequitur, quòd Aristoteles toto cælo in judicio suo de ventis erraverit.

I film 19.
Abakuk. 7.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

Ex prædictis ergo concludere possumus, quòd definitio sive descriptio Philosophi hujus Peripatetici, quem Christiani tanta veneratione sequuntur, est omnino erronea ac insufficientis: Quoniam venti sunt creaturæ magis essentialiter & eminentes, atque divinitate pleniores, quàm aut Aristoteles aut aliquis ipsius pedissequa intellexit unquam, ut pote quæ non sunt res interno lumine & essentia destitutæ, & consequenter, non ab externis agentibus accidentalibus mediante fumosa existentia

é terra scaturiente conflata. Sed ut Zacharias nos docet, sunt creatæ ac animatæ per Spiritum Angelicum, & stant coram Domino totius terræ & absconduntur in potestate & Thesaurò sui Domini, ex quo ipse eos pro placito suo vocat ad mandata sua in cælo & in terra atque in mari perficienda, sive sint ad vindictam & punitiorem, sive ad misericordiam & benignitatem creaturis præbendam, ut infra dicitur latius.

CAPVT. III.

Vera ventorum definitio sive descriptio varieformiter, secundum Scripturæ sacræ sensum atque intentionem hoc in capite exprimitur.

IAm verò (ut mihi videtur) factionem seu sectam Peripateticorum adversus me murmurantem & ita replicantem audio. Si (inquiunt) dicta Aristotelis definitio non sit bona; uti ex tuis rationibus polliceri videris, assigna, si possis, meliorem. Dicas ergo magis essentialiter velimus, quid nam revera rei sit ventus, vel quomodo rectè eum secundum Paginæ sacræ doctrinam describere queas. Hisce respondeo, illud posse multis modis sub una eademque nihilominus essentia præstari: Et in loco priori ipsum haud impertinenter possumus in hunc modum describere:

Ventus est Spiritus aëreus, mediocris consistentiæ, inspiratione seu Spiritu Iehovæ animatus, quem de promit é Thesauris suis, eumque ad voluntatem suam sive sit per viam maledictionis vel vindictæ, sive benedictionis & misericordiæ exsequendam emittit.

Quælibet hujus definitionis particula ex convenientibus sacræ scripturæ locis probatur: Et primò, quòd venti externum sit aër mediocris consistentiæ, in eo manifestatur, quòd vocabula aër, ventus & spiritus in multis sacrarum literarum locis per unum idemque vocabulum Hebraicum Ruach exprimitur. Secundò, quòd interna & centralis anima seu actus ipsius sit Spiritus divinus, seu inspiratio Omnipotentis, facillimè ex locis antea citatis indicatur. A flatu narium tuarum (inquit Moyses) coacervatæ sunt aquæ, flavisti vento tuo & operuit eos mare. Et Iob: glaciem Deus fortis edit flatu suo: flante Deo concrevit gelu &c: ac si dixisset, Deus inspiravit aërem suo spiritu, ita ut nulla appareat inter Angelicam creaturam, & aërem divinitus inspiratum discrepantia: Nam aër dicitur externum & manifestum Angeli tam boni, quàm mali, animatus à Deo ad faciendum placitum suum, sive sit in puniendo, sive ad benignitatem & clementiam ipsius manifestandam: Vnde pater, quòd ejus internum est immediata inspiratio Dei: atque propter hanc causam (ut

antea est dictum) Angeli à D. Dionysio Algamatha, id est, specula clarissima dicuntur, quæ lumen Dei recipiunt: Nonne etiam expressè à Psalte regio dicitur, quòd Angelos suos fecerit ventos? Vbi per Angelos intelliguntur emissiones ejus à suo Throno: Atque istæ cum sint aëre incorporatæ, dicuntur naturæ Angelicæ. Atque iterum Iehova dixit de Angelo, quem misit coram Israëlitis in itinere suo per desertum. Noli exacerbare cum, nam non feret defectiones vestras, quoniam nomen meum est in eo &c: ac si dixisset, Lucida verbi mei impressio est in ipso: Nam filius Syrach dixit, quòd sapientia præiret Israëlitis in columna nubis die ad præservandum eos à magno calore: Ob istam ergo rationem idem Angelus vocatur in multis dicti libri locis Iehova, respectu actus sui interni increati, & quandoque Angelus respectu suæ in compositione alteritatis, nimirum, quatenus conflatur ex duobus, ut erat creatura. Quare, ut Deus est Identitas, videlicet, ut ipse componatur ex uniformi inspiratione Dei atque humida & aërea natura mundi, hoc est, à creato spiritu, seu aëre creato: quod fecit Davidem (ut supra) asseverare, quòd fecerit Angelos ventos & ministros suos ignem urentem. Nonne etiam ponit Propheta ventos in numero Angelorum, cum dicit, quòd quatuor venti cæli egrediantur & stent coram dominatore omniterræ?

Pro proxima hujus definitionis clausula, quæ est, quòd Deus vocat ventos suos Angelicos, ex Thesaurò suo ad voluntatem suam complendam, hanc habemus testimonijs Prophetarum, Davidis & Ieremiæ confirmatam: Deus (inquiunt) producit ventum de Thesauris suis.

Denique, quod ad ventorum usum seu causam finalem attinet: causa finalis, cur venti essent creati & emissi, luculenter a scripto sacro sparsim explicatur: Venti (inquit Textus unus) faciunt mandata Dei. Et alius: Spiritus procellarum facit Dei verbum. Et alibi: Angeli Dei validissimi robore

Exodi. 15. 8.
Iob.

Exod. 23.
Ecclesi. 9.

Zach. 6. 5.

Psal. 134. 8.
Ierem. 51. 10. 3.

robore efficientes verbum & facientes placitum ejus. Iterum : qui facis Angelos ventos & ministros tuos ignem urentem. Et Iob : Fulgura nunquid mittit , & ibunt , & revertentia tibi dicent , adfumus ? Vbi per fulgura intelligit Angelos , qui revelant sua occulta : Vnde antea dicti sunt ignes urentes ; & in hoc etiam respectu Deus , qui est istorum omnium operator , dicitur ignis consumens. Porro etiam alibi agnoscit , quoddam ventus , glacies , turbo , pruina , nubes & fulgura sint ministri ad placitum ejus in quocumque negotio præstandum paratissimi : Sic ventum emisit Deus super terram , ut aquæ diminuerentur & cataractæ cæli clauderentur. Et ventus egrediens à Domino detulit coturnices. Et ventus Aquilo expiratur , ad dissipandas pluvias. Et venti Aquilonis frigidum afflatu fit glacies instar cristalli : Et Dominus fecit ventum flare ab Oriente ad auferendas locustas à terra. Et Dominus , flante vento urente tota nocte , vertit mare in siccum , divisaque est aqua &c : Denique in definitione seu descriptione præcedenti explicui in primis , quænam esset causa venti materialis , nimirum aërea substantia existentia mediocris : Deinde expressi , quod forma purissima & essentialis in eo actus esset inspiratio seu spiraculum Omnipotentis , qui suam in Cherubimico Angelo præsentiam animat , agit & movet aërem materialem : Tertio , quod locus , in quo venti reservantur , quousque Creatori placeat ipsos usui alicui applicare , esset cælum seu aër , qui est arca ejus Thesauraria , in qua Magnalia ipsius reconduntur : ac in ultimo loco , quod usus eorum sit ad voluntatem ipsius , qui creavit illos , complendam ; idque vel in aëreo suo statu , in quo non cernuntur , vel in ignea seu interna sua conditione , in qua oculis in forma fulguris apparent ; ut ex præcedenti Pfaltis Textu manifestè explicatur.

Propter istas ergo rationes , & dictis testimonijis stipatus , has sequentes ventorum definitiones haud incongruè composui.

Ventus est invisibilis aër , à Divino Spiritu seu Verbo Iehovæ , animatus & vivificatus . atque ad voluntatem ejus , tam in cælo desuper , quàm in terra & aquis subter efficiendam emissus.

Vel sic.

Ventus est quidam Spiritus Angelicus , aut subtilis aër , qui igneo Spiritu Iehovæ inspiratur atque animatur , apparens quandoque visibiliter in forma fulguris vel conflagrationis , & quandoque invisibiliter & occultè : nimirum , quando auditur & non videtur , qui ab aliquo terræ angulo ad mandata emissoris , sive sint in proprietate positiva & benigna , sive privativa & destructiva faciendi remittitur.

Vel sic.

Ventus est invisibilis & occultus Spi-

ritus animâ igneâ à Deo more Angelico inspiratâ indutus , qui huc atque illuc alis invisibilibus ad placitum Creatoris complendum vehitur atque agitatur.

Nam dicitur : Iehova ascendit super Cherubin , & volavit super pennas seu alas venti : Iam verò Cherubin est Angelus seu spiritus aëreus , ut Seraphin est igneus spiritus seu intelligentia , ut antea.

Vel in forma ista.

Ventus est creatura quædam Angelica ex aëre secundum ejus existentiam & luce essentiali seu formali agitante ei à Iehova inspirata & producta , quam è Thesauris suis , vel ad mortaliū flagellum & pœnam vel consolationem & benevolentiam emittit.

Vel sic.

Ventus est Spiritus quidam Angelicus aëre indutus , qui invisibiliter ac occulte huc atque illuc , juxta voluntatem ejus qui eum creavit , movetur , cujus vox seu strepitus licet audiatur , tamen locus , à quo venit & ad quem tendit à mortalibus ignoratur.

Spiritus (dicit D. Iohannes) ubi vult , spirat , & vox ejus auribus percipitur : Vnde autem veniat , aut quò tendat , ignorant mortales . Et alibi Sapiens , ignorat homo opus ipsius Dei , qua via faciat hæc omnia.

Vel isto modo magis succinctè , idque juxta sententiam Salvatoris nostri.

Ventus est spiritus , qui spirat ubi vult , & vocem ejus audit homo , sed nescit unde veniat & quo vadat.

Ac si dixisset . Est spiritus à Deo creatus , interno principio seu voluntate præditus .

Vel sic secundum verba Davidis antea citata.

Venti sunt Angeli Domini , validi in potestate , qui efficiunt verbum Dei & auscultant voci ejus , ministri ejus , facientes placitum ejus.

Qui facis Angelos tuos ventos seu Spiritus , &c : & Angeli Dei validissimi robore efficientes Verbum ejus , auscultantes voci ejus , ministri ejus , facientes placitum ejus.

Hisc ergo videre licet , quàm Ethnicorum Philologia , quæ bases suas habet super sapientiam hujus mundi , sit huic veræ Philosophiæ , & sapientiæ , quæ oritur & extrahitur à fonte sacro , opposita . Vnde etiam Sapientibus apparere potest , quàm sit impossibile Christiano Philosopho , qui firmiter documentis Aristotelis adhæret , radicaliter in vera fide Catholica versari : Non possumus (ait Salvator mundi) duobus inservire magistris : & propter hanc rationem Apostolus , ut antea , nos monet , ut Philosophiam & vanam fallaciam evitemus , quæ fundatur super traditiones hominum & Elementa mundi , & non supra Christum , in quo est omnis plenitudo Divinitatis corporaliter , qui est caput Dominationum & Potestatum , & consequen-

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

ter vita & animator omnium Spirituum seu ventorum Angelicorum. Quare concludere fas est, quòd falsa ista Aristotelis Philosophia sit præcipuum Diaboli organum ad distrahendum mentes mundanorum à vera cognitione Dei, utpote, quæ partim astutijs suis Sophisticis, partimque alijs delusionibus & vanis tentationibus omni via tentat intentiones Christianorum bonas à vera & sincera illa sympathia & symphonia, quæ debet esse inter Deum & creaturas ejus, distrahere, ut eos ad falsam suam doctrinam & Harmoniam Antipatheticam alliciat: Nam ex præcedentibus fat liquidò declaratur, & per ea, quæ sequuntur luculentius adhuc indicabitur, quòd mundana ista sapientia seu Philosophia sit omnino Sapientiæ veræ, quæ à Deo, Patre luminis (ut D. Iacobus habet) descendit, contradictoria & opposita: Quare ipsam in hoc respectu vocat terrenam, animaleam & Diabolicam: Atque propter istam rationem à Christianis prudentiâ præditis, minimè est fervore tam ardenti & devotione tam superstitiosa in-

sectanda sive insistenda. Cùm sit causa præcipua, quòd homines etiam istius nostræ ætatis (ut cunq̄e radij Divini participes) suæ originis excelsæ, generisve Divini immemores (utpote ignorantia privata obvelati) non modò tam rudes & artibus scientisque veris tam ignari deveniant, sed etiam in Theosophiæ rudimentis tam manci & exiles redduntur, ut Deum in operibus suis non intelligant, aut opificem unicum per sua opera (uti bonis Christianis convenit) discernant; & per consequens in creaturarum Dei mysterijs versari nesciunt, quarum lapis Angularis est splendor & actor lucidus Omnipotentis & omnia creantis Verbi Dei: Vnde à ^{Sap. 13. 1.} Salomone proclamatur, istiusmodi homines esse vanos; & a S. Apostolo minas audiunt maledictionibus. Verùm ego majorem istius nostri de ventis discursus portionem demonstratione oculari in capite sequenti indicare aggrediar: semperque me in ista mea demonstratione ad instrumenti nostri experimentalis usum & observationem constringam. ^{Rom. 1.}

CAPVT. IV.

Hic author originis ventorum Meridionalium annualium rationem, Demonstratione quadam oculari docet.

Verùm enim verò, quoniam præcedens hæc nostra relatio Peripateticis nonnullis Christianis minimè fidem ei ascribentibus, vel rem non esse ita intelligendam, ac in scripturis loquantur existimantibus, videatur fabulosa & erronea (nam quosdam (sat scio) esse hujusce conditionis homines, ubique gentium versantes) Existimo fore necessarium, ea omnia, vel saltem majorem ipsorum partem, quæ à me de ventis sunt dicta vobis oculari quadam demonstratione ex Instrumento seu Speculo meo experimentali collecta, indicare: in quam priusquam me conferam, monco lectorem, ut cum diligentia & attentione eorum, quæ antea sunt dicta, recordetur, & breve Procemij hujusce sequentis subjectum animadvertet.

Debemus sedulò recordari & considerare, quòd Lux Catholica informans, quam Spiritus Elohim, qui ferebatur super aquas, ijs impertivit (nam Augustinus agnoscit, quòd isle Spiritus igneum aquis vigorem impertiverit) Lux, inquam, ista à vivifico Dei Spiritu emanans, postquam informasset, illuminasset & animasset Catholicam mundi materiam, omni omnium Patrum Theologiæ consensu die creationis quarta in corpus solare erat contracta: Atque ob istam rationem haud impropiè dixit Sapiens, quòd gloriæ Domini plenum est opus Solis omnia illustrantis. In hoc idè sensu intelligi potest hoc Davidis: Deus induitur lumine quasi vestimento. Et ali-

bi: Deus posuit Tabernaculum suum in Sole: Quo patet, quòd esset voluntas Creatoris omnium, quòd vas istud Solare abundare suo vitæ Spiritu, qui ex ipsius centro Harmoniam vitæ per perfectissimam consonantiam Diapason emittit, ut mundum tam superiorem, quam inferiorem secundum annualem cælorum cursum atque temporalem rerum dispositionem gubernaret, vivificaret, elementumque & Elementata inferius varieformiter per organa ventosa juxta voluntatem Spiritus cum inspirantis tam per modum generationis, quam corruptionis alterat: Nam venti agente Sole radicitus aërem mutant, animant & inspirant, ut ipsi ibidem Angeli ventosi à Sole seu potius à spiritu Catholico Domini in Sole animantur, illuminantur atque informantur: Vnde (ut dictum est) Titanis & auroræ filij haud injurià dicuntur: Hinc Syriachus: Sol est gloriæ Domini, hoc est virtutis & essentiæ divinæ plenus. Iam verò, quòd spiritus iste seu virtus in Sole divina, gubernet aërem, eumque Spiritu Angelico seu principio essentiali interno animat ac movere facit secundum motum motoris, existis Salomonis verbis docemur. Sol lustrans universa ^{Eccles. 1. 6} in circuitu, pergit spiritus & in circulos suos revertitur; vel, ut Fr: Vatabl: interpretatur. Subinde circumeundo pergit ventus, & ad circuitus suos revertitur ventus: Inde arguendo, quòd aër animatus à spiritu Solari, venti nomen sibi acquirit & se habet,

se habet, ut Angelica creatura, quippe cuius externum est aër; internum verò Spiritus solis centralis seu igneus, à quo habet suam mobilitatem & aptitudinem ad motum gratia suæ attenuationis: Nec tamen intelligatis velim, me universum Dei Spiritum in sole includi existimare, sed uti in scripturis dictum est, Christum fuisse repletum & locupletem Spiritu Dei; ita quidem Deus impertivit Tabernaculo suo solari Spiritus sui illuminantis, generantis, vivificantis atque etiam corruptentis abundantiam, & nihilominus rei cuilibet alij in mundo essentialiter adest Soveritus ille, sed non in una eodemque proprietatis & essentiae proportionem: Nam juxta communem mundi cursum, quem ordinavit ad disponendam atque regulandam tempericem partium anni, ubi sol, seu Tabernaculum istud Dei remotius distat, ibi potentia Divina, sive frigidus & privativus Spiritus Dei plus minusve operatur. Exempli gratiâ, quando sol abest à nostro Hæmisphærio, nimirum, cum est sub terra, tenebræ, frigus, stupiditas & spissitudo aëris adesse observantur: Porro etiam sole ultra Æquinoctialem lineam versus Tropicum Capricorni se habente, frigiditas, pruina, nix, glacies, nubes densæ, dierumque brevitatis nobis Europæis se offerunt, atque etiam venti Meridionales nobis sunt frequentes: Nam tunc temporis privativa Dei proprietas in mundo septentrionali regnare gessit: Unde herbæ, plantæ & arbores apparent nudæ & vita quasi destitutæ, quoniam Spiritus & humores congelantur & ferè mortuæ videntur. Similiter & terra sua viriditate consueta, est destituta ac instar sterilis ac desolatæ viduæ incipit quasi

gemiscere ac lugere: At verò è regione, tam citò, quam Regius solis imperator huic nostro hæmisphærio appropinquat, incipitque per ferrugineas & igneas Arietis januas in Hæmisphærium septentrionale penetrare (quod quidem verno tempore accidere solet) tunc creaturæ illæ semimortuæ & frigore Boreali congelatæ reviviscere, dies gradatim angefcere incipiunt, frigoris inclementia gratà caloris præsentia magis magisque indies diminuitur, Spiritus & humores in vegetabilibus frigore fixati ac congelati, liquefcunt & mobiles ac fluidi jam redduntur. Iamque aves gaudia sua cantilenis suavibus ebuccinant, aërque stupidus ac humidus paulatim reficitur, ac alis levibus volatuque celeri regionem Meridionalem propter rationes inferius allegatas visitare gessit. Et tamen non obstante actuosissimi & lucidissimi Spiritus in Sole absentia, non sequitur, quin, quòd unus & idem spiritus, ut pote, qui implet omnia, possit proprietatem suam privativam alterare, quando & ubi voluerit: Nam videmus præterquam contra communem & usualem anni constitutionem, quòd mediante eo tonitrua, fulgura & cætera meteora ignita, atque etiam venti magis activi, nempe Orientalis & Meridionalis tempore, atque etiam in statu aëris quandoque frigidissimo generentur: Quæ omnia perficiuntur ab eo, qui in sole posuit Tabernaculum secundum placitum suum, cujus est operari omnia in omnibus, quomodò, aut quibus organis, atque etiam quando & ubi placuerit: His ergo bene prius ponderatis, in statum Demonstrationis meæ jam descendam.

Demonstratio seu probatio, qua docemur, quomodo venti annuales moneantur seu generentur, partim per vivificum, positivum sive actualement illum Spiritum, qui abundanter regnat in sole; & partim in privativo & potenciali ejusdem actu seu proprietate circa polos mundi operantis.

EGo in præcedentibus dixi, quòd totus divina actionis in humida mundi inferioris natura effectus in congelatione & Rarefactione consisteret, & quòd earum proprietatum prior communiter à privativo & Boreali Spiritu Dei actu procedebat, qui per frigiditatem operatur, & posterior operatione positiva agit, quæ à calore gubernatur: Iam verò ut istæ duæ Dominium sibi in aëre seu Elemento Catholico, vel ratione præsentia vel absentia solis acquirunt: Ita quidem aër universalis est vel frigidior, spissior, opacior & segnior, quando sol est remotior ab eo: Atque iterum, quòd ipse est Propinquior, eò calidior, subtilior, clarior, transparentior, agilior & ma-

gis mobilis redditur aër: Observa ergo ex his proprietates aëris in vitro seu Instrumento nostro Experimentali inclusi; & memento, quòd non sit, nisi unus & idem Spiritus in Essentia, qui operatur tam privativè, quam positivè in aëre tam incluso, quam excluso: Erat enim unus & idem Spiritus, qui per Prophetam à quatuor ventis, nimirum à quattuor Boreali & Australi invocabatur &c: Quare certum est, quòd sit iste Spiritus, qui gubernat universum aërem sublanarem tam in proprietate privativâ, quam positivâ: Et quàmvis spiritus iste sit copiosus in Tabernaculo suo solari, à quo & in quo vivaces proprietatis suæ actuo-

SECTIONIS PRIMÆ LIB V.

sæ effectus declarat : Tamen nihilominus ipse ubique præsentia existens valet omni tempore & loco se ipsum in utraque proprietate exprimere. Venio jam ad demonstrationis meæ metam.

In primo capite primi libri istius sectionis primæ fat vobis liquidò declaravi , quòd aër in vitro Instrumenti nostri experimentalis inclusus, habeat in omni respectu relationem ad aërem seu Elementum mundi inferioris Catholicum : Vbi etiam probatur , quòd aërea humida natura, tam exactè mundi concavitatem impleat , ubi terra & aqua non sunt , ne existentiae alicujus vacuitas inveniretur in ea : Haud aliter , quàm videmus aërem vitro instrumenti inclusum omnem ipsius cavitatem occupare ; & per consequens , ut aër vitro inclusus, facultate solis præsentis dilatativa, alterabitur , nimirum æstivo tempore , quando aër externus calefit : Ita etiam eodem planè modo , aër externus istius Borealis hæmisphærij dilatabitur , quando sol suis radijs magis particularibus eum salutat ; imò certè quòd propinquior nobis aderit sol , eò major erit aëris generalis , & consequenter aëris particularis inclusi rarefactio : Ex altera parte , quando sol Hæmisphærium Boreale relinquens lineam Æquinoctialem dividit , & plagam Meridionalem intuetur , tunc communis dicti Hæmisphærij aër frigescet ac condensabitur , & cum eo aër etiam ille particularis vitro inclusus similiter & in eadem proportione contrahetur & inspissabitur : Quòd quidem ex eo constat , quòd aqua in collo vitri observatur altius per tot gradus versus vitri caput ascendisse , quemadmodum vice versa aëris ejusdem rarefactio patet , ex aquæ ejusdem in collo vitri de-pressione. Istis ergo à vero perito bene conceptis sive intellectis, videlicet , quòd causa istiusmodi dilatationis sive rarefactionis in aëre sit Divini hujusce in Tabernaculo solari actus , præsentia & propinquitas , & quòd ratio condensationis illius sit actus ejusdem Spiritus Divinitus emanantis absentia sive remotio, & per consequens præsentia Divinæ potentiae , quæ est Tenebris involuta : Nam, uti diximus , calor absentia est frigoris præsentia , quòd est Essentialis in potentia Divina operator : Atque iterum calor præsentia , qui est actus Divini agonista , est frigoris absentia : Vnde patet , quòd absentia positivæ lucis concipit privativas tenebras & absentia privativarum tenebrarum importat præsentiam positivæ lucis. His , inquam , rite consideratis ventorum Meridionalium tam internam , quàm externam rationem , & , quomodo aër vivifico spiritu à sole emissio animetur , facillimè colligere possumus : Animadvertendum est ergo , quòd , cum sol nobis adest , aëtas

ipsius præsentia creatur , aër radijs ipsius lucidissimis calefit , & per calefactionem rarior & subtilior redditur & ratione rarefactionis amplius pro sua existentia requirit spatium seu locum : Verbi gratia: Ponimus libras duas Vitrioli in Retortam vitream , bene lutatam , nasumque seu orificium ejus Recipienti amplo adaptamus , lutoque optimè obducimus & obturamus , ne ulla fiat Spirituum per juncturas exspiratio : Tunc ignis gradibus Spiritus, è Vitrioli mole extrahimus : At experientia docti probamus , quòd spiritus olim modicæ & arctæ vitrioli massæ inclusi , jam per ignis activitatem dilatati , & in recipientem immixti amplissimum , ubi illud non est inventum satis capax & amplum ad eos è parvulo corpore exspiratos recipiendum ; unde fit , ut materia illa spiritualis locum ad huc magis spatiosum pro sua existentia quærens , vitrum illud in multa frustula violenter & cum inagno fragore rumpit , ac aërem apertum multitudine suorum fumorum replet : Vnde manifestum redditur , quòd res condensata non nisi parvum occupabit spatium ; sed postquam dilatetur , amplum pro sua existentia , requiret continens. Hoc profectò tum evidenter instrumento isto experimentaliter demonstratur: Nam ubi sol est aëri incluso præsens , vel ventus calidus Dominium habet , ipse protinus plus minusve dilatabitur & rarefiet secundum Spiritum solarium & ventorum calidorum tunc temporis spirantium vigorem : Sed iste aër jam dilatatus spatium pro suo continente eo amplius requiret , quò magis dilatatur : Atque hoc sic probatur : Nimirum , quia aqua in collo vasis actu frigoris elevata jam caloris præsentia per tot gradus deorsum pellitur , per quot aër in raritate excelsit.

Quo liquet , quòd sola ratio , cur aqua magis magisque deorsum præsentia caloris præcipitetur , est ; quoniam aër plus minusve dilatatus sibi locum præparat ampliorem pro sua existentia.

His ergo rite cognitis , notare debemus , quòd , sole recenter veniente in Hæmisphærium , in quo Hyems suam habuit Dominium , atque idè , ubi frigiditas loci aërem condensavit : Verbi gratia , quando sol Hæmisphærium nostrum relinquens in illud meridionale migrat , convertendum aërem ejusdem , olim hyemalem , in conditionem æstivalem , incipit immediatè agere ad aëris illius mundi loci , rarefactionem : Atque ille aër ita rarefactus , & quasi radijs solaribus animatus devenit agilis plumisque levibus videtur indui : Vnde fit , quòd ipse lucis solaris Spiritu sic animatus à plaga Meridionali , in qua dilatatur , ad locum capacitare ampliorem evolat , ut pote qui continens

tinens Medionale invenit ad ipsum in statuo suo rarefacto continendum : Insufficiens ergo ipse, spiritu solari sic animatus, lineam Æquinoctialem transire cogitur, ut Septentrionale Hæmisphærium visitet, in cuius ingressu facit strepitum, rarione crassitei & resistentiæ frigiditatis aëris hyemalis in plaga septentrionali : Atque iste aër sic animatus & divino actu in sole ab austro versus Aquilonem cum tanto strepitu evolans est ventus ille, quem Australem seu Meridionalem vocamus, qui propter eam rationem nobis tam frequenter Principio Hymnis, videlicet immediatè, postquam Sol Zodiaci libram, sive æquinoctium autumnale transiendosuum in scorpionem fecerit ingressum.

Hinc, inquam, est, quòd mensibus Octobris, Novembris & Decembris venti istiusmodi sunt ad eò inter nos frequentes; unde tot imbribus Meridionalibus ab ijs salutatur : Nempe, quia frigus septentrionale condensat aërem Meridionalem fugitivum in nubes : Atque iterum nubes propter calorem Meridionalem ijs inclusum facilis sunt solutionis, uti vobis in Nubis descriptione explicabitur planius. Hoc totum oculariter demonstratur Instrumenti nostri Experimentalis observatione : Nam solius manus humanæ super caput vitri impositæ contractu, aër inclusus rarefit & dilatatur : Vnde fugit ad Polum oppositum, videlicet ad regionem aquæ frigidæ, quam ob istam rationem præcipitat & deorsum compellit : Quo arguitur, quòd aër frigore contractus caloris contactu dilatatur & viam facit ad partem oppositam, quæ est frigidæ seu Borealis naturæ.

Ex altera parte venti Boreales, & glacies & Nix, quæ sunt hyemali tempore frequentiores, efficiuntur ab afflatu illo, qui emittitur à Deo in potenciali & privativa sua natura, quam in isto mundo exercet, seu secundum voluntatem suam exsequitur, tunc videlicet temporis, quando arca virtutis suæ activæ Theauraria, est remotior : Propter hanc etiam rationem posuit circa polos mundi sui frigoris Thesauros, ut pote, qui remotius ab Æquinoctijs distant. Hinc dicitur in scripturis, quòd frigus ab Aquilone veniat : Et, quòd flante Deo concreveret gelu : Et, quòd frigidus ventus Aquilo flaverit & gelaverit, & quòd Christallus ab aqua super omnem congregationem aquarum requiescit, & sicut Iorica induit se aquis. Atque iterum : Venisti ne in Theaurum nivis, aut in Theaurum grandinis inspectionem habes? Et tamen lux seu proprietas Dei actualis & dilatativa non distinguitur aut dividitur ab eo, quamvis ab Aquilone juxta voluntatem suam spiret in potenciali seu privativa sua dispositione : Quatenus

tenebræ sunt ei ac ipsa lux, ut ait Propheta Regius. Ob istam igitur rationem solet quandoque in sua iracundia spirare ab Aquilone tam cum fulgure, & tonitru, quàm cum nivibus, pruina & glacie &c : Vnde Propheta : Ecce turbo venit ab Aquilone & nubes magna igne involuta &c : & tamen, tam nix frigida cum grandine atque etiam fulgure & calore liquefaciente procedunt ab uno eodemque Spiritu in Essentia : Vt cumque in proprietate sua sit multiplex (ut dictum est) unde Propheta (ut antea citatum) vocavit unum eundemque Spiritum, nimirum unum & idem verbum in Essentia à 4. Ventis virtute differentiibus.

Quod etiam Psaltes Regius in his Emittente sermonem suum in terram quàm celerrimè, excurrit verbum ejus, qui edit nivem sicut lanam, pruina sicut cineres dispergit, deicit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus consistat? Emittens verbum liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Quibus evidens est, quòd Deus sit semper unum & idem in se ipso ubicunque adest, nimirum in septentrione, ubi operatur privativè, aut in sole, in quo gloriam suam activam exprimit : Et tamen ejus voluntas est idem ei, quod est ejus Noluntas, hoc est, tam positiva ejus proprietas quàm privativa unitatem suæ essentiæ concomitantur, respectu illius, licet respectu nostri, quæ parimur, videtur discrepare : Sic etiam voluntas & Noluntas homini concedenti vel neganti petitionem sunt idem : Licet petenti videantur omnimodè contraria æquè ac bonum & malum : Exempli gratiâ negativa ejus in positiva sua proprietate discernebatur, quando moriente corpore salvatoris, solis splendorem, gloriam luminosam & radios in se ad corporis ipsius centrum contra omnem Ethnicorum, aut Philosophantium aut Astronomorum imaginationem, hoc est, contra naturæ cursum (uti antea est Demonstratum) contraxit, ad eò ut sol tam niger & tenebrosus appareret ac si esset pix.

Concludo igitur, quòd quando proprietas Divini Spiritus potentialis moveat aut agat in aère, aër contrahitur vel allicitur versus polum quasi centrum, atque ita in nives, pruinas, grandines & cætera transmutatur &c : In quo temporis spatio Instrumentum nostrum experimentale naturam prodiit præcedenti contrariam : Nam secundum mutationem aëris exclusi, hoc est, Catholici mundi inferioris elementi, aër inclusus contrahitur, & caput vitri tanquam ad polum arcticum frigidum elevatur. Atque hoc denotat, quòd Catholicus seu externus è vitro exclusus aër, simili planè ratione

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

in mundo operetur. Apparet igitur, quod ratio spirituum istorum emissorum sit occulta & nemini nostrum, qui in profundo ignorantiae abyssu sumus immerſi, revelata: Sed solummodò ijs, qui veræ sapientiae Doctrina sunt instructi, quam Salomon confitetur, esse veram omnium rerum operatricem & realem atque solummodò sapientem artificem seu magistratam,

quæ ista Dei mysteria, dignis revelare solent: Nam verba ejus sunt; Sapientia m docuit vim ventorum & virtutes Elementorum &c: Sed ulteriorem & strictiorem ad huc inquisitionem in Meteorologiæ Aristotelicæ medullam efficiam, & quid ipse de nubium & pluviae generatione cogitet, jam paucis aperiam. Sap. 7. 20.

CAPVT. V.

Quod Aristotelis Doctrina de nubium & guttarum pluviae generatione inveniat omnimodè veræ sapientiae institutis contradictoria.

NVnc autem ad scientiæ Aristotelicæ de meteoris aquaticis examinationem accedimus. Et, quoniam causæ nebularum, ut pote quæ sunt nubes tenues, sub communi nubium Titulo comprehenduntur, mihi statutum, loco priori, generali nubis descriptioni insistere. In primis ergo Aristotelis de Nubibus opinionem citabo, actum postea ipsam cum sacrarum literarum de ijs sententia comparabo, ut mediante istiusmodi ad invicem relatione discernamus, utrum Peripatetici de essentia nubis propositum cum veritate consentiat nec ne. Opinio ergo Aristotelis, quam Philosophi Christiani pro hodierno die sequuntur, est, quod Nubes sit vaporis cujusdam à terra & aqua in mediam aëris regionem vi Solis & Stellarum attracti, & in nubis consistentiâ, virtute extremi frigoris loci, contractio sive congelatio, quæ tum postea partim caloris solis & partim potestate ventorum huc atque illuc per mediam aëris regionem fertur: Ecce, hæc est perpulchra illa Peripateticorum de Nubis generatione intentio.

Definitio seu descriptio nubis Aristotelica.

Iam verò, ut melius istius negotij veritatem intelligamus, & an Aristoteles sit verus in ejusmodi nubis descriptione vates, vel falsus seu spurius Propheta, colligamus, oportet nos in primis considerare, quid Textus sacer de genuina Nubis generatione nos doceat, & quomodò cum prædictæ descriptionis Aristotelicæ sensu conveniat: Quod quidem, ut Methodo meliori discernatis, ipsorum dicta ad invicem comparabimus, quò melius quilibet mediocriter literatus de re ista determinare queat.

In definitione ejus præcedenti causam nubis efficientem & procreantem facit Aristoteles calorem sive actum solis & stellarum: Nam asseverare videtur, quod virtute eorum, vapores sursum attrahente seu elevante, nubes in media aëris regione fiunt; simul atque affirmat, ipsas huc atque illuc in media aëris regione, partim motu solari & partim ventis moveri: Porro etiam opinatur, quod causa vaporis contractionis istius in nubis consistentiam sit

temperies extremè frigida mediæ illius regionis: Ita, ut duo assignare videatur ad nubis generationem seu consistentiam agentia externa, conditione ad invicem contraria, nimirum calorem solis & cæterorum astrorum & frigorum mediæ aëris regionis: Internam verò nubis causam agentem ascribit nullam, & per consequens eam pro re quasi mortua & inanimita & accidentaliter proveniente concludere videtur. Propter istam igitur rationem varia se offerunt cuilibet sagaci considerationi in prædicta descriptione Aristotelica dubia, quæ penitiori & acutiori mentis humanæ acumine sunt resolvenda & determinanda, priusquam ipsa directè de ea judicare potest: Quorum prius est, an ulla sit in calore solari atque Astrorum virtus attractiva ad sursum in mediam aëris regionem, vapores à terra & aqua pro nubium generatione elevandos nec ne. Secundum, an mediæ aëris frigiditas sit causa efficiens condensationis vaporis sublimati in nubem. Tertium, an Nubes externis solummodo causis efficientibus, nimirum mediantibus motu solari & ventis moveantur, & an principijs internis, quibus agitantur sint destitutæ, vel potius ab interno aliquo agente ad versus mentem Aristotelis animetur. Hisce tribus quaestionibus ordine idque breviter respondebo. Ad primam ergo Dicimus, quod assertio illa Peripateticorum est erronea & falsa, quæ dicit, quod Sol, Stellæ, vel ignis, virtutem aliquam attrahendi in se habeant, & consequenter, quod attrahant sursum vapores & exhalationes à terra & aqua in mediam aëris regionem: Nam experientiâ probatur, quod potius vapores & exhalationes à se pellant sive propulsent, hoc est, res calore rarefactas dissipent & expandant, quàm ut eos ullo modò ad se alliciant vel attrahant, & per consequens illud, quod plerique homines imaginantur, est falsum: Videlicet, quod Sol fumos sursum attrahat, aut, quod ignis vapores aquæ attenuatæ alliciat ad se: Sed dicimus, quod ipsorum officium sit rarefacere

facere & subtiliare aquas & humidiores terræ substantiam in existentiam vaporosam reducere; & tunc affirmamus, quod reales substantiæ in vaporum existentiam redactæ, possunt per se & sine ope alterius sursum tendere: Nam, ut gravia appetitu innato tendunt deorsum, ita quidem è regione, quod leve est naturali instinctu sursum petit. Verùm totum hoc perspicuè per Instrumenti nostri Experimentalis observationem demonstratur: Nam, si manum super globosam ejus summitatem imposueris, aer vitro inclusus dilatabitur subito & in sua dilatactione ab agente rarefaciente evolvabit: Multò minus materiam fumosam ad se trahet.

Quibus evidens est, quod tametsi in oculis mundanorum, vapores seu fumi sursum petere videantur, ac proinde concludunt, quod ipsorum à terra motus ad sursum debeat ab attractiva solis & astrorum virtute procedere; tamen ista eorum assertio probatur oculari experimento esse falsa: Quatenus experienciã docemur, quod natura lucis & caloris sit attractioni contraria, ut pote cujus solius est rarefacere, & rarefaciendo dissipare seu discutere, cum è regione attractio seu contractio sit nihil aliud, quàm condensatio seu congregatio quædam à proprietate Frigoris effecta: Quemadmodum speculo seu Instrumento nostro Experimentalis perspicuè demonstratur. Sed jam probabo fundamenta Aristotelis, quæ volunt, quod nubes sint ex vaporibus à terra ad mediam aëris regionem elevatis, procreatæ, esse omnimodè veritati dissentanea. Oportet ergo in primo loco considerare, sensum scripti sacri esse huic definitionis membro planè contrarium: Ut pote, ex quo colligimus, quod fide sit intelligendum, aptata esse secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent &c: Quare certum est, quod neque terra nec aqua visibiles sint nubium origines, sed potius simplex aëris seu Elementi Catholici substantia, oppositis ventorum flatibus in nubis consistentiam condensata: Atque hoc etiam ex varijs alijs scripti sacri locis confirmatum habemus: Nam Job: Deus sapientiã aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura, ligat eas in densis nubibus, facit pluviam statuta & viam fulgetro Tonitruum. Quibus confirmat primùm vir patiens, quod Deus Pater sit radicalis istius operis Meteorologici author, aternusque ille efficiens, quo mediante operatur. Est ejus sapientiæ Spiritus. Quod etiam concordat cum isto Apostoli Textu: Nobis est unus Deus Pater, ex quo omnia, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia. Secundo quod aër sit subjectum tam Meteororum igni-

torum, quàm aqueorum: Nam condensatione ipsius facta est nebula & Nubis consistentia, quæ tum postea in pluviam majore adhuc condensatione & resolutione convertitur: At si aer nimium rarefiat in conditione fulguris mutatur: Nec dico quidem actum ipsius fulguris esse acrem; sed potius est lux admirabilis, quæ vestitur aëre quasi vestimento, mira prædictæ sapientiæ virtus, quæ se multiformiter in aëre manifestat, ut alibi est dictum: Nam ubi ejus actio positiva magis viget, ibi aër magis coruscans & fulgureus redditur.

Iam verò, quod aër sit materiale Meteororum Aquaticorum subjectum, Textus præcedens his dictis importat: Deus sapientiã suã aptat pondus aëri, hoc est, condensat pro suo placito in Nebulas & Nubes: Nam verba sequentia hoc idem arguunt: Appendit (ait Textus) aquas seu nubes in mensura &c: Aut eas attenuat in fulgura, ut ex Textu residuo colligimus, & semper sapientiæ Spiritus adest, in isto vehiculo se in varias species instar alterius Protei convertit. Denique ex dicto Textu elicimus, quod invisibilis aër alteratur in pondere & mensura in consistentiam visibilem nubium, quæ tum postea in pluvias liquefcunt, & fulgurum, quæ compressione apparent oculis. Porro etiam, quod neque sit Terra nec aqua, sed solus aër, à quo nubis substantia oritur, ex istis apparet. Aperiet Iohova tibi (inquit Moyfès) Theaurum suum optimum cœlos, dando pluviam terræ tuæ suo tempore. Ex quibus observamus in primis, quod per cœlos intelligit aërem: Nam in aëre nubes procreantur, atque iterum: Aër vocatur cœlum in multis scripturæ locis, ut volatilia cœli &c: Vnde concludimus, quod ipse sit arca Dei Theauraria, ex qua ipse juxta placitum, suum producit & efformat nubes, quasi visibilia ex re invisibili. Secundo, quod aër vocetur Theaurus ejus optimus, & per consequens, ut pote ex quo Deus non modò creaturas suas Meteorologicas extrahit, sed etiam sapientes nonnulli summorum bonum expectant. Præterea alibi legimus: Propterea aperti sunt Theauri & evolant nubes & nebulae sicut aves. Sed hoc adhuc evidentius sermone isto redditur. Subitò aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas. Quo arguit expressè, quod aër sit arca Dei Theauraria, ex qua nubes condensatione eliciuntur, & quod cœlum sit unicus Theaurus, ex quo ipsæ extrahuntur: & per consequens nec terra nec aqua, ut Aristoteles putavit: Quod quidem si esset verum, animadvertatis velim, quàm absurdum impossibilitas sequeretur: Nam tunc, cum sol soler aquas ætivo tempore attenuare, aërem maxime redderet

Deut. 28. 11.

Ecclesi. 43. 17.

Job. 37. 21.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

vaporum multitudine spissum, & tunc major adhuc irregularitas subinde oreretur ad subvertendam rationem Aristotelis de nubium generatione: Nam si hoc esset verum, majorem nubium & pluviae copiam expectaremus æstivali, quam hyemali tempore, utpote, quo spatio vapores magis redundant ex stagnorum, torrentium & fluminum exhalatione per præsentiam Solarem: At hoc effectu probatur falsum. Ac denique non est calor Solaris nec syderum, sed æternus Iehovæ spiritus, qui habet Dominium in ventos mundi Angelicos, in quibus organicè movetur & operatur omnes istas alterationes Meteorologicas, in aëre & per aërem, uti infra declarabitur: Vnde dictum erat, ut supra, Sapientia fecit pondus aëri, & nubes appendit in mensura &c: Sed venio jam ad secundum dubium.

Pro resolutione secundæ quæstionis dico, quod sit alius modus condensationis vaporis invisibilis sive aëris in nubem, quam est ille ab Aristotele effectus: Nam ubi ille asserit quod istiusmodi inspissationis actus à contractivo mediæ aëris regionis frigore fiat, admiratione dignum venit, cur effectus iste non etiam alijs temporibus eveniat, nempe cum venti spirant à suis terræ quartis sive plagis: Nam, quando venti Australes dominium habent, tunc nubes observamus multiplicari, & pluvias abundanter cadere: scire, inquam, velim ab istis Peripateticis, cur vapores tam affluenter à terra & aqua illo præsertim tempore, dum venti istiusmodi spirare solent, plus, quam alio, in quo ipsi dominium non habent ad nubes tam copiosas in aëre procreandas ascendant, aut cur vapores taliter ascendentes magis coaguletur seu condensaret mediæ aëris regionis frigiditas illo, quam alijs temporibus, cum nubes calidæ aëre spissus, radijs calidis loci mixtus, qui Borealiter ab æquinoctio pelluntur debeant potius mediæ regionis frigora moderari & mitigare. Scio profectò ipsos, quid respondeant, penitus ignorare: Quare eos ulterius in hac re non premam: Sed ut melius eliciatis veritatem, qua aër in nubes condensatur, experimentum à me ipso expertum, quo in nebularum & nubium generationis mysterio eram instructus, vobis paucis explicabo. In itinere meo à Civitate Venetiana Augustam Vindelicorum versus, ut inter montes & scopulos Alpinos viam feci quodam die, toto Horizontis cælo etiam claro admodum & sine ullius nubis macula apparente, & per consequens Sole liberos suos radios undique, sine ullo nebuloso impedimento ejaculante, in montis admodum ac præ cæteris proceri ac præcipitis summitate, idque præcipue ex unico ejusdem lateris, contra quod nihilominus Solis radij feriebant fortiter, nebulam gradatim crescere & augeri animadverti, quousque tandem illa erat in

nubis densæ consistentiam redacta, quæ tandem in pluviam est resoluta, & toto hoc tēpore, aër erat undique, excepto illo scopuli latere, nimirum ab ejus fastigio ad basin ferè usque clarus & nebulis ac nubibus immunis. Primò certe rei novitate admiratus sum, remque mecum seriò considerando tandem ex curru descendi, gramenque digitis arripiendo illud in aërem apertum projeci, ut venti viam exinde discernerem: Inveni autem ejus spiracula directè adversus illud montis supereminens latus dedisse. Quo statim colligebam, quod gradus in progressionem à vaporis aëri in nebula & à nebula in nubis consistentiam essent à majori vel minori, communis & Catholici aëris compressione, effecti: & quod ventus aërem fugientem prosequens, illam solummodo aëris portionem appositione & compressione parumpost parum coagulaverit, cujus fugam scopuli resistentis proceritas impediabat, atque hac ratione aër aëri additus in statu invisibili & tenui in formam visibilem & densam alterabatur: Vnde primùm nubecula, deinde nubes secundum anteriorem montis effigiem generabatur, quæ tandem calore Solis in pluviam est resoluta, toto alio aëre manente claro. Quo quidem oculis avertis percepi, quod nubes non essent more ab Aristotele descripto procreatæ, nimirum à vapore à terra & aqua elevato, sed inspissatione tenuis ac invisibilis aëris in Nebulæ consistentiam, & ab illa in nubem à nubecula per unum densitatis gradum differentem. Qua quidem observatione percepi Iobi istam alleverationem confirmatam dicentis: quod subito aër condensabitur in nubes, & transiens ventus fugabit eas: Verum enim verò, haud parum ad huc in co hæsitabat spiritus meus, considerando, quod montes & proceri scopuli essent ubique, quo aërem fugientem impediunt in omni loco reperiendi: at Nubes è contra etiam in desertis plenis, atque in mari aperto, ubi montes ac scopuli non sunt apparere ac movere cernimus. Quod mecum seriò & sæpe revoluens, tandem alià experientia edoctus opinione illa mea aliquantulum profundius eram radicans: Nam mecum haud inconsultè cogitabam, nullum esse ventum in cælo cum Dominio Spirantem, qui non habet ventum alium vel oppositum vel collateralem, qui ei in Elemento communi seu Catholico non concurrat: utcunque non discernitur ob venti potentioris dominium, qui non aliter obscurat actiones minoris venti, quam præsentia Solis solet candelæ accentæ lumen. Iam verò, quod venti duo uno eodemque tempore spirent, experientia ista fui intructus: Ego sapius per Maria inventus, observavi, quod, cum ventus præ dominans decreverit aliquantulum in suo vigore per vices, & vela navis non nisi debilitè urgeret, ventus ei oppositus suos patefe-

patefecerit flatus, quippe quorum virtute vela contrariè movebantur, quousque ventus prior in aëre resurgens fortiorque evadens, vela iterum, ut antea, suis viribus impleteret, nosque ad metam nobis desideratam conduceret. Porro etiam ipsas scripturas habemus ad testificandum, quod duo vel plures venti uno eodemque tempore crebrò spirent: Nam in primis idem spiritus à quatuor ventorum plagis ab Ezekiele erat invocatus; Et Daniel: Ecce quatuor venti caelipugnabant in Mari magno: Et

Zacharias, isti quatuor equi sunt quatuor venti, qui egrediuntur & stant coram dominatore omnis carnis. Quibus manifestum redditur, quod non unus vel duo venti, sed etiam plures simul in caelo spirare queant: Nam ex spiraculis suis oppositis vel transversis nubes, Turbines, tempestates, fulgura & tonitrua sunt communiter effecta. Quod omne Poëta ille profundissimus Homerus hisce agnoscere videtur, quæ à Græcanico in Latinum sermonem sic transferuntur.

*Tantus caelesti rumor percrebuit aulâ,
Cum sæva alterni ruerent in prælia Divi:
Neptunum contra bellabat Phæbus Apollo:
Adversus Martem certabat Pallas Athenæ.*

Vbi per divos intelligit Spiritus Angelicos, qui à ventorum præsidibus simul emittuntur, qui per eorum in campo aëris aperto concursum more contentioso juxta prædictum Prophetæ Danielis sensum, inter se contendunt & luctant: Nam per Neptunum arguere videtur plagæ occi-

dentalis præsidem, qui est conditionis aqueæ; & per Phœbum præsidem Orientalem, cujus spiracula sunt ignea: Per Martem intendit fulgura &c: At Ovidius istam in aëre pugnam luculentius sic describit, ubi Boreas videtur habere Dominium.

*Idem ego, dum Fratres caelo sum nactus aperto,
Nam mihi campus is est, tanto molimine luctor,
Ut medius nostris concussibus insonet Æther,
Exiliantque cavis elisi nubibus ignes.*

Vbi per Fratres Boreæ videtur intelligere ventum Australem & cœteros Cardinales, qui, dum Boreas stat cum Dominio, more fluctuoso contendunt in aëre, & non modò nubes, verùm etiam Tempestates in Elemento aperto, pariunt. Quare ulteriori dubio non eram distractus, sed pro certo staturam, quod aut duo aut plures venti simul sive more opposito sive transversali flare possint: Quorum concursu aër invisibilis intermedius comprimitur & in Nebulæ nubisve substantiam redigitur, quæ nubes nihilominus ab illo pellitur & fugatur vento, qui majus habet in caelo Dominium, juxta prædictum illud Iobi: Subitò aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas: Ita, ut de facili sit colligendum, quod nubes formetur, quo ad ejus existentiam ab aëre in hunc modum: Aër integram cœlorum cavitatem implens, & per consequens mundus sublunaris & Elementum Catholicum hæc injuriâ dicendus, cogitur violenter coram venti unius spiramine movere ac fugere: Sed in suo motu seu fuga à vento priori tum situ, tum natura contrario, utcumque viribus imbecilliori impeditus, per assiduum partium appositionem & compressionem concrevit & coagulatur paulatim, uti in observatione mea juxta montem est dictum, à substantia aërea & invisibili in nebula vel nubis consistentiam: His ergo rite consideratis, evidenter constat, opinionem illam Peripateticorum de nubis

generatione esse falsam & erroneam.

Iam verò ad Tertij & ultimi dubij resolutionem venio, quod est, an nubes solummodò superficialiter & ab externo, nimirum ventorum transeuntium & caloris Solaris actu (uti est opinio Aristotelis) & non ab interno & centrali aliquo agente moveatur nec-ne, cujus mandatis non modò venti obediunt, sed & nubes partim Spiritu interno movente & partim ventis ab illo etiam spiritu animatis huc atque illuc feruntur. Respondeo, quod nubes contra vanam illam Peripateticorum assertionem suo interno agente fruatur, quod eam vocat, hoc est, ad placitum suum perficiendum, incitat: hoc inquam principium nubis internum, eam quasi vehiculum suum dirigit, quò & quomodò ei placuerit: Nam ut agens hoc est Catholicum, ita quidem illud non abest à spiritu venti, qui etiam præfens est cum nube, utpote, quæ sapientiæ spiritu conflatur atque animatur: Nam, cum dictus spiritus agens sit præfens, cum & in spiritu venti, ipse in & mediante spiritu Angelico venti operatur centraliter in aëre, & facultate sua congregativa aërena contrahit in speciem nubis, quam tum postea facit suum Tabernaculum & ascendens super spiritum Angelicum, & volans super alas venti, facit suum tabernaculum cum vento movere secundum voluntatem suam: Hinc, inquit scripturæ: Nubibus densis obregit Deus cœlos, qui comparent terræ pluviam, qui facit, ut proferant montes scenum

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

tes fœnam & dent jumentis cibum. Et
 Job : Densæ nubes Tugurium ejus : Et
 David : Nubem expandit Deus pro tegu-
 mento : Et Moyses : Descendit Domi-
 nus in nube , & locus est ad eum. Sed
 totum illud, quod à nobis est antea dictum
 ex istis sequentibus luculentissimè explica-
 tur : Inclinauit Iehova cœlos & descendit
 & caligo sub pedibus ejus & ascendit su-
 per Cherubin & volavit seu lapsus est su-
 per pennas venti. Posuit tenebras in cir-
 cuitu suo latibulum, cribans aquas de nu-
 bibus cœlorum præ fulgore in conspectu
 ejus nubes accensæ sunt &c : In quo Textu
 totum illud antea à me allegatum confir-
 mari videtur : Nam primùm dicitur, quòd
 Deus super Cherubin ascenderet , qui est
 aëreus & per consequens ventosus spiritus
 sive Angelus, in quo verbum Domini mo-
 vebat , & tunc in & mediante isto ventoso
 spiritu, tugurium sibi obscurum efforma-
 bat. Nam dicitur: Posuit tenebras in circui-
 tu suo latibulum &c : Sive currum : Nam,
 ut David habet : Nubes densæ vehiculum
 seu currus Dei, qui itat super alas venti. Et
 alibi dicitur: Mons Dei coagulatus, in quo
 beneplacitum est Deo in habitare : Ita, ut
 luculenter constet, quòd Spiritus Dei mo-
 veat Spiritum Angelicū : Cum, quasi orga-
 num primi ordinis, & spiritus, informat at-
 que excitat aërem cum natura ventosa , ut
 pote cujus motu sive actu in co aër trans-
 mutatur in naturam ventosam : Vnde Pro-
 pheta, ut antea : Qui facis Angelos ven-
 tes. Tunc ille aër ab una eademque Divi-
 nitate animatus aërem communem in nu-
 bes reducit, quæ loco currum ei inservit,
 qui est unicus in istis omnibus operator,
 mediantibus varijs organis : Quorum u-
 num est in alio magis centrale, & per con-
 sequens dignitate prius : Nam quo magis
 internum est organum, eò præstantius, no-
 bilius & potentius, ut pote propinquius
 accedens ad Divinitatis sedem, quæ ver-
 satur in centro, & in centro agit & opera-
 tur omnia. Quod Deus est motor unicus
 in tonitribus, quòd loquatur ex turbine &
 nube, & quòd sit pro velle suo ignis consu-
 mens ; & quòd agat centraliter in ventis,
 Nubibus, nivibus & tempestatibus, & quòd
 omnia ista mediante spiritu sapientiæ per-
 ficiantur, ubique sparsim testantur scriptu-
 ræ sacræ : Quare in consultè satis conclu-
 dere Peripaterici, nubes solummodò à solis
 calore aut à vento, quasi externis solis prin-
 cipijs animatas movere; Cum hisce, quæ
 dicta sunt, liquet, quòd nubes sit Taberna-
 culum, Tugurium & currus æterni illius
 spiritus, cujus equi (ut Propheta Zacharias
 habet) sunt quatuor venti seu potius spiritus
 Cherubinici, qui ventis præfunt, eosque
 animant. Quare evidens est, quòd volun-
 tas sive centrale Principium motionis, in sit
 nubi : Sed Angeli & venti sunt ministri seu
 organici motores, qui movere eam solent
 secundum voluntatem primi & centralis

in ijs agentis. Quare, tametsi in præceden-
 tibus probavi, quòd aër esset nubes con-
 densatus, & ventus transiens fugaret eas,
 juxta Iobi sententiam; tamen ille, qui man-
 dat istiusmodi nubium generationem me-
 diantibus ventis, est unicus & centralis ille
 agens & motor tã in nubibus, quàm in ventis,
 qui juxta, voluntatē fecit ministros suos eū
 movere & portare, ubi vel quòd ei placebit:
 Hinc ergo Salomon : Sapientia ejus abyssi
 ruperunt se & cœli desillant rorem. Et
 Job : Flante Deo concrefcit gelu : & alibi:
 Sapientiã aprat pondus aëri & appendit a-
 quas in mensura &c : Audaçter ergo con-
 cludere possumus, tam adversus Aristotelis,
 quàm aliorum Ethnicorum Doctrinam,
 quòd nec terra nec aqua sunt radicales nu-
 bium fontes, sed cœli sive aër subllanaris, ut
 pote, qui sunt arca Dei Thesauraria : neque
 est frigoris in med-a aëris regione incle-
 mentia, quæ vapores aliquos imaginarios
 à Terra & aqua elevatos condensat : Sed
 centralis ille spiritus animans & vivificans,
 labens super alas venti, qui residet, sed non
 inclusivè, in nube, qui mediantibus mini-
 stris suis ventosis sive ventis Angelicis,
 nubes creare solet, ut sibi in multis infer-
 viat : Vnde liquet, quòd nubes non
 agat & moveatur per calorem Solarem,
 sed Divino illo actu lucido, qui ei in-
 est occultè : & quasi imperator sum-
 mus insidet Cherubinis, qui sunt aërei
 & ventosi spiritus seu Angeli, uti Sera-
 phin sunt ignei, atque ita movetur, super
 alas venti, quem spiritus Cherubinicus
 animat, ita ut in & per organum suum
 ventosum dicatur flare & movere, ubi &
 quando bonum ei videbitur. Patet ergo,
 quòd Divinitus agat in Angelo Cheru-
 bin, Angelus per spiritum Dei movetur,
 animat, agit & movere facit ventum;
 ventus se nebuloso aëri immiscens, eum
 rapit, ubi primus & unicus totius machinæ
 nebulosæ fabricator desiderat; qui in isto
 negotio operatur omnia : Non aliter, quàm
 in machina rotis movente observamus,
 quòd rota centralis moveat rotam secun-
 dam, quasi organum primi ordinis, & illa
 secunda moveat tertiam; tertia quartam.
 Et tamen videmus, quòd integra agendi
 virtus atque essentia sit in centrali rota, &
 consequenter cæteræ rotæ exteriores sunt
 organa, quæ per se mortua sunt, & quies-
 cunt, nisi à primo & unico illo motore ex-
 citentur. Concludimus igitur, quòd sit
 omnipotens & omnia creans spiritus, qui
 est generalis actor & formalis motor in
 mereoris, cui ministri Angelici, qui sem-
 per stant coram facie dominatoris terræ
 (ut Zachariæ verbis utar) assistunt, ut orga-
 na seu causæ instrumentales ad suam vo-
 luntatem à re qualibet, exequendam. Est,
 inquam spiritus iste essentialis, qui stat
 à centro nubis per suos Angelos ventos-
 fos, qui (teste Davide) sunt ministri,
 facientes placitum ejus. Denique ex istis
 videre

Prov. 30. 20
Iob. 37.

Iob. 28.

videre licet, quòd Philosophia ista Aristotelis non sit de desuper à Patre Luminis, sed terrena, animalis & Diabolica, juxta Apostoli assertionem, quatenus veritati sit contradictoria. Quare extrema videtur in Philosophis Christianis dementia, viri hujus Ethnici doctrinam, tanto fervore insequi, ac si Theodidactus, seu à Deo esset do-

ctus, cum revera Christianos à divinæ essentia in suis operibus cognitione, omnino distrahit: Quatenus ipse falso asseverare haud erubescit, non sine immensâ à divinitate derogatione, quòd res tanti momenti, quales sunt meteora, tam in cœlo, quàm in terra & aquis, varijs modis & more accidentali procreantur.

CAPVT. VI.

Vera & essentialis nubis definitio, seu potius descriptio, hoc in capite juxta scripturarum sacrarum sensum explicatur.

A Signes igitur, sat scio (replicabunt Peripatetici nostri) si possis definitionem Nubis magis essentialem, idque secundum veram tuam sapientiam & Textus sacri sensum, quem tanta devotione videris sequi. Quibus ego me ad istud opus obendum paratum esse.

Nubes, est spiritus mundani in arca Dei Thesauria, hoc est, in ejus cœlis occultati, sapientia divina centraliter operante, ministrisque ejus ventosis extrinsecus Dei nutu aëra cōprimentibus, revelatio: Hoc est, visibilis aëris invisibilis in cumulum nebulosum, flatu divino coarctatio, quam Ichova pro tegumento suo expandit, & pro tugurio seu vehiculo, ad voluntatem suam tam in cœlis, quàm in terris complendam, habet.

Vel sic.

Nubes est aër, in vaporis densi seu nebulae gradum prius, atque ab illo paulatim in spissorem atque obscuriorem consistentiam, duorum ventorum sive oppositorum sive transversalium flatibus, Deo sic volente & centraliter ad suam voluntatem complendam operante, compressus atque condensatus.

Vel sic.

Nubes est vaporosa & densa aëris congeries, quam sapientia divina ubique per mundi spiritum expansa, ex nihilo quasi fecit, hoc est, ex invisio atque incognito aëris sacrario seu arca Thesauraria ad suam voluntatem tam in cœlis, quàm in terris exequendam visibilem fecit & in lucem vulgarem produxit.

In hujusmodi definitionibus, causa materialis est, densa & vaporosa aëris congeries, seu cumulus nebulosus, in qua etiam & causa formalis, depingitur: Habemus etiam in ea causam efficientem seu centralem, nimirum sapientiam divinam, ut & externam & superficiale, videlicet ministros sapientia ventosos, comprimentes aërem, eique in motu assistentes: Habemus &

minieram seu arcam Dei Thesaurariam, ex qua materia seu consistentia nubis extrahitur, videlicet cœlos, qui sunt Thesaurus Dei. Denique causa finalis inibi declaratur, esse, ad effectus voluntatis Creatoris, sive benignos & salutare, sive severos & infalubres producendos.

Iam verò ad priorem descriptionis harum portionem defendendam atque comprobendam, ait sapiens: Deus sapientia sua aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura &c: Quibus tam causa nubis materialis, quàm illa efficiens detegitur: Nam actione Divini in aëre spiritus, aër disponitur in densiorem vel spissorem atque in levioerem aut ponderosorem consistentiam: Nam, verba expressa sunt: Aptat pondus aëri: Quare aër est causa materialis, & spiritus sapientia, est unicus agens essentialis, & per consequens nubium & pluvia author. Et Syriachus: Aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas: Hic ergo causa materialis, videlicet aër, atque Formalis, nimirum condensatio in nubes describitur. Et alibi: Congregatio Spiritus aspergit nivem.

Ad causam autem efficientem quod spectat, eam antea descripsi esse spiritum sapientia: Deus sapientia sua aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura, ut antea. Et alibi: Nubibus densis obteggit Deus cœlos, & pluribus alijs locis.

Pro causa Finali, ait Iob: Pro irrigatione fatigat Deus densam nubem & dispergit lucem nubis suae, quod cunque præcipit illis faciendum in terra, sive ad flagellum sive ad faciendam beneficentiam, efficit, ut præsto sit. Et Baruch: Cum nubibus mandatum est à Deo, ut obeant totum orbem habitabilem, perficiunt, quod imperatum est. Ita ut videmus magna ista Dei, à secretis & invisibilibus suis habitationibus seu sacrarijs extrahi, ad placitum ipsius faciendum, qui ea creavit.

Quomodo nubium componendarum ratio, ex instrumenti nostri experimentalis observatione, oculariter demonstretur, atque etiam nivis definitio falsa & vera, oculis intuentium exponantur.

IAm verò æquum est, ut modum, quo nubes in cælo, opposito ventorum duorum spiramine, videlicet ex Austri dominio & insensibili Boreæ afflatu, generantur, oculari experientiâ demonstrarem. Prædixi vobis cap. 4. lib. 4. sectionis hujus, quòd, ut aër vitro instrumenti experimentalis inclusus, solo manus calidæ contactu se dilatabat in collo ejusdem, & dilatatione evolebat à manu tangentis, in frigidam regionem aquæ (quòd in eo probatur, quia aqua antea elevata in collo vitri, jam subito præcipitatur) ita etiam aër grossus hyemalis in Hæmisphærio Australi, transiente sole per Æquinoctium Autumnale, præsentia solis calidi dilatatur: &, quoniam hæmisphærium illud, non est ad totum illum spiritum ita dilatatum comprehendendum sufficiens, fugit veloci motu, ab activitate solari, trans lineam æquinoctialem, in hæmisphærium Hyemale seu Arcticum, ut ibi locum pro sua existentia magis spaciosum inveniat: At spiritus ille volatilis & dilatatus, inveniens constantem illius loci aërem, ob solis absentiam à frigore Boreali contractam, ibidem subito condensatur in nubes: Atque hæc est ratio, quòd, ubi flatus Borealis nullus evidenter persentitur, ibi venti Australes copiam nubium & pluviarum producere soleant: Ita, ut manifestum reddatur, quòd spissus Borealis Hæmisphærij aër, Borealibus flatibus agitatus, & aëre calido subriato, ab Hæmisphærio opposito emissio occurrens, ei resistit, & paulatim in nubis existentiam reducit: Hoc, inquam totum, observatione debita aëris vitro machinæ inclusi, explicatur, uti antea est indicatum.

Denique definitiones Aristotelicas pruinae, grandinis, glaciei & similium Meteororum, hoc in loco explicare, easque sacræ scripturæ sensui contradictorias esse, probare nolo, quoniã amplã de istis, in Mereologia cosmica mea, feci mentionem: & proinde vos ad ipsam refero. Sed nivis solius definitioni jam insitam. Aristoteles vi-

detur asseverare, nivem esse nubem frigore intensissimo congelatam, quæ, antequam sit completè in aquam, vaporosa dispositione dissoluta, in niveam substantiam convertitur: In qua ejus definitione, quoniam cum non minus errandum ac in præcedentibus & præcipue in nubis origine, invenio, ei fidem exhibebo nullam: Præterea scripturæ sacræ intentionem & leges, istiusmodi sua descriptione transgreditur: Nam ipsam Nivem ego aliter idque juxta Paginæ sanctæ statuta, sic definio.

Nix est Météorū, quod Deus ab arca suo Thesaurō, seu arca Dei Thesauraria, in forma lanæ extrahit, ad voluntatem suam efficiendam in terra, sive ad pœnam & flagellum, sive ad beneficentiam & benignitatem.

Vel sic.

Nix est creatura, ex abstrusa aëris arca, seu Thesaurō Dei, mediante frigido Spiritus Divini spiraculo, in forma lanæ, ad placitum suum divinum perficiendum producta.

In qua causam materialem observamus esse ipsum aërem, aut substantiam eorum, unde Textus sacæ: Congregatio spiritus aspergit nivem. Et Iob: Pervenisti in Thesuros nivis? eo Psaltes Regius: Deus verbo suo emittit nives, sicut lanam, coram frigore ejus quis consistat? Et Iob: Plante Deo concrevit gelu. Quibus etiam causa efficiens nivis se prodit, nimirum ipse Deus Pater, à quo omnia per spiritum sapientiæ. Porro causa formalis in eo describitur, quòd emittitur instar lanæ. Ac denique finis est, ut vel vindicet suum Dominium adversus impios, vel beneficiat ipsis, quos Deus in sua misericordia & benignitate respicit.

Plura de ventorum, Nubium, Nivis cæterorumque Meteororum Mysterio in Tractatu seu volumine meo de Meteorologia Cosmica sum locutus: Quare brevitate causa vos ad illius discurtus medullam refero.

Quenam sit Aristotelis de fontium & fluminum origine seu generatione sententia, & an ipse in ea Divinae sapientiæ veritati conveniat nec nò.

Cum ergo sit apparens, quòd Doctrina Aristotelis de ventorum & nubium generatione & essentia sit impura, fallax & veritati contradicens, mihi in isto loco propositum opinionem ipsius, de fontium & fluviorum origine, ad Lydiæ lapidis examinem proferre. Peripatetici, cum Christiani, tum Ethnici, tam in fontium & fluminum

orta, quàm in Meteoris cæteris à me recitatis, decipiuntur, atque ideò sectæ eorum princeps (re æquis justitiæ trutinis ponderata) debet à quolibet sincero Christiano, pro mundi deceptore seu impostore haberi, & consequenter ejus de subiecto Mereorologico doctrina debet repudiari atque deleri.

Aristoteles & ejus sectæ reliqui sunt de opinione, quòd terræ venter, varijs cavitatibus, meatibus & fissuris impleatur, per quas necesse est, ut vapores à terræ centro ad vacui evitacionem, sursum ascendant, qui in suo motu lateribus concavitatum, fissurarum seu meatuum & venarum terræ adhaerentes, in aquam resolvantur, qui guttatim distillando efficiunt fontes, quibus tum postea flumina oriuntur: In qua eorum fontium descriptione, concludunt, materiam eorum nihil esse aliud, quàm vaporem è terræ visceribus ascendentem, & in aquam tum postea in transitu, ratione frigoris atque etiam caloris loci condensantur: Haud aliter, quàm juxta eorum sensum, nubes, pluvix, nives & grandines oriuntur, à vapore primum condensato, & tum postea liquefacto.

At si quamlibet istius membri definitionem oculis acutioribus introspiciamus, illudque paulò accuratius examinemus, percipiemus quidem, quòd ad fontium ortum requirant non modò materiam duplicem, verùm etiam formam agentem geminam: Fingunt enim, quòd materia remota sit vapor, & tunc materiam propinquã imaginantur esse guttas aquæ, quæ ex vaporis congelatione fiunt. Etiam duplices suas causas efficientes frigus & calorem, statuunt: Nam, inquit, est frigoris officium condensare & coagulare vaporem ascendentem in consistentiam aquæ: Ac caloris est & frigidi simul, ut reddant aquam mobilem & fluxibilem. Mihi ergo, Lectores consulti, liceat hisce Philosophis Peripateticis cum suo proprio Axiomate respondere, & consequenter eos armis suis proprijs evincere. Frustra, inquit, fit per plura, quod fieri potest per pauciora: Iam verò, si opus hoc radicale & originale, in fontium generatione, possit convenienter per unum idemque aquæ subjectum, à natura, sine ulla ipsius in vaporem resolutione, atque tum postea in aquam secunda vice, condensatione præstari; tunc non dubito, quin mecum concludatis, istud suæ definitionis membrum esse incongruum, vanum & imaginarium: Sed hoc in sequentibus, idque oculari demonstratione reddam apprensibile & manifestum: Nimirum, quòd in cursu naturæ sit possibile, ut aqua sine ulla suæ consistentiæ alteratione, possit secretis venis atque meatibus terræ in altum, etiam ad montium procerorum cacumina, à terræ & maris profundo elevari, postquam ipsa in oculo suo, per arenosam & porosam terræ substantiam transitu, naturam suam falsam deposuerit. Quo quidem fat liquidò apparente, inventionis Aristotelicæ vanitas subito cuilibet sapienti detegitur. Præter hæc sterilitas inventionis, sive rationis ipsius, quæ vapores lateribus cavernarum terræ adhaerentes, debere in aquam converti, & in fontes & flumina

tum postea fieri effingit, reddetur palpabilis & manifesta, si consideremus, quòd guttæ ita factæ, paratiores erunt ob earum ponderositatem. tendere atque revertere deorsum in terræ viscerà, per eosdem meatus, à quibus sunt in forma fumi elevatae, quàm, ut moveantur allateraliter. Quare verisimile est, quòd aqua sic facta, aut saltem major ejus portio, in locum, à quo venit in forma vaporis recideret. Sed omittendo pro temporis paucillo istas rationes, examinabo & conferam hoc ejus descriptionis membrum cum Biblij sacri Autoritate & veritate, quò melius, an inter se in hac re conveniant nec ne, discernamus.

Invenimus in primo loco, quòd non sit accidentale & imaginarium, aut frigus aut calidum in terræ visceribus, quæ istius Meteoris generationem efficiunt, sed Deus, qui operatur aut per Angelicos ventorum spiritus, aut à palatio suo solari ad istius negotij complementum. Et tamen in sua actione tam privativa, quàm positiva frigiditas & caliditas, se ipsas loco ministrorum expriment (Nam Textus habet: Coram frigore ejus quis consistat.) Tamen est Catholicus ejus actus ^{Psal.} positivus, in sole & ventis calidis, quem è Tabernaculo suo solari & ex ventis suis calidis extendit, & privativa seu contractiva ejus virtus, quam manifestat per longinquitatem seu absentiam lucidi sui Tabernaculi à regione assignata, atque etiam polaris sedis Propinquitas, & ventorum frigidorum præsentia; quæ annuatim alterant, & varieformiter transmutant creatum Elementum. Atque idem est, ipse Deus, qui mediantibus organis suis spiritualibus, tam in cælo desuper, quàm in terra & aqua inferius, operatur omnia & inter cætera producit ac generat fontes, ex quibus tum postea fiunt flumina: Et per consequens est actus illius Spiritus, qui, teste Salomone, implet orbem terrarum, & omnes mirabiles in ea effectus operatur. Quod etiam Psaltes in his verbis confirmat: Qui emittis fontes ^{Sap. 1.} per valles, ut inter montes ambulent, & potum præbeant omnibus animantibus agri, ut frangant onagri sitim suam. Quare ^{Psal. 104 10.} videmus, quòd solus agens Catholicus, atque idem fontium procreator, sit spiritus ille divinus: Iterum hinc causam finalem, ob quam fontes creati sunt, expressam invenietis, nimirum ad irrigandam terram, ad seminum, fructuum, herbarum & graminis multiplicationem, & ad potum animantibus agri præbendum. Verùm Peripatetici nostri replicabunt, se nihil novi adhuc, pro opinionis istius, Aristotelicæ, videlicet, materiæ fontium ab ipso assignatæ confutatione, ex scripturis accepisse: Sed, ut istius objectionis medullam auferam, efficiam equidem, ut rei veritatè, idque sine perspicillis clarè intueantur: si huic Salomonis assertioni, accuratè

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

intentione animos suos inclinant. Omnia flumina, inquit, intrant in mare, & mare non redundat, ad locum, unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant: Quo sermone exponit sapiens nobis, realem fontium materiam seu causam materialem, esse aquam, & non vaporem. Ait enim expressis verbis, esse non nisi unam eandemque aquam, quæ circulationem suam perpetuam facit à mari per terræ viscera, mediantibus fontibus & fluminibus in mare. Palpabilis iste in Aristotele error, erat in causa, quod non modò quàm plurimi doctiorum tam antiquorum quàm recentiorum, sed etiam nonnulli ex fidelibus discipulis ab eo hac in revidentur discrepare. Ex Philosophis antiquioribus alij volunt, quod tota aquarum copia, qua fontes perennes uberrimè scaturiunt, ab aquis cœlestibus seu pluvij colliguntur: At hanc opinionem videtur seneca evertere hisce rationibus: Primum, quia nulla pluvia ultra decem pedes terram penetrare & madefacere, observavit ex vinearum fossionibus. Secundò, quoniam montes nudis rupibus pleni, atque ideò pluviam non admittentes, faciunt fontes quandoque magnos & perennes: Tertiò, quia siccissimis locis, putei in altum per trecentos pedes acti inveniuntur: Quo intelligere fas est, hunc non fieri à collectivo humore, sed à viva aqua.

Alij putant, fontes generari ex aquarum in terræ visceribus copia, inter quos Seneca credit, fontes è terra in aquam transmutata produci, quatenus omnia Elementa sunt mutuo transmutabilia: At ista opinio sine ulla alia refutatione ab improbabilitate condemnatur.

Opinio Aristotelis est, quod ex aëris vaporibus in terræ meatibus conclusis, & frigore condensatis, proveniant, ut dictum est. Contra quem in primis Cardanus, asserendo, esse incredibile ab aëre tantam aquæ quantitatem & tam perennem posse gigni. Quare Scaliger cum Cardano, merito confutat eam opinionem, quæ putat, fluvios ex aëre generari, idque præfertim, cum decupla vel amplius aëris proportio concurrere debeat ad generationem unius partis aquæ: quare non tantum in terra spatium concavum pro tam immensâ aëris quantitate reperitur, quæ tantam aquæ copiam proferre queat: Præterea tanto aëre consumpto, necesse est, ut vacuum intus reperiat. Hæc Scaliger. Bodinus verò adhuc acrius adversus istam opinionem insistens, istam Aristotelis de fontium origine opinionem derisam jacere ait: Fieri enim non potest aut cogitari, ut aër tantâ celeritate corrumpatur, quantâ fluunt aquæ, nec tamen in momento id fieret totus Elementaris aër, quippe qui est in sua substantia rarissimus, quare non sufficeret ad eam aquarum, quæ uno die fluunt, abundantiam producendam; Sed fallitur hac in re

Bodinus, nam aër est aquarum omnium fons & Spiritus.

Quarta opinio est, illa antiquissima tam inter Philosophos Græcicos, nimirum Platonem; imò verò ipsum Thaletem, qui omnium primus in Græcia Philosophus erat, quæ longè antea, ab ipsis doctissimis & sanctissimis Hebræorum literis erant consignata: nimirum, quod originem suam juxta Ecclesiastes doctrinam ducant à mari; idque duabus confirmant rationibus, primum, quia nullum aliud corpus præter amplissimum mare tantæ copię aquarum, quantæ scaturient fontes, sufficiat: Secundò, quod tantâ aquarum copiâ quotidie in mare fluente ipsum tamen non augetur.

Ex discipulis obsequentissimis ipsius Aristotelis: Nam Iohannes Velcurius (vir in Philosophia mundana versatissimus, & qui in mysterijs Philosophiæ Aristotelicæ enucleandis multum temporis consumpsit, & commentarium super sui præceptoris Physica composuit) quando venit ad tractatum ejus de fontium generatione, videtur præceptoris in hac re inscitiam, sive imperitiam, explicare in his verbis: Non conveniunt inquit, sacræ scripturæ cum Physicis de ortu fluminum ac fontium docent, quippe flumina ex mari per varios alveos meatusque fluere, ac ad suos fontes refluere. Eccl. i. testatur, & mare non redundat, ad locum unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant. Cæterum Physici dicunt, materiam esse vaporem resolutum in aquam & liquefactum à frigore & calore simul, intra terram. Hæc ille: Unde colligimus, quod aut discipulus iste præceptorem suum haud injuriâ pro falsâ ista doctrina reprehendat, aut judicium Salomonis pro errore intelligat: Nam, si disciplina unius sit illi alterius contradictoria, eligenda est præstantior; deterior verò à Christianis repudianda. Quis autem Sapientum sententiam Salomonis reiiciendo, illud Aristotelis amplectatur: aut quis honoris aut dignitatis Aristotelis, viri Ethnici & infidelis salvandæ & præservandæ causa, Salomonem, virum Theodidactum pro mendace aut fallace æstimabit? Sed si Peripatetici nostri Christiani obstinatiâ nescio qua inducti, Salomonis assertioni credere nolunt, efficiam mediante Experimento oculari capite sequenti explicato, ut Salomonem, mentem illam Aristotelis deserendo, sponte & libenter sequantur.

Concludo ergo ex Biblij sacri Autoritate, quod istiusmodi fontium definitio seu descriptio sit faciendâ.

Fontes sunt continui aquæ fluxus qui à mari incipientes, & per venas, fissuras & meatus terræ undique clausos transeuntes, ad vallium superficiè montiumque cacumina usque, actu divino tam

Eccles. i.

Athen. lib. 2. meteor.

Agricol. de ortu subter.

Lib. 3. quæst. natur.

Met. 1. C. 13. lib. 2. de subtil.

Lib. 2. de Theop. Naturæ.

Lib. 3. com. Phys. cap. 6.

tam positivo quam privato cogente, ascendunt, ad fœnum & herbas super terram procreandas, & ad parandum potum pro belij ac deinde ut ad mare seu locum unde exeunt revertantur, ut iterum fluant.

Vel sic.

Fontes sunt aquæ marinæ portio, à sua falsedine per porosam & sabulosam terræ substantiam expurgatæ, quæ virtute Spiritus divini terram implentis, sursum per occultas terræ venas seu meatus ad ejus superficiem usque scandens, fluminaque ad graminis multiplicationem & pro animantium terrestrium usum generans, ad mare properat, ut iterum circularem eundem per tetram transitum perpetuè efficiat.

In quibus definitionibus, aqua simplex, sine ulla suæ substantiæ aut attenuatione aut condensatione aut figuræ alteratione videtur esse causa fontium materialis. Causa verò efficiens est Spiritus divini virtus in proprietate duplici, ut capite sequenti declarabitur latius. Atque hinc dicit Salomon alibi: Sapientia erat apud Iehovam in principio viæ suæ, cuncta componens, quando roborabat fontes abyssi & ponebat mari statutum. Porro David: Verbum Domini congregat sicut in ure aquas maris, ponens in Theauris abyssos: Denique causa finalis, ut ait David loco antea citato, est, ut Flumina sic facta potum præbeant omnibus animantibus agri: Et, ut Moyses habet de pluvie beneficio, ad irrigandam terram &c.

Pro. 8. a. 22.

Psal. 32. 7.

Psal. 104. 10.

Deuter. 28. 11.

Venimus jam ad demonstrationem nostram ocularem.

CAPVT. IX.

In quo Salomonis de fontium & fluminum origine assertio partim oculari demonstratione & partim rationibus à veræ Philosophiæ fonte productis, approbatur atque sustinetur.

TE, erudite Lector, in præcedenti meo discursu certior feci, quod Spiritus Dei, annuatim in Elemento mundi infimi Catholico, virtute duplici agat; quarum una est dilatans seu rarefaciens, quæ in ejus positiva, manifesta, lucida, activa, & calida dispositione perficitur, arca Theauraria, cujus præcipuum est palatium seu Tabernaculum Solare, Divinitatis plenum; altera est contractiva, quæ in privativa & secreta sua dispositione est tenebrosa, frigida & fixa, cujus sedes & Theaurus præcipuus est circa polos mundi: ut pote, quæ cum sit in effectu, priori sive activæ illi contraria, Locum suum in mundi quartis, à Sole remotioribus sibi vendicat: ita, ut Spiritus vivificus, qui suam in Tabernaculo Solari sedem habet, suâ præsentia solummodò dilatando & in exilium relegando frigora Borealia in communi Elemento operatur, actusque Boreales, per viam Rarefactionis destruit; ita etiam per Solis absentiam, frigidus Polaris proprietatis Spiritus, dominium habebit in illa Elementi Catholici portione & per viam Condensationis omnes subtiles illos effectus in nihilum rediget, quos Lucis calor & virtus Solaris produxit. Exempli gratia, totum illud, quod tempore Hyemali in regionibus Meridionalibus, hoc est ultra lineam Æquinoctialem, ab Arctico frigore (Sole tunc temporis in Hæmisphærio Boreali manente & æstatem nobiscum faciente) in Catholico Elemento producit, nimirum aëris condensatio, fontium elevatio, & aquarum multiplicatio, nivium, glaciæ & grandinis productio, herbarum, fructuum &

plantarum mortificatio &c. Sol in proxima sua illarum regionum visitatione, quæ erit, dum Borealis Hyems nobiscum regnabit, proprietate sui Spiritus rarefactiva, dilatativa & vivificativa destruet & alterabit, convertendo aërem spissum in subtilem, fontes deorsum, versus terræ viscera deprimendo, quæ hyeme in altum sublimabantur, dissolvendo nives, pruinas, glaciem, grandines; & ex corporibus fixis & opacis inobilia & transparentia, nimirum aquas, faciet: Spiritus arborum, plantarum, herbarum, ratione congelationis semimortuos revivificabit, corpora eorum inæsta & quasi lugentia, vestimentis viridibus induet, floribus ea adornabit, ac tandem fructus salutiferos producet. Breviter, nihil est, quo Polaris illa Frigiditas, absentia Solis dominatur in uno Hæmisphærio, in cujus simile Solaris regionis opposita æstas, in eadem proportionemore contrario, non agit: Quod quidem ni esset, necesse foret, mundum quolibet anno debuisse aut suæ substantiæ augmentationem aut diminutionem pati, hoc est, ut quandoque major in quantitate & quandoque minor existeret. Sed, ut Salomon affirmat, quod mare non obstante assiduo fluminum in illud fluxu non redundat: ita, etiamsi fontes in uno mundi hæmisphærio affurgant, necesse est, ut in Hæmisphærio opposito pari proportionemore descendant in terram & diminuantur. Similiter, tametsi aër mediante illa attenuatione, quæ per Domini Spiritum fit in Elemento Catholico sublunari, evolare solet, ab Hæmisphærio Æstivali in Hyemale: Tamen necesse est, ut ille aër ita rarefactus in

calido seu æstivali loco, eadem proportione contrahatur & condensetur in frigido seu hyemali, qua erat antea dilatata & rarefacta. Porro etiam, si ultra lineam Æquinoctialem magnæ seu copiosæ accidant pluvie tempore Hyemali, sequeretur necessario, ut in contraria proportione magna siccitas abundaret in Hæmisphærio Boreali, tempore eodem æstivali. Præterea, quando nobis adest maximus calor æstivo spatio, illis ultra lineam Æquinoctialem, in hyemali statu, maximum aderit frigus, semper observando eandem in conditionibus mensuram & proportionem. Similiter, si nobis adest, Sole existente circa æquinoctialia, in quibus dies & noctes sunt temporis proportione æquales, tunc illis etiam aderit ejusdem temperiei in frigore, & calore mensura. Atque hoc semper est more reciproco in Hæmisphærijs istis oppositis expectandum, nimirum, quod mundus, constans & idem perpetuo reperitur, hoc est, ut neque redundet, neque diminuatur aut in quantitate aut qualitate. Atque etiam potentia divina suos in Hæmisphærio suo effectus & actus in sede opposita eadem proportione assidue producit: Nam quantum magis Spiritus seu aer vel aqua est in uno loco attenuata, tanto magis opus est, ut in alio condensetur. Hisce ergo, iudicio maturiore in loco priori consideratis, ad conclusionem meam practicam sic procedo: Et naturalis mea de hac re observatio est, quod aer Instrumenti Experimentalis vitro inclusus, fit hyemalis, seu in naturam hyemis convertitur dominio frigoris: Nam, ut primum ejus caput seu summitas ampla frigoris externi contactum persen-

tit; aer inclusus se ipsum immediate contrahet & constringet in locum angustiorum, & consequenter, quod aer densior & grossior reddatur, perspicuum est. Et quod res se ita habeat, ex aqua in vitri collum elevatione, demonstratur: Nam nexus ille naturalis inter aerem & aquam est tam firmus, ut, si ille se contrahat in locum strictiorem, hæc, ut ratione suæ contiguitatis sequatur & sursum immediate elevetur, necesse est. Vnde redditur evidens, quod contractiva seu attractiva Spiritus Borealis seu potentia divinæ virtus, quæ in frigore manifestatur, primum aerem dilatatum contrahit & condensat, atque ita ille aer contractus attrahit aquas ad se, easque in altum elevat, idque sine ulla alteratione aqua, quæ erat infra in instrumenti profundo, ita, ut in conclusione non sit nisi unica & eadem aqua. Ecce ergo ex hoc demonstratum habetis & probatum, quod sit in natura possibile, quod aqua illa possit in altum à terræ cavernis etiã ad montium cacumina elevari, quæ à mari nutritur, idque via & ratione naturali, sine aqua in vaporem mutatione, contra Aristoteles vanè imaginatur, contra Axiomatis istius sensum: Frustra fit per plura quod fieri potest per pauciora. E regione videmus, in Instrumenti vitro, quod, si virtus aut in Sole aut ventis calidis rarefactiva seu dilatativa, summitatem vitri calefaciat, aut aerem externum reddat ætiosum, tunc aer intra vitrum se ipsum dilatabit & aquam in vitri collum frigoris actu elevatam, sua dilatatione precipitabit: atque etiam descensus aquæ aeris inclusi rarefactionem denotat.

CAPUT. X.

Quod actiones Contractionis & dilatationis & consequenter Attractionis & expulsionis aeris, instrumento Experimentalis vitro inclusi, cum effectibus Elevationis & depressionis aquæ, quæ ex ijs derivatur, convenienter aeri & aquæ Macrocosmicis applicari queant.

Variæ profectò ortæ sunt inter Philosophos tam veteres, quam modernos, disputationes de possibilitate & ratione ascensus aquæ à terræ penetralibus, per ejus venas ad montium cacumina, inter quas una ab alia dissentire videtur: Ac in fine, si rem serio, prout est, consideremus, earum nulla ad finem desideratum, vel ad completam hujus Mysterij enucleationem pervenit Plato in Phædro ex Socratis mente concludit & credit, maximum esse in terræ ventre hiatus sine fundamento & firmamento aqua immensa pleno, perpetuo sursum & deorsum agitata: Itaque eam in varios canales terræ, in utroque Hæmisphærio pertingentes urgeri, & ad fontes usque manare: At verò ipse in hac sua asseritione nullam causam pro hoc suo fig-

mento allegare videtur: Vnde adeò ardua videbatur Aristoteli ista sui magistri sententia, ut ipsam repudiando, novam fontium & fluviorum procreandorum rationem invenerit; dicendo, quod vapores ascendentes in aquam convertantur & fontes generent. Plinius duas assignat causas, cur aqua per terræ venas discurrens à summitate montium erumpat: quarum prima est, quod spiritu agatur occulto: secunda, quod terræ pondere exprimat. Hujusce opinionis etiam sunt Seneca, qui facit Philosophum Thaletem sum auctorem, atque ex recentioribus Bodinus: Sed, mirum est, quomodo hoc possit esse possibile, cum aqua sit super terram posita, & non est contrario: Vnde non est verisimile, quod aqua possit à terræ pondere comprimi, sed potius

potius terra aquæ gravidine onerari. Scilicet ex modernis, putat, hanc aquarum expressionem & in altum elevationem fieri à maris compressione: Quoniam experientia invenit, aquam compressione ponderis alicujus lapidis in altum elevari atque extendi, atque, mare esse eminentius fontibus. Quod nec verisimile videtur. Quoniam, si mare æque altum esset ac montes, universam terram submergeret: Alij aquas sursum vi stellarum trahi atque sublimari existimant. Albertus Magnus putat, vapores in terræ cavernis elevatos & reflexos, attrahere ad se aquam. Quidam volunt, quòd terra sit spongiosa ac ob istam rationem eam aquas ad superiora attollere sunt opinati. Denique sunt nonnulli, qui credunt, venas terræ haud aliter aquas Spiritu quodam ad sursum movere, quam sanguis in venis animalium sursum & undique agitari cernimus. In fine videmus, quotquot quasi Philosophi, tot de motu aquæ fontanæ sursum sententiæ; quarum haud aliqua, veritatis rationem; imò quidem vix probabilitatis faciem præ se ferre videtur: quoniam genuinam & apertam illarum suarum opinionum rationem reddere haud queunt.

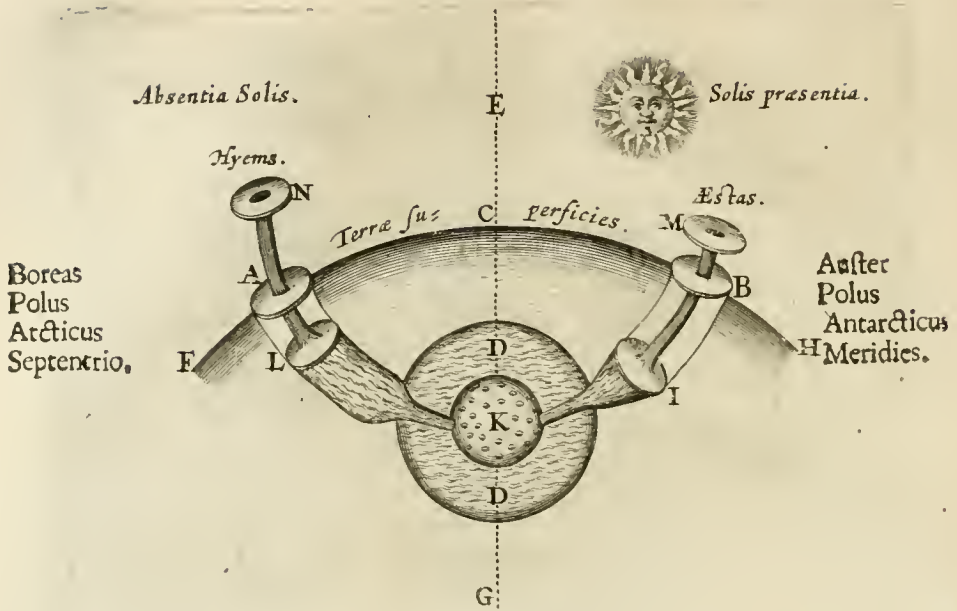
Quæ autem sit mea hac in re sententia, paucis aperiam, quam idè in publicum ego (licet Apostolorum Philosophorumque nimis) proferre haud erubescio, quoniam ipsam non modò rationibus à veritatis pharetra de promptis, sed etiam oculari experientiâ probare ac demonstrare conabor.

Debemus ergo considerare, ut prius est dictum, quòd Catholicus mundi aër & aqua impleat vastam cavitatem mundi: haud aliter, quam aër vitro Instrumenti inclusus concava ipsius viscera replet. Ita ut aqua fontana hujus mundi, è mari unico scaturiens, in terræ viscera penetrare & ipsius venas implere, seu meatus generales videtur, per quos attrahitur & elevatur usque ad montium fastigia ipsdem medijs eademque virtute, quibus aqua vitro Instrumenti inclusa, ad summitatem usque matratijs seu vitri sublimatur. Quibus etiam constat, relationem esse, quàm proximam inter Hæmisphærij Borealis & illius Australis fontes: quoniam in præcedentibus indicatur, quòd aër Australis, nimirum ille, qui, ultra lineam, Æquinoctialem se habet, continuatur in sua consistentia homogenea, cum aère isto, qui est in Hæmisphærio no-

stro Boreali: ita, ut volatilis & dilatatus aër transiens à Meridie, frigore Septentrionali, in nubes condensetur. Quare evidens est, quòd aqua fontes in Septentrione nutriens, sit continuata cum illa meridici: haud aliter, quàm aqua ad summitatem vitri Instrumenti elevata, est continua & planè eadem cum illa, in imo vasis, quæ ortum suum habet à magno vase in instrumenti fundo, quod cum mari comparamus. Concludimus igitur in hunc modum. Cum fervidus Solis spiritus in æstatis profundo, aërem more intenso in hæmisphærio Boreali rarefacit, tunc aër ille ita rarefactus locum ubique spatiosorem quærens, pro dilatato suo spiritu (uti in extractione Spiritus sive Olei Vitrioli videmus, quod rumpitur quâdoque recipiens, ut spatium largius, pro spiritu dilatato recipiendo, operiatur) non aliter deprimit & præcipitat fontium Borealium aquam, quam aër vitro inclusus semel dilatatus, deorsum observatur aquam in vitri collum exaltatam, detrudere ac præcipitare. Ex altera parte frigus, quod eodem tempore ratione absentia Solis in Hæmisphærio Australi prædominatur, attrahit & attollit aquas fontium in illis regionibus sursum, idque per aëris Catholici in locum augustiorem condensationem & contractionem: Haud aliter, ac in Instrumento nostro Experimentali videmus, frigora externa, aërem vitro inclusum, contrahere, in cujus contractione seu centrali attractione aqua vasis in fundo elevatur sursum. Vnde liquet, quòd duo se offerant, tam ad fontes deprimentos, quam eos exaltandos media: Nam, ut spiritus calidus æstivalis in uno Hæmisphærio per rarefactionem aëris detrudit aquas fontium inferius; sic Spiritus frigidus Hyemalis Hæmisphærij oppositi ipsas elevat & attrahit in altum: ita ut ex parte æstivali aquæ fontium repellantur deorsum ab aère rarefacto, coganturque suam viam per terræ viscera versus partem hyemalem facere; atque etiam, ad opus illud facilius & citius perficiendum, frigus partis Hyemalis sursum ad se trahit fontium aquas, quas in parte, seu Hæmisphærio opposito æstivali depressit aër dilatatus. Denique adjuvat frigus Hyemale ad fontium elevationem per aëris contractionem, atque è regione adjuvat calor æstivalis ad eorum depressionem & in terræ viscera repercussionem.

Hujus rei demonstratio ocularis per Instrumentum.

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

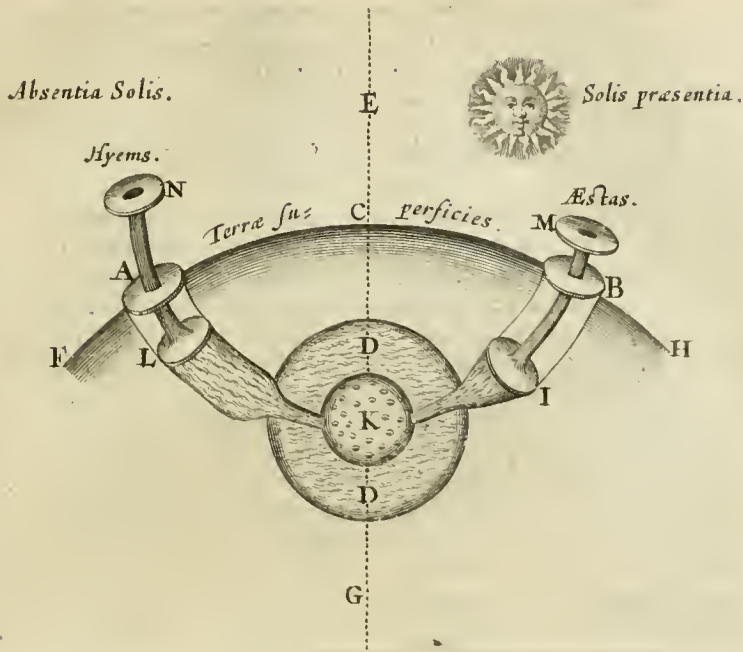

In qua figura E. F. G. sunt Hæmisphærium Septentrionale, in quo Sol est remotissimus & quasi absens, utpote in Capricorno, unde fit, ut in eo habitet Hyems, & in aëre, seu Catholico ejusdem elemento, Dominium habet frigus Boreale. E. H. G. sunt Hæmisphærium meridionale, cui Sol est præsens, & consequenter est æstatis sedes, ut pote in cujus aëre calor habet dominium. E. G. est linea Æquinoctialis, quæ distinguit Hæmisphærium Boreale ab Australi: A. B. sunt orificia venæ seu meatus Generalis in terra, duos fontes arguentia, quæ vena communicare videtur cum utroque Hæmisphærio: Nam continuus est ab orificio seu fonte, plaga Borealis A. transeundo per terræ viscera D. aquâ marinâ à falsedine purgatâ plena, & viam suam faciendo ad plagam seu fontem Meridionalem B. Est ergo D. aqua maris per porosam terræ substantiam, in concavum terræ centrum quasi cribrata & à falsedine mundata, quæ communicat, tam cum fonte Septentrionali A. quàm illo Meridionali B. Concludo igitur, quòd, cum Elementum Hæmisphærij Borealis E. F. G. Catholicum seu aër est frigidus, à frigore statim contrahitur, & contractione ad se trahit atque elevat aquam in vena seu meatu terræ A. B. D. Comprehensam: Cujus nihilominus scaturigo & aqua marina D. Hoc (ut dixi) in Instrumento experimentalis per aquæ in vitro elevationem præsentia frigoris demonstratur: Nam quando frigidus externus aër, contraxerit per congelationem aërem vitri capiti & collo inclusum (quod caput & collum comparo ad venam, meatum, seu canalem in terra, quæ clausa esse debet, ut nullo modo expiret) tunc aqua in altum attolletur à vasta olla, aquâ plenâ, in fundo instrumenti contenta, quâ ego aqua marinâ purgatâ & cribratâ

confero. Ex altera parte tempore æstivo vel Australi, atque Orientali, hæmisphærium E. H. G. Vbi sol adest, aër Catholicus rarefactus est & aëris dilatatio circa fontes eorum, aquas gradatim præcipitat in aquæ ductum seu venam ejus Meridionalem versus terræ viscera B vel C. punctum. Vnde plærunque accidit, quòd fontes æstatis tempore ferventissimi & siccissimi inveniuntur, aut penitus sicci aut admodum depressi. Denique I. K. & L. M. Designant fluminum à fontibus factorum, in mare regressum, ut iterum fluant. Iam verò dico, quòd ratione depressionis aquarum in æstate Meridionali per attenuationem nimiam aëris, aquas ex illa parte deorsum detrudentis & elevationis earum in plaga frigida, per fortem aëris spissi & condensati attractionem, aqua est aptior plus minusve abundare in regione Hyemali, & è regione diminui in illa æstivali secundum majorem vel minorem frigoris & caloris in ijs dominationem. Hoc totum ex vitri Experimentalis observatione sat liquidè demonstratur: nimirum, quòd dilatatione aëris majore vel minore, aqua plus minusve deorsum versus instrumenti fundum pelitur. At secundum proportionem frigoris dominantis in aëre externo aqua plus minusve in altum attollitur: Sed ostendam tibi aliud exemplum oculare hoc idem confirmans, videlicet ratione exaltationis aquæ ex una parte per attractionem & depressionis ejusdem, ex altera, per compressionem.

Imaginemur Syringam aliquam duplicem, ad invicem in orificijs conjunctam, in cujus Orificiorum unione Globulus adest undique perforatus utriusque orificio communis, atque iste Globulus in medio cavitatis undique aquâ plenâ & ex omni parte exactè clausus.

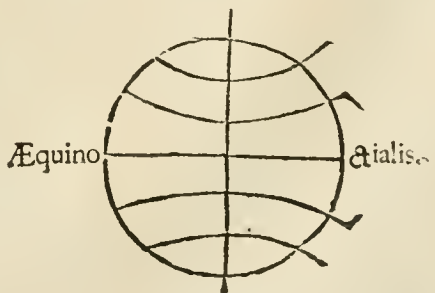
A. R. est syringa Hyemalis seu Borealis. B. K. est syringa æstivalis, quarum amborum orificia conveniunt & securè adaptantur in orificijs ad globulum perforatum K. qui in medio concavi D. D. aqua pleni & undique exactè clausi existit. Dicimus ergo, quòd, si in eadem proportione compressor seu lingua Syringæ Meridionalis I. M. detrudatur deorsum à B. & syringæ Borealis linguæ L. N. sursum attrahatur versus A. tunc necesse est, ut aqua duplici virtute in fontem A. Hæmisphærij Hyemalis elevetur, nimirum per attractionem A. sursum & per depressionem B. deorsum: Et tunc ad est D. D. quasi cisterna communis aquâ plena, quæ est origo utriusque fontis, ut pote, quæ ipsis pabulum aqueum perpetuò administrat: Nam (uti supra diximus) qua proportione regnat & operatur frigus in Hyemalis hæmisphærij Elemento, eâ etiam regnat & operatur calor in æstivalis hæmisphærij aëre: Et proinde sequitur, quòd quali proportione detruditur aqua in Meridie, tali etiam elevatur in Septentrione, & per consequens deprimitur in meridie. Atque ita è contrario, quando hyems adest in meridie & æstas in Septentrione. Ex istis ergo videmus evidentè, quòd sententia Salomonis est vera & indubitata: Nimirum, quòd omnia flumina, & consequenter fontes, intrant in mare & mare non redundat, ad locum unde exeunt revertuntur, ut iterum fluant, idque sine ulla formæ aquarum mutatione. Sunt quidem multa alia experimenta oculis apparentia, quibus probatur, aquam posse sine suæ existentie alteratione, à vasis fundo, in altum elevari: Quorum artificia duo eandem rem probantia cap. 12. sect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 3. membri 2. Historiæ meæ Meteorologica: Vbi de Meteoris aqueis è terra in forma liquida scaturientibus, vel in terra residentibus depicta invenictis.

Sed, ut istam Aristotelis opinionem adhuc paulò exactiùs examinemus, quòd vobis luculentius absurditates ejusdem exponamus: Si fontis materia esset vapor è terræ visceribus expirata, tunc necesse est ut talis conversio aquæ centralis in vaporem, debeat, à calore ingenti, terræ visceribus incluso, procedere, sine quo Abyssus seu congeries tanta aquarum frigidarum in vaporem resolvi nequeat, Sed si admittatur, ignem scilicet ingentem in terræ visceribus accendi, observetis velim, quanta sequeretur ex inde absurditas: Nam, primum fatetur, fontes æstate frigidiores esse, quàm hyeme, quoniam extremus æstatis calor includit & per antiperistasin proprietatem terræ frigidam conservat & auget. Quod, cum ita sit, ut ex fontium frigore tempore hyemali apparet. Tunc per hanc eandem rationem, frigus hoc in terra auctum, seu fortificata debet etiam æstivo tempore retinere, præservare & roborare calorem illum in centro terræ conclusum, qui est immediata illius vaporis fontem procreantis, causa: observetis, obsecro, conclusionem: Nam si ita sit, quòd calor in terra centralis, æstivo spatio sit major, tunc vapores magis tunc temporis abundarent: Nam, quò major est ignis, eò vapor & fumus aquæ erit grandior. Atque iterum ratione magni frigoris in terræ cavernis & fissuris contracti, vapores illi citiùs & facilius in guttas condensarentur: Vnde sequeretur, ut æstivali tempore fontes fierent eminentiores & aquâ pleniore, atque idèò flumina frequentius tempore æstivali, quàm hyemali limites sua excederent, atque inundationes facerent: At totum hoc esse veritati dissentaneum testatur experientia. Sed obijcietur (fat scio) quòd stagna & lacus & similia loca humida observentur calore æstivali exsiccati, & quomodo possibile est,

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

ut hoc fieret sursum, si virtute solis, aquam in vapores mutante, non attraherentur. Respondeo primùm, ut antea, quod Sol non attrahit, sed rare facit solummodo, & tunc res rarefacta per se & ex propria inclinatione tendit sursum. Sed si Sol aërialis humiditatē omnium lacuum & stagnorum & similia consumeret & in aërem converteret, tunc ex inde sequeretur, quod aër activo tempore redderetur densior & spissior ratione tantorum innumerabilium vaporum; cum è contra doceamur ex Instrumenti nostri Experimentalis intuitu, quod aër ei inclusus, præsentia solis attenuetur & rarefiat. Porro etiam major adhuc sequeretur Aristotelis error, nimirum in ipsius disciplina de generatione nubium: Nam ubi ejus opinio est, quod nubes generentur à vaporibus, ex terra & aqua virtute solis & Stellarum extractis, sequeretur, quod nubes & pluvia nobis activo tempore forent frequentiores, quàm hyeme. Sed hoc est æquè incongruum & à veritate, ut cætera alienū. Verū ego potius assero, quod, quoniam aër est magis rarus & tenuis ætate ratione præsentia solis, cujus assidua actione attenuatur & rarefit aër: Idèd nubes sunt pauca ætivo tempore: Nam, (ut supra est demonstratum) nubes ex compressione aëris fiunt, atque aër iterum, sive Elementum Catholicum, cursu quodam circulari, Meteororum resolutione in primam suam materiam invisibilem (quæ erat aër) renovatur. Fateor equidem, nonnullas aquarum terrestrium partes dilatatione subtiliari, & per dilatationem ab Æstivali in Hyemale Hæmisphærium evolare: Sed ex altera parte assero, quod magna eorum portio in vaporibus minimè redacta, se ipsam aëris dilatati de pressione, & pororum terræ sitibundæ, quæ parata est ad eam imbibendam attractione, versus terræ viscera descendit, quousque iterum ab aëre frigoris Hyemalis actu condensato, terræque poros implente, extrahitur & in altum elevatur. Nam observamus, quod, si sit vas aliquod magnum sive dolium aquâ Plenum, diu perdurabit, priusquam tota ejusdem aqua possit in vaporem calore solis redigi. Præterea certum est, quod sol soleat aquam diurno tempore rarefacere, ita, ut in forma vaporosa assurgas super terram, illud nocturno tempore residere observatur, uti in Nebulis & rore apparet. Hinc est, quod observamus, nebulas & rorem æstivali tempore esse frequentiores circa lacus & flumina. Nec tamen negare possumus, quod flumina ex copiosa pluvia limites suos exire cogantur, fontesque nonnulli præter consuetudinem augeantur, ratione penetrationis superficialis aquæ pluvialis, in eorum venas per poros terræ. At istud fontium incrementum non est naturale, sed per accidens factum: Quemadmodum in fontibus minerali ali-

quo inscētis, videre licet, qui extra usum medicinalem quandoque sunt, propter eorum cum aquis extraneis eorum mercium & ad alterationem. At liquor ego de fontibus aquæ vivæ, quorum venæ sunt aded clausæ & ab aquis pluvialibus secunæ, ut aquas extraneas per terræ poros inspiratas vix admittant: Cujusmodi est fons ille Nemescianus Languidochiæ Galliæ, atque ille in comitatu Avenionis dictus la source, & ille non procul à civitate Orelensî Galliæ, & infiniti alij tam parvæquam notæ majoris, quorum omnium fluxus & augmentū est majus tempore Hyemali, tamen fati sicco & pluvijs pluribus haud plurimū obnoxio, esse observantur: Nec etiam intelligo de fontibus particularibus, qui plarunquæ ab aquis pluvialibus nutriuntur, & proinde cessant omnino, aut ut plurimū diminuantur ætate: Sed de illis generalibus & constanter (non obstante ætate admodum sicca) fluentibus, qui procul dubio relationem habent ad fontes hæmisphærij oppositi. Quare, ut diximus, flatus Australes tempore hyemali & consequenter nubes, quæ ex eorum consuetudine generantur in Boreali Hæmisphærio, fieri partim ex vivo actu solari in Meridie, & privatione. Polari in Septentrione: Ita etiam fontes ex parte Meridiei ab aëre dilatato deprimuntur, & ex parte Boreali constringendo altiùs attrahuntur. Nonne est etiam res notatu digna, quod fontes animadvertantur esse imiores & occultiores, dum sol sit prope Æquinoctia? Nam est observatio ab ijs certissima, qui profontium inventionem effodiunt, quod si fons ille inventus sit vivus in eo tempore, erit in perpetuum tum postea durabilis: Ratio autem, quod fontes sunt tunc temporis aded in terram immerfi, & quoniam aëris temperies est æqualis: Vnde recedente sole ab uno Hæmisphærio ad aliud, aquæ sunt in motu per viscera terræ ad locum oppositum: Nam tanta est actio solaris in puncto Æquinoctij, talisque æquinoctij proprietates; idque præcipuè dum Sol illud interfecat, quod res versus polos in altum elevatas, reddit pronas: Vti in oculari Magnetis observatione, videre licet, cui si stylum ferri sive acie polo applicetur perpendiculariter erigatur: Si in loco circuli polaris, elevabitur etiã sed non ita perpendicu-

lariter. Si in parte Tropici, exurget, sed magis adhuc obliquè: At verò in parte lineæ Equinoctialis depressè iacebit sine ulla elevatione, Demonstratio est ista. Quare non est mirum, si fontes tunc temporis, nimirum, dum Sol est circa Equinoctia, sint occultiores, tum propter eorum depressiones, partim ab Equinoctio, quòd eos magis congregat à terræ Hyemalis superficie, in ejus ventre eos præparans, pro hyeme opposito: Partim propter mitigationem frigoris hæmisphærij olim hyemalis, cujus erat, eos sursum attrahendo elevare: & partim propter diminutionem caloris Hæmisphærij olim æstivalis, cujus erat, fontes per æris loci dilatationem, deorsum pellere, ut ex speculi sive

Instrumenti nostri experimentalis diligenti observatione redditur manifestum. Verum quid pluribus opus est. 5. cum ex præcedentibus à nobis expressis, rei istius ratio enucleatè explicatur, nam si calor hæmisphærij æstivalis subtiliando aërem deprimit aquas deorsum versus terræ viscera, frigus hæmisphærij oppositi constingendo & contrahendo aërem, eam à visceribus ad se elevat, tunc necesse est credere, quod per continuam operationem caloris æstivalis ex una parte & frigoris hyemalis ex altera, aquæ fontium in fine æstatis inveniuntur imiores. Et in Visceribus terræ magis congregatæ, atque in hæmisphærium hyemale elevatæ: Sed jam ad Peripateticorum de fulgure & Tonitru opinio nem procedam.

CAPVT. XI.

Fulgura & Tonitrua in isto capite secundum Aristotelis opinionem describuntur, quæ tum postea sacra scriptura testimonio confutatur.

Facta jam inquisitione in Philosophia Aristotelica, de ventorum, Nubium, nivium & fontium natura, hoc in loco opus est, ut animi ipsius de admirabili Fulguris & Tonitru ortu & conditione sententiam, explicem: Quippe, quæ sunt tantæ admirationis motecora, ut speculationem ad eorum enucleationem profundissimam requirant: Opinio ergo Peripateticorum est, quòd causa materialis Tonitruorum atque fulgurum sit calida & sicca exhalatio è terra extracta & in mediam aëris regionem virtute solis & stellarum elevata; ubi partim ratione fortis nubium collisionis seu concussionis & partim per illam Antiperistasin, quæ est inter calidam exhalationis & frigidam regionis illius dispositionem, materia illa inflammabilis in nubis ventre sic coarctata accenditur, & violenter è suo carcere irrumpens, deorsum ratione suæ terrestreitatis seu consistentiæ compactæ rendit: Concluditque, quòd violentiam eruptionis ejusdem è nube, fiat sonitus, sive vox illa horrenda, quæ dicitur Tonitru. Hoc, inquam mentis Aristotelicæ de fulgure & Tonitru compendium. Et profectò videtur Aristoteles excusatione quodammodo dignus, si in isto negotio tam abstruso errat, quoniam extat dubium de fulguris & Tonitru ortu, haud facile à Philosophis resolvendum. Hinc ergo est, quòd ipsi, non sibi in hujus rei naturæ inquisitione constare videantur: Nam Empedocles est opinatus, fulgura ex interceptione seu impedimento descensus radiorum solarium provenire; sed Anaxagoras vult, quòd sint ignis ætheræi portio, quæ descendit in nubis cavitatem, in qua tum postea includitur, dicitque, quòd lux ista è nubis concavo gliscens, dicatur fulgur, & quòd effectus irruptionis ejusdem appelletur Tonitru: Alij credunt, istiusmodi corusca-

tiones igneas à ventorum calidorum collisione accidere. qui cum sint undequaque nubi inclusi. Atque in ea coarctati, ab ipsa accenduntur, & hinc inde provenit murmur illud, & nubium perturbatio: Iterum multi alij aliter de ipsis determinaverunt, ita, ut in hac re haud injuriâ sit dicendum; quot Philosophi, tot istiusmodi sententiæ. Iamque ad opinionem Aristotelis quod spectat, est ipsa profecto veræ sapientiæ rudimentis adeò contraria seu contradictoria, quòd nonnulli ex fidelioribus suis discipulis Christianis, ei in hac ipsius opinione omnimodè opposuerunt: Vnde in Margarita Philosophorum hæc scripta habemus: Quidam Philosophi confidentes mirabilem Fulminis operationem, ipsum non opus naturæ, sed summi Dei effectum immediatum arbitrari funt.

Marg. Philos.
so hi in capite
de Fulmine.

Sed ad definitionis Aristotelicæ particularia veniamus: Dicit, quòd causa fulguris materialis è terra dicitur, causas verò efficientes facit plures: Nam Agens, in ipsius elevatione, affirmat esse attractivam siderum virtutem. Porro agentia externa, in exhalationis accensione faciunt accidentia, nimirum collisionem & concussionem nubium oppositarum, atque Antiperistasin illam, quæ fit in inter exhalationis calorem & mediæ aëris regionis frigora: Nam, ex ijs exhalationis accensionem fieri concludit, ac tandem ostendit rationem, cur fulgura tendant deorsum, nimirum, quoniam materia eorum est terrestris, seu existentiæ compactæ: Meum autem erit quodlibet istorum particularium, ordine, idque tam rationibus, ex naturæ cista depromptis, quæ sacra scripturæ Authoritate confutare.

Pro materiali ejus fulgurum & Tonitruorum causa, quam ait esse calidam & siccam exhalationem, ex substantia terrea compactam, & in altum calore astrorum

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

attractivo elevatam. Primum, videtur ipsa in oculis meis idè esse merè figmentum, quoniam probatur antea, syderum calorem facultate attractiva esse destitutum. Secundò, si exhalationi ventosæ (quæ est levis & non ita compacta, & per consequens non adè disposita ad ascendendum & penetrandum ratione suæ subtilitatis in mediâ æris regionem) in eam regionem denegatur in troitus, multò minus prohibebitur istiusmodi exhalationis speciei in locum tam frigidum ingressus, quatenus ipsa est de substantia magis terrestri & compacta, ac de facili inflammatione, inflammabilis. Verùm ista ad hoc negotium perficiendum impossibilitas Autoritate sancta clarius exponetur. Fulgura (inquit Textus) procedunt à Throno: Et, Deus dicitur fulgurare lumine suo desuper, cardinesque maris operire. Atque iterum: Sternutatio ejus, splendor ignis, & oculi ejus, ut palpebræ diluculi. De ore ejus lampades procedunt, sicut tædæ ignis accensi, de naribus ejus procedit fumus, sicut ollæ succensæ atque ferventis: Halitus ejus prunas ardere facit, & flamma de ore ejus egreditur. Et alibi: Illuxerunt corruscationes tuæ orbi terræ: Ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie ejus exarsit. Carbores succensi sunt ab eo: Inclinavit cælos & descendit & caligo sub pedibus ejus: Et, ascendit super Cherubin & volavit super pennas ventorum, & posuit tenebras latibulum suum, in circuitu ejus Tabernaculum suum, tenebrosa aqua in nubibus æris: Præfulgore in conspectu ejus nubes transferunt, grandis & carbores ignis. Et intonuit de cælo Dominus, & Atuffimus dedit vocem suam: Grandis & carbores ignis, & misit sagittas suas, & dissipavit eos: Fulgura multiplicavit & conturbavit eos &c: Quid? an colligimus ex istis, quòd istius materiæ corruscantis substantia esset à terra, vijs ab Aristotele effictis, extracta, nimirum vi stellarum? Aut ausus est quispiam literatus cogitare, in Christiano mundo versatus, quòd res tam abjecta & vilis momenti, qualis est terræ excrementum, à Patriarchis, Prophetis & Apostolis tantâ audaciâ & sine ulla reverentia ascriberetur essentiali potestati Dei, & à sua præsentia & Throno; imò verò ab ipsius ore & facie derivari atque accendi? Nec non æstimabitur in ipsis impudentia inaudita, respectu Divinitatis rei, asseverare, Deum esse ignem consumentem, uti tam novo quàm veteri Testamento invenimus? Aut affirmaret, Propheta, quòd faceret Angelos fuos ventos & ministros ignes urentes? Quàm viliter potuit diligens in mysterijs divinis speculator, de Angelorum & lucium spiritualium origine judicare, si substantiæ eorum materiales, essent meræ exhalationes accidentales? Iterum docemur quòd cælum seu ær sit The-saurus, ex quo venti, nubes, nives, grandines,

fulgura & Irides extrahuntur, & quòd hæc omnes proportionentur à Spiritu Dei ad placitum ejus obeundum. Unde loco antea citato: Deus sapientiâ suâ aptat pondus aëri & appendit nubes in mensura, facit pluvia ^{Job. 28.25.} statuta, & viam fulgetro tonitruum. Quibus apparet, quòd materia omnium Meteororum, sive sint aquosa sive ignea, ex substantia aërea seu Elementi sublunaris Catholici, per verbum aut sapientiam Dei extrahatur, & consequenter non ex terra, neque in isto negotio ulla attractione seu elevatione stellari opus est, cum pura fulguris substantia perpetuò in divina potentia & in arca ejus Theauraria reservatur, quo usque ille ipsam ad placitum suum perficiendum evocat, qui eam creavit. Nonne esset res admiratione digna, quòd tam immensa exhalationum copia uno eodemque tempore per accidens è terra in mediam aëris regionem elevaretur vi astrali, quemadmodum subito eveniebat in exuberanti sulphuris super Sodomam & Gomorrhiam pluvia? Sed nostri Aristotelici replicabunt juxta eorum consuetudinem, hoc non fuisse naturaliter, sed miraculose factum: Respondeo, quòd negare neque, meteorù illud fuisse materiale: Erat enim ex sulphure & igne conflatum: Iam verò ab ipsis scire velim, ex quo sacrario seu Thesauro produceretur, & an stellæ ipsam à terra extraherent, & in mediam aëris regionem elevarent nec ne, aut an potius Deus eâ ex invisibili suo Thesauro aëreo evocaret: Nam D. Paulus ait, ^{Heb. I.} quòd visibilia essent prius ex invisilibus.

Secundò, quòd ad causam agentem seu efficientem attinet, in ea magis, quàm in ejus causa materiali peccat, uti ex prædicto Psaltes Regij sermone explicatur: Nam primò dicit, quòd agens, quòd attrahit & elevat exhalationem illam, sit virtus attractiva Solis & Stellarum, tunc imaginatur causam efficientem à materiæ accensione esse partim concussionem nubium, & partim discrasiam illam, quæ est inter caliditatem & siccitatem exhalationis & frigiditatem mediæ aëris regionis, quæ invicem oppugnantes efficiunt accensionem ignis illius, qui dicitur fulgur. Bone Deus! Quàm male conveniunt ista, & quàm confusum est istius chimæreæ inventionis Chaos, quæ causarum efficientium externarum multitudinè fingit, cum rei veritate non sit nisi unicum, illudque admirabile in isto negotio, quòd est admodum essenziale, internum & centrale, quòd movetur, quo & ubi vult, & operatur omnia in omnibus. Suntne omnia hæc superficialia, accidentalia & externa agètia primarij fulminum ac Tonitruum motores & animatores? Et tamen dicitur, quòd Deus animet & vivificet ea sua præsentia: ^{161.17.9.} Nā Textus prædictus Davidis habet: Ignis à facie ejus exarsit, carbores succensi sunt ab eo præfulgore, in conspectu ejus nubes transferunt, fulgura multiplicavit &c: Et ^{Job. 36.} Job: Deus fulgurat lumine suo: Et alibi: ^{ster-}

Sternutatio ejus splendor ignis, oculi ejus, ut ignis accensus, de naribus ejus succedit fumus. Halitus ejus prunas ardere facit, & flamma de ore ejus egreditur &c: Quibus manifestum redditur, quod fulgur sit actus immediatè à Deo & quasi virtus quædam, essentialiter ab ipso procedens, spiritumque mundanum Diaphanum induens & illustrans, non aliter, quam die creationis quarto, Tabernaculum suum Solare induebat. Et, in hoc sensu dixit David: Vestitur lumine quasi vestimento, non quod ipse sit fulgur, sed in fulgure & quasi lucida fulguris anima existat: Vnde aliqui: In lumine numen, in numine lumen. Et Moyses: egressus ignis à Domino devoravit eos. Et alibi: accensus in eos ignis Domini, devoravit extremam castrorum partem. Et alibi: Ignis à Iehova egressus consumebat ducentos quinquaginta illos viros qui admoverant thus &c: Sic dicitur alibi: ignis consumens: Et alibi: ignis accensus est in furore meo, qui ardebit usque ad inum Sepulchrum, absumeretque terram & proventum ejus & inflammabit fundamentum montium &c: sic dicitur, quod ignis Dei à cælo descenderit virtute Eliæ: Et alibi Dei præsentia montes, ut cera liquefunt. Hæc ergo consideratis, quid habemus nos Christiani ad agendum, ad mysticam fulguris creationem, cum superficialibus, accidentalibus & externis Peripateticorum agentibus? Aut cur motores aut animatores nescio quos in fulgure divinitus edito effingunt? Quid imaginabimur nos Christiani de doctrina Aristotelica, cum actum Dei immediatum in creaturis suis Angelicis, fingit esse tam vilem & frivolam, ac sunt adventitiæ fumorum elevationes à creaturis stellaribus, & concussiones nubium fortuito evenientes & conflictus inter frigora & calores factæ? Non erat equidem mirum, si (cum inventio ejus ipsum, in mysterij tanti momenti investigatione, scellerit) coactus sit ea nobis proponere quæ oculis prudentum vix probabilia videntur, Nam, si mirabiles fulguris effectus consideremus, nimirum, quomodò ipsa vaginam illæsam penetrando liquefaciant ensẽm, crumenam perforent, sine ejusdem damno pecunias dissolvendo, dolium penetrent, vinumque absque sensibili vasis detrimento absorbeant, ossa in pulsam resolvant, sine apparenti corporis animalis læsione; imò verò & quod amplius est intellectu & ratione, ad discipulos falsæ Aristotelis doctrinæ, opera istiusmodi mirabilia & timenda Dei, in contemptu & neglectu habentes, puniendos, sit præditum: Non possumus negare, quin Aristoteles in mundana solummodo sapientia effectus versatus, & consequenter Sapientiæ veræ statuti penitus ignarus, quatenus ipse inconsultè satis, est imaginatus, fulgu-

ra non habete interna sua principia, five agentia essentialissima, quæ ipsa faciunt operari & pro voto suo movere, ubi & quando volunt: haud aliter, ac supra adversus mentem ipsius probavi: quod ventus spiret, ubi vult: eodem planò modò fulgura agitantur & feruntur proplacito & per consequentiam voluntate fruuntur, quippe, quorum agens centrale est Spiritus Sapientiæ ille, qui (ut Salomon ait) est omni re mobilior & Soli atque stellis claritate excellentior, & omni repenetrabilior: Hoc innuere videtur Iob, ubi ait, Sapientia facit pluviam statuta & viam Fulguro Tonitruum. Hoc est, ipsa per spiritum suum animat, gubernat, & movere facit fulgura, qua via ei placuerit. Ac si quis diceret, quod homo moveatur ab anima ei à Deo inspiratâ, quò & quando vult. Quare indiscretè assignavit Aristoteles ad fulgurum compositionem & animationem, externam & adventitiã & non internã atque essentialẽ causam. Sed, ut ea quæ à me sunt dicta confirmẽ nimirum, quod sit ratio & intellectus in istiusmodi creaturis, quodque homines à Dei omnipotentiã derogantes, & ejus Magnalia more Philosophiæ Ethnicæ in contemptu habentes, luan pœnam, duos vobis Historias verissimas & meo tempore accidentes de hac re recitare mihi proposui: Quibus clarè manifestabitur, esse divinam in fulmine seu Fulgure voluntatem. In Hibernia duæ puellæ rusticæ à foro cujusdam oppidi domum redeunt: quarum una novos sibi calceos emerat, eosque manibus portabat: Hæ, inquam, per agros commigrantes, tonitru quodam horrendo in via deprehendebantur: Harum una erat timore percussa, Deumque in clamorem arborem versus properabat; altera, alterius fugientis pusillanimitatem redarguens canque ingenti cachinoderisit & more impio se gessit: Nam voces Tonitruorum in contemptu & derisione habens: quid, ait, times Tonitrua? & anum seu podicem altera manu percutiendo, eumque contra locum, à quo soni edebantur convertendo, osculetur Tonitru podicem, inquit, modò si calceos meos relinquat intactos, non curo: Vnde factum est, ut prior timore Dei & vocis ejus percita tutò evaserit, alteri verò anus & clunes integri fuerunt protenus dilacerati & dilaniati, atque ita blasphemaiilla miserè mortua est: Sed, ut ad meritum insipientis Peripateticorum assertio nis præmium jam instem. Quodam tempore mercatores quidam & nonnulli alij in societate cujusdam Peripatetici, ab Actu Oxoniensi cum cæteris tunc temporis venientes (juvenis bonæ indolis, qui in civitate Salopiæ degebat, in qua ludi magistri negociũ susceperat, & pro ejus in Philosophia Aristotelica cognitione in pretio apud plurimos habebatur.) Hi (inquam) per amplam planitiẽ Salopientem simul vias

Sap. 7.
Iob. 28. 35.

Historia
Prima.

Secundo
Historia.

facientes, nubes densas cum sonis & tonitru ad ipsos appropinquantes animadvertent : unde major eorum pars pavore haud minimo fuit percussa. At juvenis iste, ut se ijs in Philosophia Peripatetica admodum versatum ostenderet, ipsos in casu tam perplexo consolari, & ne timerent, eis audacter suadet, affirmando, illud esse in natura commune, modoque adventio contingens, narratque non tantum esse in eo periculi, utpote, quod generatur ex sola exhalatione calida & sicca é terræ gremio, vi Solis & stellarum in mediam aëris regionem elevatam, & per Antiperistasis illam, quæ fit inter calorem exhalationis, & frigoris loci accensum; Sed Deus istius consilij impietate accensus, ostendebat auditoribus, rem longe aliter se habere, atque ipse prædicabat: Nam infelix iste vir, qui falsam Aristotelis doctrinam, in derogatione ab opere divino publicare est ausus, penas luebat: Nam ipse solus inter cæteros fulgure erat subito exanimatus, reliquis solo stupore quodam attonitis, manentibus: Atque ita iusto Dei iudicio condemnata erat Aristotelis de hac re sententia. En & ecce (mi peripatetice Christiane) exempla notatu digna: Nonne vides existis motorem intellectualem divinamque voluntatem fulmini inesse? Nonne vides, hic infelicem & miserum mortalem, ob nimiam ejus in Philosophia Aristotelis confidentiam deperditum? Nam, si illam doctrinam seu Philosophiam, quæ super Sapientiam terrenam & Diabolicam est fundata rejicisset, & se cum reverentia veræ Sapientiæ disciplinæ addixisset, procul dubio timore vero percussus, ipsum, qui in Tonitru loquitur, revereri & cum socijs orare voluisset, ut iracundiæ suæ effectus abijs averteret, & subalarum suarum umbram se à percutiētibus, & lædentibus suis ministris præservaret, & tunc procul dubio, tum ille, tum cæteri, qui aderant, evasissent turò. Tunc (dico) ipse rejiciendo signa Aristotelis, divinam in tonitru & fulgure potestatem ex scripturis collegisset, & quod sint ejus ministri, ad voluntatem suam perficiendam aptissimi. Nubes, inquit Iob, spargunt lumen suum, quæ cuncta lustrant, per circuitum: quocumque eas movet Voluntas Creantis agit, omne, quod præceperat illi superfaciem terræ, sive sit ad flagellum sive ad beneficentiam. Atque alibi: Fulgura nunquid mittis & revertentia tibi dicent, adsumus? Et Salomon: ibant directè emissiones fulminum, & tanquam à bene curvato arcu ad metam, hoc est, ipsa fulgura animata à Deo, vadunt & emittuntur ab eo, in quo est eorū voluntas & operatur omnia: quod etiam evidenter ex Textu isto constat: Ascendit, ait, fumus de naribus Iehovæ, & ignis de ore ejus volavit; carbones succensī sunt ab eo, & inclinavit cælos & descendit & caligo sub pedibus ejus, & ascendit

super Cherubin, & lapsus est super pennas venti, posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas de nubibus cælorum, præ fulgore in conspectu ejus, nubes succensæ sunt, carbones ignis volabant, tonabat de cælo Dominus & Excelsus dabat vocem suam, misit sagittas & dissipavit eos fulgur. Quo sermone arguitur, quod nulla sit causa essentialis efficiens, quæ est naturalis, sed, quod sit Deus solummodo in natura & extra naturam, qui operatur omnia: Nam in sermone præcedente non dicitur, quod aut nubes, aut ventus coruscationes suas emisissent, aut quod ignis descendit à Sole aut aliquo alio corpore cælesti, sed quod fumus egrederetur ex naribus Iehovæ & ignis ex ejus ore, neque dicitur, quod vapores aut exhalationes essent causæ nubium materiales, sed Iehova inclinavit cælos seu aërem nubisque congregabat ex aëre, juxta placitum suum; nec erat frigus mediæ aëris regionis causa agens, in accumulatione aëris in densam nubium massam, sed Iehova eas colligebat in sua privativa & contractiva proprietate: Nam Textus habet: Posuit tenebras in circuitu suo latibulum: nec erat causa aliqua Angelica efficiens, quæ ea per se fecit, sed Iehova ascendens super Cherubin seu spiritum Angelicum, eum animavit, & ad placitum suum præstandum exagitavit: nec erat ventus, qui erat per se motor. Sed Spiritus Cherubinicus à Iehova animatus & inflatus, qui ventum fecit movere: Neque erat locus ille tenebrosus pro secreto Iehovæ Tabernaculo merè à ventis Angelicis dispositus, sed Iehova movens super Cherubin, incitavit Cherubin ad movendum & inspirandum ventum ad nubes in aëre, & ex aëre colligendas: Neque fuit resoluciva Solis facultas, quæ nubes liquefecit in pluviam, sed Iehova cribrabat aquas de nubibus: Nec erat ulla nubium oppositarum Collisio aut Antiperistasis frigoris & caloris, quæ producebat fulgura aut nubium successiōnem, sed fulgor & in explicabilis splendor suæ presentie: Nā verba Textus sunt: Præ fulgore in conspectu ejus nubes accensæ sunt: neque erat luctus ille contentiosus, qui erat factus inter ignem & aquam in nubis fissura, quæ vocem tam stupendam edidit: Sed erat vox Iehovæ, quæ tonabat de cælo mediante organo seu denso suo Tugurio: Erat, inquam, altissimus, qui edit vocem suam é nube & fulgura sua emisit ad destruendos impios. Quod cum ita sit, quid operis habemus nos Christiani cum fictis causis Naturalibus, efficientibus per se agentibus: cum certum sit nobis & à Pagina sacra confirmatum, quod Deus operetur omnia in omnibus: Ad illam autem Peripateticorum distinctionem quod spectat, quæ est, quod causa agens sit vel principalis vel secundaria & subalterna, videtis ex Textu præcedente, quod pro nihilo & merò figmento habeatur:

Iob.28.25.

Iob.36.
51p.5.22.

tur : Nam Sola efficiens causa in primo, secundo, tertio, & quarto organo seu instrumento erat Iehova : Erat enim ipse, qui inspiravit Cherubin, erat ipse, qui ascendit Cherubin, erat ipse, qui in ea super Cherubin animavit ventum, cribravit aquam è nubibus, ipsasque succendebat per sua fulgura à se ipso emissa : Denique tamen pluribus utatur organis, tamen actus essentialis, qui operatur in & per ea, ab unica, syn-cera & simplici veritate seu identitate emanat : quæ non aliter comprehendit omnia in se, quàm Vnitas in Arithmetica numerum quemcunque : Nam semper Vnitas invenitur in primo, medio & ultimo ; imò verò in omni loco numerorum. Variæ sunt aliæ historiae de isto subiecto admirabiles, quas omnes, quoniam capite 20. Sect. 1. Portio. 4. Part. 2. lib. 4. memb. 1. Historiæ meæ Meteorologicæ luculenter expressi, hoc in loco omittam.

Sed Peripatetici (satis scio) contra istam meam sententiam insurgent, replicantes, Metaphoricè fuisse in Scripturis dictum, Iehovam loqui & vocem suam emittere in Tonitru ; & per consequens illud non esse realiter, pro ut se oculis obijcit, intelligendum : Quod si hoc esset verum, sequitur vocabula nubis, Nivis, grandinis &c. esse more Metaphorico intelligenda : Vnde patet, quòd esset aut sermo realis aut non realis : si non realis, homines potius à veritate in errorem ducerentur : Sed Scriptura plena est huiusmodi sermone, quare certum est, quòd tota Biblij Harmonia illud interpretatur, prout verba est : Iterum eorum aliqui ; agnoscunt, sermones illos esse genuinos & reales, verum, dicunt illi, ubi Deus loquitur in Tonitru, ibi actus ille est miraculosus & non naturalis. Quibus respondeo cum ore Iobi : Pro irrigatione fatigat Deus densam nubem & dispergit lucem nubis suæ &c. quo redditur manifestum, quòd Deus est Actor in usuali nubium congregatione, & facit eas instrumenta seu organa sua communia, ad vocem & sonos suos mundanis edendos ; tam pro augmentatione & incremento fructuum animalium, quam pro punitione creaturarum : Vnde alibi : si consideraret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his iudicaturus est populum & daturus cibum abundè. Etiam alibi adhuc clariùs : Vide arcum & benedic ei, qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo, giravit cælum in circuitu Gloriæ ejus, manus Excelsi aptaverunt eam, imperio suo ac celerat nivem, & coruscationes emittit iudicij sui : Propterea aperti sunt The-

fauri & evolarunt nebulae sicut aves, in magnitudine sua posuit nubes, & confracti sunt lapides grandinis, in conspectu ejus movebantur montes, & in voluntate sua spiravit Notus, Vox Tonitru ejus reverberavit terram, tempestas Aquilonis & congregatio spiritus aspergit nivem &c. Hæc Syriaci oratio arguere & probare videtur, quòd Sola causa efficiens essentialis in generatione Meteororum, videlicet pluviae nivis, fulguris, nubis, grandinis, Tonitru, venti, Tempestatis &c. Sit ipsius Spiritus divini actus, atque etiam denotat, quòd materialis eorum existentia sit aër : Quare dicit in conclusione : Congregatio Spiritus dispergit nivem : Hoc est ex aère congregato fit nubes & ex dissolutione nubis dispergitur undique nix : Denique nos certiores facit, quòd manus seu Spiritus Dei non sit otiosus in talium operum productione, quæ Aristoteles vocat Naturalia, & consequenter operatur non modò, primariò & secundariò, sed Catholicè & omnino, hoc est, omnia in omnibus, ut ait Apostolus, tam in rerum generatione & præservatione quàm corruptione & destructione, idque non aberrando in sua actione à limitibus suæ Identitatis, sive Vnitatis divisione. Quare contra Aristotelis sententiam nullam aliam naturam agnosco ego, præter solum & unicum Deum in suis Creaturis, vel, si vultis, unicam naturam infinitam in qualibet re creata, quæ est solus actor omnium : Agnosco, inquam cum Apostolo,

excludendo omnes Deos Ethnicorum sive in cælis sive in terris, quibus primariam aut secundariam aut tertianam actionem falsò attribuunt ; unum Deum Patrem, à quo omnia, & unicum Dominum Iesum Christum, per quem omnia : & præter hos nullam causam essentialem intelligo in machina mundana efficientem.

Ad ultimam Definitionis Aristotelicæ clausulam qua asserit, fulgura deorsum moveri ; quoniam materia, ex qua fiunt, est magis compacta & terrestris, respondeo, rationem istam suam esse nimis tam gyganteo Authore debilem & insufficientem : Nam eodem respectu inferre possumus, quòd pulvis Bombardalis, cujus substantia est multò grossior & magis compacta, quàm est illa fulguris, debeat necessario descendere deorsum : & tamen vidimus (experientia illorum locorum, quibus pulvis iste subijcitur, atque etiam in igne artificiali, quòd virtus istius pulveris est tendere sursum. Iam verò venio ad veras Fulminis & Tonitru descriptiones, etiam à scripto totius veritatis nobis assignatas,

*Quomodo fulgura rectè à vero Philosopho & juxta sacræ
Scripturæ instituta sint describenda.*

Cum ergo ex capitis præcedentis discursu pateat, quòd Aristoteles magnoperè & inmaniter in sua opinione & concepta tam in materiali, quàm formali fulguris & Tonitru causa erraverit, mihi hoc in loco pro capacitatis meæ exilis validitate, veram & genuinam illorum definitionem ex profundo sacrarum scripturarum mari expiscari liceat, ut ea ratione vobis synceram ipsorum naturam originemque essentialem ostendam.

Fulgur est igneus quidam aër, qui ex cœlesti seu aëreo Dei Thesaurò extrahitur & fulgidâ ipsius præsentia animatur, inque terram & mare ad voluntatem ejus sive sit in creaturarum bonum sive detrimentum exequendam emittitur.

Vel sic.

Fulgur est coruscans quædam claritas è nubis, quasi Tugurij divini cavitatem procedens, quæ à Throno Iehovæ in terram & maria ad placitum ejus obeundum emittitur.

Quòd si velimus fulgur cum omnibus suis accidentibus describere & consequenter totam Tonitru essentialiam (quæ est naturæ mixtæ) describere, illud ex Testimonio sancto hoc modo præstare possumus.

Fulgur est ignis consumens, qui accenditur à facie seu præsentia Iehovæ, ad cujus claritatis aspectum & contactum nubes transeunt, & altissimus tonat seu vocem suam è cœlo edit, sagittasque ad impiorum destructionem ejaculare solet.

Vel sic.

Fulgur est ignis evolâs ab ore Iehovæ, desuper à Tentorio ejus emissus, in cujus conspectu aquæ seu nubes (utpote timentes & Abyssi quasi conturbatæ transeunt, voxque Tonitru Iehovæ in rota movetur) atque carbones ignei seu sagittæ ejus, ad voluntatem suam in cœlis & in terris exequendam ejaculantur.

Vel sic.

Fulgur atque etiam Coruscatio est lux quædam munda & nitida facta in superioribus nubibus, quas ventus transiens purgavit.

In prima fulguris descriptione manifestum habetis, quòd causa ejus materialis sit aër, igneus locus, a quo de promitur est arca Dei Thesauraria seu cœlum: Causa formalis in eo explicatur, quòd dicitur Spiritus seu aër igneus, Causam ejus efficientem facimus actum immediatum seu velle divinum: Denique causam finalem in eo detegimus, quòd ad voluntatem Iehovæ vel ad mortalium flagellum & pœnam, vel

ad misericordiam & benignitatem ijs præbendam emittitur: Quòd totum ex Testimonijs sanctis in capite præcedenti expressis luculenter confirmatur.

Secunda descriptio confirmatur à Pagina Sacra: Fulgura, ait Textus, procedunt à Throno. Et alibi: Præ fulgore in conspectu ejus nubes transferunt. Et alibi: ignis ab ore ejus evolavit. Et: ab ore ejus, velut tædis præcuntibus & quasi halitus ejus carbones accenderet, & flamma ab ore ejus prodiret. Et alibi: illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ. Porro: Iehova extendit nubes, quasi Tentorium suum & fulgurat lumine suo desuper, cardinesque maris operit.

Tertiæ verò descriptionis membra (quibus universa Tonitru natura enuclearur) ex testimonijs sacris partim prædictis & partim sequentibus confirmamus. Et imprimis causa Tonitru materialis ex hisce exprimitur, videlicet, quòd sit ignis exardens vel igneus aër, & per materiæ descriptionem ejus formam elicimus: Porro causam ipsius efficientem diximus esse Iehovæ irascentis spiritum: Effectum etiam illius agentis asseruimus esse nubium exagitationem & Tonitru vocem; & tandem finem indicavimus esse ad voluntatem divinam in impiorum ruinam perficiendam: Confirmatio horum hujus descriptionis membrorum, est talis. Ait Psaltes: ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie sua exarsit: Carbones succensi sunt ab eo: inclinavit cœlos & descendit & caligo sub pedibus ejus &c: & posuit tenebras latibulum suum in circuitu ejus, Tabernaculum ejus tenebrosa aqua in nubibus aëris. Præ fulgore in conspectu ejus nubes transferunt, quando & carbones ignis: intonuit de cœlo Dominus & Altissimus dedit vocem suam, grandinem & carbonem ignis & misit sagittas suas & dissipavit eos, fulgura multiplicavit, & conturbavit eos &c. In quorum siquidem verborum filo, omnia descriptionis præcedentis membra patefunt & confirmantur.

Quartæ descriptionis particulæ etiam ex præcedentis Textus autoritate statuuntur.

Ad quintæ autem confirmationem quòd spectat, ea ex præcedentibus confirmatur: Porro etiam tertia & quarta hisce amplius fundavimus. Viderunt te aquæ (Deus) viderunt te aquæ & timuerunt, & turbatæ sunt abyssi: Multitudo sonitus aquarum, nubes dederunt vocem: Etenim sagittæ tuæ transeunt: Vox Tonitru tui in rota, illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ.

Ultima descriptio confirmatur sic: Iam
nen

non respiciunt homines lucem, cum nitida est in superioribus nubibus, quas ventus transiens purgavit. Possimus etiam fulgura magis perspicuè in natura Angelica describere: Verbi gratia.

Fulgura sunt ignes urentes, quos Deus creavit, ut sibi essent ad placitum seu voluntatem suam faciendam ministri.

Ait David: Qui facis Angelos tuos ventos & ministros tuos ignem urentem: Nam, scire debemus, quod, ut Cherubin, id est,

aëreus spiritus est animator ventorum non accensorum: Ita Seraphin, qui est spiritus igneus est animator fulgurum: Sed, quoniam alibi, nimirum sect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 4. memb. 1. cap. 20. de Meteorologia seu Philosophia mea sacra de abstruso fulminis & Tonitru interno Angelico, hoc est, de abscondita causa eorum efficiente, amplam effecimus mentionem, vos ad eum, si placeat, locum referam, ut ad Tonitru descriptiones citius descendam.

CAPVT. XIII.

In quo Tonitrua secundum Biblij sacri institutionem describuntur.

AD Tonitru naturam quod attinet, eam, perspicuè ex varijs scripturarum sacrarum locis colligimus, in hunc modum esse describendam.

Tonitru est fragor in Tugurio Iehovæ, super quod, ipse lucem suam extendens radices maris tegit, terræque orbi illuminat, ut cum his iudicet populum & det cibum abundè.

Hinc dicit Iob: Si consideret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illum lucem suam, cum his iudicaturus est populum & daturus cibum abundè. In quo verborum filo tota prædicta descriptio elicitur: Nam ex eo patet, quod forma Tonitru sit fragor; efficiens verò causa Lux Iehovæ; materiale verò organum nubes densa, quæ dicitur Tugurium Iehovæ: Hinc ergo aliter: Posuit tenebras latibulem suum in circuitu ejus, latibulum ejus tenebrosa aqua in nubibus aëris: Præ fulgore, in conspectu ejus nubes transierunt, & intonuit de cælo Dominus. Denique finis Tonitruorum & Fulgurum inibi declaratur, videlicet, quod sit ad iudicandum populum & ad dandum cibum abundè.

Vel sic.

Tonitru est vox Altissimi cum flamma & fulgure mixta à Deo ad conturbandos impios edita atque ordinata.

In qua, forma est, vox seu fragor cum sulphure: Efficiens causa, est ipse Iehovæ spiritus, & finis, ad impiorum flagellum. Confirmatur: Dominus de cælo Altissimus dedit vocem suam, grandinem & carbones ignis & misit sagittas suas & dissipavit eos, fulgura multiplicavit & conturbavit eos.

Vel sic.

Tonitru est vox seu sonitus, à fulgure è Throno Dei procedens & è nubis cavitate, in aërem apertum, divino numine, ad voluntatem suam vel in creaturæ malum, vel in bonum, tam in cælis, quam in terris exequendam emissus.

Vbi causa formalis est vox seu sonitus: efficiens est fulgor Dei; ac tandem finis est in benedictionem vel maledictionem creaturæ. Confirmantur autem sic: A Throno procedunt fulgura. Et alibi: Nunquid mit-

tis fulgura & ibunt & revertentia dicent tibi ad fumum? Et alibi: Ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie ejus exarsit. Et, alibi: Nubes & caligo in circuitu ejus, ignis ante ipsum procedit & inflammabit in circuitu ejus. Alluxerunt fulgura ejus orbi terræ: & alibi: Vocem dederunt nubes: etenim sagittæ tuæ transierunt, &c: Vbi per sagittas fulgura hoc in loco intelligit. Unde alibi: Ibunt directè emissiones fulgurum, & tanquam à bene curvato arcu nubium.

Vel sic.

Tonitru est vox Dei in nube elevata, impetu aquarum undique circumsepti & operati, antequam ignis præcedit & inflammat in circuitu ejus.

Hinc ait Iob: Nunquid elevabis in nebula vocem tuam, & impetu aquarum operies te? Et alibi: Nubes & caligo in circuitu ejus: Ignis ante ipsum procedit & inflammabit in circuitu ejus.

Vel sic.

Tonitru est vox Dei, ad quam multitudinem aquarum dat in cælo, fulguraque & pluviam facit.

Hinc scriptum est: Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in cælo, & elevat nebulas ab extremitatibus terræ, fulgura in pluviam facit, educit ventum è Theauris suis.

Vel sic.

Tonitru est multitudo sonitus aquarum, seu vox nubium à Dei corruscationibus toti terrarum orbi illucentibus, effecta.

Vel sic.

Tonitru est multitudinis aquarum aspectum Iehovæ timentium & perturbatarum sonitus: Vel vox seu fragor circumiciens, quem dare solent nubes, quæ quidem vox immediatè à corruscationibus ex Throno Dei procedentibus, & è nubibus, quæ sunt Tugurium Dei, erumpentibus est edita seu procreata, ad voluntatem divinam exequendam.

In qua descriptione, materiale vocis hujusmodi, organum seu instrumentum est aqua, seu nubes aqueæ quasi timètes & perturbatæ, unde & vocem seu fragorem & sonitum dare solent, ob penetrativam illam potestatem, quâ lucidus & fulgidus Dei aspectus fo-

Psal. 17.

Psal. 76. 17.

lius mirabilium operatoris producit : Hinc dicitur : Præ fulgore in conspectu ejus nubes transferunt , grando & carbones ignis , intonuit de cælo Dominus , & Altissimus dedit vocē suā. Et alibi : Viderunt te aquæ , Deus , & timuerunt & turbatæ sunt Abyssi , multitudo sonitus aquarum , vocem dederunt nubes , vox Tonitruum tui in rota : Causa etiam formalis in eò describitur , quòd cum fragore & corruscationibus fiat . Causa efficiens videntur esse fulgura , seu potius igneus Dei aspectus , ipsa fulgura animans , & ad metam à Deo ordinatam dirigens : Vnde fulgura sunt quasi instrumenta Dei in iracundia sua , ut gladius est instrumentum hominis percutientis , ubi tali ense percussisse dicimus , & non ensē : Quare ipsum Deum solum in rebus mundanis actorem , ipsorum Tonitruorum Patrem dicimus , qui emittit fulgura , quasi sagittas suas à Throno suo . Finem posuimus esse ad voluntatem divinam perficiendam .

Vel denique in hunc modum .

Tonitruum est vox seu loquela , seu eloquium , seu sonus ab ore Iehovæ procedens , quod sub toto cælo , cum luce , super terminos seu oras terræ dirigitur , Postquam rugit sonitus , seu tonat Deus voce excellentiæ suæ , & nō investigatur : Postquam audita fuerit vox ejus , qui tonans facit voce sua mirabilia .

Hanc sic confirmatam habemus , audite cū tremore , ait Iob , vocē seu loquelam vel , (ut alius interpretatur) eloquium ab ore Iehovæ egrediens , sub toto cælo dirigit illud & lucem super terminos vel oras terræ , post eū rugit sonitus , tonat voce excellentiæ suæ & non investigatur , cum auditur vox ejus : Tonans Deus voce sua facit mirabiliter .

Iob. 37.

Ex hisce igitur evidenter apparet contra malefanas Ethnicorum opiniones , quòd neque sint exhalationes nec vapores cum illis , nec sol cum stellis , nec terra aut aqua nec Elementa , neque natura creata , sed solus Deus , qui est omnium mirabilium operator , qui est efficiens horum mirabilium causa immediata : Quod etiam , uti videtis , à sacro scripto habetis confirmatum , ne cum Ethnicis , hoc opus , aut naturæ imaginariæ , aut Elementis , aut Elementatis illa attribuatis , quæ Creatori in primis ante omnia sunt attribuenda . Quare concludite , quòd summa est in Philosophis Christiani nomine insignitis , imprudentia ; Imò verò dementia haud recuperabilis ; fidem tantam in vanis & mendacibus Ethnicorum de fulgure & tonitruo opinionibus ponere , quibus homines tonitrua & fulgura esse quasi res adventitias , & naturali aëris seu cæli intemperie orta , & minimè divinitus emissa , facile persuadentur : Atque ita effectum solummodò respicientes , illum falsò pro causa efficiente æstimant , ac si æquum ac religiosum esset , opera à Deo Creatore effecta , creaturis ascribere . Quare , sciatis velim , me

hoc in loco more haud temerario , sed sedulo , seridè & bonis fundamentis stipatum scripsisse : Ut pote cui etiam & alij Philosophi , me longè in abstrusiori Iehovæ mysterio profundiores , astipulari videntur : Quippe , qui considerantes admirabilem Fulminis naturam , & abstrusam cæterorum Meteororum generandorum rationem animadvertentes , ea non opera naturæ aliquis secundariæ , cuius famam peripatetici tot laudibus videntur celebrare , sed immediatos summi Dei actus cum scripturis esse arbitrantur . Concludimus igitur , quòd sit evidens , opinionem Peripateticorum , tam Christianorum quàm Ethnicorum esse errandam , longèque à veritate distantem ; Quippe , quæ dicit , fulgura nihil esse aliud , præter calidas & siccas exhalationes , ex terra extractas , & in mediam aëris regionem , attractiva solis & stellarum virtute , elevatas , quæ nubi densæ inclusæ , partim collisione nubium , partimque per Antiperistasin , quæ est inter loci frigora & suum proprium calorem , accenduntur , cuius tum postea flammæ ex nube eruptione , coguntur tonitrua . Velim , ut quilibet sagax Christianus diligenter observet ex ijs quæ sunt antea dicta , utrum Tempestatis , Turbinis , & Tonitruorum mysterium ex re tam pauci momenti atque æstimationis dependeat , ac Aristoteles nobis tradidit , vel è regione , an potius ex inscrutabili profunditatis divinæ abyssu non emergat , cum fulgura , tradantur à veritatis fonte , esse igneæ Iehovæ tædæ , & lumina , quæ ab ejus Throno emanant : & cum Tonitrua dicantur voces , verba & eloquia Altissimi &c : Atque ob istam rationem Iehova istiusmodi Philosophorum mundanorum audaciam reprehendens , qui tantoperè actiones ipsius arcanas præjudicare , & se ipsos præcipitanter in causarum essentialium Mysteriorum Meteorologicorum profundum , sine assistentia & ductu divini spiritus immergere præsumunt , & mundum vix probabilibus seducere intendunt , ei persuadentes , ut credat , quòd arcana talia Dei Magnalia , à rebus tam stultis & inanibus , & secundum suæ phantasie imaginationem partis procedant . Eos in Turbine in hæc verba alloqui videtur : Auribus percipite & considerate mirabilia Dei fortis nostri , cum disponat Deus de illis , cum splendeat Lux nubis ? Sive : Nostine de libramentis densæ nubis , mirabilius Dei perfecti scientijs ? Quæ nam est via , qua in partes diffilit Lux ? Cujus utero egressa est glacies ? Aut pruina cæli quis genuit ? Quæ nam via itur , ubi habitat Lux , & tenebrarum ubi est locus ? Quis dedit vehementissimo imbri cursum & viam sonantis tonitruum ? Quis est pluvie Pater ? Vel quis genuit stillas roris ? Nunquid elevabis in nebula vocem tuam & impetus aquarum operiet te ? &c : Hoc , inquam , dicit Iehova Iobo

Iob. 38.

è turbi-

è turbine, & multò magis jactabundis hujus mundi Philosophis, sapientiæ veræ disciplinæ inexpertibus, illos deridendo & objurgando, præ inani ipsorum præsumptione: & præcipuè indigitare videtur, ipsos Peripateticos, qui proflentur se omnia prædicta Dei arcana sine ullo divinæ sapientiæ instinctu intelligere, cum è regione, se ex eorum scriptis & doctrina, veræ Meteorologiæ ignaros, sapientibus veris declarant: Vir, Aristotele longè sapientior, ait: Quis hominum cognoscit consilium Dei? Nam, ratiocinationes mortalium sunt timidæ, & instabiles cogitationes eorum: In festum enim corruptioni corpus, aggravat animam, & deprimit terrena habitatio mentem plenam curis multis: & vix conijcimus ea, quæ in terra sunt: Quæ autem in cælis sunt, quis investigabit, & consilium tuum quis noverit, nisi tu dederis sapientiam & miseris Sanctum tuum spiritum è locis altissimis? Sic enim correctæ sunt eorum, quæ in terra sunt, semitæ, itaque sapientiâ fuerunt salvati &c: Ex quibus aureis Salomonis verbis colligimus, primùm, quòd Philosophi Ethnici fuerunt mysteriorum & operationum Dei arcanarum igna-

ri: Ut pote, in veræ sapientiæ rudimentis minimè instructi, cujus instinctu & directione, sapientes veri ad magnalium Dei cognitionem pervenerunt, ut testatur Salomôn, qui falsus est, se cognitionem, mediante isto spiritu habuisse, virium Elementorum & naturarum ventorum &c: Deinde, quòd vera sapientiæ disciplina, & Philosophiæ sanctæ subjectum, non sit in Philosophia Aristotelis invenienda, sed in libro totius veritatis, id est, Biblio sacro, quippe, quod est vivum verbi revelati exemplar. Tertiò, quòd maxima est in Christianis dementia, veritatem ibi quærere, ubi non est invenienda: Intelligo in operibus Gentilium seu Ethnicorum: quod in eo manifestatur, quoniam ipsa radices contradicunt veritati scripturarum, atque ob istam rationem eorum sapientia pronuntiatur ab Apostolo Iacobo, esse terrena, animalis & Diabolica: Verbum sapientibus fat est. Pro vero Lapidis Ceraunei, sive fulminaris ac Iridis cœlestis atque aliorum Meteororum ortu seu origine, vos ad Philosophiam meam sacram seu Meteorologiam refero, ubi ea more Theo-Philosophico descripta invenietis,

Conclusio istius sectionis primæ, in qua, fidelis omnibus pijs Christianis admonitio facta est, ut à Philosophia mundana abstineant, & firmiter sapientiæ, quæ à sacris scripturis docetur, idque ob rationis in isto Epilogo expressas adhæreant.

Liceat mihi jam in istius sectionis conclusione (ò vos Europæi, qui tam feridè & tanto Zelo vitam vestram in Religione Christiana conteritis) ut calami mei argutiam & orationis meæ flum ad vos convertam, qui falsâ Aristotelis doctrinâ seducti, putatis Metcra, ac præcipuè fulgura & tonitrua esse res naturaliter contingentes, & per consequens, parvi aut nullius momenti aut æstimationis, ut pote aut à calida aut à frigida in aère intemperie productas: Vos sedulò obsecro, ut Christiano more consideretis & observetis admonitionem istam, quam vobis pro ultimo ad istam sectionem Vale, commendo, obtestorque, ut assertionem meam antedictam, neque cachinnis aut derisione, neque contemptu rejiciatis, ut pote, qua vobis sufficienter & luculenter est probatum, quòd venti, Turbines & tempestates & fulgura & Tonitrua, imò verò & alia omnia Metcra quæcunque, sint opera manus Dei immediata: Nam isto meo conamine non modò vobis consolationem & salutem afferetis, dum terribilis nubium fragor, seu vox & eloquium Iohovæ, cum fulgure tremendo, & Turbines atque tempestates stupendæ adsunt, in animum revocando peccata vestra, & pœnitentiâ ducti, ad Deum cordialiter & humiliter orando, ut ea in iracundia & severitate sua non ju-

dicet, sed etiam honorem & gloriam ei attribuendo, qui ab alto tonando, & sonos suos horrendos, tempestates, turbines, ventos, diluvia, cometas, grandines, nives & alia Metcra stupenda emittendo mirabiliter, tam ad flagellum, quàm ad beneficentiam creaturarû, operatur. Velim ergo, ut ingenuè sciatis, quòd sapientes mundi istius seculi Christiani, Philosophorum videlicet Ethnicorum affectæ, sunt aded ad hunc usque diem à sapientia hujus mundi occæcati, & imaginationibus suis decepti, ut fidem adhibere nesciant, quòd Deus mediante suo verbo, immediatè operetur omnia in cœlo & in terra: Cùm nihilominus pro certo à scripturis est determinatum, ipsum in una eademque essentia, licet proprietate diversa, efficere omnia per suum verbum, mediantibus suis creaturis, quibus utitur loco organorum, in quibus agit pro placito suo: Nonne, obsecro, est istud eorum tenens sive assertio, Authoritati sacræ opposita & contradictoria, quæ dicit, quòd quamvis sint, qui dicuntur Dij sive in cœlis sive in terra; nobis tamen unus Pater, à quo omnia & unus Dominus, Christus Iesus, per quem omnia: Sed non omnes istam habent scientiam &c: Ex quibus verbis colligere possitis, quòd, tametsi nos mundani hoc vel illud opus attribuimus aut An-

gelis, aut stellis, aut ventis, aut naturæ alicui creatæ secundum Ethnicorum doctrinam: Tamen tales Philosophi veri Christiani, qualis erat D. Paulus, agnoscunt non nisi unicum Deum, à quo omnia in mundo sunt secundum placitum suum ordinata, & unicum verbum essentiale, nimirum Iesum Christum, per quem solummodo & non per aliquam creaturam mundanam, res seu actio quælibet à Deo Patre ordinata, immediate in effectum ducitur. Quod omne, tamen veris Christianis pro mera veritate habeatur, tamen Philosophis & sapientibus hujus mundi, doctrina ista à sapientia cœlesti procedens, rejicitur & pro vanitate habetur. Et quare? Quoniam; ut ait Textus præcedens, omnes non habent istam scientiam: Quippe, qui magis respiciunt (ut ait scriptura) tenebras, quam lucem: vanam dico istius mundi sapientiam, quæ est terrena, animalis & Diabolica juxta sententiam D. Iacobi: Vel, ut D. Paulus habet, mera stultitia coram Deo, quam illam, quæ est de supra à Patre Luminis, & sic erraverunt in imaginationibus suis. Vobis ergo ex corde meo suadeo, qui in Biblij sacri inquisitione versati estis & spiritualiter in lege Domini nostri Iesu Christi versamini, atque nutriti estis, ut vobiscum concipiatis atque iterum iterumque resolvatis, quod Deus in primis primam omnium rerum consistentiam, nimirum naturam humidam sive aquas, mediante verbo suo creaverit, & quod ipsæ manent & subsistunt in verbo & per verbum in eodem statu humido sive madido, quo fuerunt à mundi origine etiam ad hunc usque diem. Et, quod ex aquis suis Catholicis, per verbum suum cœlos & terram creaverit, quæ etiam ad hunc usque diem firmiter in sua existentia atque essentia per verbum consistent: Ut testatur D. Petrus. Epist. 2. cap. 3. Præterea mediante eodem verbo produxit lucem in cœlo, & atque etiam solem, lunam ac stellas cum cæteris mundi creaturis, ut sibi loco organorum diverforum, in quibus juxta placitum suum operaretur tam in cœlo, quam in terra inservirent: Quæ omnes moventur & agunt in & per verbum Dei, & in conclusione probatur, Deum solum mediante suo verbo operari omnia in omnibus, ut ait Apostolus. Quod cum ita sit, scire velim libenter, ubi sit Physica illa Peripateticorum natura, cui formam & actum distinctum essentialem ex se & per se assignant? Profecto certissimum est, nullum esse talem actorem Catholicum, qualem somniaverunt Peripatetici, sed est solum Dei verbum, seu Christus ille Catholicus & omnia implens (ut ait Apostolus) una æterna sapientia, quæ replet orbem terrarum (ut Salomon affirmat) unus in corruptibilis sapientiæ spiritus, qui in

est omni rei, qui operatur omnia in omnibus: Vnde sequitur, quod sine eo nihil aut agere aut movere aut existere queat.

Quatenus igitur aer est pars cœlestis consistentiæ, sequitur, quod à Deo per ipsius verbum sit factus, & quod in ipso verbo ad hunc usque diem quasi natet, quippe, quod comprehendit omnia, ut pote, quæ in eo perpetuo constant, ut testantur scripturæ: Vnde sequitur, quod ipse à verbo & per verbum movetur pro placito ordinantis: Imò verò in aère, cum sit Dei Thesaurus seu arca Dei Theauraria, sunt multa sacraria, ex quibus mediante verbo, quod ab Angelis Dei, potentibus robore, efficitur (ut testatur David) varia Meteororum genera assidue procreantur; Quemadmodum probatum est antea, quæ diverforum Angelorum seu spirituum ventis præsidentium, gubernationi committuntur; Qui etiam secundum suam existentiam ex aère creantur, & in aère mediante verbo morantur & per consequens moventur & agunt in verbo, seu in & per unum & eundem spiritum divinum, quem Propheta Ezechiel, sic volente Deo, à quatuor ventis ad ossa mortua resuscitanda vocavit, cujus ministerio & ductu (verbo eos movente & in eos operante) omnes species Meteorologica generantur & sensibilibus producuntur in aère; Imò verò omnes tempestates mirabiles, quæ mundo eveniunt, efficiunt. Atque hinc est, quod Psaltes dixerit: Qui facis Angelos ventos, & ministros tuos ignem urentem. Et alibi: Dei currum duæ sunt myriades, multa millia Angelorum, Dominus cum illis est, Dominus Sinai in Sanctuario habitans. Hi ergo spiritus, qui in respectu eorum externi ab aère erant facti, officia sua cum summa diligentia in aère exercent, & secundum divinam ordinationem movente in ijs verbo circa tempestates, nubes, pluvias, nives, grandines, pruinas, glaciem, fulgura, Tonitrua, cometas, Chafinata, inundationes, calores, frigora, siccitates, humiditates & omnia alia, quæ in aère versari solent: Hinc ergo testatur Revelator, quod ordinatione divina quatuor Angeli, super quatuor angulos seu cardines terræ constituentur prævides, quibus imperium super quatuor mundi ventos habentibus erat assignatum, terræ & aquis & arboribus & fructibus nocere: Sed, ibidem dicitur, quod isti prævides Angelici non habuissent potestatem, damnosam sive tempestuosam suam violentiam exercere & exequi in terram & aquas, quousque Angelus ille Imperialis, qui ascendebat ab Oriente, illis agendi atque movendi veniam concessisset, hoc est, nisi à verbo (quod magnus alibi dicitur Angelus, qui se ipsum nominavit Alpha & Omega) ad tale opus agerentur & incitarentur.

I sal. 104. 4

I sal. 67. 18

Apoc. 7. 1

Apoc. 1.

IUT.

Iohan. I.

Ephes.

Sap. I.

Sap. 12. I.

tur. Nonne ex præcedentibus (testante Davide & libro Regum) intelleximus, quod Deus inclinando cælos descenderit, & ascenderit super Cherubin, id est, æreum Angelum, & mediante eo, Verbum Dei efficiens volaverit super alas venti & nubes contraxerit & accenderit eas, & fulguraverit & tonaverit de cælo: & aquas è nubibus cribraverit & carbones fecerit in ære volare &c. ? Sed totum hoc Philosophis Ethnicis erat incognitum, atque ob istam rationem disciplina ista veritatis, à Christianis ipsorum discipulis, penitus rejicitur vel saltem negligitur: quippe, in quorum dictis & scriptis falsus Aristotelis spiritus Dominium habet, primumque in eorum scientia sibi vindicare videtur locum. Tamen ergo ista mea admonitio apparebit fortasse ijs, qui firmiter & obstinaciter suis imaginationibus Chimerijs, & subtilibus Aristotelis documentis adhærent, vilis, vana, ridiculosa & minimæ aut nullius æstimationis. Tamen istiusmodi farinæ homines scire atque mente clariori intelligere velim, quòd ipsa sit res maximi momenti & consequentiæ in statu Christiano, utpote, quæ concernit honorem & Majestatem Dei. Nam, mediante ea, veri Christiani reales & essentialis tempestatum atque altarum Dei operationum mirabilium causas, fundamentaliter addiscere possunt, atque exinde intelligere, quòd non casu aut fortuitò eveniant aut aliquo actu proprio & ipsis naturaliter insito, ut Ethnici phantastici in suis scriptis finxerunt: Sed, quòd è providentiæ divinæ sacrario seu ejus Thesaurò producuntur, & deorsum, mediantibus ministris Angelicis per verbi divini actum immittuntur, vel ad impiorum afflictionem & flagellum, aut ad peccatorum suorum recordationem, ut pœnitentia tandem præ timore ducti respiciant: Et quandoque ad creaturarum beneficentiam, & ad cibum pro ipsis comparandum: Vnde Iob: si consideret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his judicaturus est populum & daturus cibum. Quo inquit, tempestates fieri tam ad judicandum, & puniendum populum, quam ad dandum ipsis nutrimentum: Quare, ipsi terrefacti cum vocem seu eloquium Domini ab alto in tonitruo audient & indignationis ipsius flammæ & coruscationes timidè intueantur aut inundationes ex nimia vel pluvia vel nive præter rationem exsurgentes, vel Cometas cum ære corrupto terrore percussis percipiant, ad pœnitentiam exinde inducantur seque humiliter coram Deo prostantes preces ad creatorem omnium effundant, ejusque auxilium in tanta necessitate & periculo humiliter & pœnitenter implorent: illum supplicando, ut tempestatum furor mitiget, & ipsius malitiam à se suisque pro misericordia sua & pro amore

Fillij sui Iesus Christi avertat, ministrorumque suorum tam aquosorum, quam igneosorum & ventosorum rabiem supprimat, ac tandem, ut ipsis tempora atque ærem mitiorem & clementiorem cum imbribus fertilibus concedat, & quòd familiæ suæ & domesticis & animalibus & jumentis, cum fructibus terræ ad cibum ordinatis, benedicat & à violentia Angelorum tempestuosorum & malevolorum, qui sunt, iræ ipsius instrumenta, defendat. E regione, qui istud meum consilium, quòd fundatur super veram sapientiam, negliget, & cum porro vel sue in luto seu cæno versari gestiet, & documentis sapientiæ mundanæ (quæ est stultitia coram Deo) firmiter adhærebit, & per consequens vult, quòd magnalia Dei Meteorologica in mundum contingenter & per accidens ac sine ullo interno principio agente eveniant, atque ob istam rationem ea, quatenus communiter in cursu naturali evenientia negliget, ac proinde illa neque (uti Christianum decet) timebit, neque ipsum, qui est eorum author & creator immediatus agnoscat, est meritò inter ipsos numerandus, quos sapiens istiusmodi sermonis filo indigitat: Vani (inquit) sunt omnes homines, in quibus non inest scientia Dei, Sap. 13. 1. & de ijs, qui videntur boni non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex. Et Apostolus de istiusmodi: Revelatur ira Dei de cælo super omnem impietatem & injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Invisibilia Rom. 1. 18. enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas, ita, ut sint inexcusabiles &c. Caveat, inquam, talis, ne in eum dirigat Deus fulgura sua directè, & quasi ab arcu bene gubernato: Nam sciat velim, quòd fulgura non solum Sap. 5. 12. sensum habent, sed & ratione quadam mirabili & Angelica imbuuntur ad mandata divina ad versus impios & operum Divinorum contemptores exequenda. Fulgura (dicit Iob) nunquid mittit & ibunt Iob. 38. & revertentia dicent, adsumus? Sit ei pro Exemplis puella illa Hiberniensis, quæ pro suo contemptu & blasphemia in eodem sui corporis loco, quem cachinnando elegit, erat miserabiliter percussa. Et Peripateticus ille Salopiensis, qui pro sua à divinæ Mejestatis actu derogatione, ut famam opinioni Aristotelis arrogaret, Solus inter cæteros itinerantes, in plano Salopiensi est exanimatus. Respiciat exempla alia potestatem divinam in tempestatibus arguentia, à me Sect. 1. port. 4. part. 2. lib. 4. Membri 1. cap. 20. expressa & videbit apertis oculis, quòd Dei virtus & potentia insit Meteoris, & quòd numinis divini contemptoribus ne parcant quidem.

EPILOGVS.

EX his, quæ in sectione hac prima sunt prolata (lector Christiane iudicio & eruditione prædite) immanem illam differentiam, quæ interest inter sapientiam mundanam (quam Apostolus facit meram stultitiam coram Deo) atque illam, quæ de cælo à Patre Luminis descendit (quæ est essentialis spiritus sapientiæ) oculis, ni fallor, apertis discernere queas, & consequenter videre liceat, quòd Philosophia Peripatetica, quæ fundatur super sapientiam hujus mundi, quatenus traditioni hominum & mundi Elementis, & non Christo seu Lapidi vero Angulari innititur est inanis fallacia, seu figmentum præstigiolum, & per consequens illa Patriarcharum, Prophetarum & Apostolorum in Philosophia, quæ fundatur super Christum, seu Spiritum Dei Catholicum, in quo est plenitudo Divinitatis corporaliter, est unicè vera, realis & essentialis quæ immediatè descendit à Deo. Quare, pro conclusione vos Peripateticos Christianos in verbis istis ipsius Moysis (cujus Philosophiæ hæc nostra est typus ex ætate) mihi alloqui liceat: Contestor bodie contra vos cælum & terram, me vitam & mortem, bonum & malum, benedictionem & maledictionem proposuisse vobis: Quare eligite vitam, ut vos cum semine vestro vivatis & in cognitione atque intellectu veri Dei locupletes fiat: Nam in vera sapientia consistit sincera, pura & sancta Philosophia, in qua sita atque radicata est infallibilis rerum omnium scientia & disciplina: ut testatur Apostolus, dicens, quòd in Christo sint omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, & per consequens non in Philosophia illa Ethnica,

Deut. 30. 19.

Ios. 2. 3.

F I N I S.

Appendix quædam huic sectioni Philosophiæ Moysaicæ primæ annexa, ex volumine quodam Germanico Francofurti non multis ab hinc annis impresso, extracta, cui Titulus est (Tabula revelationis Majestatis divinæ capite primo Geneseos comprehensæ) quæ acriter contra Ethnicorum Doctrinam ac Christianos ejusdem discipulos invehitur.

Proœmium Authoris.

CVM neminem mente sana præditum latere possit, quàm plurimos & quasi infinitos veritatis adversarios ubique in mundo versari, (nullus enim inimicus, scientiæ & sapientiæ veræ ignaro (cujus farinæ hominum ingens ubique terrarum disseminatur multitudo) deterior ac periculosior est iuveniendus) necesse habeo credere, me, pro pio & honesto hoc meo conamine veritatis causa suscepto, nil præter risum, cachinnos, opprobria, maledictiones, invectiones Satyricas atque omnium generum convitia, à mundanis partim ignorantia excæcatis, partimque Philosophia Peripatetica contaminatis radicaliter, loco mercedis ac præmij fore accepturum, ita, ut quid facerem aut quò me verterem haud quaquam intelligerem, nisi ipsam veritatem; cujus est omnia, imò verò ipsum Diabolum cum suis affeclis vincere, pro me pugnantem haberem. At quoniam haud minimum est homini calamitate circumsepto solamen, fidelem & Theodidactum in suis angustijs habere socium, qui sagittarum ex livoris & malevolentia pharetra extractarum, & in eum malignitèr emissarum, portionem sustinere, & labores ejus atque ictus in eum inflictos alleviare queat, ideo unum in isto in eo conflictu elegi, virum, inquam, scientià admodum strenuum & me ipso millies profundius in Mysterijs Dei atque arcanis verbi ejus operationibus immersum, (nam quòd ego Theoricè & sola contemplatione ac diligenti sacrarū literarū lectione didici, hoc ille non solū speculatione & lectione, sed etiam nū oculari praxi & reali in Tabula Sopherum inspectione instructus, intellexit, uti ipse in volumine suo antedicto asseverare videtur: Vnde & Ethnicorum errores & vanitates non modò luculenter & ad vivum in eo depinxit, sed etiam acriter adversus eas invehitur: Hinc ergo est, quòd membra nonnulla ex viri illius doctissimi operibus abstraxerim, quæ Ethnicorum librorum inanitatem, & Philosophiæ eorum vanitatem, ac Christianorum ejusdem discipulorū ineptias ad amussim & enucleatè detegunt, eaque in unum quasi fasciculum ideò colligavi, ac huic meæ sectioni Philosophiæ Moysaicæ primæ appendicem feci: inprimis, ut seculi istius malevolis indicarem, me primum non fuisse in istiusmodi pia reformatione motorem aut Authorem: ac deinde eò quòd voluminis illius Dominus, in omnibus mecum convenire & opinionibus meis exactè astipulari videtur: Agnoscit enim, omnia ex aqua originaliter fuisse facta: Fatetur, universa à verbo Dei creata, atque etiam num ad hunc usque diem in eo continuata, præservata, aucta, & multiplicata: Dicit, Deum sine creaturarum assistentia per Verbum operari omnia in omnibus, & consequenter nec ullam Ethnicorum naturam, nec causas earum aut secundarias aut tertianas admittit: Narrat aërem seu universum coelum esse aquam (unde ego illum pro Elemento Catholico habeo) eumque Verbo Dei, mediantibus organis Angelicis duci. Porro ait, quod Angeli movente verbo omnia Meteororum ac Tempestatum genera, in & ex aëre, quasi arca Dei Thesauraria producant: Concluditque, Verbum movere Angelos, Angelos ventum, & ventum aërem, uti in Appen-

dice ista sequenti latius apparebit. Profecto haud minima erat mihi in lucubrationibus hisce meis consolatio, me virum tam solidâ doctrinâ præditum & in profundis Dei Mysterijs adeo versatum habuisse in tanti momenti negotio comitem, mihiq; in uno eodemque subjecto tam concinnè convenientem. Sed quid mirum, cum in solidissimum & unicè verum fundamentum, lapidem nimirum Angularem Christum Iesum super ædificavimus ambo.

Membrum hujus appendicis primum, ex capite sexto libri sexti Tabulæ revelationis Majestatis Divinæ, Capite primo Geneseos comprehensæ extractum: in quo Author, Ethnicorum doctrinam Christianosque ejusdem discipulos acriter reprehendit.

Scripta Ethnicorum adeò palmam in Christianorum Scholis obtinuerunt, ut ipsi ludimagistri parum vel nihil de Biblicis veteris & novi Testamenti scriptis sciant aut intelligant: cum tamen Deus in prima sanctione sua, qua cum Moyse & Israëlitis collocutus est, jufferit junioribus & præceptoribus omnique adeò populo timorem Dei inculcare; ut nimirum ipsum solum invocarent, & præcepta, ordinationes atque sanctiones ejus observarent: Etenim minister ejus Moyse, ex mandato divino univèrsam populum Israëliticum sic alloquebatur. Hæc sunt præcepta, mores, & jura, quæ Dominus Deus vester mandavit, ut ego vos doceam & vos discatis & faciatis ea in regione, in quam proficiscimini occupaturi illam, ut timeas Dominum Deum tuum & observes omnia ejus mandata & præcepta, quæ injungo tibi & filiis ac nepotibus tuis per omnem vitam vestram, quo vivatis diu. Audi Israël & observa, ut facias illud, quod Deus tibi dat in mandatis, quo bene tibi sit & valde multipliceris, sicuti locutus est tibi Deus Patrum tuorum, in regione, ubi est lac & mel. Audi Israël Dominus Deus tuus unus est, dilige Dominum Deum tuum ex toto corde & tota anima & ex omnibus viribus: Et verba illa, quæ tibi hodie præcipio semper observabuntur in corde tuo, & filiis tuis ea annuntiabis & recordaberis illorum, & loqueris de illis, quando fueris in domo tua vel ambulaveris in via, quando sederis vel assurrexeris & alligabis ea pro signo ad manum tuam & erunt tibi in memoriam præ oculis, ac describes ea in postibus januæ tuæ. Timebis Dominum Deum tuum & illi soli servies. Non jurabis per nomē ejus neque alienos Deos coles populorum istorum, qui vos circumdederunt. Etenim Dominus Deus tuus est Deus zelotes in medio vestrum, ne exardeat ira Domini super te & consumat te de facie terræ: Non tentabitis Dominum Deum vestrum.

Deut. 6.

Hic videtis (mi Christiani) qua ratione Deus aperuit Ludum vel scholam filijs suis, jubendo nimirum, ut infantibus quoque timor & præcepta Domini statim ab ipsis cunabulis proponantur & inculcentur; quinimò etiam, ut in pectore suo præcepta divina secum circumferant, recordentur eorum & loquantur de illis, sive sedeant domi, sub tectis suis, sive peregrè per loca aliena transeant, vehantur aut equitent, sive dormiant, sive ambulent, sive surgant. Nec solum recordari debent eorum, sed etiam ea ad actum deducere & omnibus viribus vitam suam secundum illa instituire: Et, nequando obliviscantur eorum, sed in præsentī memoria semper illa secum circumferant, jubentur præcepta divina pro signo alligare ad manus suas & in perpetuam memoriam describere ea in parietibus ædium & postibus januarum suarum. Quod si verò præceptis illis divinis non sint obtemperaturi, sed insuper adhuc tentaturi Deum, quasi non seriò res ageretur, vel nulla pœna transgressoribus foret infligenda, minatur illis Deus in eum casum, lævissimas & gravissimas pœnas, quod velit eos delere de facie terræ. Quamvis hæc sunt rectissime à Deo ordinata; at tamen vos multas inanes ac futiles rationes in contrarium allegatis, astruentes, quod juniores istiusmodi res arduas de Deo & præceptis divinis nec percipere, nec intelligere, multò minus ad usum transferre possint; ac propterea illis faciliora & minus ardua proponenda, videlicet Fabulæ Æsopi, disticha Catonis, Bucolica Virgilij, alia Ethnicorum scripta, quæ huc usque in scholis Christianorum quotidiana ac usitata fuerunt, quippe quæ melius juventuti conveniant: atque præterea etiam perlegendas esse illis animi causa, Comedias Terentij & Plauti, ac tradendos etiam libros sancti Aristotelis, in quibus tractat de rebus naturalibus & supernaturalibus, ac de essentia Dei, describens simul ordine mundum ac cælum: Ex istis nimirum libris posse juniores haurire Dei & creaturarum divinarum

narum ac totius mundi cognitionem. Tum verò postea jactis hinc fundamentis promovendam esse eandem juventutem ad scripta Rhetorum, Ethnicorum, & exercendum in recitationibus orationum publicarum, quò reddatur tantò animosior, & ut possit ea, quæ de rebus naturalibus & super naturalibus, atque etiam de Dei essentia & de creaturis divinis ac mundo addidit, alijs vicissim constâter & magno animo proponere: Quo demum factò, putatis liberos illos vestros eo modo imbutos atque institutos, esse optimos ac doctis simos oratores & concionatores, ita quidè, ut nemo eos valeat disputando ac edisserendo vincere vel superare. Ad quæ tamen scire debetis, quòd erroris toto cælo, siquidem nec scripturas nec virtutem Dei sciat. Anne adèd sagaces estis, & per spicaces, & tamen non intelligitis, quid Deus à vobis requirat? Neque enim animadvertitis, quòd multò majori ac difficiliore labore exscriptis Ethnicorum ineptiæ illæ pueris inculcentur, quàm si in timore Dei & præceptis divinis erudiantur. Etenim, si infans quatuor vel quinque annorum legere discat decalogum, & memoria eum retineat, suo satis fecit officio. Postea breves illis interpretationes sunt tradendæ, ut exerceat illas ad invicem per quæstiones & responsiones: Et quanvis hæc omnia per infantiam non satis intelligant, tamen eam inde utilitatem percipiunt, ut possint ea retinere firmâ memoriâ, usque dum adolescent, maturum judiciû consequantur, & in verum eorum sensum ac intellectum inquirent; Quinimò etiam præterea assuescunt hac ratione ab ineunte ætate loqui de Deo, & alios de eo differentes audire. His postmodum altiora possunt in lege divina, in Prophetis, & Psalmis facillè proponi & inculcari atque simul etiam interpretationes eorundem tradi, ita ut per accuratam & quotidianam exercitationem, illa omnia melius & rectius percipiant, intelligant & memoriâ retineant, cum nullis circa ea ineptijs Ethnicis distrahantur & impediantur. Atque hæc quidem piè peraguntur: Hujusmodi informationi largitur Deus Spiritum Sanctum & benedictionem divinam, artem, scientiam & intellectum. Verùm vos hæc omnia dimittitis, & producitis vestros Doctores Ethnicos, circa eos operet vos multum laboris & molestiæ proferre, antequam doctrinam illam Ethnicam liberis & discipulis vestris possitis inculcare, atque simul etiam discipuli vestri plurimum temporis, & vel decem, viginti, & nonnunquam etiam triginta annos consumunt, priusquam subtiles illas, alios circumveniendi technas imbiant & addiscant: Quibus tamen omnibus ita plavè perceptis, ut nihil amplius restet, quod non pernoverint, non multò sunt doctiores, quàm Michael ille germanus, & neque Deum neque creaturas ejus cognos-

cant, nec aliud quicquam de illis sciunt, quàm quòd græmen est viride, quòd vacca sit varijs distincta coloribus, quòd equus sit scurulatus, quòd aqua sit humida, & quòd Deus sit talis, qualem ipsi eum esse ex traditionibus Ethnicorum somniant, ac quòd mundus sit æternus.

Hæc & similia phaleratis suis sophisticarionibus adèd norunt pingere & exornare, ut vel somnolentum etiam canem valeant per ea ex cineribus provocare: Cùm interim ne minimi quidem grani des *Manganicæ* proprietates & virtutes, vel minima saltem ex parte cognoscant. Et tamen docti nihilominus haberi volunt, ac disputare de Deo ac operibus ejus, in quibus revera magis cæci sunt, quàm lucem fugiens talpa: ô miser! & occæcati! An non veremini disputare de Deo & operibus ejus, quæ non novistis? Neque enim quisquam novit Deum, nisi solus Spiritus Dei. Quoniam igitur vos tanquam veri Ethnici Spiritum Domini non habetis, atque ea etiam de causa Deum non cognoscitis, quomodò de Deo & creaturis ejus ullo solidæ veritatis fundamento differetis aut scribetis? Etenim hinc attendendum est ad illud, quærite primùm regnum Dei ac justitiam ejus & reliqua omnia adjicientur vobis. Sed vos Deum & doctrinam ejus deseruistis, & loco ejus filijs vestris ac discipulis Ethnicam doctrinam proposuistis ac inculcatis, & propterea Deus vos in erroribus vestris reliquit, ita ut per illam vestram doctrinam Spiritum Sanctum non habeatis: Sed per lectionem Scriptorum Ethnicorum in loco Spiritus Sancti Spiritum immundum in scholas vestras invitatis, qui etiam vobis fideliter assistit & opera vestra promovet, quo & vos & discipulos vestros in potestatem suam & sub coronam vel jugum potius imperij sui pertrahat & redigat. Quamvis enim in scholis vestris decanteris canticulam illam. Veni Sancte Spiritus, & postmodum discipulis vestris per integrum diem scripta Ethnicorum summò studio prælegentes, speretis venturum ad vos Spiritum sanctum: Attamen non ille, sed loco illius idolum vestrum Diabolus, ad vos venit: Ille vobis in scholis vestris opitulatur, ut pote, cujus instrumenta estis, quamdiu libros illos Ethnicos tractatis: Sed vos replicatis, haberi etiam simul apud vos scholas alias, in quibus scriptura sacra prælegatur, ne scilicet in alterutro defectus aliquis deprehendatur. Etenim aliquas etiam scholas habendas esse, in quibus Philosophica tractentur, ea quidem, quæ omnium optimè Ethnici descripserint, neque enim hauriri ea ex sacris scripturis posse: Sed postea demum, quando quis plene ex Ethnicorum scriptis Philosophicæ præcepta addidit, facillè eum evadere Doctorem excellentissimum *Paginæ sacræ:*

Baruch, 3.

ô fatuos delirantes ! Quis usquam Spirituum immundorum suggestit vobis Philosophiam, vel, uti eam vocatis sapientiam, apud Diabolum & filios ejus ac defertores Dei Ethnicos esse quærendam ? Cùm tamen Deus ipse attestetur, se solum esse verum fontem & scaturiginem sapientiarum. An verò non satis superque intellexistis, Deum unicam duntaxat scholam aperuisse, in qua iusserit se solum timeri, mandata sua observari & sibi soli inserviri ? Quomodò hæc conveniunt, quòd conamini habere scholam sacrarum literarum, atque simul etiam ipsi Diabolo extruere scholam Ethnicam ? Neque enim potestis servire Deo & Diabolo. Ad hæc etiam schola illa vestra, quam Theologiam dicitis, formam non habet deo placentem : Etenim nullum vos in eo Doctorem admittitis, nisi scriptorum Ethnicorū rudimenta prima, & vel omnimodè etiam fundamenta totaliter ac plenè perceperit atque imbiberit ; Quippe hunc demum idoneum esse ad docendam sacram scripturam asseveratis, ita quidem, ut Diabolus in utraque hac schola vestra modo horrendo ad clavum sedeat & manifestè homines ac publicè circumveniat & ad se alliciat. Proinde vos ipsi, ô miserissimi discipuli, hæc aliquando altius considerate, excutite hoc jugum Diabolicum, deserite scholas vestras impias, & convertimini ad Deum vestrum, & maximè idoneum ludimoderatorem, qui ipse vobis ultro scientiam, artes ac sapientiam ; Imò etiam Spiritum Sanctum & vitam æternam offert ac pollicetur : Etenim videtis, quòd in scholis istis Ethnicis, timor Domini & præcepta ac mandata Divina neque ad manum alligentur, neque parietibus & postibus vel januis inscribantur, uti aliquin Deus ad perpetuam istorum memoriam fieri iussit, multoque minus aliquem vel domi vel ruri, vel inter dormiendum vel inter ambulandum vel inter surgendum recordari illorum, aut loquide illis : sed contrarium potius est ante oculos, quòd nimirum omnes omnino aedes, parietes, cœnacula, fenestræ, januæ, postes, libri, pocula, patinæ, orbiculi, cultri, gladij, fræneæ & annuli, Ethnicorum sapientum sententijs ac dictarijs, loco Dei, atque timoris & præceptorum divinarum sunt completi, ne scilicet dominorum istarum, obliviscantur unquam Doctores sui & doctrinæ ejus. Hoc jam verè est impudenter Deum ac Dominum suum tentare. Etenim, dum loco scholarum Deo aperiendarum Ethnicas scholas isti homines erigunt, atque hac ratione Deum blasphemant, anruinantes, apud eum non agi hoc negotium ferid nec cordi illi esse : Ac proinde se quoque propter hanc suam mandati divini transgressionem, nulli penitus pœnæ subjugandos esse, tentant hoc ipso Deum quando nimirum pro concessi-

one Spiritus Sancti eum invocant, atque interim diabolicam doctrinam tentant : quocirca etiam juravit Dominus, se istos blasphematores atque tentatores deleturum de facie terræ.

Schola ista prædicta, quam Deus ipse instituit, esse debebat veluti Mater & origo Ecclesiæ suæ Israeliticæ : Vnde etiam tot Sacerdotes, Levitæ, Cantores & Diaconi provenerunt. Illi doctrinam Divinam unà cum Prophetis & politicis sanctionibus in Ecclesiâ Dei : Inde à Moyse usque ad adventum Christi legerunt, docuerunt, & didicerunt, ita quidem, ut etiam ex istis omnibus virtute Dei omnes ipsius creaturas cognoverint plenissimè, & tantam sibi comparaverint sapientiam, qua certò præsciverunt futurum, ut Messias verus Dei Filius ex Virgine in Bethlehem Iudæ nasceretur : Et postmodum quando natus erat Christus, & suo tempore ad templum ascendit, ibi ille Doctores invenit ac discipulos legentes ac docentes Moysen & Prophetas, absque omni depravatione & corruptela ac mixtura doctrinæ Ethnicæ. Quia autem credere volebant, verum Messiam jam exhibitum esse & legem atque Prophetas in Christo illo præfente metam ac terminum suum attingisse, idcirco Christus Ecclesiam illam Judaicam in Christianam Ecclesiam transformavit, loco circumcisionis Baptismum instituit, & novas scholas & Doctores introduxit. Atque illi etiam unanimiter contra Ethnicorum doctrinam & eorundem Idololatriam sunt concionati, & populum ad solum Christum remiserunt, illum nimirum esse verum Deum cum Patre & Spiritu Sancto, pari Majestate, gloria & potentia : ac humanitatem veram illum peccatorum nostrorum causa assumpsisse, & crucifixum esse pro peccatis nostris, atque hac ratione à morte æterna nos redemisse, tertia quoque die surrexisset à mortuis, ascendisset in cœlum, sedere ad dextram Dei, unde venturus sit judicare vivos & mortuos. Hæc doctrina tempore duodecim Apostolorum, & post eorum discessum longo tempore, in pleno fuit vigore, explosa omni Ethnicorum Doctrinâ & plurimis etiam librorum eorum combustis, donec tandem perversi illi Ethnici, qui etiam ante Christum natum extra Dei Ecclesiam in pretio & Auctoritate fuerunt, rursus sese per libros suos apud Christianos insinuaverunt atque sese ipsis immiscuerunt & venenum suum inter ipsos seminaverunt, ac Sophisticationibus suis multos Christianos à semel agnita & recepta fide Christiana averterunt, atque præterea omnes Christianorum scholas libris suis repleverunt, uti hoc quotidie in oculis omnium hisce nostris temporibus observatur : Tantum enim Satan Ethnicis illis Sophi-

phismatum technis obtinuit, ut non solum multos Christianos à vera fide seduxerit, Sed insuper etiam illos, qui erant residui, tanto dementiae malo excaverit, ut Ethnicos illos libros in scholis suis ferant, & radices agere permittant ac tantopere illis delectentur, ut persuaderi illis nulla ratione possit, ut tollant illos & summoveant ex scholis, atque veras Dei scholas, sublatis illis, aperiant & instituunt. Proinde ut error iste abominandus & horrenda obominatio ex Christiana Ecclesia tandem aliquando extirpetur & scholæ ab illis repurgentur, magistratus in illud serio animadvertet, & ludimagistros coget, libros ejusmodi Ethnicos abolere & igne consumere. Quo facto verbum Dei strenuè crescat & firmiter permanebit, non secus ac tempore Pauli factum est in Epheso, ubi libri quàm plurimi comburebantur: Et enim, si quis avertere & summo vere voluerit malum, necesse est, ut causam mali tollat. Si vis, ne infans aliquis cultro lædatur, adimendus erit ei cultellus & removendus. Quando quidem igitur per libros Ethnicos tantum Ecclesiæ Christianæ damnum inferitur, merito omnes Principes debent in id incumbere sedulo, ut primo quoque tempore doctrinam Ethnicorum & libros eorundem ex scholis suis tollant & summoveant, igneque comburant, & severe & sub gravissimæ pœnæ comminatione impressionem eorum atque distractionem prohibeant & interdiciant: Ac præterea etiam cum doctis, peritis ac prudentibus viris consultationem atque deliberationem suscipiant, qua ratione possunt ubique locorum scholæ ad præscriptum mandati Divini institui ac aperiri, in quibus solus timor Dei & præcepta divina unà cum Prophetis, Psalmis, Evangelij ac politicis sanctionibus Moyse, doceantur & prælegantur. In illud etiam simul summo studio & accurata diligentia serio animadvertendum est, ne clanculum & intra privatos parietes rursus venenum illud & Sophisticatio Ethnicorum aliquibus obrepat, atque hac ratione totum negotium vicissim evertat. Hoc modo resisti possit diabolo, quò minus valeret tantum & tam miserandum malum in Ecclesia Christiana excitare. Etenim omnia ipsius opera sunt inania, nec quicquam aliud somniat, præter solam inanitatem, qua homines à Deo abducit. A quo monitos vos velim, qui estis discipuli. Porro hoc etiam auditu mirum est, quòd Iudæi, Turcæ, Ethnici libros nostros tantopere oderint, ut non solum non legant illos, sed etiam pro scelere & peccato reputent, si quis vel folium saltem aliquod ex illis manu sua apprehendat. Tantopere nimirum illi religionem ac doctrinam suam amant & tu-

entur, nequid Christiani ei admisceatur. Lætantur etiam summè, quando audiunt vel vident abominandos suos libros in tanto apud nos pretio & honore esse, adeoque eos non solum publicè in scholis nostris proponi ac disputari ex illis, sed conciones quoque in suggestu ad populum ex iisdem haberi, sententiasque ac dicta illorum pro nostræ doctrinæ & religionis confirmatione allegari. Vnde iterum hoc maximum malum emergit, quòd, dum per nostram Christianam doctrinam Ethnicos convertere conamur, tamen nihilominus interim, neglectâ Dei scholâ Ethnicorum scriptis utimur: Illi concludunt, nostram doctrinam omnino falsam, atque suam è diverso veram atque inculpabilem esse. Proinde etiam malunt in confessione sua Ethnica persistere, quàm ad veram Christianam fidem converti, maximè cum nos ipsi etiam, qui Christiani sumus, istorum opinionibus atpilemur atque ita Ethnici efficiamur: Haud cogitantes, quòd Deus impunè ferre hoc istos Ethnicos Christianos non sinet: Quòd si quis voluerit Ethnicos ab Idololatria sua & falsa atque fictitia doctrina ad veram Christianam Ecclesiam convertere, longè aliâ viâ & modo insistendum erit: Quippe non solum libri ipsorum omnes ex scholis & universa Ecclesia Christiana ejiciendi erunt & comburendi, sed etiam oportebit falsâ ipsorum dogmata solidis Christianæ veritatis fundamentis confutare, redarguere & infringere, atque è contra veram amoris ac præceptorum divinatorum doctrinam unâ cum sacro Sancto Evangelio, constantem & pio Zelo profiteri & concionari. Hac enim ratione demum illi addiscent & intelligent, quis sit Deus Creator, redemptor, protector & salvator noster, & quòd falsa ipsorum doctrina & Idololatria in totum ei displiceat & sit damnata, tum vel maximè etiam, quòd omnes illi qui non sunt Baptizati, neque credunt Iesum Christum esse Filium Dei, nullam in se vitam habeant, sed cum Diabolo sunt condemnandi: Cum è diverso illi, qui in Christum credunt, sint cum eo resurrecturi atque hæreditario jure occupaturi regnum cælorum, & in omnem æternitatem illud in summa lætitia ac gaudio coram facie Dei possessuri. Id quidem etiam, quòd omnes Christiani summè in votis habent, ut Ethnicis quoque contingat, & at simul cum ipsis regnum Dei obtineant & possideant; si modò verè ad Christianam fidem convertantur. Etenim Evangelium etiam Ethnicis licitè annuntiatur, & aperta est cæli janua omnibus illis, qui ad Christum & regnum ejus convertuntur, atque illud ex animo quærunt. Hinc jam videtis vos Ethnico-Christianorum scholarum patroni & ludimagistri, quan-

tum damnum & malum in Christianam Ecclesiam invehatis, dum discipulos vestros in doctrina Ethnica ab ipsis veluti incunabulis informatis; ac venenum istud veluti præmansum, illis in os ingeritis, quo à vera ac sana doctrina abducuntur: Et quòd etiam hac vestra Ethnicorum Scriptorum professione, ansam ipsis Ethnicis præbeat, quò minus Christianam fidem amplectantur: Sed, ut in cæcitate sua adhuc obstinatiores perseverent. Deus sanguinem eorum, qui sunt seducti atque hominis à salute æterna impediti, interitum, petet & vindicabit ex manibus vestris. An verò etiam non putatis, futurum, ut vos, in iudicio novissimo discipuli vestri, quos à Deo abduxistis, & Ethnici, quos impedivistis, quò minus ad veritatis cognitionem pervenerint, gravissimè sunt accusaturi & summè de vobis conquesturi, illi quidem, quòd à verò eos religionis Christianæ tramite, ad avia Ethnicorum seduxeritis; hi verò, quòd publica prælectione ac professione Scriptorum Ethnicorum in Scholis vestris, eos in hæresibus suis & erroribus confirmaveritis, & reddideritis tantò obstinatiores, ita quidem, ut solida veritatis Christianæ principia & fundamenta apud vos non audiverint; multo minus fuerint admoniti ad deferendam falsam doctrinam & Idololatriam ac amplectendam veram religionem Christianam, & quærendum in illa Christum Salvatorem. At verò tamen vos nondum hæc ita futura creditis; sed magno vestro malo tandem aliquando nimis vera esse experiemini. Vel an forsam le-

ve vobis videbitur timorem Dei & præcepta divina deferere & falsam Ethnicorum doctrinam consecrari? An ignoratis Ethnicorum numina & idola veros esse diabolos, à quibus illi falsam suam doctrinam, artes, vaticinia & præstigias sunt mutuati? Quid fuerant Apollo, Diana, Iuppiter, quid Sybillæ? Quid scæminæ montanæ, Pygmaei? Quid Dei sylvestres? Quid virgines seu Nymphæ aquaticæ? An non hos omnes in necessitatibus & difficultatibus suis consuluerunt? deserentes interim verum ac unicum Deum, qui tamen vobis omnem gratiam atque misericordiam ultrò offert, quòd velit vobis præterita, præsentia & futura; imò verò admiranda & magna mysteria unà cum Theauris suis aperire & revelare. Et verò tamen nihilominus & vos agitat dementia, ut malitis diabolum & mendacia illius oracula sequi, & consilia ab ijs petere, falsamque & commentitiam illorum doctrinam promovere & tractare, quàm verò & vivo Deo Soli adhærere & salvari. An non novistis, illum esse Deum fortem, zelotem, qui non vult honorem suum dare alteri, sed requirit, ut se solum timeamus & præcepta ac sanctiones suas solas observemus, omnesque res Ethnicas atque Idololatrias aversemur, neque ulla ratione Deum alium præter ipsum habeamus & adoremus. Ita videtis omnes vestras actiones atque operam esse inanitatem, in qua etiam funditus peribitis, nisi Ethnicæ doctrinæ nuntium miseritis & toto pectore ad Deum & doctrinam ejus fueritis conversi.

Membrum hujus appendicis secundum, ex libri septimi capite 16.
Tabulæ Revelationis Majestatis divinæ extrahitur, in quo probatur, quòd quibusdam istius seculi, spiritus sanctus conceditur: ubi etiam declaratur, quòd miracula juxta quorundam mentes non sint penitus hisce nostris seculis extincta, & in exilium ab hominibus relegata.

Quamvis essentia spiritus sit eximie lucida & splendida atque ignea: at tamen splendor ille cum luce atque igne suo nullatenus conspicitur, sed latent ista omnia corporeos oculos, ut pote, qui densis tenebris sunt obducti atque impediti; adeò quidem, ut vix Solis splendor penetrare atque illuminare eos valeat, ut possint visibilem hanc lucem perspicere & creaturas Dei contemplari. Et, licet hi sancti in essentia sua sint admodum magni, ac præterea quoque ipsum pellucidum cælum una cum aëre, spiritibus atque Angelis istis omnino sit repletum; nemo tamen mortalium ejus est sanctitatis atque probitatis, vel etiam eo modo reconciliatus cum Deo, ut vel minimum saltem spiritum possit oculorum suorum acie con-

tueri: Cujus rei & mali causa tantum sunt, opera illa carnalia atque damnable, quemadmodum injusti, scortatores, adulteri, lascivi & incontinentes Sodomitæ, avari, luxutiosi, blasphemii &c. Ita quoque ipsidem nullum penitus Spiritum sanctum aut Angelum in essentia ejus vera videbunt: Et, si forsitan etiam alicui contingeret istiusmodi Spiritus essentiam, qualis illa perse est, videre, uti Stephanus essentialiter conspexit Gloriam Dei simul cum Christo Iesu, protinus tamen ille mendacij argueretur & pro incantatore & venefico reputaretur, colludente cum Beelzebub; quin imò etiam omnes illum persequerentur odio infestissimo atque ad postremum quoque lapidarent.

Tantoperé nimirum occæcatus est hic mundus, ut nemo credat, eam à Deo gratiam homini posse exhiberi, ut videat aliquem spiritum: Hæc incredulitas prodiç ac indicat falsó Christianos, quorum fides ne magnitudinem grani sinapis exæquat, quin potius nulla prorsus: Pro Christianis tamen hi ipsi ac pro Filis Dei haberi volunt, cum tamen nullam habeant fidem, quæ alicujus sit effectus & viva: ore tantum credunt, nullatenus autem corde, adedque sufficere sibi putant, si ore tantum & labijs suis fidem confiteantur, cum interim sit cor eorum ab illa quàm remotissimum, nec minori ab eo spatio ac intervallo distet, quàm sejungitur Oriens ab occasu. Radicare oportet fidem in corde & pectore, atque exinde sursum succrescere & proferre fructus homine Christiano dignos. Proinde frustra hi fidem suam jactitant, cum ne minimus quidem fructus fidei in illis deprehendatur. Quisnam ex illis fidei suæ magnitudine & constantiâ restituit proximo suo sanitatem? Vel quis ipse per eam convaluit? Quis visionem aliquam divinam fidei suæ virtute conspexit? Vel quis etiam, per ejus veritatem ac constantiam memorabile aliquid aut notabile obtinuit? Prodeat vel unus saltem ex multis millibus millium, atque indicet minimum duntaxat fidei suæ effectum. Sponsionem fecerim ego, nisi omnes sitis dicturi, quòd filium Decurionis sanare non potueritis: atque simul interrogaturi, quid nam sit in causa, quòd minus volueritis illud præstare: Sed respondebit vobis Dominus, quòd impossibilitas illa sit penes incredulitatem vestram: Si non poteritis certò aliquid operari, fidem veram non habetis: Quod si fidem veram non habetis, Christiani non estis: Sin autem non estis Christiani, quid gloriamini de fide Christiana? Præcludenda sanè esset hæc gloriationis & jactantiæ via, & excommunicandi essetis, donec promissio fieret, vos admissuros atque præcepturos in Scholis Christianis meliorem & pleniorrem fidei informationem.

Quamdiu autem hoc non fit, habendi estis pro Ethnicis incredulis, & ex societate Christiana exterminanda: Ignominia namque Christum afficitis, dum nomen ejus atque fidem profiteamini & in mendacijs vestris deprehendimini. Etenim, inde Christi nomen inter Gentiles Blasphemiâ & convitijs proscinditur, quòd fides vestra inanis & mortua, nihil omnino in nomine Iesu præstet aut efficiat. Vos Magistratus & quam curam geritis Scholarum vestrarum? Quomodo juvenus vestra in fide informat? Vbi sunt libri vestri Christiani? Qua ratione proponunt Doctores vestri Moysen, Prophetas & Evangelia una cum Epistolis? Quando tandem subsequenter fructus at-

que operationes fidei ex doctrina illorum? Qui sit, ut nullus videatur illius rei effectus? Profecto Ethnici atque venenati libri vestri, ac damnabiles Sophisticationes in culpa sunt & impediunt, quòd minus possitis edere ullum fidei opus aut fructum. Verum enim verò vos longè aliud habetis, quod respondeatis, asserentes nimirum, non opus esse hoc tempore miraculis, quippe signa illa in Primitiva tantum Ecclesia fuisse necessaria, ut per illa infideles ad Christianam fidem converterentur: illud autem hac nostra ætate non amplius desiderari, sed sufficere, ut fides hominibus per conciones sine miraculis proponatur. Ego verò amici mei, velim ad unum mihi respondeatis: Quid fecit Christus? Quid Apostoli ejus, dum in hoc mundo sunt peregrinati? Nomen ita est, quòd docuerint atque annuntiauerint poenitentiam, & remissionem peccatorum, ac regnum Dei ad vitam æternam per fidem in Iesum Christum? Quòd itidem etiam ægros & corpore & animâ sanaverint, Dæmonia ejecerint, atque ita exemplum posteris reliquerint, quòd in docendo populo & sanandis ægrotorum corporibus & animalibus sequerentur? Vel, an non etiam ablegavit Dominus Apostolos suos in mundum hoc modo? Ite in mundum universum & Evangelium annuntiate omni creaturæ, qui crediderit & baptizatus erit, salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur: Signa autem, quæ consequuntur eos, qui credunt, sunt hæc. In nomine meo eijcient Dæmonia, novis linguis loquentur, serpentes abigent, & si quod venenum biberint, non nocebit eis, imponent ægrotis manus & sanabuntur. Imò, etiam credentes edent miracula multò majora his, quæ ipse Salvator edidit. Ita etiam Dominus opera sua per internuntios significavit, nimirum, videre cæcos, surdos ambulare, leprosos sanari, surdos audire, surgere mortuos & Evangelium pauperibus annuntiare: ita videtis, qualis esse debeat vestra doctrina in Scholis vestris, quid debeant dicere Doctores vestri, & qua ratione oporteat eos fidem simul cum fructibus ejus proponere, annuntiare & propagare.

Citra & extra fructus fidei vestræ docere & credere, non alio modo habendum est, quàm illud, quod est Ethnicorum infideliam, qui neque fidem annuntiant, neque fructus fidei operantur. Quinimò etiâ vos estis, ipsis Ethnicis pejores & sceleratiores, utpote, qui Gloriamini de fide & nullo tamen facto eam comprobatis: Etenim oportet secundum Dei mandatum conjungi doctrinam & opera: Sed ausit aliquis intra limites vestros accedere; qui sanet fide sua ægros, qui precibus & jejunijs Dæmonia eijciat, aliave opera

Matth. 16.
Luc. 10.

Matth. 11.
Luc. 7.
Isai. 61.

Christiana expediat : Nonne ita est, quòd sitis in continenter asseveraturi, illum esse Samaritanum & habere diabolum, cuius virtute & potentiâ ista omnia perficiat? Quòd si verò diabolus hoc præstare potest, quid nam vos potestis? Vel, an efficacior est diabolus, quàm fides vestra? Oportet vos per fidem in Christum Iesum eijcere Dæmonia : Sed vos hoc planè invertitis & diabolo illum honorem attribuitis, quòd hoc atque illud efficiat, quo quidem ipso ille vos obsidet, & fidem vestram debilitat & labefactat. Egregios verò Christianos ! Quando unquam diabolus ullus eijciet alium? Quomodò regnum ejus subsisteret? Quando unquam diabolus ægrotos corpore & anima sanavit? Et siquidem diabolus tam magna præstare potest, ubi est fides vestra Christiana, quam oportebat istiusmodi signis subsequenter communistrari? Profectò frigidis estis & oscitantes Christiani, nec fidem vestram casta nuce emerim, utpote per quam nullum penitus effectum valetis producere. Scholæ vestræ partim Ethnicæ sunt, partim Christianæ, atque hinc omnis mali origo, dum liberos vestros ineptijs illis corrumpitis, quòd minus possint verum fidei Christianæ fundamentum assequi & amplecti : Illic Ethnicorum libri & Scientiæ ipsis præleguntur, atque altissimo interim silentio præteritur, qua ratione Deus pro benigna suæ Gratia,

favoris, sapientiæ ac intellectus & Spiritus sancti concessione, sit invocandus, & quomodo dona ista divina una cum fidei confirmatione sint impetranda atque obtinenda; ita ut sanari in efficacissimo illo nomine Iesu Christi omnes morbi, dæmonia eijci, & increduli ad veram Christianam fidem converti possint : Circa hoc occupari oporteret Doctores vestros atque Ludimoderatores. Verùm persuaderi isthæc vobis non possunt : Vnde etiam fit, ut ne granum quidem sinapis fide vestra possitis provocare. Quomodò igitur consequemini à Deo oculorum vestrorum illuminationem, qua possitis aliquem Spiritum sanctum, vel Angelum aut ipsum etiam Deum in gloria sua essentia videre? Adèd nimirum vestris tenebris istis estis excæcati, ut neque diem à nocte, neque verum à falso discernere atque dijudicare possitis, multòque minus cavere vobis à veneno Ethnicorum illo, referto pestiferis diaboli sagittis, quippe quò jam estis tantopere infecti & occupati, ut in cæcitate ista vestra commisceatis sacra cum profanis, & neque Deum neque sanctos ejus in essentia sua cognoscatis aut videatis. Convertimini tandem, repurgate Scholæ vestras, corda vestra emundate, invocate in Spiritu sancto, ita demum confirmabitur fides vestra, ut possitis signa edere fidei vestræ & res spirituales contueri.

Membrum hujus appendicis tertium ex cap. 105. lib. 5. Tabulæ Revelationis Majestatis Divinæ, in quo adversus Peripateticorum de Lapidis Ceraunij creatione agitur.

Maxima pars hominū adduci nequit, ut credat, ex aère aliquid in terram decidere ac deijci. Et, siquando ranæ, vacæ ac vituli aliaque miraculosa decidunt, existimant hæc omnia prius subitò vi venti in aërem fuisse sublata atque ita postmodum rursus in terram prolabi : Quando vero audiunt, jaculum tonitruum, veluti ex pellucido aliquo Crystallo politum, aut etiam Ceraunium lapidem albo, cœruleo, viridi varijsque alijs coloribus cœlitus demitti, quibus ædes, turres, arces, imò & quandoque petrosæ rupes comminuantur, confringantur, & conflagrent, respondent, lapides illos ex subtili pulvere per Solis ardorem sursum elevato, atque in humidam nubem attracto, nasci, & partim oblonga & partim rotunda forma constringi, atque ita concretos, rursus vehementiore calore vires suas in nubem humidam exerente, cum impetu deijci ac deturbari : Hæc nimirum est illa tantopere decantata Philosophia Aristotelica, ut dolendum sit ita futiliter, ineptè ac ridicule, eos de miraculis Dei loqui, dum veræ scientiæ tergum obvertunt, & mendacibus istis somnijs loco veritatis utuntur & delectantur : adeoque etiam ja-

ctare ac gloriari in illis non erubescunt. Sed durum est, eos ab ineptijs suis avertere, cum tamen scire illos oporteret, lapides istos per Angelos Dei præparari ac desuper immitti. Animalia etiam ista superioribus locis in aqua nasci, uti antea brevibus indicatum est; aërem quoque ipsum & cœlum ex aqua factum atque etiamnum aquam esse: omnesque in terra gemmas & metalla ex aqua oriri & crescere. Sequitur ergo, quòd gemmæ & metalla in aère seu cœlo, ex aqua fieri, & nonnunquam conijci in hæc inferiora, atque ita filices quoque illos aureos aliosque lapides superius in aqua natos, multis in locis desuper ad nos homines in terram deijci, quibus miracula divina revelantur atque Deus in genere humano celebratur. Quamvis autem hæc & alia pro explodenda Ethnicorum doctrina plurimis in locis sæpissimè dispurentur, proponantur & solidis veritatis fundamentis in cœtu Christianorum confirmantur & annuntiantur, nullus tamen inde effectus verè & realiter sequitur. Siquidem etiamnum hac nostra ætate videre licet, qua ratione Ethnicorum libri non solum in omnibus Academicis & Trivialibus scholis, in

urbibus & oppidis legantur & juventuti inculcentur, sed insuper etiam immensis commentarijs, non sine summa devotione, labore & sudore tam ab Ecclesiasticis, quam secularibus illustrentur: in quibus variè disputatur de immortalitate animæ, ac de ejus essentia & actionibus, alijsque rebus plus quam notorijs, ita tamen, ut nihil inde subsequatur aliud, quam si qua vacca lambendo detergat vitulum, vitulus enim ille tum nihilominus manet. Eodem, inquam, modo se res habet circa istiusmodi glossas & commētaria, ut quamvis multi multa ad ista Ethnorum scripta comminiscantur, illa tamen, uti ab initio erant, ita etiam ex post facto maneat venenata ac damnata Ethnorum doctrina: Atque aded etiam illi ipsi Doctores reverendi, si Dijs placet, quia sacram scripturam é manibus dimitunt, multoties & integris suis commentis non rectè intelligant aut assequantur, quid sit anima, quid spiritus sanctus & ejus dona, atque ubi Spiritus sanctus habitationem ac scholam suam habeat & exerceat: tantoperè nimirum fatuos illos exagitat Ethnorum Scriptorum dementia, ut sacram quoque scripturam ex traditis Ethnorum interpretari, vel rectius de

pravare non erubescant; cum tamen illa non per tenebras Ethnicas, sed per illuminationem tantum Spiritus sancti sit explicanda. Quis igitur temerarijs istis & nequam hominibus liberos suos committet; ut venenum Ethnicum ab ijs hauriant, atque una cum magistris ac doctoribus suis efficiantur filij perditionis. Veri ac sinceri Christiani hoc à Deo mandatum acceperunt, ut Moysen & Prophetas, imò Christum Dominum suum audiant & sequantur. Ab hisce igitur omnes Ethnici Doctores ac discipuli remoti sunt & exclusi, asserente Christo ipso, cum inquit: Qui non est mecum & verbum meum non audit, contra me est, neque discipulus meus est: Qui non colligit mecum, dispergit, qui me non sequitur, non est me dignus. Iam verò Ethnici Doctores nihil horum faciunt: neque enim Moysen audiunt, nec Prophetas, nec Christum: Quòd si audiunt eos, contemnunt; discipuli eorum dici non possunt, sed ab ijs seu ex numero eorum sunt exclusi, si ex eorum numero sunt exclusi, non sunt filij Dei, sed impij, si impij sunt, non sunt participes regni cælorum & consequenter à Deo penitus remoti & ejecti sunt.

Membrum quartum est caput. 78. lib. 7. tabulæ Revelationis
Majestatis divinæ: quod aëris mysteria, verumque Meteororum contra Peripateticorum mentes explicat.

OMnia creata sunt per verbum Dei: Proinde quoque omnes res verbo Dei gubernantur moventur & ducuntur. Hoc nolunt admittere sapiētes hujus seculi, sed peculiariter tibi confugunt opinionem, qua statuunt, naturam omnia peragere, & quòd natura per causas secundas in tertias operetur, & stultum ex stulto generet: cum tamen ista eorum figmenta & opinionationes nihil sint aliud, quam pura putanda mendacia: Neque enim natura illa in tota rerum Univerſitate existit, quæ aliquid operetur aut producat, sicuti Deus facit, qui omnia Verbo suo creavit, & quam ille cuique creaturæ benedictionem largitus est & attribuit ei, ipsa obtemperat, atque verbo illi ac jussui Divino obsequitur, ac nelatum quidè unguem ab eo discedit: Omnes omnino creaturæ in metis ac terminis obedientiæ divinæ persistunt, homine excepto, qui à Deo recedit, contemnit præcepta ac doctrinam ejus, confingit sibi ipsi Deos, Idola; religionem ac sanctiones sibi peculiarias in ædibus sacris constituit, depravat verbum Dei, compellit alios, ut & ipsi ordinationes atque traditiones suas præferant Verbo Dei, sanctos invocent, reliquias sanctorum pro sacris venerentur, orent pro defunctis, sacram atque à Christo institutam cœnam sub una tantum specie administrent, & siquæ sunt alia istius

generis deliria, quæ observantur in dedecus & extenuationem Verbi divini: id tamen, quod firmum nihilominus permanebit & contemtores suos tandem aliquando judicabit. Eodem quoque modo delirant Sapientes mundi seu Philosophi, quippe, qui non concedunt, Deum operari omnia in omnibus, & quòd verbum ejus omnia moveat, concitet & conservet, sed naturæ illud suæ ascribunt, prætendentes, Deum operari per media, & quidem per secundas & tertias causas: atque ita delirantes illi sapientes vel ultro intelligere nolunt, quòd Deus unice per verbum suum, non aurem per ulla alia media, atque ita etiam nequaquam per istas ab illis allegatas causas, sed in illis tantum operetur. Primum corpus, nimirum aquam Deus madidum seu humidum per verbum suum creavit, atque hoc ipsum etiamnum hodie post lapsum tot mille annorum humidum manet: Nulla istic videtur causa alia, quæ aquam humectet vel madidam reddat, super & in aqua Deus condidit aërem, ut natet super aquas & impellat ac moveat illas, atque in liquida & fusili illa substantia ipsas conservet. Hoc itidem fit etiamnum hodiè. Cum aère etiam simul creavit verbo suo Angelos & spiritus, qui in aère circa directionem tempestatum, pluviae, nivis, grandinis, pruinae, nubium, fulguris, tonitru, ignis, Chafinatum,

tuna, fulminis, aquarum, caloris, frigiditatis, humiditatis, siccitatis & aliorum id genus quam plurimorum, munus suum ac officium obeant & exequantur. Atque hoc ipsum quoque etiamnum hodie fit in verbo ejus. De hisce omnibus seculares illi sapientes seu Philosophi libros sibi conscribunt mirè ineptos, in quibus ne punctum quidem unum, nedum integra litera vera est, sed quicquid ex cerebris eorum in calammum atque inde ulterius in chartam dimanavit, hoc tantum in illis legitur, quod nihil prorsus est aliud, quam purum putum mendacium. Quin imò etiam ipse Spiritus oris in sapientibus istis omnino mendax & falsus est: volunt tamen illi nihilominus sapientes vocari, & conanturalijs persuadere, ut libros suos ante omnia discipulis in Scholis suis proponant, ac probè eos in illis exercent, quò doctiores inde evadant; consistere namque in illis totum omnium reliquarum artium fundamentum Attende autem, quàm futiliter de istis jam commemoratis rebus scribant, unde nimirum nubes, pluvix, nix, grando, pruina, calor, frigus, fulgur, lapis Ceraunius, aquarum inundationes & tempestates bonæ ac malæ oriuntur. Profectò, ne ineptiora quidem somnia alicui obvenire possent, quam quibus asini isti res commemoratas de pingunt. Fit autem id unicè inde, quod neque Deum neque Sacrosanctum ejus verbum cognoscunt, atque adèd etiam sacram scripturam contemnunt, neque legunt in illa, sed delirij suis duntaxat incumbunt, & mendacium mendacio assuunt. Quod si S. ripturam sacram eo studio perlegissent, quo libros & volumina sua mendacia evolverunt, vera de aère & tempestatibus invenissent: Quod nimirum non eo modo circa illas fete res habeat, atque illi in libris suis mendacibus de illis scripserunt: Sed, quòd Deus pro hisce jam commemoratis speciebus peculiare suas arcas Thesaurarias habeat, ex quibus ventos ac tempestates producit, & quòd Angelos ac spiritus suos faciat ventos, & flammam igneam: Quæ quidem omnia si ex Biblijs sacris deprompta & in unum veluti fasciculum colligantur, uti forsàn aliquando in peculiari libro illorum omnium pro parte delineatio fiet, quo vos ardeliones mendaces cum illis vestris figmentis & delirij fugeritis? Quoniam enim Deus ad varietatem tempestatum inducendam, peculiare suas arcas Thesaurarias habet, & Angelos ac Spiritus, atque inde omnia illa inducit, quæ videmus: quam mirificè nimirum tempestates oriuntur, quam mirabiliter lapis Ceraunius coalescat, qua ratione æstus & frigus generent tonitru, ita, ut ad arces, ædes ac arbores usque illud pertingat, quoniam unquam veritatis prætextu hæc & alia vestra deliria, ô mendaces impudentissimi, contra expressam sacram scripturam probabitur aut defendetis? Nunquam videlicet illud

probare poteritis, ut vel maximè etiam de animarum vestrarum salute agatur, nisi forsàn sacra scriptura falso sit & mendax. Sed illa jam per tot millia annorum examina sustinuit sua, & in actis præteritis fuit deprehensa vera, atque mendacia vestra ac malicias detexit, eaque ratione vos cum libris vestris confudit, ut non magis, quam Pater vester, diabolus in examine potueritis subsistere. Quid igitur jam prodest vobis tot tantaque mendacia effinxisse, descripsisse & publicè inter homines divulgasse? Nimirum, mundo universo risui estis, & ludibrio, nec quicquam magis in votis habetis, quam factum fieri infectum. Porro Deus etiam lucem, Solem ac Lunam & stellas, diem & noctem verbo suo creavit, & sua ipsius servitia imposuit, atque propter eam etiam illa omnia secundum verbum illud munera sua obeunt. Vbi igitur natura vestra, quæ peragat ista? Nihil planè uspiam est, præter unicum & solum Verbum Dei, quod ista omnia operetur. Orbem terrarum Deus Verbo suo condidit & firmavit; ille igitur etiam in verbo illo firmiter consistit: Vbi ergo natura vestra, quæ globum terrestrem in continua hac ejus & immota firmitate conservat? Fecit Deus, ut terra omnis generis plantas per semina earundem proferat, hoc omne fecit ille in Verbo Dei. Vbi igitur natura vestra Peripatetica, quæ producat ea? Condidit etiam Deus omnia animalia in terris, in aère, in aqua, atque ad postremam etiam hominem ex terra fecit, atque verbo suo Sacrosancto benedictionem illis divinam impertivit, ut crescerent, multiplicarentur, & replerent terram. Hæc omnia quoque Verbum Dei efficaciter inde à mundo condito usque in præsentem horam in hominibus & animalibus quibuscumque est operatum; ita, ut omnigena animalia & homines nati fuerint, creverint & multiplicati repleverint terram: Hoc omne, inquam, operatum est huc usque Verbum Dei in animalibus & hominibus & etiamnum idem operatur. Vbi igitur natura Aristotelica? Proinde nemo non inde per solida veritatis fundamenta intelligit, quòd omnia per Verbum Dei creata sint, & per idem quoque verbum, in indito sibi primitus in creatione cursu dirigantur, gubernantur, moveantur ac ducantur: Pro ut etiam aër in verbo Dei natus, & per constitutos ad hoc Angelos Dei, ducitur, quò & quomodò Deus vult: Atque ita etiam ex mandato divino per Moysen difficiles tempestates movebantur & concitabantur in Ægypto secundum voluntatem divinam. Etenim Deus solus & præter eum nemo clavem tenet ac clavum tempestatum, omniumque aliarum rerum & operationum, quibus movet & impellit & horsum retrorsum, pro libitu ac placito suo, nec quisquam illi in eo ullum obstaculum, impedimentum aut remoram obijcere potest, nullus

etiam adest illi coadjutor, nulla ibi natura valet, de qua delirantes illi seculares tam multa garriunt ac scribunt, quibus excacare homines & pellicere eos ad mendaciorum suorum libros conantur, à quibus tamen cavere sibi debent & prospicere filij lucis. Vos inspectores legitimo ordine ac modo efficite, ut libri isti mendaciorum veteres ac recentiores ex scholis vestris tollantur & comburantur, in mandatis date Doctoribus vestris, ut de novo Biblia universa accuratissimo studio evoluant, & omnia, quæ de tempestatibus atque alijs huc usque commemoratis rebus eò pertinentibus in illis deprehenderint, diligentissimè cum omnibus circumstantijs inde accerfiant, in ordinem certum redigant, & verborum sacræ scripturæ convenientium ac aptorum, ornato ritu extendant, explicant, & sacris Textibus Biblicis confirmant: Atque tum postea ea discipulis condecoranter ac debite proponant & inculcent.

Quamvis enim hoc ipsum leve nonnullis videri possit, attamen est illa res ardua ac maximi momenti, & concernit etiam honorem Divinum, ut filij Dei verè & ex fundamentis sciant & intelligant tempestates, atque alias eò spectantes operationes, non motu proprio, aut casu fortuito, neque etiam tali modo inepto, qualem prædicti illi mendaciorum libri illis affingunt; sed ex providentia Divina & Thesaurorum arcis induci & provenire, ac desuper in hunc mundum inferiorem demitti, quò, si quando tempestates periculosa suboriantur, in vocare Deum possint, ut velit illud tempestatis periculum clementer avertere, & loco ejus pluviam benignam largiri, atque insimul etiam fructus terræ, unà cum hominibus & pecoribus ab omni malo defendere, tueri & conservare, ac ut prætereà etiam circa hæc omnia considerent alia, quæcunque cedere possunt in honorem Dei.

Membrum quintum ex cap. 22. lib. 7. Tabulæ revelationis
divinæ extractum: In quo Angelorum officia &
actus describuntur.

Primus inter Angelos est magnus ille Spiritus, qui immensam & latissimè extensam aquam, quæ cælum vocatur distinat atque in sua essentia conservat, omnibusque rebus crescentibus & viventibus mirificè motum tribuit: Secundo loco positi sunt Cherubin, qui custodiunt & observant arborem vitæ: Ita etiam prænuntiant nonnulli res futuras, & docent homines, alij occidunt & repellunt hostes, alij nivem, pluviam, fulgura & tonitrua dimittant in terram, & sic in cæteris: Omnes tamen simul serviunt Deo, dum voluntatem ejus in rebus omnibus expediunt, in cælis, in aëre, in terra: Atque adeò in omnibus omnino locis, & id quidem etiam varijs ac mirabilibus modis, ut ex scripturis elicere fas est.

Porro sciendum est, quòd permotus aër omnia illa, quæ in officij sui executione præstat, perficit, quippe, qui per Angelos aëri præstitutos, in verbo Dei Spiritualiter, ordine, & efficaciter concitatur. Eodem quoque modo res omnes spirituales &

corporales inter cælum & terram atque adeò etiam in ipsa terra, per motum peraguntur: Verbum Dei movet Angelos & Spiritus movent aërem, aër movet aquas; aqua sua humiditate radicali res omnes visibiles in terra connectit, & omnigenos terræ fructus in verbo Dei protrudit. Homines & animalia omnia moventur per verbum Dei, ut pote, per quod acceperunt benedictionem, ita ut in motu illo generent, crescant & multiplicentur &c.

Vos Doctores Ethnici Christiani, parum vel omnino etiam non estis solliciti de Sanctis Spiritibus & Angelis, aut, quid illi ex mandato seu verbo divino egerint omni tempore, atque etiamnum agant, sed contenti estis Ethnicis vestris Evangelistis, Prophetis ac Vatribus: Vnde non est mirum, si nescitis, an illi aliquid agant & quidnam operentur. Sed sciatis velim cum discipulis vestris, quòd Deus omni tempore inde à principio usque in præsentem horam fuerit per sanctos suos Angelos operatus, &c.

Ex cap. 17.
lib. 7.

Membrum ultimum ex capite 48. lib. 7. & cap. 106. lib. 5. extra-
ctum, in quo asperitatem & duritiem ejus in loquendo ad
Christianos Ethnicorum discipulos excusat, & op-
timum finem, ad quem omnes ejus ser-
mones tendunt paucis expli-
care videtur.

Drum & grane est hæc omnia præscribere, & forsitan etiam tibi multò gravius est ea audire: ac dices haud dubiè, hæc nimis asperè ac duriter scribi & judicari: Scire autem te velim, quòd uni-

versum hoc opus neminem omnino judicet, sed indicet duntaxat, quid evenire possit illi, qui non Deo, sed Diabolo obsequitur, & à quibus rebus, & quomodo, & qua ratione cavere sibi debeant

Christiani, ne incidant in retia diaboli. De quibus omnibus etiam Evangelium, unà cum omnibus Epistolis Apostolicis enuntiat hæc verba: quòd adversarius vester diabolus circumeat tanquam leo rugiens, quærens, quem devoret. Finis autem, ad quem tendere debet quilibet Christianus est, ut quærat lucem omnimodè essentialem, at mundani, tenebrofi, & Ethnicæ doctrinæ sectatores non animadvertunt tantam lucem in primo hoc capite Geneseos accensam esse, ac præterea etiam lucis istius splendorem non observant, atque inde præcæcitate sua neque Deum neque creaturas suas neque etiam seipfos vident: Idcirco voluit Deus, hanc illis declarationem ad agnoscendum lumen illud præscribi, quòd intelligant, quid sibi velit hoc ejus Verbum **FIAT LVX ET FACTA EST LVX.** Quam latè sese hæc lux in loca omnia superiora, inferiora & collateralia extendat, omniaque penetret & illuminet, quo illa ipsa opera Dei, Filij ejus obvia & in rebus omnibus perspicua & nota fiant & reddantur: sicuti etiam omnia verba hujus capituli primi Geneseos, eo modo sunt luce illa illustrata, ut ad splendore eorum Deus una cum creaturis suis agnosci & apprehendi & in perfecta cognitione ac scientia retineri possit. Quid debuit Deus ultra facere, quàm ut eos in luce hujus luminis & scientiæ rerum omnium constitueret? Cum ipsi è diverso, omnibus viribus ex lu-

ce illa evadere enitantur & tenebris inhiēt, quibus jam tum sunt collo tenus immersi, indeque ad nullius & ne vel infimæ quidem etiam creaturæ divinæ cognitionem pertingere valeant, ut taceam interim, quòd etiam hoc Verbi Divini lumen in totum à se exturbaverint: Quando autem Deus ipfis & universo mundo lumen verbi sui Divini atque adedè etiam cognitionem omnium operum suorum prædicto modo accendit, & hanc insuper declarationem præscribit, monere eos hoc ipso vult, ut ex istis suis tenebris tantoperè sibi desideratis, tandem aliquando ad ejus lucem emergant, eaque illuminentur & veram rerum omnium cognitionem adipiscantur, atque unicè illa ad ejus laudem ac honorem & ad ipsorum salutem ac proximi utilitatem piè utantur.

Hæc ille: atque permulta ubique sparsim alia adversus artium hujus sæculi incongruentiam, defectum & contaminationem, atque etiam Philosophiæ & Scientiæ Ethnicorum insufficientiam, quæ omnia hoc in loco describere nimis foret longum, & lectori fortasse tædiosum. Sufficit, ut per ista quilibet sagax & mentis compos videre queat, artes & Philosophiam Ethnicorum esse veritati seu sapientiæ sanctæ (quæ est veræ Philosophiæ fundamentum) adedè oppositas & ad invicem contradictorias, ac sunt Lux & Tenebræ, Bonum & Malum, ac denique Deus & diabolus.

F I N I S.

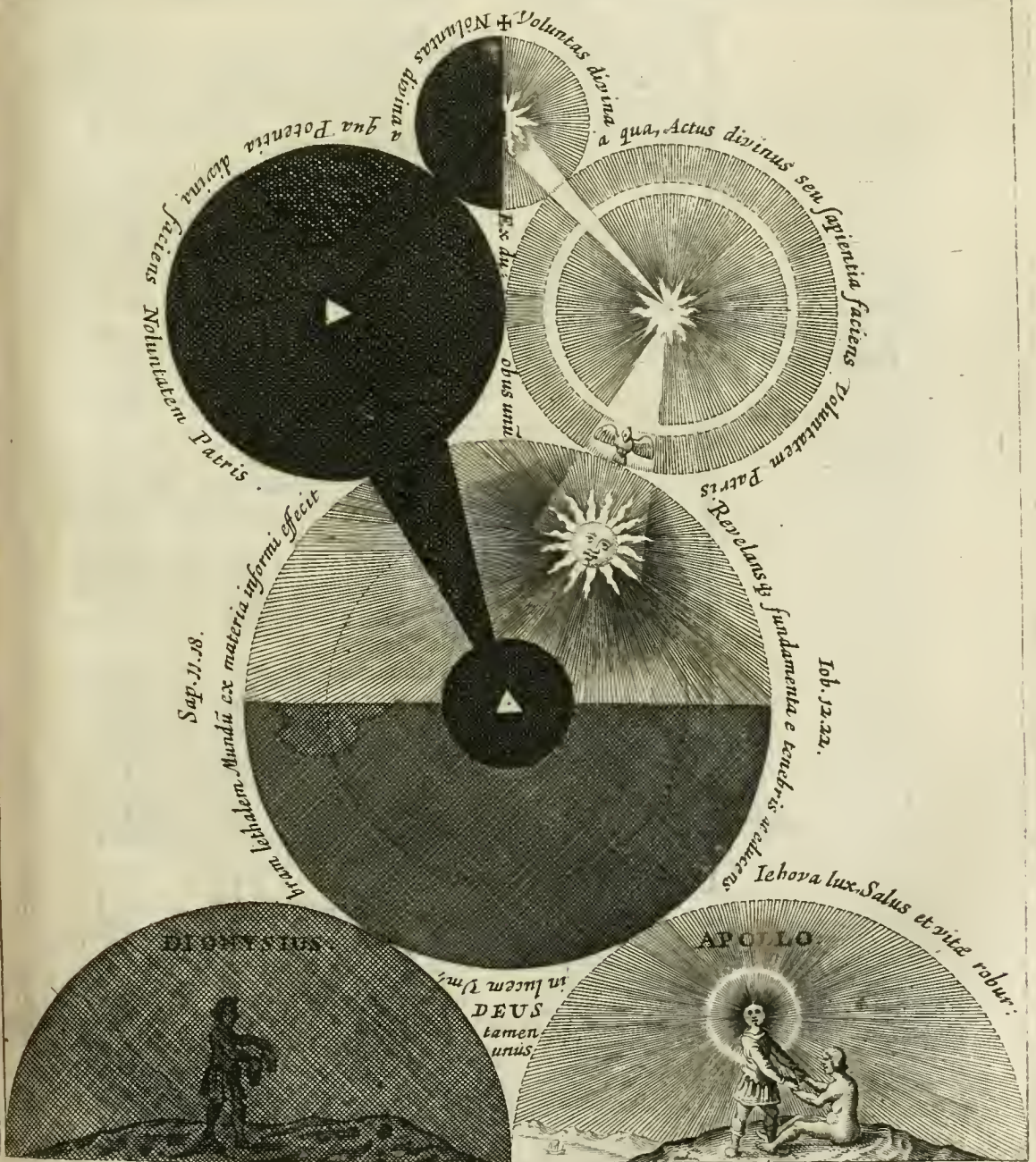

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ
 SECTIO SECUNDA
 IN QVA

Fundamenta radicalia tam Sympathiæ sive attractionis naturalis, aut coitionis concupiscibilis, & consequenter omnis Magneticæ Curationis, quàm Antipathiæ sive odibilis expulsiõis, atque aded cujuslibet morbi & infirmitatis in, fallibilibus naturæ rationibus probantur, Philosophorum ac Cabalistarum Sapientissimorum assertionibus sustinentur, inviolabili Scripturarum sacrarum Testimonio confirmantur, ac tandem varijs experiētijs ocularibus demonstrantur.

Gemina fecit Deus omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est. Ecclesiastici cap.42. vers.25.

Ego Dominus & non est alter formans Lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum : Ego Dominus faciens hæc omnia. Isai. 45. 67.

SECTIONIS SECVNDÆ CONTENTA.

Primo.	<p>{ Mystica Divinitatis entitas capite 1. } & 2. { Æterna actus lucidi potentiaëque di- } { vinæ progenies cap. 3. } { Abstrusa & radicalis Animæ mun- } { danæ, atque omnium Animarum } { particularium origo: cap. 4. & 5. }</p>	} Enucea- tur.
Secundus in duo mem- bra distin- guitur, at- que isto- rum.	<p>{ Primum. } { Secundum }</p>	<p>{ Primaria Sympathiæ & Antipathiæ } { Principia docet. capite. 1. } { Quomodo & quibus vehiculis actus } { contrarij a superioribus ad inferio- } { ra descendant. cap. 2. & tertio & } { 4. ostendit. } { Actiones in anima seu Spiritu expli- } { cat, quæ Sympathiam & Antipa- } { thiam producant: cap. 5. }</p> <p>{ Lapidis magnetici mysterium aperit: } { cap. 1. & 2. } { Hominis natura in regno Animali, } { cum illa magnetis in minerali } { comparat, & in quibus conveniunt } { quibusve dissentiunt explicat: ca- } { pite. 3. 4 & 5. }</p> <p>{ Diabolum nihil certi seu Veritatis per } { se, hoc est sine creaturis Dei præ- } { stare posse, sed more tantum præ- } { stigiioso agere demonstrat. cap. 6. }</p>
Sectio hæc secunda in tres partitur li- bros, quorum.	<p>{ Prius. } { Tertius eti- } { am in duo } { dividitur } { membra } { quorum. }</p>	<p>{ Virtutes magnetis Animalis, cum illis } { magnetis mineralis confert. cap. 1. }</p> <p>{ Quatuor in Homine mumias descri- } { bit, earumque operationes more } { magnetico variformiter demon- } { strat cap. 2. }</p> <p>{ Actiones Sympatheticas quæ inter res } { a Deo creatas fiunt post mutuum } { contactum ad distans, enucleat } { cap. 3. & 4. }</p> <p>{ Arguit, ipsa Vegetabilia, Spiritus } { magneticos æquè bene in se conti- } { nere, ac animalia & mineralia: } { cap. 5. }</p> <p>{ Curationem magneticam probat Ar- } { gumentis fide dignis, esse natura- } { lem & non Cacomagicam. cap. 6. }</p> <p>{ Mysterium curationis per transplan- } { tationem detegit cap. 7. }</p> <p>{ Secretum in microcosmo magnetè, } { modumque extrahendi illum do- } { cet: cap. 8. }</p> <p>{ Effectus tam Antipathiæ quam Sym- } { pathiæ vni eidemque Spiritui in se } { posse demonstrat cap. 1. }</p> <p>{ Quod sit licitum & admodum ne- } { cessarium vt mysterium tam Anti- } { pathiæ quam Sympathiæ sintelliga- } { tur a quolibet medico perito, quo } { melius malo cacomagico præve- } { niat, cap: 2. }</p> <p>{ Quomodo Sympathia in Antipathiâ } { possit alterari, docet. cap. 3. }</p>
	} Posterior.	

TE scire velim (lector doctrinâ & pietate ornatè) quòd, ut præcipua sectionis Tractatus hujusce Philosophici prioris intentio sit, creatorem in creaturis idque mente elevata contemplari, ita quidem sectio hæc posterior circa admirabilem & arcanam Sympathiæ & Antipathiæ tam speculationem, quàm praxin versatur: Quas duas in mundo tam cælesti, quàm sublunari proprietates oppositissimas, Majestas divina pro suo placito vel ad creaturas amore & concordia conjungendas atque conciliandas, vel ad invicem odio ac livore prosequendas exercet. Observa ideo & enuclea cum diligentia, si placet, abstrusam hujus sectionis secundæ medullam, mysterium præcèdò omnium profundissimum & intellectu atque observatu difficillimum, ac proinde inquisitione perpensa dignissimum. Principia illa tria Moysaica iterum pro perspicuori arcani tam profundi enucleatione, hoc in loco remetire, ijsque medullam adhuc magis vivam ac essentialem ut addam, me urget necessitas ipsius rei, suadetque animi mei ad tuum intellectum elucidandum cupido: vale.

LIBER PRIMVS SECTIONIS SECVNDÆ
de Sympathia & Antipathia.

Libri hujus primi Argumentum.

Postquam hujus tractatus Author, inquisitione diligenti præeunte, intellexisset, omnem Sympathiam & Antipathiam immediatè à quibusdam differentibus animæ seu Spiritus vivificantis passionibus fuisse ortas; quarum una est concupiscibilis; altera vero Irascibilis, & tamen eas ab effectu creaturis tam animalibus & vegetabilibus, quàm mineralibus inesse percepisset, ad causam ejusdem rei radicalem invenendam atque dignoscendam desiderio haud minimo incendebatur. Cùm autem secum iterum iterumque reputasset, æternam virtutem (quæ est caput & radix omnium) esse simplicem & absolutam naturam in se, nullam talem in ipsius essentia diversitatem decernere potuit, quatenus ipsa non nisi unica eademque Identitas in se ipsa æternum existit: Nam juxta sacræ Scripturæ intentionem, sicut tenebræ ejus ita & lux ejus. Vnde colligebat, quod binus æqualis effectus, quorum unus est alteri conditione seu dispositione contrarius, debeat necessario à duobus diversis in eadem essentia integra proprietatibus emanare, videlicet ab ejus Noluntate & Voluntate, quarum una per tenebras, altera per lucem exprimitur: Nam, quando mens æterna & lux infinita (in qua revera non sunt tenebræ ullæ) non vult, tunc se à creatione distrahit & in se ipsa reservat, hoc est, reflectit ardorem suum in se ipso, atque ita nihil sua præsentia lucida aut creat aut informat, sed universam abyssum (quæ in hoc statu in divina potentia dicitur existere) tenebris undique obrutam, informem & splendore vivifico destitutam reliquit. Atque hæc sua negativa seu contractiva actio est perfectus suæ noluntatis Character, cujus effectus generales sunt Tenebræ & privatio: Sed, cùm è regione, abstrusa illa unitas, benignum & salutarem suæ essentia (quæ est voluntatis suæ expressio) radium & splendorem in Chaos seu abyssum deformem emittit, tunc tenebræ & privatio luci & positioni, ut pote vitæ atque formalis existentia actui locum cedere cogantur. Per istiusmodi ergo suæ contemplationis objectum percipiebat, quod actus ille tam voluntatis, quàm noluntatis in unica unitate essentiali continebantur, quæ in se & per se est tota bonitas, & consequenter, quod noluntas in ea sit nihil aliud, quam ejus voluntas: Nam, quatenus ipsa est unum & omnia, ita quidem ejus voluntas & noluntas non est, nisi unica Identitas in ea & tamen omnia & per omnia: Nā, mediante ea, operatur, quicquid vult more tã privativo,

quàm positivo , cùm in cœli virtutibus , tum in habitatoribus terræ: Quare sequitur, quod tenebræ & lux sunt unum & idem in unitate ista Archotypica : Quoniam omne in ipsa est bonum , quatenus ipsa in se est sola & absoluta bonitas : Ad effectivam & informantem lucis emanationē quod spectat, ipsæ profectò apparent creaturis tales, & varias imò verò infinitas huic mundo contrarietates, producere videntur, quæ à mortalibus secundum effectus, quos ex ijs comperiunt, aut bonæ aut malæ æstimantur: Vt cunque Authori videtur evidēs, quod istæ duæ effluxiones seu extensiones contrariæ in effectu ab una eadēque æternitate essentiali procedentes, fuissent rerum omnium principia, quatenus Chaos obscurum à suis visceribus aquas præsentia lucis edebat, quæ erant unica illa materia , à qua cœli & terra, ac consequenter integer mundus erant facta : Nam vivifica æternæ lucis emanatio eis formam, figuram virtutem & motionem impertivit : Hisce ergo ab Authore serio consideratis ratio ipsius protinus eum informavit, mundum fuisse ex materia seu subjecto dispositioni contrario compactum atque fabricatum: Non est enim possibile, ut parentes naturâ ab invicem dissentientes , proles sibi conditione & naturâ consentientes & concordantes pariant : & tamen hujusmodi erat Creatoris voluntas , quod istæ duæ proprietates, quasi toni dissonantes, in unisoni sive unitatis unionem quasi ad suam ipsius imaginem per inviolabile Spiritus æterni amoris & concordia vinculum colligari deberent , ut exinde materia, quæ est aquarum tenebrosarum substantia , loco fœminæ , formali & masculinæ emanationi, sive Spiritui illuminanti ab unitate emisso , inferviret: Quo tandem Triunum Typicum , ex dualitate sive unitatum confusione ad imaginem Archetypi statueretur, qui merè Spiritualis existens, fuit vita æterna illa radicalis & mundi essentia, quæ erat sine principio: Atque ob istam rationem necesse est, ut mundus, quippe ad imaginem Archetypi creatus ; animâ Catholicâ fruatur , qua mediante agere & vivere potest ad exemplar ipsius , à quo tum forma tum materia ejus derivantur, & per consequens opus est , ut binis Prædictis proprietatibus, nimirum illa Voluntatis & Noluntatis induatur: Hinc ergo animadvertit author, quod, cùm internus, Tum externus Typus , seu mundus Typicus debeat necessario contrarijs passionibus atque alterationibus subijci , quæ à binis illis in unitate Archotypica proprietatibus oriuntur : Nimirum, quandoque anima ejus est apta ad dispositionem tenebrosam & privativam, sequendo in ista sua proprietate naturam aquarum , quæ sunt Tenebræ Abyssii. sive chaos informis soboles, in quam potentia divina habet Dominium : Atque hoc statu videtur induere Noluntatis in unitate Characterem, & quandoque ipsa affectat & imitatur actionem & proprietatem lucis quæ ab æterno unitatis fonte emanat : Atque in hoc statu videtur manifestè agere, informare & quasi velle, seu positivam & lucidam induere naturam , & per consequens sigillo seu impressione voluntatis in unitate obsignari. Atque hic est efficax ille voluntatis sacræ effectus: Nam , videbatur Authori , quod, quatenus totus mundus esset ex duabus proprietatibus contrarijs conflatus, nimirum ex luce formali & materia humida obscura, debet consequenter sequi, quod Catholica in mundo anima, seu Spiritus ejusdem , generaliter vivificans, & per consequens quælibet particularis existentia formalis, quæ ab anima Catholica derivatur non aliter, quàm radij infiniti ab unico sole , passionibus & alterationibus conditione oppositis sit obnoxia seu subjecta. Hinc ergo oritur illa assidua amicitia & inimicitia , quæ observatur esse inter bonos Angelos & Spiritus malos. Hinc quotidianæ illæ mutationes & variationes , tam amabiles, quàm odibiles, quæ rarione varietatis influentiarum vel convenientium vel ab invicem discordantium tam

in cœlo æthereo, quàm elementari eveniunt, Hinc effectus illi contrarij procedunt, qui à ventis tum loco tum conditione oppositis vel natura convenientibus in Elementum Sublunare Catholicum expirantur: Vnde tam concordia, quàm discordia cum diversitate multiplicitatis meteororum in eo producuntur. Hinc est affectionum multiplicitas, dispositionum oppositio, Spirituum passiones, & ut verbodicam, sympathia & Antipathia illa, quæ observatur esse inter creaturas tam simplices, quàm compositas sive sint animales, vegetabiles aut minerales, Concludit igitur Author hisce fundamentis statuminatus, quod sit æquum & justum hisce duorum excellentissimorum Philosophorum Heracliti & Empedoclis de hac re opinionibus astipulari, quarum una est, quod omnia fiant per litem & inimicitiam, hoc est ex Inimicitia & Amicitia: Altera, quod ex quatuor Elementis & ex amicitia & lite composita sit anima. Hinc inde arguens contrariam illam dispositionem, quæ est inter Spiritum aqueum seu naturam humidam mundi, & clarum mentis lucidæ radium, respectu eorum originis: Nam, per litem intelligit tam contentionem Spiritualem, quàm corporalem, respectu scilicet illius potentiæ sive fortitudinis contrariæ: quæ est inter formalem & omnia informantem lucem & Tenebrosam materiam, tam ratione corporis in actione corruptionis, quando anima parata est ab eo discedere, quàm in Antipathetica seu irascibili passione respectu animæ, in qua Spiritus laborat & præter naturaliter patitur. Atque hæ prædictorum Philosophorum opiniones non videntur à sensu sapientis discrepare, qui dicit, quòd Deus gemina fecerit omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est.

CAPVT. I.

In hoc capite demonstratur, quòd Deus sit pura, simplicissima & Catholica illa unitas, quæ numerum & multitudinem omnem in se comprehendit.

VT nemo est, ut cunque Mathematicæ perfectionis sphaera exaltatus, aut profunde in mysticis Arithmeticæ abstrusæ visceribus immerfus, qui agili maturioris sui intellectus intuitu, rem aliquam observare aut discernere potest, quæ sibi vel ordine vel antiquitate locum ante unitatem meritò vendicare queat, (unde unitas à Philosophorum sapientissimis agnoscitur esse principium & radix omnium numerorum & multitudinis) ita quidem quilibet sibi constans negare non potest, quin, quòd radicalis ista identitas, ut in pura & simplici sua natura consideratur, ab ulla dimensione quantitativa limitari, aut in numero aliquo includi sive comprehendi, aut in portiones distinctas dividi, aut substantiâ aliquâ seu Entitate definiri ne queat. Atque hinc à sapientibus concluditur, quòd unitas sit antiquissimum & maximè radicale rerum omnium principium, ut pote, quæ comprehendit in se omnes substantias, quantitates & qualitates, non aliter, quàm punctus in Geometria, in nuda & simplici sua essentia consideratus, observatur esse indivisibilis, quippe, quid vix perceptibile & quasi nihil determinabile: Et tamen punctus agnoscitur à Mathematicis

esse radix infallibilis, non modò linearum cujlibet Geometricæ, verùm etiam omnium aliarum continuatarum in Mathesi & Physica dimensionum, quatenus ipse omnes in se comprehendit magnitudines & à nullo comprehenditur.

Ita duo dimensionum quarumcunque Principia, quatenus ordine & tempore omnia alia in rerum natura præcedebant & excellerebant, Mathematici experti invenerunt, ad imitationem Typicam sive imaginem internissimi, centralissimi & abstrusissimi in divinitate puncti, sive unitatis splendidissimæ in eodem statu manentis, quo ante mundi creationem extitit, niimirum, quando se ipsam in se occultam & secretam, hoc est ab omni creationis actu reservavit: Ita, ut in ista hujusce existentie unitatis conditione, nec pro Deo haberi potuerit, quatenus ipsa ad huc nullam creatione produxit creaturam, à qua pro Deo coleretur, nec pro Patre ritè haberi potuit, quoniam nullum ad huc filium sive Archetypum sive Typicum genuisse apparebat, nec pro summo bono æstimari videbatur, quatenus abyssus tenebris ad huc obruta, seu hyle deformata, de lucidâ & vivificâ ipsius bonitate nondum participaret: Nam,

adhuc vacua erat & inanis : neque dicenda erat pulchra & formosa , quia pulchritudinis suæ radios nondum cum creatura communicaverat : Nec directè aternitas vocari debebat , quoniam in isto suo statu abscondito , humanæ capacitati comparebat non omnino existere ; imò verò pro nihilo æstimari & per consequens nullum habere aut cum aternitate , aut ævialitate , aut temporalitate , commercium . Porro etiam nomen Principij in tali conditione sibi vindicare non potuit , quoniam nullum adhuc ad rem aliquam creandam habuit relationem , adeò erat occultata & obscurata à mortalium apprehensione & in ipsius ordine & antiquitate adeò incognita , atque etiam tam inscrutabilis & incomprehensibilis in sua essentia , ut nullo modo aut pro substantia aut quantitate aut qualitate concludi potuisset , sed potius pro quodam Ente Transcendente , in se ipso solummodò reservato atque consistente ; nullum habens principium seu radicem , à qua extraheretur : in cujus nihilominus divina potentia , quasi in loco continente sine fine & termino omnia , quæ jam explicitè apparent , complicitè continebantur : tametsi exilis mortalium capacitatis respectu , pro Nihilo æstimabantur . Atque ob istam rationem , nonnulli in veræ sapientiæ legibus versati , monumentis eorum aternis , reliquerunt , quòd Mytica hæc unitas , cum esset . Tenebrosæ abyssus nebulis involuta & quasi vacua , atque otiosa maneret , pro Nihilo habebatur . Non ens non finis . Quoniam tenuitas & paupertas capacitatis ingenij humani in rerum divinarum consideratione est talis , ut solet ea imaginari & judicare non omnino esse , quæ non apparent oculis : Propter hanc causam turbæ Cabalisticæ præstantiores , istam radicalem unitatem in sua abstrusa & occulta conditione Aleph Tenebrosam diciturunt , quæ litera Hebraica recipitur inter Iudæorum Doctores vel Rabinos , pro figura unitatis in Arithmetica , & per consequens intelligitur Hieroglyphicè pro Deo , in absoluta sua natura Monadica , quatenus nimirum in se sola videtur esse sine ullo emanationis signo contracta : In quo quidem statu Mercurius Trismegistus ipsam in verbis his describit : Monas (ait) ante mundi exordium sibi ipsi & non alijs reluxit : Et alibi planius : Erat umbra infinita in Abyssus aqua insuper , & spiritus tenuis intellectualis per divinam potentiam in Chaos inerat . Et Moyses : Tenebræ fuerunt super faciem Abyssus . Quibus sapientes licet de longè discernere queant , quid esset potentia divina , priusquam creatura ulla e tenebroso Chao explicitè apparebat , atque etiam de facili concipere possunt , quòd nam esset radicale tenebrarum principium , videlicet radiorum actualium lucis aternæ in lucida ista unitate , in qua non sunt tenebræ ullæ , retentio sive occultatio : ita , ut Tenebræ Originales

pro Nihilo alio haberi queant , quam mera lucidæ à radicali unitate emanationis absentia , quæ est omnis actionis fons & origo , neque etiam potest lux illa vivificationis divina adesse vel emanare , ubi voluntas illius simplicis & absolutæ in unitate absentia est negativa : Hinc ergo ex necessitate sequitur , quòd tenebræ essent super faciem abyssus , & quòd terra esset vacua & inanis seu informis , antequam essentia divina emicabat & ferebatur super aquas : & , quòd tenebræ essent factæ otij atque quietis Tabernaculum : quoniam , ubi actus divinus , seu sacra emanatio abest , vel saltem agere & radios suos emittere non vult , omnia dicuntur in potentia manere , & consequenter sine actuali virtute , hoc est , quasi mortua & immobilia existere : & , quòd durante potentia privativæ dominio proprietatis frigoris & stupiditatis sit in vigore , quoniam calor à motu generatur , & motus est quid à luce inseparabile : & lux ista radicem suam habet in unitate lucida , quæ ob hanc rationem luminis Pater dicitur . Quare sequitur , quòd divina ista essentia in hoc statu contrahit & retinet seipsam in se : & tunc Chaos obscurum in divina potentia reservatum , debet motu & calore privari : & quòd sit ad densitatem & inspissationem ratione dominij frigoris inclinatum : Et quòd sit privationis fundamentum & consequenter vitæ & creaturarum essentia inimica , quatenus natura ejus actui , motui , & calori , qui sunt divinæ emanationis ministri est opposita , & per consequens est mortis , corruptionis & deformitatis origo .

Concludimus igitur , quòd , ut lux sit vitæ , positionis , motionis & voluntatis divinæ in sua revelata natura initium , sic etiam tenebræ primordiales sunt caput & scaturigo mortis , inanitatis , privationis , quietis ac denique noluntatis divinæ essentia : Atque hinc testantur scripturæ sacræ , quòd quando Deo salutare sui vultus radios creatoris emittere placet , ipsæ recreantur bono & vita : at quando in parte abscondit faciem suam lucidam , tunc ægrotant & conturbantur , sed si totaliter auferat vitæ aspectum , immediate expirant & moriuntur . Hinc etiam Moyses : Deus malos relinquit & abscondit faciem suam ab ijs , ut obveniant ijs mala multa . Et David alibi : quousque abscondis vultum tuum à me ? exhilara me vultu tuo , visitatio tua conservat spiritum meum . Quibus patet , quòd essentia hæc divina actionem suæ voluntatis & voluntatis tam post ejus mundi creationem , quàm ante illam observet : in quorū priori detinere solet vitam à creatura mediante privationis actu , in posteriori imperit ei vitam , eamque præservat : Nam per proprietatem suam rarcactivam creavit atque vivificavit mundum & omnia , quæ in mundo sunt .

Revelin. lib. 3.
de Re. Cabal.

1° mand. 12.
1° mand. 3.

Gen. 1.

Psal. 102.
Deuter. 1.

Psal. 17.

CAPVT. II.

*In quo probatur, quòd omnia fuerunt complicité & Idealiter
in Deo & ex Deo, priusquam explicité aliquid
compareret aut factum esset.*

STatum & existendi modum unitatis æternæ, priusquam aliquid erat creatū, secundum exiguam Ingenij mei validitatem; simul atque effectus, quos in potenciali seu informi rerum omnium subjecto produxit, satis manifesté in præcedentibus explicavi: atque etiam ibidem expressi, quòd omnia in eo statu essent complicité & occulté in omnipotente & incomprehensibili divinæ perfectionis puncto comprehensa, in qua eorum conditione manebant & existebant quasi nihil, quoad nos: quatenus nulla forma (cujus est assignare rebus nomen & esse) erat induta, atque idè in statu informis virtutis hujus, respectu nostrum, existentia, sapientes ipsam vocaverunt potentiam Divinam: Sed, ut hoc totum, Autoritate sacra clarius confirmare queamus: Apostolus ait: Ex ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia. Et alibi: Omnia sunt ex Deo. Et alibi: Unus Pater omnium, qui super omnes, & per omnia & in omnibus nobis. Atque iterum: Omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes & omnia in ipso constant. Et alibi: ipse est omnia in omnibus. Et Syriachus: diximus multa, nec tamen assecuti sumus: summa dictorum est, ipsum esse omnia. Hæc sacris Poëtæ videntur convenire dicentes: Iupiter est, quodcumque vides, quocumque moveris. Et: omnia Iovis plena &c: Quibus facillimè est colligendum, quòd Deus genuerit, produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod non esset æternaliter ex seipso & in seipso, ita, ut ab ipso omnia emanarint & processerint, nimirum ex abscondito in manifestum, ex incognito in cognitum ex Simplicitate pura & Archetypica in similitudinem Typicam, ex fonte in mare, & ex puncto in circulum: illud sagacis Philosophi verificando: Deus est omnium centrum, cujus circumferentia est nullibi: vel, ut alij volunt, ipse est centrum & circumferentia: Hinc ergo mihi liceat inferre, quòd omne genitum, principiatū, creatum, productum, separatam venit ab ingenito infinito, incipiente, improducto, in separato, uno: Omne inferius ex superiori, omne corporale ex spirituali, omne visibile ex invisibili, omne tēporale ex ævo, omne æviale ex æterno. Hinc sicut Deus dicitur, quòd ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia, ita etiam dicitur, quòd ipse super omnia & per omnia & in omnibus: Sequitur ergo consideratio per egressum & descensum universi, vel quasi per progressum à centro versus circumferentiam. In Deo omnia erant, nihil nisi merè Deus, ex Deo omnia

veniebant in principiū, & tum omnia erant nil nisi merè principium, manente tamen Deo in se ipso. Ex principio omnia procedebant in Verbū, & tum omnia nihil erant, nisi merè Verbū, manente tamen principio. Ex verbo omnia procedebant in Spiritum Domini, & tum nihil erant, nisi merè Spiritus Domini, manente tamē Verbo. Ex Spiritu Domini omnia procedebant in aquas scilicet superiores & tum omnia nihil erāt, nisi merè aquæ, manente tamen Spiritu Domini. Ex aquis superioribus omnia descenderunt in aquas inferiores, & tum omnia nihil erant, nisi merè aquæ inferiores, manentibus tamen superioribus: Ex aquis inferioribus, quasi Elemento Catholico quadriformiter alterato & astris invisibilibus omnia procedunt in corpora visibilia & tunc omnia nihil sunt, nisi merè corpora visibilia, manēribus tamē Elementis & astris invisibilibus. Tandem explicatis atque absolutis hæc omnibus totum universum in quintum esse, hoc est, in hominem est contractū. ubi omnia nihil aliud sunt, nisi merè homo, salvo tamē & integro manente Universo: sic postremus omnium existit homo, qui habet & gerit in se omnia, & est omnia, quippe, qui essentialiter est imago ejus, qui erat prior omnibus, qui est benedictus Deus, qui erat omnia, qui fudit omnia, & qui in hominem concludit omnia. Quod quidem totum testimonio sancto & Cabalistarū assertionibus confirmare possumus: Nā in scripturis habemus, quòd Deus omnium fons creaverit tenebras, & quòd hæc tenebrosa abyssus esset principiū informe, quod complicité comprehēdebat in se omnia: & quòd Verbū illud, esset in principio, atque iterum, quòd Verbum hoc é tenebris egressū esset: Et, quòd Spiritus Domini ferebatur super aquas, quæ apparebāt ex Tenebrosæ abyssi visceribus. Et quòd omnia in principio essent aquæ, luminoso tamē spiritus vigore non extincto: Et, quòd hæc aquæ essent in superiores & inferiores divisæ, sed prima creationis vis in illis superioribus patebat, cum cælum Emphyreum esset ante Elementū sublunare creatū: Tunc ex aquarum superiorū cum spiritu lucido, quo cæli erant ornati, aquæ inferiores essent formatæ & ordinatæ: Nam inferiora reguntur à superioribus. Denique omnia composita ex aquis inferioribus mediantibus astris invisibilibus ab aquis superioribus emissis creata sunt, ac tandē omnium perfectio Adam ad imaginē Dei est factus compendium totius mundi in se habens, Hermes hæc: Pimander mens divinæ potentia mutavit formam & universa subito revelavit: Cernebam enim

Isai. 45. 7.
Sap. 11. 13.
Ioh. 1.
Gen. 1.

m. 11. 36.
Cor. 11. 12.
hef. 4. 6.
Ios. 1. 4.
Ios. 3. 11.
Ios. 3. 11.

Asclep.

omnia in lumen conversa suave nimium atque jucundum, quod intuentem me mirificè oblectabat: Paulo post umbra quædam horrenda, obliqua revolutione subter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tum vultu exagitatam, unde fumus magnus in sonitum erumpebat. Et sonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem existimabam, ex luminis voce Verbum factum prodijt: verùm hoc naturæ humidæ astans, eam fovebat; ex humidæ autem naturæ visceribus synceus ac levis ignis prorinus evolans, alta petit, aer quoque levis spiritu parens mediam regionem inter ignem & aquam fortiebatur, terra verò & aqua sic invicem commixta jacebant, ut terræ facies aquâ obruta nusquam pateret. Terra postmodum animantia, quæ intus habuerat, peperit: At Pater omnium intellectus, vita & fulgor existens, hominem sibi similem procreavit & c: Quibus arguit, quòd Deus seu mens divina in unitate sua simplici esset potentia divina, & sic in Deo omnia erant nil nisi verè Deus. Tunc mutavit se in principium Tenebrosum, & tunc omnia nihil aliud erant, quam principium Tenebrosum, quippe cui omnia inerant còplicité, manente tamen Deo, tunc emanatio lucida est facta, qua, fugatis tenebris ex principio Verbum factum est, & tunc omnia nihil erant nisi Verbum, manente tamè principio. Ex verbo omnia procedebant in Spiritum Domini, & tunc erant nihil nisi merus Spiritus Domini & sic in cæteris. Porro etiâ scriptum est in libro Bahir: Nihil est principium, nisi sapientia, hæc cum sit in abyfso tenebrarum retracta & immanens quasi otiosa, vel (ut ajunt) ad nihil respiciens, idcirco dicitur Ain. Nihil. Non ens & non finis, quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate mulctati, de ijs, quæ non apparent haud secus atque de ijs, quæ non sunt, judicamus: At, ubi se ostenderit, quòd sit aliquid & revera subsistat, tunc Aleph tenebrosum in Aleph lucidum convertitur: sive Aleph magnum, quando exire cupit & apparere omnium rerum causa, per Beth proximè sequentem litteram & nominatur **ב** Ab. id est, Pater omnis generationis & productionis, facit enim res omnes. Hæc ille: Vnde liquet, quòd illa digressio sit consensu tam scripturæ sacræ, quàm Philosophi & Cabalistsæ sapientissimorum. Si autem more retrogrado, à circumferentia rerum in centrale earum punctum quasi à terra in summum cælum ascendere velimus, cum homine incipiendum putamus, utpote qui erat ultimus atque infimus scalæ superioris gradus, per quam à cælo in terram demonstratione à priori, & quasi ab Alpha ad Omega descendimus: atque ita demonstratione quasi à posteriori & quasi ab Omega ad Alpha procedemus in hunc modum: Eva, Mater omnium viventium non ex absolutè nihilo facta est, sed essentialiter ex Adamo,

qui dicit: hæc os ex ossibus meis, & caro ex carne mea: & antequam Eva extraheretur ex Adamo, tunc quidem in Adamo nihil erat, nisi ipsissimus Adam, qui erat microcosmus & complicatio totius universi. Adam microcosmus non ex nihilo factus est, id est, non ex seipso, nec per se ipsum, sed ex Macrocosmo, in mundo majori: & antequam extraheretur inque proprium esse veniret, tum ipse in macrocosmo nihil aliud erat, quam ipsissimus macrocosmus seu mundus major. Macrocosmus non ex mere & absolute Nihilo est factus, sed ex aquis superioribus, hoc est ex mundo Angelico extitit, & antequam hoc fieret, mundus major in superioribus aquis nihil aliud erat, nisi ipsissima aqua superiores, vel ipsissimus mundus Angelicus. Mundus Angelicus seu aqua superiores non ex nihilo extiterunt, sed ex spiritu Domini, qui eas ex se ipso effudit & super eas crebatur, & antequam hæc effusio fieret, omnes aqua superiores vel Angelicæ substantiæ in Spiritu Domini nihil aliud erant, nisi ipsissimus spiritus Domini, sine omni distinctione aut multitudine: Spiritus Domini non ex nihilo venit, sed ex ipsissimo verbo ex ore primogeniti prolato, & antequam Spiritus Domini distingueretur seu procederet ex verbo in proprium esse seu personam, tum ipse in filio & cum filio nihil aliud erat, nisi filius sine ulla distinctione aut multitudine. Verbum sive Filius non ex Nihilo venit, hoc est, non ex seipso, sed ex principio juxta illud: Verbum erat in Principio: Et antequam hoc verbum ex principio in propriam personam nasceretur, tunc ipsum verbū in principio nihil aliud erat, nisi principium, in & cum principio essentialiter unum, sine distinctione aut multitudine. Principium verò, in quo erat Verbum non ex nihilo, neque ex seipso ortum est, sed ex Deo: Ex ore enim Altissimi prodijt, & antequam prodiret, tum principium in Deo nihil aliud erat, quam ipsissimus Deus essentialiter, æternaliter & simplicissimè unum & idem sine distinctione. Sic Deus, omnium unitas, omnia ab æterno in se habuit, & ipse, ut est in se unum, ita etiam fuit omnia, ita tamè, ut ipsemet in se manserit absque mutatione aut diminutione sui ipsius. Atque ita omnia ab initio produxit & quodlibet in proprio esse distingxit ipse, nihil negotij habens cum Negativo ullo Nihilo, cujus supra mentionem fecimus, cum ipse in se sit unum, seu unitas illa æterna, omnia còplicité in se comprehendens, & per consequens est fons & origo, à qua omnia tam ævialia & temporalia procedunt & in sua essentia consistunt: Non aliter, quàm omnes numeri Arithmeticæ procedunt seu emanant ab unitate & in unitate comprehenduntur: Nam, utcunque largè se extendit numerus, semper habet unitatem ad ipsum incipiendum, atque ad ipsum pariter concludendum, & rei veritate nihil præter unitatē habet

habet ad partes ipsius interiores constituen-
das. Sed pro meliori vestra instructione per
diligentem in numeros Cossicos inspectionem
observare possitis, quomodo Divina
& centralis atque essentialis hæc unitas om-
nes creaturas tam ante, quam post earum
creationem in se ipsa comprehendat: Nam
scire debemus, quod sit nihil in hoc mun-
do, quod non est aut radix, aut quadratum,
aut Cubus, aut aliqua alia figura existis
composita: Radix repræsentat principium
omnium proportionum sive magnitudi-
num Cossicarum, quadratum designat
figuram simplicem & Spiritualiter Princi-
piatam, quæ creatur seu efficitur ex Radi-
cis multiplicatione; Cubus autem ex qua-
drati seu figuræ principiatæ augmentatio-
ne in sua radice conflatur: Vnde videre li-
cet quod integrum corpus cubicum & con-
sequenter ipsum quadratum in radice con-
tineatur, & in conclusione est nihil aliud,
quam ipsa radix in se & à se ipsa multipli-
cata: Sed, ut ista mea demonstratio prop-
ius adhuc ad intellectus vestri intuitum
accedat, suadeo, naturam & proprietatem
divinæ istius Monadis seu unitatis ac-
curatori paulò diligentia consideretis, ni-
mirum, ut ipsa, in simplici & sincera sua
existentia se habet, tunc ipsam in mundo
typico sine ulla à punctuali seu centrali sua
profunditate egressu, tres prædictas dimen-
siones cossicas in se complicitè, & conse-
quenter omnes alias res, quas jam per crea-
tionem explicitè produxit continere depre-
henderis. Atque hoc lucide per istam Arith-
meticam demonstrationem probatur: Nam
si unitatem in se ipsa & per se ipsam, tan-
quam radicem explicaverimus, nihil præter
se ipsam pro quadrato producer, quod ite-
rum in se ipsa, multiplicando solummodo
se ipsam, loco cubi profertur, nimirum me-
ram unitatem, ita ut radicem, quadratum,
& cubum nihil nisi unum & idem invenie-
tis: Vnde evidens est, quod tametsi habeamus
hic tres unius puncti ramos, qui videntur
in formali sua progressionem differre (in-
telligo radicem, quadratum & cubum) ta-
men in veritate essentiali, non est, nisi ista
realis & radicalis unitas sive identitas, in
qua res omnes manent potentialiter seu
complicitè, idque more abstrusissimo: Et,
ob hanc rationem sapiens ait: Deo omnia

sunt cognita, antequam crearentur. Et Es-
dras: Dei potentia ante omnia creata finis
& initium omnium est. Et Hermes. Ex
uno principio cuncta dependunt, princi-
pium ex uno solo, & principium movetur,
ut rursus extet principium, ipsum tamen
unum præstat, nec recedit ab unitate: Hoc
idem etiam intimare videntur ista Salvato-
ris verba: Ego & Pater unum sumus, Pa-
ter in me & ego in Patre & Pater in me
manens ipse facit omnia. Etiam in hunc
sensum videtur Hermes loqui de Archety-
pa mundi structura, ad cuius imaginem
mundus iste typicus erat formatus: Quare
eum alibi visibilem Dei filium vocat: Mo-
nas (ait) generat Monadem & in se ipsum
reflexit ardorem. Quibus verbis arguere
videtur, mundum Typicum complicitè in
mundo Archetypo (Deo sic volente) fuisse
descriptum, quem tum postea explicitè de-
pinxit. Quibus liquet, quod mundus iste
sit factus ad imaginem mundi Archetypi.
Sed ni aliqui captiosi, in istam meam opi-
nionem invehentes, exceptionem contra
istam meam opinionem caperent, allegan-
tes eam Antiquorum Ecclesiæ, Patrum con-
sensui omnimodè contradicere, ego hoc in
loco nonnullos ipsorum de hac re senten-
tias explicabo. Ait D. Augustinus: Ideæ
sunt formæ æternæ & incommutabiles in
mente divina. Scotus dicit, quod sint res
objectivæ, cognitæ ab intellectu divino:
At nihil est in Deo, quod non est Deus,
quoniam Deitas non est nisi unus idemque
spiritus: Vnde sequitur, quod Ideæ in Deo,
tametsi secundum varia divinitatis placita
sunt plurimæ (nam homo factus est uno
modo, & equus alio &c.) tamen omnia
sunt non nisi unum in Deo, ut D. Augusti-
nus videtur alibi luculentius in his verbis
confirmare. Primus & summus intellectus
est ars quædam Omnipotentis atque Sapien-
tis Dei, plena omnium rationum viventi-
um incommutabilium, & omnes unum in
ea, sicut ipsa unum de uno cum quo unum.
Et alibi ait: Tu es Deus meus & Dominus
omnium, quæ creasti & apud te omnium
stabilium sunt causæ & omnium mutabi-
lium, Apud te immutabiles manent origi-
nes, & omnium rationabilium, & irratio-
nabilium atque temporalium semper vi-
vunt rationes: Et Bætius habet hæc.

Eccles. 23.
4. Esdr. 6.
Pimand. 10

Ioh. 13. 10.

Pimand. 4.

Lib. octing.
quæst. 46. lib.
1. dict. 3.

De Trinit.
lib. 6. cap. ult.

Soliloquio-
rum cap. 31.

lib. 3. de con-
sol.

Tu cuncta superno

Ducis ab exemplo, pulchrum fabricimus ipse.

Mundum mente gerens, similique imagine formas.

Denique Anselmus modum & progres-
sionem cujuslibet rei exemplaris à fonte
Ideali quam doctissimè sic exprimit: For-
ma rei, ait, Artificis est Archetypa & ve-
ritas, & dum à potentia in actum pro-
ducitur motus est, in materia verò jam
producta est similitudo & imago, atque
hac de causa Odo Abbas ille doctissimus
ait: Numerus Ternarius est principale
in animo Conditoris exemplum Conden-
dorum. In quo etiam sensu Hermes loco

antea citato: Monas generat Monadem &
in se ipsam reflexit ardorem, quod unitas
in mundi Idealis sive Archetyfici fabri-
ca emisit verbum, quasi essentiam à se
ipsa genitam, & in unitate ab eo haud
quaquam distinctam, ac tandem reflexit
illum spiritum sapientiæ ab ambobus pro-
cedentem in se ipsam. Hinc filius Syrach:
Fons Sapientiæ verbum Dei in excelsis,
& egressus illius mandata æterna: In
hunc igitur modum erat mundus Arche-

Pimand. 12.

Eccles. 1. 5.

1 tract. de
1. Ternarius

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

typus ante omnia in & ex una eademque Unitate, sed ratione triplici creatus, nimirum per egressionem unius quasi quadratū æternum ab uno, quasi radice æterna, & per regressionem illius emanationis quasi in formam Cubicam, ad rerum omnium Idealium Archetypi complementum, quod tres divinæ in unica effëtia infinita proprietates facile discerni queant, atque etiam ratio, qua omnia mundi typici complicité ante ullam creationem essent in Archetypo idealiter comprehësa. Concludimus igitur, quòd secundum istam imaginem idealem mundus iste Typicus in triplicitate varietatis esset tum postea formatus & proportionaliter adaptatus, nimirum ad divinæ similitudinis exemplar: Nam, ex unitate in divina & abstrusa sua existentia, nimirum, ut in tenebris seu chao potenciali esset originalitèr quo ad nos abscondita, flamma splendidissima formalis essentia Catholica emanabat, & spiritus sapientiæ ab utroque procedens, conjunxit formalem illam emanationē cum materia aquarum potenciali, ita ut horum trium unione, nimirum divinæ lucis, & substantialis materiæ tenebrarum, videlicet aquæ cœli erant prius & Terra & consequenter totus mundus, ut testatur D. Petrus: Sed hæc optimè hisce paucis confirmat Psaltes Regius: Verbo (inquit) Domini firmati sunt cœli, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum: Quo sermone totum aperit: Nam, per Dominum intelligit Patrem, à quo omnia, per Verbum Filium, per quem omnia & spiritum ab ore utriusque mediantem, quòd omnis essentia & virtus seu actus in hoc mundo est derivatus. Concludere igitur possumus, quòd si unitates mundi idealis sint ab unitate unica radicali, quasi filij ab uno Patre extractæ, & ab eadem, quæ est infinita in se, includantur: debet sequi necessario, quòd triplex membrum mundi istius creati debet esse in & ab illa unitate, quatenus mundus Typicus cum suis membris sit ad imaginem & representationem Archetypi effectus, qui est æterna illa monas, in qua sunt omnia, unde haud injuriâ dicitur ab Apostolo omnia in omnibus. Atque iterum: Omnia creantur per ipsum & in ipso & ipse erat ante omnia & omnia in ipso constant. Et alibi: Ex ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia: Vnde haud injuriâ dicitur circumferentia & centrum: Atque centrum omnium, cujus circumferentia est nullibi. Et, ab Apostolo Pater omnium, qui est super omnia & in omnibus. Hinc Rabbi Zoar: Omnia sunt unum respectu Dei, licet varia videantur respectu nostrum. Et Plato ait, quòd non modò omnia sunt in Deo, sed etiam omnia quæ jam existunt, ut pote, quæ (quatenus sunt in Deo & ab eo procedunt) non sunt nisi unica Entitas. Et Hermes in Tabula sua Smaragdina: Vt omnia essent media-tione unius, ita etiam omnia ab ista unica

re adaptatione procedunt. Et Proclus: Vt omnia ab uno sunt derivata, ita quidem cursu continuo ad illam iterum unitatem reverti festinant, cum qua, quòd grandior est concordia, per quam sibi invicem occurrunt, eò plus de ipsa participant. Iterum Plato alibi: Omnia à Deo Altissimo procedunt & summa ope contendunt, ut ad eum revertantur, quoniam in ipso summum ipsorum Solamen, sustentatio & finalis requies consistit. Propter istam ideò rationem Leucippus Philosophus fecit unitatem istam suam summum bonum. His ergo videre licet, quòd Antiqui Philosophi à Biblij sacri Harmonia nullo modo differant. Denique Iob hæc omnia adhuc clarius: Revelat, inquit, Deus fundamenta è tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ubi per fundamenta intelligit aquas, quæ in tenebrosa abyfso continebantur, ex quarum tum postea existentia cœli & terra, & consequenter totus mundus est fabricatus, mediante Verbo prædicto secundum exemplar sive imaginem Archetypi. Quare haud injuria concludere possumus, quòd principia conditione oppositâ, ab una eademque unitate sive Identitate procedant: videlicet ex nihilo quo ad nos, seu tenebris privativis, & quasi ex umbra lethali, mutatione formæ ejusdem identitatis à potentia privativa in actum positivum per emanationem lucis è tenebris. Hinc Salomon: Manus Omnipotentis mundum ex materia informi effecit. Et Iob: Aquilonem extendit Deus super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum, hoc est, super rem inanem & vacuum formâ: Nam per inane, vacuum, & Nihilum intelligit informes illas tenebras & umbram lethalem, de qua mentionem fecit antea, sive materiam informem Salomonis antea citatam, quæ, quandiu erat in potentia divina, erat in debili mortalium sensu merè Nihil, ut dictum est, quatenus nondum erat informata. His ergo manifestè constat, quòd omnia essentialiter in ista radicali unitate æterna comprehendantur, quippe, quæ, ut est una, est etiam infinita, & in eo quod sit tam in suis dimensionibus & essentia, quam potestate seu virtute infinita, necesse habet, ut in se finita omnia contineat: Vnde scripturæ: Ipse est omne in omni: ipse implet omnia & tamen est extra & ultra omnia & in comprehendendo & concludendo omnia, est solummodò in se ipso: & tamen à creaturis suis nunquam absens, quippe quas verbo suo efformavit: & primum voluntate ejus processit verbum ejus Fiat & Factum est.

Iamque quod principium privativum sive tenebras lethales ab infinito omnium rerum centro, cujus circumferentia est nullibi extraximus, nos satis profundè in formalis & vivificæ lucis seu principij activi naturam immergemus, quod ab eadem radice primordiali originem suam duxit, ut hac

2. Petri, 3.
1. 1. 1.

Coloss. 3. 11.
Coloss. 1. 16.
Rom. 11. 36.

Rabbi Zoar.
Plato.

Hermes.
Proclus in
Problemat.
Theol.

Plato.

Leucippus

Sap. 11. 19.
Iob. 26. 7.

ut hac ratione præstantioribus intellectus mei coloribus formam illam essentialem excellentissimam, quæ naturam mundi hu-

midam sive aqueam à profunda tenebrarum captivitate & quasi umbra lethali redemit, faberrimè depingam.

CAPVT. III.

Quomodo amabilis & splendidus amoris Catholici & vivifici Spiritus à fonte totius bonitatis effulserit, tenebrasque litigiosas atque odiosas ab obscuro Chaos sive Abyssu deformis Throno removerit, ut exinde mundus pulcherrimus ex Nihilo actuali ipsius præsentia crearetur & divina ejusdem pulchritudine ornaretur.

Admirabile est & ultra captum humanum, quòd ex unica Unitate in essentia, rami duo, proprietate, more tam opposito inter se differentes excrescerent, nimirum tenebræ, quæ sunt infortunitatis, erroris, deformitatis, contentionis privationis & mortis origo: ac lux, quæ est vehiculum & causa unica informationis, veritatis pulchritudinis, amoris, positionis & vitæ. Non eat pro nihilo, quòd Manichæi tantâ confidentiâ tenerent, quòd duo essent principia coæterna, quorum unum fecerunt Deum, quem luminis principem vitæque & sanctitatis omnisque bonitatis authorem agnoverunt, & diabolum finxerunt alterum, quem tenebrarum principem diciturunt, & originem seu initium contentionis, mortis, ægritudinis & totius mali. Atque diabolum idè ipsi Deo in sua essentia fuisse coæternum existimabant, quoniâ nulla potest esse bonitas, quæ ad suum contrarium, nimirum malitiam non habet relationem: Hac (inquam) ratione volunt, ut Deus malitiei & pravitatis, sic coæternus in sua existentia cum Deo bonitatis: quibus suis imaginationibus non modò diabolum ex creaturarum limbo excludere, sed etiam unitatem ex naturæ limitibus expellere & Diadè sive dualitatem (quæ rei veritate est nihil aliud, quàm unitatum confusio) loco illius erigere atque coronare tentant. Et profecto ille punctus seu hoc dubium tam difficilis videbatur discussionis atque resolutionis, ut nonnulli ex Poëtis & Philosophis sapiëntioribus viderentur ipsis hac in re quodammodo astipulari, uti apparet per quasdam mysticas & allegoricas ipsorum expressiones, quas more ænigmatico: discursibus fabulosis involvebant: Inter quos Poëta Pronapis nomine in suo protocosmo asserit, quòd Demogorgon (per quem intelligit Deorum summum) undique cum Æternitate & Chao rudi fuisset ante omnia stipatus, fingitque, quòd quodam tempore, dum Æternitas in sua majestade maneret, magnum tumultum & commotionem subitò in visceribus Chaos ex ortum animadverteret: Unde, ut ipse ei auxilium in difficili hoc partu præberet, manum suam ad parturientem porrigit & obstetricis officio fungendo, istud subitò parere fecit monstrum quoddam

deforme & tempestuosum, cui nomen ob contentiosam suam conditionem *Litigium* erat inpositum, quòd postquam magnas perturbationes & commotiones in aère excitasset, & alis ambitiosis sursum volare & adversus Demogorgonem suum Creatorem pugnare conaretur, à Demogorgone protinus in abyssum profundum præcipitaretur: At observante ipso, quòd Chaos novo iterum partu laborasset, & quòd in laboribus suis suspiria ferventia cum sudoribus gravibus emisisset, ipse noluit manum suam ab eo remove, quousque secundum edidisset partum, in quo Pan cum tribus suis sororibus, quæ dictæ erant parææ esset natus. Cum verò Demogorgon egregia pulchritudine & forma Panis esset captus ipsum omnium mundanorum negotiorum præsidem & gubernatorem effecit, jussitque tres ipsius sorores, ut more ancillarum & ministrarum fratris sui mandatis obedirèt: sequebatur exinde, quòd Chaos suo onere seu magna illa congerie, seu massa, qua laborabat jam levatæ, Para suum (sic suadente Demogorgone) in suo Throno constitueret: Hæc est fabula illa Parabolica de Demogorgone & Chaos cõmuniter à Poëtis recitata. Allegoria eorù importat, quòd generatio & procreatio omnium ab Altissimo & summo Deo Creatore procederet, quem per Demogorgonem importat, cui Æternitas vinculo indissolubili in unica societate essentiali conjungitur: quoniam ipse est solummodò dicendus æternus, qui est & semper fuit principium, seu prima rerum omnium causa: Et fingunt etiam, quòd Chaos locum tertium in æterna illa societate sibi vendicet, quippe, quòd est (secundum Ovidij relationem) materia seu subiectum illud confusum atque indigestum, ex quo omnia hujus mundi constanter: atque ob istam causam Antiqui tradiderunt, ipsum fuisse Deo coæternum, ut pote, quæ erat rudis illa congeries, ex qua Demogorgon universalium Pater res omnes juxta voluntatem suam creavit seu formavit: & per consequens subiectum sive materiam istam omnium fuisse generalem rerum omnium Matrem existimaverunt, ex qua & super quam Universalis cunctorum Pater: genuit & efformavit res omnes: Unde con-

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

cluserunt, duos fuisse cunctorum genitores Catholicos ab omni awo, quorum unus erat Pater, alter verò Mater. Et tamen in hoc consentire videntur, videlicet, quòd Deus esset causa principalior, voluntque, ipsum Chaos loco socij passivi Demogorgoni inservire, ut ex ea quasi genetrice universali res omnes generet: Et quamvis sapiens & divinus Plato innuere videatur, Chaos ab omni antiquitate socium Dei fuisse, tamen nobis tam ipse, quàm alij similis profunditatis illud à Deo aterna quadam generatione seu productione processisse, ipsumque tum postea ex eo omnia fabricasse intimant. Quocirca concludunt, quòd à Deo procederet Chaos & ab ipso minimè est dividendum, atque etiam ei loco Sodalitatis fœmininæ pro generatione & procreatione inservit: haud aliter, quàm Eva ex Adamo extracta, dicta erat socia & adjutorium ei in generis humani productione: Hæc est tam Philosophantium Ethnicorum, quàm Cabalistarum mysticorum opinio: Sed ad prædictæ allegoriæ explanationem procedam: Manus Demogorgonis importat divinam potentiam, primogenitum & deforme Chaos, nimirum Litigium, significat principem tenebrarum, qui est oppositionis, discordiæ Pater: Unde obe jus ambitiosam adversus lucis & vitæ Dominum rebellionem, in Abyssi tenebrosæ voraginem præcipitabatur: Per secundum ejus partum, qui erat Pan, universam mundi naturam, atque concordem Elementorum dispositionem indigitant: inde arguendo, quòd post maguam illam discordiam seu commotionem & perurbationem, quæ in prima uteri Chaos dilatatione se offerebat concordiam pacificam secundo ejus partu sequeretur, quæ erat tam formosa & acceptabilis Deo in ultimo hoc ejus partu, ac discordia deformis esset ei fœtida, odiosa & ingrata in primo. His ergo videre possitis, quomodo omnia Elementa in principio in confuso Chaos ventre luctarent & contenderent: Tres parvæ seu sorores fatales dictæ Clotho, Lachesis & Atropos, quæ cum Pane erant, denotant tres temporis ordines, nempe præsens, præteritum, futurum: Clothonis curæ tempus præsens committitur, ejusque officium est filium vitæ nere: Lachesis præest tempori futuro, respicit materiam illam, sive Canabaceam sive lineam, quam Clotho aggredditur nere, & Atropos tempus præteritum, quod est irreparabile & irrevocabile importans scindendo filium finit opus. Ego super parabolicam istam relationem infero, quòd tamen Chaos seu tenebrosa Abyssus esset cum Deo & in Deo ante mundi creationem, tamen infinita & sola aterna unitas & essentia radicalis eam creavit & produxit ex se ipsa: Nam illa in sua persona hæc loquitur: Ego Dominus, & non alter est, formans lucem & creans tenebras, faciens pacem & creans malum: Ac si dix-

isset: Ego sum Pater lucis seu fulgentis sapientiæ Spiritus, & ego creavi Tenebrosam Chaos, ex quo tum postea mundi existentiam atque etiam tam discordiam, quam concordiam Elementarem, hoc est, litigium & pacem in hunc mundum introduxi: Ita ut sit evidens, non nisi unicam unitatem æternam esse, quæ in se est mas & fœmina: & omne quod imaginari potest, quæ ex se ipsa & in se ipsa produxit omnia, haud aliter, quam Adam comprehendebat in se Evam, quæ erat tum postea microcosmi mater: Hinc ait Mercurius Trismegistus: Mens autem Deus utriusque sexus fœcunditate plenissimus, vita & lux cum verbo suo alteram mentem peperit. Et scripturæ hoc idem videntur testificari, dicentes: Qui cæteris generationem tribuo, an sterilis ero? Quare manifestum est, quòd ex una eademque unitate radicali æternam existente tam materia, quàm formæ omnium procedunt & quod apparent in respectu earum existentia & progressionum solummodo æviales, hoc est, habentes principia, sed sine fine: ut cunque in essentiali earum radice, nimirum in Deo abstrusissima unitatum unitate, à qua procedunt, sunt æternæ: Ita, ut quemadmodum tenebrosa Abyssus, seu Chaos obscurum, & lucidus informans spiritus, sunt duo principia opposita & ad invicem conditione & proprietate contraria (nam à tenebroso principio discordia, malum, frigus, congelatio, quies, mors, privatio, negatio seu noluntas procedunt: ut è regione ab illo lucido, quod est pulchritudinis & gratiæ typus, lux, concordia, bonitas, calor, rarefactio, motio, vita & positio seu voluntas derivantur) ita etiam ambo hæc sunt non nisi rami generales ab una eademque unitate essentiali assurgentes, qui cum limites sui fontis infiniti excedere nequeant, sunt in eo lux & tenebræ & consequenter nullo modo differunt in sua essentia à radice, à qua scaturiunt, quæ est omnia in omnibus. Hinc ergo Psaltes: Tenebræ sunt ei sicut lux ipse: Nam omnia sunt unum in eo, qui est solummodò unum & idem in se ipso, ex quo per quem & in quo omnia: Nam ejus voluntas & ejus noluntas sunt tantum unum in eo, qui est una simplex Identitas; & quæ est ejus voluntas illa est tam ejus affirmatio, quàm negatio, quæ non sunt nisi unicum bonum in eo, qui est tota bonitas: Et tamen respectu creaturæ, cum ipsius negatio dominatur, ipse lucem vultus sui benigni abscondit, & totum est quasi tenebræ, & tunc operatur privativè, quo ad nos: Nam, ubi abscondit faciem suam, omne videtur deforme, inane & essentiâ & bonitate destitutum. Ecce hic voluntatem negativam seu privativam, quæ rectè nominari potest respectu nostrum ejus noluntas, quia in suo velle respectu sui, videtur nolle, respectu hominum, quibus denegat suam præsentiam: E regione, si ejus affirmatio

Timand.

T61, 138.

Rom. II.

seu positiva proprietates habeat Dominium, tunc emittit nobis lucidam suæ pulchritudinis benignitatem, atque ita spiritus creaturæ ipsius præsentia recreatur, & per consequens ipsius bonitate repletur: Ecce etiam hic voluntatem ejus affirmativam seu positivam, quæ respectu tam Dei, quam nostrum, dicitur voluntas: Sed, ne hoc videatur alicui alienum, observet velim sedulo naturam radij illius mentalis in homine: Nam Deus mentem ei ad ipsum informandum & ratione atque intelligentiâ induendum impertivit: Spiritus (inquit Iob) est in homine, at inspiratio Omnipotentis facit eum intelligere: Et tamen ista unitas essentialis, quæ est imago Dei per duas contrarias proprietates in genere operatur, quarum una est affirmare, dare & concedere petitioni petentis per emanationem quandam amabilem: Ecce hic actum positivum in spiritus humani unitate depictum. Alia est negare & auferre aut se opponere petitioni & desiderio querentis, per privativam quandam ablationem seu recusationem præmij desiderati. Ecce hic est effectum negationis seu voluntatis ex hac parte descriptum; nam radius mentalis non emicat seu emanat petitori, sed in se contrahitur seu reservatur. In his duabus actionibus contrarijs non nisi unicum effectum laudabilem in hac sola unitate observamus: Nam, tametsi concedit mens mea per amicum & misericordem radij mentis emanationem, ita, ut ardeat expectationi petentis: aut si e contra negatur petitio querentis ad magnam ipsius clamorem seu malum, tamen menti cum nolentis, tum volentis, tam affirmatio, quam negatio videntur bonæ, ut pote bona ratione fundatæ: Vnde patet, quod ambæ illæ non sunt mihi nisi unum & idem in effectu, utcumque petenti appareant differre. Pari etiam ratione in æterna & archetypa unitate (quæ & mens divina dicitur, cujus typus & imago est intellectus seu mens humana) actus tam voluntatis, quam noluntatis est unus & idem, & non est, nisi bonitas in ea, quæ est tota & absoluta bonitas, quæ contrarietatem in se non admittit, tametsi creaturæ, quæ subijitur effectibus tam privativæ, quam positivæ voluntatis ejus privativa seu negativa actio videtur mala: ut è contra ejus positiva seu affirmativa emanatio quippe benignitate & amore plena habetur ab eo pro bono & consequenter cum gaudio recipitur: Nonne docemur autoritate sanctâ, quod bonum & malum, vita & mors, paupertas & divitiæ à Deo sunt? Et alibi; quod, Deo abscondente faciem suam à creaturis conturbantur, recipiente spiritum eorum, expirant, emittente spiritum suum recreantur bono. Et alibi: Visitatio tua præservat spiritum meum. Atque iterum: Attolle faciem tuam & emitte lucem supra nos, & efficiet, ut videamus lucem & splendentes efficiet tenebras nostras. Et Prophe-

ta: Tenebras ponam ijs in lucem. Et Iob: Tenebris in die incurrent astuti & quasi in nocte palpabunt in meridie. Et Apostolus: In tenebris est & in tenebris ambulat, qui odit fratrem. Et Propheta: Tenebræ persequentur inimicos Dei. Et Moyses: Deus abscondit faciem suam ab ijs, ut obtingant ijs multa mala & angustia: Et tamen nulla est istarum duarum proprietatum, quæ non est absolute in essentiali & radicali sua unitate bona, utcumque ultima sit privativa, passiva, odiosa, deformis, contentiosa & mortalis creaturæ, quæ eorum sentit & patitur effectus. Nonne scribitur, quod ipse habeat potestatem vitæ & mortis, & quod deducat ad portas mortis & reducat? Et tamen totum efficitur secundum duplicem ejus proprietatem videlicet nolentem & volentem in unitate essentiali, in qua nihil est malum. Vnde sapiens Philosophus à scripturarum sensu in hoc non dissentiens. Non est in monade divina, nisi unum & bonum, in ipso enim factore nihil malum, nihilque turpe. Atque ob istam rationem, quando Iob seipsum sentiret à Deo percussum, idque sine causa & præter justitiæ (ut ei videbatur leges), quatenus pro viro justo æstimabatur, & (ut Textus ait) secundum cor Dei erat: tamen ipse (non obstantibus suis pœnis) pio quodam erga creatorem suum zelo intigatus (utcumque agnovit totum suum malum ei ab aversione faciei Iehovæ evenisse) ait: Et tamen absit à Deo impietas & ab Omnipotente iniquitas &c. Præterea patet cuiquam etiam in Philosophia mediocrer perito, quod Deus tam circa creaturæ corruptionem & privationem, quam generationem & positionem versetur. Et tamen nemo Christianorum ignorare potest, quin utraque istarum proprietatum in unica, syncera essentia sit absolute bona, quatenus ipsa est in bonitate completa, tametsi ex altera parte nihil est magis terribile, timendum, abominabile & perniciosius creaturæ, quam est ipsius in propria mors seu corruptio. Si nos Christiani negaremus proprietatem in divina unitate, tam ad deprivandam creaturæ vitam per contractionem radij sui vitæ in se, quam ad vitam impertiendam per dilatationem radij ejusdem à centro suæ unitatis versus circumferentiam: non sine ratione nos poëtis atque Philosophis Ethnicis iudicio & captu viliores æstimari possumus: ut pote, qui testantur cum sapiente, quod bonum & malum, vita & mors, honestas & paupertas à Deo sint. Quo arguitur, quod ista unica essentialis divinitas operetur proprietate duplici & more opposito in creaturis mundi. Proclus sequendo antiquam Orphei, Hesiodi, Euripidis & Æschyli Theologiam (qui omnia arcana illa quæ dedicerunt à personis in mysterijs Dei profundis, suis historijs fabulis involverunt) proprietates istas in supremo & archetypico Sole sub umbra Solis Typici &

Iob. 9.

Sap. 16. 13.

M. Trifmegist
Pimand. 14.

Iob. 14.

Eccles. 11.

Ecc. 11. 14.
1. 104.
1. 47.1. 18. 29.
1. 2.
1. 1.
1. m. 1.
1. 31. 17.

visibilis agnoscit : Nam ipse & prænomi-
nati Poëtæ mystici, unitatem istam vocant
Apolinæm diurno tempore : Nam præten-
dunt, quòd in positiva & benigna sua na-
tura, quæ manifestatur per vivificantem
ejus in Sole virtutem, ipse componit crea-
turam ex septem partibus (nam numero
quaternario Pythagorici significarunt ma-
teriam Elementarem rerum, utpote quæ
est quadratum, ad radicem duo, qui est nu-
merus imperfectus & proinde designat
materiam; & per ternarium, qui est nume-
rus perfectionis, Hieroglyphicè depingunt
formas rerum, ita ut ex horum numerorum
conjunctione exurgat numerus septena-
rius qui includit perfectum creaturæ com-
plementum, quod in animæ seu formæ &
corporis seu materiæ compositione sive
unionem perficitur. Iterum unitatem hanc
eandem Dionysium nocturno tempore vo-
cant, nimirum in tenebrosa seu privativa
sua proprietate, asserantes, quòd ipsa sub
isto titulo soleat creaturam dominio Apol-
linis seu diurno tempore creatam seu com-
positam in septem partes dilacerare: ita, ut
videantur arguere, quod una eademque
unitas in essentia sit author tam destructio-
nis & corruptionis, quam generationis &
vivificationis: Quare duplicia ei assignant
nomina, non respectu essentia ejus, quæ
est unica, sed ratione proprietatum ipsius,
nimirum ut proprietatem ejusdem essentia
unicam distinguant ab alia per variationem
nominis. Hinc à Cabalitis dicitur in una
sua proprietate, videlicet privativa & te-
nebrosa, Aleph Tenebrosium, nimirum,
quando contrahit radios suos in se seu aver-
tit faciem à creatura : In alia verò ejus pro-
prietate, nimirum positiva & lucida, eam
vocat Aleph lucidum; nimirum quando
emittit benignitatis & pulchritudinis &
vitæ radios. Ex his ergo nobis Christianis
apparet, quòd Ethnici seu Gentiles cum
scripturis sacris agnoverint & scriptis para-
bolicis mandaverint, quòd sit in potestate
unius ejusdemque unitatis radicalis salvare
& destruere, hoc est, vitam dare aut illam
auferre, sive aut velle aut nolle, & (ut ver-
bo dicam) operari omnia in omnibus juxta
placitum suum : Atque ita confirmatum
habetis, quod duo membra naturarum op-
positarum ab unica radice æterna scatu-
riunt, & quod ista membra seu proprietates
essentiales & principales more contra-
rio in mundo agunt, & per consequens ef-
fectus ab invicem differentes producant:
Vnde patet, quòd, cum aquæ, ex quibus
& per quas (teste D. Petro) cæli erant prius
& terra ex tenebrosa abyssu prodierunt &
erant quasi secundus ipsius Chaos partus,
quem Poëtæ fingunt esse Pana sive natu-
ram humidam universalem; Facillimum
erit sapienti Philosopho considerare, quòd
passiva istius mundi portio ad proprietatem
& conditiones tenebrarum instinctu quo-
dam naturali inclinatur, ita, ut si non esset

ratione præsentia formalis hujus mundi
portionis, quæ procedit à lucido spiritu sa-
pientia, quæ (teste sapiente) est vapor vir-
tutis Dei, & sincera emanatio claritatis
omnipotentis, & splendor luminis divini,
& speculum sine macula bonitatis ejus, quæ
dividit aquas in distinctos orbes sive sphæ-
ras & dat pondus aëri & appendit aquas
seu nubes in mensura, facit pluvia statuta
& viam fulgetro Tonitruum; si ipsa (dico) ^{Iob. 26. 7.}
non adesset aquis, easque suâ præsentia &
actu non excitaret, illæ procul dubio sine
ulla differentia in uno statu sine alteratione
permanerent. Est iste spiritus, qui dixit ab ^{Eccles. 3.}
ore Altissimi prodij & rotunditatem cælo-
rum circumvivi solus, in profundo abyssi
ambulavi : Est illa sapientia, inquam, luci-
da, quam (teste Salomone) Jehova posside-
bat in principio viæ suæ ante opera sua, an-
te omne tempus, antequam mundus erat
creatus, quando nullæ essent abyssi, ante-
quam fontes erant creati, aut montes ele-
vati, aut terra ordinata: quando posuit cæ-
los, ibi aderat; quando fortificaret superio-
res aquas, ibi erat, quando mare limitibus
esset terminatum, quando terræ dedit fun-
dationem, ipse aderat ei, tanquam omnia
componens. Denique ab ipso omnia sunt ^{Ioh. 1.}
facta & sine eo nihil est factum : Ita, ut si
non esset per præsentem formalis istius spi-
ritus actionem, materia mundi aquea in sta-
tum deformem suæ matris Chaos reverte-
retur : Nam, quatenus manet in hoc mun-
do, inclinatur ad dispositionem suæ ma-
tris : Est enim passiva, sceminina, frigida
atque etiam est rerum omnium mater, &
in alio respectu, vivifica & splendida unita-
tis æternæ emanatio est masculina, activa,
& Pater rerum omnium, quippe, quæ om-
nia in hoc mundo vivificat : ut ait Aposto-
lus, & juxta prædictorum Poëtarum sen-
tentiam, qui ipsam sub nomine Apollinis
proponunt.

Hoc igitur bene à nobis considerato,
hæc difficile erit ex horum duorum prin-
cipiorum detectione, nimirum lucis & te-
nebrarum ad radicalem veræ Sympathia
& Antipathia cognitionem pertinere :
quoniam evidens est, quòd illud ab amabi-
li, concordanti & vivifico atque appetibili
amore procedit, qui à benigna Creatoris
emanatione procedit, quæ semper cum suo
simili conjungi atque uniri appetit, suum-
que simile præservare per unionem inten-
dit: Hoc à discordanti, privativa & conten-
tiosa illa affectione derivatur, quam tene-
bræ & deformitas filijs lucis & vitæ pa-
riunt : Ex his itaque apparet, quòd, ut an-
tè harum duarum proprietatum differen-
tiam seu effectum unius unitatis separatio-
nem, nempe lucis à tenebris, quæ median-
te verbo seu spiritu divino efficiebatur, om-
nia erant unum & idem sine distinctione
aut differentia : atque hæc unitas seu unum
nullo modo erat inter res creatas numeran-
dum, ita, ut in tali statu lux esset tenebræ,
& tene-

& tenebræ lux, & consequenter harum nulla ab humano captu discernenda, nihil realiter distinguendum, sed omnia erant unum in prima rerum omnium materia, quæ consiltebat in æterna unitate: In Christo, ait Apostolus, omnia sunt condita, per Christum & in eo omnia sunt creata, ipse ante omnia & omnia in ipso constant & cetera, ut in illo respectu, nec erat lux nec tenebræ, nec dies nec nox, nec cælum nec terra, nec Spiritus nec corpus, nec bonum nec malum, nec purum nec impurum, nec generabile nec corruptibile, nec hoc nec illud: & tamen nihilominus omnia ista, sive sint spiritualia sive corporalia, procedebant ab illo subjecto potenciali, quod manebat complicitè in illa infinita unitate, quæ fuit, est & erit omnia in omnibus & super omnia. O admirabilis Dei in operibus suis sapientia! Omnia (dico) ab una sola materia, quæ nihilominus est nihil eorum, quæ facta sunt. Omnia fuerunt abstrusa & abdita, sed secundum dictum Salvatoris nostri: Nihil est tam secretum & occultum, quod non debet manifestari seu revelari: idque mediatione operationis penetrativæ verbi admirabilis Fiat, spagyrica spiritus æterni actione & virtute illud unicum in duo principia conditione contraria dividente, quibus nomina naturis suis convenientia sunt assignata. Nam unum, ut dictum est, lux, atque alterum Tenebræ vocabatur. Primum etiam Diem, & alterum Noctem dicitur, atque ita purum ab impuro separabatur. Hinc ergo erat, quod mundus originaliter in duo regna contraria prædictis duobus ramis ab unitate exurgentibus correspondentia divideretur: Qua quidem relatione facillimum erit enucleare, quid in veritate sit lux & tenebræ, quid dies & nox, quid bonum & malum, quid cælum & quid infernus, quid veritas & quid falsitas, quid humilitas & quid superbia, quid iustitia & quid iniustitia, quid gaudium & quid tristitia & mœror, quid dulce & quid amarum, quid pax & concordia, & quid litigium & concordia, quid actio & passio, quid vita & quid mors, quid generatio & corruptio, quid purum & impurum, quid sanitas & quid morbus, quidque salubre & quid insalubre, quid medicina & quid venenum; ac denique quid amabile, & quid odiosum, & consequenter, quid sit Sympathia & quid Antipathia illa, quæ inter infinitas hujus mundi creaturas dominatur. Quod autem totus mundus & quælibet ejusdem creatura ex hisce duobus conflatur contrariis sive naturis oppositis, testantur non modò Philosophorum Ethnicorum sapientiores, sed etiam Scripturæ sacræ: Nam Heraclitus asserit, omnia in hoc mundo ex lite & concordia componi. Et Empedocles, animam ex Elementis (hoc est, ex spiritu aquo & lite atque amicitia) con-

flari tradit. Et Syriachus adhuc clarius: Gemina sunt omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est. Ecclef. 42. 25.

Denique, ne lector aliquis scrupulosus me pro tam longo sèper bina ista principia contraria, discursu condemnaret, operæpretium existimo, ipsos, qui sunt pietate & judicio præditi, certiores facere, quod exacta illorum cognitio sit haud exigui momenti seu importantiæ, quatenus duo prædicta primordia observantur esse solida ac realia tam universæ Philosophiæ, quàm Theologiæ fundamenta, utpote quorum radix & basis in vera cognitione horum duorum contrariorum sita est: & per consequens, si ipsa non sint bene in primo loco enucleata ac explicata, quomodo tum postea, erit possibile, ut rectè in vera Philosophia pertractentur, aut in ijs sacre scripturæ locis intelligantur, in quibus toties repetuntur? Ad istius autem quæstionis abstrusæ sive ænigmati Sphynghiæ resolutionem atque explicationem quod atinet, videlicet, cur Deus sive Unitas æterna in suo arcano sensu, intentione sive consilio mentali, ex tenebræ abyssi visceribus seu materia informi, idealiter in ipso consistente, contraria ista duo ordinaverit & excitaverit, ad efficiendum, ut, medianibus illis, omnia mundana in mutuam dissonantiam, pugnam & conflictum permanerent: ita, ut nihil inveniatur de bonitate participans, quod suum non habet contrarium, hoc est, de malitia & pravitate non participat: imò verò ipsum summum bonum, videlicet Majestas divina sine suo opposito non existit: Profectò tam occulta est ista cabala, ut à mortali capacitate explicari atque enucleari nequeat, quippe, quæ est mysteriorum divinorum profundissimū, nisi illud nonnullis electis & Theodidactis immediatè à spiritu sapientiæ (qui est solus Mysteriorum talium scrutator & revelator) concedatur, qui spiritus etiam in nobis est, & spirat, ubi & quando vult, & in scripturis multis nominatur nominibus; nimirū dicitur spiritus veritatis, spiritus sanctificationis, spiritus illuminationis, spiritus revelationis, qui erat primus interpretator secretorum divinorum in pagina sacra contentorum: Neque profectò nos decet ex nobismet ipsis, ut inquiramus, cur Deus hoc vel illud fecerit, aut quomodò vel quare illud sic vel sic formaverit: Sed zelosò Christiano convenit, hæc omnia ad illud tempus referre, in quo secretum hoc revelabitur: quod quidem eveniet, cum sigillum septimum aperietur. Tunc enim Mysterium hoc profundum, quod tantæ in mundo contrarietatis causa est, detegetur, & ostendetur ratio finalis; nimirum, cur providentia Dei se ipsam per ista duo principia opposita revelabit. & omnem hujus mundi inimicitiam & discordiam extinguet. Pro finali dissonantiæ seu discordiæ istius termino, Apostolus

illum testatur eventurum, quando Filius regnum Patri tradiderit, & postquam omnem Principatum & Potestatem & Virtutem evacuaverit: tunc enim ipse regnare debet, quousque inimicos suos superaverit, & ultimus ille inimicus, qui destruetur, erit Mors, ita, ut quemadmodum duo contraria ab una unitate procedebant, ita etiam ambo hi ramis dissonantes; is, quasi unitatum confusio in unitatem unicam amabilem & concordantem, in qua nulla est invenienda dissonantia, finaliter reducitur; nempe, cum verba ista Revelationis sunt completa: Ecce omnia nova facio:

Apoc. 1. 21.

Vetera enim transferunt. Sed discursum hunc allateralem relinquendo, ad argumentum meum Sympatheticum & Antipatheticum procedam, in quod, ut majori celeritate & facilitate penetrê, & in actionum ipsarum oppositarum inquisitionem altius me immergam, conveniens erit, ut in primo loco modum & rationem describam, quo mundus ex horum oppositorum participatione & commixtione, lucis scilicet & aquæ, quæ est tenebrarum filia, existit & vivit; & tum postea, quid de anima mundana antiqui Philosophi determinaverint, paucis expediam.

CAPVT. IV.

In quo evidenter tam antiquorum, cum Poëtarum tum Philosophorum sententiâ, quàm sacrarum literarum auctoritate, atque alijs rationibus firmis probatur, quid sit & ex quibus principys componatur mundi anima.

Mihi, in istius de anima Mundi discursus introitu, propositum est, tam antiquorum Cabalistarum, & Rabinorum mysticorum, quàm Philosophorum sapientum opiniones, de isto subjecto, aded à quibusdam mysteriorum tam profundorum imperitis & ignarîs condemnato, & tantâ constantiâ ab alijs, qui oculis sui intellectus lynceis in secreta naturæ viscera penetrarunt, & cum debita reverentia centram & æternam ejusdem agentem sunt contemplati, stabilito atque celebrato, recensere; ac tum postea in animo meo est, concordantiam illam, quæ est inter eorum opiniones & sacrarum literarum sensum sive mentem explicare. aggredior: Cabalistarum est sententia, quod magnus Angelus, quem nomine Mitatron nuncupant (quod nomen interpretantur Donum Dei) est Catholicus ille spiritus, qui universali- ter animat universum mundum: Unde Rabbi Moyfes illum capit pro generali intellectu agente, à quo omnes formæ particulares descendunt. Et volunt, quod ab isto spiritu universali omnes virtutes tam animales & vitales, quàm naturales procedunt, quas etiam Angelos vocant, quorum numerus respectu nostrum infinitus existit. Ex Philosophis Democritus, Orpheus, cum varijs Pythagoreorum, non multum ab ista Rabbinorum & Cabalistarum opinionibus, præterquam in sola nominum varietate differentes, autumaverunt, omnia fuisse Dijs plena, quibus in creaturis divinos attribuerunt honores, eosque (preces & sacrificia ijs offerendo) vario cultu & ceremonijs differentibus adoraverunt, præcunte tamen consideratione & cautela tali, quod hos omnes Deos, unico, seu Iovi, seu potius Ichovæ, unitati æternæ, rerumque omnium Patri referrent. Ista nihilominus eorum intentio, ab ignorantibus malè intellecta, erat præcipua Idololatriæ

Reucl. de art. Cab. lib. 3.

inter Gentiles occasio, ut pote, sub quo prætextu creaturas loco Creatoris, seu divinitatis in creaturis venerabantur. Ob istam ergo rationem Salomon: Vani sunt homines naturâ, in quibus est ignoratio Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur, bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt, neque ex operibus consideratis ipsum opificem agnoverunt, sed creaturam pro creatore receperunt. Similiplanè ratione Platonicæ virtutem illam universalem, qua mediante omnia generantur & præservantur, Animam mundi nuncupaverunt. Hisce etiam ipsorum intentionibus videntur Astrologi Arabici astipulari, quippe, quorum est animus peculiarem rei cuilibet hujus mundi animam à generali isto spiritu Catholico derivatam, assignare. Huic etiam opinioni Mercurius Trismegistus, Theophrastus, Avicenna, Algazel, & alij tam Stoici, quàm Peripatetici, adhærere videntur. Iterum Zoroaster & Heraclitus Ephesius concludunt, quod hæc mundi anima sit immensus ignis invisibilis, ex quo & per cujus actionem omnia generantur, & à potentia in actum producentur. Virgilius, Poëta ille eximius, illam vocat mentem, quæ per artus & compagines mundi transfunditur, qua tota ejus moles abstruso quodam modo agitur. ait enim:

Sap. 13. 1.

Spiritus intus alit, totâque infusa per artus
Mens agitat molem &c:

Marcus Manlius, Boëtius & Augurellus in sententiam Virgilij incidere videntur:

Manlius autem hæc habet:

Hoc opus immensi constructum corpore
mundi

Vis animæ Divina regit &c.

Boëtius etiam ista:

Tu triplicis mediam naturæ cuncta mo-
ventem

Lib. I. Ch. 2.

Connectis animam.

Et Augurellus ait:

Nonnul-

Nonnulli quicquid diffunditur undique cœli,
 Aëraque & terras & lati marmoris æquor,
 Intus agi referunt animâ, qua vivere mundum
 Cuncta putant, ipsumque hac mundum ducere vitam:
 Ast animæ quoniam nil non est corporis expers,
 Mundus at & mundi partes quoque corpore constant
 Spiritus hic intermedius fit, quem neque corpus
 Aut animam dicunt, sed eum, qui solus utroque
 Participans in idem simul hæc extrema reducunt, &c.

Alchimistarum atque etiam Philosophorum sapientiores faciunt animam istam infinitam quandam naturam seu virtutem, quæ in omnibus similia ex similibus procreare solet: Nam natura ista generat omnia, eaque multiplicat, nutrit & sustentat: vocant etiam ligamentum Elementorum quo ipsa utcumque inter se concordantiâ symphonicâ, harmoniæ pacificæ nexu ligantur. Denique Rabbinæ Mystici affirmant, quod iste ignis occultus, sit ille Domini Spiritus sive amor igneus, qui quando movebatur super aquas, ipsis igneam quandam virtutem Harmonicam impertivit, sine cujus præsentia & assistentia seu calore benedictio & vivifico nihil ex ijs potest generari aut multiplicari.

Ex his ergo colligere potestis, veterum cum Cabalistarum tum Philosophorum & Poëtarum de anima mundi intentiones, quæ non sunt tam impiæ & profanæ, ac nonnulli istius nostræ ætatis Christiani, magis superstitiosè zelosi, quam intelligenter docti existimant, si res rectè, pro ut est: consideretur & cum sacrarum literarum sensu conferatur: Moyses ergo habet, quod Spiritus Domini ferebatur super aquas (& Augustinus addit) igneum ijs vigorem impertiens. Iam verò, ut vidimus, quod homo, qui vocatur Microcosmus, ex anima & corpore componatur, quorū anima ejus pro ejus cœlo seu parte spiritali vel aquis superioribus; corpus verò cum humoribus ejusdem & quasi aquis inferioribus, quarum basis est terra, haud injuria, atque quod ambæ hæ partes sunt informatæ, unitæ & vivificatæ à spiritu illo vitæ, quem Deus ijs inspiravit: Ita observamus, quod cœlum, sive spiritalis humida natura macrocosmi æterna emanatione seu spiritu sapientiæ divino, animetur & vivificetur: Et quemadmodum sit facillimum discernere, quod cœli macrocosmici sunt duplices, ut pote, quorum inferiores, quos Elementa vocant ex aquis inferioribus existunt; illi verò superiores, quos athera dicunt ex aquis superioribus seu spiritalibus constant: Haud aliter in mundo minori seu microcosmo nimirum homine, cœlestis spiritus receptaculum dignoscitur esse aër: Vnde medici ratione istius differentiæ distinguunt inter vitales seu athereos spiritus & naturales seu Elementares: ita etiam considerare debemus, quod materialis humidus spiritus

cœlorum in utroque mundo est in se mortuus, sed respectu cœlestis emanationis, quæ ijs inest, eosque informat & vivificat, dicuntur vivere, movere: & sunt vel tenuiores vel densiores, prout vel majorem vel minorem spiritus informantis portionem seu præsentiam, quam Deus ijs assignavit in se habent: Nam, quo magis vel minus abundat spiritus ille vivificans in ista aëris regione, eo est ipsa tenuior, purior, activior seu agilior ac dignior. Iob ait: Sapientia aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura: Fecit terram in fortitudine sua & præparavit orbem in sapientia sua: & prudentiâ suâ appendit Aquilonem super inane & suspendit terram super nihilum in cœlorum structura, & cum Deus strueret fundamenta terræ, ipsa aderat cuncta componens. Atque iterum sapientia dicit: Ex ore Altissimi prodij primogenita ante omnem creaturâ, in initio ante seculum creatus sum, usque ad futurum seculum non desinam, habitatione sancta coram ipso administravi: In cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens, & sicut nebula texi omnem terram: in altissimis habitavi, & Thronus meus in columna nubis, cœli gyrum circumivi sola, profundum abyssi penetravi, in fluctibus maris ambulavi & in omni terra steti. Feci Arcturum & Orionem, converti in mane tenebras, diem in noctem mutavi, vocavi aquas maris, effudi eas super terræ faciem; cœlos denique mediante spiritu meo ornavit Deus: Converti cœlum in gyro in locum suum uno die, omniaque numero pondere & mensura disposui & temperavi &c: Quibus testimonijs, & permultis alijs, quæ produci possunt, lucidè apparet, quod omnes in mundo mutationes, alterationes, actiones, ornamenta pulchritudinis, motiones, numeri, pondera, mensuræ & consequenter omnes illæ operationes & diversitates, quæ fiunt in generali homogenea aquarum massa efficiuntur ab isto divino spiritu, cujus radix est verbum, quippe qui solus teste D. Paulo operatur omnia in omnibus. Hinc Propheta regius: Operatur Deus mirabilia, & ampla sunt, quæ omnia fecisti in sapientia. Atque iterum: Verbo Domini firmati sunt cœli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum: Quæ quidem verba inferre videntur non modò materialem mundi substantiâ, quæ per vocabulum cœli innotescit, sed

Iob. 28.
 I. salm. 14. 7.
 Proverb. 3.

Eccles. 24.

Amos. 1.
 Esier. 4.
 Ierem. 51.
 Iob. 26.

I. Cor. 12.
 I. salm. 103.
 24.
 I. salm. 33. 6.

etiam ejus formam inactuantem ac agentē, videlicet principium omnia vivificans, quod arguitur per Verbum & Spiritum, à quibus aquæ prius receperunt suam originem ac tum postea ex aquis istis Catholicis cœli & terra erat numero, pondere & mensura ordinata, hoc est, per Spagyricam Verbi virtutem in orbis differentes distincta, juxta illud D. Petri: Cœli erant prius & terra de aquis & per aquas consistentes Verbo Dei. Ac si quis diceret, quod postquam Spiritus Domini ex tenebrosa Abyssu emerisset (nam, teste D. Iohanne, verbum erat in principio) & actum atque formam & nomen aquis dedisset, ille Spiritus Domini revelaret & operaretur explicitè, & particulariter illud totum, quod Chaos seu Tenebrosa Abyssus generaliter comprehendebat in se complicitè & more confuso. Quare, postquam ipse universalem rerum materiam revelasset, quæ erat aqua; illam paulatim & gradatim anatomizavit, secretam ejusdem medullam meatusque occultos penetrando, illud jam manifestavit, quod ab omni æternitate esset in potentia Divina occultatum: & primum substantia & existentia mundi ex ea in genere est producta: Manus Omnipotentis (ait Textus) mundum ex materia informi effecit: tunc aquea & humida illa substantia dividebatur in cœlum & terram, distinguendo nimirum aquas ab aquis virtute ejusdem spiritus: In habitatione sancta (ait Sapiens) coram ipso ministravi. Et alibi: Sapiëntia apud eum fuit cuncta componens. Sed hoc luculenter ex isto Mercurij Trimegisti sermone indicatur: Ex luminis (inquit) voce verbum factum prodit, verum hoc naturæ humidæ astans, eam fovebat: Ex humidæ autem naturæ visceribus syncerus & levis ignis protinus evolans alta petit, aër quoque levis spiritus parens in mediam regionem inter aquam & ignem sortiebatur; terra verò & aqua sic invicè commixta jacebant, ut terræ facies obruta nusquam appareret &c: Quibus evidenter probatur, quod tenuis ista aqua spiritalis seu natura humida non sit magis anima orbata, quam spiritus humanus vivificante vitæ actu sit destitutus. Nam, ut in anima cujuscumque creaturæ viventis duo sunt præcipuè requirenda, nimirum agens & patiens, ita, ubi unum ex istis deest, ibi nulla potest anima creata existere, quippe, quod mundi anima esset sola inspiratio Dei sine vehiculo humidi Spiritus creati, quod est materia cœli, tunc illa mundi vita foret simplex Identitas & unius ejusdemque proprietatis; & consequenter, nulla foret actio in mundo varietas aut contractio & dilatatio rerum in Systole & Diastole, & tunc sequeretur, quod nec actio nec passio animæ inesset. Nam sine natura passiva virtus activa consistere nequit, ut è diverso sine motu activo passivum esse non potest. Chaos (uti dictum est) erat loco foemini

seu passivi ad actum Demogorgonis sive Dei: Pariter actus seu forma, quæ procedit à divinæ lucis emanatione seu effluxu est masculinus actionis fons & scaturigo, ut & aquæ, quæ à Chaos ventre sunt fortitæ, sunt passionis subjectum. Hinc ergo de facili est colligendum in primis, quid sit anima mundi, & per consequens ex quot & quibus partibus consistat. nam considerare debemus, quod, ut quælibet creatura habet suum internum & externum: ita quidem oportet, ut nos in primis animæ mundanæ internum & externum, quatenus ipsa est creatura, inquiramus: atque iterum, quod sit creatura, in eo declaratur, quia non est Identitas, sed alteritas, qualis est existentia Angelica. Nam si esset Identitas, nulla foret inter ipsam & divinam unitatem differentia, & consequenter, creationis actum, utpote æterna, non admitteret. Iam verò quod ista anima sit alteritas, & consequenter creata, ex eo constat, quatenus ex duobus juxta Angeli consistentiam conflatur; utpote, cujus internum est lux seu flamma illa vivificativa, quæ immediatè procedit à lucida & splendida spiritus æterni emissionem, ut ejus externum est Spiritus avialis creatus seu purior & limpidior aquarum superiorum substantia, quæ creatur, & animatur ab actu seu virtute Spiritus Divini: Et, quoniam natura ignis vitæ essentialissimi & nunquam morituri dicitur esse ubique & in omni loco mundi: Nam, Scripturæ dicunt, quod Christus impleat omnia; & quod sit omnia in omnibus: Et quod Spiritus Dei sit in cœlo, in inferno, in extremis maris, in nocte & tenebris &c: & quod sapientiam suam effuderit Deus super omnia opera sua: & quod Spiritus Dei incorruptibilis in sit omni re: Et, quod cœlum sit ei sedes & terra scabellum pedum ipsius. Et, quod Spiritus sapientiæ impleat orbem: quatenus, inquam, est in omni mundi particula & in universo ipsius spiritu, ita, ut jam propter ipsius præsentiam dignitate plenus est ille, qui antea erat vilis & deformis: Certum est, quod sit iste solus spiritus increatus, æternus & centralis in suo externo spiritu mundi creato, qui facit mundum vivere, atque idè Spiritus iste Angelicus seu alteritas ista est dicta mundi anima: Quoniam est Catholicus seu generalis ille mundi Spiritus, purissimo & lucido aquarum superiorum amictu ornatus, atque ab origine animatus, qui vivificat omnia. Hinc ergo quæstio illa toties inter Peripateticos agitata, & tanta ingenij exilitate resaluta, potest solida istiusmodi speculatione plenè enucleari atque resolvi: Nimirum, quæ nam sit inter animam, mentem divinam atque spiritum differentia: Cum sit evidens, quod mens in stricta sua significatione particulariter considerata pro nudo æternæ emanationis ab unitate radio accipitur per se, hoc est, simplici sua natura

2. Pet. 3.

Sap. II. 18.

Eccles. 24.
Proverb. 9.

Finand. I.

Ephes. 4.
Coloss. 3. 11
Psal. 139. 7
Eccles. 1.
Sap. 12. 1.
1. Cor. 6. 1.
Sap. 1.

fua natura (nullo ad mixtionem respectu habito): At si Catholicè consideretur, pro universalì Spiritus Divini à fonte unitatis effluxu capitur, quem ad spiritum seu naturam humidam mundi universalem informandum seu creandum emisit Creator. Sic Mercurius Trismegistus vocavit Pimandrum, id est, Deum Creatorem mentem divinam, à qua omnia sunt facta, ut in sermone ejus primo denotatur: Hæc erat forma Dei in homine, qua mediante Apostolus dicit, non fuisse rapinam arbitratam se esse æqualem Deo; cujus ratione dicitur alibi, templum Spiritus sancti & membra Christi: at verò spiritus in genuina & stricta sua significatione est internus ille mundi spiritus creatus, seu subtilis & spiritualis aquarum superiorum substantia simpliciter & in se considerata, quæ à mente illa Divina ab illa Archetypica emanatione seu Spiritu Domini, qui ferebatur super aquas, informatur, animatur & illuminatur. Denique animam in puro & integro suo sensu vocamus eam unionem seu mixtionem, quæ facta est inter effluxum illum æternum ac subtilissimum mundi spiritum ipsius præsentiam creatum: Ita, ut ex istis discernere possimus imprimis quid sit forma informans seu natura naturans, de quibus tot cecinere Peripatetici etiam in tenebris palpantes & rei tam profundæ penitus ignari: & quid forma informata seu natura naturata. Nam liquet ex prædictis, naturam naturantem fuisse mentalem istam ab unitate æterna emanationem seu effluxum omnia creantem seu informantem sua præsentia, juxta illud: Misit spiritum suum & creavit omnia. Forma informata seu natura naturata est lux creata seu purus mundi Spiritus præsentiam mentis Divinæ informatus: ita, ut quemadmodum divinitas in homine dicitur Verbum incarnatum seu veste carnea indutum: ita quidem Spiritus Divinus spiritum creatum, quasi veste induens potest optimè ad verba ista Platidis referri, Amictus lumine quasi vestimento. Inveniemus ergo in eodem Exodi capite, quòd organum spirituale, in quo Spiritus Dei operatur & residet, quandoque dicitur Angelus, nimirum quatenus est alteritas, hoc est, respectu ipsius externi. Atque iterum ibidem, Ichova quandoque dicitur, videlicet ratione formæ æternæ seu identitatis illius puræ, quæ agit & operatur in eo. Et alibi dicitur, quòd Angelus præcederet Israëlitis in columna nubis diurno tempore & in columna ignis nocturno. Atque iterum dicitur in eadem Historia, quòd Ichova eos in eodem ordine & modo præcederet. Et sapiens dicit: Fuit sapientia Ijs regumentum interdiu & lux stellaris noctu. Atque hujus rei ratio alibi sic exprimitur: Noli (ait Textus) exacerbare Angelum meum, quem mitto ante vos, quia non feret defe-

ctionem vestram, quoniam nomen meum est in eo &c: ubi per nomen ejus intelligit Verbum seu Spiritum divinum in externo Angelico, quod illud inspirat & animat, ut ex loco præcedenti Sap. 10. 17. apparet. Quòd autem mens divina, quæ suo actu vivificat mundum, ut sumitur simpliciter, sit effluxus absolutus mentis seu unitatis æternæ in spiritum mundanum, ex isto Textu colligimus: Animam & spiritum dividit & discernit sermo Dei vivus: Vbi per sermonem seu verbum intelligitur radius mentalis, & per spiritum intenditur natura mundi humida & passiva, quæ præsentia verbi seu radij mentalis existit; cujus ablatione annihilatur anima creaturæ per disjunctionem partium illius. De spiritus illius mentalis ablatione & adhibitione ab anima creaturæ: hæc dicit David: Deo recipiente spiritum suum à creaturis expirant; emittente spiritum, recreantur bono &c: Quibus tam animæ ex spiritus mundani cum illo divino unione creatio, quàm spiritus Divini à spiritu mundano divisio & separatio arguitur. At jam istud totum definitionibus animæ in genere nonnullis quorundam Ecclesiæ Patrum atque Philosophorum cum Christianorum tum Gentilium, tum quatenus relationem habet ad corpus aliquod, quàm ut consideratur simpliciter in se & in conditione sua separata ostendam: Damascenus ait: quòd anima sit substantia spiritualis, à divinis fontibus emanans, simplex, indissolubilis, immortalis, libera, incorporea & indivisibilis quantitate, figura, pondere & colore carens. Cui etiam astipulatur D. Bernardus. Et Augustinus eam definit in hunc modum: Est mens divina omnia intelligens, omnibusque se assimilans. Atque ob istam etiam rationem Philosophi nonnulli volunt, quòd ad similitudinem spiritus sapientiæ sit efformata, qui cognoscitur esse imago Dei: quoniam secum portat, & in se continet cujuslibet rei similitudinem: ab ipsis ergo definitur cujuslibet rei similitudo: unde virtutem in se habet omnia comprehendendi. Iterum omni rei assimilatur, quatenus est unum in omnibus. Sunt etiam ex Philosophis Mysticis, qui animæ humanæ naturam plenius in ista definitione concludunt: Anima est lux quædam divina ad imaginem Verbi, causæ causarum, primi exemplaris, creata, substantia Dei, si gilloque figurata, cujus Character est verbum æternum. Alij eam definiunt sic: Est res incorporea omni decore adornata, sancta Trinitati assimilata, æternæ gloriæ adæquata; vel sic: Est spiritus intellectualis semper vivens, semper in motu. Et secundum sui operis officium varijs nuncupatur nominibus: Dicitur vita, dum vegetat; Spiritus, dum contemplatur; sensus, dum sentit; animus, dum sapit; mens, dum intelligit; ratio, dum discernit; memoria, dum recordatur; dum vult, voluntas:

m. I.

1 lip. 2. 6.

lib. 16. 17.

L 142.

od. 3.

10. 17. 7.

od. 23. 20.

Hebr. 4.

Psal. 104. 29. 30.

Damascenus.

Bernardus Augustinus.

Sap. 7.

Agrip. lib. 3. cap. 37.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

At ista omnia non sunt nisi una essentia, sed proprietate diversa &c: ubi eam mentem & spiritum non secundum essentiam, sed respectu proprietatum operandi: Ego verò eos tetigi quasi partes animæ constituentes: Sciatís autem velim, definitiones has posteriores ei assignari, quatenus cum corpore conversatur. Iam verò si more debito istas omnes descriptiones de essentia & proprietatibus animæ, tam in ipsius libertate, quam tempore incarcerationis in corpore humano examinaverimus, invenimus quidem, quòd à prædicta mea intentione nullatenus discrepare videntur: Nam, primùm probatur, quòd sit divinitatis seu emanationis divinæ soboles, & tunc quòd habeat pro suo externo subtilissimum spiritum mundi creatum, quæ mixtio facit eam alteritatem, seu ex duobus compositam, videlicet ex lucida externi fontis emissione & spiritu mundano, atque idè in prædictis definitionibus dicitur respectu sui interni, nimirum in prima definitione substantia spiritualis à divino fonte emanans: in secunda mens divina: in tertia imago seu similitudo divinæ sapientiæ: in quarta lux divina secundum imaginem verbi, & substantiam Dei, cujus Character est Verbum: in quinta similitudo sanctæ Trinitatis, cœquata gloriæ divinæ: Quòd autem ista divinitas participet cum spiritu mundano, apparet ex definitione sexta & septima, in quibus (respectu suæ substantiæ externæ) dicitur spiritus, qui spirat in corpore & est vehiculum formalis actus, qui est effectus virtutis radij divini. Vnio igitur spiritus mundani cum mente divina constituit animam, ita, ut anima includit mentem & spiritum; quorum illa est increata; hic creatus, quasi internum & externum unius alteritatis seu compositionis Angelicæ. His igitur in primo loco consideratis, prædictas Philosophorum & Cabalistarum opiniones per testimonia sancta confirmare aggrediar. Et primùm cum magno Cabalistarum Angelo Mitatron, quasi dono Dei exordiar, quem dicunt esse Catholicum intellectualem agentem, à quo omnes particulares formæ descendunt. Apostolus ait, quòd ipse vivificat omnia. Et Salomon: Quòd Spiritus Sapientiæ sit arbor vitæ & fons atque origo vitæ: Et si iste spiritus sit fons vitæ, tunc respiciatis velim ista filij Syrach: Deus effudit sapientiam super omnia opera sua & super omnem carnem secundum datum suum: atque hic erat Catholicus & Angelicus iste spiritus, quem Deus, quasi nuntium spiritualem ex se ipso in forma emanationis emisit, ad movendum super aquas eosque informandas & vivificandas, non modò generaliter in majori mundo, sed etiam in qualibet ejusdem particula: Atque ista emanatio erat in verbo Domini, à quo omnia sunt facta & vivificata, utpote in quo erat vita, teste D. Iohanne. Hinc ait Apostolus: Christus im-

plet omnia, & est omnia in omnibus: & in principio fecit cœlum & terram & omnia: eaque verbo virtutis suæ portat. Hoc verbo Domini cœli fuerunt firmati & virtute spiritus ab utrisque procedentis omnes cœlorum & consequenter munditotius virtutes, & per consequens mediantibus ijs mundi vita, actus & præservatio est orta: Vnde concludit D. Paulus, quòd Deus non aliquo indigens dat vitam, inspirationem & omnia: & quilibet Philosophiæ peritus agnoscat, animam nihil esse aliud, quam illud, quòd tam corpus, quam spiritum animat sive vivificat: Cur igitur dubio ulteriori moveamur, an spiritus divinus Catholicus, qui implet omnia & omnia in omnibus operatur, sit fons & origo atque caput vitæ ac animæ mundanæ, qua vivit, movetur & existit: & per consequens essentialis vita & centralis & mentalis forma sive anima mundi, cujus vehiculum seu amictus est spiritus Catholicus mundi tenuissimus, quem movet & excitat haud aliter, quam corpus ab ipsa anima movetur & exagitur, vel, ut spiritus vitæ à Deo Adamo inspiratus movetur, & exagitur mediante organo subtili aëreo in corpore ipsius? Quid? Existente æternus & vivificans sapientiæ spiritus, qui dicitur implere omnia & ubique ad esse, & in se habere Catholici & primitivi creati Angeli naturam: Nam (teste Sapiente) prior omnium creata erat sapientia: existitne, cum sit Catholica mundi anima seu vita omnium, quatenus est emanatio claritatis omnipotentis & splendor claritatis æternæ, & speculum sine macula Majestatis Dei & imago bonitatis ipsius, qui est unicus, simplex, subtilis, permanens in se ipso & magis penetrans & mobilis omnium rerum (quæ omnes proprietates Angelo à D. Dionysio & à Patribus antea allegatis animæ in abstruso assignantur) existitne, inquam, in omnibus, & cœlestem mundi utriusque spiritum nimirum majoris & minoris implebit, & nonne in ijs actus sui vivificantis & multiplicantis effectus producet? Anne manebit in creatura otiosus & vacans? Anne spiritum suum agilem & vivacem in mundum mitteret, ut quiesceret, & activa sua functione abstineret? Non certè: Nam Pater operatur in ipsum secundum suam voluntatem ordinando, & ipse voluntatem ejus in creaturæ spiritu, quem inhabitat, accomplet, ordinata sui Patris exequendo: A Deo Patre, ait Apostolus, omnia per Iesum Christum Dominum nostrum. Hinc Iudith: Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & facta sunt, misisti spiritum & creata sunt. Ita, ut magnus mundus cum homine gloriari queat, quòd ad imaginem Archetypi sive Dei Creatoris esset factus, & quòd in eo vivat, moveatur & existat, secundum illud Apostoli ad hominem, qui est mundus minor. Videtis ergo ex his, quòd Mitatron seu Donum Dei Cabalistarum, quem

Ephes. 4.
Coloss. 3.
Heb. 1.

Psal. 33.

Act. 17.

Sap. 1.
Sap. 12.
Eccles. 1.

Sap. 7.

I. Tim. 6. 13.
I roverb. 3.

Eccles. 1. 9.

I. Cor.

Iudith. 16.

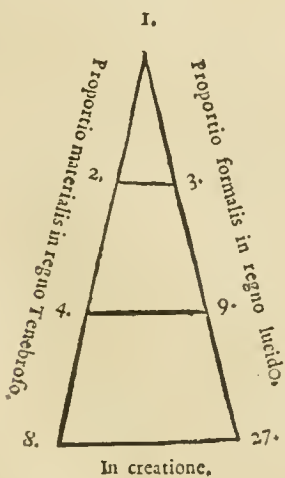
Act. 17.

Ioh. 1.

pro intel.

pro intellectu agente Catholico habent, est nihil aliud, quàm univèrsus ille sapientia spiritus, quem Deus à Throno suo, vel, ut alibi habetur, ab ore ejus, tanquam maximum erga mundum utrumque sui amoris & benignitatis argumentum & donum emisit; ut pote, cujus præsentia ejus substantia ex nihilo deveniunt aquæ, & illæ aquæ à deformitate & non existentia reducuntur in actum & pulchritudinem vivam, ijsque vita & existentia explicitè attribuantur, quæ antea erant complicitè in tenebrosa quasi mortis umbra inclusæ; intelligo ex deformi Chaos, seu Tenebrosa Abyſſo, in formâ jucundâ ex somno lethali & quiete quasi tenebrosa in vivâ actione & motionem & ab obscuritate in lucè producuntur. Atque iste utriusque mundo benefactor, dictus est meritò Mitatron, seu Dominum Dei Catholicum, ut pote mediante quo univèrsum nihilum deforme univèrsale aliquid speciosum redditur. Sed, ut melius possim vobis naturam Angelicam istius supremæ intelligentiæ dictæ Mitatron, & consequenter mundi animam, demonstratione Philosophica indicare, velim in primo loco modum, intelligatis, per què Philosophi antiqui ac potissimum Platonici suam mundi & spiritus ejusdem harmoniam demonstrant: Heptachordum, quod Plato invenit, & ad animam mundi probandam adaptavit, ex septem Chordis sive proprietatibus partim paribus, partim imparibus consistebat: Nimirum 1. 2. 3. 4. 8. 9. 27. Quas quidem proportionès tametsi Proclus & Porphyrius in unica linea descriperunt: nihilominus mihi videtur, quòd Adrastus & Calcidius illas magis propriè lateribus Pyramidis seu Trianguli adpârunt in istum modum.

In cujus Pyramidis cono seu summitate 1. exprimitur, quæ unitas, quatenus ex uno latere participat cum materiali existentia, nimirum cum 2. 3. & 4. & ex alio latere cum emanatione formali commercium habet, evidens est, quòd iste punctus seu 1, unitas, à qua ambæ hæc lineæ differentes procedunt, est fons & origo tam

materiae, quàm formæ: Vnde est tam Synesij, quàm aliorum Theosoporum opinio à sensu scripturarum minimè discedens, quòd Deus sit omne, quod est; quippe à quo, per quem & in quo sunt omnia: quòd fit mas & fœmina, vel (ut Mercurius Trismegistus habet) utriusque sexus fœcundissimus, quòd sit potentia & actus, quòd sit forma & materia: Imò verò, ait, nihil est, quod ipse non existit. Sed hoc totum (ut diximus) cum harmonia sacrarum literarum convenit; ut pote, quæ agnoscunt, Deum esse omnia in omnibus & super omnia: & quòd in ipso omnia consistunt, & quòd ex ipso, per ipsum, & in ipso omnia. Sex aliæ figuræ correspondent inter se directè se ipsas à latere materiali ad illud formale respicientes: nimirum numeri in regno materiali pares, illos regni formalis impares, ipsis proportionaliter convenientes, intuentur: Nempe 2. respicit 3. & 4. intuetur 9. & 8. 27. Quibus equidem correspondentijs species omnium creaturarum cum suis Harmonijs vivaciter exprimuntur, & in prima serie gradum illum Harmonicum animæ mundi, qui erat in principio & in eodem statu adhuc permanet, more quasi Hieroglyphico designat. Nam, inprimis secundum Archetypi exemplar, ab (1) uno sortita sunt (2) duo, qui numerus à Pythagoricis unitatum confusio dictatur; atque ob hanc causam est radicalis & incipiens imperfectionis numerus, qui respectu suæ confusiois & imperfectionis est in eadem relatione ad unitatem, à qua ortum suum habet, ac lucida aeterna unitas est ad tenebrosam Abyſſum sive informe Chaos, quod à Poëta dicitur rudis indigestaque moles. & quàm rectissimè dicitur imperfectus numerus: quoniam lucis aeternitas effluxus, qui est omnis perfectio, illū quasi aquas in potentia nondum sua præsentia fecisset perfectum: Et, obitam rationem materia aquea, quæ ex Chaos est extracta, est per se confusa, imperfecta: haud aliter, quàm numerus binarius (2) æstimatur respectu Ternarij (3) imperfectus, & non nisi unitatum confusio, quoniam omnis perfectio consistit in tribus terminis; videlicet principio, medio & fine, ita, ut, si eligatis unam unitatem ex 2. pro principio & aliam pro medio, nihil relinquitur pro fine, & per consequens deest ipsi perfectio: Si ponatis unitatè pro principio, & aliam pro fine, tunc ad sunt duo extrema, sed deest illi unitas pro medio: si unam unitatem pro medio & aliam pro fine assignaveris, tunc deerit principium. Quare sequitur, quòd iste numerus sit in se imperfectus, & consequenter aquæ per se sunt imperfectæ, ut pote in quarum constitutione natura abyſſi Tenebrosæ, seu matris & naturæ humidæ adest; sed deest formalis illa unitas, quæ in se, quasi in Pyramidis sive Trianguli Isoscelis cono adhuc se continet. Pariformiter, si unitas actua-

tem suum effluxum, ut perpulchram & splendendam vitæ unitatē non emisisset, numerus 2, seu deformes aquæ, in ventre Chaos in suo obtuso, confuso aut imperfecto statu mansisset, hoc est, sine forma alicujus rei perfectæ: nempe, Nihil aut aliquid in sola potentia; ita ut materia seu aqua Catholica, antequam ab unitate lucida (quæ tertiam facit unitatem) erat informata, esset planè vacua & inanis: quatenus ei deerat Vnitatis informantis præsentia, mediante qua vacui & inanitatis indispositionem deponit & pulchritudinem plenitudinis induit: ita, ut ejus vacuitas mutatur in plenitudinem, ejus potentia in actum, ejus tenebræ in lucē & ejus deformitas in lympidam, spetiosam & vivificam pulchritudinem: ac denique ejus imperfectio in perfectionem est mutata. Atque hinc dictum est, quòd Deus vidit, quòd creatura ista esset bona, hoc est, impleta erat vivificâ divinitatis essentia, quæ est absolutè & tantummodò bona. Hac igitur ratione, nimirum additione formalis unitatis, numerus confusionis & imperfectionis, quæ erat in materiali dualitate cum Chao (quod est materiæ mater) Symbolizante, in mundi lucem editur & producit perfectio seu numerus Ternarius. Nam unitas illa formalis animando & induendo aquas superiores facit primariam, perfectam & dignissimam mixtionis speciem, uniendo scilicet unitatem mentalis lucis & cœlestem spiritum in Angelica essentia, quæ tum potèa traditur omnia mundana animare atque informare. Atque formalis ista unio significatur Symbolicè per 3. seu numerum Ternarium, qui ob istam rationem dicitur perfectionis, & numerus animæ seu radicalis numerus formæ in cursu naturæ. Hinc ergo est, quòd Platonici & Pythagorici expriment materiam, quæ est imperfecta in se paribus sive imperfectis numeris & quemadmodum in mundo Archetypop per 1. 2. & 3. in forma sacræ Trinitatis designato, non apparent nisi tres Ideales dimensiones in unica divina sive æterna natura & essentia, quæ in modo suæ progressionis designant in arte Cosmica radicem, quadratum & Cubum, quæ important animam supremam & spiritum & corpus mundi idealiter in Archetypo depictum: Et liquet, quòd ista tria videntur ab unica 1. seu unitate exurgere: Nam multiplicando 1. per 1. producit 1. & se ipsam, quæ sunt duo, quasi simplex ideale quadratum, & iterum multiplicando quadratam illam unitatem in se allurgunt 2. & unum, quæ faciunt 3. sive cubum simplicium unitatum, qui arguit perfectionem mundi Idealis, qui est in Deo: ita, si accipimus radicalem & simplicem numerorum ex duabus unitatibus pro radice, producemus ad exemplar prædictum Archetypicum mundum Typicum creatum, nimirum, si tres materiæ dimensiones, videlicet. Longitudinem, latitudi-

nem & profunditatem ejus per progressionem à radice in quadratum, & à quadrato in Cubum materiæ inquiramus: Radix ergo materiæ erat 2: Nam, tametsi suprema unitas se ipsam multiplicet & dilatet in 2. exinde arguens suum primogenitum; tamen, quoniam Spiritus sanctus illuminationis non emanabat, omnia fuerunt tenebrosa quo ad nos: Quare imaginari debemus, quòd materiæ multiplicatio in hoc mundo est nihil aliud, quàm lucis formalis in abyssum aqueam sive multitudinem materialem penetratio: Nam, quo densior existit materia, eò propinquius accedit ad suam radicem 2. sive tenebrosam Chaos. Iterum, quòd ipsa per opulentiam & abundantem lucidæ manationis formalis præsentiam facta est tenuior, eò propinquius ad formalis unitatis radicem accedit. Hoc, inquam, Mysterio rectè intellecto, omnis scientia etiam in Philosophia abstrusissima facillimè discerni potest. Radix ergo materiæ, quæ est, 2. Tenebrosam Chaos importat: Radix verò formæ, quæ est 3. arguere videtur, quòd radix 2. quæ designat aquas tenebrosas sit per formalem & splendendam unitatis seu 1. emanationem sive extensionem animata; atque ita primus (2) seu numerus binarius erat completus & anima mundi creata seu revelata, nimirum, per Angelicam emissionem seu effluxum. atque hoc modo Cabalistarum Mitatron seu Donum Dei seu anima mundi erat primitus producta, quæ juxta traditiones eorum dicta est prima creatura seu primum omnium creatum. Hoc quidem optimè cum hoc Syriacho consentit: Prior, inquit, omnium creata est sapientia: Deus creavit illam in Spiritu Sancto. Atque in & per istam creationem Angelicam omnes etiam alij Angeli sunt facti: Vnde dicitur: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo edita sunt universa in cœlo & in terra visibilia & invisibilia, sive sint Throni, sive Dominationes sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso omnia sunt, & ipse ante omnia & omnia in ipso constant & c: Ecce hic descriptum habetis verum Spiritum Catholicum, qui non omnia tantum fecit, sed & est omnia, quippe, qui ea vivificat, cum omnia sint in ipso, sed etiam facit voluntatem Patris in omni creatura quam formavit. Hinc ergo dicitur à Rabbini Mitatron seu Donum Dei, & à Propheta magni Consilij Angelus: & vocabitur nomen ejus (ait Propheta) magni consilij Angelus. Itaque multiplicando 3. in eo habebimus quadratam formale creatum, quod importat 9. ordines Angelorum, qui proprietate dicuntur variate secundum dispositionem & proprietatem effluxionis illius sanctæ, quæ ab infinito luminis fonte ad multiformiter in hoc mundo operandum emittitur. Et formale quadratum 9. in sua radice 3. multiplicatum, producit corporalem cubum: ita, ut omnia

Eccles. 1.

Coloss. 1. 1.

Isai. 6.

omnia corpora sint confata ex substantijs tenuibus , multiplicando quodlibet quadratum in sua radice , & prodibunt 27. pro cubo formali & 8. pro illo materiali : Quæ arguunt , quodlibet corpus Elementatum sive materiam compositam : & quemadmodum materia , quod magis multiplicatur in se , eò levior , tenuior , spiritualior & clarius erit creatura , quam informat , ita , ut formalis radix , quadratum & Cubus importent essentias & animas creaturarum tam super cœlestium seu ævialium , quàm cœlestium & Elementarium , quæ secundum majorem vel minorem formæ proportionem vel magis vel minus digniores redduntur. Nam secundum istas in forma multiplicationes creaturæ magis vel minus in valore & gloria exaltabuntur. Videtis jam , quàm longè & quibus proportionibus tam spiritualibus , quàm materialibus harmonia mundi Platonica se extendat , atque etiam ex ijs observare possitis , quod , ubi proportio ista Harmonica non est inter materiam & formam , nequæ est , ut ibi adsit tam corporalis , quàm spiritualis dissonantia seu discordia , & per consequens Antipathia. Videmus præterea , quod vitæ radix in compositione Angelica seu alteritate fixatur : nimirum in mixtione simplicis & æternæ atque increatæ lucis & puræ spiritualis materiæ : ita , ut æterna sapientia est actus primus & anima essentialis Angelorum , & ævialis seu Angelicus Spiritus est actus & essentialis vita Stellarum seu corporum cœlestium & influentiarum eorundem , & influentia Stellaris est vita & anima ventorum seu Elementorum (nam vis vitæ impluitur ab Intelligentijs Olympicis in illas elementares) seu ventorum præsidēs & emanationes spirituales seu effluxiones à quatuor ventis quadrupliciter informant Elementum Sublunare Catholicum sive aquas inferiores. Ac tum postea Elementum juxta proprietatem , quam ventus prædominans ei assignat , multis modis informat meteora sive impressiones Meteorologicas , ex quibus tum postea composita Elementata fiunt , quæ hac ratione à fonte divino totam suam essentiam & vivendi rationem multiformiter trahunt , idque ratione differentiarum organorum , per quæ & in quibus indifferenter agit in hoc mundo. Vnde apparet , quod Deus in principio cœlum superius sive Empyreum & spiritum intellectualem , quod cœlum est Angelorum sedes primum animaverit , quod radici comparamus , ubi 2. animatur à 3. per additionem 1. seu lucis formalis ad materiam 2. Et cœlum Empyreum (intelligo Spiritum Angelicum) animat stellas & regionem ætheream , insidendo influentias suas in intelligentias Olympicas , quas quadrato referimus : & cœlum stellatum est quasi masculus &

multiplicator in cœlo Elementalij & creaturis ejusdem , quas Cubo comparamus. Profectò non modò Cabalistræ abstrusi , sed etiam Philosophorum profundissimi memoriam sempiternam istius radicis perfectissimæ & formatissimæ , seu numeri ternarij cum tribus dimensionibus suis reliquerunt ; non illius mercatorij aut vulgariter in Arithmetica noti , sed illius in numeratione formali merè spiritualis & essentialis Characteris , quæ procedit à quadam circulari revolutione & quadrata & cubica multiplicatione. Atque ob hanc causam in arcanis naturæ peritiores suam formalē & Misticam Arithmeticam & Geometriam super illud subjectum fundaverunt , quæ non circa communia aut vulgaria subjecta , sed totaliter in profundis veræ cabalæ , naturalis Magiæ & essentialis Alchymicæ meditationibus versantur : quæ scientiæ , utpote , quas vulgus ignarus temerè & sine causa legitima sub illis titulis condemnat , sunt à secretioribus Artistis dictæ scientia Elementaris , Cœlestis & supermundana : tum , quia separatarum (ut ajunt) intelligentiarum & substantiarum naturas pertractant , tum quia sunt omnium dignissimæ , quatenus circa cognitionem Creatoris Versantur. Nam maxima perfectio , in qua homo magis gloriari queat , est , ut ad certam Dei cognitionem pertingat : Vnde Propheta : Non gloriatur Sapiens in Jerem. 9. 23. Sipientia sua & non gloriatur fortis in fortitudine sua , nec gloriatur dives in divitijs suis ; sed in hoc gloriatur qui gloriatur , se scire & nosse Deum. Et certè hæc sunt tres illæ scientiæ mysticæ , quæ cognitioni trium mundorum (intellego Intellectualis , Cœlestis , & Elementaris) appropriantur : qui mundi juxta Cabalistarum dicta hisce tribus literis nominis **וְיָ** Adam representantur. Etiam spectant ad tres hominis seu Microcosmi partes , videlicet intellectum , animam & corpus , quod subijcitur alterationi & corruptioni. Rabbi Zour super has bases fundatus , dicit , quod sint tres res , quæ in vicem respondeant in ternaria ista dimensione , quippe , quæ formantur ad exemplum Archetypi seu radicalis Ideæ , nimirum Tabernaculum Dei , quod Moyse crexit , Templum Salomonis & corpus humanum : idque secundum trium illorum numerorum speciem , qui ipsis applicantur , nimirum vocalem seu operativam , qui est extractum mensuræ ad mundum Elementarē formalem , qui est extractum à vocali ad cœlestem & rationalem seu divinam , qui est extractum à formali ad intellectualem : quod totum efficitur apparens per Tabernaculi descriptionem. Hoc Tabernaculum cum tribus prædictis mundis Symbolizavit in suis partibus seu regionibus. Nam earū anterior erat intectā , & aëri , ventis , nivibus , pluviarum atque omnibus alijs impres-

tionibus Meteorologicis exposita, & perpetuis quasi aëris alterationibus erat obnoxia. Atque ad hanc Tabernaculi partem commune hominum genus, & atque etiam bestia in assidua vitæ & mortis vicissitudine, ratione continuorum sacrificiorum & holocaustorum, quæ in isto loco offerebantur, frequentabant. Atque idè ista regio importans cubum materialem Elementari mundo quam rectissime refertur, quæ conflatur ex materia seu aqua grossiori, quasi substantia fluida & inconstans: atque ob hanc rationem propriè vocatur mundus tenebrarum. Hinc ergo Apostolus vocat Diabolum Tenebrarum principem, & alibi eum vocat hujus mundi principem. ista etiam regio corpori humano refertur. Secunda Tabernaculi portio, quæ erat undique deaurata & candelabris septem luminum ornata & illuminata, est cœli stellati Symbolum cum septem egregijs ipsis luminibus, nimirum planetis. Atque hoc cœlum, ut est inter duo extrema, videlicet illud Empyreum atque Elementare medium, ita quidem hoc de extremo utroque participat, nimirum de aqua & de igne: atque hinc est, quod cœlum dicatur ab Hebræis **שָׁמַיִם** Schamaym, quasi ab **שָׁן** Esch, igne, **מַיִם** Maym, Aqua, & à Græcis Æther, quasi igneus aër. Sed aquea ejus existentia est idè incorruptibilis: quoniam ejus appetitus adèd necesse formali desuper emissio inebriatur, ut omnis alterationis oblitus sit: motum autem seu activitatem suam ab eodem aeterno effluxu recipit, qui juxta Salomonis dictum est omni re mobilior. Et revera est primus motor Catholicus, qui dicitur primi mobilis præsidens, ad cujus actum omnes Intelligentiæ inferiores moventur, & ignes suos rutilantes secum in circuitu rapiunt: haud aliter, quàm videmus, quod omnes rotæ exteriores, per se quasi mortuæ ad motum unius rotæ centralis moveri animadvertuntur, ut pote quæ rota est earum vita. Hisce ergo colligere possumus, cur ista mundi regio, Cœlum, & Sphæra æqualitatis dicatur, nimirum ratione mixtionis suæ ex æquali portione formæ & materiæ: Etiam, cur appelletur Sphæra animæ, nempe, quia conflatur ex puro & incorruptibili aquarum spiritu, qui est fœmineus & passivus, atque lucido igne seu actu æterno. Nam mens Divina mediante humida ista natura, quæ est ejus Vehiculum seu organum, agit, proprietatem suam vivificantem exprimit & exercet in hoc mundo. Hinc ergo agnoscunt etiam Ethnici, quod omnis vita consistat ex calido innato & humido radicali, quorum illud est activum & à Deo; hoc est, passivum & à puriori aquarum spiritu, quem quintam essentiam vocant nonnulli. Ista igitur regio ad vitam seu animam huma-

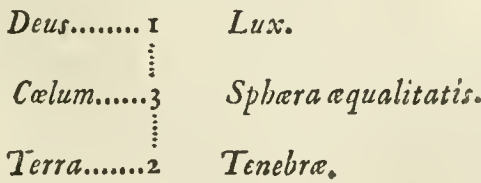
nam refertur, & relationem propinquam habet ad quadratum tam formale, quàm materiale, quod est inter radicem & cubum quid intermedium. Tertia Tabernaculi portio erat *Sanctum Sanctorum*, quæ supercœlestem seu intellectualem sive Empyreum importat spiritum, qui nihil aliud est ferè, quàm purus & syncerus ignis, & traditur à Theologiæ Patribus esse Angelorum atque animarum sedes, qui sunt immediati magni sui Domini & principis Lucis ministri, atque hoc testatur duorum Cherubinarum præsentia, qui suis alis propitiatorium tegunt. Hoc cœlum refertur ad intellectum humanum, qui ab Hebræis vocatur Nessamah, à Græcis *Nous*, & à Latinis Mens, quæ Dominium habet in animam humanam. Ita, ut videre liceat, quod in magno mundo Cœlum Angelicum, quod est maximè formale, igneum & luce divinâ plenum, est quasi anima cœli ætherei. Nam per illud & ab illo ista regio recipit suam vitam, motum & existentiam, atque proportione simili cœlum æthereum seu cœleste est vita seu anima & agens in ipsius cœli Elementis. Nam mediantibus Sole, Luna & cæteris Stellis, quæ suas influentias & radices deorsum super terram implunt, terra & aqua & omnes creaturæ in ijs agunt, vivunt, generant & multiplicant: ita, ut cœlum æstimeretur ab omnibus Philosophis esse mas, & Elementum sublunare fœmina, cujus matrix est terra & aqua. nam terra & aqua recipiunt influentias quasi masculi spermata, atque ita omnes generationes in terra & aqua fiunt. Nam corpus terreum operari nequit sine impressione seu contactu aëreo: imò verò ipse homo requirit (ut Peripatetici volunt) assistentiam cœlestem ad suam generationem: Vnde Aristoteles: Sol & homo generant hominem. Porro etiam Philolphi omnes videntur in hoc consentire, videlicet, quod superiora agant in inferiora instar maris in fœminâ. Et commune est inter Cabalistas peritiores Axioma, quod omnes res inferiores sint repræsentativæ superiorum. Et profectò vir admodum doctus & in istiusmodi scientia abstrusa bene versatus affirmat, quod æviale sive Angelicum cœlum esset ad exemplar illius aeterni sive Idealis creaturæ: atque itidem, quod temporale Elementale esset imago cœlestis, & quod illud etiam ad exemplar ævialis esset formatum: ita, ut Icones & actiones mundi obscurioris habent suas similitudines Ideales in & à cœlo lucidiori cœlesti; & mundi Stellaris imagines & actiones fuerunt prius in cœlo intellectuali & Angelico depictæ seu delineatæ: atque illius itidem Icones suam sortiti sunt originem à radicali exemplari, seu principio in Archetypo existente. Concludo igitur, quod tã Theologi, quàm Philosophi mystici conveniunt in hoc, videlicet

delicet quod Deus numero ternario, qui est primus numerus impar pro progressionem Arithmetica gaudet. Nam nos Christiani personarum Trinitatem in unitate veneramus. Et Aristoteles dicit, quod naturali quodam instinctu, ipsum Deum secundum numerum ternarium revereri instruamur. Nec in consulte est hoc dictum, cum in mundo Ideali essent tres proprietates ab unitate extractae (ut supra probavimus) ad cuius exemplar mundus realis erat tum postea fabricatus, ita ut Trinitas in Divinitate erat radix totius positionis mundi formalis. Nam per radicem 3. mundus intellectualis & Angelicus erat designatus, per quadratum 9 mundus coelestis, & per Cubum 27. ille Elementaris, quemadmodum ex praedicta Platonis doctrina elicere possumus. Ad Rabbinorum vero & Cabalistarum opiniones quod spectat, ipsi quantitativas istius ternarij proportionales aliter considerant. Nam Cubus radicis 3. consistit ex tribus 9. seu numeris novenarijs: ita quidem ista tria 9 capiunt, eaque ordine Arithmetico sic conjungunt 9.9.9. quae constituunt (999) nongenta nonaginta novem, ita, ut secundum normam Arithmetica primus novem versus dextram sit simplex digitus seu numerus digitalis, qui ratione suae simplicitatis, formalitatis & essentialitatis, attribuitur novem Angelorum ordinibus, qui pertinent ad mundum intellectualem: at (9) novem in medio consistens videtur ex uno latere magis participare de forma seu simplicitate, & ex altero de materia: Atque ob istam rationem illum novem orbibus seu sphaeris coeli stellaris attribuunt: Tertius (9) novenarius, qui loco centenorum disponitur importat profundioris & magis materialem compositionem, quae ad mundum Elementarem spectat: qui omnes numeri atque etiam mundi regiones tandem in homine terminantur; qui est quasi meatus secundum imaginem unitatis ab ipsis elementaribus ad res coelestes, & ab illis ad res intellectuales. Denique si unitas, in qua Leucippus Philosophus summum collocabat bonum, sit praedictis tribus novenarijs addita, numerum completum millenarium, qui est cubus ad 10. & finis omnium numerorum secundum Hebraeorum Calculationem, constituet. Etiam quadratum radicis 3. quod est 9. additione Aleph, quod est 1. producit denarium numerum, ultra quem (ut Aristoteles ait) nemo unquam invenit numerum. Ad praedi-

cti ergo typi exemplar lux antiqua seu Moysaica fecit fructuum & bonorum, a terra exurgentium, partitionem in partes tres dividi, quarum numerum centenarium, ut pote magis materialem & grossum Laicis & profanis, decimas Ecclesiae & Presbyteris, ac denique unitatem sive partem decimanam pro Deo assignavit, qui ut est omnia, ita quidem non est nisi unum. Sed ad propositum. Cabalists adoptaverunt nomen sui Angeli, quem ad animam mundi cum Platonis referunt, ad triplicitatem istam ternariam seu formalem proportionem; nempe 999. inde arguendo radicalem, quadratam & cubicam extensionem sive formae divinae in profunditate materiae emanationem: & consequenter demonstratur, ipsam esse Alpha & Omega, vivificatorem omnium, qui omnibus sit praesens & per omnia penetrat. Nam litera seu Elementa vocabuli Mitatron Sarhapanim, quod significat principem facierum (qui sumitur pro anima mundi) secundum Calculationem Hebraeorum ascendunt ad 999. atque ideò hoc nomen cum literis ejusdem hunc numerum importat, sed tamen nihilominus cum ista consideratione, quod vocabuli Etymologia per interpretationem significat DONUM DEI. Nam quod, obsecro, donum impertire majus potuit Deus creaturis suis potentialibus & generaliter universo mundo, quam aeternum suae sapientiae spiritum, vel suum primogenitum, ut mediante ejus praesentia essentiali ex nihilo quasi aliquid efficeretur, & ut aquarum deformitatem & inanitatem deponendo & reducendo eorum potentiam in actum, & dividendo eas in caelum & terram, pulchrae & speciosae redderentur, & existentiæ, essentiali & vitali facultate praeservarentur. Hoc erat ergo verum & Catholicum Dei Donum, cujus incorruptibilis natura in est omni rei, ut eam praeservet; & implet omnia, ut creaturis nunquam desit: & quemadmodum hic spiritus est omni re mobilior, ita operatur omnia in omnibus, juxta voluntatem illius unitatis, quae illud emisit. Hac ergo de causa & respectu ipsius officij ac quatenus erat spiritus emissus, haud immeritò & non sine bona consideratione erat hoc nomen Angeli Catholici teste Scripturam ei impositum. Possumus etiam aliter demonstrare, mundum ipsum atque animam ipsius esse secundum Archetypi imaginem creatam hoc modo.

Sap. 12. A.
Sap. 1.
Sap. 7.

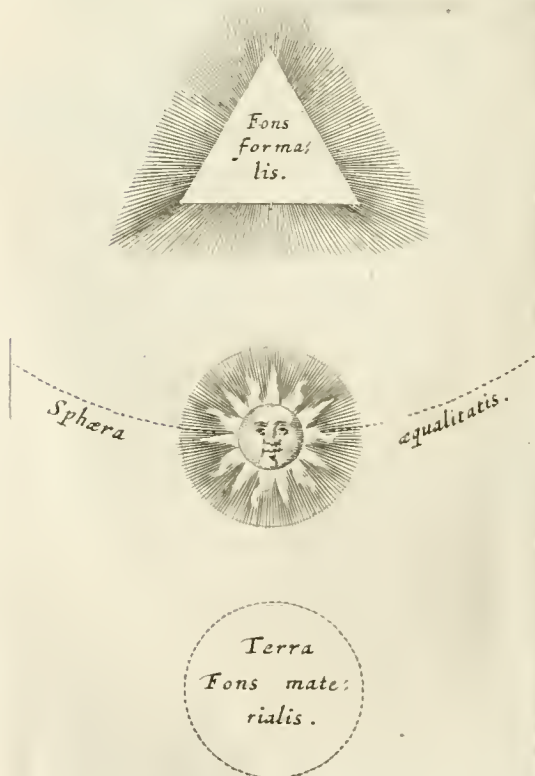
In qua demonstratione contemplari liceat, quomodo ex 1, quae erat lux, in qua non sunt tenebrae ullae, exurgeret 2, qui ante lucis apparitionem erat, quo ad nos, tenebrae

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

nebræ seu tenebrosum Chaos seu abyssus ita dictum, quoniam tenebræ nondum ad aquas informandas effluerunt: Inter ista duo extrema interponuntur 3, tanquam pacifica & charitate plena unitas, quæ est medium amabile, duo extrema, nimirum lucem & tenebras, in amicitiam perpetuam conjungendi, seu spiritus divinus amoris & concordia, qui residens in medio inter duo illa principia, tam situ, quàm conditione extrema, unit & conjungit divinum formalem ignem cum humida materiali natura seu tenebrarum spiritu: ita, ut duæ illæ naturæ olim oppositæ, maneat in una sympathetica concordantia, atque idè formalis iste ternarius vocatur ligamentum Elementorum, litem & amicitiam concordia vinculis connectens.

Excellens ista animæ mundanæ harmonia aliter à me quàm aptissimè mediantibus duabus figuris Pyramidalibus est explanata, quarum una est formalis, altera materialis. Basis formalis Pyramidis, est divinæ lucis fonti contigua, & denotat ista Pyramis lucidam emanationem spiritus omnia informantis & vivificantis, à fonte lucido in existentiam seu materiam informem mundi, ita, ut ejus conus penetret usque ad centrū tenebræ terræ seu abyssi. E regione basis Pyramidis materialis seu aqueæ loco est diametri terræ, qui ab ortu in occasum transit per terræ centrum quasi loco à basi formali oppositissimo & remotissimo: ejus verò conus ascendit usque ad centrum basis Pyramidis formalis: uti hîc depictum habetis.

Figura Pyramidis.

Iam verò, ubi intersectio facta est in medio inter ambas Pyramides, delineavi arcum circuli: quoniam portiones tam formalis, quàm materialis Pyramidis sunt in intersectionis puncto æquales. Ego igitur juxta Platoniorum opinionem voco Sphæram seu orbem per istam intersectionem transeuntem, Sphæram æqualitatis, quæ positionem suam habet directè in medietate cœli stellaris, quod propter istam rationem dicitur æther seu igneus aër: ac si quis diceret, æqualis portio spiritus aquarum & formalis ignis à Deo luminis Patre descendens, ut dictum est, atque idè, ut in præcedente demonstratione colloca- vi 3, in centro seu medio lineæ, nempe inter divinæ lucis unitatem 1 & tenebrosum Chaos, vel deformem & confusam diadem (2) Ita in mundo erat corpus spirituale Solis visibilis istius mundi Typici collocatum: in quo Sol invisibilis & increatus, mundi Archetypici posuit Tabernaculum suum, atque ob istam causam à Platonis Sphæra animæ ritè dicitur. Et certè ab effectu invenimus, quòd omnis vivificatio procedat potenter ab influentia Solari. Porro tam in respectu pulchritudinis eminentis creaturæ illius, quàm actus vivificantis ejusdem liquidò constat, quòd benedictis divinæ lucis scintillis abundet. Iterum experientia quotidiana docet etiam rusticum & agricolam, quòd sit organum lucidissimum, per quod & à quo ipse, qui vivificat omnia benignitatis suæ effectus seu divinum vitæ nec tar in inferiora quotidie effundit atque distillat. Iam verò, quòd ista concordantia vitæ perfectissima & excellentissima maneat & sedem suam habeat in medietate lineæ & quasi Chordæ extensæ ab unitate, seu centro basis formalis ad dualitatem seu centrum basis materialis: ac si esset Monochordi mundi Symphoniaci Chorda, per consonantias musicas, sic probo atque demonstro. Perfectissima consonantia in Musica est Diapason, quippe, quæ ex omnibus alijs propinquis accedit ad naturam sacræ unitatis. Nam est dimidia pars unisoni, & per consequens aptissimè sacrosanctæ vitæ emanationi comparatur, quæ ex unitate oritur; atque idè haud injuria dicitur Idea seu imago unitatis, & ut unitas, cum non sit nisi unica essentia in divinitate, comprehendit tres personas, importantes tres Harmoniæ Archetypicæ consonantias; ita etiam Diapason comprehendit sub se seu in sua dimensione alias duas Musicæ concordantias, nimirum diapente & Diatesaron: Iam verò, quòd perfectissima illa consonantia in unisoni medietate consistat & sit posita, & duas sua positione centrali in unisono concordantias Diapason procreet, hoc modo probamus. Accipiat Barbiton, vel aliquod aliud instrumentum musicum ex Chordis consistens, & percutiatur aliqua

aliqua ipsius Chordæ apertè & dabit vocem Catholici sive universalis unisoni. Nam, ut Chordæ est unica, ita sonus erit absolutè unicus in se & se habebit, ut Pater consonantiarum, quarum primogenita & dignissima erit Diapason, quæ ex ventre seu centro Unisoni procreatur hoc modo: Præme Chordam Unisonam constituentem exactè in mediæ tate, & tunc ambæ dimidiæ Chordæ portiones, se habebunt in proportione duplâ, nimirum ut 2. ad 1. Atque ita Diapason perfectissima consonantia sic produceretur. Quod est argumentum sufficiens ad demonstrandum, quod perfectio Diapasonis sit in sede Solari, & consequenter, quod formalis & viva concordantia totius mundi, quasi monochordi (cujus spiritum refero ad Chordam monochordi) à sede Dei ad terram usque extensa, sit non aliter in isto medio & centrali loco, quam cor, quod est sedes vitæ humanæ: & tamen per radios Solis hæc mundi vita seu anima facta est Catholica & omnia implet: non aliter, quam sanguis vitalis universaliter per microcosmi fabricam mediantibus venis & arterijs se expandit. Sed, jam metuo, ne istum punctum, nempe ad probandam animam mundi, sim nimium persecutus, quare illum relinquo, ut possim, subiecto præmanibus habito, propinquius accedere, atque eò magis, quoniam libro quarto sectionis primæ, ubi translationem istam D. Hieronimi sustinui esse veram, videlicet: **DEVS POSVIT TABERNACVLVM SVVM IN SOLE**, mysterium Solare plenius pertractavi, jam verò ad secundam Philosophorum opinionem procedam. Antiqui Philosophi, Democritus, Orpheus, cum Pythagoricis asseverarunt, omnia esse Dijs plena: at omnes hos Deos ad unicum summum Iovem referunt: ubi per Deos, divinas virtutes omnibus rebus iufusas intendunt, quas Zoroaster vocavit divinos Illices, & Synesius Episcopus Symbolicas illecebras; alij eas vocant animas, alij sortes, in quibus virtutes rerum dependent. In quibus videntur non multum errare, præterquam, quod essentiam divinam in diversitates Deorum distinguunt: attamen in eo se ipsos excusare & ab hoc errore purgare apparent, quod omnes illos Deos ad Iovem unicum referant: qua quidem relatione continuitatem & indivisibilitatem animæ cum divinitate agnoscere videntur. Conveniunt ergo cum scripturis in eo, quod divinam essentiam inesse omni rei fa-

teantur Platonici & omnes illi Philosophi, qui cum eorum opinione participant, in omni re cum Orpheo & Democrito consentiunt, nisi in eo, quod illi spiritum hunc divinum animam mundi vocant; hi Iovem esse dixerunt, & quod hi virtutes creaturas possidentes Deos dicunt; illi eas animas peculiare nominant, quæ relatione continuam habent cum anima mundi: Haud aliter & in eodem sensu scripturæ dicunt, quod Spiritus Dei incorruptibilis insit omni rei.

Sap. 12. 1

Concludo igitur, quod, cum anima mundi habeat pro suo interno splendidam unitatis æternæ emanationem, & pro suo externo subtilem Catholicum aquarum spiritum seu naturam humidam, quæ ei loco humidi vehiculi seu organi materialis inservit, in quo & per quod spiritualiter ubique & in omni re operatur, agnoscere debemus, quod sit quadam contrarietatis species etiam in ipsa anima Catholica mundi, sine qua nulla foret actio & passio in anima creata. At quatenus ipsa est creata ex anima lucida seu natura activa increata, quæ tendit ad Deificationem & exaltationem Spiritus creati, si ipsi adhæreat: & ex creato passivo spiritu, qui est soboles obscuræ & tenebræ abyssu seu Chaos, & idè ad tenebrarum naturam movendam facile inclinatur. Non est mirum, si ratione variæ spiritus istius conditionis ei ad sint quandoque passiones bonæ, & quandoque passiones malæ, quæ non modò in cælis & in terra macrocosmi & creaturarum tam cœlestium, quam Elementarium ejusdem, sive sint animalia sive vegetabilia & mineralia, sed etiam in mundo minori, qui est homo more opposito seu contrario operantur: **Quemadmodum** in primo capite libri hujus sectionis sequenti declarabitur. Sed in primis operæ pretium existimo, verum mysterium animæ peculiaris microcosmi enodare atque enucleare: ac tum postea ostendere, quomodo omnes aliæ creaturarum tam animalium, quam vegetabilium & mineralium animæ à Catholica ista mundi majoris anima procedant & deriventur, ac in suo vitæ statu ab illa præserventur & multiplicentur: **Quonia** hoc dubium à præstantioribus Philosophis nondum est plenè & lucidè ad hunc usque diem disceptatum: & per consequens discursus iste meus non debet etiam ab hujus ætatis doctissimis parviseri aut leviter & negligenter inspicere.

Quomodo omnes animæ particulares à Catholica illa mundi anima non modò procedere, sed & suas in ea & ex ea habere præservationes & multiplicationes dicantur, & primum cum anima creaturæ nobilissimæ, nimirum hominis, incipiam.

Fim. 1.

Fim. 8.

Fim. 9.

Hermes, dictus Mercurius Trismegistus, consulté satis dixit, quòd mundus esset factus ad similitudinem seu typum Dei. Quare, ut unus dicitur Archetypus, ita quidem alter typus dicitur. ob istam ergo rationem alibi asserit: Scio mundum à Deo atque in Deo; hominem verò à mundo & in mundo consistere; principium autem comprehensioque omnium Deus. Atque iterum sic: Deus est Cosmi seu mundi Pater, Cosmus verò eorum, quæ in Cosmo, & Cosmus quidem Filius Dei & jure Cosmus appellatus est, quia omnia varietate generationis exornat, nec non indefinente vitæ operatione perpetua necessitatis celeritate Elementorum commissione, ordine genitorum: Cosmus, quæcunque ab ipsa origine suscepit à Deo, perpetuò servat &c: In quibus non videtur ipse à paginæ divinæ sensu discrepare: Quoniam ibi invenimus, quòd Deus in principio creaverit mundum ex materia informi, & quòd naturam mundi humidam seu cœlos mediante suo spiritu vivifico adornaverit, & quòd ab inspiratione ejusdem Spiritus vitæ in mundo mundus & omnes creaturæ ejusdem fuerint animatæ, & quòd illæ creaturæ accipiant ab Elementis mundi substantialibus suam existentiam materialem: ita, ut quemadmodum Deus per effusionem spiritus sui vivificantis & omnia operantis in mundum fecit humidam & passivam ejusdem naturam operari; & ille spiritus mundanus sic animatus; quippe cujus vis divina in totum & in qualibet ejus parte effunditur cum natura sua interna naturante; haud injuria nuncupatur anima universalis: ita sine ulteriore dubitatione quælibet anima particularis in vasta machinæ mundanæ cavitate procedit, seu procreatur, dependet, seu præservatur & multiplicatur ab & in anima ista Catholica; utpote, cujus est, teste Scriptura, inspirare & vivificare omnia, & ut alibi habetur, dare vitam, inspirationem & omnia. Quare non modo Microcosmus, sed etiam Macrocosmus in eo vivunt, moventur & existunt. Nec mirum, si vobis Peripateticis assero, omnes peculiare animas consistere in illa mundi Catholica: haud aliter, quàm omnes radij Solares sunt in Sole: cum vestrum sit axioma pro certo statutum, quòd totum comprehendat suas partes: Vnde sequitur, quòd quælibet pars particularis suam hauriat existentiam à fonte totius: Sed Catholicus materialis mundi Spiritus ina-

A.G. 17.

ctatur & informatur à Catholico æterno Spiritu omnia creante & vivificante, qui in sua essentia est indivisibilis. Quare, ut ab immenso vitæ fonte vitæ influentiæ sub forma infinitorum radiorū invisibilis unius Solis expiratæ creaturis infinitis actualiter emittuntur, ut mediantibus ijs vivant & informentur: ita quidem hi vitæ radij non minus sunt continui & indivisibiles à fonte vitæ seu spiritali & invisibili Sole, quàm radij Solares à Sole visibili discerni aut separari queant. Neque erat sufficiens, ut Adam indueret corpus microcosmicum, videlicet massam Argillaceam seu terream pro portione sua materiali seu elementali, nisi spiritus iste divinus à Deo in mundum emissus suæ divinitatis portionem, nimirum vitæ spiraculum, in illud non inspirasset, quo mediante, movebat, vivebat & in statu humano existebat. atque ideò Hermes haud inconsultè dixit, quòd mundus esset imago Dei, & homo imago mundi. Nam, ut Deus aqueum mundi spiritum suo afflatu vitæ vivificabat; ita ille vitæ spiritus, qui est unica essentia indivisibilis cum Patre, in mundum emissus, universalemque ejusdem spiritum implens, non modò hominem, sed etiam omnem aliam creaturam animale, vegetabilem & mineralem vivificat, præservat & multiplicare facit. Nam (teste Salomone) Spiritus Dei incorruptibilis inest omni rei. Hoc igitur in loco seu ordine priori sagaciter considerato procede sic.

Sap. 14. 1.

Specierum super terram varietas ab actu creationis procedebat, quando Verbum FIAT erat editum, & immediatè voluntas locutoris à sua sapientia seu verbo in Spiritu Sancto erat peracta. Sunt autem nonnulli viri consulti, qui putant, quòd omnes creaturarum species seu genera per literas 22. Hebræorum & in ijs essent expressæ & idealiter quasi depictæ; non dico illas externas, quæ vulgariter imprimuntur aut atramento vel arte describuntur, quæ sunt mera umbra respectu aliarum, sed igneæ, formales, lucidæ & spirituales, quæ in tenebrosa abyssi seu hylæ facie seu superficie igneo æterni locutoris verbo in principio sunt sculptæ seu depictæ: Vnde originaliter Elementa quasi Hylementa sunt dictæ, quatenus nimirum in obscuro Chaos five hylæ Cartha seu superficie sunt descripta secundum sensum & voluntatem Creatoris: ac si verbum Creationis Typicæ mysteria à Deo Patre recipiens ea typicè & secundum

cundum exemplar Archetypicum Characteribus formalis ignis vivis delineaverit: Lingua autem, quæ ex ijs est formata, lingua hinc inde sancta appellatur à pluribus hujus seculi Rabbini sermone super ficiali decantata; à paucis verò essentialiter intellecta: & tamen earum cognitio vera haud minimi apud sapientes in vera tam mysteriorum sacrorum, quam Cabalisticorum abstrusorum enucleatione existit momenti. Sed, ut procedam, iuxta divini verbi & Characterum ejusdem formalium tenorem, quorum effectus transeunt sine ulla alteratione mundum, quælibet in isto mundo species, seu quodlibet rerum genus, erat creatum, atque iterum quodlibet individuum cujuslibet speciei, & quælibet species cujuslibet generis, fuerunt factæ ab invicem tam in figura & proportione, quam conditione seu proprietate distinctæ & diversæ. Iam verò, ut superius dixi, quòd iste Domini spiritus seu Verbum, existens in se unicus & idem in essentia, sed in proprietate multiplex, efficeret voluntatem sui Patris in Creando res tam differentes, ita quidem continuat & præservat omnes has species seu genera per generationem & multiplicationem in suis statibus successivis, & omnium earundem individua per totum suæ existentiæ tempus, mediantia tam æthereo, quam Elementari nutrimento, sustentat: quod quidem alimentum spirituale descendit à cælo ad nutriendos spiritus cujuslibet individui secundum suam speciem. Nam intelligere debetis, quòd, ut anima mundi est anima generalis omnibus, ita quidem aër factus est aurei ipsius Thesauri sive pabuli spiritualis cista seu arca, quod, dum occulte & more vaporis invisibilis à cælo in aërem descendit, implet & sustentat omnia: unde, quatenus in aëre aperto natat, tam aptum est ad sustinendam & multiplicandam vitam serpentis, quam illam hominis, avis, piscis vel arboris &c. Nam, ut primum magnetica creaturæ vis (quæ omni momento refectionem & alimentum ab isto Nectare seu pane cœlesti appetit,) proportionem debitam istius spiritus seu naturæ Catholicæ attraxerit & introduxerit, generalem suæ conditionis statum relinquit, & specificam Creaturæ dispositionem induit, hoc est, juxta individui naturam, quæ illud recipit, operatur & in eam se convertit; nimirum in cane caninam proprietatem & essentiam, in cælo illam cœli, in homine humanam, in quercu quercinam, in tritico triticeam &c: sibi assumit naturam: & consequenter est in causa, quòd spiritus cujuslibet creaturæ in eo nutritur & sustinetur. Nam, hoc erat mandatum Creatoris, quòd, quo spiritu creatura juxta conditionem suam in creationis instanti esset creata, eodem etiam sive in nutrimento sive in aëre sustineretur, præservaretur & multiplicaretur. Hinc dicit Philosophus fide dignus: Est in aëre oc-

cultus vitæ cibus. Quo innuere videtur, quòd cibus Quintessentialis, quem creatura à Catholico vitæ spiritu in isto mundo recipit, ordinatione divina ubique in aëre pendeat, & volet, ut semper sit paratus pro cibo vitæ creaturarum elementatarum spiritualis supplemento. Hinc scripturæ: Deus dat vitam & inspirationem & omnia: & quòd vivificat omnia: Et, quòd visitatio ejus conservet spiritum: & quòd vita adsit benignitate Iehovæ: Et, quòd vitæ fons penes eum sit: Sed istud Propheta alibi luculentius: Deo dante Creaturis colligunt, aperiente manum suam satiantur bono, abscondente faciem suam conturbantur; recipiente spiritum eorum expirant; emittente spiritum suum recreantur. Et Christus ait in Oratione Dominica: Panem nostrum Super substantialem da nobis hodie, ut Hieronymus interpretatur. Et Salvator idem alibi: Pater vester vobis de cælo dat panem verum: Panis enim vetus est, qui de cælo descendit & dat vitam mundo: Sed scio à nonnullis adversus me allegatum fore, quòd panis iste hoc in loco intenditur pro pane spirituali, & non pro materiali nutrimento. Concedo ego, quòd in hoc haud inconsultè loquantur & arguant. Nam cibus iste est spiritualis, atque ob istam rationem reservatur pro creaturæ corde & arterijs, & nihil in se est, quam pura vita: Nonne dicit salvator, quòd non solo pane vivat homo, sed omni Verbo, quod procedit ab ore Dei? At sermo iste intelligebatur de Manna illa Moysaica, qua mediante Israëlitæ fuerunt in deserto nutriti. Et Apostolus vocat illud alimentum, & Petram spiritualement, quæ erat Christus. Et ided dixit Petra illa spiritualis: Ego sum panis vitæ. In hoc ergo verbo solummodò & in nulla alia re, est solum hoc verbum in alimento, quod nutrit & sustentat & non alimenti externum. Nam in hoc verbo inest & erat vita. Hinc dictum est à Moysse post creaturarum creationem: & vidit, quòd omnia, quæ creavit, essent bona, hoc est, non inania & vacua, sed essentia divinitatis plena. Hinc, ergo omnis creatura dicta est bona participativè, quoniam participat de illo spiritu, qui solus est Bonum & Bonitas. Remetiar ego, quid nonnulli ex Philosophis Ethnicis dixerint de hac re, qui (in Christianorum dedecus sit dictum) profundiore habuerunt in divinis mysterijs inspectionem, quam plurimi istius ætatis doctores, qui Christianorum nomine insigniti majores videntur, ut pote in veris Christiani fundamentis steriles, quam rei veritate sunt. Vnde & aptiores ratione suæ inscitia redduntur, ea omnia, quæ à Philosophis Antiquioribus sunt prodita, condemnare, ipsosque pro reprobatis & damnationi adjudicatis habere, sermonis profectò Apostoli immemores, quo docentur, quòd omnes homines sint ex divina generatione. Sed ad propositum. Zeno

Act. 17. 25
Iob. 10. 12.Psalm. 30. 6.
Psalm. 36. 10
Psalm. 104.

Iohan. 4.

Matt. 4.

Deuter. 8. 3.

2. Cor. 11.

Ioh. 8.
Ioh. 1.

Gen. 1.

Act. 17.

Zeno.

Philosophus animam humanam ignem naturalem; & Prometheus, ignem cœlestem homines vitâ ditantem vocarunt. Et quoniam iste Prometheus traditus est, possessionem ignis istius habuisse, idèd à Poëtis fingitur, ipsum pro surreptitia sua ignis istius è cœlo ablatione graviter à Iove fuisse punitum. At Hermes illam ignem verbi humidæ naturæ adhærentem vocat. Et Zoroaster atque Heraclitus dicunt, illam fuisse ignem invisibilem, mediante quo omnis generatio & multiplicatio solet fieri. Cum ergo ignis ille vitæ nunquam moriturus sit in Creatura animali, necesse est, ut pro conservatione & multiplicatione illius à suo simili in aëre omni temporis momento nutriatur: quod, ni fiat, necesse est, ut vita creaturæ evanescat, atque ita Creatura pereat. Atque hoc est illud, quod Parmenides videtur intimare, ubi ait: Natura suâ naturâ letatur. Hanc ob causam ignea vitæ virtus suam positionem habens in cordis creaturæ centro, cum gaudio, delectatione & appetitu insigni per magneticam quandam proprietatem suam simile ex aëre mediante inspiratione attrahit. Nam (ut dixi) occultus vitæ cibus seu alimentum est in aëre. Hæc ergo est ratio, quòd Author quidam anonos optimè in mysterijs Dei & naturæ versatus hoc dicat. O natura cœlestis veritatis naturas multiplicans! O natura fortis! Natura vincens & superans suasque naturas gaudere faciens! Quibus arguit, quòd adjuncto & visitatione istius naturæ cœlestis, spiritus vitales & flammæ ijs inclusæ crescant & multiplicentur. Nam hujusce virtute non modò vita, sed & fructus generationis procedunt & more infinito producantur. Inferimus ex his, quæ jam dicta sunt, quòd aër Elementaris sit influentijs vitæ, vegetationis, multiplicationis & formalibus seminibus plenus: quatenus ipse est arca Dei Thesauraria, divinis radijs & donis cœlestibus locuples & exuberans. Nec spectat ista mea assertio ad regnum solummodò animale compositionis, sed etiam ad illud vegetabilium: nam hoc ipsissimo spiritu vegetant, hocque multiplicant in infinitum, & suam existentiam habent. Nam ego sum ipse ocularis testis, atque etiam positum, si opus est, demonstrare, quòd spiritus tritici vegetabilis, in quo secretus spiritus habitat sit purus sal volatilis, qui nihil est aliud, quàm aër specifici seu tritici essentialis. iste sal volatilis est liquor unctuosus, tam albus & clarus, ut Christallus, cujus nihilominus internum igne vegetabili repletur, quo mediante in infinitum multiplicatur. Nam iste ignis formalis est vis quædam Magnetica, per quam sibi similis vitæ & vegetationis exuberanter ex radijs Solis, qui est arca Dei Thesauraria vitæ, & vegetationis, mediante vehiculo aëreo extrahitur. Percepi ergo, spiritum istum vegetabilem à suis ligamentis Elementaribus

liberum, & in liquoris lymphidissimi formam redactum, radiorum solis formalium adèd cupidum & tantâ sympathiâ appetentem, quòd ipse solaribus radijs per spatium trium horarum expositus, tantam sibi tincturam solarem sive formalem ad se attraheret, ut ab albicante & Cristallino colore in rubinum sanguineum esset factus. Quo experimento facillimè revelabatur formalis tam animalium, quàm vegetabilium multiplicandi ratio. Nam, hæc est ratio, quòd granum Tritici in infinitum quasi multiplicatur. Præterea nullus verus & peritus Philosophus ignorare potest, quòd nitrosa illa cujuslibet rei natura, quæ non est nisi aër, qui virtute secreti illius spiritus, qui eam inhabitat, tam aërem, quàm formam cœlestem ad se attrahit: quoniam formalis actus non nisi per medium seu vehiculum aëreum in creaturam queat inspirari. Atque hæc est etiam ratio, quòd tam quantitativa creaturæ substantia respectu aërci vehiculi, quàm formalis essentia creaturæ augetur indes, atque incrementum suum habeat: Vnde patet, quòd ab illo eodem spiritu tam vegetatio, quàm multiplicatio oriatur. His ergo cum diligentia perceptis, ratio in promptu erit, quomodo Chylosus humor albicans in rubicundum sanguinis colorem sit exaltatione transmutatus, atque etiam modus vegetationis & multiplicationis in animalibus atque multiplicationis seu incrementi per viam generationis animalium. Sed, quoniam in primo Anatomia meâ tractatu, ubi de Tritici seu Panis Anatomia sermonem faris amplum de admirabilibus spiritus istius vegetabilis proprietatibus feci, idèd plura hoc in loco de ipsis non loquar, sed ad animæ microcosmicæ mysterium me convertam. Spiritus vitæ erat taliter à Deo in hominem terreum inspiratus, ut subito massa in creaturam animale esset redactus: Haud aliter, quàm cum Ruach-Elohim aquas inspirasset, ipsæ erant immediatè animatæ, vivificatæ & in mundi magni imaginem formatæ: ob quam rationem Platonici eum vocarunt magnum animal: Sed, ut mundus erat factus ad imaginem Dei, antequam homo erat creatus, & tum postea ipse homo virtute ejusdem spiritus erat in mundo ad exemplar verbi vitæ seu spiritus prædicti imaginem formatus: ita considerare debemus, quòd homo habeat modum vivificationis, sustentationis, præservationis atque multiplicationis suæ ab anima mundi & Elementis ejusdem. Quare Hermes, haud indiscretè descensum & ingressionem spiritus mundi vivificantis in corpus humanum hoc modò describit: Aër, ait, est in corpore, anima in aëre, mens in anima, in mente Verbum; verbum autem est eorum omnium Pater. Quibus arguit distinctionem illam à me antea relatam, quæ est inter mentem, animam & spiritum, ostenditque, quòd summum animæ mysterium

rium sit mens, Pater & Verbum. Porro etiam concludere videtur, quod verbum sit imago Dei, mens Verbi, anima mentis, aer animæ & corpus aëris. Quo discernere possumus admirabile illud ligamentū & nexū quē membra mundi habeant inter se, atque etiā declaratur, quod prior Elemētaris materiæ portio sit aer, & quod purior in aère sublimitas sit forma vitalis seu anima, cujus caput est mēs divina, cujus radix est verbū, in quo erat vita. Quare patet, quod mens illa in anima accipiatur pro spiritu sapientiæ, utpote cujus fons est Verbū Dei, ut testatur Syriachus, quippe, quæ implet & vivificat omnia. Est enim in eo, teste Davide, omnis virtus cœlorū, & per consequens vis informandi, generandi, vivificandi, vegetandi & multiplicandi. Ac si ego cum Hermete dicerē, quod lucidus & æternus Dei spiritus in spiritu Quintessentiali seu Æthereo faciat animā in aère, eamque introducit mediante vehiculo aëreo in corpus humanū, in quo producit effectus vivificationis & multiplicationis speciei. Quare alibi dicit: Anima hominis in hunc vehitur modū: Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu & spiritus in corpore: Spiritus per venas arteriaque sanguinēque diffusus animal undique ciet &c: Debemus igitur imaginari, quod aer, qui per inspirationē attrahitur ad cor sit istiusmodi divini vitæ Thesauri plenus, qui ad cor humanū in suo vehiculo per inspirationē introductus semper suū simile ad se virtute quadā Sympathetica attrahere non desinit. Nā natura lætatur & gaudet in sui similis præsentia, uti diximus: atque iterum, quod cor sit pretiosum thesauri vitalis sacrarium, agnoscere videtur David in istis: Cor tuū inquit, custodi supra omnē observationē: quia ab eo procedunt actiones vitæ. Modus atque instrumenta, per quæ spiritus ille more Sympathetico attrahit, & post attractionē illud aëreum vehiculum, quod est superfluum expellit, sunt huiusmodi.

Cum sine vitæ & generationis scintillis, quæ in aère occulto modo natant, nemo mortalium; imò verò nulla creaturarū momento temporis vivere aut durare possit, necesse est, ut ipsæ assidue & quolibet minuti spatio à creatura attrahantur & per inspirationē introducantur. Nam sine isto actu salutaris & effectu ejusdem, necesse est, ut animal immediatè præfocetur. Nam per suppressionē & deprivationē aëris anima in instanti à suo actu operatione vivificante cessabit, ut pote, quæ est nihil aliud, quam æternæ lucis in anima mundana actus: Nā conflatur anima, ut dictum est, ex lucida divinitatis emanantis virtute & subtili humida natura mundi, quarum prior calidū innatum, posterior humidū radicale creaturis assignat, atque idè duplex ista virtus assidua seu continua aëris inspiratione renovatur ac multiplicatur. Hic ergo spiritus animalis & consequenter hominis per inspirationē attrahitur in lævū cordis Thalamum,

seu ventriculū rectarum fibrarū cordis contractione, in quo actu fibræ transversæ & obliquæ relaxabuntur, unde & cordis regio dilatabitur & aperietur, atque ista actio à Medicis vocatur Diastole. In tempore ergo seu spatio istius motionis cor quadam virtute attractiva aërem cum vitali suo thesauro mediante inspiratione per arteriam pulmonum venosam in lævam ipsius regionem introducit, qui Thesaurus tum postea cum pro vivificatione seminali generatione non aliter inservit ac pro spirituali multiplicatione, tum pro nutritione vitalium & interiorū generationis splrituum, quam Hepar succum grossi nutrimenti Chylosum ad spirituum naturalium nutrimentum ac incrementum sibi per venas mesaraicas allicere solet: qui naturales spiritus ad corporis partium vegetationē & augmentationē à creatore destinantur. Iterum postquam natura vitalis istum aëreum spiritum cum arcano suo Thesauro acceperit, eumque in Thalamum cordis lævum, tanquam luum bene ornatū & subtiliter ad aptatū laboratorium introduxerit, eum cribrare, seu Anatomizare, aperire atque ejus viscera scrutari incipit, naturamque cœlestē cum divino ejusdem actu, verum (dico) vitæ Thesaurū seu invisibile vitæ ignem à grossiori & magis inutili suo vehiculo aëreo Alchymia divinā & admirabili separat, saltemque quendam subtile, volatile & digniorem aëris portionem, quæ essentielle & immediatū est Thesauri vitalis vehiculū, & quasi anima ætherea in aère, ut Hermes dicit, in aortā sive arteriam magnam, quasi spirituum vitalium sacrarium seu myrothecium, includit, atque superflua aëris inutilis portionem per expirationē in instanti emittit: & ista actio expulsiva fibrarum in substantia cordis transversarum contractione & rectarū dilatatione fieri solet. Nam hac actione cor etiā contrahitur & comprimitur: atque ista actio à medicis Systole dicitur. Intelligendū est autē, quod pro meliori Thesauri istius vitæ aurei in arteriali isto sacrario præsertione & comprehensione Deus in Aortæ orificio regioni cordis sinistrae annexo valvas tres semilunares ordinavit, quæ pabuli illius vitalis ingressu aperiantur, ac tū postea immediatè clauduntur, ne Thesaurus ille inclusus iterū per eandē portam, qua ingressus est, egrediretur. Propter istam igitur rationē valvæ illæ taliter à Deo efformantur, quod ab intus aperiantur atque claudantur ab extra, ita, ut, quemadmodum è regione duæ illæ valvæ, quæ arteriæ venalis artificio inseruntur, sunt foris apertæ & intus clausæ, quæ ideo Mitrales nuncupantur, quoniam mitris Episcoporum sunt simillimæ; atque horum officium est, ut tam aërem inspiratum intromittant, quam superfluum & inutilem ejus portionem emittant: Vnde patet, quod facilis aëri conceditur quasi Thesauri vitæ accessus in cordis Thalamum, sed negatur Thesauro, quem vexit aer, egressus.

Iam verò istius spiritus vitæ actionem & effectus, postquam in trunco arteriali sit ita inclusus, paucis exprimam. Certum est, quòd ipse sit captivus factus in ejusdè arteriæ ramis & subdivisis canalibus se ipsum per universum corpus humanum dilatet. Nam per ramos Arteriæ magnæ, Carotides dictos, portio rectificata ejusdè jam specificati spiritus ascendit ad cerebrum; per istos (inquã) canales & conductus parvulos, pars super cœlestior istius in Chymia naturali extractionis (ut pote quæ est dignitate & subtilitate cæteris totius vitæ fontis super excellentior & per consequens mentis divinæ scintillis repletior) supremã Microcosmici palatij regionē & quasi cœlum ipsius Empyreû sibi pro sua sede vèdicat. Huc enim ascendit radius mentalis in suo rationali vehiculo, illumque locû pro suo cœlo cœlorû eligit: sub ea tamē lege & conditione, quòd virtutis & potestatis suæ radij per omnes Arterij Catholici ramos se expandant seu extēdant. Propter istam igitur rationē omnes medici tam Ethnici, quã Christiani concludunt, quòd actio hominis voluntaria suã sedē seu positionē habeat in cerebro, quatenus illud est facultatis animalis regio: cum è diverso aliæ duæ ipsius actiones, nempe illa vitalis in corde & naturalis in hepate videtur esse illi animali subjēctæ, cum sint actiones involuntariæ. Atque hæc est causa, quòd cerebrû sit rationis atque intellectus sedes, & quasi primus in machina microcosmica motor. Tunc in secunda serie illa introducti spiritus portio, quæ in officina seu laboratorio naturæ humanæ purificatur & actioni vitali adaptatur in illos Arteriæ magnæ ramulos vehitur, qui cervicales nominantur: suntque arteriæ illæ, quæ assignant vitam regioni pectoris. In hoc ergo loco illa spiritus portio spiritualis illius vivacitatis impressionē induit, quæ ad partes vitales & Thoracales attinent: ac etiam in ramis arteriæ Coronariæ dictis sibi assumit ideã internã illorû spirituum, quæ spectant ad vivificationē cordis: atque ita in cæteris ramis arterialibus, videlicet Humerarijs, Thoracicis, Axillaribus & cæteris cum spiritu isto vivifico, quē comprehendunt. Nam, ut hic spiritus erat in libero aëre, ita Catholicus erat & omnē in se virtutem habet in potentia & complicité: At quando creaturã aliquam ingressus est, tunc specificatur & explicité convertit se in naturã & conditionē cujuslibet creaturæ animalis regionis. Ita, ut invisibilis ille spiritus in vehiculo vix perceptibili delitescens, & quasi in tenui aërei spiritus substantia natans, non solum se expandit & dilatatur ad cujuslibet membri corporis vivificationem & vitæ sustentationē, sed etiam se ipsum in nubeculã spermaticã vix perceptibilem contrahendo (quod accidit, in actû copulationis sive coitus per certã magneticã virtutē divino amore animato) & totius gignentis impressionē jam habēs mirabili & veloci actione & transitu in

duo vasa spermatica preparantia arterialia, nimirû dextrû & sinistrum, à quolibet corporis membro, sed præcipuè à tribus principalibus descendit: Atque ibi cœlestis ille spiritus igne divino exuberans ad imaginē radicalis Archetypi, (in quo omnia erant prius spiritualiter & idealiter delineata & cõplicité comprehensa, priusquã explicité, quo ad nos paterent: haud aliter, quàm Rex David gloriatus est, se imaginē templi totaliter digito Dei descriptû habuisse, quod tum postea ad illud exemplar erat realiter à Salomone ædificatû) continet internû & invisibile illius corporis, quod in actû visibilē tum postea & realiter erat delineandû atque producendum, hoc est, idealiter in se cõprehēdit & possidet hominis interni sive spiritualis figuram: ut è regione externi, & corporalis hominis ico seu effigies, quæ cõpacta est è quatuor Elementis, ex spermate hominis visibili in duobus vasibus seminalibus preparantibus venalibus contēto, procedit: ita, ut ex spermatis vasorû arterialiû concursu cû illo vasorû venaliû, mixtio facta est inter materiã & formã hominis, hoc est, inter ejus internum & externû; in quo interno est illa antedicta divinitas, quæ domum suam externã ad imaginē speciei conformat. Sed & hoc totû habemus à pagina sacra confirmatum. Tu possides (inquit David) renes meos, ex quo obtegebar in utero matris meæ, non celata est vis mea tibi, ex quo factus sum in abdito artificiosè confectus velut in imis partibus terræ. Massam meã vident oculi tui, & in libro tuo omnia membra mea sunt scripta, ex quibus diebus formabantur, cum nullû ex ijs extaret &c: Vnde liquet, quòd vis divina esset in semine, quod est hominis internû, cujus digitus homo in divina ejus idea antea descriptus ex & in semine externo seu spermate explicité figuratur. Ad istud etiam propositû Iob ista: Spiritus Dei fecit me & spiraculû Omnipotentis vivificavit me &c: ac si dixisset; ex spermatis massa, fecit me spiritus divinus, haud aliter, quàm Adamum ex lutû seu argilla, & postea spiraculo suo vitã inspiravit me, & factus sum in animam viventem. Et Salomon: quemadmodum ignoras, quæ sit via spiritus & qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis: sic nescis opera Dei, qui est fabricator omnium &c: Profectò iste Textus habet intentionem admodum mysticã, & præcipuè ad istud nostrû subjēctû referri potest: Nam, uti istum Textum produxi antea ad spiritus divini in ventis macrocosmicis exilentia probandam; ita quidē huic negotio microcosmico aptius referri potest. Nam, ut Iob dicit: Spiritus Dei se cit me: ita textus iste, quàm sit difficile ad generationis humanæ arcanum enucleandû: innuens, hominē ignorare viam & progressionem spiritus divini in spermate: quã ejus intentionē etiam confirmat consequentia Textus: Ignoras, qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis. At quicunque

R. 61. 1353.

Iob. 33.

Ecclef. 15.

cunque intelligit actionē spiritus & viam, qua in isto opere progreditur, sciat modum per quem tam mirabiliter operatur ista. Sed, hoc totum enucleatius à Iobo explicatur: Nonne, ait, sicut lac fudisti me, & tanquam Caseum coagulasti me, cute & carne induisti me, ossibus & nervis compegisti me, cum vita benignitatem exercuisti erga me & visitatio tua præservavit spiritum meum? At ista recondisti in animo tuo: Novi hæc apud te esse &c: ex quo sermonis filo omnis in hac re quæstio & difficultas auferri videtur, imò verò totū istius rei mysterium, nimirum tam in actu generationis, quàm in vitæ infantis, tam in utero matris, quàm post ejus partum præservatione & continuatione ex ejus observatione & continuatione ex ejus observatione aperitur. Nam in isto membro (sicut lac me fudisti) videtur primum arguere, quòd massa spermatica, in qua homo erat complicité contentus, esset bene disposita & composita à vitæ spiritu atque etiam in matricem injecta: Ex qua tum postea, per occultam viam spiritus, homo erat explicité productus seu formatus: Tunc sic pergit ad secundum generationis gradum. (Tanquam caseum coagulasti me &c:) Quo arguit, quòd spiritus iste divinus immediatè post spermatis in matricem injectionem illud in solidiorem substantiam ad instar casei coagulaverit & inspissaverit. Iuxta textum etiam istum præcedentem (memento, quæso, quòd sicut argillam fecisti me &c:) Tunc pergit ad tertium generationis gradum. (Cute & carne induisti me, ossibusque & nervis compegisti me &c:) Finito prædicto coagulationis gradu, jam ad corporis humani partium complementum venit, ex quibus homo externus in matrice figuratur. Ex quibus constat, quòd spiritus divinus in semine fabricet hominem internum in sua propria persona, atque tunc ad vivificationem illius externi hominis ex spermate Elementari sic fabricari, sic pergit: Cum vita benignitatem exercuisti erga me &c: inde arguendo, quòd completo opere materiali, quasi palatio ad Dei formem Spiritum recipiendum apto & appropriato spiraculo suæ vitæ illud inspiravit: atque ita homo, non modò vitæ, sed etiam Mentis & Rationis radio erat præditus. Vnde, quàm rectissimè Apostolus, in eo vivimus, movemur & sumus. Nec satis est, ut quis dicat, Deum hoc totum non ab intus, sed ab extra facere: ac si Spiritus Dei non esset ubique, quatenus omnia implet, & per consequens ab actu generationis nullo modo abesse potest: cū vita rei sit inspiratio omnipotentis, & cū spiritus ejus incorruptibilis, in sit omni rei: Nonne etiam dicitur in Ezechiele: Ecce ego introducam in vos spiritum, ut vivatis, & dabo super vos nervos, & succrescere faciam supra vos carnes, & extendam in vos curem, & dabo vobis spiritum, ut vivatis. Et dixit Propheta: Veni,

Spiritus, à quatuor ventis & in suffla super infectos istos, & reviviscant, & ingressus est in eos spiritus & revixerunt. Ex quibus videre licet, primum, quòd erat divina virtus, quæ hominem externem efformaverit, priusquam anima venienti erat præditus, & quòd tum postea à spiraculo vitæ esset præditus. Porro, ut spiritus iste erat in subtili vento Macrocosmico, ita etià ipse ad est semini vitali, quòd nihil est aliud, quàm ventus, seu spiritus vix perceptibilis. Per ea, quæ sunt dicta, illud dubium; an anima infundendo creata sit nec ne, satis superque explanatur. Nam, quomodo anima mundi à Spiritu Divini afflatu in spiritum mundanum esset creata, in primis explicui: tum postea, omnes animas ab isto fonte duxisse originem suam, demonstravi dixique, radios istius spiritus vivificantis more ignis invisibilis à cælo descendentes implere aërem, & affirmavi istum naturæ ignem, quatenus est à specificatione liber, esse in potentia ad transformandum tam in naturam speciei vegetabilis vel mineralis, quàm illam animalis: & quòd simul ac speciei alicujus individuum per inspirationem penetraverit, in ipsius protinus naturam convertitur, & tam ad illius generationem, quàm multiplicationem cum speciei conservatione, nimirum similia ex similibus procreando operatur.

Iam verò si quærat, cur Catholicus vitæ mundanæ spiritus, cū non sit, nisi unus, quemlibet nihilominus partum seu fructum secundum illius speciem, & non secundum suam in essentia unitatem, unicum & minimè differentem producat. Respondeo, me in præcedentibus dixisse, quòd quælibet creatura specifica esset radicaliter, idque mandato creatoris in sua specie ab invicem distincta & differenter procreata, & à verbo seu spiritu creante semper multiplicata & in eadē figuræ specie continuata, quæ erat ei in creatione assignata. Et profectò verisimile est, quòd Deus in secreto suo consilio proplasma & modulum quasi ordinaverit, in quo & ad cujus exemplar creatura potentialis debet formari, priusquam veniret in actum. Pro meliori hujus rei intellectu, debemus scire, quòd sint quatuor vasa spermatica præparantia, videlicet duo in quovis latere; quorum unum est vas venale, & ortum suum habet à vena cava, & ab isto vase sortitur sperma illud, quod ad corporis in fantis constitutionem est ordinatum: & istud sperma nihil est aliud, quàm subtile Elementorum in corporea genitoris compositione à nutrimenti flore extractum, estque visibile quid, & dicitur gemina appellatione Sperma; aliud est vas Arteriale, utpote ab Aortæ trunco scaturiens, in quo habitat spiritus vitæ, est fons & origo hominis interni: nam in eo est invisibilis vitæ ignis: & propriè dicitur Semen, quod est non aliter centrale spermatis in ternum

ob. 10. 10.

Job. 10. 9.

A. 8. 17.

Ezek. 37.

SECTIONIS SECUNDÆ, LIB. I.

invisibile, quàm anima corporis; ita, ut videatur mixtione horum duorum internus homo in externo complicitè includi. Oportet ergo, ut observemus, quòd, ut duo sunt prædictarum naturarum vasa in quolibet latere ventris, quorum unum est spirituale & quasi masculi & agentis Tabernaculum; alterum corporale seu fœmineum, seu Elementale & quasi passivum: ita ista duo in quolibet latere in suo versus testiculum descensu subtiles & admirabiles suas implicationes plexusque spectatu jucundos efficiunt, quos Græci Anastomosin vocant, qui quidem partium secretarum amplexus sive textura artificio magni illius Architectoris perficitur (ut Anatomistæ opinantur) quia loco colaturæ inserviant, qua sperma sanguineum reddatur album seu candidum: nimirum, ut in primo loco divideret spermaticam substantiam in vase venali; & feminalem in illo Arteriali à massa sanguinea tam naturali, quæ fluit ab Hepate, quàm vitali, quæ oritur à corde, ac tum postea, ut mediante Dedaleo isto Labirinto seminalis forma, quæ est cœlum microcosmicum cum spermatica materia, ex qua fit terra ejus, poterit aptè & secundum veram creaturæ specificæ similitudinem ad invicem permisceri: Haud aliter, quàm videmus formam rei esse mixtione naturali undique per universam substantiam elementalem perfusam sive expansam. Et procul dubio plexus seu Anastomosis istius fabrica est instar impressionis sigilli alicujus notabilis, quæ in homine est humana, in leone leonina, in Aquila aquilina, atque ita in cæteris secundum impressionem istam specificæ creaturæ, quæ est occulta & vix imaginabilis. Istius plexus admirabilis dispositione imitantur Textores, qui fila sua subtilia tot implicationibus

multiformiter dispositis ordinare solent, ut imagines tam hominum, quàm bestiarum & vegetabilium varias intexendo secundum formam implicationis producant. Sperma igitur formatur more Argillæ, quæ natura feminaria liquore quodam humectata & virtute spiritus secreti, qui illam inhabitat, in creaturam convertitur viventem. Hæc duæ ergo naturæ ita inter se secundum leges istius spiritus vivificantis temperantur; & semen seu invisibilis aëris spiritus ita mediante divina illa natura seu primo & centrali ejus motore, qui agitatur illum spiritum, quasi suum curriculum ita adaptatur, ut corporeum & visibile sperma secundum imaginem suæ creaturæ speciei formaret: haud aliter, quàm Talpam domum suam sub terra suæ capacitati & necessarijs aptam fabricare videmus. Atque hoc est opus spiritus secreti, postquam mixtio illa per anastomosin facta in matricem projicitur. Denique totum illud, quod de subjecto animali est dictum, potest etiam de regno vegetabili intelligi. Nam tota planta complicitè prius in semine vel nucleo suo occultatur, & per eandem rationem erat tum postea in lucem explicitè per virtutem & actum abstrusum spiritus lucis & vitæ in eo dominante producta. Sed nimis longè à mea meta aberravi, idque in subjecto (uti metuo) quibusdam, qui hujus mundi sapientiâ ducti rem, prout est, consideratæ nolunt, haud grato. Volo igitur jam ad plenum hujus discursus mei Argumentum accedere: cum omnis amicitia & per consequens sympathia ab amabili lucis conditione procedit; è regione odium atque idèd Antipathia à tenebris seu deformi Chao oritur, cujus proles primogenita erat litigium.

LIBER SECVNDVS.

In quo mysticæ illæ eradiationes, quæ more occulto à duobus principijs oppositis, Tenebris nimirum & luce, & Sympatheticis & Antipatheticis earum effectibus, pertractantur.

Hujus libri Argumentum.

Postquam author radices Sympathiæ & Antipathiæ essentielles diligentiori inquisitione invenisset, easque libro præcedenti explicasset (quippe in quo probat eas non esse, nisi unicam Catholicam sive universalem simplicitatem in essentia, utcunque illa unitas bina proprietate, natura & conditione opposita, haud aliter, quàm voluntas est noluntate prædita,) conveniens esse non existimavit solis circumstantijs & rationibus sola probabilitate stipatis colligere & concludere *ὄτι*, nimirum, quòd res sit. Quare libro isto præsentè summa ope nititur, ut *διότι*, hoc est, quare & quomodo actus ille duplex sit in vastam mundi cavitatem disseminatus, ostendat. Et profectò postremum hunc rram aded invenit à mortalium capacitate investigatu difficilem, ut in operis tanti inquisitione haud minimum laboris, & profundissima Artistæ speculatio requiratur: atque ob istam rationem contentus est in viam tam asperam & difficilē lumine & quasi stella polari, Spirituum illorum sublimium tam Theologicorum, quàm Cabalisticorum dirigi & conducì, qui acceperunt istius tam magni dubij resolutionem & enucleationem ab æterno Sapientiæ Spiritu, quippe qui est solus arcanorum tam profundorum revelator, ut Sapientissimus Salomon, Propheta David & Psaltes regius testantur: imò verò ille ipse, cum est solus in Sympathia & Antipathia actor omnino sufficiens est ad istud arcanum mortalibus revelandum & in vivis suis coloribus depingendum, quòd tantà animi industriâ & labore, licet vanè & sine fructu quærent & venantur Philosophi mundani. Ex Canonum ergo & Axiomatum cum sacrarum literarum, tum doctissimorum Rabbinarum, tam Hebræorum, quàm Ægyptiorum observatione collegit, quòd mundus æternus Archetypus radicaliter ab unico simplici & Catholico luminis fonte procedat, qui emanationem seu effluxum decem proprietatibus varijs præditam mundo æviali seu Angelico emittit: & mundus pariter ævialis divinas illas luminis effluxiones per vehiculum Angelicum in mundum temporalem transfundit: ita, ut ætherea seu cœlestis mundi temporalis regio divinarum influentiarum sacrarium efficitur, è qua magis vel minus juxta voluntatem ejus, qui eas emisit in mundum Elementarē ad mandata obeunda ipsius tam severa, quàm benigna impluuntur. Istiusmodi ergo degradatione percepit ipse, quòd Deus unicam solam emanationem essentialem atque differentem, mediante suo verbo mundo universo impertiverit, ut omnes in eo res ex unica Catholica essentia plus minusve participantès ab invicem & inter se tam specie, quàm individuo discreparent, & quod multiformis effluxus illius divini proprietates creaturas Angelicas seu organa spiritualia differentium conditionum & officiorum instituerit atque creaverit, per quas & in quibus virtute varia & multiformi centraliter omni temporis momento operatur, & per consequens evidenter ei apparet, quod, cum in effluxu seu extensione divina sint proprietates contrariæ fortitudinis, necesse est, ut sint etiam spiritus Angelici naturæ & conditione cuilibet proprietati Divinæ correspondentes, quibus mediantibus in hoc mundo administrantur. Etenim in istis organis spiritualibus sive Instrumentis Angelicis, & per ea radij splendoris æternæ influentiæ descendunt primùm in mundi temporalis stellarē regionem, & tum postea ab ea in sublunarem sive Elementarem effundun-

tur, & ad centrum usque terræ ad creatoris placita perficienda penetrant. Denique Author speciale quoddam subjectum & mundo sufficienter notum in suam considerationem capit, ut per experimentalem naturæ ipsius occultæ inquisitionem, possit more magis practico & oculari Sympathiæ & Antipathiæ mysterio mundanis incredulis demonstrare, quod in præcedentibus non nisi Theoricè & per solam speculationem exposuit. Magnes ergo sive Magnésius est meta illa, ad quam collimat, seu subjectum illud, quod pro proposito elegit suo, utpote cujus occultarum proprietatum effectus quàm aptissimè illis naturæ animalis, vegetabilis & mineralis correspondent. Quare in isto libro præsentis per corporis ipsius anatomizationem & naturæ abstrusæ detectionem viam tentat magis plauam præparare ad tales conclusiones experimentales explicandas seu comparationes, quas libro sequenti inter uiuus atque alterius naturam proponit, quò meliùs natura Animalis atque etiam vegetabilis per illam mineralis detegatur & demonstretur. Et in libri istius conclusione eorum in scitiam & zelum superstitiosum (ut Apostolus ait) sine intellectu denotat, qui aliquam actionem in creatura magneticam essentialiter per singulare Diaboli artificium sive actum patrari posse existimant, ibique Diabolum nihil efficere posse contendit, nisi mediantibus creaturis Dei & virtutibus earum, quæ ad usum potiùs hominum, quàm Diaboli à Deo omnium creatore destinantur.

LIBRI SECVNDI MEMBRVM PRIMVM.

CAPVT. I.

Quòd Sympathia sit lucis Soboles, ut è regione Antipathia suum è tenebris ortum habet. Porro utriusque vocabuli Etymologia sive vera significatio, ut etiam ipsorum natura, hoc in capite discutiuntur.

In portione huius superiori verbis generalibus detectam habetis unitatem radicalem & essentialem cum duobus suis ramis proprietate oppositis (qui sunt voluntatis & voluntatis Characteres) nec non duobus Catholicis eiusdem effectibus, ni. nimirum amicitia & odio tam bonis, quàm malis omnibusque illis passionibus, sive sint spirituales, sive corporales, quæ ab ijs derivantur. Restat jam, ut in discursus nostri profunditatem descendamus & ad Sympathiæ Antipathiæque viscera usque penetremus: quæ non modò in rebus mundi temporalis, sed etiam in illis mundi ævialis, ab effectu manifestantur. Nemo enim, in scientia vel mediocriter versatus, quatenus experiètiâ stultorum matre instructus, tanta involui potest inscitia sive ignorantia, ut oculis apertis occultos rerum cœlestium & terrestrium in Sympathia & Antipathia, ijs in creatione initis effectus non discernat. Sed, priusquam in rei tam profundæ detectionem me immergam, operæ erit prærium, ut vocabulorum Sympathiæ & Antipathiæ significationem seu Etymolo-

giam aperiam primùm, quò meliùs & directiùs naturas sive essentias earum distinctas percipiat. Sympathia est vocabulum græcum, nempe Συμπαθεια, & derivatur à Συ, id est cum, unà, cum & παθω, id est, passio, quòd procedit à verbo πασχω, id est, patior. Vnde patet, quod passio prior ex actu divino seu unitate lucida positiva, quasi concordia & amore procedit & propriè dicitur compassio; passio verò posterior ex potentia divina seu unitate tenebrosa & privativa, quasi discordia & odio oritur, quæ sunt duarum naturarum contrariæ fortitudinis in vicem oppugnantium effectus. Possimus ergo Sympathiam haud ineptè definire duorum spirituum, vel ab eadem in proprietate emanatione divina, vel à duabus similibus irradiationum, hoc est, qui radicales suas emanationes ab eadem vel similibus duabus divinis proprietatibus emanant: Exempli gratia: omnes creaturæ, quæ participant ex benignis & amabilibus illis radijs seu irradiationibus, quæ à Deo per Angelicum organum in Sphæram Iovis emittuntur ab ejus orbe seu Sphæra deorsum usque ad terram effunduntur, & infinitis creaturis illis inibi communicantur, quæ sub ista Dei proprietate

voluntatis divinæ Characterē creantur: omnes hæ, inquam, propter istam homogeneitatis naturalis rationem suos ad invicem ejaculant radios invisibiles amicititer & invicem gaudere videntur; ac si earum unica alterius adventum seu præsentiam suo aspectu congratulari velit: juxta illud cujusdam Sapientis: Natura lætatur naturâ; natura suam naturam amplectitur, eamque gaudere facit. Ratio autem istius gaudij est, quoniam isti omnes sunt quasi fratres unius & ejusdem Patris sive radices, nimirum Iovis, ac proinde fraterno & lætabundo more gestiunt, quando se invicem aspiciunt. Etiam tales planetæ vel stellæ, quæ sunt vel amici vel de conditione propinqua ad illam Iovis: uti sunt Venus, Gemini &c: influentias impluunt in creaturas sibi in nativitate subditas, atque etiam in illas Ioviales, nimirum, quæ complexionem suas à fonte Ioviali accipiunt. Hinc ergo est, quòd creaturæ unius & alterius originis ob suarum naturarum propinquitatem benevolè se invicem aspiciunt & amore factis arcto junguntur: Sed contra, ubi duæ concurrunt stellarum influentiæ invicem proprietate & fortitudine contrariæ,

hoc est, ab emanationibus divinis conditione oppositis radicaliter procedentes, uti sunt illæ Iovis & Martis: vel Iovis & Saturni, qui invicem sunt inimici, ad ventus & concursus talium creaturarum seu radorum earundem aspectus erit ad invicem ingratus cum secreta spirituum reluctatione & renitentia: ita, ut unà naturali quodam instinctu omnimodè cupit effugere & evitare aspectum alterius: & spiritus unius conatur radijs alterius emissis resistere, ut clarius in sequentibus exprimetur. Sed, quoniam causa generalis Sympathiæ & Antipathiæ est occulta & secreta quædam emanatio sive irradiatio ab una creatura in aliam, erit necessarium, in negotij tam profundi medullam intueri, quòd planius & luculentius fontem & radicem omnium radiationum & emanationum generalem discernamus: Nam hac ratione abstrusam differentiarum in ijs causam detegemus, & ipsarum extensiones, videlicet ab earum radice ad truncum, & à trunco ad ramos ac tandem à ramis ad furculos & folia infinita quasi individua descendendo prosequamur.

CAPVT. II.

Quomodo & quibus Dei attributis sive proprietatibus Rabbi Hebraici & Cabalisticæ peritiores probant naturarum contrarietatem ab unica æterna essentia, quasi omnium rerum radice dependere.

PRO certo statuitur, quòd, ut sunt infinitæ diversarum in machina mundi naturarum creaturæ, ita quidem earum quælibet esset varieformiter in principio creata, & tum postea ab eo tempore more successivo per vanas cæli influentias & multa millia varietatum radorum desuper descendentium generata & à generationis momento usque ad illud corruptionis sustentata. Quocirca Rabbinoꝝ Cabalisticorum sapientiores affirmant, quòd non sit ulla planta aut herba inferius, cui non sit stella in firmamento, quæ percutiat eam & dicat ei, cresce. Neque videntur scripturæ hanc eorum opinionem aversari, uti inferius declarabitur. Sed quoniam radicalis istius rei investigatio speculationem adhuc altiorem requirit, opus est imprimis, ut cum diligentia perquiramus, quomodo omnis creatio radorum divinorum emissionem esse effecta, & an illa radorum emanatio esset in proprietate vel multiformis, vel unius & ejusdem conditionis ordinata. Vobis satis clarè in præcedentibus manifestavi, quòd omnia fuissent in rerum primordio ab uno spiritu Sapientiæ æterno creata, qui, quasi nuntius æternus seu Angelus Catholicus ab *Ensof* (ut ajunt Cabalisticæ) hoc est, ab infinitudine seu infinito lucis fonte sub forma emanationis seu effluxus

splendidissimi ad omnia complicitè in divina potentia reservata, informanda & in actum explicitum reducenda, emittebatur: hocque ex istis scripti sacri testimonijs probare conabor. Salomon vocat istum spiritum disciplinæ sanctum, vaporem virtutis Dei & emanationem quandam claritatis omnipotentis Dei synceram & candorem lucis æternæ, & speculum sine macula Majestatis & imaginem bonitatis ipsius: quæ cum sit una, omnia potest, & in se permanens omnia innovat &c: Quibus arguit, quòd tamen si sit in sua essentia emanatio non nisi unica, tamen ratione multiplicitatis suæ proprietatis omnia potest, ut cunque nobis videantur conditione contraria. Hinc dicit Textus alibi: Est in sapientia spiritus unicus, multiplex &c: id est, effluxus divinus essentiæ seu substantiæ unicus, proprietate multiplex. Porro D. Iohannes fatetur, quòd vita omnium esset in Verbo. Et tamen essentia Verbi, in quo erat vita, est unica, quippe, quæ est lux, in qua non sunt tenebræ ullæ, ut cunque vitam seu conditiones creaturarum esse varias & tam Antipatheticas, quàm Sympatheticas animadvertimus. Et Syriachus ait, quòd Spiritus iste ex ore Altissimi prodiret: Et Salomon. Quòd esset cum Iehova in principio *vix suæ* in creatione cuncta componens:

Sap. 7. a 254
Ioh. 1.
I. Ioh. 1. 8.

Eccles. 1. 24.
Irov. 8.

nens: Vnde liquet, quod esset per emanationem seu extensionem radiorum Catholicorum ab æterno unico fonte lucido, quod omnes res essent multiformiter figuratæ & animatæ. Sed illa emanatio juxta varietatem voluntatis & placiti sui fontis in varios se extendit radios dispositione & conditione differentes. Quemadmodum enim ab eadem arboris radice truncus seu corpus, rami, furculi, folia fructusque assurgunt: ita quidem divina emanatio, quasi truncus arboris Sephirolicæ directè à sua radice *Ensofph*, seu fonte infinitudinis, procedit, à qua ejus tum postea rami & à ramis furculi, & à furculis fructus oriuntur. Sequitur ergo, quod, ut truncus arboris à radice sua exurgit & quasi creari videtur, ita quidè emanatio seu spiritus iste sacer procedit ab unitate radicali, & quasi de novo creari videtur. Atque hinc sapiens: Prior omnium creata est sapientia & intellectus prudentiæ ab ævo, ipse creavit illam in spiritu sancto, & effudit ipsam super omnia opera sua: Quo denotat, emanationem istam originem suam habuisse à Deo Patre, sed quod radios suos particulares undique emittit ad creaturarum omnium existentiam & virtutes. Videtur Psaltes hisce restari: Verbo Domini, inquit, creati sunt cæli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Hic ergo ortum istius spiritus habetis & ejus in mundo officium, nimirum, ut cuilibet creaturæ suam vim sive virtutem movendi, vivendi, agendi, multiplicandi, atque se invicem amore vel odio prosequendi juxta voluntatem sui Patris attribuar. Quare ex prædictis liquet, quod spiritus iste respectu essentialis ipsius essentiæ sit æternus, sed ratione emanationis ejus in mundum dicitur ævialis seu naturæ Angelicæ: Vnde Textus præcedens: Et intellectus prudentiæ ab ævo. Procedimus ergo in progressionem & multiplicationem illius emanationis in hunc modum: Ab arboris trunco egrediuntur rami, tam generales, quàm speciales & individui, quorum qui sunt fortiores post truncum sunt quasi Brachia ipsius corporis, tum sequuntur rami minores ac denique furculi. Ad quæ referre possumus in mundo æviali seu Angelico diversas Angelorum stationes ijs secundum dignitates eorum assignatas ratione divinarum influentiarum, quas à suo Catholico ramo seu emanatione sancta Iesu Christo ab *Ensofph* radice seu patre suo emissa recipiunt. Hoc confirmat Apostolus in his: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita sunt universa in cælo & in terra visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive principatus, sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant &c: ita, ut omnes Angeli superiorum sive empyreorum ordinum non aliter in prima serie procedant ab eo, quàm brachia arbo-

ris à suo trunco. Et quemadmodum videmus, quod brachia, utpote trunco propinquiora, sunt robustiora, speciosiora atque firmiora, quàm rami: ita Angeli Emphyrei sive super substantiales sunt emanationi Catholicæ propinquiores & conjunctiores; ac per consequens virtute luceque divina opulentiore atque pulchritudine ornatiora, idque per dignitatis gradus secundum quod magis aut minus immediatam fontis emanationis increatæ sedem appropinquant, hoc est, quod magis accedunt ad faciem essentia lucidæ increatæ, quæ ipsis lucem & gloriam excellentissimam impertit. Haud aliter, quàm videmus in trunco Brachijs, quod, quod trunco sunt viciniore, eodem etiam in eorum existentia sive substantia sunt grandiora. Post hæc videmus, quod rami minores immediatè ex brachijs istis exurgunt, habentque locum pro consistentia sua à brachijs distinctum seu divisum, utcumque eorum corpulentia à brachijs non dividitur. Pari equidem ratione observamus, quod intelligentiæ seu Angeli Olympici vel ætherei virtutes & vitam hauriunt immediatè ab illis Emphyreis; idque diversiformiter & in varietate mensuræ excellentiæ, qui istas influentias in corporibus stellularibus, quasi arcibus suis Thesaurarijs ad usum inferiorum reservant. Deinde, ut rami à brachijs arboreis procedentes, vitam & esse alijs ramulis ab ipsis exurgentibus attribuunt: ita etiam Angeli Olympici suos influxus illis Elementalibus infundunt, quorum principes sunt in quaternario numero illi, qui quatuor ventis & quatuor mundi cardinibus, ijs vim seu potestatem vitæ, augmenti & generationis atque etiam corruptionis assignando, præfident. Quibus videre licet, quod Deus per sapientiæ spiritum viâ emanationis emissum, & consequenter Angelum magnum primogenitum, quippe primò omnium creatum & nomen habentem suam virtutem Angelis Emphyreis impertit, qui tum postea multifariam ejusdem naturam effundunt in spiritus Olympicos, à quibus iterum Elementares suas hauriunt facultates seu essentias. Et tamen hæc omnes virtutes essentielles tam in cælo Emphyreo, quàm Æthereo & Elementalibus sunt continuæ & indivisibiles ab emanatione sancta, quæ est inseparabilis à sua radice: Haud aliter, quàm truncus arboris radici, & brachia trunco, & rami brachijs, & ramuli seu furculi fructui & folijs animadvertuntur esse continui atque indivisibiles. Ecce ergo (lector judicose) mundi ævialis dimensionem juxta Textus præcedentis dictum: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo sunt condita universa in cælis & in terra, visibilia & invisibilia, sive sint Throni, sive Dominationes &c: Hoc est, creaturæ mundi ævialis tam in cælis & elementis quàm in terra conditæ sunt in Christo: Verum hoc etiam à Patribus

Reuc. in. lib. 3.
de arte Cabal.

Ecclef. 1. 4. 9.

Ipsal. 33.

Col. 1. 15. 16.

Ecclesiæ habemus confirmatum. Nam Dionysius ait, quod Angelus sit imago Dei & occulti ipsius luminis emanatio & speculum splendidissimum sine macula: atque ob istam causam Angelos vocat Algamatha, hoc est, specula purissima, quæ recipiunt lucem Dei. Hinc inde arguendo, quod sint imagines Catholicæ ejusdem emanationis, à qua procedunt. Nam scripturæ dicunt, quod spiritus sapientiæ sit splendor æternæ lucis & speculum sine macula Majestatis Dei, & imago bonitatis ipsius. Et Bartholomæus ait: quod Angeli suscipiant lumen occultum à Deo per influentiam, idque emittant illis, qui sunt inferioris ordinis & conditionis. Et Augustinus & Damascenus dicunt, quod Angeli sunt lumina intellectiva, quæ suum lumen à primo & summo lumine accipiunt. Iterum Bartholomæus, quod vocantur aurum respectu radiorum, quos emittunt: atque etiam dicuntur flumina ignea, ratione lucidarum illarum influentiarum, quas à Deo recipiunt, & tum postea ad illos inferioris ordinis emittunt. Etiam Dionysius dicit, quod ordines superiores copiose recipiunt lumen Dei, & illud tum postea more influentiæ spiritibus illis impertiunt, qui sunt situ & dignitate inferiores; asseritque hanc legem esse in ordinibus Angelorum observatum, quod eorum alij sint primarij, alij secundarij, & alij postremi. Atque ob istam rationem Seraphini Angeli sunt dicti, quia ardent & accenduntur ratione præsentiae eorum immediatæ coram facie Dei. Sed omittendo omnia ista docemur plurimis scripti sacri testimonijs, quod Angeli sint splendidissima lumina, quæ sunt in tertio cælo coram Throno Dei: & quod sint 7. præsidentes in cælo stellato, atque etiam 7. Candelabra, quæ important 7. Planetas: & quod sit unus magnus Angelus, qui est caput eorum omnium, qui tenebat septem stellas in manu sua: Et quod sint 4. Angeli, qui habent Dominium super quatuor ventos, in quorum est potestas nocere mari & terræ & arboribus: & quod isti quatuor sint sub imperio unius, qui secum portat magnam præservationis sigillum: Et quod sit princeps tenebrarum, qui est magnus ille spiritus prædicto summo spiritui natura & conditione oppositus, qui habet Dominium in Elemento sublunari; & quod sint tam malitiosæ & perniciosæ principalitates, potestates & gubernatores in hoc mundo, quæ sunt Creaturis Dei adversissimæ, quàm benignæ & salutares, generique humano propitiæ. Denique semina plantæ multiplicativa stellis cæli, ut & ipsius folia creaturis sublunaribus comparabimus, quæ mutationes suas ab internis seu spiritualibus organicis agētibus habent, ita ut discernere possimus, quod æternitas det vitæ ævialitati, & ævialitas temporalitati: & quemadmodum in mundo æterno videmus, quod prima per-

sona addit principiū secundæ, & quod persona tertia ab ambabus præcedentibus procedit: ita quidē Angeli æviales seu Empyrei effundunt influentias vitæ & existentiæ Olympicis seu sydereis; ac itidē illi Elementarij suam vivendi & existendi rationem ab Empyreis per Olympics hauriunt, atque in sine terra & maria ab istis animantur. Quapropter observandum est, quod Deus operatur mediantibus suis organis Angelicis omnia in omnibus, & quod spiritus ipsius incorruptibilis sit in omni re hujus mundi. Quibus rectè loco priori intellectis atque consideratis, audacter etiā concludere possumus, quod omnes peculiare lucis Angelicæ ab una & eadem Catholica emanatione procedant, & consequenter invenimus, quod diversitas & oppositio naturarum ipsarum oriatur à multiplicitate proprietatū, quæ sunt in generali emanatione ab æterno & ante ullum ævum à Throno unitatis effluenti. Atque hinc est, quod iste effluxus divinus à Salomone dicitur unicus & multiplex respectu varietatis proprietatum ipsius, quibus variè & more quandoque opposito operatur in mundo. Sed totum hoc luculentissimè à Rabbis Cabalisticis per viam descriptionis arboris suæ Sephiroticæ sive numericæ explicatur. Quare sciendum est imprimis, quod, ut Theologi Mystici non nisi decem nomina specialia in tora testamenti veteris Hebraici serie observarunt, quæ Deo à proprietate ascribebantur: ita quidem quodlibet illorum ad operationem variam efficiendam designari animadverterunt. Hinc enim erat, quod Hebræi hoc vel illud nomen Dei à scripturis recitati secundum conditionē necessitatis peculiaris pro divina assistentia invocare solebant. Et tamen ex verbo scripto colligerent, quod pura divinitas seu Deitas non sit nisi unica interna & immutabilis essentia; atque propter istam rationem non nisi unico essentiali titulo exprimitur, videlicet Tetragramaton, seu Iehova, quod est ejus nomen inseparabile, ut pote, quod ei soli appropriatur: nam illud includit (uti Rabbi Moyses Ægyptiacus ait) & arguit in pura significatione substantiam Creatoris sine ullo cum Creatura respectu seu participatione: ita etiam invenerunt, quod cætera nomina Deo à Scripturis assignantur, quatenus ipse participat cum Creaturis relatione aliqua, vel eas respiciat: & consequenter talia nomina ei ab effectibus & non ab essentia imponuntur & dicuntur nomina à proprietate. Ad nomen verò ejus essentiale quod spectat, erat illud inter Hebræos in tanta æstimatione sive veneratione, quod non erat præterquā in solo Sæctuario, idque à consecratis presbiteris pronuntiatū. Tunc enim erat nomen illud essentiale in illa benedictione editum, quā sacerdos supremus diebus jejuniij promulgavit. Hæc causa erat, quod nomē hoc tantò honore celebraretur, ut nunquā esset temerè prolatū. Ac etiam,

Dionys de divin. Nom. lib. 6.

Sap. 7.

Bartholomæus de rebus var. lib. 2.

Sap. 7.

Apocal. 7.

Ej. h. 6.

quoniam (ut ait Rabbi Moyfes) Deum esse & fuisse super omnem essentiam, quatenus existeret, antequam ulla res esset. Atque hoc erat nomē illud pretiosum, quod Moyfes cupivit à Deo cognoscere, quando accipit ab eo hoc responsum יהוה, hoc est nomen meum in æternum: quodd quidē nomen aded est purum, quia nec articulari nec componi, nec minus humana voce exprimi potest. Ad alia verò Dei nomina seu denominationes, quæ ab effectu ei ascribuntur, quod attinet, illa non Deo secundum suam essentiam, sed secundum opera ab ipso effecta tantummodò attribuuntur, hoc est, quatenus apparet omnia in omnibus, & in omnibus existit & operatur. Oportet igitur, ut pro meliori nostra in hac re instructione intelligamus, quòd cum divina natura sit & operetur in omni re creata atque etià extraneas existat (est enim centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nullibi, hoc est, extra omnia) in hoc respectu nomē ejus essentialē Terragrammaton est commune & Catholicū in omni ramo arboris Sephiroticæ sive Cabalisticæ agēs, quippe quòd Dominium habet in integrū illius arboris truncū sive corpus, & consequenter omnia alia decē Dei nomina à proprietate ei referuntur, ut brachia trunco, quatenus scilicet relationē habent ad varias ejus proprietates seu virtutes in una individua essentia. Quare illa omnia nomina ipsi ab operibus attributa in ipso & sub ipso cōprehenduntur, quippe, quòd proprietates tā voluntatis, negationis & privationis, quā voluntatis, affirmationis & positionis ejus, & per consequens mortis & vitæ, maledictionis & benedictionis mali & boni in respectu creaturarū (tameñ nihil est idealiter in eo malum, qui est summa & sola bonitas) odij & amicitie, discordiæ & concordie, Antipathie & Sympathie sub eo cōprehenduntur. Hos in quā, omnes effectus cōditione contrari, ab una radice seu fonte essentiali provenire testatur Biblia sacra; quippe quæ habet solummodò potestatem vitæ & mortis, & deducit ad portas mortis & reducit. Est Iehova, qui est illuminatio & salus & protector vitæ hominis, & est ipse, qui affligit tenebris, morbo & morte. Est Iehova, qui mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. Est ipse, cui abundantie suavitatis, & misericors, patiens & benignus, & qui in furore suo arguit hominem, & conturbat ossa & animam ejus. Est Iehova, qui vulnerat & mederi facit. Est Iehova, qui mortem, vindictam, & vexationem minatur. Est ipse, qui facit pestem, tabem, febrem urentem, lepram, scabiem, ulcera, hæmorrhoides & ulcera Ægypti: qui dementia & cæcitate percutit, pavore & cordis tremore, curis & vexationibus afficit: ac est ipse, qui benedicit cibo & potui, quem haurit creatura: atque consequenter est ipse, qui Antipathiam parit: E regione est Iehova, qui benedictiones creaturis concedit, ipse beat

cibum & potū, quos sumunt, ita, ut nutriant & præservent: & est ipse, qui amovet morbos, tollit sterilitatem, & auget dies hominis: & per consequens est causa Sympathie amabilis & concordie inter creaturas: Denique est Iehova, qui format lucem & facit pacē & est ipse, qui creat tenebras & malū. Sed, quoniā essentialis hæc unitas hos contrarios effectus per proprietates oppositas in lucē edidit: ideo Theosophi secretiores varia nomina seu potius denominationes generales ei assignarunt, quas à contextu sacro collegerunt, quæ ei ascribuntur ab effectibus, quæ in earum prolatione sequuntur, quorū alij inclinant ad tenebras & privationē, alij ad lucem & positionem, nonnulli ad severitatē, alij arguunt suæ benignitatis fructum, quidam indicant actus sui privationem, qui eveniunt contrahendo radios suos in se ipsum. Nam tali ipsius actu effectus tenebrarum producantur, nimirū essentialis frigiditas, stupiditas, immobilitas, quies, congelatio, contractio &c. Aliqui efficiuntur per actualem ipsius effluxum seu extensionē à centro ad circumferentiam, nimirum lux, motus, calor, dilatatio, attenuatio &c. Volo igitur divina ista decem Dei attributa numerare, quæ æternæ essentiae ascribuntur, ut in arbore Sephirotica ordine reperiuntur, à cujus radice radij æterni multiplicis naturæ seu conditionis ad varieformem radicis voluntatem perficiendam descendunt, quibus multiplices in mundo effectus producantur. Primum ejus attributum seu denominatio à proprietate est *Ehiab*, atque hoc nomen omnium creaturarum fontem seu originem importat, simul atque misericordie & clemencie fundamentum denotat, quoniam influxus seu irradiatio divina, quæ ab isto canali seu fonte descendit gratia, pietate, consolatione & bonitate Patris æterni est plena, cui nos monet Christus sic orare: Pater noster, qui es in Coelis &c. Atque hinc alibi dicitur, quòd Pater judicat neminem. Nam est officium Patris, ut parcet & gratiose cum filijs agat. Ita etiam Deus sub istiusmodi sua denominatione existimatur esse Pater omnium, & per consequens in ista sua voluntate est benignus & gratiofus seu affabilis suis creaturis, juxta illud Salomonis: *Quin etiam uno afflatu cadere possunt creaturæ à justitia persequente & ventilatæ à spiritu potentie suæ: Verum omnia mensura numeroque & pondere disposuisti seu temperasti: nam quod multum potes, hoc tibi semper adest: quandoquidē tanquam momentum è lancibus est totus mundus coram te, & tanquam gutta toris descēdens manet in terrā: Misericors ante omnia, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominū, ut resipiscant. Nam diligis omnia, quæ sunt, & nihil abominaris eorum, quæ fecisti, nec enim comparasti quicquam, quod habes odio: Æqui mansurum fuisset aliquid, nisi tu voluisses?*

Ipsi. 45.7.

Job. 16. 17.
I. Psalm. 26. 1. 2.
I. Reg. 2. 6.
I. Cor. 14. 6. 7. 8.
I. Cor. 6. 1. 3. 4.

Iob 5.
Deutea. 27.

luisse? aut conservatum fuisset aliquid, nisi tu voluisses? Sed parcis omnibus, eò quòd tua sunt, ò Domine animarum amans, &c: Ecce hsc denominationis Ehieh fructus seu effectus, nimirum creare & generare omnia, quasi Pater: & ad eorum præsertationem & sustentationem paterna quadam effectione curare. Ob istam causam hoc portæ lucidæ, radicali & primariæ in arbore Sephirotica seu numerationi priori arboris præsidet, quæ dicitur Cheter, seu Corona, ex cujus meatu radij Iehovæ in effabili & benigna sua creationis conditione seu voluntate positiva ad omnium rerum creationem descendit. Nam Ehieh significat Patrem & radicem totius creationis.

Secunda emanatio Iehovæ in divinis numerationibus arboris Sephiroticæ habet pro suo fonte nomen divinum *Iah*, quod arguit benedictam & gratiosam radiorum ipsius emissionem ad humidæ naturæ seu aquarum é tenebris seu Tenebrosa abyfso extractionem, atque idèd attributum seu porta Cabalistica, per quam radij istius emanationis actuosissimi descendunt, dicitur *Hochma*, hoc est, sapientia, de qua quidem emanatione divina Salomon ista: Sapientiam possidebat Iehova principio viæ suæ, ante opera sua, ante ullum tempus, ante seculum inuncta fuit, cùm nullæ essent abyfsi, cùm nulli essent fontes abundantes aquis, antequàm montes fundati essent, cùm aptaret cœlos, ibi erat, cùm statueret ambitum in superficie abyfsi, cùm fortificaret superiores nubes; quando ponebat fundamenta terræ, erat apud eum cuncta componens &c: Debemus autem notare, quòd hoc nomen *Iah*, cujus influentia est sapientia, versatur quandoque in severitate, licèt rarò: Quoniam præcipua ejus intentio est in creando & præservando. Hinc ergo Iehova dixit Moyfi: loquendo de magno illo Angelo, quem misit ante Israëlitas ad eos præservandos in via illa per desertum & mare rubrum: Ne exacerbet eum, quia non feret defectionem vestram, quoniam nomen meum est in eo. Quo evidens est, quòd sapientia ista quandoque punire solet, quoniam ex Syriacho patet, ipsam fuisse angelicam illam emissionem, quæ præibat Israëlitis diurno tempore in columna nubis, & nocturno in columna ignis, ut testatur Syriachus. Denominatio tertia est *Elohim*, & attributum seu porta lucida, per quam radij emanationis ipsius descendunt est *Binah*: seu prudentia: atque istud nomen secundum Cabalisticam interpretationem significat terrorem seu timorem, quoniam observârunt, quòd mediante ista proprietate sive attributo divino mundo evenirent punitiones & strages. Nam sub ista denominatione exercet ipse suam potestatem tam ad subitanam mundi aquarum & Elementi alterationem, quàm ad punitionem impiorum. Atque idèd spiritus illi, qui divinæ hujus influentiæ radios reci-

piunt, dicuntur *Benè Elohim*, hoc est, Filij Elohim, qui sunt instrumenta illa in mundo Elementalì ad voluntatem divinam in ista sua proprietate efficiendam. Virtute etiã hujus nominis aquarum in prima creatione commotio, earumque é Tenebrosa abyfso eductio erat facta: quæ quidem sine extrema oppositione & repugnantia duorum contrariorum, nimirum ignis & aquæ; & consequenter sine horrenda Elementorum dissensione & bello commotiones Tonitruosas in Tenebrosa abyfso ad Verbi *Fiat* prolationem causantem minimè fiebat: Erat enim Spagyrica & altitonanti Verbi virtute & verè Chymica Spiritus Elohim operatione, quòd separatio unius Elementi ab alio, atque etiam unius virtutis formalis ab alia distinctio esset perfecta: Vnde Psaltes Regius: Verbo Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum.

Percipiendum est igitur, quòd tota arboris Cabalisticæ virtus sub istis tribus membris radicalibus ejusdem complicité comprehenditur: non aliter, quàm mundi Typici essentia, forma & figura, in tribus Archetypi personis divinis triformiter continetur. Porro tria in mundo intellectuali idem præterunt, quod septem in mundo materiali seu aqueo. Nam 2 sunt radix materiæ, & 3 sunt radix formalis: Ve ergo 1 est formalis radix in Archetypo ad 3 & materialis ad 2: ita quidem 2 sunt materialis radix in mundo Typico ad quadratum 4. Quare sequitur, quòd (4) quaternarius, qui est numerus seu Character Symbolizans cum materia & 3 figura formæ conveniens simul additi produunt universalem mundi substantiam ex materia & forma consistentem. Debemus ergo cum diligentia observare, quòd istæ priores denominationes divinæ pertinent ad illas proprietates, quibus Iehova ad imaginem Archetypi tria priorum creationis dierum opera perfecit, in quibus totus mundus cum suis cœlis ac Elementis esset creatus, & quælibet eorum regio aptè & convenienter disposita.

Septem sequentia in Arbore Cabalistica Brachia seu rami spectant ad varias illas alterationes tam propitias, quàm adversas, quæ creaturis in hoc mundo eveniunt. Quare quartum membrum illius arboris habet pro suo præside benignam & jucundam atque clementem Dei Iehovæ denominationem. *El* dictam, cujus attributum seu porta splendida sive numeratio vel canalìs, per quem aureos suos effluxus in mundum emittit, vocatur *Chefed*; Latine, Clementia: quoniã divina influentia, quæ transit per eam, est gratiã, benignitate, vitã & bonitate plena, uti infra patebit. Est enim fons, à quo fortunatus ille Planeta Iupiter amabiles & benignos vitæ creaturarum radios recipit: Vnde Iupiter dicitur, quasi Iuvans Pater. Ob istam rationem

Moyſes, orando pro reſtitutione Miriæ ad ſanitatem priſtinam, dixit : *El naraphana* : Deus gratiæ, quæſo ſana illam.

Quintum nomen quinto arboris brachio aſcriptum eſt *Elohim Gibbor* : atque hoc effectus malevolos & inſalubres influētias creaturis immittere ſolet, facitque perturbaciones in Elemento Catholico per Tonitrua, fulgura, Cometas; imò etiam excitat ſuper terram bella, contentiones lites, peſtem, febres, eſtque ejus Theſauri arca ſeu promptuarium ſtella Martis : Canalis verò ſeu porta, per quam radij ejus deſcendunt, vocatur Hebraicè *Geburah*, quòd arguit poteltatem, vim & violentiam. Ramus ſeu brachium proximum, id eſt, numeratio ſexta habet pro ſuo Domino nomen Dei; *Eloah*, cujus effluxus ſeu radij ſunt vita multiplicatione & pulchritudine pleni: & ob iſtam rationem truncus ſeu Canalis, per quem effunduntur in mundum, dicitur *Tiphereth* Hebraicè; Latinè Gratia, ornamentum, pulchritudo & ſolarium. Hujus radiatorum ſacrarium eſt corpus Solare, quod & ſuam formoſam ſpeciem, pulchritudinem & Gloriam coruſcantem ab eo recipit: Atque iſte eſt ille Spiritus, de quo Iob intendit, dicens: Spiritu ſuo ornavit cœlos. Et Syriachus: Sol illuminans per omnia reſpexit, & Gloriâ Domini plenum eſt opus ejus. Septima numeratio Cabaliſtica ſeu arboris Sefiroticæ brachium ſeu ramus habet pro ſuo Domino cognominationem Dei *Iehovai Sebaoth*, quaſi Deus exercituum, & Deus jubilationis & perfectionis, atque idè attributum, porta ſeu canalis, per quæ ejus radij ſeu fulgor exit, dicitur *Netzeth*, quaſi Triumphus, victoria, atque etiam juſtitia, charitas & amor; quare influentia generationis, multiplicationis & delectationis ab iſta emanatione procedunt: Arca autem hujus Theſauraria inter cœleſtia eſt Sydus Veneris.

Octavum nomen à proprietate eſt *Elohim Sabaoth*, ſeu Deus exercituum, atque porta, per quam ejus radij tranſeunt vocatur ab Hebræis *Hod*, id eſt, laus, honor, formoſitas. Promptuarium verò cœleſte, quod ad influentias ipſius recipiendas & reſervandas eſt ordinatum eſt ſtella Mercurij.

Nonum, quod nono arboris brachio aſignatur, eſt *Elchai*, hoc eſt, Deus vivens, ſeu *Sadai*, hoc eſt, omnipotens Deus: atque ejus numeratio ſeu porta eſt *Iefod*, hoc eſt, baſis, fundatio, quies, redemptio: Hujus autem effluxus recipit Luna Cœleſtis, quæ eſt quaſi parva terra, recipiens omnes prædictas influentias in genere, quæ ab alto deſcendunt: atque hæc eſt ratio, quòd ipſa tot mutationibus ſeu alterationibus ſit obnoxia, cujus effectus tam in generatione & corruptione, quàm in maris exaltatione vel depreſſione cernitur.

Ultimum cognomen, quod portæ decimæ dictæ *Malchut*, id eſt, regnum & imperium, præſidet eſt *Adonai* ſeu Dominus, quod quidem importat ſeveritatem & captivitatem creaturis per Dei iracundiam atque iſtius attributi influentiæ cadunt in regionem Elementarem.

Quibus Sapientiſſimorum Rabbiorum obſervationibus & collectionibus invenimus, quòd in iſtis decem generalibus numinis æterni proprietatibus per decem attributa ſignificatis, omnia in hoc mundo ſive à creatura æſtimantur bona vel mala, poſitiva vel privativa, concordantia & amabilia ſeu discordantia & odibilia; & ut verbo dicam, ſive ſint occultè vel manifeſtè oppoſita, vel in natura ſeu conditione inter ſe convenientia diſponuntur, & ab unica unitate deſcendunt: Atque hinc liquet, quomodò iſta unitas in eſſentia, ſit multiplex in proprietate & conditione, ſecundum cujus in Velle & Nolle diverſitatem diverſa & planè oppoſita aguntur, & operatur in mundo tam cœleſti, quàm elementalī: imò verò eſt in illo Eimpyreo, idque emanationibus particularibus à Catholica & Archetypa emanatione ſcaturientibus: Atque iterum, quælibet dictarum decem emanationum ſefiroticarum in infinitis quaſi alijs eradiationibus à voluntate ſui fontis haud diſſonantibus diſtinguitur: Vnde etiam ſequitur, quòd quælibet harum proprietatum receptacula habeat in cœlo æthereo ſtellaria tam fixa, quàm erratica, quæ in infinitas creaturas ſublunares, tam animales, quàm vegetabiles & minerales ſuas effundunt virtutes, quæ omnes ab invicem juxta influentiarum proprietates, tam formâ, quàm naturâ variari animadvertuntur: Atque ratio, cur divinitas creaverit ſeu emiſerit unum radiatorum effluxum alteri contrarium, erat tam ad præſervationem, quàm deſtructionem creaturarum: Nam, ut ultimus harum emanationum effectus erat creatio, generatio & præſervatio creaturarum ſuæ propriæ conditionis & naturæ: ita quidem iſti effectus applicari ſolent aut pro præſervatione & reſtoratione creaturarum deficientium & in firmarum, nimirum, cum venenoſum aliquod ſimplex ſive animale ſive vegetabile ſive minerale ad morbum periculoſiſſimum propulſandum applicamus; videlicet in regno animali viperam, Scorpio-nem, buſonem, araneam, aut Cautharidem veſicantem &c: in vegetabili Papavera ſtupida, ſeu opium Somniſerum, Flammulam Canterizantem, Ellebocum vomiterium, Aconitum &c: in minerali Arſenicū, argentum vivum, Reſalgar, Antimonium &c: quæ omnia ſimplicia habent proprietatem tam ad auferendos morbos, quàm ad ipſos animalibus inducendos, imò certè & ad ipſa quoadoque interficienda conducunt: Et tamen creaturis, quæ radios ſuarum

suarum formarum radicales ab ista velilla emanatione acceperunt horum venenatorum influxuum effectus apparent boni & saluferi : utcunque sunt omnes Deo bonæ, utpote, quæ ab ipso erant ordinatæ, non modo ad sanandum in sua benignitate, sed etiam ad exterminandum & interficiendum in sua severitate, ac denique ad faciendum placitum suum, qui operatur omnia in omnibus, sive sit ad creaturæ beneficentiam sive ad flagellum. Quare Salomon : Ecquid conservatum fuit aliquid nisi tu voluisses ? Vnde liquet, quod omnia sunt Deo bona tametsi impijs, qui patiuntur, videntur mala. Opera Dei univèrsa (ait Sapiens) sunt bona valde : Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala : Initium necessariæ rei vitæ hominum aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, melo, botrus, uvæ, oleum & vestimentum. Hæc omnia sanctis in bona, sic & impijs & peccatoribus in mala convertentur : sunt spiritus, qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmaverunt tormenta sua : in tempore consummationis effundunt virtutem & furorem ejus, qui fecit illos, plac-

bunt ; Ignis, grando, fames, & mors : omnia hæc ad vindictam creata sunt bestiarum dentes & scorpj & serpentes &c: in mandatis ejus epulabantur & super terram in necessitatem præparabuntur, & in temporibus suis non præteribunt verbum. Propter istam ergo causam, nimirum propter secretam naturarum oppositionem, à varijs divinitatis emanationibus ortam, amicitia & odium, & consequenter Antipathia & Sympathia essent à Deo creata, ut sub titulis lucis & tenebrarum se invicem oppugnarent in isto mundo, quæ quidem contentio incepta prius inter Angelos, deinde inter stellas, quæ recipiunt oppositas Angelorum influentias, tertio inter ventos & Elementa, qui venti suæ contentionis spiritus à stellis & ipsarum influentijs recipiunt : ac denique inter creaturas compositas sive sint perfectè sive imperfectè mixtæ. Sed quoniam inter alias oppositas in mundo naturas, Sympathia & Antipathia sunt omnium magis abstrusæ & occultæ, de ipsarum mysterio pro captus mei exiguitate sequentem efficiam sermonem.

CAPVT. III.

Hic demonstratur, quod occulta tam Sympathia, quam Antipathia in creaturis actio radicaliter ab Angelicis irradiationibus ad invicem à creaturis sibi subditis emissis producat.

Qui bene in Theosophia sunt versati, volunt, quod omnes Angeli sint ejusdem generis respectu suæ creationis, tametsi eorum unus est alteri plus minusve illuminatus secundum illud officium, cui à Deo sunt destinati : nam considerare debemus, quod Angeli sint immediata organa seu instrumenta, per quæ & in quibus æternitas suam voluntatē præstare solet, tam in cælo, quam in terra, utpote, qui ejus Verbum Fiat efficere solent. Vnde Rex David : Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus, facientes placitum ejus &c. Ita, ut sit evidens, quod nihil in mundo temporali sive in cælo sive in terra factum est, sed illud radicaliter à spiritibus mundi ævialis derivatur : Atque hæc de causa Reuclinus ait, quod omnia corpora, sive sint cælestia sive terrena, habeant spirituales quosdam directores & gubernatores, qui ipsorum virtutibus & operationibus præfunt, sive sint stellæ, sive vegetabilia, sive mineralia, sive animalia, non modò rationalia, qualis est homo, sed etiam irrationalia. Quare Archangelus Cabalista multos facit Angelorum gradus, variaque ijs assignat officia : Nam alij ait, stant coram Tribunali Dei, ipsum laudantes & hymnis celebrantes : alij solent ei administrare atque etiâ nobis : alij custodes sunt vigiliæ nocturnæ : alij præfunt quatuor quartis anni : atque hi sunt præsidetes quatuor Solis stationum : alij sunt septè

planetarū gubernatores : alij disponunt influentias stellarū fixarum & duodecim signorum, de quibus intendit ille locus apocalypseo, dicens : In duodecim portis (hoc est 12. signa quæ Plato dicit esse portas cæli) sunt 12. Angeli : alij sunt Tutelares & protuitione & præsertione creaturarum ordinantur : nonnulli curâ bestiarū habent, alij Plantarū : alij lapidum præciosorum & mineraliū : Hos omnes secretiores Theologi & sapientes approbare videtur, simul atque confirmat, quod Deus operetur omnia in hoc mundo inferiori, mediantibus Angelorū administrationibus. Vnde D. Paulus ait quod omnes sint spiritus administratorij, quia à Deo mittuntur ad istud officiū obeundū. Hæc Archangelus. Porro etiâ Reuclinus asserit, quod influxio radorū Angelicorū à stellis debeat esse diversa & naturæ variæ, quoniâ Angeli non movent orbcs cælestes motu suo voluntario semper uno eodèque modo, tametsi illi motu violento seu diurno assidue ab ortu in occasum moveantur.

Sed quid verbis opus est pluribus, cum operis Cabalistici progressus hoc totum nimirum mysticam operationem & varietatem actionum in Angelis ad amissim enucleare videtur : Nam si decem Dei denominationes sive attributa producant decem emanationes distinctas & conditione differentes, quæ descendunt per decem portas, seu numerationes Cabalisticas supra dictas, contrarios animadvertuntur

Sap. 11. 21.
Eccles. 29. 21.
Eccles. 39. a
39.

Reuclin. lib. 3.
de art. Cabal.

fol. 104. 4.

Archangelus
de dogm. Cabal.

SECTIONIS SECUNDÆ, LIB. II. Membr. I.

tam in cœlo, quàm in terra effectus procreare, sequitur prædicto Psaltis testimonio, quòd sint tot vehicula Angelica, quæ transportant illas decem influentias in mundum inferiorem, quot sunt portæ Sephiroticæ: & consequenter, quot sunt proprietates differentes in velle divino, atque itidem varietates, tot sunt vehiculorum, quibus ad inferiora conducuntur. Nam velim, ut quilibet sagax intelligat, quòd Doctores Hebraici de natura & proprietate cujuslibet denominationis seu attributi Deo à sacris literis ascripti, per illum ipsum effectum, quem immediatè post ejus prolationem in lucem edebat, haud aliter judicare solet, quàm Philosophus de natura seu complexione hominis ex ipsius Physiognomiæ intuitu aut ex signis, quæ vidit in cœlo de sequentibus ejusdem effectibus, videlicet de pluvia, ventis, tonitruis &c: præfagire animadvertitur. Iam verò (ut dictum est) si sit divina influentia lucis, quæ animat & informat quemlibet spiritum Angelicum, debet ex necessitate sequi, quòd quilibet istorum Angelicorum conductorum seu vehiculorum influentiarum divinarum sit ab altero differens seu diversus in proprietate: quoniam formales illæ influentiæ, quæ ipsos animant, ab invicem sunt diversæ, & consequenter erunt naturali inclinatione proni atque parati ad voluntatem Creatoris efficiendam secundum illam emanationis seu radorum influentiæ proprietatem, quàm à porta sua Sephirotica recipiunt. Ad Angelica ergo illa receptacula seu vehicula quòd spectat, quæ ad diversas divinarum influentiarum seu irradiationum species recipiendas sunt ordinata, mihi propositum est pro meliori lectoris intellectu in prima serie portas seu Canales Sephiroticos exprimere: Deinde ordines Angelorum recitare, ex quorum numero illa vehicula Angelica existunt, quæ irradiationes illas recipiunt: ac tum postea stellas cœlestes, quæ sunt cœlestia illarum influentiarum super cœlestium promptuaria sive sacraria nominare; ac in loco postremo aliqua de effectibus, quos influentiæ istæ deorsum à stellis in regionem Elementarem effusæ, tam in aëre, quàm aquis & terrâ producunt, faciam verba. De attributis divinis simul atque emanationibus sanctis cum peculiaribus ipsarum proprietatibus capite præcedenti sumus locuti: ad residuum verò quòd attinet, lectorem scire velim, quòd decem illæ particulares radorum emissiones ex totidem portis seu canalibus Sephiroticis in vastam mundi cavitatem ad complementum voluntatis Creatoris factas, habent suos peculiare aurigas seu conductores. Nam in hoc Theologiæ peritiores conveniunt, quòd, ut superiores Angelorum ordines recipiunt sua lumina & splendidissimas emanationes immediatè à Deo, ita quidem ea emittunt atque manifestant ordinibus Angelorum inferioribus: atque

propter istam rationem dicuntur specula polita, quatenus lumina sua à facie Dei seu æterna ipsius emanatione recipiunt: quæ (uti antea probavi) est omnium horum luminum Angelicorum caput. Atque iterum, ut Theosophi abstrusiores serijs suis ex pagina sacra collectionibus decem distinctas proprietates, atque etiam totidem varias cognominationes seu nomina Dei ijs appropriata observarunt: ita quidem perceperunt, quòd esset Angelus aliquis singularis, qui cujuslibet eorum irradiationis influentiam reciperet, & naturâ ac proprietate illius esset præditus, ut pote, mediante qua vivunt & animantur, quatenus, ut Angeli externum est spiritualis aër; sic ejus internum est formalis illa emanatio, cujus virtutis est vehiculum: atque hæc est generalis inter Theosophos occultos opinio, quibus Dionysius & Bartholomæus videntur consentire, quòd nimirum unus Angelus se immiscere cum alterius negotio seu officio, aut alterius labores suscipere non debeat, nisi sit talis Angelus ordinis inferioris, qui subijcitur Authoritati & gubernationi Archangeli sui, cujus etiam proprietate & natura insignitur, ut infra dicetur latius.

Oportet igitur, ut sciamus, quòd officium magni & Catholici Angeli Mitatron esset tam universale, & quòd in primis versatus esset circa informationem totius mundi & divisionem lucis à tenebris, atque etiam vivificationem spiritus mundi aquarici & diurnam cœlorum revolutionem: atque idèd dicitur; idque haud inconsultè, quòd esset divina illa Catholica emanatio, quæ dicta est sapiëntia æterna, quæ ob istam causam dicitur omnium prius creata, à qua rum postea omnia sunt creata. Hinc ergo Eccles. 1 dictum est, quòd Angelus ille contineat in se omnem perfectionem Angelicam, haud aliter, quàm omnes radij Solares comprehenduntur in corpore Solari. Nam, ait Paulus, est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo condita sunt omnia visibilia & invisibilia, sive Coloss. 1 15 Throni, sive Dominationes, sive Principatus sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & omnia in ipso constant. Quare & Rabbini Hebraici essentiam primæ emanationis ad Angelum Mitatron applicant, quæ dicitur suam viam in mundum per regalem portam Cheter seu Coronam fecisse, vocaturque prima creatura, quatenus denotat spiritum Catholicum mundi, qui prius omnium recepit primogenitum sive imperialem emanationem ab attributo Dei *Ehieh*. quòd est nomen æternitatis, quippe, quod respicit tempus præteritum, præsens & futurum. Ob istam ergo causam Magnus Angelus se nominat *Alpha & Omega*, principium & finem. Prima influentia ergo, quæ erat vitæ essentiæ Catholicæ recipitur ab Angelo isto Mitatron, quasi Dono Dei, postquam per portam

tam

tam Cheter in supremum Angelorum ordinem, dictum Seraphin, emittitur, qui ratione propinquitatis illius ad Thronum Dei ardere & inflammari amore igneo traditur atque hinc inde est, quod ordo iste tantâ excellentiâ & pulchritudine ornetur, nimirum ratione istius primariæ & effulgentissimæ emanationis, quæ tam amabilis & benigni Patris luminis copiâ impletur Ab hinc ergo Angelus istè potens lucidos hofce effluxus in cœli ætherei cavitatem con- ducit, ac in illo, quasi Catholico ejus sac- rario, reservat: Atque spiritus lucis istius præsentia, mox animatur & vivificatur, ita, ut admirabili ipsius actionis ratione dica- tur primus cœlorum motor, ut pote, in quo movetur primum mobile, ad cujus motum reliqui cœlorum orbes, mundum natura- lem constituentes, ab ortu in occasum spa- cio 24. horarum feruntur.

His ergo liquet, quid sit anima mundi, nimirum emanatio ista sancta spiritu cœ- lorum sic amicta, Divina irradiatio, pene- trans per secundam portam *Hochma*, quæ emittitur à divino cognomine *Iah*: transit per ordines Cherubinorum, qui significans plenitudinem scientiæ, & abundantiam do- norum sapientiæ: atque istius irradiationis influentiæ recipi dicuntur ab Archangelo Zophiele (quod nomen denotat pulchritu- dinem) quatenus infinitis particularibus vi- tæ radijs impletur. Sunt tamen alij ex Ca- balistis, qui hunc radorum istorum condu- ctorem Raziem vocant, qui illos imme- diatè in Firmamentum sive cœlum stellat- um dirigit, & præcipuè in Zonam illius cœli, qui Zodiacus & signifer nuncupatur, arguens per hanc nominis sui Etymologi- am, quod radij istius in eo complicitè re- conditi delineant idealiter infinitas creatu- rarum particularium species, quas omnes tum postea realiter & explicitè in regione Elementari depingit.

Tertia radorum effluxio fit per portam *Binah*, cui præ est nomen divinum *Elohim*, & descendit immediatè in ordinem Thro- norum; inde arguendo severam Dei pro- prietatem & judicio plenam. Hos radios recipit Archangelus *Zabkiel*, vel, ut alij volunt, *Zaspiel*, significans Genium Cho- leræ magnæ. Atque hic spiritus conducit hos influxus ad Sphæram Saturni, quam implet Spiritibus sive Intelligentijs suæ na- turæ, quas vocant Saturnios, vel *Bene- Elohim*, ac tandem hi effundunt in mun- dum Elementarem, nimirum, aërem, aquam, terram, influentias seu subtiles spi- ritus suæ naturæ.

Quarta emanatio conducitur per Cana- lem *Chesed*, cui præsidet nomen sanctum *El*, recipitur ab Archangelo ordinis domi- nationum, qui arguit potestatem contra malignos spiritus, assignatque vitam & afflatum creaturis: atque Archangelus iste dicitur *Zadkiel*, qui significat genium justitiæ, atque iste spiritus juxta naturam

influentiæ, quam conducit, est veræ justi- tiæ in proportione vitæ ac Elementorum amicus: & per consequens vitæ creatura- rum fautor & Patronus. Hos radios deor- sum in orbem Jovis vehit, eum infinitis spi- ritibus suæ naturæ ac conditionis implet, quæ Intelligentiæ Ioviales dictantur, quæ in creaturas sublunares ipsis subditas suæ influentiæ portionem impluunt, qua vi- vunt, multiplicantur atque præservan- tur.

Quinta radorum emissio fit per portam *Geburah*, cui præses est nomen divinum *Elohim Gibbor*: atque hi radij dicuntur ad ordinem Potestatum descendere atque Archangelus, cui radij isti committuntur, vocatur *Samael*, vel, ut alij volunt, *Hamael*: estque Genius, qui importat terrorem: at- que ista Intelligentia radios istos conducit in Sphæram sive orbem Martis, eumque implet spiritibus sive Intelligentijs suæ na- turæ, igneoque suæ conditionis ardore conflatur stellam Martialem, à qua influen- tiæ Martiales in Elementarem regionem, & præcipuè creaturis ipsi subditis effun- duntur.

Sexta radorum divinatorum emissio fit per Canalem Sefiroticam *Tiphereth*, cu- jus dominus est Cognomen Dei *Eloah*: at- que hi immediatè in ordinem virtutum, descendunt. Hinc Isidorus ait, quod Ange- li istius ordinis recipiant illuminationem, purgationem & perfectionem à Deo at- que Archangelo Michaeli duce (qui signi- ficat, quis tanquam Deus) in Sphæram So- lis conducuntur, & ab eo ad inferiora, ad creaturarum vivificationem, multiplicatio- nem, præservationem, & orationem di- stillantur.

Septima radorum extensio fit per por- tam seu Canalem *Netzereth*, cui præest no- men Iehovæ *Sebaeth*, & ab ea transeunt ad ordinem principatum, à quo per Archan- gelum Anaëlem ad Sphæram Veneris ve- huntur, à qua tum postea ad creaturas ei in mundo Elementari subditas descen- dunt.

Octava radorum emissio fit per portam *Hod*, atque huic præsidet nomen *Elohim Zeborh*: hi descendunt in ordinem Archan- gelorum, ubi ab Archangelo Raphaële in Sphæram Mercurij conducuntur, & ab ea creaturis in mundo Elementalibus subditis immittuntur.

Nona lucis emanatio fit per portam *Ie- sod*, cui præest nomen *Sadaï*, quæ descendit ad ordinem Angelorum, & ibi ab Archan- gelo Gabriele recipiuntur & ad orbem lu- næ conducuntur, à quo ad inferiora pro creaturarum ei subditarum animatione & vivificatione descendunt.

Decima & ultima radorum extensio fit per Canalem *Malchut*, cui dominatur nomen *Adonai*, atque ista descendit im- mediatè (ut Cabalistæ volunt) in ordinem beatarum Animarum, à quo in regionem

Elementalem. Hæ sunt Cabalistarum de isto irradiationum Angelicarum mysterio intentiones.

Per continuitatem ergo istarum singularum emanationum oppositarum à Deo ad Angelos principales, & ab ijs ad spiritus Olympicos, atque ab istis ad dæmones sublunares, colligere possumus, primùm, quòd Deus Solus operatur omnia in omnibus: Deinde, quòd secundum varietatem suæ voluntatis varieformiter agat in hoc mundo: & consequenter scire debemus, quòd ejus voluntas sit multiformis in proprietate, quoniam res efficiuntur tam in cælo, quàm in terra secundum multiformem operationem, ut ab effectibus colligere fas est. Quare, si Deus operetur omnia in omnibus, necesse est, ut diversitas illius operis à multiplicitate suæ voluntatis procedat: Atque propter hanc causam Hermes ait: Voluntas Dei summa est rerum perfectio, quæ necessitas sequitur; necessitatem verò concomitatur effectus: Et per consequens concludit, quòd Deus in momento temporis tam ejus voluntatem, quàm effectum ejusdem complere solet: At quod non vult, ut existat, illud quidem esse nequit: Quare, quòd existit in rerum natura, cujuscunque sit proprietatis, illud efficitur secundum voluntatem unius ex istis divinis attributis: Neque (inquit Hermes) credibile est, Deo displiciturum esse, quòd placuit, cum & futurum id & placitum multò antè sciverit. Atque ideo Salomon: Ecquid mansurum fuisset aliquid, nisi tu voluisses? Tertiò, quòd secundum varietatem divinæ voluntatis res omnes essent creatæ, quarum una aut spiritualiter Sympathizat in affectione cum alia, aut inter se Antipathizant ambæ, ratione radiorum contrariæ conditionis, juxta vel concordantem vel oppositam naturam irradiationis Angelicæ seu emanationis radiorum unius spiritualis creaturæ ad aliam: quæ contrarietas conditionum procedit à varietate proprietatum, quæ sunt in voluntate unius æternæ essentialiæ. In hunc ergo modum fuerunt omnes hujus mundi creaturæ, tam spirituales, quàm corporales compositæ; atque hoc modo erant vivificatæ atque animatæ per radios, quorum unus est alteri conditione contrarius, aut ratione suæ concordantiæ & similitudinis naturæ: Exultant magnoperè, quândo radij unius influentiæ se invicem respiciant. Scire autem debemus, quòd, quamvis quælibet creatura habuerit radicalem suam informationem ex istis emanationibus: tamen in earum generationibus & multiplicationibus possunt variare & discrepare à conditione creatorum seu generatorum suorum parentum, ratione unionis duarum differentium irradiationum in hora natiuitatis. Hinc ergo evenit, quòd filius tum figurâ tum conditione possit dissimilis esse patribus: Nimirum, equus magis

furibundus aut mitis, quàm ejus genitor, planta, aut fructus, magis laxus, aqueus & insalubris, quàm arbor, à qua in forma furculi decerpitur: & consequenter per applicationem radiorum Angelicorum contrariæ fortitudinis in natiuitate hominis irradiatio seu radiorum ex planta, vel flore vel bestia &c: emissio potest perpetuò Antipathizare cum isto homine: uti ego novi nobilem fœminam, cujus naturæ rosæ irradiatio erat ita contraria, ut solo ejusdem, dum dormiebat, contactu, vesica in facie esset elevata: Porro etiam alius felem, alius anatem tanto odio habebat, ut solo eorum aspectu in lypothymiam quasi incidere solerent. Et cum oppositio inter Elementa sit manifesta respectu illius contentionis & pugnæ, quæ est inter naturas dissonantes, videlicet frigus & calorem &c: ita, ut in hoc casu radix Sympathiæ & Antipathiæ hujusmodi seu potius oppositionis Elementorum bene cognoscantur ab omnibus, nempe ratio inimicitæ inter aquam & ignem, atque inter aërem & terram: Intelligendum est tamen ex ijs, quæ superius sunt dicta, quòd sit causa adhuc magis latens & interna veræ Sympathiæ & Antipathiæ in rebus, quæ à quibusdam occultis stellarum naturis ascribitur, cum rei veritate procedit ab influentijs illis Angelicis contrariæ fortitudinis, quæ invisibiliter & more abstruso à creaturis emanant, quæ sub emanationibus contrarijs & dissonantibus sunt natæ: Quod quidem Reuclinus optimè ex istis describit: Philosophis (ait) Peripateticis probatur id, quòd cœlum quodlibet Sphæricum præter formam suam essentialem habet assistentem intelligentiam orbis sui motricem, quæ vocatur Angelus, eò quòd ad hoc officium missa, intelligens & volens complet jussa Creatoris, tanquam inter Deum & naturam, virtus media, à qua fiunt operationes, in rebus, quas natura eorum vel non fecerat, vel non sic fecerat, quas alij provenire dicunt à proprietate occulta; alij, quia tale. Hæc ille. Quibus patet, quòd occulta Sympathia & Antipathia rerum tam in cœlestibus, quam terrestribus procedant & deriventur à mysticis & arcanis actionibus seu irradiationibus, Spirituum Angelicorum, qui primùm accipiunt illas proprietates à peculiaribus influentijs seu emanationibus, quæ descendunt à portis Spheroticis, seu à fonte æterno. Sed, quoniam non est officium Astrologi se tam profundè mysterijs illis immergere, quæ ad mundum ævialem spectant; utpote, cujus est stellas cœlestes efficere fontem & originem illorum effectuum, quæ descendunt ad operandum tam per Sympathiam, quàm Antipathiam in rebus inferioribus; volo ego jam more Astrologico indicare, quomodò tam Sympathia, quàm Antipathia à multiplici stellarum influencia insurgant.

Ascle, 4.

Sep. II.

Reuel. lib. de art. C.

Vbi ratio Sympathiæ & Antipathiæ Astrologica enucleatur, ubi etiam probatur, quòd, cum omnes spiritus inferiores suarum naturarum influentias de desuper accipiant, & cum creaturæ Elementares non sint nisi imagines caelestium, debet necessariò sequi, quòd, ut sunt tum Sympathetici tum Antipathetici aspectus sive irradiationes inter duo vel plura caelestium corporum, debet etiam pariter esse emissio radiorum ab uno corpore Elementari ad aliud, qui juxta naturam emanationis sunt vel Sympathetici vel Antipathetici.

FActo radicali cum Hebrais mysticis & Cabalisticis Theologis de Sympathia & Antipathia sermone, restat jam, ut illarum arcana more Astrologico aperiamus, nimirum sumendo organum visibile pro invisibili agente, hoc est, creaturæ externum pro interna ejus virtute Angelica & influentiam stellarem pro occulta & centrali emanatione divinitatis, quæ (ut dictum est) effunditur in spiritus seu intelligentias illas, quæ inhabitant & illuminant stellas, & ab ijs lucis illius influentias in mundum Elementalem ad animandos ventos pro quadruplici communis Elementi Catholici mutatione & Meteororum multiformium procreatione corporumque perfectè mixtorum productione emittunt: Oportet ergo (Astrologicè loquendo,) ut sit manifesta oppositio & convenientia non modò in respectu manifestorù Elementorù seu ventorum, qualitarum sive naturarum, quæ dignoscuntur esse tam in stellis fixis, quàm erraticis (nam signa zodiaci aquea contrariantur igneis, & nocturna diurnis, orientalia occidentalibus, masculina femininis &c.) Sed etiam respectu magis occulto: nam in Astrologia peritiores notârunt, quòd, ut Iupiter, Sol & Luna sunt amicitia cum Saturno conjuncti; ita quidem Mercurius, Mars & Venus sunt ei inimici: Iterum omnes Planetæ excepto Marte sunt amici Jovis. Porro etiam est nullus planetarum, excepta Sola Venere, qui est amicus Marti, sed inter cetera Sol & Mercurius sunt ipsi inimicissimi. Etiam Iupiter & Venus sunt amici Solis: contra verò Mars, Mercurius & Luna sunt Solis inimici. Omnes planetæ dicuntur amare & fovere Venereum excepto Saturno, Iupiter, Venus & Saturnus sunt amici Mercurio; ejus verò inimici sunt Sol, Luna & Mars. Amici Lunæ, sunt Venus, Iupiter & Saturnus, ejus inimici sunt Mars & Mercurius. Amici Capiti Draconis sunt Iupiter & Venus; ejus inimici sunt Saturnus & Mars. Denique inimici caudæ Draconis sunt Iupiter, Luna, Venus; ut è regione amici ejus sunt Saturnus & Mars. Præter ista notandum, quòd sit alia amicitia & inimicitia species inter planetas, nimirum cum eorum unus est in sua exultatione, in domo alterius, & in hoc res subiecta influentia unius, amanter reci-

piet aspectum alterius. E regione verò Detrimentum unius in domo alterius, faciet spiritum unius creaturæ, quæ nascitur sub illo planeta, qui habet detrimentum & per malum aspectum alterius, qui est in propria domo, in qua est detrimentum, ut Antipatheticè respiciat rem aliquam, quæ subijcitur Dominio alterius. Hoc, inquam, modo rei natæ præsentia sub planeta, illius Domini erit ingrata & odiosa alteri, cujus Domini nativitatis, detrimentum est in eadem domo. E contra verò observandum, quòd duæ creaturæ inter se Sympathizent & cum lætitia & gaudio se invicè aspiciant, quando earum nativitatis Domini convenient in natura, virtute occulta & fortitudine: verbi gratia si Mars sit Dominus nativitatis unius, & Venus alterius: hi duo Planetæ naturali quodam instinctu inter se conveniunt: Atque itidem Venus, Iupiter, Mercurius & Luna concordant inter se. Porro etiam scire debemus, quòd signum illud zodiaci, quod multas unius planetæ dignitates in se habet, ut sunt Dominus, Triplicitas, Facies, Exaltatio, Terminus &c: optimè Sympathizabit & concordabit cum genitura illius planetæ: cum ex altera parte signū vel fixa aliqua firmamenti impressio, quæ est in conditione planetæ opposita, aut infortunijs plena, exempli gratia, si esset Planeta in suo casu vel detrimento &c: facit mediantibus suis radijs occultum quoddam odium. Præterea modus ejaculationis eorum radiorum ab invicem proferre solet satis mirabilem alterationem inter duas creaturas sive subiecta: Nam, ut radij stellarum se habebant ad invicem in nativitate animalis, ita verus radiorum aspectus per manebit & exprimeret in re nata vel vegetatione producta. Igitur naturam illorum radiorum seu irradiationum secretarum, quæ stellarum influentias concomitantur more adhuc magis amplo & pleniore exprimere intendo, quoniam in ijs consistit Astrologicum Sympathiæ & Antipathiæ in rebus inferioribus secretum.

Primum igitur scire debemus, juxta profundissimorù Astronomorù & præcipuè Alkindi opinionem, quòd omnis stella habeat propriam naturam & conditionem, in qua radiorù ejectio cum alijs continetur: & sicut unaquæque suam habet propriam naturam, quam

Alkindus libro de radijs,

quam totaliter in nulla alia contingit repetire, in qua radiorum emissio continetur: sic ipsi radij in diversis stellis sunt diversæ naturæ, sicut ipsæ stellæ sunt in natura diversæ: omnis enim stella suum habet situm in mundana machina ab omnibus alijs diversum: Vnde provenit necessariò, quòd omnis stella alium fortitur respectum, quàm alia ad omnes alias, & res omnes & loca in mundo contenta. Aspectus autem varius variat effectum radiorum, sicut & aliæ proprietates ipsarum stellarum variæ. Vnde fit, quòd omnis stella aliud & aliter operatur in locis & rebus diversis: quantumcunque modicis & quàm modicè differentibus, cum tota stellarum operatio per radios procedit, qui in omni aspectu vario in se ipsis variantur: Nam radius, qui à centro stellæ ad centrum terræ procedit fortissimus esse probatur in operationis suæ specie: qui verò à centro terræ obliquatur secundum proportionem obliquationis in effectu debilitantur; nisi in quantum stellarum aliarum radijs concurrentibus in iisdem locis confortantur: In omnè enim locum omnis stella radios effundit, propter quod radiorum diversitas in unum conflata, variat contenta omnium locorum: cum in omni loco diverso diversus sit tenor radiorum, qui à totali stellarum harmonia derivatur. Hoc insuper, quia continuè mutatur per planetarum & aliarum stellarum motum continuum, secundum locum mundi Elementarum, & eorum contenta omnia continuè movet in diversas condiciones exeuntes in actum, secundum exigentiam ejusdè temporis harmoniæ, licet humanis sensibus res aliæ mundi videantur permanere. Liqueat igitur, quòd omnia loca & omnia tempora diversa constituunt individua in hoc mundo: quod facit cœlestis Harmonia per radios in mundum projectos sese continuè diversificans. Quibus liquet, quòd irradiationes omnium stellarum diversas operationes in rebus hujus mundi habeant secundum diversitatè proprietatum rerum: Quatenus res omnes ab horum radiorum emanatione sive emissionem existunt & derivantur. Porro etiam notandum, quòd cœlestis harmoniæ conditio sit talis, quòd cum omnes stellæ sint diversarum naturarum, atque ob istam rationem omnes earum radij sint effectuum diversorum in mundo Elementari, evenit, quòd radiofæ earum operationes adjuvantur in eadem materia seu subjecto, atque iterum in alio inter se impediuntur. Observandum est etiam, quòd super rem quamlibet hujus mundi inferioris, stella ordinatur prædominans, atque iterum est quoddam signum cœlestè, quòd operi & proprietati ejusdè præsidet. Ex ista ergo radiorum stellarum conditione inter se tam magna oritur rerum differentia & diversitas, ut vix reperiendæ sint in mundo res

duæ vel plures, quæ in omni respectu sunt ad invicem similes, tametsi sensus humanus in aliquibus casibus sit sufficiens ad apprehendendam earum differentiam. Concludunt ergo, quòd cœlestis harmonia operetur tam differenter in diversis locis & temporibus, ut quandoque similia & nonnunquam dissimilia tam figurâ, quàm proprietate producat. Etiam nunc temporis similia per motum similem, & quandoque dissimilia per motum dissimilè, nimirum per motum tardum & velocem. Quibus bene ponderatis, & cum sit evidens, quòd mundus Elementaris sit factus ad exemplar cœlestis, ita, ut quicquid continetur in mundo elementalì, continet in se imaginem cœlestis, minimè dubitare debemus, quòd omnia in hoc mundo, sive sint substantiæ sive accidentia essentialia, emittant radios suos ad invicem ad imitationem stellarum illarum, sub quarum Dominio sunt orta: Nam aliter foret impossibile, quòd in se comprehenderent figuram mundi stellaris: Sed hoc manifestè & sensibiliter in quibusdam rebus confirmatur: Nam ignis emittit calorem partibus suis vicinioribus, atque itidem terra undique suæ frigiditatis radios expirat: Etiam medicamenta sumpta intrinsecus, vel extra applicata, radios suæ virtutis in corpus ejaculant. Observamus etiam, collisione corporum duorum solidorum, sonum per effusionem radiorum suo modo edi: Iterum res coloratæ suos extendunt radios, quibus mediantibus oculis percipiuntur: odorabilia etiâ suæ virtutis radios undique emittunt, ut odore percipiantur. Quod cum ita sit, audacter asseverare possumus, quòd omnis res hujus mundi, quæ habet actualem existentiam, suos radios undiquaque suo more ejus cavitatem implendo emittat. Et ob istam rationem Alkindus testatur, quòd quilibet hujus mundi inferioris locus continet radios omnium rerum, quæ actualiter existit in eo. Atque ut quælibet res differt ab alia, ita etiam radij cujuslibet subjecti naturâ & effectu à radijs omnium aliorum: Vnde accidit, quòd operatio radiorum omnium rerum in re quolibet diversa, sit varia & distincta. Hucusque explicavi Astronomorum doctissimorū hac in re, nimirum de irradiatione cœlestium sententias, quibus nobis videntur innotescere, quòd quælibet creatura hujus mundi Elementaris non modò ab istis radijs cœlestibus informatur, sed assiduè mediantibus ipsorum influentijs successivis præservatur, & consequenter quòd res omnes, quæ in hujusmodi influxibus cœli existunt, sunt typi seu imagines spirituum eorum cœlestium, quorum radijs sunt informatæ. Quare necessè est, ut per Alkindi regulam sequatur, quòd, si sint typici seu Icones effigierum cœlestium, quæ eas informant, tunc opus est, ut in modo simili radios

suos, licet invisibiles emittant: haud aliter, quàm stellæ, à quibus suæ existentiae influentiam hauriunt: Nam scire debemus (ut in radicali nostra inquisitione est dictum) quòd radij essentialis descendentes à Deo in custodiam Angelorum & ab Angelis communicati stellis, & à stellis descendentes in creaturas sunt continui, quoniam indivisibiles: Nulla est enim formata virtus à Deo scaturiens, quæ ullo modo dividi aut in partes distingui queat, aut à suo fonte separari. Quod, cum ita sit, debet necessariò sequi, quòd in corporibus, in quibus sunt, effulgeant alijs, aliosque aliorum subjeutorum sive creaturarum radios aspiciant: haud aliter, quàm stella una cœlestis in hoc vel illo aspectu intuetur aliam. Quare observetis velim cum diligentia, & attendatis seriò ad ea, quæ à me superius sunt dicta, nimirum, quòd quælibet in cœlo stella habeat suum amicum & inimicum: & quòd ratio istius oppositionis tam inter Angelos, quàm stellas cœlestes esset diversitas proprietatis in voluntate divina: Vnde tot inter Cabalistas orta sunt Dei attributa varia. Procedo igitur in hunc modum, & dico, quòd si in harmonia cœlesti eveniat, ut sit aspectus aliquis vel radiorum ejaculatio potens, qui concurrat cum radijs seu emanatione illius stellæ, quæ est Dominus vitæ rei genitæ, & quòd stella fortiter aspiciens sit inimica Domino vitæ, cujus radios intuetur, tunc spiritus creaturæ sic genitæ vel auctæ passionibus discordantibus, ut sunt timor, ira, tristitia, suspicio, erit obnoxius, idque præcipue si inimicus Domino vitæ fortior seu potentior existens in Schemate cœlesti applicationem suam faciat Domino; valde infortunij & præcipue malo aspectu debilitato: ita, ut hæc via contingat spiritui rei genitæ quædam insensibilis Antipatheticæ perturbationis species inter genitum & rem, quæ naturaliter subijcitur stellæ conditione oppositæ. Etiam si res seu creatura producta suam nativitatem incipiat, cum inimicus sui Domini sit potentissimus in cœlo & radios suos contingant simul: Tunc necesse est, ut creatura sub inimici Dominio nata, se habeat in Antipathia cum creatura illa, quæ nata est sub priori Domino seu stella, ratione emissionis radiorum contrariæ fortitudinis & naturæ: Quoniam Genius prioris est factus & quasi odio excitatus ad aspectum alterius, quippe cujus stella priori stella inimicus erat & in cœlo fortior. Quare necesse est, ut duæ illæ creaturæ terrestres prædictis duabus stellis subiectæ invicem præsentent & aspicientes emissionem radiorum suorum contrariorum afficiantur Antipatheticè, & earum, cujus Dominus est fortior prævalebit: Non aliter, quàm res se habebat cum earum stellis in cœlo. Sed, observare debetis, quòd, tametsi radij fortiores sunt Antipathetici ad debiliores, non sequitur, quòd debiliores sint Antipathetici

ad fortiores: cum semper accidat, ut fortior passio sit in debiliore, ut actio fortior restat in fortiori: At verò si subjectum seu creatura alicui stellæ in cœlo subdita se offerat coram subiecto seu creatura, cujus Dominus in cœlo est prædictæ stellæ inimicus, si nullus malevolus esset in nativitate prioris inter illas stellas aspectas, non sequitur evidens inter illa duo objecta ex eorum irradiationibus Antipathia, & tamen earum radij eò magis ad actualem oppositionem inclinentur, si in tempore seu hora concursus eorum, hi inimici cœlestes se invicem respiciant, seu cum radijs suis aspectum malevolum faciant. Verbi gratia, si Iupiter sit Dominus nativitatis, aut productionis rei & Mars ipsum intueatur in quadrili seu opposito aspectu & coram ista creatura (sitque si placet homo) se præsentans feles sive catus Dominus, cujus genitura erat Mars, plures sibi in cœlo dignitates vendicans, quàm Iupiter: tunc quidem aspectus hujus felis erit admodum homini illi ingratus. Præter ista, potest feles à quadam stella fixa, cui radicaliter subest, in aspectu hoc Antipathetico adversus tum stellam fixam, tum erraticam alterius animari. Sed è regione, si radij duorum planetarum, vel signorum vel plurium in una & eadem generatione seu productione creaturæ concurrant; ubi stella, quæ habet majus Dominium est Dominus creaturæ seu rei, utrum sit animalis, vegetabilis vel mineralis, & isti planetæ & stellæ fixæ sunt invicem amici, tunc si aliquod subjectum se præsentet, quòd oritur sub Dominio & radijs alterius ex illis planetæ: Hæc duo subiecta radios suos hic in terram emittentia, se invicem amabunt; & vinculis Sympathicæ & amicitie conjungentur: atque eò major erit concordia, quòd magis inter se conveniunt in natura, proprietate & benevolentia aspectus in instanti suarum nativitatum sive productionum. Exempli gratia, si Iupiter sit Dominus nativitatis humanæ & aspectum habeat cum Venere in sextili vel trino, atque Venus sit in cœlo tempore genituræ canis, felis vel similibus potentior, hoc est, dignitatibus pluribus gaudeat, habetque relationem per radios suos ad Iovem in bono aspectu, tunc dico reciproco fore inter istas duas creaturas in Sympathia affectionem. Etiam si similis in cœlo amicitia fuerit in momento productionis alicujus vegetabilis, tam homo, quàm bestia illa delectabitur in præsentia & fruitione ejusdem simplicis vegetabilis, & si illud comedat, optime cum ijs conveniet; & si sit odorabile, ipsius odore afficientur magnoperè. Atque hoc totum est intelligendum in rebus, quæ à sua creatione non erant opposito more & conditione contraria creatæ, hoc est, inter quas Antipathia non erat ab origine ordinata cujusmodi sunt venena & similia, quæ nihilo minus successive ex istiusmodi cœli irradiatio-

diationibus amicabiliora & minus damno-
sa, atque etiam convenientiora redduntur
ad salutarem tam hominum, quàm bestia-
rum usum. Etiam ab Adæ lapsu inimicitia
ingens est inter hominē & serpentem posi-
ta, & tamen ratione hujusmodi Sympathe-
ticæ à cœlo confluentiæ inveniuntur non-
nulli inter homines, qui angues & serpentes
amore & amicitia habent, & in eorum so-
cietate delectantur. E contra alij tam ra-
tione radiorum contrariorum, quàm odij
originalis ipsos magnoperè evitant & pe-
ste magis effugiunt. Sed, ut ad negocij
istius nostri radicem revertamur, causa
Antipathiæ & Sympathiæ rerum mani-
festa, à radicali proprietatum seu attribu-
torum divinorum oppositionis mysterio
profluit, quæ proprietates multifariæ à
secreta & abdita aternitatis unius volun-
tate emanant (uti antè luculenter:) Et ta-
men Astrologi hujus rei causam varijs stel-
larum irradiationibus attribuunt, ut po-
te, qui experientia docti solam Sympa-
thiæ & Antipathiæ rationem in ijs con-
sistere credunt: at de radicali istius rei
arcano, ne cogita verunt quidem: At-
que hinc erat, quòd omnes Philosophi
in genere, inferiora à superioribus regi,
mundumque inferiorem esse corporibus
superioribus contiguum, concludunt. Et
Ptolomæus ait, quòd vultus hujus seculi
subjecti sint vultibus cœli: & Aristo-
teles, quòd mundus iste sit supernis latio-
nibus fere continuus, ut inde vis ejus
universa regatur. Et Hippocrates: de
cœlestibus autem rebus & sublimibus
mihi nihil dicendum videtur, nisi, qua-
tenus homines, animaliaque cætera,
quæ in terris degunt & gignuntur nata-
que sunt, principia & originem inde ha-
bere demonstrabo, & quòd anima de
cœlo est, quòd dolere, languere, mori,
& denique quicquid boni malive est in
homine de cœlo proficiscitur &c: Et
hanc ab causam Halij ait: Medicus, qui
astronomiam ignorat, est tanquam cæcus
viam baculo examinans, huc atque illuc
miserabiliter cespitans pro qualibet boni
malive apparentia. Sed, ut propinquius
adhuc accedamus ad hujus negotij me-
tam. Cichus Escbulamus ait, quodlibet
signorum zodiacalium recipere nomen
suum speciale & particulare à natura seu
proprietate alicujus animalis terrestris aut
aquatici, cui habet Dominium, dicens,
quòd unum selet cum altero Symbolizare:
Et Moyses Arabicus affirmat, quod-
libet animatum habere stellam peculia-
rem, cujus influentijs seu irradiationibus
nascitur & præservatur: idque mandato
divino. Exempli gratia: stella, quæ sunt
in constellatione arietis, gubernant & Do-
minium habent super Arietem terrestrem,
atque itidem Scorpio cœlestis vim suam
exercet super illum terrestrem, cui præest.
Et Reuclinus ait: Non est tibi ulla planta

aut herba inferius, cui non est stella in Fir-
mamento, quæ non percutiat eam.

Concludimus ergo, quòd Astronomo-
rum atque Philosophorum intentio est cor-
porum visibilibus actiones intelligere pro
illo spiritu seu virtute in illis, qui rei verita-
te regit & vivificat omnia inferiora & in-
fluentias multiformes ab organis suis stel-
laribus expirat & minimè stellaris sphæ-
ræ, ut Ethnici sapientes falsò existimant,
qui profundius in mysteria divina, Dei-
que naturam ulterius non penetrarunt,
quàm oculi eorum corpori five experi-
entia ocularis eos gubernavit: At verò
ipsi, qui se in arcana Dei & naturæ im-
merferunt, principium in istis cœli in-
fluentijs magis occultum & centrale per-
ceperunt: Vnde Mercurius Trismegistus:
Dij in astrorum ideis cum signis eorum
conspiciebantur, dinumeratæ sunt stellæ
secundum eos, qui inhabitant illos Deos
&c: ubi per Deos intelligit emanationum
Angelicarum varietates, quæ ab unica
divinitate proficiscuntur: aut potest
Archangelos seu intelligentias illas prin-
cipales pro Dijs intelligere, quæ sunt sin-
gularum illarum emanationum duces, con-
tra quos Apostolus, idque haud injuriâ exci-
pere videtur, dicendo: Etsi sunt, quid dicitur
Dij sive in cœlo sive in terra (siqui-
dem sunt Dij multi & Domini multi) no-
bis tamen unus Deus, Patet, ex quo om-
nia & unus Dominus Iesus Christus, per
quem omnia & nos per ipsum: Sed non
omnibus est scientia &c: ac si dixisset,
Deus Pater sive radicalis unitas est fons,
à quo omnia scaturiunt & Catholica ejus
emanatio immediatus actus, per quem
solum omnes virtutes, actiones & vivi-
ficationes sunt diversimodè effectæ, tam
in cœlo, quàm in terra, ita, ut non sit
Angelus, sed Deus in Angelo, qui ope-
ratur. Hinc Picus Mirandulanus: ad cœ-
lum non est referendum, si quid à nobis
sit, quòd nostras vires videtur excede-
re, sed potius vel ad Angelos vel ad
Deum: Vnde & Rabbi Moyses. Angeli
non semper movent orbis cœlestes eo-
dem modo: quo fit, ut non semper eo-
dem modo fiant mutationes horum infe-
riorum: Maximam namque vim & pote-
statem Angelica exercet conditio in res
corporeas, quapropter intellectus agens,
à quo influunt formæ, nominatur Ange-
lus & appellatur præfectus universitati, ut
dixerunt Sapientes nostri, vocaturque
Mitatron, à quo quidem gubernantur
omnes virtutes singulares, quæ pariter
Angeli dicuntur, quorum est multitudo,
quo ad nos infinita, sed quo ad Creatorem
finita & determinata, hæc ille: Et Rabbi
Bresitts: Creator quotidie creat cœtum
Angelorum, quos alij vocant formas,
quia sunt substantiæ formales, quibus
tota sphæra generabilium & corruptibili-
um est plena. Iam verò per istum in-
tellectum

Ptol. ser. 9.
Centiloq.
lib. 1. Meteor.

Hipp. de Car-
nibus.

Halij in Pro-
mio cujusdam
sui operis.

Escbul. lib. de
1. signor.

Lib. 3. de arte
Cabal.

Tim. 3.

I. Cor. 8. 5.

Lib. 4. 4.
Astrol. 9. 4.

Rabbi Moyses.

Rabbi Bresitts.

rellektum agentem seu Mitatron , ut pote , qui est torius mundi præses , quem in prædictis dixi esse mundi animam , quæ animat rem quamlibet particularem , radios suos formales infinitos emittendo , concipere possumus , quod Hebræi mystici eandem illam potestatem significarint , quàm Apostolus loco præcedenti Domino nostro Iesu Christo assignavit : quatenus , ut ipsi fecerunt suum Mitatron Catholicum Angelum sive præfidentem universitatis procedentem per viam emanationis ab *Ensof* sive infinitudine , ita Apostolus arguere videtur , quod omnes formæ & res quælibet alia procedit à Deo Patre , & habet suam existentiam per unicum Dominum Iesum Christum.

Ad propositum ergo : Ut Deus ab infinito suo unitatis fonte duo principia naturis contraria ordinaverit , nimirum lucem & tenebras : ita quidem primo genitum tenebrarum erat litigium , seu princeps tenebrarum , qui vocatus est Satan , cuius Dominium est in tenebris & super omnes res tenebrosas & proprietates privativas : atque iste habet sub se quadri-formes Angelos seu Dæmones differentium conditionum , qui habent Dominium super quatuor ventos & Elementum Catholicum , suntque ad mandata sui principis in negotio tenebroso & per consequens discordiæ Antipathiæ & privationis patranda paratissimi : juxta illud Apocalypseo : vidi quatuor Angelos stantes super 4. Angulos terræ , tenentes quatuor ventos terræ , ne flarent super terram & super mare & super ullam arborem , & clamavit Angelus ascendens ab ortu Solis voce magna quatuor Angelis , quibus datum est nocere terræ & mari &c. Iam verò quilibet istorum Angelorum præfidentium multas habet divisiones & subdivisiones legionum Dæmonum sive spirituum sub suo imperio , qui tunc secundum suam voluntatem agunt , quando assignatur ijs spirandi & aëris perturbandi potestas. Omnes autem hi animantur ab influentijs , quæ à spiritibus Olympicis sive cœlestibus effunduntur , ut etiam ipsi suam animationem & dominationis tempora habent ab Archangelo imperiali , qui ab ortu Solis ascendit assignata : Atque hi Angeli ventosi sunt immediati voluntatis æternæ & radicalis in mundo Elementari dispensatores. Ob istam ergo rationem , ut nos videmus , oculariter : quod radij Solares illuminent totaliter objectum illud , quod intuentur , & quod ista illuminatio fiat ratione multitudinis radiorum , qui in illo uniantur , ita etiam omnes emanationes , quæ deorsum in corpora stellaria feruntur , ea radiorum in finitudine implent , qui radij ijs loco Angelorum subdivisorum inserviunt ea quæ red-

dunt seu convertunt in naturam totius emanationis illius , quæ stellam illam animavit : Atque hac de causa omnes stellæ Olympicæ sunt in proprietate similes : Eadem etiam ratio est in radijs Angelicis , qui à ventorum Thronis ad aërem & omnia inferiora , nempe aquam & terram cum numero infinito spirituum nocentium de natura sua implenda emittuntur. Et tamen hoc est certum , quod ut Deus omnia , ut existerent & essent (Teste Salomone) creavit , ita ipse ex paterna sua bonitate curavit , ut tot boni Angeli cum spiritibus sibi subditis à radijs suis bonis scaturientes ipsis malis præfiderent , quo malitiam & malevolentiam eorum supprimerent atque obtunderent , qui itidem suas in aëre seu Elemento Catholico mansiones habent : Vnde liquet , quod quilibet illorum ventorum nocentium præses à meliori & digniori & magis propitia intelligentia gubernetur à sua malitia pro placito suo restringatur. Nam Textus ait : Et vidi Angelum ascendentem ab ortu Solis , habentem signum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis , quibus datum est nocere terræ & mari , dicens : Nolite nocere terræ & mari neque arboribus , quousque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum &c. Ita , ut videamus hic , quod sit Angelus quidam imperialis , qui est spiritus sive intelligentia bonitatis & præservationis , qui potestatem habet super quatuor Angelos mundi inferioris tam bonos , quàm malos , & per consequens est Dominus & imperator super malignos Angelos non modò quartæ orientalis , sed etiam aliarum trium : atque iste videtur esse magnus ille Michaël , utpote cui Orientalis plagæ gubernatio & ipsius Solis præfidentia assignatur : Atque iste creditur esse ille Catholicus , quem Cabalistsæ Mitatron dicitur , de quo antea locutus sum : atque alij illum æstimant pro imagine æternæ sapientiæ , à qua omnia sunt facta : utcumque erat Angelus ille imperialis , qui victoriam super Draconem atque Angelos ipsius triumphavit , & per consequens eos detinet sub suo Dominio : Ita , ut , quemadmodum Satan est princeps tenebrarum & lucis & consequenter Christi & creaturis suis inimicus ita magnus iste Angelus (in quo est nomen Iehovæ , ut testantur scripturæ) in quo est vita & lux sine tenebris ullis , est princeps lucis & potestatem habet super lucem , positionem & vitam , atque ideo principi tenebrarum earum & effectibus ab ijs ortis est inimicus : Atque ob hanc causam , ut Satan habet suos exercitus in aëre aperto per quatuor ventos dispersos atque undique disseminatos , ita etiam iste princeps imperialis lucis & vitæ suos conductores Angelicos cum legionibus eo-

Apocal. 7. 5

Apocalyp. 7. 1

bus eorum undique in Elemento Catholico, nimirum aëre, aquâ & super faciem terræ expansos habet, ut custodiant & vigilent malignos spiritus in actionibus, & ut eorum violentijs & in sulcibus invisibilibus resisterent, nisi Deus ipsis potestatem liberam agendi concedat, signatis prius electis in eorum frontibus salutis sigillo, ne ijs pariter noceant: At iste Dei exercitus quatuor pariter duces habet de natura quatuor etiam ventorum, qui duces bonitate, gratiâ, iustitiâque abundant: Hinc Theolophi & Cabalittæ mystici: Ut in exercitu Dei duo sunt Antesignani, nempe, Michaël, Gabriel, Vriel & Raphaël: Sic in exercitu pariter Satanæ latissima gerunt signiferi ultores vela Samaël, Azazel, Azael, Mahazael, uti Rabbi *Mnahem Racanat* affirmat: quarum priores bellum gerunt in Oriente, secundi in Septentrione, tertij in Meridie, & quarti in Occidente. Hi autem duces Satanæ nocentes & malevoli creduntur esse quatuor illi ventorum præfidentes malevoli, quorum meminit Apocalypsis loco superius citato: Ad quatuor autem Dei duces quod attinet, quod ipsi sint etiam primarij ventorum cultodes, & gubernatores ex isto Rabbi Tedaci levi sermone colligitur: Deus, ait, quatuor ventis creavit quatuor Angelos, qui præfecti sunt super eos in die & nocte: Michael, qui est ex parte Clementiæ & miserationis constituitur *Ammon*, id est, præfectus super ventum orientalem usque ad dimidium, diei & usque ad noctem, regitque ventum occidentalem Raphaël, qui similiter est de parte Clementiæ, cum Gabrieli in virtute iudicij & severitatis præfectus est vento Boreali super dimidium noctis & duas mensuras mundi: Noiel verò vel Vriel præfidet Austro &c: Ita, ut videamus, quod, ut sunt bonæ irradiationes & spiritus benigniores, qui secreta emanatione se extendunt à ventorum Angulis in aërem apertum, nimirum illi, qui secreto & arcano more à benignis Iehovæ attributis emanant, ut sunt *Elper Iovem*, *Eloah* per Solem, *Sadai* per Venerem &c. & tunc Michaël, Raphael, Gabriel & Vriel, mediantibus suis legionibus voluntatem divinam exequentur. Præter ista sunt mali & corrupti spiritus contrariæ fortitudinis ventis, qui originem suam habent ab Elohim, Elohim Gibbor & *Adonai* quorum promptuaria cœlestia sunt Saturnus, Mars & Luna: Neque velim, ut quis admiratione ducatur, quod multipliciter bonarum & malarum proprietatum, quæ à ventis manifestantur, à divina essentia deducam, quæ voluntatem suam à proprietate variâ complendam potestatem quatuor suis Archangelis prædictis impertit: cum Propheta iussu divino dixerit: Veni, spiritus à quatuor ventis & in suffla interfectoris istos, ut reviviscat &c: Quibus Propheta agnoscit, quod non esset, nisi unicus in essentia spiritus vivifi-

cans, quod totum hoc completeret, & per consequens, quod quatuor proprietates oppositæ in quatuor Angelis, qui sunt ventorum præfides sint influentiæ sive radij essentiales, non nisi unius & eiusdem Spiritus vitæ in essentia. Ratione horum spirituum contrariæ fortitudinis in aëre quandoque boni & propitij eventus accidunt creaturis mundi inferioris, nimirum, quando boni spiritus habent Dominium, ventique salutare spirant, quod solet evenire, dum stellæ benignæ Dominium habent in cœlo, & quandoque cum mali & perniciosi privativo & destructivo successu observantur flare, cum à pravis & malevolis spiritibus gubernantur, quippe quorum emanationibus spiritus maligni ubique in aëre volantes & quasi natantes ad facinora erga creaturas patrandæ animantur & incitantur & in flatibus seu irradiationibus invidis à suis præfidentibus crudelibus emissis, exultant & gaudent abunde, quippe quorum emissionibus spiritus isti contrarijs fortitudinibus olim consopiti jam excitantur ad bellum & furorem: Sed & totum istud à Iosepho Castaliensi optimè explicatur. A terra, ait, usque ad Firmamentum non est locus vacuus, sed omne plenum formis; ex illis puræ; ex illis capaces gratiæ ac miserationum, & sunt inferius multæ effigies foedæ, noxiæ, tentatrices, & omnes commorantes & volantes in aëre: & non à terra ad cœlum locus vacuus, quin totum sint species: Ex illis ad pacem, ex illis ad bellum, ex illis ad bonum, ex illis ad malum, ex ijs ad vitam, ex ijs ad mortem, & omne id in inhabitatione inferiori, in qua nos sumus &c. Quibus arguit, quod Elementum totum sublunare spiritibus tam bonis, quam malis impleatur. Quare citra omnem controversiam est inter hos spiritus contrariæ fortitudinis assiduum bellum & conflictus interesse in regione hac elementari, quorum Agonistarum alij sub velo principis lucis & vitæ seu positionis ordinantur, & alij sub alis illius tenebrarum, privationis & mortis, quorum hi sunt ad placitum sui principis tenebrosi obeundum paratissimi. & admodum familiares sunt cum natura humida sive aqua, quæ est mundi materia, & tenebrosi Chaos sive abyssi soboles. Atque idem instinctu naturali magnam super ipsam Dominium habent: Unde ratione inclinationes ipsius ad tenebras facillimè à societate lucis seducitur: Hinc à Scripturis intelligimus, quod mundus materialis, caro & Diabolus sunt vinculis artissimis ad invicem conjuncti: unde, ut à tribus istis præcaveat quilibet pius Christianus admonetur: Hinc etiam Satan nomine principis aëris, qui est aquarum inferiorum pars spiritualior, à quibus materialis mundi substantia est orta: illi verò boni attendunt principem lucis & vitæ suum Dominum, qui est Sapientiæ Spiritus à lucidissimo æternitatis sermone procedens.

Atque

Levi. M. Rac.
lib. I.Toseph. Castal.
lib. de porta lucisToseph. Castal.
lib. de porta lucis

Ezechiel. 37.

Atque isti præcipuè in mundi & creaturæ ejusdem vivificatione, præservatione & adoratione versantur. Hac ergo ratione, nimirum oppositione horum spirituum contrariæ fortitudinis omnes passiones in spiritu & per consequens animâ mundi tam majori cum creaturis ejusdem, quàm minori immediatè derivantur, nimirum bonæ, ut sunt lætitia, charitas, spes, confidentia, misericordia, magnanimitas, amor seu amicitia & concordia in microcosmo à cordis dilatatione, & in Macrocosmo appetitus, concupiscentia, delectatio, audacia seu magnanimitas, vegetatio & omnes beneficæ in eo actiones ex gratiosa spiritus ejusdem per animam mundanam, rarefa-

ctionem & dilatationem: Atque iterum pravæ in spiritu microcosmi passiones, quales sunt: Tristitia, odium, desperatio, Timor, Ira, furor, verecundia & discordia à cordis contractione procedunt: & in mundi majoris spiritu & creaturis ipsius stupor, congelatio, discordia, irascibilitas, timor, odium, ac denique Antipathia à contractiva animæ mundanæ dispositione fortiuntur: Quæ omnes passiones vel bene afficiunt creaturas & ad vitalium spirituum Solatium & felicitatem conducunt, vel earum spiritus aggravant, & infelices ratione nebularum tenebrosarum & contrahentium reddunt.

CAPVT. V.

Quæ nam in spiritu seu anima actiones in genere producant Sympathiam & quæ Antipathiam, & quomodò Sympathia sive compassio à quadam spiritu in uno vel duobus particularibus dilatatione seu radiorum vitæ seu essentiæ positivæ & benignæ à centre emissionè versus circumferentiam procedant: At è contra Antipathia per radiorum à circumferentia ad centrum contractionem contingit.

Notum feci vobis in præcedentibus, quòd duæ proprietates essent more Archetypico seu ideali & complicito in una radicali unitate seu essentia æterna comprehensæ: quarum una ab ejus Noluntate, & altera ab ejus Voluntate est producta. Ecce hic radicem, ex qua originaliter cum Sympathia, tum Antipathia est orta, quarum hæc à proprietate privativa, seu Noluntate divina; illa à positiva seu voluntate ejus initium ducit. Tum postea vobis recitavi, quòd ab ista radice seu unitate in essentia geminus ramus sive duplex membrum esset derivatum: exprimens Typicè & explicitè effectus & naturas illarum proprietatum contrarias, quæ complicitè in radice Ideali comprehendebantur, videlicet tenebras, quæ sunt fructus privativæ suæ noluntatis; & Lucem, quæ est Character verus seu signum indubitatum voluntatis illius: & deinde probavi, quòd istæ duæ fuerint omniū rerum principia. Ecce ergo hic principia duo immediata Sympathiæ & Antipathiæ, ab una stirpe seu radice derivata: In loco tertio demonstravi vobis, quòd separatione puri Chaos Tenebrosi ab impuro (quæ virtute Spagyrica lucidissimæ emanationis seu verbi æternæ unitatis efficiebatur) humida sive aquea mundi natura essentialis spiritus omnia informantis esset creata seu essentialiter informata; ita, ut in unione istarum duarum naturarum contrariarum, nimirum essentiæ informantis seu naturæ naturantis & naturæ naturatæ sive informatæ substantiæ in unum spiritus mundi erat animatus: & tum postea secundum Sapien-

tes Philosophos anima mundi vocatus, quæ erat illa compositio Angelica Duorum, quæ hac de causa est alteritas nuncupata: uti Deus in simplici & æterna sua natura consideratus dicitur Identitas. Iam verò passiva portio, ex qua Alteritas erat facta, dicitur humida creata natura, seu materia mundi naturata, cujus activa sive interna essentia est & vivax & agilis ab æternitate emanatio, quæ (ut nos Apostolus docet) vivificat omnia & implet omnia, & est omnia in omnibus: Horum duorum uni constituit animam mundi Catholicam, quæ vocatur respectu simplicis creationis & emanationis vivificantis Mens, & ratione spiritus ab ea creati spiritus, & consideratione utriusque simul in unum uniti, anima: Ecce hic tertium progressionis Antipatheticæ & Sympatheticæ à simplici æternitatis radice gradum, nimirum creatum materiam seu spiritum, in anima mundi existentem, tenebrosæ Chaos sobolem; & ob istam causam naturaliter ad privativos & negativos tenebrarum effectus inclinatur, & per consequens est aptissima ad impressiones Antipathericas seu discordantes recipiendas, quas Angelici tenebrarum spiritus ei imprimere solent: Nam, ut facta lux, quæ humidum mundi spiritum & per consequens integram aquarum massam animat, ex quibus cælum & terra erat facta, uti asserit D. Petrus, est magis nobilis, activus & agilis omnium rerum, teste Salomone, ita etiam in parte opposita materia, quæ informatur (atque idè creatum corpus & spiritus admodum est degenerans à luce) & minimè propriâ suâ naturâ admo-

ad motum vitamque inclinatur: Nam Philosophorum verba sunt, quòd materia sit per se ad motum inefficax, ab ipsa anima lucidè degenerans. Quare libenter & ex gemina sua dispositione induit matris suæ Chaos, seu tenebrosæ hylæ conditionem, quæ proclivis est ad requiem, imobilitatem, tenebrositatem, frigiditatem, spissitudinem & congelationem: Propter hanc ergo causam patitur materia aquea utriusque oppositi impressiones, videlicet, quandoque inclinât ad tenebras, & tunc inspissatur & opaca, frigida, fixa, ponderosa redditur, in qua ejus proprietate tendit deorsum & ad frigidum centrum seu sedem tenebrarum, quæ sunt ei loco matris & in hoc statu redditur rebellis & oppositissima luci & motioni ac calori: atque ita actionibus lucis & vitæ redditur Antipathetica: quem admodum videmus in aëre & spiritu mundaño, qui est clausus, Diaphanus, tenuis, mobilis & sursum tendens, quod totum habet à luce cœlesti descendenti, tamen è regione, appropinquatione seu accessione septentrionalis frigoris, quod est tenebrosæ Chaos soboles: ille spiritus subito mutatur, nam congelatur atque opacus, spissus immobilis fixusque redditur, quatenus in nives, pruinas, glacies, grandines & consimilia condensatur: ita, ut Antipathetica istiusmodi frigoris tenebrarum accessione discordans factus sit & aversetur ab amabili illa unione & Sympathetico accessu, quem habet cum regione lucis. Ex altera verò parte lucida animæ forma, quæ est æternæ illius emanationis essentia, dat aëri spiritum, vitam, actionem, motum, calorem, levitatem seu tenuitatem & transparentiam: vel, ut Apostolus habet, vitam, inspirationem & omnia. Et notare debemus, quòd propinquius accedit spiritus ad naturam lucis, eò firmiora esse vincula seu nexus concordie Sympatheticæ ipsius: Nam, ut Sympathia consistit ex rebus similis naturæ, ita, quò magis spiritus appropinquat ad formam, eò firmior est ejus Sympathicæ seu concordie nexus, fortiorque & efficacior ejus virtus: Nam quò magis spiritus creatus illuminatur, eò minus illius naturalis inclinationis & amoris meminit, quem ad obscuram & deformem suam originem habuit, ita, ut mediante exaltatione tam purgata sua, ad ipsius divinitatis naturam appropinquare videatur: Atque idèd Platonis est opinio, quòd, si medius hominis interni spiritus nimirum ille, qui est inter radium mentalem, & obscurum corporis spiritum, adhæreat magis menti, quàm spiritui Elementalî corporis, tunc in boni Dæmonis naturam migrabit: Sed si deorsum ad obscurum corporis spiritum Elementalem respiciat, tunc convertetur in conditionem Cacodæmonis, eritque obscuræ suæ parentis naturæ quàm proximus: Etiam à Scripturis docemur, quòd adhærendo huic luci divinæ, nimirum

Christo Spirituali, tandem in eandem imaginem transformabimur, nimirum, si spiritus nostri interni intermedius inferiora negligendo, hoc est, carnis concupiscentias respucendo ad gaudia & mundities superiorum se erigat: Sed, ut ad animam mundi majoris revertamur; Si spiritus aëreus in potestatem tenebrarum & principis earum tradatur, fit corporeus, & in corporis opaci imaginem convertitur, nimirum in gelu, nivem, grandinem &c: Verùm si effectus caloris & formalis lucis actus prævalet super stupidum tenebrarum frigus, tunc corpus prædictum, vel niviale vel glaciale &c: opacitatem suam exuet, & reddetur Diaphanum & transparens, hoc est, à terrenaturâ fixa & opaca in aqueam, lympidam & fluentem reducetur: atque iterum per alium gradum accessus ad lucis Dominium magis adhuc dilatabitur, ita, ut à statu aqueo visibili in statum invisibilem & aëreum redigetur. Porro etiam gradu tertio appropinquationis ad lucem in statum & conditionem ignis depurabitur: Denique gradu quarto in naturam substantiæ ætheræ sive cœlestis transmutabitur, in quo statu anitit omnem ad mutationem appetitum, & jam omninò est oblitus privativæ stirpis, à qua est originaliter ortus: in quo etiam statu transgreditur corruptionis limites, & conditionem induit incorruptibilem, utpote mutationibus minimè jam obnoxius: Ac tandem per quintum gradum transcendit in mundum temporalem, migratque in statum ævialem seu Angelicum: Se enim jam habet in pari cum substantia Empyrea conditione: Atque ita plus minusve exaltatur in dignitate, quò magis vel minus actui æternæ seu Catholicæ influentiæ formali est obediens: Nam debemus intelligere, quòd tota inclinatio æternæ emanationis sit, ut istam tenebrarum sobolem à confusa mundana multitudine ad æternæ lucis unitatem & vitam reducat, ut è regione tenebrarum potentialium conatus in contrarium vergat. Finis lucis creantis actionis integer tendit, ut ligamentis amicitie & unitatis Symphoniacis omnia in mundo divisa & ad invicem contraria in unitatem connectat, hoc est, ut Catholicum tenebrarum filium similem ei reddat, quo tandem in exilium sempiternum relegata Antipathia, mundus & suprema ejusdem mens æterno amore & amicitia inter se Sympathizent. Sed tamen huic optimæ lucis intentioni summopere resistunt tenebræ, ut unitatis dualitas perpetuò remaneret in mundo, qua concordie vincula, discordie odio violarentur, & Antipathicæ leges in amicitie & pacis detrimentum inter mundana continerentur. Quibus liquet, quòd subjectum illud ab obscuro & deformi Chaos visceribus mediante lucis emanatione redimitum jam manet, quasi media substantia inter ista duo extrema, nimirum

lucem

lucem & tenebras, atque idè est subiectum passivum à Creatore ordinatum ad utriusque extremi impressiones seu Characteres sustinendos. Vnde fit, ut sit quandoque subiectum Sympathiæ, nimirum quando est obediens ad unionem & lucem, & quandoque Antipathiæ, nimirum, quando est rebelle lumini. Atque ita patefactum jam habemus omnis in anima mundana passionis subiectum. Hæc itaque erat sola ratio, cur Philosophus Heraclitus tantâ confidentiâ asseverarit, omnia ex lite & amicitia fuisse constata: Empedocles, animam esse ex amicitia & inimicitia compositam. Enarrabo ergo vobis jam ordinem illum concordiæ, quem æternus amor (qui à Patre luminis & amoris emanavit) in qualibet mundi regione ad binas illas naturas differentes ab invicem distinguendas posuit, collocando inter eas subiectum seu spheram intermediam cum utroque extremo naturâ opposito conveniens. Et in primo loco ordines in universo spiritu mundano describam, ac postremò de quolibet spiritu particulari vivificato seu in actuato, tam intellectuali, seu Empyreo, quàm vitali seu Æthereo & naturali sive Elementalī efficiam mentionem.

Oportet, ut duo principia opposita in duobus unius semidiametri mundi rotundi extremis, collocemus: & imprimis imaginabimur, quòd sedes Dei lucis sive actus divini sit in summa cœli ævialis seu Angelici vel Empyreī convexitate, vulgari more loquendo, hoc est, in circumferentiâ mundi sic ordinata: Et tunc æstimabimus Thronum tenebrarum seu diviniæ potentiæ situm suum habere in mundi centro, nimirum terra, quasi loco à lucis præsentia remotiori & magis opposito. Hic intueri potestis duo concordiæ & discordiæ, amoris, inquam, & odij, & consequenter Sympathiæ & Antipathiæ principia, quorum effectibus scripturæ sacræ atque etiam Philosophorum scripta & gesta sunt plena. Materia Catholica, videlicet aqua, quæ erat originaliter ex abyssu tenebrosa abstracta (de qua cœli erant prius & terra extracta & virtute verbi divini ædificata) totum illud spatium inter utraque extrema occupat, & virtute spagyrica emanationis illius sanctæ in regiones ita numero, pondere & mensura erat in aquas superiores & inferiores disposita atque divisâ, quarum illæ superiores fuerunt bonæ & lucidæ divinitati obediens, ac in natutam igneam conversi, unde cœlum Empyreum erant dictæ: Nam propter earum ad lucidam Dei naturam emissam obedientiam igne intellectuali & luce Angelica abundabunt: atque idè ista aquarum portio erar pro sede Angelorum bonorum & animarum beatarum ordinata. Aquæ inferiores è regione, quatenus erant facales, grossæ, impuræ & consequenter

magis erga lucis principem inobedientes, quoniâ de tenebrosa sua matre, terra præcipuè participarunt, locum & sedem prope radicem suam acceperunt, totumque illud spatium implebant, quod est inter cœlum & terram, quod cœlum Elementare dictitabatur: quòd ob istam causam omnibus generationis & corruptionis mutationibus subijcitur: Vnde propter varias in eo passionis & perturbationes cognoscitur esse Satanæ atque Angelorum ipsius pravorum sedes: Quare ipse à scripturis princeps hujus mundi, & alibi princeps aëris dicitur, & primarij ipsius subditi nuncupantur Principitates, Potentatus & gubernatores istius mundi, ut testatur Apostolus: Ecce hic duo illa naturæ creatæ extrema, à cuius superiori generalis Sympathia & amor sive Symphoniacus in rebus consensus procedit & efficitur in hoc mundo: ab ejus inferiori universalis Antipathia, odium & dissensio rerum in hoc mundo inferiori tunc nimirum contingunt, quando severa Dei attributa in mundum stellarum influentias contrariæ naturæ effundunt, quæ postmodum per earum in mundum inferiorem emissiones animat & libertatem dæmonibus Elementaribus seu ventolis ad vires suas destructivas & Antipatheticas in mundo isto exercendas concedunt: Exempli gratia: attributum Elohim deorsum in globum Saturni fructus suæ gelidæ & glacialis facultatis destillat, quibus spiritus illius orbis animantur & correborantur, qui tum postea virium suarum portionem spiritibus ventorum Septentrionalium & terrenis, qui sunt ijs substituti, impluunt: Vnde Archangelus Cabalista ait: Hæc nomen *El*, quod nos Deum habemus interpretatum, omnia fovet, & omnibus succurrit, summa pietate & clementia, id quod est illi proprium, & idè illi gratia attribuitur. At per ipsum nomen *Elohim* veniunt severæ punitiones & strages & Angeli ei inservientes dicuntur *Ben Elohim*, id est, filij *Elohim*. *Elohim* ergo terrorem significat & pavorem. Hinc locus Aquilonaris ei assignatur, à quo procedit omne malum. Hæc ille: Quibus discernere possumus, quomodò spiritus, qui sunt dispensatores salutarium & bonarum, quàm malevolarum seu destructivarum influentiarum, sunt atque comprehenduntur in aquarum inferiorum abyssu seu congerie: Denique medius mundi spiritus dicitur firmamentum, cujus est officium dividere duo extrema ab invicem: atque iste spiritus intermedius talis est conditionis, ut æqualiter de utroque extremo participet, in cujus centro situm est emanationis aternæ tabernaculum, à quo lucis suæ radios deorsum ad centrum usque tenebrarum ex una parte emittit, & ex alia parte suam radicem ab *Eloah* respicit sursum per gloriosam sive ornatissimam portam

Ephes. 2.
Ephes. 6.

Constr. in
Cab. dogm.

sive attributum Tiphereth ascendendo, à quo tantam accipit gratiam, pulchritudinem & virtutem vivificam; ita, ut lux Solaris sua emanatione penetret omnia, omniaque suâ præsentia impleat & vivificet: estque Pater non modò vitæ, sed & vegetationis, multiplicationis & præservationis: atque hic spiritus suum in cœli centro idèd posuit Tabernaculum, ut una perfectissima consonantia spiritali, nimirum Diapason possit Angelos superiores illuminare & corroborare, atque etiam stellas circum circa cum dispositas radijs suis illustrare, aliaque materialia ad mundi Elementaris & creaturarum illius centrum usque penetret, ut pariter radorum ipsius virtute animentur & vivificentur: & consequenter, ut spiritus tenebrarum ad gloriosum faciei illius conspectum debilitarentur: ac si chorda extenderetur à fonte lucido in cœlorum cacumine regnante, ad centrum tenebrôsæ abyssi seu globi terrestis, ista chorda percussa reddet unisonum: at si in medio prematur, quælibet pars dimidia resonabit diapason ad illum unisonum, arguens duplicem perfectionem à lucida emanatione Catholica procedentem, quarum unius est vitæ, vegetationis & quamlibet virtutem aliam aquis inferioribus imperire: atque altera concordiam Sympatheticam facit in superioribus: Iam verò, ut corpus Solare & substantia Ætheris est spiritalis materia consistentiæ aquarum mediæ, manifestum est, quòd ut subjectum facillimè passionibus tam Sympatheticis quàm Antipatheticis alterabile: nam aliter non foret receptaculum immediatum istarum oppositarum & contrariarum emanationum, quæ descendunt ab attributis Dei differentibus: Sed ab effectu invenimus contrarium: nam aliqua illæ sunt amicæ & Sympathizant in natura cum quibusdam creaturis sublunaris, atque iterum aliæ odio se invicem prosequuntur, & per consequens in mundum inferiorem contrarios effectus emittunt, qui contrarias passiones seu impressiones in spiritibus vitalibus seu animabus quarundam creaturarum Elementarium excitant. Porro etiam invenimus, quòd vita animalis consistat in oppositis actionibus, videlicet in Systole & Diastole, hoc est, contractione, quæ fit à materia spiritali; & dilatatione, quæ fit per actum formalis lucis, ita, ut natura materiæ operetur per contractionem à circumferentia versus centrum: at conditio essentia formalis est dilatare, radiosque suos emittere à centro ad circumferentiam: Etiam Philosophi & medici testantur, in somno & quiete spiritus vitales solere à circumferentia ad centrum se contrahere secundum tenebrôsæ chaos atque venti Borealis conditionem, quæ attractiva sua facultate efficit, ut agilis

& volatilis mundi in ferioris spiritus sive aër reddatur quietus, fixus, & condensatus: sic etiam contractione radorum spirituum reconciliatur somnus: at è regione in vigilijs concludunt: quòd illæ hiant per radorum seu spirituum à centro ad circumferentiam emissionem: quòd quidem est duorum effectuum contrariorum verificantis firmamenti operationis in animabus sive spiritibus creaturarum sublunarium argumentum: & tamen variatione æqualitatis cujuslibet actionis & passionis ad invicem habent dispositionem compositam, secundum quod in naturali vitæ operatione, quæ descendit de desuper, inter se conveniunt: Hinc ergo evidens est, quòd à cœlo stellato radicaliter descendat Sympathia & Antipathia.

Ad mundum Elementalem quod spectat, certum est, ipsum effectibus manifestis duarum istarum contrarietatum abundare, atque idèd ne aliqua continua præternaturalis sequeretur perturbatio, quæ magnum istum formalem opificem de suo eventu expectato depravaret, qui erat, ut pacem & concordiam in machina ab ipso formata poneret, quamlibet hujus cœli sublunaris regionem proportionaliter, hoc est, numero, mensurâ & pondere distinguebat, ut hac ratione orbis amicus, quasi indifferens amicus inter duos extremos inimicos poneretur; ita, ut portioni Graviori aquarum inferiorum minimam formæ mensuram assignaret, ut ratione sui ponderis ad centrum totius fabricæ caderet, & in eo fixe permaneret, & vocabatur terra: tunc secundæ aquarum inferiorum portioni duplicem lucis formalis proportionem impertivit, ut mediante ea per unicum gradum altius elevaretur: Vnde factum est, ut sphaera aquarum terræ proxima, facta sit tenuior, levior & mobilior, quàm terra: Nam duplex lucis proportio efficeret, ut aqua congelata & fixa parumper liquefieret & fluxibilis atque transparent redderetur; ita, ut partim propter continuitatem substantiæ ipsius cum illa terræ, & partim respectu suæ frigiditatis est amicus temperatus & indifferens ad terram, & amicus intermediator inter terram & aërem, qui sunt sibi invicem inimicissimi: Non est enim ita frigida ac tetra, nec ita humida ac aër: Deinde lucidum mundi agens, assignavit alteri aquarum inferiorum sive Elementi Catholici portioni tres partes suæ lucis; ita, ut illa in existentiam tenuiorem & magis levem, quam erat sphaera aquæ visibilis converteretur, & vocatur iste orbis aër, qui ratione triplicis suæ in formali luce proportionis, erat calidior & magis dilatatus, quàm aqua: Quare, ut aqua erat frigida; & tamen non
ita fri-

ita frigida, ac est terra & humida; sed non ita humida ac aër: ita quidem aër est calidus, sed non ita calidus ac ignis, & humidior aquâ. Ratione ergo suæ humiditatis, ista proportio Catholici Elementi est ex una parte amicus aquæ & respectu suæ caliditatis est ex altera parte amicus igni: Denique spiritus vitæ increatus aquarum inferiorum portionem altius adhuc per gradum unicum subtiliavit & depuravit, eamque in summam cœli Elementalîs sphaeram redegit per additionem gradus suæ caliditatis alterius, atque hac ratione in dispositionem calidam & siccam est redacta. Vnde fit, quod respectu suæ siccitatis convenit cum terra, & ratione suæ caliditatis cum aëre, sed ipsa est calidior aëre, & non ita sicca, ut terra. Ecce hîc manifestus est Sympathiæ & Antipathiæ Elementalîs effectus, quem pacificus Dei amor inter Elementa discordantia posuit: Nam ejus actiōe aqua, quatenus amica ambobus, interponitur, quasi mediator pacificans inter duos inimicos, terram & aërem: & aër quasi amicus aquæ & igni, qui sunt invicem oppositissimi loco mediatoris & moderatoris amabilius interponitur inter eos, & ipsos in pace præsetvat: Denique ignis est mediator inter duos inimicos aërem & terram, & eos in pace conservat: Vnde liquet, quod Christus iste Spiritualis (ut ait Apostolus) portat & sustinet omnia ex massa aquea existentia, virtute verbi sui: & ut Hermes ait: Humida natura virtute verbi more Harmonico in Elementa disponitur; ita, ut virtute ista omnis effectus manifestus seu Elementalîs Sympatheticus efficiatur in Elemento Catholico, de quo sapiens ista: in se Elementa duo convertebantur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum locum custodiunt: Sed, quando ordo iste Harmonicus seu proportio Symphonica est violata, tunc inimici inter se concurrunt & contra se ipsos ad perturbationem totius fabricæ sublunaris sæviunt: Nam aër cum terra sine ullo obstaculo aqueo contendit, & aqua violenter invadit Dominium ignis sine medio aëreo, ita, ut bellum gerunt inimici ad invicem crudele, nisi amicus utriusque extremi concordiam & amicitiam inter ipsos ponat. Hic videre potestis, quomodo Sympathia & Antipathia suas habeant in regno Elementalî vicissitudines, & qua ratione per nodi amicabilis Elementorum solutionem, eorum amicitia in odium convertatur: nimirum, quando in mente Iehovæ est ventos & influentias ejus alterantes emittere, ut, mediantibus ijs, corroboraret & excitet suæ iræ & vindictæ ministros sublunares adversus creaturas terræ.

Iam verò probe aggrediar, quod omnes effectus Sympatheticî & Antipatheticî ab actu spirituum hujus mundi administrantium secretò procedant. Quod sit magna inter Angelos discrepantia inter

mente sanos non ambigitur: nam, tamen omnes Angeli essent originaliter divinæ unitati annexæ; tamen ratione rebellionis & ambitionis Luciferi illud unionis vinculum erat corruptum & violatum, & tunc facta est aquarum in inferiores & superiores divisio, ut ista ratione boni, pacifici & obediētes Angeli à malis, contentiosis & rebellibus per Firmamenti, quasi Diaphragmatis sive septi transversî interpositionem separarentur; ita, ut Angeli tenebrosi essent aquis inferioribus & fæculentis inclusi: illi verò lucidi suam sedem in aquis superioribus haberent, quæ luce æterna essent undique illuminatæ.

Ita videre potestis, quod Angeli cœli (ut pote, qui ex aëre puriori seu subtiliori humidæ naturæ spiritu, quasi eorū externo creantur, atque lucida unitatis emanatione, quæ est eorum internum) sint respectu materialis eorum substantiæ, quæ participat de utroque extremo, affectionibus sive passionibus tam Sympatheticis, quam Antipatheticis, atque etiam accidentibus in creaturarum Elementalium spiritibus subjecti: & per consequens ratione varietatis & contrarietatis suarum proprietatum, in eorum potestate est effectus tam Sympatheticos, quam Antipatheticos proferre. Exempli causa comparabimus Sympathiam & Antipathiam Catholicam animæ mundi majoris cum illis particularibus spiritibus sive animæ, quæ est in homine, eum scilicet quodlibet particulare esset formatum ex universalî; debemus igitur intelligere, integram essentiam animæ vel spiritus humani, utcunque est invisibilis, se ipsum extendere & manifestare per virtutes & facultates suas: Nam per virtutem suam irascibilem contemnit & odit, per concupiscibilem appetit & desiderat; & per rationabilem distinguit & discernit inter utramque. Et profectò integer essentiæ animæ effectus in prædictis tribus potestatibus consistit, ut pote, quatum prior refertur ad actionem aquarum inferiorum, quæ sunt aptæ discordare & commotionibus perturbari, quatenus sunt litigij seu principis tenebrarum sedes sive mansio: secunda comparatur naturæ firmamenti, quod est regio vitæ & amoris salutaris: atque ultimo relationem habet ad cœlum Angelorum bonorum seu aquas superiores, quas vocant cœlum intellectuale, cujus est inter res sibi subditas seu objectas discernere. Vnde patet, omnem sensum ab anima humana dependentem à proprietate sua rationali procedere, ut ab alijs duabus omnis effectio, motus sive passio animæ oriuntur. Iam verò quatuor sunt animæ satis notæ affectiones, quarum duæ à potestate ejus concupiscibili emanant, nimirum læticia & spes (nam in eo; quod amamus læticia afficimur, aut spem & expectationem illius rei habemus, quæ gaudere nos faciet) duæ verò aliæ ab ejus irascibili facultate derivantur, nimirum

dolor & timor : nam solemus jam dolere in eo , quòd odimus , aut solemus timere illud , quòd nos dolere faceret : Et revera debitâ inquisitione factâ , inveniemus , istas quatuor animæ microcosmicæ affectiones non esse solummodò principia & communia subjecta omnium vitiorum & virtutum moralium , sed etiam tam abstractæ seu arcanæ , quàm manifestæ & apparentes Sympathiæ & Antipathiæ in mundo cum majori , & creaturarum ejusdem , tum minori , origins . Nolim enim , ut sitis ignorantæ , quòd , cum anima hominis ab emanatione æterna in tabernaculo mundano habitante , oriatur , necessariò debeat sequi , ut anima in magno mundo omnes easdem in se habeat facultates , quibus illa microcosmi sive humana est prædita : Nam tritum illud Philosophorum est axioma : Quod facit tale , est magistale : at omnes prædictæ in anima humana virtutes seu proprietates ab anima macrocosmi , & mente divina , quæ eam animavit , procedunt : Vnde sequitur , esse tam rationabilitatem , quàm concupiscibilitatem & irascibilitatem in anima majoris mundi , tamen nobis non manifestentur : idque probamus primùm , quia Deus attributa irascibilitatis & severitatis habet in se : Nam ab attributo nominis divini *Elohim Gibbor* , nimirum porta *Geburah* emittuntur ignes & flammivomi iracundiæ divinæ radij , Samaele Archangelo duce in spheram Martis , qui sunt Iræ & Bilis in creaturis authores , & per consequens facultatis irascibilis in mundo majori origo : Vnde fit , ut hujusmodi influentijs , irascentes & ignei producantur in mundo Elementalibus effectus , cujusmodi sunt tonitrua , fulgura , cometa , accidentia omnia irabunda . Quare teste scriptura sacra sunt ira & vindictæ divinæ argumenta : Quippe quorum effectus frequenter sunt bellum , pestis , fames &c : Nec enim solum convertunt spiritus in naturam iracundam , sed etiam in eo disseminant effectus & imaginationes sanguinolentas & truculentas , malitiam , ambitionem , violentiam , diffidentiam , traditionem , rapinam & id genus alia . Porro etiam nomen Dei *Elohim* influentias suas per portam *Binah* in Spheram Saturni , ex eaque in regionem sublunarem impluens , est timoris , odij , suspicionis , tristitiæ & malevolentiae tam in magno , quàm in minori mundo causa . Ecce hic facultatis irascibilis generinarum ipsius affectionum , videlicet doloris & timoris radices . E regione verò nomen Dei *Iehova Sabaoth* per portam suam *Netzeth* effundit radios concupiscibiles , Archangelo Anaele duce in globum Veneris , atque ob istam rationem Philosophi & Astronomi experientia & observatione docti , stellam istam , facultatis concupiscibilis reatricem fece-

runt : quemadmodum etiam Dei denominatione *El* effundit radios rationis , justitiæ & religionis atque etiam naturalis vegetationis in spheram Iovis : Sed præter cætera illud *Iah* facultatem naturalem per portam sapientiæ effundit liberaliter . Secundum , quoniam magnus mundus habet intellectualem seu rationalem cælum & concupiscibilem proprietatem in qualibet creatura tam animali & vegetabili , quàm minerali patefactam , atque irascibilem , quæ ratione odij & horroris inter res apparet . Etiam , quòd sit irascibilis proprietas in regione Elementalibus , testatur inimicitia illa , quæ est inter aquam & ignem , atque aërem & terram . Quòd etiam sit amor & concupiscentia inter res in eo evidens redditur , quia simile gaudet in suo simili , & natura naturam lætatur : atque idè res qualibet per naturalem quandam inclinationem pro possibili movetur & se convertit ad suum simile . Sic videmus , quòd ignis afficitur ad ignem movere , aqua ad aquam , terra ad terram tendat : Sed super omnia spiritus vivificans cujuslibet rei viventis , qui est cælestis , atque idè locus & sedem Elementorum excedit , ardentè afficit & inhiat suo simili ac in ipsius præsentia ac societate delectatur , ut propter istam causam passio cujuslibet creaturæ sit futura eò magis Sympathetica , & Sympathia inter res majoris virtutis quòd propinquiores in natura & consanguinitate sunt rebus vel præsentibus vel absentibus seu distantibus . Exempli gratia , si ambæ sunt ejusdem mineræ aut substantiæ numero , vel si sint individua specifica numero differentia , ut *Vinea* , pinguedo sive sanguis humanus unius hominis potest Sympathizare cum alio ad distans . Magnes unius mineræ potest more Sympathetico affectare ferrum alterius ad distans : Et hujus rei rationem tam radicalem , quam immediatam in præcedentibus recitavi , nempe , quia ambæ naturæ ad unicam divinam influentiam pertinent , hoc est , à radijs Angelicis , seu irradiatione ab una eademque stella tam fixa , quàm erratica emissa procedunt : Nam dictum est : non esse animal , vegetabile aut minerale super terram aut in mari , quòd non habeat in cælo suam stellam peculiarem , à qua suam vitam , vegetationis , præservationis & multiplicationis virtutem & influentiam non hauriat . Iam verò qualibet natura Angelica habet radios suos appropriatos ab aliqua ex divinorum attributorum emanatione , quæ in sacrarium aliquod stellare transfertur ; à quo actu spirituum Olympicorum effunditur & ministris in regione elementalibus spiritualibus ijs subditis impertitur : quæ quidem emanatio stellaris operatur tum postea in quolibet individuo specificato

secundum naturam suam, uti antea est narratum. Exempli gratia stellæ in Ariete cœlesti, influentiam præcipuam & conaturalem habent super animalia ejusdem speciei in terra: & stellæ Scorpionis super Scorpiones & similes bestias terrestres. Cancer cœlestis supra cancrum, locustam & similia animalia marina: Nam invenimus experienciâ docti, quod, si cancer marinus capiatur, dum Sol & Luna reperiuntur in magna illa stella, quæ invenitur in pede cancri cœlestis, eximia erunt pedis illius in arte medicandi virtutes, adversus venena & humores malignos: At si ullo alio tempore capiatur, cancer, erit haud magni momenti vel operationis ad dictos effectus. Iterum notandum, quamlibet stellam fixam seu constellationem zodiaci suo proprio frui planeta, cujus dicitur domicilium, qui concurret ad fortificationem vel alterationem illius influentiæ: Nam diversitas applicationis aliarum planetarum ad illud facit diversitatem operationis, etiam in ejusdem animalis spermate vel plantæ semine vel secreto minerali spiritu: & tamen nihilominus magis minusve inter se convenient & in natura Sympathizabunt, secundum quod radij cujuslibet planetæ se invicem ita aspicientes concedent eis licentiam: Nam, si concursus sive aspectus sit duorum planetarum amicabilem unius & ejusdem Triplicitatis, nimirum ubi domus eorum sunt Elementorum concordantium, tunc Sympathia erit fortior. Quod etiam Agrippa haud inconsultè sic confirmat. In rebus proprietates occultæ, non ab Elementalibus natura, sed cœlitis insitæ, sensibus nostris occultæ, rationi vix Denique notæ: quæ quidem à vita spiritus mundi per ipsos stellarum radios proficiuntur, quæ à nobis non aliter, quam experienciâ & conjecturis indagari possunt. Scire ergo debes, quod unaquæque res movet ad suum simile & inclinatur ad ipsam secundum totum posse suum. Hæc ille: quo arguere videtur, quod Catholicus Angelicus spiritus, qui vivificat mundum, in cujus parte diviniore virtus sive potestas attributorum omnium divinarum Sephirotica consistit: in qua etiam (ut testatur

alio variantem, quàm oculari experientia effectus eorum inter se discrepare docemur: Nam, quicquid erat originaliter in secreto Archetypi consilio decretum, illud à generalitate in multas specialitates & à qualibet specialitate infinita individua seu particularitates fuit effectum seu dispositum; ita, ut ævialis effectus sit imago ideæ æternæ, & mundus temporalis sit ævialis similitudo, atque iterum in mundo temporali seu typico omnis stellaris affigies est exemplar ideæ Angelicæ, atque iterum res elementares sunt umbræ Iconum spiritualium in cœlo. Quare, ut Deus emittit emanationem suam, cujus imago est mundus Angelicus in modorum diversitate, atque respectuum multiplicitate: ita spiritus Angelici sua lumina differentia & distincta ordinibus inferioribus, & quælibet sphaera superior inferioribus effundit, atque ita à stellis, quæ etiam sua lumina sibi invicem per varios aspectus applicant, ea in & supra creaturas gradatim deorsum ad terræ medietatem usque impluunt: quæ creaturæ ad exemplaria suarum stellarum, sibi invicem, licet invisibiliter, radios tam Sympatheticos quàm Antipatheticos ejaculant: Nec revera dubitare debemus, quod radij tales sint concordantes & discordantes in inferioribus, cum in ipso unitatis fonte, à quo omnia emanant, oppositionem proprietatum, videlicet Noluntatem privativam & voluntatem positivam observamus: atque haud aliter credendum est, quàm quod materia passiva spiritualis animæ mundi sit subjectum illud, mediante quo & in quo divina illa unitas amantes & positivas, hoc est, Sympatheticas passiones & vivificantes vitæ radios exuberanter effundendo, gaudia & jucunditates cum appetitus materiæ spiritualis complemento excitare solet: ita, ut in radicem suam naturalem, nimirum matrem, Chaos seu tenebrosam abyssum in oblivione jam habeat & in sobolem seu filium lucis per adoptionem convertitur: atque idè in hoc statu videtur participare atque Sympathizare cum aureis illis almæ & vivificantis lucis imbribus, qui à benefici Dei attributis impluunt & jam omnes illas influentias privativas odio habere & cum pavore evitare incipit, quæ ab attributis Dei severis, infalutiferis & destructivis effunduntur: haud aliter, quàm lucem videmus à tenebrarum aspectu abhorrere & sui similis præsentia delectari, aut ut vitam mortis & bonum mali sibi contrarij terrore concuti. Hinc ergo provenit, quod filij lucis, qui super spiritum Catholicum illuminatum fundantur sive inferuntur, fugiant & quasi pestem evitent filios tenebrarum, eorumque opera habent in horrore

& odio: Atque hujus rei ratio est, quoniam humilidus iste creatus spiritus jucunditatem, voluptatem & felicitatem status istius illuminati jam persentiens, timet magnoperè, ne privativæ tenebrarum emissiones, aut infelix iracundiæ divinæ emanatio, suum lumen acquisitum obfuscarent, vitæque splendorem obtenebrarent, hoc est, ne passionibus suis Sympathizantes, gaudia nimirum seu lætitiâ in tempestates Antipathizantes tristitiæ & mœroris, videlicet contrahendo pulchras amoris jucundi emanationes à circumferentia ad ejus centrum, atque ita illum de salutari & vivifico illo vitæ & concordie irradiatione privando, nimirum occultatione faciei seu lucidi Dei actus, quem emisit à centro creaturæ ad ejus circumferentiam ad ipsam recreandam & exhilarandam secundum istud Moysis in persona Iehovæ: abscondam faciem meam ab eis, & evenient eis mala & angustia multæ: & dicet in illo tempore, verè quia Deus non est mecum, invenerunt hæc mala. Et David: Deus abscondens faciem suam à malis, perturbantur, si recipiant in se spiritum suum expirant, emittente verò spiritum suum recreantur bono & vita &c: Atque hoc idem potest tam de Catholico macrocosmico spiritu intelligi, quam de illo microcosmico, atque etiam aliarum creaturarum, quæ omnes habent suas à spiritu macrocosmico origines: Nam quando natura illa divina, quæ Solem cœlestem animat, esset irata pro morte Salvatoris mundi, in momento passionis illius radios suos à circumferentia creaturæ illius nobilissimæ ad ejus centrum contraxit: Unde factum erat, quòd suum lumen & pulchritudinem immediate perdidit & contra communem naturæ consuetudinem & leges instar picis niger & tenebrosus redderetur: ita, ut jucunda illa Sympathia, quam creaturis inferioribus atque etiam illis cœlestibus suâ præsentia impertivit, istiusmodi accidente pro aliquo temporis spatio esset in Antipathiam mutata: Hæc ergo erat privativa in corde macrocosmi passio; & quasi ejusdem syncope, cum attributum illud Dei pulcherrimum *Eloah* ab effusione suarum effluentiâ lucidarum per portam pulchram *Tiphareth* pro tempore abstineret. Etiam palpabiles tenebræ, quæ accidebant in Ægypto fuerunt passio in aëre privativa, quæ contrahendo lucis divinæ à circumferentia ad centrum eveniebat. Istiusmodi etiam passiones minuantur Soli, Lunæ & Stellis versus finem mundi: Nam, si mundus esset factus emissionem divinæ emanationis (Spiritu enim Dei cœli sunt luce ornati) sequitur, illius ablatione omnia iterum in statum suum primordiale, hoc est, in tenebras privativas seu planè nihilum & deformitatem conversum iri: Sed productio istiusmodi bonarum & Sympatheticarum passionum à centro ad circumferentiam, atque iterum

malarum & Antipatheticarum passionum & effectuum, qui vitæ Sympathie repugnant optimè vitalium in homine actionum examinatione detegitur atque explicatur: Nam duæ observantur esse in spiritu humano virtutes activæ, quarum una est voluntaria. Quæ instar principis cujusdam imperatorij videtur actionibus alijs præesse & dominari: haud aliter, quam divinus ille Angelus Mitatron. Primò in mundo majori mobili (quod ad voluntatem refertur) præsidere dicitur; & per illud seu mediante illo orbis cœli inferiores illos Elementares circumvolvitur. Eodem inquam, modo, primus in fabrica microcosmica motor est mens seu radius divinus seu Verbum, quod (teste Mercurio Trismegisto) est caput animæ humanæ; alia virtus in spiritu vitali est involuntaria, quippe quæ imperatur & gubernatur ad placitum radij intellectuales seu rationalis: Haud aliter, quam spheræ inferiores ad voluntatem primi motoris in primo mobili movere coguntur: ita, ut vitalis in homine actio sit unicus illorum ramorum, qui est involuntarius & haud secus voluntati mentali est subjectus, quam cœlum stellatum, quod est vitæ sedes, utpote in quo Sol, qui est cor mundi suam habet residentiam) cœli empyrei mandatis obedit. Iam verò, ut invenimus, quòd secundum voluntatem divinæ essentia in regionem cœlestem, & consequenter inferioribus infusam, effluxus seu effectus tam amabiles & delectabiles ad voluptates & jucunditates in creatura excitandas à positiva seu dilatativa unitatis proprietate procedit, quam tristes odibilesque à virtute ejusdem privativa & contractiva, in qua Deus faciem benignitatis suæ avertit à creatura (atque hinc inde cum concupiscibiles seu Sympatheticæ passionibus, tum odibiles & irascibiles seu Antipatheticæ efficiuntur in hoc mundo) ita quidem tam experientiâ, quam observatione Philosophorum & medicorum doctissimorum docemur, actionem vitalem, quæ gubernatur juxta mentem voluntatis superioris, aut dilatatur à dilatativa primi motoris voluntate, cordisque sacrarium aperit ad producendos in spiritu vitali passiones illas bonas, quæ Sympathizant cum vita & luce, videlicet spem, confidentiam, Amorem, misericordiam & mansuetudinem, aut contrahitur & cordis thalamos claudendo, spiritus in eo in unum congregat, unde in spiritu vitali generantur passiones malæ ac privativæ, qua solent cum bonis illis vitæ lætitiâ afficientibus Antipathizare: Ex cordis enim contractione tristitia, curæ, desperatio, timor, odium, ira, furor, verecundia &c: aded, ut quemadmodum ex passionibus bonis spiritus mediante dilatatione sursum ad fontem lucidum usque respiciebat, & voluptatum ac jucunditatum ejusdem intuitu, mirabili afficiebatur gaudio: ita quidem ex malis, spiritus mediante

contractione, visione lucida privari cogitur, & per consequens aspectum suum solummodo ad terra inferiora & miseriarum vallem habet. Vnde factus est passionum ejusdem tenebrosarum vitæ atque salutis contrariarum particeps. Ex istiusmodi autem harum duarum in microcosmo passionum enucleatione, possumus facillimè colligere rationem earum in mundo majori, cum eadem sit ratio partis & totius: ita etiam passiones mundi majoris, & cætera ab his dependentia possunt facillimè intelligi & discerni ab illis minoris: Exempli gratia: Magnes lapis se habet respectu matris suæ, terræ, ac homo ad Patrem suum mundum integrum: Nam ab Hermete vocatur homo filius mundi: ut ex parte Magnetis Cardanus, Baptista porta, D. Gilbertus cum alijs vocarunt illum terræ filium & Terrellam: Invenimus (inquam) in Magnete omnes passiones tam Sympatheticas, quàm Antipatheticas, quæ matrem suam terram afficiunt: Nam habet in se suos polos cum terra: omnesque inconformitates in natura evitat, effugitque ab illo, quòd est suæ naturæ contrarium, ut Terra: atque iterum Sympathizat cum eo, quod est sibi in natura simile: Æquinoctium, Coluros, Meridianos ac Tropicos haud aliter, quàm terra sibi vendicat, ac denique non modò

sensum in suo motu arguit sed etiam quandam in sua actione rationem manifestat: nimirum, in recusando illud, quod est naturæ suæ contrarium & amplectendo atque desiderando id, quod est conditioni atque harmoniæ suæ magis conveniens, uti infra parte istius libri sequenti atque lib: hujus 3. ostendetur clarius. Denique quomodò radius iste mentalis mandata seu influxiones benignitatis & severitatis ab alto emittat, in discursu meo præcedenti explicatur, nimirum, permittendo malos tenebrarum Spiritus Dominari in inferiora, aut adjuvando bonos spiritus ad officia gaudij, voluptatis seu jucunditatis perficienda. Ecce hic totius Sympathiæ & Antipathiæ mysticæ summa & complementum continetur, quæ aliqui ratione profunditatis seu difficultatis in illius inquisitione, solent, idque haud injuriâ, secretò alicui potestatis Angelicæ actui attribuire, quæ est media quædam inter Deum & creaturam virtus. Atque ob istam causam Angelica existentia definitur esse tanquam virtus inter Deum & Naturam media, à qua fiunt operationes in rebus, quas vel natura eorum non faceret, vel sic faceret, quas alij dicunt provenire à potestate occulta, & alij, quia tale.

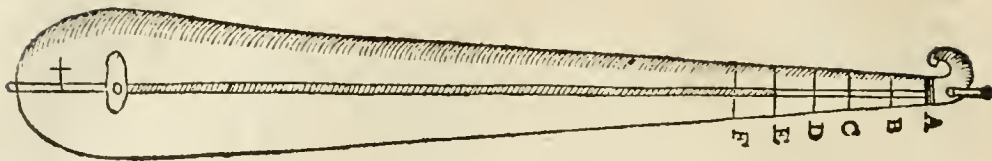
Revelin. lib. 5.
de art. Cab.

CAPVT. VI.

Quomodo Harmoniæ proportionibus probetur, quid sit Sympathia & quid Antipathia.

Diximus in præcedentibus, omnem in Catholico aquæ Elemento alterationem fieri à spiritu illo omnia operante, qui implet cælum & terram, ut pote sine quo existere nequeunt, unde D. Petrus: Cæli erant prius & terra ex aqua & per aquam consistens Verbo Dei, Probavimus etiam, omnes illas in aquis universalibus alterationes & diversitates ortas esse mediantibus rarefactione & condensatione actu & virtute prædicti spiritus effectis: asseruimus etiam, omnia ista numero, mensurâ & pondere varieformiter; imò verò ratione contraria (sic volente Creatore) fuisse peracta, ut exinde res ab invicem variarent & distinguerentur: Vnde Textus: Gemina fecit Deus omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est: Hinc ergo concordia & discordia; hinc Sympathia & Antipathia: Quod omne demonstratione ista musica exactè & ad amoussim indicare possumus. Videmus in macrocosmo, universum soni medium esse aërè, ex cuius mensura & proportionem varia, varij eduntur toni seu voces ad invicem vel consonantes vel dissonantes. Quid, obsecro, auribus exquisiti musici discordi in Symphonia to-

no magis ingratum? Quidve consonantiâ magis acceptum? Videmus profecto, tonos à fistula editos secundum proportionem spiritus sive aëris mundani differe solere; ita, ut ab eodem Musici afflatu proferat sonos admodum ab invicem differentes; imò verò & discordantes: Nam si duas fistulas ejusdem dimensionis sonare simul efficiamus, quandoque earum voces in debita proportionem convenire, & animum audientis delectare, & nonnunquam more odioso dissentire, dentesque audientium quasi stridere facient. Pariformiter omnes spiritus in creaturis majori vel minori aëre proportionantur, uno semper eodemque vitæ spiritu agente atque operante, haud aliter, quàm in fistula activitate videmus: atque ita juxta eorum concordiam vel discordiam, vel conveniunt vel dissentiunt ab invicem: haud aliter, ac marculi Pythagorici in substantijs suis corporeis fuerunt proportionati vel dispropotionati: Etiam chorda super duo monochorda æqualis magnitudinis extensa, facit sonos vel concordantes vel discordantes, secundum majores vel minores sectiones illius: Exempli gratia.

Vbi chorda A.⁺ unius monochordi percussa discordiã producet ad sonum chordæ B.⁺ vel D.⁺ vel F.⁺ alterius monochordi: at si A.⁺ percutiatur in uno, conveniet cū chordæ portione C.⁺ vel E.⁺ alterius. Unde liquet, quòd, quamvis ambæ chordæ sint unius latitudinis, tamen semper respectu illarum vel brevitatis vel longitudinis aër tam proportione, quàm dispositione in rarefactione & condensatione varias observantur super eas edere voces, tam dissonantes, quàm consonantes: nam chorda curtior ejusdem extensionis majori & fortiori sua vibratione attenuat aërem magis & consequenter acutiorem reddit vocem: è regione longior chorda ejusdem extensionis ut ⁺A graviorem facit tonum acbreviorem, quoniam aër est in tali mol-

li motu minus rarefactus, & per consequens vox est magis gravis, profunda & quasi suffocata ratione densitatis aëris: Denique sive in gravibus sonis sive in acutis vel mixtis, aëris proportio & pondus est in causa Symphonix vel antiphonix mediante actus spiritus in ipso Catholici, quem vel sufflanti fistulam vel pulsanti chordam comparamus, quippe sine quibus vox nec concordans nec discordans redditur in dictis organis. Quibus concludimus, quod medium in quo & per quod spiritus divinus tam Sympatheticè, quàm Antipatheticè agit in hoc mundo est aër seu spiritus, qui haud aliter in creaturis agit, quàm aër in fistula vel aliquo alio organo Musico.

LIBRI SECUNDI Membrum ij.

In quonatura Magnetica verè & ad amissim anatomizatur, rationesque actionum Symphonix & Antipathix enucleantur.

CAPVT. I.

Author proæmium ad istum suum discursum Magneticum in hoc capite facit, & tum postea ad Chaos opinionem de attractiva corporum magneticorum origine & virtute procedit.

Vobis in membro hujus libri præcedete Sympathix & Antipathix principia enucleatè explicui: sed, quoniam non omnibus datum est virtute Theorix seu speculationis sola in Theaurum seu sacrum Dei abstrusum penetrare, quòd in creaturæ profundo centro continetur; melioris vestrum instructionis & informationis gratia, descendam parumper, & secretum hoc subiectum, quod præ manibus habeo, vulgaribus & ocularibus quibusdam demonstrationibus vobis explanabo: ut ergo magis Methodicè procedere possim, in isto hujus libri membro fundamentum tantummodò præcipuum exponam, super quod conclusiones nonnullas experimentales ædificabo, quibus incredulos, qui huc usque ratione eorum ignorantix rebelles & obtinacii in sua infidelitate erronea extiterunt, ad certiore & securiore fidei portum dirigere atque introducere possim. Et quoniam Sympathix gesta, atque etiam illa Antipathix in omni re efficiantur virtute & potestate Magnetica (cujus est tam edibili & irascibili expulsiõne resistere)

quàm sibi attractione concupiscibili allicere (uti infra dicetur) necessarium & conveniens existimo, ut cum diligentia, idque oculis Argoicis inquiramus, & intuitu nostri intellectus etiam lynceo in obscurum lapidis Magnetici mysterium introspiciamus, quo securius cum judicio & certiori ingressione nostra in demonstrationem tamarcanæ contemplationis, practicã faciamus: Nam cùm secreta operatio tam unguenti armarij, quod ignorantes mundani tanto odio & vituperatione sunt profecuti, quam Mummix tam corporalis, quàm spiritualis ex hominibus & bestijs extractionis ratio, atque etiam vitalis, infirmæ atque insalubris animalis naturæ in aliquam vegetabilem vel alterius animalis sani naturã transplantatio, cum modo succceptionis, virtutis & roboris unius animalis & ejusdem in aliud infusionis: Secreta Spiritus plantæ alicujus cum illo hominis aut alterius animalis alligatio: ita, ut quicquid uni evenit, nimirum aut humidum aut siccum aut calidum aut frigidum, de illo etiam participabit & alter: Cùm, inquam, istiusmodi

istiusmodi operationes dicantur Magneticæ, quatenus virtutes actiuas Magnetis imitantur; summa ope ac conamine nititur, ut viam in omnium mysteriorum istorum anatomizatione atque revelatione aperitam, videlicet Spiritualis Thesauri Magnetis dissectione faciam, ut hac ratione in formalis interioris aut centralis & essentialis actionis seu virtutis fontem æque fundamenta tam ipsius irascibilis, quam concupiscibilis passionis introspeciam: Nā si subtili rationis nostræ intuitu meatus invisibiles & antra arcana eiusdem invenire, ac tum postea punctum seu essentiam earum essentiarum centram observare ac denique internum cuiuslibet actionis causam detegere queamus, facillimum erat cætera superare, cum, quæ externo effectu apparent, similia debent necessariò esse homogenea, hoc est, unius eiusdemque conditionis respectu naturarum suarum interinarum, uti infra latius explicabitur: Sed prohi dolor! cur præsumo ego, qui sum Apoptolorum minimus, aut saltem ex mille minimis viam sive iter tam periculosum ad insulam illam incognitam, in qua abstrusa magnetis natura in medio scopulorum inaccessibilem & periculo plenum inhabitat, cum tot Philosophi sapientes super incerta & tempestuosa maria opinionum navi gaverint & erraverint, ac tandem domum revertentes nova de istius rei mysterio tantummodò illa, nimirum de Magnetis existentia & essentia virtutum activarum, quæ ab alijs sunt prædicta, retulerunt atque ita de proprijs nihil omnino habent, præterquam quòd vel externa operatione vel ab aliorum relatione intellexerunt. Deus bone! Quot sunt in isto mundo puppes stultorum plenæ, qui, postquam in eorum studijs & scientijs operam per multos annos, maria imaginationis vanæ ac vix probabilis sulcantes navarunt & in senectate sua ad portum pueritiæ sunt reversi; habentes sua ingenia & intellectum pauperibus fragmentis sive mercantia, de ipse dixit, sive opinionibus aliorum onustum: Sed de centrali istius arcani scientia, nihil habent de proprio, quod dicant Ita, ut nos Christiani, post peregrinationem vitæ & studiorum nostrorum in hoc studiorum nostrorum in hoc mundo, existimemus tandem esse sufficiens asseverare, quòd Aristoteles, Plato, Galenus, Hippocrates vel saltem iste vel ille hoc dixit, & per consequens, quod sit ita certum & in infallibile. Cùm è regione percipimus, scripturas Philosophiam veriorum & certiorum nos docere, quæ illi Ethnicorum est oppositissima. Istiusmodi ergo studentes mundani optimè hisce verbis ab Apolloto indignantur, quippe, quos narrat esse semper discentes, sed ad scientiam veritatis nunquam pervenientes: Nā, quomodò obscuro est possibile, ut cæci possint cæcos directè ducere? Alij diu na-

vem suam huc atque illuc gubernantes atque ad sedem habitationis virtutum istius lapidis dirigentes, ad insulam ejus petrosæ limites vix ac ne vix quidem attigerunt; & tamen non sine admirandis historijs seu relationibus ex tali itinere collectis redierunt: Ac in fine inventiones eorum novæ repertæ sunt adeò superficiales, ac effectus scrutationis sive inquisitionis eorum frivoli: & tandem totum non nisi conjecturale est probatum. Alij tam longè in eorum inquisitione per stellam polaris allectameta fuerunt ducti, ut mari glaciali firmiter cum sua puppe in hæserint, nec ulterius progredi potuerint, sed in glaciei resolutione reversi sunt admirandis imaginationibus de montibus Magneticis & castellis ferreis, etiam per octo supra lunam gradus usque ad spheram octavam referti: Imò verò & sunt alij, qui super stellarum illum locum volant. Quibus concipere licet, quomodò Philosophorum quilibet secundum Phantasiam suam Chimericæ leges varia non in aëre, sed etiam supra stellas ipsas ad animam magneticam inveniendam imaginètur phantasmata: Sunt nonnulli, qui in ejusdem investigatione à terræ continente non recedunt, sed ipsam inter stellas cœli numerari existimant, quæ solem pro fixo suo centro habent, ut pote, circa quem perpetuò observantur periphericè: Ita, ut ipsam terram habere formam stellarem à forma illa Peripaterica longè discrepantem effingant. Denique quilibet istorum habet suam opinionem ab altero differentem. Ut autem intelligatis, hoc totum esse verum, vobis aliquid novorum ad inquisitionem istiusmodi Magneticam pertinentium, post longam in mari fluctuoso seriose contemplationis eorum viam, paucis recitabo. Inter eos aliqui in tali conamine magis alte sapiunt & cœlos videntur pro testibus ad suam assertionem confirmandam invocare; aliqui vela dant usque ad montes Hyperboreos; alij ad Insulas alienas Septentrionales ad fundamentum tanti miraculi detegendum tendunt. Alij spiritus suæ inquisitionis in terræ viscera immergentes, inveniunt, cam esse universam formam stellarem ejusdem. Quidam volunt, more atomicæ emissionis ex corpore lapidis & rei attractabilis virtutem talem fieri. Sed inter omnes alios ratione præditos, qui in puppi stultorum navigarunt, vix annuere audeo unum, quippe, qui videtur alteri Grillo esse simillimus, quatenus opinatus est, virtutem Magneticam esse Cacomagicam sive actum Diaboli. Iamque ex illorum, qui spiritu suo ad mysterium istud inveniendum viam fecerunt in cœlum, unus vult, quòd ratio directionis Magnetis ex cauda constellationis ursæ sit colligenda, affirmando, quòd istius stella in ursæ prævalet & domini unum possidet super istum lapidem & ab eo transferretur ad ferrum. Hæc est Marfilij Ficini opinio.

nio. At ego respondeo, rem ita se habere
 haud posse, quoniam testatur experientia,
 ferrum ex seipso suis proprijs frui polis
 æque ac magnetem, & quod vult, de-
 bita adaptatione perquirere & suo natu-
 rali instinctu se ipsum convertere & di-
 rigere in propriam polorum suorum sta-
 tionem: In hanc etiam Marfilij ficini opi-
 nionem cadit Petrus Peregrinus, qui se-
 quendo regulas fratris Baconis, inquisi-
 vit directionem Magneticam ex polis
 cœli. Etiam Cardanus vult, quod cau-
 sa immediata variationis virtutum hujus
 lapidis ex stella in cauda Ursæ existen-
 te exurgat. Lucas Gauricus etiam ipsis
 videtur hac in re astipulari, sed ipse si-
 mul addit huic negotio virtutem Satur-
 ni & Martis, atque etiam dicit præcipu-
 am in Zodiaco constellationem ad hoc
 conferentem, & cujus influentijs lapis iste
 subijcitur, esse virginem. Albertus Mag-
 nus concludit, ipsum Magnetem atque
 etiam ipsum ferrum dirigi ad stellam Po-
 larem, dicitque ipsa haud aliter eam se-
 qui, quàm Herba Heliotropium solem.
 Bessardus fecit suam de hoc lapride sen-
 tentiam ab alijs discrepare, quippe ex-
 istimans, polum Zodiaci esse virtutis
 Magneticæ fontem. Iterum collegium
 Conimbricense causam istius rei à parte
 aliqua cœli non longè à Polo distante.
 At verò Martinus Cortesius putat, at-
 tractivam istam virtutem à loco ultra
 polos seu cœlos mobiles descendere: Ex
 alia parte, Gaudentius Merula asseverare
 videtur Magnetem ferrum ad se trahere
 ea intentione, ut illud dirigat ad polum
 Borealem, quoniam ipse est superior ad
 ferrum ordo, cum constellatione ursæ.
 Fateor ergo, radios qui dilatantur ad
 fratres suos captivos redimendos & li-
 bertatem ijs reddendam, eosque ad pa-
 triam suam dirigendos esse paratissimos &
 fraterna pietate inclinatos. Sed non pos-
 sum ego intelligere dicta Merulæ in hoc
 sensu. Alij putant cœlos in genere esse
 virtutis istius lapidis originem: Nam
 Paracelsus ait, esse stellas, quæ existen-
 tes plenæ potestatis Magneticæ, ferrum
 ad se attrahant &c. Atque ista opinio vi-
 deretur probabilis, quoniam ferrum mo-
 vet ad suos polos, etiam absente Mag-
 nete (ut dictum est) Fernelius videtur hæ-
 sitare, cum modò fateatur, causam istius
 actionis esse abditam, & modò, nempe
 alibi, facit cœlos istius actionis cau-
 sas. Scaliger propinquius ad punctum ve-
 ritatis accedens huic actioni seu virtuti
 assignat causam quandam cœlestem ei
 penitus ignotam, asseverando, quòd
 Magnes terrestris non sit derivatus à glo-
 bis seu montibus stellaribus, sed ab es-
 sentiali potentia seu essentia illa, quæ erat
 ipsorum fabricatrix, qui gubernat in ea
 cœli portione, quæ pendet in puncto
 septentrionali. Atque huic opinioni adhæ-

rere videtur Plato, ut pote, qui agnoscere
 videtur, essentiam Magneticam esse pote-
 statem divinam. Et profecto bene in hac
 re loquuntur, sed in sensu tam largo, ut ista
 eorum assertio bene in se considerata appa-
 reat discipulis eorum, quasi ignotum per
 ignotius: Nam, ita terminis generalibus af-
 firmare possumus, omnia esse à Deo: Sed
 descendemus jam à cœlesti eorum specu-
 latione, atque ad humilitatem eorum respi-
 ciemus, qui magis cauti videntes, & ad pro-
 verbiū illud vetus Noli altum sapere atten-
 dentes, magis prone intuentur, quoniam ad
 terram solummodo & ipsius effectus res-
 piciunt: Atque istius seriei sunt Fracastor-
 rius, qui rationem & causam originalem
 virtutis Magneticæ attractivæ inquirens,
 imaginatur, montes Hyperboreos, qui
 scopulis istius lapidis abundat, ferrea istius-
 modi subjecta ad se attrahere. Et hoc istius
 figmentum videtur quibusdam doctis
 adeò plausibile & rationi congruum, ut
 illud tam in eorum scriptis Astronomicis,
 quam tabulis Geographicis, & mundi
 descriptionibus & cartis marinis sequan-
 tur. Quod quidem nihilominus si esset ve-
 rum, faciliori attractu naves in mari Bo-
 reali transeuntes ad se allicerent. Olaus
 Magnus, & nonnulli alij, qui ejus sustinent
 traditionem, volunt vim hujusmodi at-
 tractivam provenire ab insulis nonnullis
 septentrionalibus, quæ tali subjecto mag-
 netico abundant. Sed has eorum Phanta-
 sias vento inani committendo ad aliorum
 procedo hac in re sententias. Lucretius
 Carus, quidam sectæ Epicureicæ Poëta, vi-
 detur somnare, ferri attractionem proce-
 dere ab atomorum ex subjecto effluxione:
 Nam, quemadmodum (inquit ille) juxta
 Epicureorum opinionem, atomi subtiles ex
 re qualibet emanant, ita pariter atomi, quasi
 femina Magnetica à ferro per quandam
 coitionem ipsius cum Magnete in locum
 sive spatium interpositum, quod est inter
 eos, emittuntur, & per unionem aut com-
 plicationem corporis utriusque, ferrum at-
 trahitur &c. Huic etiam sententiæ Aphro-
 diseus, Iohannes Costeus, Plutarchus at-
 que etiam Thomas Aquinas inclinare ani-
 madvertuntur: Cùm in rei veritate debe-
 rent scire, quòd nulla attractio sit facta per
 emissionem à centro ad circumferentiam,
 hoc est, per dilatationem & dissipationem;
 sed è regione per attractionem & intradu-
 ctionem à circumferentia ad centrum, que-
 madmodum in syringa videmus, cujus attra-
 ctione aqua in ejus concavitatem allicitur
 per ejus linguæ emissionem, à manu movente
 aqua emittitur, quasi à centro &c. Quare
 sequitur, emissionem radiorum seu seminū
 atomicorum ferro non posse esse causam
 unionis sive motionis ipsius ad lapidē: Sed
 debet necessariò esse magnes, qui faculta-
 tem habet sibi attrahendi radios seu spiri-
 tus ex ferro: Nam apparet evidenter, fer-
 rum non attrahere se ipsum ad lapidem, sed
 ab ip-

rinet & ligat; Quid ni ergo pariter non
 agat cum corpore terreno iuis influentijs
 subiecto? At cæteræ constellationes hoc
 idem præstare nequeunt, quia earum
 qualitas propinquiori solis præsentia mo-
 deratur, atque etiam contractiva earum
 virtus à planetarum & signorum humido-
 rum intuitu relaxatur. Et tamen consen-
 sus Saturni cum ista stella in eo evidenter
 declaratur; Quia dum ipse in cælo Do-
 minium habet, existente ipso in Capri-
 cornio, vel virgine, stella ista polaris suos
 effectus gelidos potenter (idque præci-
 pue Hyemali tempore) declarabit: Nam
 rebellior erit glacies, frigidior reddetur
 aër, & cum mundanis, arboribus nempe
 & animalibus inclementer aget. Vnde
 evidens est, Saturnum commercium quam
 propinquum cum stella ista habere. Pro-
 cedo igitur de desuper ad terræ centrum
 in hunc modum, stella Polaris emittit in
 partibus Polaribus vehementer suas in-
 fluentias, ac præcipue corporibus ei subje-
 ctis, & Saturnus atque triplicitas Zodia-
 ci terrea, communiter in interiora influen-
 tias effundit suas cum stella polari conve-
 nientes; sed cum majori moderatione
 respectu propinquitatis aliorum planeta-
 rum eorum virtutibus oppugnantium,
 quas omnes à Binah seu Elohim radicaliter
 acceperunt. Hæ omnes stellæ inter-
 mediæ huic extremæ nimirum polari in
 facultatis suæ Borealis & attractivæ exe-
 cutione assistunt, eamque ad illud opus
 peragendum fortificant: Nam assisten-
 tiâ eorum, venti Boreales redduntur robu-
 stiores & magis violenti, quibus spiritus
 mundi vehementius contrahitur in nives,
 glacies, pruinas &c. Rerum calores à cir-
 cumsferentia ad centrum alliciuntur & res
 antea vivæ, jam quasi mortuæ sunt. Qui-
 bus addiscere possumus terram non fuisse
 prius, nisi aquam tenuem, quæ tam pos-
 stea spiritu Elohim in substantiam den-
 sam & terream per contractionem & co-
 agulationem convertebatur. Vnde fit, ut
 tam diu, quam sit terra, sit habitura in se
 dispositionem spiritus Elohim, mediante
 quo in terream effigiem per viam conge-
 lationis erat facta: Nam virtute Elohim
 Ruach terra arida apparebat extra aquas
 tam bene, quam cælum, ut testantur
 Moyses & D. Petrus: Imò verò medi-
 ante spiritu ipsius, omne cælum & quælibet
 sphaera elementalis ad invicem vin-
 culis quasi firmis colligantur: Ita, ut
 quemadmodum proprietate neminis Iah
 (benignitatem Elieh quasi omnium re-
 rum patrem significantis) per attributum
 Hochma descendente, aqua generales
 sive spiritus mundanus erat illuminatus
 atque animatus: Ita etiam illæ aquæ sic
 animatæ, erant in regiones seu sphaeras di-
 stinctas divisæ & ad invicem more paci-
 fico ligatæ per virtutem Binah seu ema-
 nationem vel proprietatem retentivam E-

lohim: Vnde David: Verbo Domini fir-
 mati sunt cæli & spiritu ab ore ejus om-
 nis virtus. Propter hunc respectum in
 omni separativo opere creationis & in-
 formationis, non modò simplicium cœ-
 lorum & Elementorum, verùm etiam
 creaturarum ex ambobus compositarum,
 nomen Elohim erat semper à Moyse pro-
 nuntiatum, nimirum, quando tenebræ es-
 sent absorptæ & contractione separatae
 ab aquislympidis: cum grossæ & inferio-
 res aquæ essent distractæ contractione à
 superioribus, cum tenuiores cæli per in-
 spissationem distinguerentur à spissiori-
 bus Elementis, quando terra arida esset
 per frigoris coagulationem in centrum
 totius fabricæ contracta, quando densior
 Ætheris portio in globum seu corpus stel-
 læ coagulabatur, cum elementa essent in
 corpus compositum coagulatione compa-
 cta: Totum, inquam, hoc erat opus di-
 vini Elohim, qui, ut sacraria condensatio-
 ne conderet, ad aliorum attributorum
 Dei influentias seu Thesaurus reconden-
 dos, ita quidem orbem Saturni erraticum

STELLA POLARIS.

Virgo Zodiaci

atque illas fixas Aluckabæ & virginis &
 aliorum fixorum syderum ordinavit ad
 suos proprios Thesaurus reservandos: Et
 quoniam constellatio Virginis est ita dis-
 posita in Zodiaco, ut omnis ipsius virtus
 quasi à pyramidis basi in stellam Polarem
 quasi ejus conum contrahatur, Idèd appa-
 ret, vim virginis multum conferre ad
 gelidos & contractivos stellæ polaris effe-
 ctus producendos. Atque hæ duæ fixæ
 constellationes à Deo constituuntur prin-
 cipales, ad Saturno in suis negotijs inter-
 viendum ministri, qui simul atque stric-
 tum cum venere commercium habent:
 Vnde tanto desiderio concupiscibili in at-
 tractivis suis facultatibus sunt præditæ, uti
 in Magnete & ferro videre licet. Atque
 hinc est, quòd Astrologi hinc duabus
 unam eandemque naturam mixtam, ni-
 mirum Saturni & veneris assignarunt:
 Quoniam experientiâ perceperunt, ipsas
 eundem in proprietate actum præstare:
 Verùm illa, polaris, est Virgine longè in
 sua activitate efficacior, majusque in infe-
 riora dominium habet & præcipue in eas
 cteaturas, quæ ejus dominio, ab origine,
 Deo sic volente, sunt subditi, cujusmodi
 præcipue sunt Magnes & ferrum. Qua-
 re, ut sit certum (juxta Philosophorum

& Cabalistarum sententiam) superiora regere inferiora, adeò, ut sicut fit inferius, sic prius factum erat superius: Ita quidem necessariò sequitur, quòd polus Borealis in aëre seu sublimari elemento assignetur septentrioni, consequenter operetur per ventum Borealem, & in aqua effectus ipsius character est mare glaciale, & in terra expressè explicatur & inanifestatur per punctum Borealem Magnetis seu Terrellæ, quæ omnia per contractivas, retentivas, frigiditas & siccas istiusmodi constillationum naturas animantur & ad effectus tales producendos exagitantur: Quemadmodum iterum hæc habent illam potestatem, quam in aërem, in aquas, & in terram exercen, à Thronis Angelicis, qui radicaliter eam à fonte Elohim Ruach per attributum Binah, qui solet coagulare & inspissare mediante contractione & centrali attractione effectuum rarefactorum à rarefacta, & transparente, rara & lucida forma in spissam, opacam & ponderosam existentiam: Quemadmodum in pruina, nive, glacie & grandine, operante actu septentrionali seu proprietate verbi Elohim manifestatur. Vnde Psalmista regis: Emittit nives sicut lanam & pruinas sicut cineres dispergit, deficit gelu tanquam frusta, coram frigore & ejus quis consistet? Liqueat igitur, esse contractivum & coagulantem Jehovah actum in proprietate sui nominis Elohim, qui immediatè res istas, mediantibus organis suis Borealibus, primùm Angelicis, deinde stellaribus per angelica, utpote Angelicis animatis, ac denique ventosis & Elementalibus, qui animantur ab influentijs stellaribus, & angelis inferioribus ducuntur; adeo, ut essentia omnium centraliter agens, non sit nisi unica in Deo Jehovah, & ab eo, qui est in essentia unicus & exprimitur solummodò per essentiale nomen Jehovah, at respectu varietatis proprietatum in plurimos distribuitur ramos, juxta voluntatem variam unius essentia divina: Atque quilibet ramus illuminans se ipsum in plurimos furculos formales sive radios varios dividit, atque hi in infinitas actiones non differentes à capitalis sive radicalis emanationis proprietate: Exempli gratia: Influentia ab Elohim descendens in sphaeram Saturni cadit, sub cujus dominio sunt infinitæ creaturæ: Nimirum illæ, quæ à prima earum creatione subijciuntur ipsius influentijs, quemadmodum sunt res omnes, quæ terrestri imbuuntur conditione, videlicet frigida, sicca, stiptica, attractiva, retentiva &c. Sed istam Cabalisticam & Astrologicam probationis semitam relinquendo, descendam jam ad talia testimonia, quæ sacra Philosophia mihi concessit.

In præcedentibus retuli, æternam unitatem, in essentia sempiternè una se ipsam per proprietatem in Trinitatem dividendam sive transformantem idealiter effor-

masse seu descripsisse mundum Archetypum seu internum, secundum cujus exemplar tum postea mundum typicum sive externum explicite delineavit atque fabricavit: Vnde necesse est sequatur, quòd, si mundus typicus sive naturalis esset ad imaginem Ideæ mundi interni sive mentalis; tunc quæ partes & proprietates in hoc mundo capacitati nostræ manifestantur, fuerunt etiam eadem in Archetypo: Nam, quod facit tale, est magis tale. Non erat domus aliqua, quam præterdit Architector fabricare; quæ non erat prius idealiter in animo conditoris delineata, ac tum postea super chartam depicta, ac demum realiter ex lapidibus seu lateribus & ligno ædificata. Ita etiam faretur David, se habuisse templum, quod tum postea Salomon construxit, idealiter digito Dei depictum: Iam verò cum Deus in secreto suo consilio in hunc modum delineasset & ordinasset mundum Idealem in se ipso, ut istum mundum spiritualement explicite & realiter sensui humano compararet, emisit se ipsum ex se ipso, nullâ interim divisione essentia ipsius factâ in forma æternæ emanationis, (quæ dicta erat ipsius imago & sapientia) qua mediante mundus iste generalis cum qualibet ipsius particula ad effigiem, seu exemplar ideale, quod erat in ipso, est fabricatus: quod cum ita sit, & cum divina essentia non possit ullo respectu in partes dividi, utcunque in proprietate videtur variare, sequitur, quòd quilibet radius particularis, qui varieformiter à Catholica ista emanatione ad rerum variarum creationem emittitur, sit unica, indivisibilis cum emanatione radicali essentia. Atque hinc dicitur ab Apostolo & Salomone, implere omnia, & esse omnia in omnibus & existere incorruptibiliter in omni re, & implere orbem terrarum. Progredior itaque hoc modo: Si mundus creatus habeat suam effigiem & sua membra ac omnes particulares suas proprietates à formali & vivificante mundo, qui erat idealiter delineatus seu descriptus in ista divina & omnia informante & creante emanatione seu spiritu sapientia; tunc consequenter omnia membra, proprietates & naturas istius mundi esse graphicè & admirabiliter descriptas in mundo supernaturali, eo nihilominus manente uno & eadem in essentia: Atque ideò, ut in eo Catholica imago mundi æterni continetur, ita quilibet radius sive irradiatio, quæ exit indivisibiliter ab eo, continet in se figuram hujus mundi. Atque ob istam causam Philosophi sapientes dixerunt, quamlibet creaturam proportionem quandam mundi majoris possidere, per quam facta est in se parvulus mundus, quemadmodum infra clariùs ab exemplo Magnetis demonstrabitur. Atque iterum homo dicitur omnis creatura, quatenus participat de omnibus, ita ut anima ejus traditur esse ad imaginem sapientia facta,

omnium-

ab ipso è centro attrahitur. Thales atque Anaxagoras credunt, Magnetem habere suam in se vitam, quoniam observatur substantiam sibi similem ad se attrahere, haud aliter, quam creaturæ viventes faciunt. Lucretius & Orpheus existimant, sympathiam illam esse inter Magnetem & ferrum, quæ apparet inter marcm & foeminam, atque in ista eorum opinione haud plurimum videntur aberrare. Averroës, Scaliger, & Cardinalis Cusanus putant ferrum movere ad magnetem, tanquam ad suam originalem matricem. Galenus est opinatus, magnetem propria sua forma substantiali ad se attrahere. At jam opus est, ut accedam ad opinionem socij sive collegæ mei admodum docti D. Gilberti, & pro profunda ejus in naturam magnetis inquisitione famigerabilis. Ipsi est animus, quod vis Magnetica ista sive attractiva in Magnete procedat ab actionibus formalibus, hoc est, ab originalibus & primarijs virtutibus seu vigoribus: concludit enim, magneticam virtutem derivari à peculiari seu singulari forma, ab illa forma seu causa specifica in corporibus mixtis differente, cujus meminerunt Peripatetici: Dicitque, esse quandam formam, quæ est propria globorum stellarum & partium eorum homogenearum sive incorruptarum essentia sive entitas, quam ipse vocat primariam, radicalem & astralem formam, videlicet talem, quæ est in sole, Luna & alijs stellis cœlestibus: Atque etiam dicit, more simili esse stellam in terra, quæ est illa vera magnetica potentia, quæ vocatur actus seu vigor primus, concluditque istam formam non derivari à toto cœlo, affirmatque, influentiã aut qualitibus occultis procreari; nec etiam à stella aliqua particulari: Nam virtutes suas Magneticus habet à terra &c. Hæc erat doctissimi mei quondam colle-

gæ de actu magnetico sententia, cujus labores & industriam in diligenti naturæ Magneticæ investigatione, ut non possum haud parum commendare, ita è diverso ratio mihi non permittit, ut speculativæ ipsius hac in re fundationi seu radici penitus consentiam. Quis enim credere potest, terram; multo magis ipsius particularia posse virtutem aliquam radicalem ex se ipsis habere, cum sit evidens, quod tam terra, quam cœlum ex aquis sint prius orta, atque ided, ut cœlum erat ante terram, necessariò sequi debet, formalem terræ virtutem totaliter à cœlo descendere, & per consequens terra non habuit talem proprietatem à se ipsa, sed ab illo spiritu, qui eam creavit, ut infra clarius explicabitur: Inter Philosophos Ethnicos Plato, & ex Christianis Scaliger & Fernelius credunt, causam illius attractionis esse divinam & de desuper, sed quomodò, aut qua ratione descendat, ne exprimunt quidem: Atque ided, tametsi in generalitate nihil nisi veritatem sint locuti, tamen in verbis taliter expansis nihil in specie videntur exprimere. Concludam jam cum ultima opinione, quæ est omnium maximè inanis & ridiculosa: Franciscus Rucus videntur dubitare de magnetis virtute: Non enim hæsitat existimare, omnes istiusmodi effectus ut pote ultra captum ipsius esse cacomagicos, hoc est, ex impostura & subtili delusione Cacadæmonis sive Diaboli derivatos. Et tamen vir iste est magis tolerabilis, quam istiusmodi homines scrupulosi, qui audacter asseverare haud erubescunt, actum illum admirabilem in unguento armario esse absolutè Diabolicum & cacomagicum: Nam vir iste non loquitur, ut ipsi determinatè, & sine ultiori dubitationis alea, ut ipsi, sed dubitative solummodò.

CAPVT. II.

In hoc capite opinio authoris de originali & immediata operatione & virtute primùm more Astrologico, & deinde ratione ex Philosophia sacra deprompta declaratur.

Certus sum vos recordari, quod in præcedentis mei discursus filo inprimis declaraverim, ipsum Deum in genere operari omnia in omnibus: Ac tum postea modum explicui, quo illa ipsa unitas in divina essentia sit multiplex in proprietate, secundum multipliciter voluntatis ipsius sacre. Atque in eo probatur, ipsam esse in proprietate multiplicem, quoniam effectus actionis cujlibet particularis, qui non sine voluntate ejus in actum reducuntur, sunt in finiti varietate. Atque ob istam rationem vobis indicavi, quod

uni eidemque essentia sacre decem diversæ in scripturis assignantur denominationes, ac attributa totidem ijs appertinentia; quorum alia emittunt emanationes vivificas, quibus aquæ subtiliatione seu rarefactione erant expansæ, & in cœloslympidos & perspicuos formata: Atque istiusmodi influentiæ sunt illæ, quæ virtute Dei Iah per attributum Hochma impluntur, atque etiam, quæ ab Eloah per portam Tiphereth, pulchritudinem & claritatem importantem in globum solis descendunt: Quarum est spiritum mundi

dilatatione & rarefactione clarificare, atque de tenebris emundare: & istiusmodi influentiæ officium est procedere in evocando spiritus à centro ad circumferentiam. Ac è contrario sunt quædam alia Dei attributa, quæ radios attractionis & contractionis emittunt, cujusmodi sunt Binah, seu prudentia, quæ effundit influentias suas in spheram Saturni: Mediantibus ergo istis, spiritus Dei in sua prudentia ligavit & suspendit cœlos, quali annulos catenæ aureæ ad invicem, & sustinuit Elementi Catholici orbes in suis destinatis locis, & contraxit grossiorem aquarum portionem à circumferentia centrum versus, atque eam more grosso & tenebroso ibidem confirmavit & fixit: Ita, ut proprietatis attractivæ, contractivæ & retentivæ fons sit Binah, cujus præsidens est nomen Dei Elohim, quod propter rationes vobis in superioribus relatas, est proprietatis septentrionalis caput, ac per consequens frigoris, siccitatis, opacitatis, congelationis, incrassationis & requietis, quæ in centro versatur, ut pote, quod est terminus ad quem motus à circumferentia fit, quas omnes proprietates à spherâ Saturni præcipuè recipiunt. Et propter istam rationem virtus centralis, quæ est in visceribus terræ, attrahit & allicit ad punctum istud naturaliter omniagravia, quæ, quando ad centrum terræ usque pertingunt, ulterius penetrare nequeunt: Nam est ad centram istam ineram, quod attributum Binah à nomine Dei Elohim animatum collimat, & divinitas illa, quæ terræ centrum inhabitat, est sacra illa essentia, quæ sub nomine & proprietate Elohim existit receptaculum immediatum, cujus emanationis est ordo Angelicus Thronorum, cujus est (testibus Rabbini Cabalisticis) spectare ad terram & aquas grossas atque compactas, & arca hujusmodi effluxiorum Thesauraria in cœlo stellato est globus Saturni, cujus ob istam rationem proprietates est frigida & sicca, contractiva, astrictiva & retentiva: Quippe cujus radij in effectu est contrahere ad centrum. Atque ista influentia est præcipua in ventis Borealibus dominatrix, qui venti sunt frigidi, sicci, contractivi, congelativi, estque planeta iste, qui administrare solet virtutem stellæ Polari, ab Ægyptijs Al-rucakha dictæ, ut pote, cui assignantur ab Astrologis naturæ Saturni & veneris: Ac propter hanc causam, est principalis adiutrix & assistens in executione non modò effectuum attractivorum Elohim, & per consequens induit naturam Saturni, qui influentijs & effectibus Boreali-bus Elohim seu Binah abundat, sed etiam participat de natura veneris, quæ est facultatis concupiscibilis domina: Atque ista de causa facit naturalem coitionem,

hoc est, appetit & attrahit ad se seu in centrum Saturninum suum simile, voluptuoso quodam desiderio & delectatione: Haud aliter, quàm scœmina appetit virum, seu materia scœminina formæ masculinæ avidè inhiat. Hæc ergo est ratio, quòd terra ad se attrahit effigies illas formales, quæ de cœlo descendunt, quas tanquam spermata desiderabilia non sine magna voluptate abscondit in sua matrice seu visceribus. Nam cœlum à veris Cabalisticis & Philosophis dicitur masculus, ad terram, quam pro cœli scœmina habent. Quare non possum non consentire cum Luca Gaurici opinione, quæ est, quòd stella in cauda ursæ majoris sit præses & Dominus ac vivificator Magnetis: Atque etiam, quòd Saturnus sit Planeta, qui ei in hoc negotio adjungitur: Ac denique quòd habeat præcipuam relationem ad constellationem Virginis in Zodiaco, quippe, quod signum eandem habet cum stella Polari longitudinem: Atque etiam, quoniam ipsa est pariter cum stella illa naturæ terrestri, stipticæ, attractivæ & retentivæ, atque etiam de conditione Saturni & veneris: Omnes hæc, inquam, rationes fortissimæ fuerunt motrices, quòd hæc sint præcipuè cœlestes in dispositione Boreali in mundo inferiori agentes, & per consequens in attractivo Borealis terræ & Terrellæ poli motu & cujuslibet particularis ejusdem. Attamen hoc ego addo, quòd, cum influentia à Binah emittitur per Thronos, necesse habemus credere, prius per cœlum octavum transire, atque ibi vasa nonnulla eligere magis apta ad portionem Thesauri sui recondendam: Cujusmodi in Zodiaco sunt Virgo, Capricornus, Taurus, uti ab eorum effectibus comprobatur est ab Astrologis: Vnde signa dicuntur terrestria, quippe conditione frigida sicca, stiptica, attractiva, coagulantia & incrassantia: Verùm extra Zodiaci margines elegit pro summo sacrario influentiarum suarum in hoc cœlo constellationem ursæ majoris, cujus maxima virtus & potestas est stella illa emittens in ejus cauda, quæ idèd pollet & excellit omnes alias constellationes in effectuum & mandatorum frigidorum, contrahentium & congelantium proprietatis Elohim executione, quoniam à calore & presentia solari est remotior; & per consequens in facultate & vigore suo naturali efficacior & robustior. Hinc ergo est, ut ventus Borealis influentijs istius stellæ animatus, mundum Borealem frigore, gelu, glacie, nivibus & grandine afficiat: Quod autem facit tale, est magis tale: At stella ista suo influxu & ispiraculo contrahit, congelat, coagulat, inspissat, retinet

omniumque in se gerere similitudinem ac idè alibi vocatur omnium similitudo. Atque ratio est, quoniam mens in homine non est nisi una unitas, atque hinc alibi definitur esse quædam divina atque individua substantia. Alkindus more Astrologico sic discurret: Si alicui datum esse totam conditionem cœlestis harmoniæ comprehendere, mundum elementorum cum singulis suis contentis in quocunque loco & quocunque tempore plene cognosceret, tanquam causatum per causas: Si etiam aliquam rem hujus mundi in tota sua conditione cognosceret, cœlestis harmoniæ conditio ipsum non lateret, sed etiam causam tanquam per effectum suum comprehenderet: Omnis enim res, quantumcunque modica in mundo elementorum agens, totius cœlestis Harmoniæ est effectus: Hæc ille. Quibus verbis vir iste profundè in mysterijs naturæ versatus videtur asseverare, quòd, ut est ab unitate in multitudinem descensus, ita quidem illa multitudo explicata est complicitè in unitate radicali, ut etiam unitas ista omnem multitudinè implet. Hac ratione unitas seu 1. est in 2. & 2. in 3. & 3. in 4. & 4. in 5. &c. & tamen illa unitas, quæ est principium, est etiã & finis & medium & omne in omni cujuslibet numeri. Ad hunc modum lux informat Angelicam creaturam, Angelica stellarem & stellaris Elementalem, & Elementalis compositam: At semper non est nisi unica & indivisibilis lux, quæ centraliter agit & operatur in his omnibus: Quare aperiatur creatura composita & inspiciantur Elementa, dividantur ea à puro, & inveniemus naturam stellaris sive quintam essentiam: Ac si ista substantia stellaris aperiatur, concipiemus subtilem illam alteritatem naturæ Angelicæ, in qua consistit divinus actus aut radius immediatus à Deo. In hoc ergo opere concurrat separatio prioris aspectus sensibilis à posteriori intuitu intellectuali: Ita, ut observare queatis, quomòdò omnia sint in re qualibet, & res qualibet in re omni. Atque hinc Hermes Mysticè non secundum sensum communem loquendo, ait: Qui fornacem cum vase nostro construit, novum mundum conflatur. Sed quid pluribus opus est verbis, cum hoc totum demonstratione oculari verum reperiamus: Scimus enim Magnetem non esse, nisi terræ generalis portiunculam, & tamen in se comprehendit omnes cœli & telluris circulos cum utrisque polis eorum; imò verò & illam ipsissimam naturam in omni respectu inter ambos polos & circulos, quos terra generalis habet, unde à quibusdam Terella, quasi minima terra dictatur: atque ita etiam tota terra potest nuncupari parvus mundus, quatenus in se habet duos polos, circulos atque etiam astrales & elementares naturas magni mundi non aliter, quàm magnus mundus in his omnibus respectibus repræ-

sentat Archetypum, qui delineatur intellectualiter, in omnia operante spiritu sapientiæ seu sacra emanatione: Imò certè, ut nos adhuc profundius in nostra diminutiva inquisitione immergamus, si portio ex virga ferrea, quæ naturaliter respicit septentrionem & Meridiem rumpatur, illa parvula portio habebit pariter respectum ad septentrionem & Meridiem cum suo integro, & per consequens, ejus circulos non aliter, quàm ejus totum possidebit: & nihilominus ipsa virga observabit Septentrionem & Meridiem, ut antè. Hoc idem invenietur in Magnete, uti inferius declarabitur.

Sed, ut propinquius adhuc ad istius Mysterij explicationem accedatis, intelligendum est, æternam istam irradiationem esse essentialem & spiritualem radicem, ex qua mundus magnus in genere, ac tum postea omnis res particularis in eo fuit in suo genere formata ac figurata; primum, secundum generales decem emanationes divinas & eorum proprietates, quas Philosophi Ethnici quodammodo referre videntur ad decem sua prædicamenta: Deinde secundum species suas subalternas multorum graduum, & ordinum dignitatis, quæ omnia tum postea erant factæ manifestæ, per infinita individua, quæ juxta diversos illos multiplicis voluntatis Dei radios, quos ista æterna & radicalis emanatio ijs effundebat, ex suis generibus producebant; qui omnes radij particulares, sive majores sive minores, cum non essent separati in essentia ab universali emanatione seu spiritu sapientiæ, qui omnia fecit & qui est radix eorum, sunt virtus lapidis illius Angularis spiritualis, super quem omnis creatura tam generalis, quàm particularis formaliter ac essentialiter consistit & superædificatur. Atque iste lapis Angularis est illa maximè interna & centralis essentia in omni re, quæ, ut vitam ei impertit, ita quidem est omne in omni illius rei, quam in actuat & vivere facit: Atque idè anima, cujus centrum est iste lapis Angularis, dicitur esse in toto & in qualibet parte. Sed desinam jam loqui de activitate istius essentia in alijs creaturis, ut solummodò in subjecto nostro, quod est terra & progenies ipsius, inter quas Magnes Fœmininus & ferrum masculinum præcipuè numeramus. Philosophia vera & sacra nos docet, quòd globus seu massa ponderosa telluris ab isto lapide angulari sustineatur, & per consequens in se habet multiformes suas virtutes ab ipso. Vbinam eras (ait Iehova) quando fundebam terram? Quis disposuit mensuras ejus, aut quis extendit super eam lineam? Super quo bases ejus sunt defixæ? Aut quis jecit lapidem ejus Angularis? Ecce hic divinx Philosophiæ axioma ab ipso creatore propositum Proh Deum! Quàm indignæ sunt Peripateticorum de admirabili terræ structura opiniones re-

Job. 38.

spectu rudimentorum & doctrinæ divini istius oraculi, quæ fundatur super lapidem Angularem Iesum Christum : Et propter istam rationem merito nos monet Apostolus, ut caveamus, ne à Philosophia & vana fallacia decipiamur, quæ est secundum traditionem hominum & juxta Elementa istius mundi & non secundum Christum, in quo habitat plenitudo divinitatis corporaliter, qui est caput omnium principalitatum & potestatum &c. Vbi innuere videtur, Christum, qui est verbum & æterna & omnia creans Dei sapientia, esse emanationem illam Catholicam, quæ erat radix in primis naturæ Angelicæ, quam organum primum fecit : Ac tum postea omnia inferiora mediantibus organis suis Angelicis fecit per communicationem radiorum vitæ cum Iis, qui non differunt ab ea essentia, nec dividi possunt ab ejus fonte, qui ideò dicitur implere omnia : Christus (ait Textus) implere omnia; atque alibi : Esse omnia in omnibus : & quod portat omnia verbo virtutis suæ : Ipse fundavit terram, & opera manuum suarum erant cœli &c. Hic ergo erat, spiritus ille Ruach Elohim, qui in creatione coagulando separavit subtile à spissio, fecitque, ut massa urida compareret ex aquis, eamque in altum vexit, & virtute suæ essentiæ vivifica super nihilum sustinuit. Quare evidens est, istum sapientiæ æternæ spiritum fuisse lapidem illum Angularem spiritualem, super quem terræ inoles, & quælibet ejusdem particula diversa ab initio statuminaretur & in hunc usque diem fixa & strabilis permaneret : Quippe, super quem, quasi securissimam suam foundationem residet : Vnde sat liquido declaratur, quod, cum spiritus iste im-

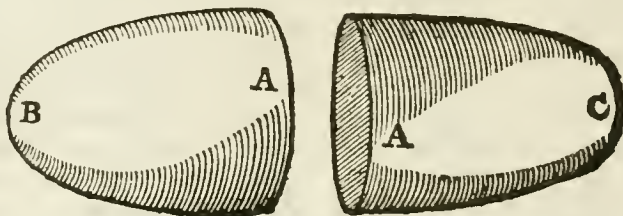
plet orbem terrarum, ipse quamlibet ejusdem particulam plus minusve virtute diversa & distincta, quasi dono Iis ab ipso distributo induit. Quam ob rem, ut nulla virtus essentialis, quæ ab eo derivatur potest ab illo separari, ita quælibet terræ particula magis vel minus proprietate totius inbui debet, cum ejus totum movetur super unam lineam sive axin spiritualem : Vt verba prædicta Iehovæ important, quæ biformenti proprietate secundum naturam duorum contrariorum principiorum, antea descriptorum, ab una unitate divina procedentium differt, nimirum ab ejus Noluntate seu privativa & contractiva natura : Nam operatur per privativam, contractivam, frigidam & congelantem suam dispositionem, quæ magis vel minus augetur aut diminuitur secundum quod vel propinquior vel remotior est à polis, videlicet Boreali & Meridionali; & ab ejus voluntate seu positiva, dilatativa & dissolvente natura, ut pote, qui quasi sol centralis, spiritualis à medio puncto suæ axis emittit radios suos ad circumferentiam : Haud aliter, ac sol cœlestis & æternus ejus agens, qui idem est cum illo terreno, radios suos ab Æquinoctio ejaculat, quod est circumferentia ad medium & centram punctum in axe terrestri ad polos ejusdem; sed propinquius ad polos, quam ad Tropicos, cujuslibet hæmisphærij limites non accedit. Atque hæc est ratio illius Antipathia, quæ observatur esse tam in ferro, quam in magnete : Nam, si in primo ordine Magnetem exactè in medio seu loco æquinoctialis inter duos ejus polos, nimirum punctum lineæ æquinoctialis sic divideris,

Colof. 2. 8.

Hebr. I.

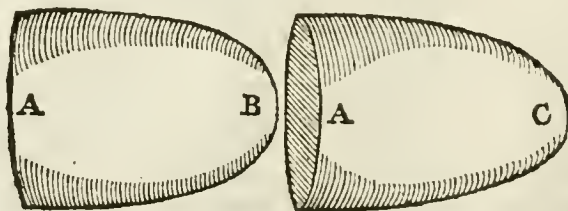
Sop. 7.

Vide lib. I.
cap. 5. Gilberti
de Magnete
pro hoc experimento.

Ac tum postea partem mediam Hæmisphærij Borealis C. A. ad polum australem

B, applicueris in hunc modum.

Partes istæ ita conjunctæ à se abhorrebunt, & quasi sensu naturali præditæ ab invicem effugient, & à tali conjunctione declinabunt : Quippe, quarum medietatum in tali positione naturæ sunt admodum adversæ : Quoniã A. est sedes Æquinoctialis lineæ & per consequens proprietatis rare-

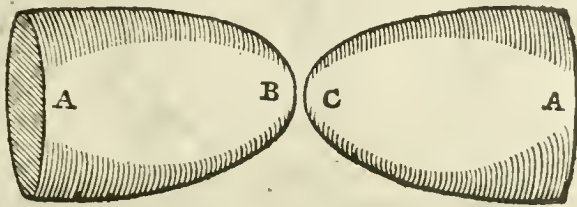
factivæ & dilatantis, & alterius Hæmisphærij B. est locus Poli, qui est sedes naturalis contractionis & attractionis : Quorum locorum ille, est sedes naturalis caloris, & hic frigoris : Vnde ille dilatatione sui solis rarefaciendo expellit à centro ad circumferentiam; hic contractione radio-

rum

rum sui solis inspissando attrahit & contrahit à circumferentia ad centrum, ibique attractum retinet & quiescere facit. E regione sympathia in Magnete & ferro apparet, quando simile tam ordine, quàm conditione naturali applicatur suo simili: Nam si offeratur pars Hæmisphærij Mag-

netis unius, ad illam alterius, mirificè videbunt ambo gaudere: Nam subito se motuò amplectentur: & ad invicem unientur. Porro continuatione axis spiritualis alius, unus polus applicatus ad alium, attrahet ad se hæmisphærium alterius, atque ita ambo poli unionem facient hoc modo.

Vbi Polus Borealis C. naturali amore videtur osculari B. & B. pari læticia & amore recipere C. Quibus quilibet sibi constans speculator discernere potest, rationem sympathiæ & Antipathiæ atque etiam attractionis & dilatationis in qualibet creatura, & quomodo res qualibet naturali quodam instinctu inclinet, ad suum in proprietate & ordine simile; atque è diverso naturaliter declinat & fugit à suo contrario: Cum contrariæ istæ proprietates ab oppositis actibus in una radicali essentia procedant, quemadmodum immediatè experimento magis particulari & familiari explicabo.

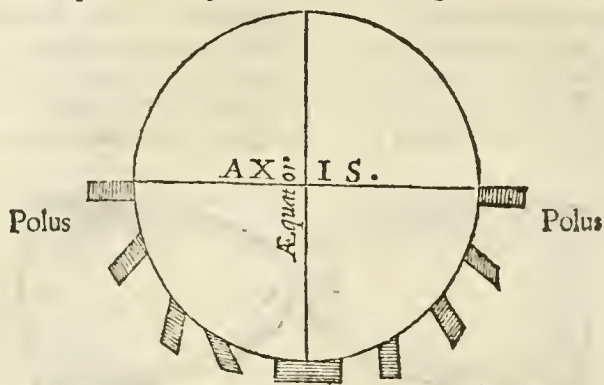
Ex instrumento meo experimentali, quod Philosophici istius mei discursus sectionis primæ libro primo descripsi, observare potestis, duos punctos duobus mundi polis correspondentes, videlicet matræ seu vitri caput, quod repræsentat polum Borealem, & aqua in parte ejusdem inferiori, quam ad polum Meridionalem refero: Aër inter hæc duo extrema interpositus spatioso mundi cælo seu spiritui sublunari comparo, in cujus medietate videlicet .x. linea æquinoctialis secat vel transit; ut pote, quæ exactum suum situm habet inter duos polos. Invenimus semper, quod, quando aër in summitate seu capite vitri inclusus sit magis frigidus, nempe, cum flatus Boreales in mundum emittuntur, ipse erit magis contractus atque in spissatus, ac consequenter ad motum suæ contractionis exiget ad se vel elevabit in altum aquam inferiorem. Quo quidem concipere fas erit, rationem attractivæ naturæ non modò in ventis Septentrionalibus, verùm etiam in Magnete & omnibus alijs rebus quæ per contractionem aëris seu spiritus attrahunt & sugunt ad se; & consequenter, quod habeant illam proprietatem à potestate spiritus divini, qui mediantibus organis suis Angelicis spirat à septentrione. His etiam manifestatur ratio, cur unus polus alliciat ad se & attrahatur ab altero in Magnete, nimirum, propter continuationem axis spiritualis, qui efficitur & confatur ab uno lapide Angulari sive essentiali

& centrali spiritu, uti dictum est, tametsi ex duplici conditione opposita disposito, qui etiam secundum multiformem graduum diuersitatem operatur: Vnde dixit Salomon, spiritum illum esse simplicem seu unicum, hoc est, respectu divinæ suæ naturæ, & multiplicem, hoc est, quatenus operatur juxta modum multiplicem: Nam, ut operatur circa axis polos, sibi virtute frigoris loci atque siccitatis attrahendo & alligendo, ita juxta Æquinoctium & movendo gradatim à polis ad illud millies in proportione, plus minusve in dilatatione variatur, ratione multiplicium graduum caloris, quem sol iste centralis aëri impertit: Atque hoc non solum modò in vitro seu instrumento nostro experimentali demonstratur, quatenus in venimus, quò magis sol cælestis cum divino isto agente centrali nobis appropinquat, eò magis aër extraneum, eorum calore dilatatum, dilatari etiam aërem, in collo & capite instrumenti contentum: Cujus dilatatione & rarefactione aqua frigore antea elevata jam præcipitatur, ac si quis diceret, calorem repellere jam frigus hyemis, quæ introivit per imbres & pluvias à meridie in proprium suum hæmisphærium missas. Quare ut natura poli frigidi est attrahere & alligere sibi per condensationem (quod quidem mediante condensatione sive facultate Saturnina perficitur) ita quidem naturæ calidæ æquinoctij cum partibus ei adjacentibus est, suum oppositum expellere per dilatationem, quæ efficitur mediante calore rarefaciente. Atque ista est causa (ut in prædictis est demonstratū) quod lapidis Magnetici æquinoctium sit in inclinatione sua naturali, ut cum polis jungatur, tam ad versum, atque è diverso poli abhorrent ab Æquinoctijs. Etiam hæc est ratio, quod in polo dicti lapidis sit tanta attrahendi & ad se alligendi potestas, & quod stylum ferri more perpendiculari hoc est ad angulos rectos ad se attrahat: At quò propinquius acus, ferrum seu filum ferreum erit ad locum Æquatoris applicatum, eò obliquior erit ejus cõitio seu conjunctio cum lapide: Ita, ut quando applicetur directè super

æquinoctium lapidis, omni angulari contactu privabitur; nam pronus & super ven-

trem quasi jacebit in loco illo: Vti videre licet in sequenti ista demonstratione.

Pro descriptione & explicatione hujus V. Gilbertum. 2. cap. 6. de Magnete.

Sed, quoniam demonstrationes istiusmodi videntur vulgaribus nimis intricatae & obscurae: Quippe, qui sunt Solis centralis, quem Philosophi vocant Archæum, naturæ ignari: Ac etiam difficile erit ipsis, quid sit terræ axis, quidve poli concipere: Atque iterum, quia Magnetis usus & speculi instrumenti praxis pluribus est penitus incognita: Procedam ego ad quandam probationis atque hujus rei applicationis speciem, quæ cujuslibet hominum conditionis familiaris est.

Non potest negari, quin homo atque etiam omnes aliæ creaturæ tam vegetabiles, quam animales sint compositæ ex anima vivente, quæ est earum internū, & corpore, quod est eis externū, hoc idem est de terra etiam judicandū: Quoniam ipsa spiritum internum habet, mediante quo operatur diversè. Atque iterum, ut nullum est animal vel vegetabile, quod sine aëre existere potest, ut pote quo mediante res quælibet existit, & per inspirationem vivit: nā istius medijs vehiculo influentia cœlestis ipsis introducit: Ita quidem Elementum aëreum medijs suis influentijs nutrit spiritum internum terræ. Nam aër de de super conduit, influxus cœlestes in corpus terreste, quod est mineralium atque vegetabilium matrix. Vobis in præcedentibus recitavi, omnia inferiora cum suis operationibus, esse typos & similitudines rerum superiorum, & Deum animare Angelos, & Angelos informare stellas, & dæmones seu Intelligentias stellares seu Olympicas influentias suas emittere in ventos, & ventos animare Elementum aëris Catholicū quadriformiter, hoc est, secundum naturā quatuor ventorum, quæ quidem quadriformis informatio, dat sive assignat nomē quatuor Elementis: Et quamvis in aëre Catholico non sit nisi unica substantia in essentia, tamen illa variatur in natura sua, secundum quadriformem conditionem juxta voluntatem & proprietatem spiritus illius unici, qui est solus actor seu agens sufficiens in istiusmodi metamorphosi seu Proteotica transformatione ab una natura seu forma in aliam: Vtunque in isto negotio organis sive vehiculis tam Angelicis, quam stellari- bus utitur, sic enim dicitur vehi & quasi æ-

quitare super Cherubin & volere super alas venti: Ob istam rationem Propheta dixit. Veni, ô spiritus, à quatuor ventis & inspira super interfectos istos, ut vivant: non dixit, venite, sed veni spiritus. Quibus arguere videbatur, esse unicum & non plures spiritus, qui fiat essentialiter à quatuor ventis, & per consequens, istum spiritum in essentia esse tantū unicā rem, tametsi sit quadriformis, respectu suæ proprietatis; & quod, ut in isto spiritu Archetypico, totus mundus erat Idealiter in polos & alias portiones natura differentes circulis spiritualibus divisus. Ita quidem in omnibus regionibus mundi observat constanter unū eundemque positionis characterem, nimirum eundem in mundo stellari ac in aëreo: & in aëre ac in aqua & terra: Nam polus Borealis cœli assignatur stellæ polari, atque indicatur per characterem astrillijs, qui invenitur in extremo caudæ ursæ majoris: In aëre, manifestatur in illo puncto, à quo Boreas flat, qui exactè natiuo, situ & positione stellæ polari correspondeat. Iterum, quod terra observet eundem ordinem in directione sui poli, evidenter ex Magnetis & ferri conversione ad stellam polarem apparet. His igitur constat esse non nisi unicum spiritum, qui operatur omnia in omnibus. Procedo ergo in demonstratione mea, quæ est tam familiaris cuilibet creaturæ, ut neminem, nisi mentis inopem latere possit. Quis enim ignorare potest, aërem, cum spirat à Borea, esse in conditionem frigidam & siccam, & per consequens in conditionem & consistentiā terræ mutatum, nimirum à clara, limpida, transparente, dissoluta & delata in perturbatam, opacam & obscuram, grossam, ponderosam atque contractam aëris substantiam. Nam experientia docet, aërem, flante Borea, in nives, grandines, pruinas & glacies converti, hoc est, ab aëreo spiritu in corpus terreste seu solidum à statu invisibili & mobili in statum visibilem & fixum: Ac denique integer aër mutatur in spiritualem & cœlestem terram: Atque istam transmutationem accipit ab illa frigida & contractiva facultate, quæ accepit à vëto Boreali seu proprietate Septentrionali spiritus divini, qui ordinat & disponit omnia, eaque ab una forma

forma in aliam per spiritū suarum narium alterat (ut scripturæ more Allegorico loquendo , dicunt) sive per ventosās illas emissiones seu Angelicas emanationes, quas emittit à quatuor terræ Angulis : Ita, ut mediante spiritu suo à plaga seu Angulo Septentrionali proprietatem suam attractivam atque contractivam & retentivam ac aggregativam exercet , qua fugit & contrahit à circumferentia ad centrum, atque ita congelat, coagulat, inspissat, indurat & fixat spiritus molles per contractionem illarum partium , quæ erant antea porosæ ac dilatatae. Sed aliqui fortasse replicabunt & dicent, Quomodo probabile est, illam emanationem aut emissionem spirituum à porta Binah sub nomine Elohim , aut irradiationem seu emissionem spiritus à Borea & duobus suis ventis collateralibus posse mollia indurare per contractionem, aut sugere ad se & introducere spiritus à circumferentia ad centrum, cum eorum emissiones sint directæ à Septentrione versus Meridiem, & nullam faciant reflexionem, quæ ulla talis à circumferentia ad centrū contractio fiat. Respondeo, hoc more mirabili & ab ingenijs electioribus observando effici. Debemus igitur ordine priori considerare, proprietatem attributi Binah, cui præ est nomen Elohim esse ante omne principium ordinatam, ut negativam seu contractivam Noluntatis seu tenebrarum æternæ unitatis naturā indueret: Nam, quando Deus non vult emittere vultus sui lucem, ardorem & virtutem lucis suæ in se reflectit (ut Mercurij Trismegisti verbis à sacris scripturis hac in re nō dissentientibus utar) hoc est, contrahit à circumferentia in centrum, atque hac ratione creatura est luce & vita deprivata. Ista Dei proprietates est Antipathetica illis mundi partibus, atque etiā creaturis, quæ vitā habent à naturali calore, qui initium suum ab actu & emanatione Dei benevola ducit, in qua à se, hoc est, ab unitate ad multitudinem, quasi centro versus circumferentiā, seu creaturas suum velle seu virtutem positivam emittit: Sequitur ergo, quòd, quamvis emissio ventorū à septentrione sit directā, tamen proprietates eorū essentialis immediatè ab organis Dei Angelicis procedens, est contractiva & attractiva à circumferentia ad centrum, quatenus est emissio, quæ per animationem divini spiritus & actionem in natura Elohim, redditur frigida sicca, coagulativa, congelativa & ad quietem disposita, atque idè est Antipathetica & dispositioni aeris oppugnans, quippe qui est calidus humidus, & consequenter ab actu illo dilatativo animatur, què spiritus Catholicus expirat seu emittit ex sole suo cœlesti alijsque stellis vivificantibus, ut sunt Iupiter, Venus: Atque ob hanc causam evenit, quòd, cum spiritus Boreales emittantur in aërem, necessariò sequi debet, ut ad contactum Antipatheticum istorum spirituum frigidorum,

naturale calidum seu vita aëris fugiat & se ipsum contrahat à sua circumferentia centrum versus, atque ita aër partim per motionem illam contractivam in se ab antiperistasi seu concursu sui contractij factā, & partim per mixtionem formæ terrestri cum eo congelatur, & ad tetra quasi mortuus & immobilis in forma nivis, grandinis, pruinae vel glaciei præcipitatur. Vitæ aëris calidæ motus retrogradus à circumferentia ad centrum per contactum frigoris Borealis vehementem istiusmodi experimento luculenter declaratur: Nam, si optimum vini spiritum sine igne extractum desideretis, exponatur dolium vino plenum aëri aperto, dum maxima frigoris & ventorum Borealiū inclementia in cœlo urgeat, pruinae & glacies vix tolerabiles in terra & aquis severè grassentur, atque intra paucos dies vini exterum glacie coarctatum invenietis, quòd si in centro perforare velitis spiritum vini optimum effluere videbitis. Quibus evidens est, vitam vini ad contactum vehementissimi frigoris effugere à circumferentia ad centrū sui corporis, quasi ad locum remotiorem à sede actus & dominationis frigoris. Pariformitèr etiam videre licet, vitam aëream in alijs creaturis, cujus formalis existentia consistit in dilatativa Dei proprietate cogi frigoris inclementiā volare à circumferentia ad centrum, relinquendo partes exteriores gelidas & rigidas atque congelationi mortali & Lethali quieti obnoxias: Quod quidem observamus non modò in creaturis animalibus, sed etiā in vegetabilibus, cum sanguis eorum (ut ita dicam) sive succus hyemali tempore à frigore Septentrionali se inclinans in eorum centro congelatur, ita, ut quasi mortua videatur, quousque Sol vernalis eorum spiritus in centro consopitos, quiescentes & quasi mortuos (nodum Borealem resolvendo) vivificet & ad circumferentiam evocet, quo functione eorum vitalem & vegetativam iterum exercent. Propter istam ergo rationem liquet, non esse rei veritate, nisi unum Elementum Catholicum, quod partim privativæ & tenebrosæ, & consequenter contractivæ Dei proprietati subijcitur, partimque capax est ad positivam, lucidam & dilatativam ejus dispositionem induendum. Et commune hoc subjectū esse spiritū sive aërem mundi sublunaris in eo patet, quippe qui minori inspissatione seu contractione à ventis Occidentalibus factā in aquam; majori verò compressione & constrictione à vèris Septentrionalibus factā, in naturam terream reducitur: è contra, minori dilatatione & rarefactione à ventis meridionalibus factā, efficitur vapor seu fumosus aër, & majori adhuc rarefactione & subtiliatione à ventorū Orientalium dominio, idque præcipue æstivo tēpore factā producit ignis sive coruscatio, ut antea est relatū. Et ambæ hæc variefomes proprietates ad unum e-

undemque spiritum attinent, uti diximus. Certè ista demonstratio neminem decipere potest, quatenus creaturæ etiam irracionales naturali quodam instinctu moventur vel ad sympathizandum & gaudendum clementiâ & consolatione unius proprietatis, aut ad fugiendos & evitandos severos alterius insultus, quippe, qui antipathizant cum eorum naturis. Sed, ut ad propositi nostri medullam revertamus, Manifestum est ex eo, quod est dictum, spiritum Borealem esse contractivum, attractivum, inspissativum, atque ad tenebras, immobilitatem & quietem pronum, & Meridionalem seu potius ventum spirantem ab æquinoctio esse ei in natura contrarium, quatenus est paratus ad effectus illos destruendos, quos venti Boreales produxerunt, videlicet ærem congelatum, & in nives, pruinas, grandines, & glacies, in aquam resolvere & aquam in ærem subtiliare, & opacum reddere transparens, & densum efficere subtile, atque idè inter has oppositas proprietates non magis reperitur Sympathia, quàm in prædictis demonstravi esse inter aquatorem Magnetis atque ejus Polum, qui inter se convenire nequeunt. Atque iterum, ambas has naturas oppositas procedere ab una eademque divinitate seu spiritu essentiali Catholico, cujus est operari omnia in omnibus ubique, & consequenter tam in terra, quàm in cœlis testimonium istud veræ Philosophiæ confirmare videtur. Deo emittente (ait Textus) sermonem suum in terram, quàm celerrimè excurrit, qui nives emittit, sicut lanam, & pruina, quasi cineres dispergit, deicit gelu, tanquam frustra, coram frigore ejus quis consistit? Emittit verbum suum & liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum effluunt aquæ &c. Quibus manifestum est, idem verbum seu spiritum Dei congelare per unam proprietatem & dissolvere per aliam, & consequenter, ut Deus est unicus essentiâ, ita quidem esse eundem spiritum, qui efficit quadriformes istas in unico spiritu mundano alterationes, quas antiqui distincta dixerunt Elementa, quoniam ad hanc usque diè determinare haud potuerunt, quænam esset essentialis Elementorum forma. Sed, si bene quatuor Elementa considerassent, de quibus tot fecerunt verba; at (ut videntur) parùm essentialiter ea intelligebant, aut si rectè percepissent, cœlum & terram prius fuisse ex aqua & per aquam creatam consistentem verbo Dei, uti Philosophia sacra nos docet; tunc procul dubio communem eorum substantiam fuisse non nisi spiritum unicum creatum & in lucem mediante spiritu divino productum: Atque etiam, quòd quadriformis illius informatio esset ab unica increata essentia effecta, ut pote, quæ Elementum hoc Catholicum quadruplici emanatione multipliciter informat (ut sæpius probavimus, ita, ut voluntas unius spiritus creatantis effecta per, & o-

perante in quatuor Angelos naturarum oppositarum, faciat, disponat & quotidie alteret spirituale hoc subjectum aqueum, hunc vel illum statum, in quo secundum subjecti naturam illud hujus vel illius elementi nomine insignire videntur, quod totum ex instrumenti nostri experimentalis demonstratione evidenter comprobatur. Nam, ær in eo inclusus vel per contractionem vel per dilatationem convertit se in formam cujuslibet Elementi, atque in ejus carcere seu receptaculo alteratur secundum naturas ventorum varijs temporibus in ære Macrocosmico regnantium. Iam verò, quemadmodum quæri potest, unde terra & aqua, quæ hic inferius perpetuò resident & loco elementorum se habent, suum ducant ortum: Respondeo esse effectus, quos venti originaliter Deo seu Ruach-Elohim sic volente, ex aquis produxerunt, atque hi effectus primitus ab ære seu aquis invisibilibus, eos in aquam visibilem per unum gradum inspissando, illamque per aliud in substantiam magis grossam, solidam & fixam, nimirum terram aridam inspissando sunt derivati, uti ex doctrina Moyſis declaratur. Nam Apostolus & Philosophus sacer hoc verificare videtur, ubi ait: Credendum est per fidem, ea, quæ sunt visibilia, fuisse prius ex rebus invisibilibus. Atque iterum, si duo corpora inferiora se ipsa in ærem paulatim & gradatim, licet insensibiliter non resolverent, foret impossibile, ut terra aut aqua tantam aquæ pluvialis, lapidum, sulphuris, & hujusmodi aliorum solidorum & sensibilibus copiam daret, quæ quotidie à cœlo vel ære cadunt, idque sine augmentatione vel aquæ seu maris & terræ vel diminutiones acris, imò verò in eadè naturali semper magnitudinis proportionem invenirentur: Vnde dixit sapiens; omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat &c. Hisce ergo satis (ut opinor) luculenter declaravi vobis proprietatis contractivæ & attractivæ poli Borealis rationem: Quatenus contrahunt à circumferentia ad centrum, quod est actui vitæ humanæ contrarium: Idè res omnes, sive sint æreæ, aqueæ vel terreæ, quæ reducuntur ad rigidam & frigidam Proprietatis Borealis conditionem, attrahunt fortiter ad se; quemadmodum per instrumentum nostrum experimentale probatur, quippe, in quo ær inclusus radijs & frigida & sicca virtute robusti venti Borealis animatus, fugit seu attrahit in altum aquas inferiores, nimirum a 7. Hæmisphærij æstivalis ad 1. qui est sedes Æquinoctij, & ab 1. sedes Æquinoctij ad summitatem seu extremitatem 7. Hæmisphærij hyemalis, videlicet usque ad matræ caput. Atque propter hanc etiam causam spiritus cujuslibet terreæ substantiæ, frigore & sicco congelati, attrahunt & allicunt ad se illos alterius terreæ, fortiter ab extra ad intus, uti in bolo armenico videre licet: Sed hoc fit ratione suæ

2. Pet. 147.

2. Pet. 3.

Eccles.

suæ siccitatis, unde ipse gaudet, suum con-
 trarium sibi attrahere : At verò attractio
 in Magnete fit longè aliter : Nam ipse vir-
 tute naturali matris suæ terræ indutus &
 essentiam stellæ Borealis in se habens, quæ
 est de natura Saturni & veneris : Avidè &
 cum concupiscentia & desiderio haud mi-
 nimo, masculinos sulphuris spiritus ex ferro
 ad se attrahit & fortiter retinet, quæ qui-
 dem attractio non fit tali modo, ac est illa
 Antipathetica, quæ est absolutè à circum-
 ferentia ad centrum; nimirum, quando res
 aliqua timore quasi percussa, radios suæ vi-
 tæ contrahit in centrum, ut ab illis adver-
 sarijs in ejus circumferentia versantibus
 declinaret & se ipsum absconderet, hoc est,
 non ut conjungeretur cum suo simili, sed
 ut separaretur à suo contrario : Attractio,
 inquam, Magnetica aliter se habet : Nam,
 ut in Antipathetica attractione fit separa-
 tio irascibilis à radijs inimici intuentis, &
 exacta contractio ab extra ad intus sine ul-
 la attractione seu potius cum quadam ex-
 pulsione persequentis seu intuentis : Ita è
 regione in ejusmodi attractione Magnetis
 sit radorum à centro extra ipsius circum-
 ferentiam emissio, ut amici adventum con-
 gratuletur : Vnde sibi simile etiam ultra sui
 corporis dimensionem amplectitur, & à
 suo simili comiter in ore reciproco recipi-
 tur, ac tandem ad suum hospitium illud at-
 trahit, non ut eum odio prosequatur, sed,
 ut ipsum amicitia & gaudio naturali affici-
 at, & lætum reddat juxta illud Philosophi:
 Natura naturâ gaudet & lætatur : Vnde fit,
 ut in istiusmodi motu spiritus ipsius non
 recedant aut contrahantur à circumfere-
 tia in centrum, sed maneant hilariter sine
 timore cum suo amico & circa circumfere-
 rentiam versantur : Non possum equidem
 congressum seu amplexum horum duo-
 rum melius describere, quàm per amicum
 quendam singularem, diu ab amico absen-
 tem, quem, ut primùm dominus palatij à
 porta respiciens è longinquo venientem
 percipit, subitò exit, eumque amicè exci-
 pit ac manu ad ædes suas conducit; vel, si
 fœmina viro suo diu absenti pariter in via,
 occurrat, & pluribus amplexibus præeun-
 tibus recipiat ad se. At si amor ille Magne-
 tis sit sui nutrimenti causa (nam ajunt Mag-
 netem limaturâ ferri nutrirî, roborari &
 animari) tum quidem spiritus in Magnete
 & eorum motum cum aranea haud in eptè
 comparare possum, cujus domus est quæ-
 dam in quodam suæ telæ angulo spelunca,
 caprâ igitur in ejus reti muscâ, aranea subi-
 tò & cum gaudio egreditur, muscâque
 rapit & ad suum fert domicilium, ut ipsius
 corpore reficiatur : Ita, ut videatis etiam hic
 esse quandam Sympathiam inter spiritum
 muscæ & illum araneæ : Nam aliter, tantâ
 concupiscentiâ non affectaret essentiam
 muscæ, quæ procul dubio ei erat in natura
 similis : Sed hoc non ita propriè pro sym-
 pathia haberi potest. Ex altera parte attra-

ctionem seu contractionem Antipatheti-
 cam, quæ fieri solet partim iracundè, par-
 timque timoris accessu haud insulsè com-
 parare queam testudini & limaci, quæ ani-
 malcula, ubi nullum adest periculum vel
 damnum, emittunt capita sua & limax cor-
 nua sua è testudine simul atque vermibus pro
 parte è terra exit post pluviam solari calore
 delectatur : At si vel testudo vel limax vel
 vermibus aliquem videat timendum, vel se
 invadentem, subitò contrahunt se in se &
 in domibus suis se recondunt : Haud aliter
 se res habet cum spiritibus in Antipathia
 effectis : Non enim trahunt spiritus sibi
 contrarios ad se, sed se ipsos in se ab eorum
 aspectu ab extra ad intus contrahendo, at-
 trahunt. Sed relinquendo eorum opinio-
 nes, qui credunt, istam Magnetis attractio-
 nem esse sui potius nutrimenti, quàm amo-
 ris Sympathetici causam, ad eam inclina-
 mus, qui cum amplexu eorum sympathe-
 tico tenent : Nam cum sit certum, tam
 ferrum, quàm Magnetem ab eadem mi-
 nera, vena & natura extrahi : Sunt enim u-
 terque dispositionis terræ & Borealis : &
 cum Magnes & spiritus ejusdem formales
 sint magis ornati & aggravati superfluita-
 tibus, quàm ferrum igne examinatum &
 depuratum, aut suum simile ex ferro seu
 chalybe depurato magno appetitu attrahe-
 re tentant, quò meliùs eorum assistentia ab
 onere tali liberarentur, & in istiusmodi
 actione alliciunt ad se ferrum (quod, quasi
 spiritus suos formales relinquere nolens,
 per naturalem quandam continuitatem,
 motum radorum suorum formalium se-
 quitur) aut ut solatium ei & opem, imò ve-
 rò & refectioem aliquam ferat; haud ali-
 ter, quàm materia fœminina allicit & ap-
 petit masculinum formalem, ut ejus mascu-
 lino spermate & sulphurea forma reficia-
 tur, quam formam illi ambo ab ideali Ca-
 tholici agentis Boreali natura originaliter
 acceperunt, qui sustinet & animat terram,
 ut testatur Job. Idem hoc alia similitudine,
 sed ex regno vegetabili comprobabo. Ob-
 servamus, granum tritici, non participans
 cum natura terræ, hoc est, tam diu, quàm
 est supra terram & non seminatum in ter-
 ra, suum simile à cœlo, quo multiplicari
 possit, attrahere non posse : At postquam
 matri terræ committatur, seu sepeliatur
 in terra & quòd terra vincula suæ compo-
 sitionis per corruptionem dissolvit, spiri-
 tusque hac ratione captos liberaverit, tunc
 spiritus incipere ad se allicere, & deorsum
 ad se attrahere radios solares, influentia-
 que constellationis suæ tam fixæ, quàm er-
 raticæ, ut eorum ope penitus ab Elementa-
 ribus suis ligamentis liberentur, & median-
 tibus radijs ejusmodi suæ naturæ à cœlo
 missis, sursum eleventur, & quasi in patri-
 am reascendant : Ita, ut simile additum sibi
 simili reddatur fortius in suo ascensu : Nam
 ab experientia docemur, formam cœle-
 stem seu radium vitalem inclusum grada-

tim repere & paulatim assurgere è terra & fumino conatu sive appetitu tendere ad suam sedem nativam , à qua prius descendebat : Sed quoniam Elementum ignis est spiritui Æthereo contiguum , atque idèd permittere non vult , radium cœlestem ascendere sine eo : & quoniam aër est vicinus contiguus cum igne , idèd non minus durabit, ut ignis sursum sine ipsius consortio tendat: Atque iterum, aqua illud ipsum sibi vendicat privilegium , ut uniat in plantæ ascensum cum aère: Denique terra non sinet aquam altius ascendere sine suo amplexu; ut pote, ei proxima societate conjuncta, ac ratione suæ gravedinis ascendere nequeat, aquam inferius suo amplexu retinet, ut & aqua aërem, & aër ignem, & ignis naturam ætheream : Atque ita spiritus illi irradiati, qui pro libertate suorum fratrum videbantur descendere, vinculis istiusmodi Elementaribus à suo motu ad sursum impediuntur , cogunturque in aère pendere, ubi loco ascensionis eorum ad cœlum in granorum multitudinem augentur. Atque ego propriâ meâ experientiâ , videlicet in Chymia Elementorum seu partium Tritici separatione notavi, fœminam in Tritico, quæ virtute Magnetica influentias cœlestes sibi similes attrahit , esse quoddam sal tenerum , & volatile ex depurata seu aërea terrestri substantia , sed admodum in igne cœlesti dives & scaturiens: Atque idèd volatile unione utriusque extremi redditur: Ita, ut sit ista fœmina illa, quæ allicit & a se trahit Magneticè radios de desuper, eosque ad naturam suam multiplicandam retinet: Haud aliter, quàm auceps ave captivâ ad alias aves ejusdem speciei in retia sua alliciendas utitur. At verò pro natura minerali fœminea, quatenus corpus ejus est magis solidum & compactum & nō facile corruptibile , illa per eam ipsam rationem, nimirum per attractivâ salis sui stiptici virtutem, essentiam radiorum ferri, tanquam à stella suæ naturæ ad consolandos & redimendos suos spiritus ad se allicit, & consequenter mediantibus suis spiritibus corpus masculinum ad se assugit & attrahit : Quoniam unum ab alio non potest congruè dividi ; & quando ipsa illam attraxerit , eam firmiter retinet, partim consolationis & corroborationis causa , partimque ad multiplicandam suam essentiâ. Atque idèd PhilosoPhi illi decipiuntur, qui Magnetem more occulto formalibus ferri spiritibus nutriri negant, ajuntque , quòd, quamvis ipsius virtus esset per ejus in limatura ferri immersionem seu sepulturam aucta : Tamen, quoniam Magnetem nec mensura augmentatum invenerunt, nec ferrum suo pondere diminutum, concludunt, cum non nutriri. Sed ipsos scire oporteret, formales in aère radios non plus ponderis ei addere, quàm lumen candelæ aut vitro, aut aquæ, quæ illuminat, & tamen formaliter nutritur, & essentia formali multiplicatur,

tametsi non substantia materiali aut quantitate. Denique, ut externum frigus, facit calidum in aère formali se ipsum contrahere, & à circumferentia centrum versus retrogredi ad evitandos insultus sui adversarij : Ita etiam externum frigus eum coarctat in spatium magis strictum, mediante reverberatione Antiperistaltica & contractione facta à penetratione frigoris Borealis: Sed in Magnete Spiritus est Saturninus, & haud aliter sugendo suū simile intreducit per assistentiam etiâ corporis Saturnini, siccitate naturæ Mariialis animatus: Quæ natura etiam Septentrioni à quibusdam ascribitur, sed præterea affectat suum simile in ferro : Atque idèd per affectionem & appetitum Sympatheticum èd magis ad opus attractionis animatur : Atque præter ista omnia appareret, esse etiam facultatem attractivam in corpore ferri, quæ trahit ad se spiritus Magnetis : Haud aliter , quàm masculus seu Mars in sua natura appetit venerem: Sed, quoniam fœmina ratione suæ frigiditatis maximè affectat & concupiscit societatem masculi, radij spirituales suæ attractionis majori fervore & desiderio appetunt, & per consequens magis attrahunt & alliciunt ad se masculum, qui est calidior & perfectioris naturæ: Verùm hoc optimè observatur in dispositione ferri , quod ego existimo pro mare: Nam, quamvis ipse per se sine Magnetis assistentia, polos suos naturali inclinatione ad polos mundi convertit, tamen observamus, hoc fieri magis lentè, tardè & minori cum appetitu & consequenter affectione magis formali , quàm materiali.

Colligo ergo ex ijs , quæ sunt antea dicta, duo similia, quæ sunt de natura Æquinoctiali & Zonæ temperatæ se in vicem per amissionem Sympatheticam radiorum afficere & amplecti, à centro usque ad circumferentiam: Atque talis est illarum creaturarum amor, quæ per proprietatē emanationis positivæ vivunt, uti sunt animalia calidæ dispositionis , sive sint sicca aut humida , atque idèd non unum sensibilibiter trahunt spiritum ad aliud , sed operantur per unionem , quæ facta est à conjunctione sive concurrentia luminum post radiorum eorum formalium emissionem. Atque hujusmodi relationem habent ad proprietatem spiritus illius, qui emittitur à ventis Orientalibus vel meridionalibus, quorum natura est dilatare à centro, atque idèd nō contrahere à circumferentia. E contra duæ naturæ similes, quæ proprietatem polorum & Zonaum frigidarum amplectuntur , se invicem amant & amplectuntur , per modum contractionis , nimirum attrahendo & sugendo unius & alterius naturâ à circumferentia utriusque ad eorū centrum: Quæmadmodum videmus in Magnete uno per medium diviso, ejus pars unica attrahet & assugit aliam ad se, & miro conamine tendunt ambæ, ut invicem in loco æquinoctialis

alis mutuo jungantur: Haud etiam aliter fit illa attractio, quæ facta est inter Magnetem & ferrum, quæ ambo sunt creaturæ Saturno & Virgini & stellæ polari subiectæ. Ab istis physicis & astronomicis nostris assertionibus non multum videtur contemplatio Chymica variare: Nam si in tali speculatione naturam Magnetis respiciamus, inueniemus quidem, non oriri à naturali, sed potius monstroso partu seu generatione; ut pote, qui ad instar muli ab inæqualibus & dissimilibus notatur parentibus procedere. Nam, si consideremus modum compositionis ipsius, percipiemus, ejus matrem seu massam corpoream passivam esse communem, petrosam ac terrestrem Mercurium, & ejus patrem, seu formam activam esse spiritum metallicum, sive sulphureum & Martialem: Ac denique inueniemus, eorum mixturam effici in hunc modum. Liquor Mercurialis de lapidea terrestri seu Saturnina natura existens adhuc in prima sua materia & quasi concha, existensque propinquus vicinus Mercurio Martis, Nam hæc duæ naturæ inveniuntur communiter in eadem terræ vena propinquæ sive in societate mutuo ad invicem: ob istam rationem sibi transmutationem acquisivit levem. Atque ita apparent hæc duæ naturæ arctæ quadam contiguitate & serè continuitate simul conjungi; adeo, ut compositio ista mediam obtineat inter metalli martialis & lapidis Saturni naturam, ac haud ineptè Mercurius imperfecto modo transmutatus, seu quæ Mercurij Hermo phroditici Saturnini species, in quam, cum spiritus Sulphurei Martialis, tanquam forma metallica ingreditur, recipit illos spiritus martiales, eosque quasi propria eorum passiva Mater in suo ventre conservat: Atque hac ratione massa illa in corpus petrosam coagulatur. Iam verò, cum quilibet spiritus, & consequenter iste lapidis magnetici per illud, quod est ei in natura similis, avidè ut nutriatur desideret: Quæ quidem ejus nutritio seu spiritus nutrens præcipuè in farre invenitur. Accidit ob hanc causam, spiritum internum Martialem in Magnete attrahere ferrum ad se, & occulto quodammodo videri nutrimentum ex eo ad se fugere & allicere. Concipio ergo, saltem fixum, in ferro seu Magnete esse partim ex calida

& sicca Martiali natura atque idè conditione ignea, terrea; & partim ex frigida & sicca stiptica atque Saturnina facultate, quam etiam à terra recipit. Adè, ut duo concurrant testimonia mirabilis attractionis in Magnete. Et, quoniam Venus dicta est amica fœmininæ & Sodalis Marti, ipsa Magneti desiderium, concupiscibilem fontem attractivæ Magnetis facultati impertit, & hac de causa refranat & deprimit proprietatem irascibilem & edibilem in Marte suis amplexibus fœmininis. Verum, si ferri internam ferri act Chalybis naturam introspeciamus, hec totum per effectum eliciemus: Nam ego familiari quodam menstruo corpus ferreum seu Chalybem in speciem Cupperosam seu vitrioli reduxi, quæ quidem mineralis Salis natura est tam familiaris cupro, quam ferro: Nam Vitriolum per eandem è cupro extrahitur rationem. Iam verò in Vitriolo & Cupperosa, dispositionem seu naturam calidam & ardentem cum Sulphure quodam terreo & attractivo inuenimus, quod hard aliter fugit & attrahit ad se, quam Eolus Armena aut terra sigillata humiditatem solet. Unde liquet, tam Martialem & Saturninam, quam venream conditionem in sale Magnetico & ferrogineo concurrere. Præterea reperimus, influxus Martis se ipsos naturaliter cum ventis Borealibus miscere, & per optimè cum natura terræ convenire. Quoniam in Elementorum circulatione terra respectu suæ siccitatis consentit & Sympathizat cum igne. Porro etiam Ptolomæus ventis illis Aquilonaribus, qui sunt violenti, influentias Martis ascribit. Præterea spiritum Martialem esse causam virtutis attractivæ in quolibet sale orosivo atque etiã hebra & gummi ei subiecto, apparet manifestè ex Euphorbio, scamonea, Laureola Flammula, & calidis corrosivis venenis: Nam istiusmodi simplicia (ut nos docet Hermes) potestati & constellationi Martis subduntur. Hinc ergo testatur experientia, vitriolum esse frigidum, acidum & stipticum in suo externo, & tamè calidum, causticum & corrosivum in suo interno: Atque iterum Ferrum, quod nuncupatur Mars, quatenus Martis influentiis sit subiectum, est vitriolum seu Cupperosa in suo interno, ut etiã cuprum in fluentijs veneris obdure dignoscitur, unde & Venus dicitur,

CAPUT III.

De hominis in regno animali excellentia & de admirabili Magnetis natura in regno minerali.

POSSUM aucter, idque haud ineptè Magnetis conditionem, cum illa hominis comparare, considerando admirabiles virtutes & dignitatem unius in regno animali & miraculosas atque mysticas proprietates & operationes alterius in regno minerali. Ad hominem verò quod attinet, de ipso dignitatis ipsius causa in primo loco efficiam mentionem: Thesauros tam supereminens & admirabilis in ipso recoditur, ut sapien-

tes summam hujus mundi sapientiam in vera sui ipsius cognitione, hoc est mysterij illius secreti, quod in homine delitescit revelatione consistere existimaverint: Nam homo dicitur esse centrum cujuslibet creaturæ & centrum atque miraculum mundi, in se comprehendens omnium creaturarum tam celestium, quam terrestrium, & consequenter ipsius Magnetis proprietates, unde & Microcosmus vocatur: dicitur etiam Tem-

plum Dei, Membrum Christi & habitaculum Spiritus Sancti (uti ab Apostolo docemur) nec quidem imaginandum est, Deum voluisse sibi mansionem in loco indigno eligere: Atque idem in hujus subjecti consideratione & in arcanæ rei que tanti momenti inquisitione, opus habemus, ut cum exactissima nostra discretione & Iudicio à visibilibus in hominē procedamus ad ejus invisibilia, hoc est, ut acutiori ingenij nostri acie per viam demonstrationis à posteriori nimirum ab externo homine, in secreta, mysticæ ac internæ ipsius existentia viscera penetremus. Quare procedimus in hunc modum. Cum homo haud injuriâ ab Hermete traditur esse filius mundi, uti ipsum mundum Dei filium dicitur, quatenus ad imaginem Archetypi fabricatur: Atque ob istam rationem Microcosmus dicitur, operæ pretium erit intelligere, quod ipse etiam more Macrocosmi, in cælum & terram dividatur & per consequens in se haud aliter comprehendat suos circulos, cœlos, polos & stellas in proportione ei competenti, quàm Macrocosmus: Atque etiam, ut invenimus, icones spirituales cœlorum cum suis circulis & polis etiam in terra Macrocosmi & omni particula ejus delineantur: Quemadmodum in Magnete & ferro videre licet. Ita quidem interni hominis Character in homine externo delineatur & exprimitur: Haud aliter, quàm de figura ensis & vaginae proportione, aut nuclei effigie ex cortice dijudicare possumus. Ad polorum mundanorum inventionem in homine quod spectat, haud minima inter Philosophos de ea facta est controversia, cum Plato, Pythagoras atque Aristoteles manum hominis dextram plagæ orientali ad aptaverint, ac eorum ratio est, quoniam diurnus cœlorum motus, qui procedit à primo mobili, efficitur ab ortu in occasum, atque ideo per hanc eorum rationem, ejus plaga occidentalis debet sinistro correspondere, atque in disponendo hominem secundum istam positionem, ejus facies debet respicere septentrionem, atque posteriora Meridiem. Et Empedocles videtur huic opinioni se opponere, asseverando, Solstitium æstivale sive Tropicum Cancrī, parti mundi dextræ assignari: & tunc sequetur, quod statio solis hyemalis sive Tropicus Capricorni sit sinistra dicata, ac juxta istam directionem, facies humana debet respicere occidentem: At animi mei sententia est hisce eorum opinionibus penitus opposita: Quoniam tam rationibus Theologicis, quàm ex sacris literis collectis sum persuasus, faciem humanam debere naturali positione solis ortui sive plagæ orientali ad aptari, & tunc ejus posteriora respicient occasum & consequenter manus ejus sinistra indicabit Polum septentrionalem, ut & dextra Meridionalem. Probatur ista positio in primis testimonio facto: Nam Patri-

archæ, Prophetæ & Apostoli in majori sua devotione facies suas ad orientem convertebant. Quod quidem erat argumentum, illam mundi plagam arteriori hominis parti esse dicatam divinitus. Porro etiam in Evangelista legimus, quod fulgur egreditur ab Oriente & in Occidentem transibit. Et alibi dicitur: Metimini quamque ad plagam Orientalem & ad plagam Australem & ad plagam Occidentalem & ad plagam Septentrionalem &c. Ac si dixisset: Metimini agros ante vos & ad dextram vestram & post terga vestra & ad sinistram, Et apud Iobum invenimus: Si ad Orientem ero non appareat, si ad Occidentem, non intelligam eum, si ad sinistram, quid agam? Non apprehendam eum, si mevertam ad dextram, non videbo ipsum: Vel, ut Fr. Vatablus & Pagninus inter pretantur: Si mevertam ad Aquilonem, dum operatur ipse, & non videbo, abscondet se in Meridie, nec videbo. At Tremellius sic interpretatur: En, si antrorsum iu ero, non aderit, si verò retrorsum, non animadvertam eum: Cum ageret ipse ad sinistram, non tamen videbo: Operiet dexteram plagam, nec tamen respiciam &c. Ita, ut quod Pagninus facit orientem Mundi angulum, Tremellius vocat faciem seu partem anteriorem mundi &c. Vnde sine ulteriori, ut opinor, controversia apparebit, directam hominis dispositionem secundum mundi majoris situationem esse, ut facies ejus ad aptetur ad orientalem terræ angulum: Atque ob istam rationem, oculi ejus bini atque etiam aliarum creaturarum in suæ fabricæ frontispicio disponantur, ut post tenebras nocturnas longas, solem Orientalem sua cum delectatione & desiderio respiciant, ut in præsentia ejusdem creatorem opiparè in ea habitantem adorent, in cujus aures aspectu est noctis tenebræ dominium expellere, & consequenter ipsum quasi solis æterni ac invisibilis typum salutare, qui etiam (ut nos scripturæ docent) ultimo die ab oriente apparebit ad renovandum atque purificandum mundum corruptibilem igne: Sequitur ergo, partem hominis dextram debere respicere Meridiem, ut ejus portio læva spectat ad septentrionem. Quod etiam totum eò certius apparet, quò magis rationi Philosophicæ conveniunt: Nam hepatis positionem suam in dextra corporis regione habens, communiter cum natura Meridiana si sympathizare videtur, quatenus sua virtute sanguinem aëreum & calidum generat, eumque per alveos venales undique in Microcosmi terram emittit, ut mediante eo vegetet: Haud aliter, quàm ventus Meridionalis tepidos & madidos producit imbres ad terram macrocosmicam irrigandam, ut hinc inde plantæ & herbæ, quæ super terram crescunt, vegetentur, auquantur & multiplicentur abundè: Sinistra verò corporis humani portio haud ineptè referri

March. I.

Numeri.

Iob. 23.

refertur quàm aptissimè potest, ad plagam
 rouni Septentrionaleni seu polum Arcti-
 cum. Nam, quenaadmodum in illo angu-
 lo aër, aqua & terra est admodum frigida
 & siccæ & ad congelandum apta, atque
 etiam conditionis stipitice & contractivæ
 seu restrictivæ, ita etiam invenimus, quod
 licen, cujus positio est in sinistra corporis
 parte sit receptaculum Melancholiz sive
 humorum frigidorum, spissorum, acido-
 rum atque terrenorum: Similiter, ut sta-
 tus Boreales macrocosmi solent plerun-
 que pulcherrimum lumen Solare obfusca-
 re atque abscondere, atque hac ratione te-
 nebras ac obscuritatem Hæmisphærio no-
 stro procurare, animadvertitur: Ita etiam
 in mundo minori, Ventostates & fumi à
 liene expirati, observantur cordis ventricu-
 los contrahere, & loco passionum bona-
 rum, lucidarum, & piarum, cujusmodi
 sunt læticia & gaudium, amor, charitas,
 spes &c. Producere solent passiones seu
 perturbationes pravas & obscuras, quales
 sunt tristitia, metus, desperatio & hujus-
 modi alia, faciuntque, ut cor affectus syn-
 copeticos patiatur. Sic ergo eligere fas est
 polos duos in microcosmo oppositos, cum
 illis in macrocosmo ad amissim in effectu
 concurrere, numerando polum Meridio-
 nalem ab Aequinoctiali. Nam si dividamus
 Magnetem in medio, inter duos suos
 polos, pars illa æquinoctialis, quæ est polo
 Arctico proxima, inserviet & manebit in
 loco poli Meridionalis: Atque iterum, si
 illa medietas dividatur in loco Tropici
 Cancr, divisio illa circa Tropicum erit
 polus Meridionalis. Sed, ut magis intrin-
 secus adhuc in mundum minorem intro-
 spiciamus, inveniemus profectò, ipsum
 super spiritualem illum lapidem Angula-
 rem super ædificari, à quo mundus major
 erat factus, atque terra ejusdem sustenta-
 ta: & consequenter in isto lapide Spiritua-
 li mundus & qualibet ejusdem particula
 erat idealiter delineata ab origine, prius-
 quam ad imaginem terræ, quæ dicitur spi-
 ritus sapientiæ esse plena, fuisset formata.
 Hinc ergo dicitur homo seu mundus
 minor, Templum Dei & corpus ac mem-
 bra Christi, ac habitaculum Spiritus San-
 cti, uti antea est relatum. Ob hanc ergo
 causam credendum est, secretos esse polos,
 circulos atque stellas tam Spirituales, quàm
 corporales compositioni humanæ assigna-
 tos: Haud aliter, quàm ipsos exactè & line
 omni dubitationis alea in terra & omni
 portione ejusdem magnetica invenimus:
 Ita, ut in homine sunt proprietates Vento-
 rum Macrocosmi, & consequenter in eo
 passionibus procreari possunt, & ex eo pro-
 duci, quæ sunt tam Antipatheticæ, quàm
 Sympatheticæ.

Ian verò si loco secundo more debito &
 cum diligentia Magnetis naturam consi-
 deremus, haud minima in ipsius proprietatum
 observatione rapiemur admiratione:

Indè verò inveniemus, captum atque ratio-
 nem humanam fere excedere, quod à lapis
 mineralis, utcumque sordidus, immobilis &
 stupidus tales nihilominus Spiritus possi-
 deret, qui insensibiliter occultas suas facul-
 tates seu virtutes per & trans saxa durissi-
 ma, ligna firmissima & solidissima metalla,
 haud in conceptu humano transpirabilia;
 Indè ipsū vitrū impenetrabile quasi, atque
 alias hujusmodi substantias compactas, quæ
 nulla sensibilia in se habent spiracula, seu por-
 rositates, penetrare valet, & quod possit in
 se ipsum atque in ferrum operari, & quod
 polum Arcticum in distantia tam remota,
 ut remotior respectu nostri excogitari Vix
 possit, nimirum à terra usque ad cælum
 quippe octavum, ubi est stella polaris, quæ
 longitudo est quasi incommensurabilis,
 tam constantè intueri queat. Audacter
 pronuntiare audeo, universam scholam
 Peripateticorum, quæ cujuslibet rei ratio-
 nem reddere, ac omnia, quæ ad occultissi-
 morum & intimatissimorum secretorum
 naturas spectant, scire profitetur, se ipsam
 admodum perturbatam & in imaginatio-
 nis phantasticæ ac Chimeriæ labyrintho
 involutam atque confusam inveniet, prius-
 quam negotium hoc nebulosum discute-
 re, aut ad ænigmatis tam profundi viscera
 penetrare, hoc est, priusquam ad optatum
 hujusce inquisitionis metam peringere
 potuerit: Vt pote, quæ digito verioris &
 Divinioris Philosophiæ, quàm est illa Eth-
 nica judicatur, cujus tortius actionis & vir-
 tutis origo & principium formale est lapis
 ille angularis Catholicus Christus Iesus, in
 quo est divinitatis plenitudo, uti nos docet
 Apostolus, Nonne est res admiratione dig-
 na, spiritum istum Magneticum transire &
 penetrare solere, haud aliter, quàm ille
 cœlestis humanus, ubi aëri denegatur in-
 gressus? Nonne est Argumentum evi-
 dens, esse de progenie cœlesti, cùm effe-
 ctus tales, etiam non obstantibus corpori-
 bus solidis interpositis inter ipsum & fer-
 rum, producantur? Quare non ita ovanter
 jaçtiter & gloriatur Plutarchus, uti in loco
 illo fecit, ubi nodum illum intricatum
 Gordonium solvere tentat, reputando illud
 pro dedecore & defectu in Philosophis
 doctis, qui in istiusmodi mysterio versati,
 in ejusdem profunditatem non sunt de-
 mersi, cùm ille ipse tandem egregium su-
 um in ista stricta sua inquisitione denotet
 errorem: Quippe cujus conclusio est, in-
 sensibiles emanationes seu emissiones aut
 effluxiones, quæ egrediuntur ex Magnete
 & producunt attractivæ tales effectus,
 sint grossæ & flatuosæ. At si judicio paulò
 maturiori negotium istud considerasset,
 tunc quidem perciperet, aërem subtilissi-
 mum atque admodum rarum viam ullam
 aut porositatem non posse invenire per
 ligna plana seu tabulas ligneas & lapides
 politos, aut laminas argenteas aut aureas,
 ac multò minus spir. tibus grossis & flavo-

sis conceduntur spiracula , per quæ trans-
versim corpora talia compacta penetrare

aut ingredi queant. Sed , ut ad directam
discursus hujus nostri semitam revertar.

CAPVT. IV.

De dispositione duplici attractiva in homine, quarum unica cum natura Magnetis convenit, altera verò ab ipsa differt, in hoc etiam capite, ratio cur viri mortui cadaver, Magnetica sive attractiva virtute induatur, lucidé explicatur.

VT in dimensione Magnetis esse multiplices attrahendi species sive modos observatur (nam ejus attractiva facultas est aliter affecta circa ejus polos , nimirum perpendicularis ; quàm in ejus æquatore: Quippe , quæ ferrum more prono & prostrato ad se allicit) ita etiam magna reperitur differentia inter effectus virtutis illius attractivæ , quæ in homine reperitur. Nam lien habens naturam & proprietatem Borealis Poli, suum simile, nimirum succos Melancholicos & terrestres virtute quasi Saturnina directè attrahit: At cista fellis, suam facultatem attrahendi à proprietate Martiali Sulphurea seu terreitreitate ignea accipit, atque hepar dilatatione meridionali sive æquinoctiali sanguinem , quem prius rubicundum fecit, mediantibus canalibus venosis per universam terram Microcosmicam dispergit atque transfundit. Sed in primo loco per porosa organa chilosam cibi substantiam ab intestinis attrahit, quas omnes attrahendi & expandendi facultates nunquam exerceret, nisi caloris naturalis incitamenti ad illud opus esset animatum. Et , quam vis calor ille ex natura sua magis dilatando dissipat, quàm , ut attrahendo contrahat; tamen ille incitat & animat instrumenta quædam corporalia , quæ à natura ad tale opus perficiendum, nimirum ad sugendum & alliciendum sibi per contractionem, atque iterum ad se dilatandum per relaxationem ordinantur. Atque ob istam rationem Cor , Stomachus , intestina , venæ &c. Formatae & compactæ sunt ex fibris directis, attractionis gratia , & transversis, retentionis causa , & obliquis propter expulsionem. Atque iterum aëris per asperam arteriam & nares attractio, haud quivit perfici sine ope & auxilio pulmonum , qui minimè sine caloris dilatantis & vivificantis animatione atque incitatione operari aut movere potuerunt. Ita , ut in hoc casu , omnis externi aëris attractio, quæ fit per poros in partes, carnosas, & per pulmones in Lavum cordis Thalamum, procedit immediatè à dilatativa caloris naturalis actione , & perficitur mediantibus instrumentis , idque præcipuè per pulmones & cor : Haud aliter, quàm videmus, Syringam seu fistulam , si ei ejus organum interius extrahatur , parum aërem vel aquam ad se trahere : At si illud interius detrudatur, aërem vel aquam illam attractione introductam iterum emittere seu ex-

pellere : & tamen ambæ hæ naturæ oppositæ in unico instrumento procedunt ab unico Spiritu humano dilatato, qui operatur. Debemus igitur intelligere (uti est antea dictum) hominem componi ex materia, quæ est ejus patiens , & forma , quæ est ejus agens: Atque ut materia prius procedebat ex subiecto aqueo chaos tenebrosi abyssu egrediente, atque idè est per se Boreali & privativæ dispositioni , nimirum quieti, frigori, mortificationi & immobilitati proclivis. Ita quidem est ista materia, quæ facit contractionem tam in corde & per consequens in pulsuum motu, quàm in alijs corporis partibus, hoc est, naturalis materiæ in homine inclinatio est contrahere Spiritus à circumferentia ad centrum, cum è diverso forma , quæ à luce derivatur versatur in dilatatione atque ideo in animatione & exagitatione marerix , quæ sine istiusmodi agente à Boreali matris suæ frigore stupida & quasi mortua remaneret. Atque ista est ratio Systoles & Diastoles in motu cordis, qui provenit ab illa actione & passione sive operatione & resistantia ; quæ facta est inter lucem , calorem seu formam æquinoctialem & materiam tenebrosam frigidam aut polarem, in compositione humana. Unde evidens est , quòd , ut mundus major dictus est ex lite & amicitia constari , ita etiam mundus minor haud injurià ex contrarijs componi traditur, videlicet ex lucis sobole & illa tenebrarum. Iam verò in hoc videtur facultas hominis vivi attractiva, ab illa Magnetis, in eo discrepare : Quoniam Magnes non apparet sensui humano adeò vivus & & agilis ac homo , sed quodammodò videtur mortuus, quatenus à vena sua ferruginosa dividitur. Atque iterum ipse non evidenti dilatatione à calore vivo procedente, mediante substantiâ organicâ, sed virtute contractiva partim terrestri & partim cætrali, quæ prius dilatatione suos emisit radios, ac tū demum ad se alliciendo contraxit, atque ob istam rationem major ipsius attrahendi potestas cōsistit in polo: Attractio verò hominis viventis procedit à caloris vivifici dilatatione à centro versus circumferentiâ, qui efficit, ut instrumenta materialia tam ad attractionem, quàm retentionem & expulsionem, officia sua præstent, & quandoque operatur præcipuè ad contractionem, hoc est, movere solet à circumferentia versus centrum , videlicet cum voluntate divina privativæ emanationis

nis radios recipiat : Quemadmodū, quando cor contrahitur , unde fit , ut passiones pravæ, ut sunt tristitia, melancholia, invidia, desperatio, timor &c. Oriantur , de quibus antea est relatum. Quandoque etiam calor natus reflectit ad sensum solarium requiem radios suos internè , uti in actione somni, qui est mortis & tenebrarum imago videre licet: At verò è regione se ipsum à centro ad circumferentiam dilatat, quando vult , ut Spiritus animales vigilent & operentur.

Hicce ergo imaginari possumus , attractivam Magnetis facultatem esse primùm ab extrinsecus ad circumferentiam , & ab illa ad centrum , ita tamen, ut res corporea Spiritus desiderati, retineatur à Spiritu retinente & à centro contrahente in circumferentia, uti in ferro à Magnete , & palca à Carabe attracta videre fas est. Ista est enim ratio sui similis in ferro & chalybe sibi attrahendi ratio, quæ substantia ferrea respectu suæ à Mercurio petroso heterogeneo purificationis , natura que jam purificatæ homogeneitatis homini vivo comparatur, qui Spiritibus vivis se dilatantibus animatur. Velim enim, ut quilibet intelligat, non esse ullam in terra creaturam, quæ non habeat suam Astrologicam seu stellarem influentiam; quæ (quamvis ipsam oculariter discernere nesciamus) emicat, suumque ad suum in specie simile non facit aspectum, videlicet ad tales creaturas, quæ sunt conditionis stellarum, quibus influentiæ eorū distillant. Verùm si duæ creaturæ fuerint naturâ mutuò dissonantes & contrariæ, tunc earum una more Antipathetico diverteret & reflectet radios suos ab alio. Ferrum ergo instar masculi vivificantis Magneti occurrens, ei sui amoris radios facillimè emittit, qui eos tam avidè sibi virtute spirituum suorum internorum Martialium etiam ad suum centrum attrahit atque introducit: Atque attractione radiorum ferri formalium secum etiam vehit & ducit corpus ferri, quod possidet stellares sive Martiales influentias. Pari etiam respectu, videlicet appetitus concupiscibilis Magnes in virtute fortis; loco foeminae ad debiliorem, videlicet, in quo non est tantus appetitus, haberi potest. Haud etiam aliter res sese habet cum homine vivo ac cadavere alterius: Nam, tametsi multa corpora videntur esse mortua, tamen Magus Naturalis intelligit, in ejus carne & ossibus atque etiam sanguine admirabiles delitescere spiritus, qui miracula haud minora; imò verò majora, quam illa Magnetis præstare queant. Atque idè velim, ut quilibet Mysterijs Dei in natura creaturæ perversus & suâ imaginatione nimium occæcatus, melius ab experientia instruat, priusquam tantâ audaciâ & sine hæsitacione asseveret, nullos mēbris hominis amputatis, nec cadaveri hominis mortui in esse spiritus, imò quidem ipsum Diabolum nihil spiri-

tum ipsis conferre posse autumant. Nam moneo ego judices tales audaces atque temerarios, ut sciant, quòd , ut Magnes & quælibet ejus portio à toto divisa, hoc idè juxta suam proportionem præstabit : ita etiam probare & confirmare possum demonstratione oculari, quòd debita applicatione carnis ex aliquo cadaveris membro desumptæ, ad carnè hominis vivi per nonnullas horas, homo, cui applicatur debilis & invalidus reddetur : Et tamen paulò post Mummia illius Magneticae corporalis remotionem, ille vires suas pristinas recuperabit: Verùm, ne relatio ista mea videretur adversarijs figmentum, quatenus allegare possunt, rerum istiusmodi applicationem posse magis in hominis viventis imaginatione quam corpore operari, & quòd sine vero fundamento se esse debilem sibi persuadeat, & quòd nullus produci queat affectus externus, quæ hoc probare possit, Respondeo ego, tantæ esse istam applicationem efficaciam, ut mummiam Spiritualem in forma visibili extrahere observetur: Nam ratione frigoris exterioris membri, mummia in superficie corporis Magnetici sic extracta condensabitur, haud aliter, quàm aër in nubem aut nubes in nivem: Ita, ut colligi possit & in speciem quandam Panaceæ reduci, modò si persona, ex qua extrahitur, sit sanæ complexionis & in suo corpore salubris, è regione verò pro medicamento tã corruptibili & Antipathetico haberi debet, ubi corpus morbo aliquo venenoso seu contagioso, nimirum morbo gallico, lepra, & similibus inficitur, ut infra clarius explicabitur. Iam verò ratio istius actus seu operationis in parte hominis mortui Magnetica est, quòd, ut cum corpus esset vivum à radijs lucidis activis animabatur, & per omnes ipsius lucis vivificæ proprietates gaudebat: Nam erat activum, mobile, dilatativum ac denique æquinoctialis seu Australis conditionis: Ita, ut sanguis extincto calore naturali proprietatè tenebrarum induit: Nam morti ficatur à frigore, cõgelatur, potentialis, hoc est, immobilis & cõtractivus redditur ejus actus, ac (ut verbo dicam) de natura Zonæ rigidæ & poli frigidi, adeò, ut, ubi antea, dum in vita esset, radios suos à centro ad circumferentiam emitteret, ac benedictiobus emanationis Dei vivificantis & positivæ frueretur, jam in apparitione mortis conditionem & emanationem proprietatis Divinæ contractivam, privativam & mortificantem induit. Et tamen nihilominus nolim, ut sapientes cogitent, quòd, quoniam corpus vivum in cadaver mortuum convertatur, idè sit Spirituum vitalium omnino vacuum, cum à scripturis sacris confirmatum habent;

incorruptibilem Dei Spiritum in esse omnibus, & per consequens tam in mortuis, quàm in vivis: Nam spiritus iste incorruptibilis, secundum ejus in quatuor ventis proprietatem, est aliquando in motu à centro rei, cui inest, ad circumferentiam: Nam istiusmodi sua activitate creaturam vivificat, eamque facultate sua æquinoctiali seu australi agere, & vivere facit: Sic dicimur in Deo vivere, movere & esse: Movetur (inquam) in ista sua proprietate à centro Solis cœlestis ad omnium creaturarum inferiorum animationem, nimirum evocando spiritus earum, incorruptibiles, ad centrum ab hyemali frigore reperiuntur, à centro ad circumferentiam ipsarum: Quemadmodum in vegetabilibus videre licet, quæ tempore hyemali apparent mortua: Quoniam spiritus vitæ relinquunt circumferentiam eorum, & in centro, quasi loco à frigoris insultibus remotiori se abscondunt, ibique acquiescere videntur. At vero quando spiritus iste percipit & sentit fontis lucidi appropinquationem, ut pote à cujus radijs solamen & auxilium recipit, incipit paulatim à centrali suo palatio emergere & plantæ circumferentiam jam visitare gessit, atque radijs cœlestibus, qui in eorum auxilium de desuper emittuntur, unitas, tenebrosam privationem & frigora congelativa à suo tabernaculo summa ope expellere tentat, ut ad vegetationis & multiplicationis actum liberius procedat, quemadmodum in tritico in terra sepulto seu seminato liquet: Haud aliter, dico, natura Magnetis Martialis, spiritu Saturnino originaliter in suum centrum contracto, exagitur atque incitatur, & cum pari gaudio formales ferri, radios ad se surgit, à cujus spiritu Sulphureo Martiali, ipsi originaliter scaturiebant: Atque tali etiam modo spiritus Cadaveris, mediante frigore mortificante, à circumferentia in centrum coactus, atque ibidem in quiete & sine actione remanens, reddit corpus & quamlibet ejusdem partem fixam & immobilem. At verò cum aspectum seu applicationem ad vivæ suæ speciei circumferentiam faciat, tunc equidem à suo centro circumferentiam usque (ac si in centro esset quasi fame oppressus) exurgit, suumque simile in homine vivo (quod se ipsum dilatat & per poros more radioso ad suppetias ipsi afferendas ejaculatur) appetitu avido ad se vectum, Mummiam Spirituali versus centrum attrahit ut vitæ etiam, qua vivebat antea, induatur, atque ut illius præsentiam recreetur. Sed nummia unctuosâ spiritualis viri

mortui, spiritibus lucidis repleta & super superficiem hominis vivi à frigore inspissata subito congelatur, & pro usu privato reservari potest. At verò hoc melius confirmari nequit, quàm per exemplum virtutis contractivæ, restrictivæ aut congelativæ excrescentiæ fumosæ salis, in ossibus mortuorum contenti: Nam applicatione illius, nimirum Vznæ seu moschi crescentis, super cranium mortuorum, ad sanguinis eruptionem in homine vivente, sanguis in homine vivo calidus, affectione quasi Antipathetica motus retrogreditur, & ei denegatur exitus à congelante & astringente excrescentiæ hujusmodi Borealiter affectæ operatione. Sed omitto pro aliquo tempore istiusmodi cõclusiones, quæ ad Magnetem hominis mortui Mummialem, ejusque virtutes spectant, quid diceris, si sit Microcosmicus Magnes, qui ex homine vivo sine aliquo vitæ aut sui corporis detrimento colligi queat: Cujus virtutes tam respectu generationis & partus sui naturalis ac monstriosi, ut pote à parentibus dissimilibus derivatus, atque etiam ex substantiis specie differentibus ad instar muli, videlicet ex Mercurio terreo & Cholericis Sulphuris spiritibus humanis compactus, quàm etiam ratione suæ attractionis spiritualis Mummia, ex homine vivente, atque etiam (quod est magis adhuc admirabile) transplantationis ipsius, tam in animalibus, quàm vegetabilibus speciebus modo alieno & admiratione digno tam Sympatheticè, quàm Antipatheticè operatur. Scio profectò, ista nova statim proactibus Diabolicis visque illicitis ab ijs reputatum iri, qui ad judicium injustum & iniquum sunt proclives, quatenus ista sphæram capacitatis superant: & tamè pro certo intelligo, ea esse vera, atque à nonnullis experta non sine admiratione multorum; imò quidem istum Magnetem Microcosmicum cum usu ipsius haud ignoramus, cujus actus ac tumque effectus, quando à sapientibus comprobabuntur, tam naturales apparebunt, quàm eorum effectus ab ipsis bene ponderati, videbuntur prima fronte admirabiles & capacitati humanæ alieni ac admodum abstrusi. Verùm enim verò, si ea, quæ à me sunt antea recitata intelligantur rectè, serioque sint ponderata, causa eorum non apparebit admodum abstrusa, ut limites naturæ excedat. De istiusmodi Magnetis Microcosmici actione tam Sympathetica, quàm Antipathetica, mihi Deo concedente plura in sequentibus videlicet libro hujusce ultimo discurrere proposui.

CAPVT. V.

In hoc capite explicatur causa secreta, quare; & modus, quomodo Magnetis tam Microcosmicus quàm Macrocosmicus ad instantiam; imò quidem dimensionem in cognitam seu intervallum indeterminatum aperari soleat.

Fosterus in libro quodam suo, cui titulus Hoplocrissima spongius, Philosophiæ suæ tenuitatem satis superque in eo expressit, ubi dicit, quodd, quoniam Solis & stellarum lumina nubes obscuras, corporaque opaca penetrare nequeant, ideò formalis hominis essentia non valet in suo motu seu cursu ad metam aliquam distantem movere sine impedimento aut oppositione montium, castellorum, nemorum & similium. Sed, si paulò profundius se in Philosophiæ veræ visceribus immerisset, tunc procul dubio agnosceret, sperma æthereum, seu influentias stellares esse in conditione multò subtiliores, quàm sunt lucis visibilis vehicula: Imò quidem sunt tenues & exactè spirituales & admodum mobiles, ac tam penetrantes & vivæ, ut sint potentes, atque etiam soleant perpetuò sine aliquo manifesto obstaculo aut resistentia ad terræ viscera seu centrum penetrare, atque ibidem metalla omnium specierum secundum influentiæ conditionem generare. Atque istius rei testimonium ferunt omnes Philosophi tam antiqui, quàm recentiores. Subtilitatem ergo Spiritus huiusce Plotinus juxta mentem Platonis explicare videtur in verbis istis: Tanta est Ætheristenitas, ut omnia corpora penetraret universi, tam supera quàm infera, & cum ipsis conjunctus aut implicitus majora minimè reddat, quia spiritus iste interior cuncta opera eorum mole minima nullum prorsus augmentum recipiente alit atque conservat. Hæc ille. Atque ratione puritatis ac subtilitatis naturæ istius cœlestis cœlum, à Philosophis & Poëtis mytticis terræ maritus seu sponsus vocatur, quam vestam vocarunt: Imò verò ipsæ cœli stellæ, in quarum serie Copernicani numerant terram, assimilantur uxoricibus cœli, ut pote, quæ ab eo haudaliter extrahuntur, quàm ex latere Adæ Eva: Nam definiunt esse densiores partes suorum orbium, unde fit quodd pro cœli membris habeantur, nihil est tam tenue, subtile ac penetrans quàm est spiritus ille, à quo ipsi per condensationem derivantur. Hæc autem est ratio, quodd veri Alchymistæ tot de suo cœlo, quodd & quintam essentiam vocant, admiranda narrent, inde arguendo, ratione puritatis ac subtilitatis ipsius res omnes penetrare posse. Et Philosophi dicunt, istam quintam essentiam esse naturam illam suam, quam definiunt esse vim quandam in rebus infinitam, omnia permeantem entia, cunctas res generantem easque augentem alentemque &

ex similibus similia procreantem. Et certè, si cui quam realiter considerare placuerit, quæ à me sunt antea allegata, recordabitur me dixisse, virtutes Angelicas ab emanatione archetypica effluere, esseque divinarum Idearum typos, atque etiam spiritum æthereum esse Angelicis influentijs repletum, quæ radicem suam essentialem à Deo & in Deo habuerunt: Ita, ut in rei veritate non sit Lux stellaris, quæ tam profundè penetret, aut tam universaliter operetur, sed æternus ille centralissimus spiritus, qui sua divina & haud resistibili essentia per omnia penetrat & permeat, tam in cœlo desuper, quàm in terra & aquis inferius. Atque totum hoc videtur à Philosophis Mytticis, (tamen non nisi obscure) confirmari, quando vocant Saturnum, qui Patèr erat Iovis seu caput seu Cheter Catholicæ emanationis; patrè cœli & terræ, hinc inde arguentes, quodd in emissione spiritus sapientiæ creaverit & informavit cœlos, juxta illud Iobi: Cœlum ornasti Spiritu tuo. Et David: Verbo Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Et D. Petrus habet, cœli erant prius & terra ex aquis & per aquas existentes verbo Dei. Certum est ergo, totum actum essentialem in spiritu æthereo esse emanationis divinæ actum seu splendidum incorruptibilis Dei spiritum, ut verbis utar Salomonis. Atque ideò necessariò sequitur, Spiritum illum, qui meretur esse immediatum influentiæ talis minimè resistibilis & potentissimæ vehiculum, debere esse conformem ad ipsam naturam in puritate & subtilitate, quæ eum informavit: Qui à Salomone dicitur esse omni re mobilior & subtilior & attingere ubique propter suam munditiam & innovare omnia & implere orbem terrarum. Hoc ergo erat illud, quodd coëgit nonnullos etiam ex Christianis Philosophis in sermonem istum irrumpere: Deus est natura, & natura, Deus. Quo intelligere videntur, naturam naturatam & radicaliter informantem, fuisse æternam illam emanationem, quæ fecit atque informavit naturam humidam mundi, qui ob istam rationem est dictus natura naturata, videlicet præsentia ipsius naturæ naturantis, sive Divini Spiritus Dei, qui ferebatur super aquas, ipsique igneam vigorem sui virtutem impertivit, quem admodum partim testimonio literarum sacrarum, & partim D. Augustini asseveratione videre licet. Oporter ergo, ut nos debita harum

Iob.
Ipsal.
2. Petri. 3.

Sap. 12. E.

Sap. 7.

Sap. 1.

rerum à nobis allegatarum consideratione habitâ, sciamus, quòd, si influentia completè à spiritu incorruptibili Domini anuntur, tunc necesse est, ut proprietatibus naturæ illius spiritus Divini imbuatur, & consequenter debet esse omnium spirituum maximè subtilis, agilis, mobilis & penetrans: Atque in eo respectu magis erit potens ad omnia, quæcunque solida sine ullo impedimento aut resistantia penetranda, atque etiam ad omnia generanda, augmentanda & nutrienda magis accommodata & paratior, Ac si incorporetur aut specificetur, individua similia ex similibus procreare solet. Porro etiam respectu capacitatis humanæ infinitam in radiorum suorum emissionem habet extensionem, atque idèò, ut illa limitetur, est impossibile. Quod quidem omne experientia seu demonstratione huiusmodi oculari demonstrabo. Invenimus in praxi Magnetica, Magnetem virtute sui Spiritus subtilis, qui eum intrinsecus & centraliter animat, tam potentem reddi in virtute sua attractiva, ut sine ulla resistantia radios suæ activitatis per saxa durissima, ligna spissa, metalla compactissima, atque etiam vitra quasi impenetrabilia transmittere valeat. Quod argumentum est evidentissimum, spiritum istum esse de natura longè penetrabiliore & subtiliori, quàm aer ille sublunaris, quatenus ei denegatur etiam per Chartam tenuem aut pelliculam transitus. Pari etiam ratione internus cœlestis hominis spiritus, qui est radij istius vivificantis vehiculum, est tam subtilis in se, ut nihil potius sit ei resistere, quàm radius mentalis internus, ad quamlibet metam, utcunque ab homine remotam & in capacitate humana inaccessibleem, collinet. Nam, cum cœlestis ille in homine spiritus sit ad exemplar spiritus Divini formatus, necesse est, ut in istiusmodi sua actione eum limitet: Iam verò subtilitas actus Divini in spiritu humano ab Hermete hoc modo exprimitur. Quicumque hac Dei natura fulti sunt, intelligentiâ suâ cuncta complectuntur, quæ in terra sunt & quæ in mari, & si quid est præterea supra cœlum, atque adèò seipsum erigunt, ut ipsum quoque bonum intueantur. &c. Quibus significare videtur, omnem sufficientem Deractum in penetratione & transmiratione per omnia, qui actus consistit in radio mentali, cujus actui non resistendo, influentiæ cœlestes penetrant & operantur ubique in terra & in mari sine ulla resistantia aut impedimento intermedio. Hisce ergo evidens est, quòd, ut quælibet creatura inferior specifica, hoc spiritu essentiali est prædita & in ipso consistit ac super ipsum, quasi reale suæ veritatis fundamentum seu lapidem verè angularem ædificat; Ita æquidè radiorum ipsius emissio, non est ab aliqua sphaera activitatis terminanda, ut quidam

indiscreti & magis sensuales, quàm intellectuales Philosophi asseverare haud erubuerunt: Cum teste sapientissimorum Philosophorum turbâ, spiritus iste definitur esse vis in rebus infinita & per consequens non definita seu determinata: Nam, quàm longè ipsa emittit suæ activitatis radios ex centro stellæ cœlestis, etiam eouque potest spiritus iste centralis in terra & creaturis eiusdem suæ emanationis diametrum extendere: Ita, ut quemadmodum radiosa stellæ cœlestis influentia deorsum penetrat usque ad terræ centrum, eodem planè modo qualibet stella cœlestis penetret ascendendo usque ad centrum suæ stellæ cœlestis, à quo radicaliter erat derivata; & quò opulentior, ditior & magis exaltata erit forma illa stellaris in creatura, eò propinquius accedit ad naturam stellæ magis dignæ atque occultæ in cœlo, & per consequens facit radiorum suorum sive semidiametri suæ emissionis extensionem longiorem & validiorem. Iam verò, ut videmus quamlibet influentiam astralè in creatura naturali quodam instinctu idque morè Sympathetico fontem cœlestè seu stellam à qua primitus est orta, aspicere, atque itidem stellam illam cœlestem pariter paterno quodam respectu influentias suas deorsum ad filium suum terrenum, seu filialem suam formam vel ignem in creatura fovendum & nutriendum, emittere, adèò, ut earum ambæ mutuo inter se gaudere videantur & in reciproco eorum amplexu se recipiant secundum istud Philosophorum: Natura naturâ lætatur & naturam continet. ô natura cœlestis veritatis naturas Dei mutu multiplicans: Ita etiam species creaturarum, quæ una eademque influentia induuntur, solent ratione suæ similitudinis ad invicem radios sympatheticos, hoc est, naturâ consentientes ejaculare, quibus in concordia & amore conveniunt. Atque ob istam rationem axiomata Philosophorum antea allegatum est tale: Natura ex similibus procreare solet. & hæc est causa, cur quælibet forma specifica in suo simili congaudere, suumque simile sine transgressione à suæ speciei limitibus procreare animadvertitur. Verbi gratia natura humana producit hominem, equina equum, semen fœniculi fœniculum, faba fabam: Granum tritici triticum &c. Atque etiam natura rei taliter creata est amicissima sibi simili, radiosque sympathiæ amabiles emitit, ut conveniant & concurrant cum radijs, qui à suo simili emittuntur, ita ut ambæ naturæ consentiant & mutuo amplectantur: Vt in Magnete cum Magnete, atque Magnete cum ferro videre est. Nam si unus Magnes inveniat seu occurrat alteri, ambo se virtute Saturnini Sulphurei Spiritus aspicient atque se mutuo amplectentur: Nam debita eorum applicatione unus ad alium, emissionem radiorum à centro ad circum-

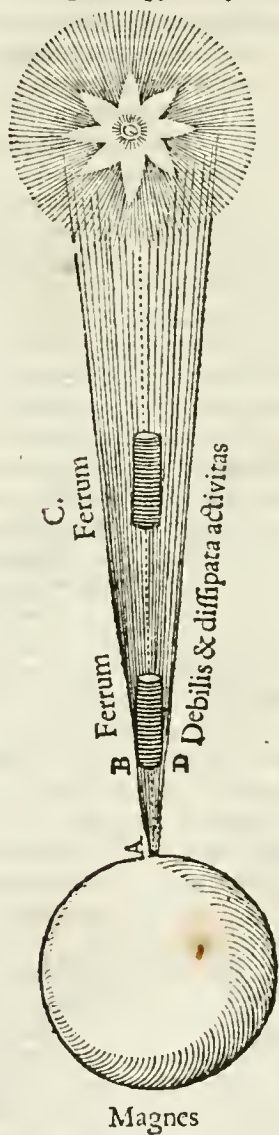
cumferentiam se aspicient, atque iterum contractione illorum radiorum in se invicem amplectentur & allicient se ad se. Quod etiam inter ferrum & magnetem observatur: Nam, quoniam ferrum eidem constellationi cum Magnete subijcitur, suaque stella centrali fruatur, illi Magnetis in omni respectu convenienti: Nam ob istam essentialem eorum consanguinitatem in eadem miniera semper seu vena terrestri reperiuntur; idè se invicem amare & tanto appetitu recipere observantur. Nam ab experientia docemur, lapidem fœmininum, admodum & instar meretricis luxuriosæ ferrum masculinum attrahere & appetere: & non è contra, uti Averroes, Scaliger & Cardinalis Cusanus erroneè & falsò existimant: Quippe quorum est sententia, ipsum ferrum allicere ad se Magnetem tanquam ipsius Originem & matricem, unde erat orta: Nam hac ratione polus Borealis in Magnete per se & à sua inclinatione propria citius ad stellam polarem, quæ est fons influentiarum centralium utriusque, moveret, quam Magnetes: At hoc totù experientiâ probatur falsum.

Iam verò ad confirmandam infinitam horum radiorum centralium in dictis duobus corporibus, nimirum stellæ polaris & Magnetis seu ferri efficaciam opus est, ut prius Theoriâ quadam idoneâ simus deducti, ut tum postea facilius cum Methodo in praxin descendamus. Radius (inquit Alkindus) qui à centro stellæ ad centrum terræ procedit fortissimus esse probatur in operatione suæ speciei &c. Quibus arguere videtur ad distantiam, quam incommensurabilem occultus stellæ radius seu influenza radiosâ operatur & agit, cum & in sua imagine seu effigie in terra. Nam alibi dicit hæc: Liqueat, radios stellares diversa constituere individua in hoc mundo &c. Iterum pro stellis centralibus seu influentijs stellaribus corporum inferiorum, & radios eorum extensionibus, hæc alibi Mundus Elementaris est exemplum mundi Syderei, ita, ut quælibet res in eo contenta ipsius speciem contineat, manifestum est, omnem rem hujus mundi radios facere suo modo ad instar Syderum, alioquin formam Syderei mundi ad plenum non haberet, sed & hoc in aliquibus sensim manifestatur. Ignis enim radios caloris ad loca proxima transmittit, & terra radios algoris. Hoc igitur pro vero asfumentes, dicimus, omne, quod actualem habet existentiam in mundo, Elementorum radios emittere in omnem partem, qui totum mundum Elementalem replent suo modo. Præterea distantia unius rei ab alia facit differentiam in effectu radiorum in rebus hujus mundi: Hæc ille. Quo sermone certiores nos facit; Primum, nihil esse in mundo inferiori, quod non habeat suum simile in illo superiori à quo suæ ef-

sentia radios atque influentiam recipit: Atque iterum, quòd, ut illa stella cœlestis suos radios etiam ad terræ centrum ejaculat, atque idè tam latam habet activitatis sphaeram, ut quamlibet mundi totius concavi portionem scrutetur, ita etiam scintilla illa stellare seu radiantes, quas creaturis sibi subjectis emittit, cum stellæ earum sint in substantia & forma unum & idem cum suo fonte & consequenter continuatae sunt cum eo, & ab eo haud quaquam spiritu & luce indivisibiles, omnes percirculantur angulos regionis sublunaris; Imò verò ad fontem earum cœlestem penetrare solent, à quibus vim suam vitæ fortuntur, uti infra demonstrabitur; idque è clarè indicatur, quoniam quælibet magni Magnetis portio utcumque minima, suos, sibi polos ac circulos distinctos vendicat, æquè, ac ille magnus, seu integer à quo erat excisa. His ergo redditur apparet, actionem cujuslibet rei elementaris effici tam ad distans, quàm quando duo corpora sunt simul per contactum mutuum conjuncta. Verùm rerum Elementariù actio, dum ab invicem separantur, debita applicatione atque influentiarum radiosarum in invicem infusione, perficitur, quod vix credibile ratione occultationis actionis ipsius videretur, nisi illud nos experientia ex observatione attractionis ferri à Magnete ad distantiam doceret. Porro etiam imagines rerum de longè in speculis opticis discerni animadvertimus. Nec erat quidem minimum in Pythagoricis, atque nonnullis ex Philosophis Christianis artificium, suas mentes seu intentiones, alijs in locis distitis seu regionibus longè à se distantibus viventibus, ratione reflexionum per vitra Mathematicè præparata ac disposita in disco lunæ exprimere. Verùm enim verò Philosophi nostri externi, qui solo sensu gubernari volunt, de determinata quadam activitatis sphaera somniant, limitesque huic spiritui sive naturæ mylticæ assignare haud erubescunt. Exempli gratia, quoniam Magnes attrahit ferrum, ut plurimùm, non nisi ad distantiam dimidiæ mensæ vel ulnæ unius; idè ipsi putant ac concludunt vivificantem ipsius virtutis actum ulterius penetrare aut se in aère extendere non posse, & consequenter solo corporis & non intellectus oculis ducti, terminare hac sua observatione externa volunt Spiritualem Magnetis extensionem: Sed, si oculos suæ inquisitionis corporeos claudere, ac more Philosophorum peritissimorum lumine mentali actionis tam abstrusæ medullam intueri velint, perciperent quidem, extensionem Spiritus radios in Magnete æqualem esse cum semidiametro propriæ stellæ cœlestis suæ, cum uterque sint unius ejusdemque essentia: Ac pariter similis in ferro spiritus & cujuslibet ipsius portio, sed sunt plurima, quæ evidentem in Magnete effectum impedire possunt.

sunt, videlicet rei sive ferri ponderositas, cujus ratione illud extra circulum sensibilibus suæ emanationis attrahere nequit, atque radiorum à Magnete emissorum dissipatio seu dispersio, nam radij ejus, postquam à Magnete emittuntur, eo magis in aëre aperto expanduntur, quod remotius à Magnete evolant, quemadmodum ex ista demonstratione luculenter explicatur.

Plenitudo virium in Stella
Polaris & ab ea.

In qua A est Magnetis Polus, B. D. Basis radiorum ejus cum integro ejus vigore, quæ terminatur & se adaptat in principio virgæ ferreæ B. D. Ita, ut in tali contactu ad distans, nihil radiorum occulté à magnete scaturientium deperdatur: Sed tota ejus vis sita est in ferro, atque ob istam rationem ferrum facile à Magnete attrahitur, quoniam vis unita est fortior. At verò cum ferrum in distantia longiore seu à Magnete remotiori disponatur, videlicet in C. tunc quidem major Basis Spiritualis pyramidalis emissionis portio, dilatatur atque extra latera ferri sine ullo ejus contactu, seu occurſu directo cum eo transit, at-

que ita virtutis Magneticæ actus nimis debilis redditur ad rem adeò ponderosam sibi in tali distantia attrahendam. Verùm quia stellæ ipsius cœlestis radius, magneticis emissionibus occurrit easque fortificat, idè evidens est, stellam polarem operari in Magnete ad excitandam & animandam similem in eo vigorem: Atque ipse Magnetis taliter animatus atque in vigore suo vivifico auctus actioni stellæ illius correspondet, penetrando uno eodemque sympathico consensu etiam ad centrum sui fontis cœlestis, quod quidem facillimè in eo præstari potest, quoniam uterque sunt unius ejusdemque essentiae: Nonne animadvertimus hoc externa apprehensione esse verum, cum observamus polum Magnetis Borealem in debito naturali atque obedienti respectu, stellam polarem constanter ad tantam distantiam respicere, quod aliter fieri non potuit, nisi radij eorum essent in medio, aëris, imò quidem in ipso æthere atque etiam in terra & mari conjuncti? Quis enim negare potest, ipsius stellæ polaris radios descendere in terram & operari atque conjungi cum radijs sibi similibus in magnete, ferro, atque etiam in terra cœcta, cum hoc idem ab experientia oculari doceamur? Si ergo Magnetis & ferrum ac terra sint istius stellæ scintilla, cur obsecro, more sui fontis non emicarent scintillæ istæ pariter & ascenderent sive emitterent suos radios ad Stellam illam cœlestem? Cum certum sit & experientiâ probatum, vel minimum Terræ seu Magnetis magni fragmentum ex suo toto excisum seu divisum, adeò esse in suis circulis & polis completum ac ejus integrum. Vnde liquet, virtutem cujuslibet rei à formali scintilla in ea latitante procedere: Nam scintilla seu radius Solis eandem habet pro sua proportione potentiam agendi & illuminandi, quam ejus fons Solaris, haud aliter ac videmus candelam parvulam taliter pro sua quantitate coruscare, quàm major illa, à qua lucis suæ principium duxit. Quare non est dubitandum, quin, si stella polaris suos radios impluat in corpus Magneticum, centralis etiam corporis magnetici Stella suos pariter radios ad cœlestem sui fontis polaris sedem emittit. At verò praxi Astronomica docemur, distantiam seu intervallum inter hæc duo corpora, nimirum Stellam polarem & terram sive Magnetem esse adeò grande & immensum, ut extensio major in rerum natura respectu nostrum vix ex cogitari queat, nimirum illa inter cœlum octavum, in quo est Stella polaris & terram: & tamen invenimus, hæc duo corpora se invicem respicere & simul operari sympathia admirabili; Imò quidem & quandoque, ubi non fit recta inter se dispositio, videntur inter se Antipathia fati notabili diserepare. Quid? An debet abstrusi istius Spiritus actio Phantasticæ seu ima-

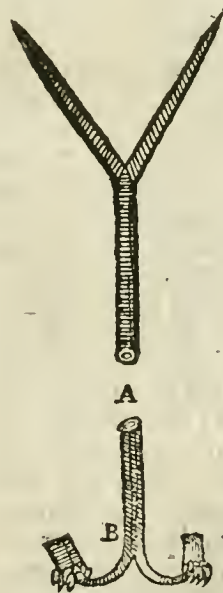

imaginariæ alicujus activitatis spheræ limitibus, juxta hominum nonnullorum imperitorum & nimis superficialiter in occultis Theauris atque atcanis seu centralibus actionibus Dei in creatura versatorum, opiniones terminari? Pari etiam ratione necesse habemus concedere, quòd sit similis radiorum occultorum concursus sympatheticus inter ferrum & Magnetem, quoniam eorum uterque, habet in se Stellas centrales seu radios influentias unius ejusdemque naturæ sive essentia ab uno fonte descendentes, quorum emanationes occultæ, transcutit ad distantiam nobis incognitam, tamen si earum effectus, accidentaliter nobis non magis apparent, quam cœlestes illæ influentiæ, quæ de cœlo super mineralia, vegetabilia, & animalia descendunt. Nihilominus si historijs & relationibus fidem aliquam adhibuerimus, à Scrapione, Olao Magno & ipsis Mauris accepimus, apud Indos, versus polum Borealem esse scopulos nonnullos Magneticæ consistentiæ, qui naves à Magna distantia ad se trahunt, imò quidem, & tantam esse eorum in attrahendo virtutem, ut etiam clavos ferreos à lignea navium substantia quandoque extrahant, unde fit, ut naves & cymbas suas clavus ligneis & non ferreis condere cogantur. Atque iterum, quid est dicendum ad opinionem illam medici ac Philosophi doctissimi Fracastorij, quippe, qui post longuam suam in naturam Magnetis inquisitionem, concludere tandem videtur, rationem, cur Magnes sum polum ad Septentrionem convertat, esse, quoniam in illo mundi angulo multi reperiuntur montes ex lapide Magnetico consistentes, qui ferrum de longè ad se attrahunt. Quod si esset verum, sequeretur, ejusmodi scopulos Magneticos potuisse à sede æquinoctij ad punctum congelatum poli Borealis operari: Nam experientiâ docemur, nautas etiam usque ad lineam æquinoctialem facere acus magneticæ usum, ad explorandum, in qua altitudine navigent. Veruntamen, licet hoc nonnullis videbitur alienum & impossibile, tamen sunt quidem artis Geographicæ periti, atque in cartarum marinarum compositione versatissimi, qui huic Fracastorij sententiæ firmiter adherent. Quibus videre licet, aliquos viros vulgariter sapientes atque doctos, videri intimare illam activitatis spheram limitatam Magnetis virtuti à Peripateticis & Christianis academicis assignatam, esse vanam & nullius momenti. Sed ut jam à regno minerali ad illud vegetabile & animale ascendam: Observamus quidem esse relationem admirabilem inter stellas fixas & erraticas, atque per eandem rationem inter plantâ & plantam: Exempligratia, Compertum est (teste Mizaldo) radios ac flores herbæ Heliotropij, atque illius Cechorei, solere more Sympathetico radijs solaribus gaudere; & cum radiofa il-

lius influentia convenire, eamque comiter amplecti: Nam se ipsas convertunt etiam in die nebuloso ad diurnum Solis motum: è contra verò nocturno tempore, ratione absentia Solis flores earum se contrahunt, ac si essent tenebrosæ ac frigidæ nocti inimicæ. Etiam cepa in quibusdam regionibus (ut testatur Plutarchus) virefcit in decremento Lunæ, atque iterum marcescere notatur crescente ipsa. Est etiam magna Sympathetica relatio inter cancrum ac ostream & Lunam: Nam, dum crescit Luna, eorum succi augentur, at verò decrefciente ea, ipsi pariter in sua substantia diminuuntur. Porro ad irradiationem unius plantæ ad aliam quod spectat, observatum est, Rutam herbam summa cum amicitia ficum arborem respicere, unde fit, ut hæc planta nullibi melius aut copiosius vigeat & feliciori cum successu vivat, quam si sub ficu arbore plantetur. Atque esse etiam Sympathiam notabilem inter earum naturas, in eo redditur manifestum, quia in gustu & odore hand sunt dissimiles. Præterea si Myrtus prope arborem Granati plantetur, eam magis feracilem ac fructiferam efficit, atque ex altera parte granatum reddet myrtum magis edoriferum: Unde liquet, unum præsentia alterius gaudere & lætari. Ac rei veritate ambo animadvertuntur convenire in unam conditionem Elementalem, ut pote quæ arbores sunt frigidæ, sicca & astringentes. Verum ad exprimendam ingentem illam relationem Sympatheticam, quæ est inter naturam vegetabilem & minérale, præcipuè & cum diligentia observare debemus occultam illam in Corylo proprietatem: Nam si tempore quodam itato, virga Corylina in extremitate furcata, ex arbore sua colligatur, & utraque pars furcata manu utraque sustineatur, ea tamen lege, ut locus, ubi virgulæ trunco seu Baculo jungantur simul cum trunco

Plutarch.

Munster. Geograph. lib. 19. cap. 8.

A. B. Directè super perpendiculariter erigatur, Atque istiusmodi Baculi positione, ille, qui virgam seu bacillum tenet, montis summitatem, in quo minera auri vel argenti excogitatur esse, pertransit: Cùm autem directè super metalli venam ambulet, virga perpendicularis A. B. Etiam invito homine se (mirabile dictu) versus terram inclinabit: At verò, si non ad sit in monte miniera talis tunc in

fuc

fuo fitu orthogonali conftanter manebit: hoc effe verum, ego ipfe teftari poffum eò quòd nonnulli Germani, in fodinis Cambriæ feu Walliæ argenteis laborantes, hanc ipfiffimam viam ibidem in venæ argenteæ in quifitione tentaverint. Porro effe hoc artificium valde inter Germanos familiare & oprime notum atque praxi quotidianæ adhiberum, in montibus Saxonix & Hungariæ, ubi inveniuntur mineræ auri & argenti. At ne fcrupulofi nonnulli huic rei fidem nihilominus minimè adhiberent, ipfos fcire velim, Georgium Agricolam atque Munfterum mentionem de hac re in fuis de mineralibus tractibus facere, artificiumque hoc pro vero & experto confirmare. Deus bone, quantum tumultum facerent unguenti armarij hoftes feu ad verfarij ad tale fpectaculum intruendum? Quid? Quod ramus arboris infenfibilis, duplici in fuo termino virgula divifus, poffit metalli argentei vel aurei fedem detegere, & confequenter per 600. orgyas in terræ viscera mediantibus fuis radijs invifibilibus, idque trans fcapulos venafque petrofas penetrare valeat. Anne hoc poffibile, ut vegetabilis natura, quæ effe minus activa, mobilis & calida, quàm effe illa animalis, actum talem præftare poffit, cum fit omnino (uti afferunt) Impoffibile, ut radios influentia feu emanatio animalis, queat ad diftantiam remotam cum fuo fimili cooperari propter impedimenta caftellorum, montium, fcopulorum, nemorum, nebularum & fimilium? Procul dubio concludent iftiusmodi Philofophi fuperficiales, hoc myfterium vel minimè omnino verum effe, vel fi fit, tunc non poffe fine actu Diaboli perfici. Nam, cum fpiritus animalis iftiusmodi unionis afpectum ad talem diftantiam complere nefciat, anne probabile effe ut vegetabile infenfibile hoc per fe & ex propria fua inclinatione præftaret? Talis, fat fcio, erit eorum hæc de re cénfura, qui ad iudicandum, antequam res, pro ut effe, intelligatur, funt paratiffimi, cum fit in rei veritate harmonia illa in omnibus creaturis inferioribus proportionata, qua ipfæ corporibus cœleftibus feu potius Divinis in ipsis influentijs correfpondent, quæ ortum fuum ab unica capitali, Catholica & æterna emanatione ducunt, quæ radios fuos tum effentiales tum Sympatheticos, quàm Antipatheticos in quem libet Globum Stellarem immediatè infundit: Atque ipfi iridem eos in mundum Elementarem impluunt, efficientes hac communionem confeufum Harmonicum inter ambas iftas regiones: Atque idèd Alkindus ait: Omnia, quæ funt in hoc mundo & conringunt in mundo Elementorum, à cœlefti Harmonia funt tranflata. Certum effe igitur, radios metallicos concurrentes in fuo afcèntu cum influentijs radiofis vir-

gæ furcatæ effe in caufa, ut illa virgæ Corylaceæ portio, deorfum fe declinet, haud aliter, ac Magnes obfervatur ferrum & alium magnetem forrifer per ejus polum attrahere: Scio, quòd alienum videbitur ejufmodi hominibus, fubftantiam metallicam radios ex fuis venis emittere: Verum fi adèd effent in vivis metallorum naturis verfati, ac artifices illi, qui laborant in fodinis montium Tirolæ & Hungariæ, tunc oculari experientiâ certiores forent facti, quòd ipfæ quandoque fulgura & tonitrua in terræ concavitate emittant, quæ opificibus admodum funt periculofa, ita, ut nifi fubitò ex minera immediatè post fignadata exeunti, vel pronè humi jaceant, extremum ut plurimum patiantur. Hæc à nobilibus Germanis fide dignis accepi, quorum alij fuerunt tettes oculares: Sed ut in propofito noftro procedamus, effe pariter inter creaturas inferiores Antipatheticus quidam afpectus haud aliter, quàm inter Stellas nonnullas cœli fpeciales cum erraticas tum fixas: Atque unius creaturæ afpectus, agnofcitur alium alterius abhorre, ita, ut in eorum radiorum applicatione una obfervatur ab alia irafcibili reformidabili feu odibili averfione declinare atque reflectere, Mizaldus ait, Cucumerem, ac fi effet voce tonitruorum terrefactus fapius ab ea mutari: Cæpa recufatur ab Ægyptijs in cibus, quoniam admodum ab alijs vegetabilibus differre obfervatur: Nam, ut omnes aliæ herbæ præter ipfam in lunæ augmento crefcunt; Ita è regione fola cæpa vigefcente luna fuum recipit detrimentum atque diminutionem. Effe etiam notabilis inter arborem ficum, nec non & vitulum marinum & fulgura Antipathia: Vnde oritur, quòd iftæ duæ à fulmine minimè percutiantur. Porro inter arundinem & filicem haud exiguum animadvertitur effe odium; Ita, ut, fi radix unius ponatur fuper ramos alterius, cum quodam quafi contemptu & odio deijcietur. Inter omnes etiam beftias Elephas odio habet parvulum murem: Vnde evenit, ut, fi quid frumenti, quod ijs pro nutrimento adhibetur, à muribus edatur vel tangatur, illud statim recufent atque abhorreant. Similis quædam Antipathia obfervatur effe inter naturas Catablepæ atque mustelas: Nam mustelæ funt catablepis inftar veneni. Gallus gallinacius vulpem more Antipathetico evitat. Omnes colubri & auges timent & evitant arborem fraxinum, atque idèd fummâ curâ unbram ipfius tam maruinam, quàm pomeridianam effugiunt. Iterum, Dioscorides ait; Taxum arborem ufque adèd venenatam, ut, fi quis fubter eam fedeat, damnum exinde fit accepturus, & quatioque vitam fuam amiffurus. Cœlius Rodi-

Agric. lib. de
foll. Munft. de
Geogr.

Mizald. lib. II.

Plin. lib.
cap. 10.

libid. 12.

Plin. lib.
cap. 13.

Dioscor.

Alkind. de
rad. Stellar.

Rodiginus affert; colubrum timore hominis nudi percuti. Bene notum est & à multis authoribus confirmatum, catablepam, quæ non est nisi parvulum animal, solo suo nihilominus aspectu per mille ab ea passus interficere. Eriam homo lippitudine oculorum affectus, potens est alium hominem satis longè distantem, secreta quadam radiorum contagiosam emissionem inficere atque etiam lippum reddere. Videmus, cæpam Lachrymas ex persona ad distans, idque sola radiorum suorum ejectione elicere. Præterea notum est factum, quoddam simile existens salubre soleat suum simile more saluari recipere; ita etiam simile existens corruptum, more Antipathetico, idque ad distans inficit & intoxicat suum simile, quod erat sanum. Quemadmodum observamus, oculum unius hominis ophthalmiâ affectum; Inficere nullum alterius hominis membrum præter oculum. Atque etiam unus phthisicus sive pulmones ulceratos habens, pulmones alterius hominis suo ahelitè etiam ad distantiam convenientem vulnerat & lædit, idque applicatione seu concurrentia duarum irradiationum unius naturæ, quarum una est more Antipathetico affecta atque veneno, unde & aliam etiam, cui applicat, contaminare solet. Sed, ut ad Scopum nostrum Magneticum, qui est tam Spirituales, quam corporalis, redeam, Affirino, esse tantum respectum Sympathie Spirituales inter unam creaturam atque alteram, ut amatum more mirabili Spiritum amantis sibi attrahat atque alliciat. Hoc idem ego ipse mirabiliter à cane meo aquatico effectum vidi: Nam in itinere meo Lugdunum Gallie versus penularium meum super arcum ephippiarium pendens (in quo præter alia mihi necessaria, literæ Camby erant inclusæ) male perdidit, & cum ad ipsum perquirendum retrogredi tentarem, cursoris equum nullo modo præter consuetudinem, ut retro iret compellere potui. Vnde necessitate coactus eram, ut canem ad mea bona amissa perquirenda eaque mihi afferenda remitterem: Recessit canis, & postquam per spatium ferè dimidiæ horæ esset absens, penularium istud meum ore reportavit, quod quidem erat admirabile, considerando me equestrem fuisse, atque adeo, ut nullius pedis mei aut tractum seu odorem percipere potuerit & tamen nihilominus directè ad penularium, à me siti Tantalea in hiatum, properavit & percipiendo in eo mei odorem, rem protinus agnovit, eamque festino cursu ad me adduxit. Sed, ut propinquius & magis pertinenter ad huc accedam. Amicus quidam in societate mea tunc temporis existens, canem suum aquaticum in civitate Londinensi nocturno tempore perdidit: Interea nos ambo Domum quandam privatam, in qua vix fuit antea, ius ingressi: Cùmque in cubiculo ejusdem domus colloquium inter

nos privatam etiam clauso ostio habuissimus, paulò post semi horam canis revertitur & ad portam accedit, ipsamque strenuè suis unguibus, ut aperiretur, scalpebat, quo dominum adiret suum. Quibus evidens est radios affectionis ipsius, ut cunque absenti corpore à suo Domino radiorum nihilominus sui Domini aspectum minimè deseruisse, unde factum est, ut ipsi cum ad locum incognitum tam directè conducerint. Nonne est etiam admirabilis illa Sympathetica emanatio ex columna dicta tabellaria, qua & cujus lumine tam directè per tot milliaria ad domum, in qua erat orta & enutrita tendere solet? Quam propter illam rationem tam charè amat & afficit, ut, tametsi per 500. milliaria in suo corbe clausa portetur, ipsa nihilominus directè retrò cum literis ejus collo Susphensis volabit. Quod quidem argumentum est evidens, ipsam directè à radijs suæ affectionis in via gubernari, qui modo quodam Spirituali continuantur & ununtur, nec separantur à loco, in quo maxime delectatur. Quid dicemus in duabus personis, quarum una masculum & altera foeminam amat, & sine omni ratione afficit; Arque idè radijs affectionis suam amatam persequitur, tametsi è regione hæc illam abhorret, negligit, & non reciproco affectionis gradu recipere potest, sed radios sui amoris in odium avertit. At verò, ubi duo mutua affectione & unionem Sympathetica se recipiunt, ibi quidem actionis virtus ad distantiam longiorem suos producet affectus: Haud aliter, ac, quando duæ stellæ cœli radios suos semidiаметraliter emittunt, & in uno eademque Harmonico affectionis puncto conveniunt. Imò verò, quemadmodum videmus experientiâ docti, esse magnam Antipathiam inter Spiritum contractum hominis interfecti & interfectorem; Adè, ut Spiritus vitalis mortui in suo centro frigoris contactu post mortem contractus, per passionem quandam irascibilem Antipatheticam, iterum à centro ad circumferentiam movere animadvertatur, faciatque sanguinem congelatum iterum resuere & movere versus homicidam, ac si secundò sui hostis insultui resistere, vel si vindictam adversus eum capere vel petere voluisset: Ita quidem agnoscere & confiteri debemus, quoddam ubi Spiritus unus ratione Sympathetica cum alio similis naturæ concurrat, ibi potestas debet esse major; & consequenter actio ejus potest vim suam ad longiorem distantiam exercere, ut evidenter demonstratur in abstracta operatione inter telam vulnerariam, unguentum armarium & personam vulneratam: De quibus verba tot feci in hostili illo concursu, qui inter Fosterum Presbyterum & me est factus,

videlicet in libro illo meo adversus ejus librum dictum HOPLOCRISMA SPONGVS, sive spongia ad unguentum armarium delendum, cui libro meo titulus est, spongiæ Fosterianæ Presbyteri compressio. De cujus libri medulla in hujus mei discursus sine, Deo concedente veniam, dicam plura.

Argumentum Fosteri consistit in impossibilitate operationis unguenti, seu porus vivi sanguinis emanatione seu influentiarum ad sanguinem mortuum & congelatum emissionem, tam remotam ad distantiam à nonnullis propositam. Quæ quidem impossibilitas, si vera in regno animali esset, quod est cæteris duobus regnis magis dilatatum & minus vinculis corporeis ligatum; ad mirum ego, cur non sit magis impossibile, in corpore minerali ratione suæ soliditatis firmæ atque constrictæ & per consequens ad influentiales radios continendos atque retinendos minus apto, quam in corpore aliquo magis laxo, molli & poroso. Præterea corpus animalis vivi est calidum & igneum & consequenter ad dilatandum & radios suos remotius emittendos promptius; ut illud minerale est frigidum, atque ideo in radiorum suorum ejaculatione minus activum & potens. Et tamen nihilominus experientia docemur, Magnetem stellam polarem respicere, eique aspectum suum Spiritualem emittere, atque itidem, stellam illam radios suos in eadem distantia ferè in commensurabili ad metam suam mineralem ejaculare, quemadmodum in præcedentibus est demonstratum: Quod cum ita sit, cur, obsecro, non potest Stella animalis à fonte Stellari seu cælesti derivata, radios seu influentiam etiam suam in sanguine congelatam terræ suæ unctuosæ, videlicet unguento infusam, aut in Spiritum sanguinis invisibilem in poros instrumenti vulnerantis, & præcipuè ferri ratione naturæ suæ attractivæ sulphuræ absorptum effundere? Nam experientia confirmat, quod, quamvis sanguis nullus corporeus inveniatur super Gladium, vel pugionem & similia: Tamen, si locus teli, qui vulneravit, unguento perlinatur, curat etiam ratione aspectus sui Sympathetici: Nam Chirurghi rurales seu rustici sunt experti, quod, quando non sunt ausi vulnus aliquod profundum probare ferè examinare, tamen per impositionem Gladij in ignem facillimè discerunt, quàm altè telum in carnem penetraverit. Nam portio illa teli seu Gladij, quæ vulneravit, calorem suum mutavit, & magis fusca vel cærulea, quàm reliqua apparebit: Hac, inquam, sua observatione intelligunt, quàm profundum sit vulnus. Atque ideo hoc est argumentum egregium ingressionis spirituum sanguineorum in instrumenti vulnerantis substantiam: & consequenter liquet, esse Spiritus essentielles, quæ emanant seu exeunt à sanguine à corpore exilienti.

Quibus arguitur ad versus M. Fosterum, quod, si grossiores in sanguine Spiritus valeant firmam chalybis substantiam penetrare, probabile est, Spiritus eorum tenuiores posse sine ulla resistentia res omnes alias utcumque compactas ad instar influentia permeare. Nec possunt ista à me jam nunc relata videri vel miracula vel saltem impossibilia, cum etiam experientia testetur in muto & sordo seu insensibili minerali hoc idem esse effectum: Nam acus seu Chalybs solo Magnetis contactu solet spiritus ipsius imbiberi, qui quidem Spiritus à ferro ita absorpti penetrant per ejus totum, & consequenter cuilibet ipsius portioni in sunt: Nam Axioma hoc à præstantioribus Philosophis in mysterio Magnetis optimè verfatissimum est tale.

Si obelus ferreus seu filii grossi ferri portio, ex uno termino Magneticè tangatur, vigor Magneticus totum permeabit ferrum, habebitque illud virtutem contrariam in utroque extremo seu polo axis illius, unam nimirum Borealem atque aliam Australem, & pars axis dimidia erit unius naturæ & altera ejus medietas alterius. **PROBLEMA** a. Vbi a. Habet naturam Septentrionalem & b. australem. Hic est canon eorum generalis.

Problema.

Ridicus:
Tracl. Mag.
cap. 6.

Verum enim verò huic meo proposito propius accedam & demonstrationem meam à minerali ad vegetabile, transferam, ut hac ratione simile per suum simile melius; & perspicuus in subjecto nostro animali exprimere queam. In animo meo igitur est, grano tritici insistere, quod, cum in terra sit mortuum & putrefactum, radiosa Solis influentia à morte resuscitatur: Nam simile, magnetica quadam virtute, attrahit ad se suum simile, & simile suo simili gaudere solet, ac simile resuscitatur & vivificatur, hoc est, à sua quiete centrali evocatur à suo simili illud evocante, alliciente & amplectente, atque hac ratione substantia radiosa, seu atomi solaris influentia in grano tritici ociosa manens & nihil operans, in centro ejusdem jam grano corruptione dissoluto, excitatur à suo simili externo ad agendum & operandum pro sua ex cæno elementari seu viscosis compositione elementaria ligamentis redemptione. Atque ideo, ut Spiritus vitæ in tritico contractus erat à frigore circumferentialem externo in centrum, ita jam præsentia Solaris irradiationis recentis de desuper descendens, à morte quasi ad vitam resuscitatur, & hac ratione assistentia radiorum cælestium surgit extra grani corrupti limites, ac terræ superficiem penetrat, penderque extra & super eam in aère aperto, summoque conamine tentat in patriam suam solarem, à qua descendebat, ascendere; Sed in suo motu ad sursum à sublunari substantia, tanquam catenis elementalibus, quæ ipsum undiquaque includunt & ligant, ex omni parte sale acris volatili circum-

circumdatur & loco ascensionis suæ ad patriam suam desideratam, coactus est fixæ summitati stipulæ suæ adherere : Atque suam speciem ibidem multiplicare ac ita alia grana ipsis similia producantur in aëre. Simili etiam ratione Sol vitæ microcosmo in sanguine regnans, radiorum suorum Spiritualium emissiones facit, qui sunt ei continuitate inseparabili conjuncti & per consequens à Spiritu in sanguine congelato, qui telo vel ferro absorbetur minime divisi : Nam tam purus, subtilis & dignus est vitæ humanæ Spiritus, ut quælibet creatura natura, naturali, quodam instinctu cupiat de eo participare ; Imò verò ipsi Dæmones, lucifugi dicti, ob istam rationem corpora humana possidere dicuntur, nimirum propter excellentem in eo temperiem, ut testatur Psellus. Nec velim, ut quisquam meam assertionem respuat, cum sit certum, in ipsis lapidibus atque mineralibus surdis, esse passionem concupiscibilem, quemadmodum in Magnete & ferro videre licet, & spiritus ferri, tametsi sit mineralis, est etiam ejusdem conditionis in Catholica sua natura, cujusmodi sunt omnes alij spiritus. Quare nolim, ut aliquis admiretur, eò quòd dixi, mineralem spiritum effectare illam animaleam & vegetabilem : Verùm ego demonstrationem fati probabilem ad istud probandum producam. Est comes quidam nobilissimus Angliæ, dictus The Carle of Bridgewater, cujus Hortalanus manum suam falce œnaria crudeliter in gramine metendo vulneravit, magna sanguinis copia est perfusa, nec sisti potuit hæmorrhagia, comiti annuntiatum est hoc, ejusque hac in re opem implorant : Quippe quem unguentum armarium habuisse & in usu ejusdem fuisse optime versatum noverunt, ipse protinus jussit, ut falx à ligneo suo sustentaculo seu manubrio percussore & ad se adduceretur. Hoc à vulnerato audito ille marculo in manu vulnerata retentò ictu fati valido ferrum percussit, quo factò in instanti, sine ullo alio remedio cessavit sanguis, nec ab illo impulsu guttam aliquam perdidit, ac si Spiritus mineralis, qui illam animalis comprehendebat esse, ictu illo terrefactus & pavore quodam & Spiritus vulnerati in cussus, ac proinde integram suam attrahendi & spiritus percussoris retinendi facultatem amisit, aut quod Spiritus vulnerati, in ferrum imbibiti, in harmonia cum Spiritu vulnerati consentientes in eo quasi vindicta, quam vulneratus sumpsit in ferrum seu relum, guadere videretur : Nam sciendum est, esse Sympatheticam & Antipatheticam irradiationem æquæ inter animalia & mineralia, ac inter animalia & animalia, & mineralia ac mineralia. Sed observa obsecro secundum hoc de unguento armario experimentum. Bevis Thelwell eques auctatus, mihi fide sua data reculit, quendam rotatum lignearum fabrum graviter securi

fuisse vulneratum, hic à chirurgis prius erat tractatus, sed sine ulla dolorum mitigatione : Ita, ut per quatuor vel quinque noctes dormire haud potuerit : Tandem ejus amici auxilium ipsius instanter exoraverunt, ut pote quem multum Boni unguento armario præstitisse intellexerunt : Ipse autem securim ungebat, & uti mos est, linteo involuebat, ac protinus dolores sunt mitigati, ita ut jam dormire inceperit. Quo audito, ipse tentandi gratia, nimirum, ut rem sibi à pluribus relatum experiretur, parvum lineum à securi removebat, & ex unico securis unctæ angulo unguentum scalpello abradebat ; Quo factò, certior immediate factus est, ipsum vulneratum admodum esse de dolore ex unico vulneris angulo subitò exorto conquestum : Vnde ille confestim nudam & abrafam securis portionem iterum illinivit, & confestim sedatus est dolor. Hoc idem etiam experimentum à Capitaneo Stiles & Nicolao Gilbourne, Equite, viris fide dignissimis est probatum, uti in responso meo ad Fosterum inferius explicatum apparebit. Possum etiam affirmare ex mea cognitione, in Cœmeterio super monrem de Bredstreet, Anglicè Bredstreet hill, in civitate Londinensi, quandam viduam generosam, pyxidem hoc unguento plenam possidentem multos dolore dentium affictos, curasse, efficiendo inprimis, ut dentium dolentium gingivas Bacillo acuto vel ex roremarino vel simili pungerent, quosque pauxillum sanguinis emanaret : Hoc peracto, Bacilli partem seu terminum sanguine perlutum in unguentum immerfit, & paulatim cessarunt eorum dolores. Inter reliquos mulier ex vicinioribus quædam, conditione temeraria, contentiosa, & probra dicaculé dicere satis apta, dolore etiam dentium vexata est, ac tandem eodem modo cum cæteris curata. Hæc nihilominus paucis post diebus verba opprobriosa ancillæ illius generosæ dedit, nec quidem Dominæ benefactrici pepercit malevolâ suâ linguâ : Quibus generosa allatis, ut erat more jocosò disposita, inquit ipsa ridendo, tunc tentabo ego experimentum mihi ab unguenti istius datore relatum : & protinus pyxidem unguenti adit, bacillumque ad hanc mulierem pertinentem extrahit, ac in pelvim aquâ plenam injecit : Quo factò mulieris illius temerariæ dolores redierunt, ac reconciliatione tandem facta secunda vice est curata. Quibus accidentibus à me cum diligentia observatis præcipuum Spiritus inclusi solacium in ipsius à frigore externo præservatione, consistere animadverti ; & quòd si unguentum ab eo removeatur, aër gelidus, qui est spirituum sanguineorum activitati adversus, erit ad ipsos congelandos potens, atque ita per consensum influentiæ radiosæ vitæ à vulnere ad Spiritus inclusos emissæ & ad eas inseparabiliter continuatæ (nam erat unus

idemque Spiritus juxta Ezechielis testimonium in duabus proprietatibus qui flat à septentrione & ab austro) intemperies contingit Spiritui in cluso & congelato in telo ab effectu remissionis radiorum evocatorum, & quasi per cartificationem vulneri patientis. Iterum considerare debemus, sanguinem separatim quemlibet in se habere Microcosmi respectum: Haud aliter, ac una Magnetis portio ab integro divisa, in se omnes totius Macrocosmi proportiones habet, nempe polorum, Æquinoctij &c. Æque ac totus, adeò, ut Id ea membri vulnerati existat in Spiritibus sanguinis emissi, suamque relationem ad quamlibet ejusdem partem faciat, haud aliter, quam poli portionis alicujus integri Magnetis, utcumque minime, respectum habent ad totum; Vt etiam est similis attractio occulta & emissio radiorum inter parum sanguinis emissum & integram sanguinis massam in venis retentam, ac est inter Magnetem parvum à Magno amputatum, & totum. Concludo igitur, quòd, ut Spiritus Sanguine amputato congelati, & ferrum jam possidentes virtute caloris homogenei atque unctuositatis unguenti, quasi maturefcere & paulatim respiratione insensibili versus suum fontem exhalare observantur, non aliter, quam scintilla grani tritici in sua terra à frigore externo præservata, extra terræ Margines aspirare & sursum ad solem cœlestem tendere conatur: Ita quidem vulnus in vulnerato paulatim sanari vidimus. Atque huc usque pro modo actionis inter vulnus & unguentum armarium sive Magneticum: Iam verò de intervallo seu intercapedine, quæ sita est inter vulnus & unguentum, discurram paucis.

Distancia inter Stellâ Polarem & Magnetem est incognita, & tamen unam in alteram per radiorum suorum reciprocorum sursum & deorsum emissionem operatur: Unde constat, nullam hisce eorum actionibus posse sphaeram activitatis ascribi: Sol atque Spiritus in grano tritici eodem plane more inter se agunt; Nimirum continuatione unius ejusdemque naturæ. Ecce ergo hic limitata & conterminata activitatis sphaera omnino aboletur, quoniam nemo potest justè determinare Solaris influentia extensionem, de cujus essentia granum in tritico participat: Non aliter, quam Magnes parvulus à Magno excisus suis similiter cum illo Magno fruitur polis & circulis. Homo influentiam subtilissimam Spiritumque vitæ vivacissimum ei ab alto infusum, hoc est, inspiratione divina inspiratum habet, in quo sita est quatuor ventorum proprietates, uti nos docet Propheta Ezekiel: & consequenter ideam cujuslibet naturæ in se habet. At istius spiritus essentia est indivisibilis, atque idè Spiritus vivificans ab eo in hominem missus, omnes Spiritus illius, qui cum missus eu infudit, proprietates, non aliter, quam

minor Magnes (ut iterum iterumque huic experimento insistam) ex majori demptus proprietatem majoris in omni respectu acquirit, & consequenter Spiritus unius non Magis ab altero dividitur, quam radij Solares à Sole. At verò Spiritus Domini, qui implet omnia (uti ait Salomon) suæ operationis virtutem magis minusve intendit in homine, pro ut est ejus voluntas, atque idè nullo modo phantasticam illam activitatis sphaeram admittit, quam humana illa sapientia, intelligo subjectum Philosophiæ Paganorum (quod est stultitia coram Deo) invenit, ob istam igitur rationem Hermes hæc habet: Anima mente deoque Timand. 11 plena intima mundi replet, complectitur extima, vitamque hæc omnibus suggerit; Dat vitam Magno illi animali mundo & Spiritum omnibus, quæ in eo vivunt. Atque ipse alibi: Naturâ in corporeâ nihil est capacius, nihil velocius, nihil validius aut potentius: Sic iterum à te ipso incipiens meditari, atque animæ tuæ præcipito, quæ citius, quam præcipies, evolabit, iubeo, inquam, ut transcat in Oceanum illa, priusquam jusseris, ibi erit, inde, ubi nunc est, nequaquam discedens. Iubeo iterum, ut in cœlum volet, nullis pennis egebit; Nihil enim obstabit cursui, non Solis incendi-um, non ætheris amplitudo, non vertigo cœlorum, non Syderum antiquorum corpora, quin penetrans omnia ad supernum usque corpus transcendat. **Quin** etiam, si volueris globos omnes transire cœlorum, quodque superius est investigare, id quoque tibi licebit. Ad verte, quanta sit animæ tuæ potestas, quanta celeritas. Hæc ille: **Quibus** duobus Hermetis testimonijs observare possumus imprimis, animam in genere, atque idè in specie seu particulari esse divinitate plenam, & per consequens, istam Divinam essentiam, quæ operatur omnia in omnibus, in esse huic animæ & cuilibet membro ejusdem, uti testatur Apollolus. Atque hinc est, quòd Philosophus iste verus in loco antea citato dixerit, animam mente deoque plenam esse: **Secundò**, istam Divinitatem in Spiritu Catholico creato omnia implere in Angelica quadam existentia, hoc est, quatenus spiritu vasto mundano quasi veste induitur. Et huic astipulari videtur pagina sacra, dicens: Spiritus Dei incorruptibilis inest omni rei, atque idè est actus vitæ mundanae essentialis, quem admodum libro primo istius Sectionis probavi, unde & dictus Hermes alibi: Animæ universæ, per omnem mundum ab una mundi totius anima profluunt, tanquam distributæ circumferentes &c. **Quod** quidem cum illo Salomonis antea allegato convenit, nimirum, quòd omnes in isto mundo animæ sint quædam emanationes radiosæ ab irradiatione Catholica procedentes, quæ à fonte æterno actus illuminantis procedit, quibusdam parcis, & nonnullis copiosius. Sap. 12. 1.

Hinc ergo homo dicitur Angelis in dignitate esse paulò minor, ratione largæ lucis à Deo ei concessæ portionis. Spiritus Dei (ait Iob) fecit me, sed inspiratio omnipotentis fecit me intelligere. Tertio, quòd in nictu quasi oculi potens sit anima penetrare per omnia, idque ad quamlibet distantiam, & per consequens ab aliqua sphaera activitatis imaginaria non terminabitur. Sed M. Fosterus cum suis associatis ait & replicat, spiritum istum, qui debet in sanguinem & sanguine ad unguentum operari, esse naturalem & minimè divinum. Profectò non possum ad hanc ipsorum assertionem non subridere: Ac si quis diceret, quod actus iste vivificans atque etiam omnium aliarum facultatum ad Spiritum humanum pertinens, suam originem ab uno eodemque fonte divino non hauriat, cum ab Apostolo doceamur, quòd in eo vivimus, movemur & fumus: Iterum dicitur, in sanguine esse vitæ seu Spiritus vitalis sedem. Et D. Iohannes in Verbo erat vita. Dicam igitur, quid quidam verus Philosophus scribat de hoc puncto. Anima (inquit) ad similitudinem totius sapientiæ facta, omnem in se gerit similitudinem, estque Spiritus intellectualis, semper vivens, semper in motu & secundum sui operis officium varijs nuncupatur nominibus: Dicitur vita, dum vegetat; Spiritus, dum contemplatur; Sensus, dum sentit; Animus, dum sapit; Mens, dum intelligit; ratio, dum discernit; Memoria, dum recordatur; Dum vult, voluntas: At illa omnia non sunt, nisi unica unius essentia anima, utcunque sint proprietate diversa. Hæc ille. Vnde patet, eundem esse actum essentialem, qui facit vitam & contemplationem, sensum ac intellectum, & qui producit memoriam & rationem: Denique est ille, qui vult & non vult. Quæ cum ita sint, nonne graviter peccant homines ignorantia obruti, qui volunt & perhibent, actiones occultas istius Spiritus abstrusi, quo mediante ipsi vivunt, moventur, intelligunt, inter bonum & malum discernunt, recordantur, vident, audiunt, tangunt & gustant, esse effectus Diaboli? Atque hinc inde splendidissima ipsius animæ dignitas & honor (arcanas ejus operationes Diabolo ascribendo) irreligiosè ac falsò loco gratiarum ei debitæ actionis pro assistentiæ sua violatur, & in oculis mundanis commaculatur. Et, cur, obsecro tam absurdè faciunt illi? Quoniam scilicet ad profundam ipsius activitatis medullam, qua mediante vivunt, moventur & existunt, se nesciunt immergere. Hinc ergo activitatis ejus extensionem limitibus juxta placitum suum terminare haud erubescunt, qui (utcunque hoc sit ipsis ignotum) ab ipso suam vitam & voluntatem accipiunt, ipsi iudicibus temerarios limites pro placito ascribendo, est in sua existentia infinitus, quatenus est Spiritus ab emanatione

divina haud divisus, quæ in sua extensione est infinita. Ergo evidens redditur, Spiritum istum vivificantem actiones suas ad quamlibet in mundo metam à quacunque natura specifica, sed præcipuè à creatura microcosmica emittere, idque eò citius & volentius, si meta sit unius ejusdemque conditionis cum vehiculo spiritus, nimirum sanguine effuso, commensurando imprimis distantiam, quæ est inter vulnus & unguentum. Præterea invenimus hoc confirmatum, ab alijs ipsius operationibus in eadem minera microcosmica effectis, à qua radios suos ad distantiam haud determinatam ejaculat. Exempli gratia, experientia comprobatur, idque vijs merè naturalibus, nulla delusione Diabolica seu artificio superstizioso concomitante, quod si urina icteritij ad medicum deferatur vel ad aliam personam, etiam ad multa millaria ab ægroto distantem (quemadmodum à nobilissimo comite de Mulgrave, viro admodum justo & religioso est super centum personas probatum) & medicus vel alius cum urina illa & cineribus fraxini pastam componat, eamque in 3 vel 5. portiones dividat, easque in formam rotundam deducat, & in singulorum globorum summitate foramen parvulum faciat, illudque urina cum unico croci grano impleat, ac denique hos globulos in aliquo vase loco convenienti seponat, Ipse Comes, dico, cum filiiab suis testatur, hoc fuisse verum, & virtute istiusmodi sæpe se curare solitum esse, ubi experimenta medicinalia nimis ad hoc opus debilia atque invalida sunt reperta. Et jam ego istius rei testimonium perhibebo: Anno 1630. Chirugi uxor juxta turrim Londinensem habitans, icteritia & ventris torminibus laborabat graviter: Post plures medicos opera sua in vanum adhibentes, me tandem vocavit; Sed non obstante meo conamine morbus in vigore suo perstitit: Quare ipsa me de curationibus à comite isto peractis mentionem facientem audiens, oravit, ut literas meas pro ipsa ad nobilem illum mitterem. Puer cum literis urinam protinus ad comitis domum ferebat, ubi duos alienos gratias pro eorum de icteritia curatione agnoscences invenit. Pro amore mei urina erat recepta, reditque servus. Sed observetis velim sequelam, ut primùm puer cum urina suæ dominæ discisset ab ea, ægotæ animus erat admodum à sceminis quibusdam garulis &c. Superstizioso, perturbatus, quippe quæ ipsam fecerunt certam, ram istam sine ope Diaboli seu cacomagie præstari haud potuisse, atque ideò hunc actum fore tam pro ejus corpore quam animo periculosum. Quo audito, ut illa ipsa erat conditione satis superstiziosa, suspiciosa & nimis incredula, clamare incepit contra Magiam & veneficium, & admodum facta est inquietata. Quod cum intellexissem, eam ut potè ingratam & incredulam, nolui amplius vi-

litare sed subito ad nobilem misi, ut opus illud, si potuisset, globulos rumpendo destrueret, nulliusque momenti efficeret; Renuntiavit, se hoc facturum, verum affirmavit, hoc fuisse nimis tardum, dicendo opus illud, inviro eo fore completum. Et profectò mulier hinc inde subito incepit convalescere, & fortasse ipsa curandi rationem alicui alij medicamento, nullius in hoc opere momenti, ascripsit. Non possum etiam aliam hoc in loco de hac re Historiam celare. Quædam fœmina nobilis Baronis filia & Equitis aurati nobilissimi uxor, morbo icterico laboravit vehementer, curavi eam ferè binis vicibus, sed iterum invaluit morbus. Quo viso, consului marito, ut urinam ad comitem mitteret: Fecit quod monui. At comitissa ipsa voluit curam hujus fœminæ nobilis suscipere honoris gratia. Aliquid momenti effecit hæc ipsius præparatio in morbi curatione, eam verò ad felicem exitum perducere non potuit, unde urina iterum secunda vice mittitur & à comite disponitur, ac statim nullo intereà temporis medicamento adhibito, convalescit. Hujus rei plurimi præter me fuerunt testes. Denique ego ipse modum atque rationem hujusce curationis haud ignoro: Nam comes ille, nobilissimus, ex sua gratia eum mihi communicavit, imò verò & virgines, filia ejus nobilissimæ multos tam pauperes, quam divites ex gratia curaverunt. Et comes mihi affirmavit, se nonnullos ad distantiam centum ferè miliarium curasse. Iam verò istius curationis ratio non aliter efficitur, quam illa unguenti armarij. Nam spiritus Sanguinis in persona infecta habet continuatam relationem ad suam saltem; Imò verò & ejus habitatio inest aëreo Sanguinis Sali, qui quidem Sal, cum sit subtilis terra, in cujus centro spiritus contrahitur, & cum sit ille Sal per urinam, quæ est serum Sanguinis, dispersus, allicit atque attrahit sibi suum simile à corpore infecto, à quo existens ipse quasi resuscitatus & de novo vivificatus, radios novos emittit ad occurrentes, consolandos & corrigendos radios illos infectos, qui ex corpore ægroti ejaculabantur. Atque iterum spiritus humoris icterici inficiens, ratione tum croci, tum salis in cineribus reprimitur; Ita, ut, quemadmodum ille moritur, ita humor ictericus insultans cum venenoso suo spiritu paulatim marcescat ac finaliter extinguatur. Quibus patet, quod mediante uno eodemque spiritu in sale urinæ atque illo in sanguine ægroti sive icterici sunt ambo more Sympathetico recreati & emundati, atque humor corruptus, id est spiritus inficiens, tam in ægroti corpore, quam in urina more Antipathetico extinguitur atque annihilatur. Hoc igitur respectu comparamus illam compositionem ex cineribus, urina & croco in istiusmodi curatione icterica cum unguento armario & consolidatione vulnecum, atque

urina ab ægroti translata, ad massam sic compositam cum sanguine seu spiritu in tello seu gladio vel similibus: Ac exuscitationem spiritus congelati in sale urinæ, refero ad spiritum revivificantem & exagitantem in sanguine mortuo seu spiritu à porosa ferri seu teli substantia imbibito. Aded, ut videmus hæc unum & eundem consensum: Nam, ut sanguis mortuus processit à vivo fonte sanguinis, ita quidem urinæ, quæ est ferè seu serosa sanguinis substantia spiritibus sanguineis haud quaquã destituitur in transplantatione, spirituum sanguineorum humanorum. Quid censemus de admirabilibus ad alia animalia vel vegetabilia effectibus? Certè haud illos latere potest, qui in mysterijs Magiæ naturalis tam macro, quam microcosmicæ versati sunt, Mummiam spirituale, cujus sedes est in sanguine microcosmico ex corpore humano mediante quadam substantia Magneticâ ex eodem subjecto electâ extrahi posse, atque in bestiam, arborem vel plantam transplantari; Ita, ut hac etiam ratione morbus ægroti possit ab eo in dictas creaturas transferri, istiusmodi operationis seu Magnetis microcosmici virtute, atque hujus rei praxis libro sequenti luculenter explicabitur. Similiter Iohannes Rumelius Pharamundus profitetur, se plurimos podagra laborantes tali via curasse, nimirum pedum ac tibiaram ægri pilos & ungues abscindendo, eos in foramen, terebrâ ad medullam quercus usque factum, intrudendo, ac tandem foramen illud obturamento ex eadem arbore formato firmiter occludendo, ac denique locum perforatum stercore vaccino undique oblinendo. Tunc, (inquit) si podagra in trium mensium spatio non reveniat, quercus erit sufficiens, ad morbum more Magnetico ad se attrahendum: At si in eo spatio reveniat, tunc hoc est argumentum insufficientiæ magneticæ quercus virtutis. Quare tunc procedit in hunc modum: Aliud in alia quercu perforat foramen, ut antea, & frustra, quæ ex foramine in perforatione exierunt colligit, ea contundit, in sacculum lineum confuit, hunc sacculum loco dolenti applicat, atque hoc facere solet per tres dies ante novilunium, tunc in hora novilunii aufert sacculum à loco & extrahit frusta lignea, eaque in foramen immittit, illudque obturamento forti occludit. At si tandem post tres menses non perfectè curetur, tunc ad tertiam suam operationem pergit, quæ est hujusmodi. I. capit pilos & ungues patientis, eosque ligat ad dorsum locustæ seu cancri fluvialis, animalque ita in flumen projicit, & patiens curabitur. Hoc profitetur iste in medicina Doctor in quodam suo libello idiomate Germanico impresso: Atque ibidem mundo publicate videtur, se multos primo hoc suo, experimento curasse, atque haud paucos primo & secundo, ac denique se quam plurimos podagricos de-

ploratos modo suo ultimo ad pristinas fanitatis limites reduxisse, testatur. Concluditur autem, istum curandi modum communiter inveniri certum, in illis podagris, quæ à causa sulphurea contingunt: At (inquit) in ijs, quæ à falsa & Mercuriali natura procedunt, frequenter errat. Atque proinde ipse Magicam istiusmodi curandi rationem relinquendo, ad illam, ex topica adhibitione consistentem, se accingit.

In tractatu illo meo, dicto, Spongiæ Fosterianæ expressio, Historiam satis mirabilem recitavi, de admirabili illa Sympathia, quæ est inter herbam dictam rosam Solis & matricem mulieris; dixique, quomodo ipsa in aquam Plantaginis imposita se ipsam claudat vel contrahat, & quod si pars illius aquæ bibatur à muliere partu laborante, atque herba in aqua ad aliam removeatur domum, tamen nihilominus partu ipsius instante flos vel herba illa paulatim se aperiet atque dilatabit, haud aliter, quam matrix parturientis asfolet. Evidens profectò argumentum, quod radij, qui emittuntur ab istis duobus, inter se mutuò Sympathizent. Concludo igitur esse manifestum, quod, cum Spiritualis attractiva virtus in qualibet creatura inferiori descendat à Stellis cæli, & sit unius continuatæ naturæ cum ipsis, ut radij solares, qui non

sunt, in terra à suo fonte lucido divisi, sequitur, ipsas radios suas influentias sibi invicem nequaquam aliter emittere, quam duæ stellæ cœlestes à quibus stellæ creaturarum descendunt, suos aspectus in aëre aperto facere animadvertuntur: Ita, ut, si duæ in cœlo stellæ sint amicæ, mutuò soleant Sympathizare, & quasi seipsos in sui occursum seu irradiatione amplecti: At si sint sibi inimicæ, tunc in suis applicationibus Antipathizabunt & volenter ab amplexu declinabunt. Ad distantiam autem, quam in mutuis actionibus observant, quod attinet, illam imaginari debemus, tam longè se extendere, ac radij ipsorum, qui faciunt applicationem, ad invicem distant. Et velim, ut tales, qui tantummodò in rebus sensibilibus versantur, sciant, harum creaturarum actionem per applicationem ad invicem occultè operari, tamen affectus illius actionis non semper sensui subijciatur, nec non concipiant, suadeo, quod, quò propinquius in affinitate naturali Stellæ sunt in cœlo, & per consequens creaturæ istæ inferiores, quæ Spiritibus superiorum subijciuntur, eò efficaciores erunt effectus eorum Sympathizantes, quoniam radij eorum ejacelabunt & convenient magis directè, hoc est sine ulla deviatione vel declinatione ad invicem.

CAPUT VI.

Quòd Diabolus ad stratagemata sua adversus genus humanum perpetranda, usum rerum naturalium sive creaturarum Dei faciat, sine quibus nihil prestare potest: Ac utrum res illæ naturales sint adeò Cacomagicæ & per consequens ab hominibus evitandæ, quoniam effectus earum occulti sese quandoque voluntati Diaboli conformant.

Legimus in multis sacræ scripturæ locis, Diabolum usum facere de creaturis Dei ad sua stratagemata & machinationes pravas adversus genus humanum perpetrandas. Exempli gratia, Satan ad fortunas Iobi auferendas, paupertatemque ei inferendam, usus est ventis Dei, & vocavit (ut testatur Textus) ignem Dei à cœlo ad bestias sive armenta ipsius consumenda. Deus tamen nobis Christianis meliùs, quam, ut ob istam rationem creaturæ illæ Dei, pro Cacomagicis & Diabolicis ideo à nobis haberentur, quoniam Deus ipsas ad voluntatem suam per Diabolum exequentiam, aliquando, disponit: Ipse etiam fecit Diabolum aëris principem; Ita, ut in ejus potestate sitæ sint tempestates in mari atque cœlo Elementari incitare, & hac de causa aër quandoque & à quibusdam dicitur Synagoga Satanæ, Quid? Anne ideo aërem & ventos abhorrere & in abominatione habere debemus, quoniam Diabolus quandoque ijs mediantibus facinorosa sua patrare notatur, cum aër nonnunquam

à corruptione ventorum agitatione, purificatur & clarificatur, ut testatur Aristoteles: Nam, si aër non excitaretur & moveretur à ventis, facilè, haud aliter ac stagna mortua, putresceret: Iterum, si aërem evitaremus, aut in horrore haberemus, quibus vehiculis, aut quo (obsecro) Spiritu viveremus, cum in spiritu aëreo consistat vitæ nostræ seminarium. Legimus etiam in scripturis, Deum fecisse solem indifferenter oriri super bonos & super malos, & Solem & Lunam, quandoque detrimenta terræ ac hominibus afferre, ut è regione alijs solatium & salutem conferunt: Atque ideo Rex David ait: Sol te non percutiet diurno tempore, nec Luna nocte, Deus te præservabit ab omni malo. Luna, quæ etiam Hecate à Poëtis nuncupatur, traditur esse veneficarum & magorum Dea: Nam ipsi Hecate, Medea famosa illa Maga, ad opera sua nefanda propitiandæ, suas effudit preces, & tamen aër, aqua & terra lunæ madore virtuteque humida irrigantur, atque etiam plantæ, nec non & animalia ipsam ve-

Fol. 121. f.

tationis patronam sive almam matrem agnoscunt. Ipsa est, quæ facit maria rumelcere, atque iterum alia ipsius in cælo positione seu aspectu, maria deprimuntur, humoresque in qualibet creatura vegetabili, inveniuntur magis parci & diminuti; Imò quidem observamus, omnes malignos spiritus aquaticos ipsius influentijs esse subiectos, atque etiam Satanâ tempora diversarum positionum, seu conjunctionum & applicationum lunæ cum alijs Stellis tã fixis, quàm erraticis, in suis malignis actionibus observare: Est enim ipse à longo tempore astrologiæ admodum peritus, novitque cujusque cælorum positionis effectus, ac per consequens nequaquã ignorat minuta fortiorum eorum influentiarum saper creaturas animales, vegetabiles vel minerales, quæ ijs subijciuntur. Atque idè intelligit tempora, in quibus deorsum effunduntur, atque in ipsarũ virtutibus valde est expertus, quæ tunc temporis sunt in majori vigore & efficaciã præditæ, quando influentia potens propriarum suarum constellationum, ferit directè super eas, spiritusque earũ centrales excitat ad extremũ occultarũ & arcanarũ suarum naturarum sive conditionum, emittendum atque manifestandum: & tunc in eodem instanti colligit ille herbas seu lapides, aut usum facere de membris animalium, vel saltem veneficas seu incantatrices docet hoc idem præstare, sine mysterij constellationum seu radiorum applicationis cognitione in tempore collectionis illarum creaturarum: Ita, ut, quando ipsæ usum tentant facere per se sine suo magistro de iisdẽ simplicibus, neglecto ex ignorantia tempore electionis, ea inveniunt, debilia & nullius quasi virtutis, quoniam Spiritus cujuslibet herbæ, animalis & mineralis sunt debiliores, quando Stellæ quæ est cujuslibet eorum nutritrix & quasi Mater cœlestis, minimã habet in cælo potestatẽ seu dominiũ. Quod omne pro vero medicus astrologicus experientiã doctus, haud ignorat: Nã ipse colligens herbam hanc vel illam, in eo puncto, quando constellation tã fixa, quàm erratica, quæ Dominium essentialẽ habet super ipsã, est in majori sua dignitate sive potestate in cælo, invenit admirabilem in ea facultatẽ, atque efficaciam, nimirũ tam in ejus occulta, quàm manifesta proprietate: Cũ è regione, si herba tali tempore colligatur, quo ejus patrona seu Mater & nutritrix cœlestis sit debilis ac virtute vacua, apparebit in sua operatione quasi mortua & vix ullius efficaciam. Quibus sat liquidò cõstat, esse creaturas Dei, quæ naturis seu Spiritibus suis essentialibus operantur, & effectus tã Sympatheticos, quã Antipatheticos producant, quibus Diabolus ad suã malitiam exequendam utitur, non aliter, quàm medicus, Philosophus seu magus naturalis, suas bonas intentiones herbis, animalibus & mineralibus perficere tentant. Quid igitur est dicendum? Quod, qui utuntur in suis nego-

tij creaturis Dei, & mediantibus ipsarum virtutibus, sive sint animales, vegetabiles, sive minerales, operantur, sint prorsus pro Cacomagis æstimandi, operaque eorũ pro Diabolicis habenda, quoniam Diabolus quandoque eorũ subtiles & abstrusas actiones ad suum nomen & famam inter istius mundi sapientes statuminandam atque exaltandam accommodat? Nonne est Deus, qui tales creaturis suis effectus solet operari & coram mundanis producere? Nonne has creaturis virtutes seu facultates verbo suo primitus in creatione impertivit, easque per successionem generationis in hunc usque diem continuavit? Cur igitur non est ita possibile homini, qui ad imaginem Dei formatur, vera tempora seu horas electionis ad creaturas illas colligendas, & usus seu virtutes earum intelligendas atque usurpandas æque ac Diabolo? Quid? Anne, homo ipse post Adæ lapsum ignorantia aded occæcatus est, ut lucem quasi à tenebris vix possit distinguere? Adamũ autem post suum lapsum noviste Stellarum virtutes & conditionem cujuslibet creaturæ terrestris particularis, quæ alicui earum subijcitur, partim colligimus ex sacris scripturis. Nam aliter foret ei impossibile nomen genuinũ & naturæ conveniens cuilibet illarum assignare. Verũ, si Adæ successio sit aded cæca, ut de coloribus haud quaquam possit distinguere, atque idè secretorum talium Dei Thesaurorum est ignarus: Quomodo, quæso, habet Diabolus inspectionem in ijs ita profundam, cùm sit certum, ipsum propter, illius adversus suum creatorem rebellionem longè imius, quam genus humanum fuisse præcipitatum, & per consequens obscuriori tenebrarum velo quàm homo obductum, unde & tenebrarum princeps haud injuriã dicitur? At mundani replicabunt, sat scio, Diabolum esse Spiritum sine corpore & ob istam rationem, esse magis ad secreta Dei in creaturis discernenda potentem, quare & ea citius & melius comprehendere potest, quàm homo, ut pote creatura grossa, compacta & corporea: Atque iterum homo omni mundi atate moritur, sed Diabolus ratione ævitatũ & vitæ perpetuitatis est procul dubio experientiã maximã præditus. Respondeo, quod, tamen si homo moritur & non diu manere solet in hoc mundo, & licet in suo intellectu parumper obfuscetur ratione lapsus primi ipsius parentis, & quamvis (ut ait Salomon) ejus anima à ^{527. 9.} corpore malè digesto aggravetur; Ita, ut vix possit per se, ea quæ in oculis suis sunt distinguere, tamen ipsi conceditur in Principio post Adæ lapsum à Deo veritatis revelatio, & rerum in natura abstrusarum detectio, quæ ei successione seu traditione Cabalistica etiam à primo ejus Patre Adamo, atque etiam quibusdam immediatè revelatur arcanum Dei, per Spiritum ejus sacro Sanctum, quem suis

concessit electis : Nam, mediante sapientia (ut ipse testatur Salomon) ille novit dispositionem terræ, virtutes Elementorum, Principium, medium & finem temporum, morum mutationes, divisionem temporum, cursum anni, Stellarum dispositionem, naturas animantium, conditiones ferarum, vires ventorum, differentias plantarum, virtutes radicum, imò verò (inquit) res omnes abditas seu occultas detexi, nam sapientia, quæ est omnium operatrix, me docuit. Atque iterum invenimus, ipsum in mysterijs omnium Plantarum, etiam ab humili Hyssopo ad proceram Cedrium Liban fuisse versatum : Fuit ne igitur actio aliqua in Salomone Diabolica, respicere, inquirere & praxin adhibere in secretis plantarum, animalium & lapidum, & scientiâ suâ Astrologicâ Stellâs illas in cælo animadvertere, & quæ sint radicales illarum matres in cælo & nutrices, addiscere, & tempora eorum collectionum aptiora observare, cum ab ipsa sapientia Divina creantur & in ijs & per eas essentialiter operentur, ac tandem ipsum nomine fecit suarum arcanarum operationum participem: quia Diabolus etiam sua observatione acuta particeps est factus illarum, illisque ad vias suas interveniendas utitur? Quid? Quoniam dico, ipsum habere scientiam hujus vel illius simplicis creaturæ colligendæ & eligendæ, dum sit in maximo suo vigore, idque per observationem relationis illius, quæ est inter Stellâs earum & ipsas, ided non debet etiam homo fieri illius & ejusdem cognitionis, nimirum naturalium eorum particeps, aut sciens & intelligens reddi in arte collectionis seu electionis eorum sine ope aut revelatione Diaboli: Cum verbis apertis à scripturis doceamur, Deum ipsas creaturas omnes pro usu humano condidisse, debentne æstimari Diabolica in illis hominibus, qui ijs utuntur: atque ided hominibus interdici, quia Diabolus eas suis malignis inventionibus usurpat? Ac si quis diceret, Deum quicquam creasse pro usu Diaboli, & non ad generi humano in sua necessitate pro suo libero arbitrio interveniendum, cum alibi dicitur, homini datam esse potestatem, ut cuilibet creaturæ prædominaretur. Quod si simplex aliquot animal, vegetabile aut minerale, damnum quandoque & in nonnullis casibus homini inferant, & veneni partes agant, tamen alio respectu salutaria esse probantur. Non reperitur aded pravus & malignus ventus, qui alicui non flet bonum. Colocynthis, Scammonium, Euphorbium, Cucumer asinus, Tithymallus, brauca ursina, Flammula & similia in regno vegetabili, quandoque venenosa in effectu esse approbantur, & tamen à sagaci medico salubriter corpori humano adhibentur: Etiam in regno Minerali Arsenicum, Auri pigmentum, Antimonium, Rosalgar, argētum vivum & similia in sphaera minerali,

nonnunquam & sine præparatione aut correctione applicata interficiunt, & tamen felici Magi naturalis manu adhibita, sanitatem deperditam restitunt: Denique in regno animali Bufo, vipera, Scorpio, Aranea, Cantharides, & similia venenosa admodum esse cognoscuntur, & nihilominus mo, refalutari, præparatione debita facta, applicari sive adhiberi possunt, & loco eorum venenationis, à veneno præservare dignoscuntur, ut pote quæ frequenter pro alexipharmacis habentur. Præterea ut nihil in mundo existit, quod magis efficaciter per viam sympathiæ & secundum naturam operatur, quàm una salutaris & sana natura cum alia: Ita quidem nihil est, quod magis antipatheticè, hoc est, naturæ contrario ac destructivè agit, quàm corruptio unius spiritus intoxicati atque venenati cum Spiritu sano ejusdem speciei. Atque hujusce rei ratio est, quoniam communicatione radiorum avida, appetit & desiderat auxilium quasi, & suppetias in tali sua calamitate tabescente, à Spiritibus suæ naturæ sanis, recipere, quibus Spirituum suorum infectorum radios assistentiæ gratia applicat, quemadmodum tempore contagionis, Spiritus instar vaporis ascendens vel emanans à persona infecta, radios suos contaminatos ad Spiritum à suo simili sano emanante amplectendum emittit, atque ita continuatione unius ad alteram, igneum illud unius venenum, coinquinat & intoxicat salutarem alterius naturam, idque solymodò cum specifico sibi simili: Nam pestis, quæ communiter hominibus est familiaris, non adhæret aut se jungit Spiritibus bestiarum, videlicet ovibus, vaccis & similibus, ut etiam è regione, lues sive contagio inter oves, non solent Spiritum humanum inficere, sed similis natura specifica semper invenitur aptior ad radios suos sibi simili applicandos. Propter istam igitur rationem evidens est, quòd, ut ex homine sano Mummia Spirituâs sana extrahi potest, quæ est admodum generi humano salutaris, aded ut pro universalibus ipsius respectibus, Panaccæ seu Medicameti Catholici loco ad sanitatem tuendam haberi queat: Ita etiam ex Mummia hominis Spirituâli extrahi potest quædam stupenda corruptio, quæ est spiritui sano admodum venenosa, perniciofa ac maligna. Ob istam ergo causam quidam civitatis Tunetis Iudæus (ut mercator fide dignus, qui noviter de Fessa Barbariæ in civitatem Ligournam Italiæ appulit, mihi fidenter retulit) post quàm per multos dies juxta portum ambulasset & nautam capillis ruffis indutum in navi Anglicana oculis fixis esset intuitus, & se ipsum fingens, se amore ipsius fuisse vehementer captum, ita egit cum misero illo, ut ipse tandem pro 300. libris se ipsum Iudæo vendiderit, existimando, se aliqua optata postea occasione data, clanculum à suo Domino evasurum: Paulò

post exornata nave & nautæ reliqui, antequam discederent, suo socio captivo valedicere cupientes, ad Iudæi domum properant, qui, postquam ipsi, ut suum focium ante eorum discessum viderent valedicendi causa petijissent, in locum quadratum, solem æstuantem directè aspicientem, eos ducebat, ubi illum ruffum dorso ipsius fracto, & ligno inter dentes adaptato cū faucibus & gutture tumefactis, quippe (ut tum postea ijs erat relatum) in ejus os intrusæ viperæ morfu vulnerantes, adversus solem suspensum pelveque argentea ori ad liquorem ab eo destillantem recipiendum subterposita, non sine magno stupore intuebantur, ex quo postmodum liquore Iudæus illæ in humanum venenum ad eò lethale conflagavit, ut solo ipsius contactu homines interficeret: Dixitque Iudæum illud pretio ineffabili quibusdam mercatoribus vendidisse. Veneni huic similis confectio mihi relata est à quodam Pharmacopœo Papali Avenionensi, atque etiam illam ab eo tempore aliorum etiam Romæ degentium testimonijs habui confirmatam. Cardinalis (ait) quidam ex sua meretrice capillis Ruffis ornata & jam ab eo facta gravis, eam, post partum infantis, in terram usque ad mammæ sepelivit & vipersas duas (vel ut Germanus retulit) duos bufones famelicos uberibus applicuit, quorum morfu venenoso sanguis graviter erat infectus. Quo factò, ipsa more antedicto adversus solem suspensa, liquorem reddidit admodum lethalem, ac præterea lac, tum postea in bufonum ventribus repertum, tam contagiosum erat, ut nihil supra. Ratio autem, cur venenum perniciosius ex homine ruffo extrahatur, est, quoniam à nativitate sua influentibus Solaribus tales homines sunt subiecti & per consequens corruptioni ac putrefactioni magis obnoxij: Vnde fit, ut Mummia eorum Spiritualis cùm sit veneno animali contaminata, post ejus fermentationem & putrefactionem valde reddatur subtilis, penetrabilis & malitiosa. Et quamvis insit Mummie infectæ desiderium Sympatheticum, ut cum suo Simili conjungatur; Tamen, quia inficitur & intoxicatur Spiritu bestie venenosæ Antipathetico, qui jam ei prædominatur, non potest suum simile more Sympathetico amplecti, sed etiam Antipathetico suo additamento, Spiritum sanum sibi similem contaminat, atque ita adventitium & heterogeneum illud venenum hos ambos spiritus in suam naturam destructivam convertit. Fuit quidam Eremita prope Aquilexiam Provinciæ degens (cujus fama erat tunc temporis, cùm ibi vixi recens & in cujuslibet ore) qui simili philtro venenoso totam illam civitatem peste desperatissima infecit; ita, ut Magna populi illius civitatis portio, exinde vita esset deprivata; In cujus contagionis vigore si Eremita esset ad quempiam vocatus, in ejus solius potestate

erat eos sanare, atque ob istam causam Eremitæ Sancti nomen sibi acquisivit. Nam ut ipse rudites sive Marculos portarum domiarum civitatis, quodam veneno tetigit; Ad eò, ut quicumque pulsaverint portas interficerentur; Ita quidem ipse Antidotum secum portavit, quo contaminatos in pristinum sanitatis statum redigere solebat. Hic vir Diabolicus erat tandem detectus, & pœnas pro meritis suis luebat gravissimas: Nam post tormenta variâ tandem igne in cineres est redactus. Pari etiam astutiâ seu veneficio pestis non diu ab hinc erat in civitatem Turingæ Pedimontanæ, à quibusdam personis pestiferis & quasi Diabolicis incarnatis introducta, qui etiam sceleris sui pœnas luerunt, quippe quorum carnes, redetecta, forcipibus igne candescentibus erant avulsæ, atque dilaceratæ. Sic etiam pestis per quandam pulveris venenosi asperersionem erat in civitate Mediolanensi accensa. Quibus liquet, istiusmodi inventionibus pravis & impijs Spiritus internos hominum fuisse corruptos, aëremque externum veneno manere quodammodo inquinatum. Neque debet hoc naturalistæ vero, seu Philosopho digno, apparere alienum, cùm sit experientiâ probatum aërem salubrem, flatu Austri venenoso in dispositionem corruptam & contagiosam reduci, & quòd aër, qui erat purus & impollutus, jam anhelitu personæ peste laborantis, aut pestiferi Carbunculi seu Anthracis halitu coinquinetur & venenosus reddatur: Ac ille aër ita corruptus, vicinum suum aërem sanum simul atque corrumpet. Observemus, obsecro, quomodò Spiritus infectus, personæ peste, aut variolis, aut morbilis, aut Phthisi, aut Ophthalmia aut lippitudine inquinatæ, spiritum hominis sani ad satis Magnam distantiam inficere: & quâ ratione spiritus leprosi, Epileptici, morbi Gallici per contactum immediatum hoc idem præstare soleat. Invenimus etiam illud, quod erat salubriter in homine creatum, jam devenisse & redditum esse mala ordinatione contaminatum & venenosum. Quid igitur dicam? Anne hinc inde concludendum, quòd ideò naturam nostram relinquamus seu deseramus, quoniam quandoque malo contaminatur & lethalis nobis nonnunquam redditur? Vel an igitur judicaremus, naturam humanam abominabilem esse & ab ipso lumine abhorrendam, quoniam venefici & incantatores solent (eos docente Diabolo) usum carnis, Capillorum, unguium excrementorum & sanguinis, atque etiam Mummie ipsius, tam corporalis, quàm Spiritualis, ad incantamenta, philtro atque veneficia sua perpetranda, faceret? Quòd hoc ita se habeat, invenimus non modò Historia testimonij, sed etiam quotidiana veneficarum praxi confirmatum. Nam Apulejus narrat, quomodo amica ejus Fotis, esset à sua hereta (quæ erat in cantatrix & Philtorum atque

atque veneficij perita) ad officinam Barbitorforis ad capillos hominum exinde claviculum surripiendos missa, ut eos in suis negotijs Magicis impenderet: Etiam ibi loci ostendit, rem fuisse in illis diebus frequentem ratione multitudinis incantatricum, quæ in Thessalia abundabant, habere vigiles cum luminibus seu candelis sufficientibus ad custodienda cadavera mortuorum post mortem hominum, ne venefica, quarum mos erat, claviculum, idque nocturno tempore sub forma aut mustelæ aut animalium similium, portiunculam aliquam cadaveris illius surripere, eamque ad conamina sua Cacomagica usurpare. Præterea res est Necromanticis communis, sepulchra mortuorum visitare aut cadaveris portiunculæ auferendæ causa, aut ut partem aliquam panni linei, in quo involuntur cadavera surriperent; aut ratione cistæ seu pheretri, in quo conduntur, cui mummia Spiritualis in hæret, ad negotia sive opera sua improba perficienda. Erat in confessione cujusdam veneficæ, quæ filiam cujusdam Comitris Britannicæ, nimirum Rutlandiæ veneficio interfecit, se nullam potuisse super ipsam habere vim sive potentiam, quousque auxilio cujusdam suæ filia, illo tempore in domo Comitris manentis, chirothecam virginis illius recuperasset, ac tum postea, se, mediante ea Dominum super corpus ipsius habuisse agnovit. Atque causa erat ratione relationis illius, quam Spiritualis Mummia virginis, quæ sudoris vehiculo substantiam chirothecæ imbibebat, quam illa in corpore ejus vivo habebat, haud aliter ac Spiritus in telo vulnerante respectum habet ad Spiritum vulnerati, ut quemadmodum illa se habet aut in calida aut in frigida intemperie, ita quidem se habet cum Spiritu vulnerati. Vbi etiam apparet, quod, quando aut telum aut ferrum coopertum forre, aut accidente aliquo detegatur, vulnus deveniet magis dolorosum & frigore intemperatum: & quando experiendi gratia aliquid unguenti à telo abradatur, seu auferatur, illa vulneris portio, quæ parti abrasæ correspondet, dolore & perturbatione afficitur. Eodem planè modo veneficæ pravum & perniciosum suum venenum Mummia, chirothecæ, calceo, subiculæ, siccolineo & similibus applicare solent, quibus è longè seu ad Magnum distans, malitiam suam efficiunt. Legimus etiam in libris de Cacomagia tractantibus, in quanta apud Cacomagos & incantatores æstimatione habeantur membra infantum, & præcipuè eorum cutis seu corium, ex quo post varias Diabolicas atque Necromanticas eorum consecutiones pergamina sua virginea crearentur; In quibus nomina Dei atque Angelorum, quos invocant, atque etiam Characteres Planetarum seu Stellarum, ad quas Angeli illi pertinent, solent inscribere. Debet ne igitur ob istam causam effe-

ctus naturæ humanæ Magneticus, aut Spiritualis ipsius Mummia cum similibus in homine, pro Diabolicis & damnabilibus haberi, quoniam eorum mysterium in sensu malo veneficis à Diabolo revelatur, & secreta eorum proprietates in usum impium & minimè Christianum convertitur? Anne idèd à nobis recusandus atque repudiandus est aër, quoniam potest vijs & modis perniciosis corrumpi atque in venenum lethale converti? Aut estne ignis à societate humana idèd excludendus & pro damnabili adhibendus, quia ipse malè applicatus destruere & consumere notatur? Cùm è regione; si rectè applicetur nutrimentum & solatium astantibus affert. Si contaminatione aut mutatione unius Mummia in dispositionem contagiosam seu venenosam, alia sana inficiatur, uti unum peste infectum alium ad distans afficere cernimus, atque unam domum igne accensam aliam accendere, tametsi non sint contiguæ; Debetne, inquam, ob hanc causam aut aëris aut ignis usus in exilium ab humana societate relegari? Aut idèd abhorrendus est ignis Dei à cælo descendens, quoniam Satan usum de ipso in sensu destructivo, nimirum ad possessiones Iobi consumendas fecit? Anne dicendum est, proprietatem Mummia Spiritualis occultam, atque admirabilem Spiritus humani efficaciam in salubribus & pijs usibus esse idèd repudiandum, quoniam ipsa corrumpendo in dispositionem venenosam converti queat? Vel estne bonus gladius & ad tutelam corporis ordinatus idèd reijciendus aut rumpendus, quoniam impius ipso virum bonum interfecit? Res bona malè applicata damnum afferre potest: Influentia & Lux Solis cælestis, in quo situm est vitæ spiraculum, si malè à subjecto terrestri recipiatur, pravo ut plurimum effectus producere animadvertitur: Imò verò ipse Diabolus observat statuta anni & solaris cursus tempora, & tamen neque Sol, neque ullæ virtutes sive actus ipsius debent pro Diabolicis haberi. Simili plane modo, si descendamus à sphaera animali ad illam vegetabilem & minerali, percipiemus, Magam sive in cantatricem illam famigerabilem Medeam, usum in suis incantamentis specialem fecisse (uti etiam hoc idem traditur de alijs veneficis & necromanticis) de herbis, lapidibus & mineralibus, sine quorum naturalium ope, nec ipsa, nec ejus Dæmon, qui secretas eorum virtutes & effectus illi revelavit, quicquam in sua arte ad desideria sua iniqua perpetranda præstare potuerunt. Atque ob istam rationem (uti ab Ovidio colligimus) alta montis Atæ cacumina peragravit ipsa, ut herbas suo proposito inservientes ibidem colligeret. Sunt magorum quàm plurimi, qui, occulta proprietate & virtute lapidum, ijs à Diabolo revalorum, Cacomagicos suos producunt effectus, tametsi ipsi Stellarum influentias, quæ

lapidibus illis dant vires, atque tempora earum collectionis atque præparationis ad tales effectus producendos prorsus ignorant. Exempli gratia fuit venefica quædam seu saga in Scotia, quæ in sua examinatione falsa est, se proprietate quadam lapidis occulta, qui ab ea tunc temporis ablatu erat, potuisse quæstionem quamlibet resolvere: Dixit enim, quod, si res petita esset vera, lapis statim sudorem emitteret; At si esset falsa, tunc sudorem nullum apparere: Etiam dixit, lapidem istum, res multas sibi per ejus de colore in colore mutatione revelasse. Denique, quando astantes aliquot de hac re experimentum exoptarent, respondet, se velle id libenter facere, modò si lapidem illum suum sibi concederent: Sed ipsi timentes, ne auxilio illius è manibus eorum evaderet, hanc ei petitionem prorsus negarunt: Hoc factum fuit à Qucens Fery in Scotia. Alij à Diabolo instruuntur, ut metallum aliquod eligant, illudque sub constellatione quadam apta præparent & in eo Characteres Stellæ, cui subest, inculpant, nomenque Angeli seu Intelligentiæ, quæ est Domina illius Stellæ describant, hocque eo precipuè tempore tentant, dum Stella illa in cælo sit fortior & potentior & ab impedimentis aliorum planetarum magis libera; & tunc inveniunt, ejusmodi laminas metallicas esse in operatione Magica admodum efficaces. Quid? Quoniam Diabolus novit virtutes & proprietates harum rerum naturalium & potens est ministros suos in malo earum usu instruere, Anne idè sequitur, Adamum, Salomonem & Sapientes ab Oriente venientes, ac quàm plurimos alios bonos & pios homines talibus simplicium naturalium virtutibus, temporibus electionis & collectionis, & modis applicationum ipsorum in re Bona & licita; Imò verò & si justa se offerat occasio in sensu contrario, idque sine limitum naturæ aut Magiæ licitæ transgressione, fuisse ignaros, cum verum istius operationis subjectum sit sapientiæ Spiritus, qui est basis sive fundamentum naturalis Philosophiæ, quid facimus nos de modo, quo Moyses est usus in dispergendo illos cineres, qui ulcera Ægyptiaca non sine habitantium stupore produxerunt. Sed alij replicabunt & dicent, hoc fuisse more supernaturali effectum: At insipient velim in occulta naturarum animalium, vegetabilium & mineralium secreta & mysteria adè mirabilia, ac sunt ista in ipsis naturaliter comprehensa, omni commercij Diabolici suspitione seposita, invenient. Anne habendus est Pater ille reverendus Albertus Magnus pro Cacomago, quia abstrusas, occultas ac mysticas animalium, vegetabilium atque lapidum virtutes detexit? (Hoc idem etiam Hermes, Plato, atque alij profundissimi Philosophi fecerunt) aut debent isti inter arteclæ Diaboli numerari, quoniam nove-

runt tempora seu horas collectionis & modum præparationis earum? Minimè Herclé: Nam arcana ista à Philosophorum seu sapientum profundorum traditione acceperunt, qualis erat Adam, Salomon, Hermes atque alij istiusmodi veri Magi, qui talia mysteria traditione Cabalistica de seculo in seculum reliquerunt mundo. Nonne erat miranda in annulo Gygis proprietas, quæ ipsum quandoque invisibilem reddidit? Et tamen homines istius mundi ignorantia occæcati volunt, hujusmodi in creaturis effectus à Diabolo, & non mirifica verbi Divini operatione procedere. Vnde videntur Omnipotentem Dei Spiritum suo honore privare, utcunque Salomon verbis apertis fateatur, se omnia secreta, electionis tempora & mysticas Stellarum naturas & occultas virtutes ac proprietates animalium, plantarum, radicum & rerum omnium aliarum, tam occultarum, quàm manifestarum à Solo Spiritu sapientiæ accepisse, unde sermonem illum verbis istis concludit. Omnium enim, opifex (ait) me docuit sapientia. Quibus verbis inferre videtur; Primum, quòd Spiritus Sapientiæ detegat atque aperiat homini, abstrusâ Philosophiæ veræ Mysteria, quæ consistit in cognitione & revelatione naturalium virtutum, tam in superioribus, quàm in inferioribus. Secundò, quòd sit hic idem spiritus, qui tales animalibus, vegetabilibus & mineralibus infernè, indidit virtutes & mediâibus illis per omnia operatur. Quod, cū ita sit, quid obsecro, in creando virtutes essentielles potest Diabolus ad Stratagemata seu facinora sua perpetranda, quàm ipse homo? Cùm homo sit creatura rationalis æquè ac Diabolus? Aut cur illi attribuermus nos illa, quæ in rei veritate, spectant ad spiritum omnia createntem & operantem in creatura interna? Si hominis sit iniquitatem alicujus actionis Diabolo arrogare, qui hominem ad malum instigat, eumque ostendit modum, ad malas & iniquas suas voluntates exequendas, hoc quidem rite ad ipsum Diabolum spectat, quippe qui creatus est ad destruendum (ut ait Propheta Esaias) atque ad hujusmodi suum officium complendum, ei in usum veniunt creaturæ à Deo creatæ. Nam usum ignis Dei celestis adhibuit ad destruendas Bestias Iobi, ad eruendam domum, destruendos ejus filios, & ad corumpendum aërem, ut peste ea, Israëlitas ob peccatum Davidis interficeret. Nec quidem erat unquam observatum, quicquam per se adversus hominem, præterquam, quòd Spiritum humanum tentando atque seducendo & phantasiâ hominis portentis prestigiosis deludendo, patrare potuerit. Verùm observatur semper, aut mediante malo creaturarum usu, mortalium corpora destruere, aut ea reddere insalubria & morbida. Nam modis & vijs talibus Antipathizantibus naturalibus, hoc est, creaturis, quæ sunt natura & con-

Sap. 7.

ditione rei, malo efficiendæ contrariæ, operatur, tametsi Deus creaturas tales Antipathizantes pro usu hominis salubriori & magis directo creaverit. Concludo igitur, necesse esse, ut Cacomagi ac venefici nihil mali alicui imponere possint, nisi operentur per substantiam creaturæ realem & manifestam, cujusmodi sunt pulveres, unguenta, herbæ & similia. Exempli gratia Claudea, Fellea, Ioan, Banno & Nichola Piscatrix cum tota sua societate confessæ sunt in Locharingia 9. May 1581. à Diabolo sibi traditos fuisse pulveres detriplici conditione, qui colore etiam erant distincti: Nam (inquiunt) ille pulvis niger interficit aspergendo eum super cibos, aut fricando corpus cum eo, aut aspergendo illum super vestimenta: At ille rubicundi coloris, morbes & infirmitates parit: Pulvis verò albus solet morbos illos curare, quos peperit ille rubens: Atque Odella Boncuriona examinata 18. Ianuarij 1586. Dixit, morem esse veneficis sui ordinis & conditionis, pulverem quandam in via dispergere, per quam ipsi progredierentur, quos odio persequerentur. Et Francisca Perine facta est die 4. Novembris 1588. Herbam quandam traditam esse sibi à Diabolo, ut in via poneretur, per quam Riberianus iret, (quia pyra ejus furto sustulerat) cujus virulentia is statim ægrotavit: Franciscus Follers, Margarita Warny & Iacobit Equine confessæ sunt 15. Ianuarij 1584. se habuisse unguenta, quibus illiverint Virgas & flagella; Aded, ut, si cum illis solam vestem alicujus tangeret, necesse fuit, ut ipse paulò post moreretur. Etiam dixerunt, quòd si manus suas hoc unguento Magico perunxissent, si vestimenta cujuspiam tangerent, intra paucos post dies morerentur. Atque ex his exemplis videre potestis, quomodò Diabolus realiter malum operari nesciet, nisi Solis venenis à creaturis desumptis: Nihil enim veritatis ab eo solo provenire potest, sed meræ delusiones atque apparitiones præstigiôsæ, nimirum eæ, quæ videntur & tamen in effectu rei veritate nihil magis sunt, quàm imago depicta respectu veræ substantiæ. Atque ideo, ne jactitent velim ministri, Diaboli, istiusmodi in natura admiranda provenire ex mera Diaboli inventione sive actu ejus solo: Nam veri Alchymistæ testantur ex propria sua experientia & praxi, materiam suam, quando manet in putrefactione & nigerrimum acquirat colorem, esse Tyreo serpente venenosior, & per consequens subitò interficere, quare admonent operadores, ut à fumis ipsius præcaveant: At verò quando apparet in decoquendo inter rubedinem & albedinem, patientem inter mortem & sanitatem, atque ideo in statum morbidum reducit; Verum in actu suæ albedinis, quæ significat perfectionem in maturitate, infirmitates curat & malitiæ illi prævenit quam pulvis niger induxit; Ita ut

videreliceat, Diabolus non posse plus ex naturæ mysterijs elicere, quàm generi humano datum est cognoscere. Iterum, àd pulveris istiusmodi exitialis per plateas Mediolanenses quod spectat, traditum est, illud factum esse anno 1629. Pro unguento vero lethali, quod solo contactu interficere solet, hoc composuerunt Iudæas atque Cardinales antea allegati, ut creaturas Dei æquæ ac Diabolos violarent. Ac iterum hoc ab Eremita more impio erat effectum, qui marculos portarum cum ijs (ut dictum est) in fecit, atque ipse etiam suum secum habuit Alexipharmacum, æquæ ac Diabolus & Cacomagici ejus discipuli. Ex istis ergo videre potestis, hominem mente seu animo impio præditum, & ad creaturis Dei bonis nocendum inclinatum esse, tam primum, ac Diabolus ad herbas, animalia & mineralia à vero illo sensu ob quem à Deo sunt creata, videlicet ad beneficium humanum vertenda: Quare & meritò inter Diabolos numerari potest, atque nomine Diaboli incarnati insigniri, eò quòd ipse carne ac ossibus indutus, sine ope Diaboli multas inveniatur destruendi & veneno interficiendi vias: Haud aliter, quàm Diabolus, spiritualis, hoc est carne & ossibus destitutus.

Concludo igitur, magnam esse in mundanis incredulis absurditatem & demenciam, abstrusa & arcana Dei in creaturis magnalia, tanta temeritate & audaciâ & pro inventionibus atque actionibus Diaboli habere atque mundo publicare, etiam si eorum effectus, quo ad nos sint perniciosi, & multò magis, cum sint boni & saluferi, ac est ille unguenti armarij, cum non modo ipsi Deo, sed etiam hominibus intellectu vero fruentibus, quod sit creatura animalis, vegetabilis, aut mineralis, quæ producat effectus insalubres & lugubres per abusum, atque illos bonos in debita & appropriata eorum facultate, quæ ordinata erat originaliter à Deo pro beneficio & salute generis humani. Nam Deus creavit omnes creaturas bonas, & per consequens ad bonos usus: Sed est malitia Diaboli, quæ eas divertit de proposito à Creatore ordinato, juxta illud Salomonis. Creavit Deus, ut essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnum in terra, creavitque hominem inexterminabilem & ad imaginem similitudinis suæ fecit eum, invidia autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum &c. Nam sciendum est, ante lapsum Adæ omnia fuisse directè & justè sumpta, atque ideo minimè à vero tramite fuisse detorta: Sed, postquam de arbore boni & mali gustasset ipse, oculi ejus corporei fuerunt aperti, & creaturæ tam pro malo, quàm pro bono distinguebantur & in utrumque usum fuerunt conversæ: Nam ab illa hora mysterium tam iniquitatis, quàm justitiæ in

Scp. 7.
Scp. 2. 24.

mundo regnare occipit, & malum primo in mundum post lapsum ingressu, seu limine, incepit se bonitati, ac virtuti apponere, atque in illa praxi seu conflictu primordiali, iniustitia & vitium adversus iustitiam ac virtutem pravelebant. Hic ergo videre possumus, in principio omnium, Diabolum seu serpentem, fundamentum totius mali, mediante re naturali, nimirum pmo posuisse; Ac deinde susteligneo, quo Cain iniustus, occidit suum fratrem iustum Abelam; Cùm è regione & in sensu contrario, hoc lignum, in forma crucis (arguentis operationem illam, quæ in hoc mundo facta est inter bonum & malum) erat instrumentum mortis ipsius, sine qua nulla erat saluationis aut redemptionis certitudo.

Ex his ergo animadvertimus, omnes operationes occultas, procedere à virtute in rebus naturalibus seu creaturis occulta, quæ à Spiritu Divino erat à Deo tam generi humano detecta, quàm ab acuta Satanæ observatione concepta. Bonis, inquam, hominibus à bono Dei Spiritu erat detecta ad beneficiendum & malo resistendū. Nam, nisi prava creaturæ dispositio cognoscatur, alexipharmacum seu Antidotus ad eisdem curationem vix haberi potest: At malis etiam quandoque à Diabolo ad malefaciendum & iniquitatem exequendam revelantur. Enumerabo autem nonnullas virtutes abstrusas in tribus creaturarum compositarum regnis, nimirum animali, vegetabili & minerali. In primis ergo in regno animali, bubo dicitur est ab Alberto Magno plures in se continere virtutes: Nam, inquit, si cor ejus ac pes dexter ponantur super hominem dormientem, ipse protinus in somno aperiet, quicquid ab ipso factum est, aut quodcunque ab eo petieritis; Dicitque hoc pro vero à quibusdam suis patribus fuisse repertum: Atque iterum, si ipsi sub axilla disponantur, nullus canis adversus eum latrare ausus erit. Etiam sanguis capri traditur vitrum reddere non modò malleabile, sed etiam instar pastæ, molle, modo si vitrum in eo cum acete coquatur; Ita, ut si contra parietem projiciatur, non frangetur. Et, si quis faciat unguentum de eadem compositione & faciem cum illo illinat, res ei terribiles apparebunt: Et si illius compositionis portio igni imponatur, & sit aliquis præsens, qui laborat Epilepsia, & magnes eum tangat, subitò in paroxysmum Epilepticum cadet, quasi mortuus: At si aqua frigida ei ad bibendum adhibeatur, statim resurget: Hæc ille. Præterea ait, quòd, si candela sanguine Cameli inungatur, omnes homines loci, capitibus Camelorum imbui videbuntur. Atque ita procedit ipse in Historia illa sua cum admirabilium illorum descriptionibus, quæ ab occultis Bestiarum, vegeta-

bilium & lapidum proprietatibus efficiuntur. Si M. Festerus cum suis socijs replicabit & dicet, hæc omnia esse puta mendacia. Respondeo ego, fuisse Philosophum doctissimum, atque Theologum famâ celebratum, illorum auctorem, qui ista fide sua tradidit: & haud dubio (si ad hæc inter vivos fuisset superstes) affirmaret, ipsos oportere prius addiscere atque intelligere veras electionis horas, in quibus simplicia illa colligi debent, atque etiam scire stellas, quæ in ea Dominium habent, cum temporibus majoris earum fortitudinis & exaltationis in cælis. Ad me autem quod attinet, fateor me secreta in homine & brutis haud ignorare admirabilia, quorum omnium Peripatetici nullam planè rationem sufficientem reddere possunt: Exempli gratia, quòd lucij piscis intestina desiccata, urinam potenter provocent, quòd Epilepsia possit suctione seu attractione sanguinis, à naso Talpæ exciso, curari, & quòd post deglutitionem illius sanguinis patiens præter modum ægrotabit, quemadmodum experientiâ nonnullorum & inter reliquos, cuiusdam nobilissimæ fœminæ comitatus Cantix docemur. Etiam quòd Talpa combusta & in pulverem redacta habeat occultam quandam virtutem passionem Colicant expellendi: Quòd cor & hepar ranæ sit medicamentum Epilepsix curationi appropriatum: Quòd exuvix serpentum, partum muliebrem expellunt: Quòd menstrua in muliere epota lepram inducant: Quòd buso combustus sanguinem præter modum fluentem sistat: Atque etiam aranea viva, si modò naribus adhibeatur. Hæc omnia ego cum multis alys suum expertus.

Pro alijs occultis lapidum, metallorum, herbarum atque animalium virtutibus veri Salomonis discipuli & imitatores, Hermes, Plato, Thebith, Albertus Magnus, Dioscorides & alij, eas nos decant abundantè. Qui omnes procul dubio non ita stulti ac veritate inanes atque frivoli viderentur, ut mendacia tam ingentia, aut tantas impossibilitates mundo publicarent, nec falso asseverarent, res istas in eorum cognitione fuisse ad exitum perductas: Atque ita hac ratione, illam inter mundanos reputationes, quam sibi sapientiâ suâ insigni comparaverunt, more tam stolido amittere. Verùm jam ad pleni negotij hujus nostri praxin, nimirum ad illum Sympatheticum & Antipatheticum respectum, qui est inter varias Mummiarum corporis humani species & ocularem demonstrationem à Magnetis proprietate productam, me conferam; Atque in animo meo erit, plura in hoc ultimo libro vobis demonstrando probare, quam aliquis alius ad hunc usque diem effecit unquam.

LIBER TERTIVS.

In quo probationes practicæ & conclusiones experimentales, àd confirmandam Sympatheticam microcosmi attractionem sive coitionem, atque Antipatheticam seu odibilem expulsionem per proprietates lapidis Magnetis Macrocosmi, ci pertractantur.

Authoris ad præsentem istum librum Proœmium, in quo ea, quæ antea sunt dicta remetiuntur paucis.

VObis in discursu hoc meo præcedente recitavi, atque demonstratione sufficienti probavi, Spiritualem, Christum, sive verbum Divinum seu sapientiam æternam esse veram Philosophiæ essentialis Basis seu fundamentum; Ut pote, qui est securus & nunquam deficiens lapis Angularis, in quo & super quem tota creatura consistit atque ædificatur, quatenus in eo existit vita, & illa vita est Lux illa essentialis, quæ vivificat omnia, & per consequens operatur omnia in omnibus, uti scriptura verbis expressis testatur. Nam, si Spiritus Domini vitam & inspirationem & omnia vitæ creaturæ impertit: Atque iterum, si ille Spiritus orbem terrarum impleat, atque rei cuilibet hujus mundi insit, ut scribit Salomon; Tunc necesse est, ut agnoscamus, quod Spiritus cujuslibet rei specificæ centralis sit illa Divinitas, in qua radix essentialis omnis Magneticæ attractionis & Antipatheticæ expulsionis consistit: Nam, cum ipse sit Catholicus ille amor, qui cuilibet particulari existentia se impertit, eique actionem & motionem assignat, quo naturam sibi similem ad se, nutritionis, assistentiæ atque consolationis gratiâ alliciat, ita quidem organum, in quo operatur satis forte & validum reddit, ad emanationes tales expellendas & propulsandas, quæ ei vel ordine, vel qualitate, vel essentia dissentiant, aut se specificæ lux existentia & conservationi opponunt, aut damnum aliquod inferre conantur. Obistam igitur rationem, Spiritus iste, creaturam affectione duplici, nimirum desiderio concupiscibili & odio irascibili induebat, quorum hoc, cogaudet, & Sympathizare solet cum suo simili, atque ideo illud ad se ad suam assistentiam & consolationem allicit & attrahit, illud, per aspectum odiosum seu Antipatheticum, evitat atque expellit, quod ei sit natura oppositum aut nocuum. Atque iste est actus Sapientiæ illius omnia creantis & sustinentis, quæ creavit quamlibet creaturam successiva quadam præservatione, quam à suo simili, ut existat in hoc mundo, attrahit, & consequenter ei etiam facultatem irascibilem concessit, ut se à rebus ei in natura contrarijs muniret & defenderet: Quibus videre possumus, quomodò Spiritus iste vivificans omnia manu minimè parcâ moderetur; Aded, ut, tametsi omnia per oppositionem, nimirum lucem & tenebras creaverit, atque ided in respectu humano bonum & malum, tamen ordinavit ac disposuit, ut quodlibet individuum indueretur facultate irascibili, atque odio Antipathetico ad evitandum & effugiendum malum, hoc est, sibi vel ordine, vel natura, vel ambobus adversum, quousque tempus illud compleatur, in quo, post ejus exaltationem, omnem contrarietatem & discordiam, per unionis firmæ stabilitationem, ex mundis utrisque evacaverit: Quod etiam D. Paulus videtur sic confirmare: Cùm evacuerit omnem Principatum & potestatem & virtutem, oportet eum regnare; donec ponat omnes inimicos sub pedibus suis: Novissima autem inimica destruetur mors, omnia enim subjecit pedibus ejus; Cùm autem ei subiecta fuerint omnia, tunc & ipse Filius subiectus erit illi, qui subjecit

Iohan. 12.

Apocal.

illi omnia, ut sit Deus, omnia in omnibus &c. Ista Catholica virtus Magnetica agnoscitur à Spiritu, in Christo, ex istis verbis: Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum &c. Ac si dixisset: Ego, attractivâ & Magneticâ meâ virtute & unione reducam omnia in unionem atque identitatem meam, hoc est, in meam propriam naturam ea inferam. Ecce (inquit Textus alibi) omnia nova facio &c. Quibus liquet, quòd, ut initio omnia ab uno sunt orta, utpote in eo implicite comprehensa, & tum postea in explicita eorum existentia, sub duobus Principijs contrarijs continentur: Ita quidem in fine omnia sub Principijs discordantibus comprehensa, in unum & idem radicale Principium reducentur. Sed adhuc Principijs contrarijs subijcimur: Nam totus mundus cum membris ejusdem ex lite & concordia ex inimicitia & amicitia, ex tenebris & luce, ex bono & malo componuntur, atque idè sub unius istius sapientiæ Divinæ protectione existunt, quæ gubernat omnia, & conatur victoriam super confusionem atque discordiam habere. Ut tandem pax atque unio sive consensus universalis fieri queat in isto mundo, & consequenter, ut res omnes revertantur in ipsam, in ipsa vivant, & cum ea uniantur, quæ est unica & sola Charitas; Ipsa creatura habet potestatem efficere consensum Symphonicum cum suo simili, atque è regione, ut irascibili seu Antipathetica quadam proprietate suum contrarium aut evitet, aut summo conamine repellat.

Iam verò cum Spiritus iste insit omnibus, atque idè in re qualibet specifica, sequitur consequenter, quòd attrahat illud Sympatheticè, quod est conservativum suæ naturæ & conditioni in qualibet re specifica ex animali, vegetabili, & minerali regno: & expellit Antipatheticè, ab ea, quod est nocivum, odibile, & detestabile, seu dispositioni suæ est contrarium: Atque huc usque, quod ad abbreviationem præcedentis meæ Sympatheticæ ac Antipatheticæ Theoriæ spectat. Iam verò me in utriusque earum praxin parumper immergam, ut hac ratione facilis ad credendum inducaris, quod talia, quæ Theoricè à nobis sunt antea proposita, sint efficacia, praxin realem lemitem (contra vanam, insipientium nonnullorum hujus mundi opinionem) idque naturaliter, hoc est, sine ulla Cacomagica aut Diabolica operatione producendam. Procedam, igitur ad propositum meum, atque ut Magis Methodicè incedam librum hunc in duo membra diversa distinguam, quorum prius Sympatheticos pertractabit effectus: Posterius eventus illos Antipatheticos, qui Magneticè in regno animali vegetabili & minerali proferuntur, breviter explicabit.

LIBRI TERTII Membrum. I.

In quo effectus in Sympathia mirabiles, qui Magnetica,
attractione similis ad simile perficiuntur,
lucidè pertractantur.

CAPVT. I.

In hoc exprimitur, quomodo per quandam comparationem Magnetis mineralis & virtutum ejusdem attractivarum, cum illis animalium & vegetabilium in lucem demonstrabilem proferre queamus, admirabiles illos effectus, qui in ipsis ambobus delitescunt.

CVM sit res observatione inter sapientes digna, nihil esse in regno cœlesti, quod suum in illo terrestri non habeat simile, ita quidem nihil est in regno minerali, quod suo simili in regno vegetabili non fruatur: Atque iterum, sphaera Vegetabilis imago tam in amore & odio, sive in attractione & evitatione seu unione & divortio in animali est reperienda: Sed, quoniam in regno minerali nihil in virtute actioni & vitæ animalium propinquis ipso lapide Magnete reperitur, quatenus suum simile ferreum sensibilibus affectat, illudque amore concupiscibili prosequitur, nec non illud avidè attrahit, ac tandem se more mirabili cum eo instar maris ac feminae in regno animali conjungit & uniat. Propter istam rationem omne simile in animali vel vegetabili regno, quod secundum hunc modum, nimirum in suo simili attrahendo operatur, haud injuria Magneticum dicitur. Hinc inde Paracelsus in istiusmodi Mysterijs versatissimus, cum de mummijis Mysticis tam corporalibus, quam Spiritualibus facit mentionem, atque etiam de vijs & modis activis ad eas tam ex corpore vivo, quam mortuo extrahendas, ipse pro meliori suorum discipulorum instructione, atque etiam talium, quos artis filios nuncupat, exempla à lapide Magnetis & ferro deprompta producit: Nam per ipsos talium Mummiarum extrahendarum modum satis clarè denorat; & per consequens suo more, quid sit animalis & microcosmicus Magnes, mediante quo Mummia microcosmica è suo corpore elicitur, explicat, videlicet, quòd sit res seu substantia quædam corporea, quemadmodum ex istis ipsius verbis colligere, fas est: Mummia (inquit) Spiritualis non operatur; Nisi per corporalia media: Quibus arguit modos corporeos, seu Magnetica illa corpora, quæ Mummiam hanc ex corpore animalis viventis extrahere solent, eamque operari faciunt tam domi per contactum immediatum, quam aliunde & ad distans; Undè quidem ad interval-

lum incognitum, idque mediante transplantatione debita. Ille ergo, qui sapit, & in mysterijs naturæ profundus, & cui Sympathetica concordantia, abstrusa proprietates, natura, virtus & Magnetis atque ferri origo, sunt bene notæ, agnoscat procul dubio, quòd eorum Exempla homini possint quàm aptissimè conferri: Nam, per eas, Magnetem microcosmicum facillimè discernere, rationemque extractionis Mummia Spiritualis ex homine intelligere, ac simul atque illius usum & finem ad salutem humanam destinatum concipere potest: Vt igitur res illæ, melius lectori dilatentur atque enucleentur, operæ pretium existimo, ut in primo loco chordam eandem concordantiæ Symphonicæ percutiam, quæ naturam ac originem lapidis Magnetis, atque ferream concernit, quam aliquantulum plenius libro meo præcedenti tetigi, ut exinde majori cum facilitate, qui nam sint Magnetes microcosmici, colligamus.

Vt in capite 3. lib. 2. istius tractatus vobis patefeci, quod esset evidens, lapidem ipsum Magnetem sive Calamitam, ex origine aliqua naturali minimè processisse, sed potius ex partu seu initio monstroso, quippe qui, ut ab effectu videtur, ad instar molis ex genitoribus seu parentibus dissimilibus atque naturâ inæqualibus procreatur, cum ejus Mater, seu massa corporea passiva, appareat evidenter, esse quædam Saturnina Mercurialis substantia, ejus verò Pater sive forma magis activa Spiritus metallicus, Sulphureus & Martialis. Iam verò modus, secundum quem mixtio horum duorum fit, est hujusmodi: Cum Saturninus Mercurialis liquor lapideæ naturæ, esset adhuc in sua prima materia propinquus Mercurio Martis (nam hi duo communiter inveniuntur simul & in eadem miniera, videlicet natura Magnetica & ferrea miniera) ob istam rationem, nimirum ratione propinquitatis

eorum in consanguinitate (ut ita dicam) seu existentia, non nisi levis ac facilis requirebatur, ad ambos in unum corpus colligandos, transmutatio : Atque hinc est, quod naturam inter metallum ac lapidem mediam, retineat : Vnde haud ineprè Mercurius Saturninus semi transmutatus dici potest, in quem, quando Sulphur Martiale, quasi forma Metallica ingreditur, illum pro Matre sua, passivè habet, ut pote, qui ipsum in se conservat & in corpus saxum coagulatur, quod calamita, seu lapis Magnes nuncupatur. At, quoniam quilibet Spiritus ab eo, quod propinquius & similis est suæ naturæ, affectat & appetit nutrirî, quæ natura & Spiritus præcipuè in ferro invenitur, inò verò ferrum & Chalybem perfectissima ab eadem miniera seu matrice provenire, nimirum ex corpore Magnetico observatur ; Necessè habemus credere ex ejusmodi consideratione, quod Martialis ac Saturninus Spiritus Magnetis, ad se, idque à centro suo corpus ferreum attrahat ac sugat formales suos radios, quasi Spirituale suum nutrimentum ab eo extrahendo : Sed, quoniam ferreum corpus non tam citò relinquet Spiritum suum internum, idè sequitur, simul cum suo Spiritu attrahi ad Magnetem : (experimentiâ enim docemur, quod Magnes à ferri Spiritibus nutriatur & in suo vigore augetur) atque iterum, ipsum ferrum Spiritus sibi similes in Magnete reperiens, appetit pariter æquali coitione, ut ipsorum fieret particeps atque in conjunctio sive unio haud aliter inter eos est facta, quàm inter marem & fœminam. Sed, quoniam Magnes est Mercurio lapideo Saturnino plenior quàm ferrum, quippe quod ab illa superflua materia virtute ignis emundatur atque purificatur magis & per consequens propinquius ad naturam masculi accedit, idè Magnetem ad se non tam avidè, quam Magnes affugit : Est enim vetus & bene confirmatum axioma, quod materia desiderat & appetit formam, eamque tam avidè ad se allicit & amplectitur, ac fœmina solet masculum. At verò, quod ferrum sit loco masculi, in eo liquet, quoniam virtutem & vires addit Magneti : Nam si polus Magnetis Chalybe seu ferro armeret, eum longè ultra propriam suam naturam animat, nam in causa est, quod lapis pondus ferri longè gravius ad se attrahat, quàm potuit sine suo ferreo additamento præstare. Hoc igitur rectè considerato, cum majore facilitate colligere possumus, quidnam rei & qualis conditionis Magnes ille Microcosmicus esse debeat, qui Spiritum seu mummiam Spiritualem microcosmi, omni sine damno aut corporis detrimento aut debilitate extrahere potest. Si ergo opus hoc admirationis dignum aggredi velimus, necesse est hoc faciamus cum Magnete Corporali ex homine vivo ex-

tracto, cujus productio & generatio debet in omni respectu illo terreno & minerali microcosmi convenire, de quo antea amplam fecimus mentionem : Quem quidem hoc in loco apertè nominare mihi idè non proposui, sed solis circumstantijs insinuare, ut ista ratione à virtute ac honestate dignis & veræ Philosophiæ peritis percipiatur, atque ab indignorum, malignorum, stolidorum turba abscondatur : Nam, ut mediante hac re, Magna salutis humanæ utilitas afferri potest, ita etiam è regione vires ipsius ad sensum malevolum, mala multa proferri, & scelera haud in republica tolerabilia patrari possunt. Sufficiet igitur Sipientibus intelligere, quod sit res quædam, ex corpore sine violentia extracta, quæ terream, mercurialem ac Saturninam existentiam habet, à Martiali, seu sulphurea atque cholericâ forma, ad instar Magnetis mineralis, imbuta sive animata, quæ post debitam præparationem habebit virtutem specificam extrahendi Mummiam Spiritualem, tam sanam, quàm infectam à corpore microcosmico, quæ tum postea ad distantiam à patiente transferri aut transplantari potest.

Velim autem, ut quilibet intelligens Philosophus, sciat, quod natura omnium rerum Magnetica, tam Antipathetica, quàm Sympathetica solummodo in Sulphurea virtute Spirituum vitalium consistat, qui ratione suæ incarcerationis apti seu prompti sunt, suum simile per contractionem sui ipsius à circumferentia ad centrum attrahere : Ita quidem animale, vegetabile & minerale subjectum, quod est immeditatum Spiritus Sulphurei receptaculum, quadratione suæ puræ Saturninæ Mercurialis terræ, suum simile ad circumferentiam virtute actus Spirituum inclusorum attrahit, quo mediante, vegetant tam in aère, quàm in volatili eorum sale, quod Saturnina & Boreali quadam conditione ad instar nivis condensatur & pruina, in æthereo & cœlesti eorum igne, quo vivunt. Atque iterum Spiritus Sulphureus retrovolat, vel radios suos in sal suum centrale reflectit, postquam à centro ad circumferentiam emanaverit, ratione accidentium Borealium, videlicet frigore externo, uti in igneis seu cœlestibus semina-rijs aëri instrumenti nostri experimentalis inclusis apparet, quippe qui cum spirante Borea vel vento Boreali, idè contrahitur, quia Spiritus Sulphuris sive ignis cœlestis, qui ei inest, olim calore expansus, sibi frigoris suæ naturæ oppositi insultus evitando, se ipsum in aëris inclusi centrum recolligit, & quasi nebula aërea involuit, ut melius à frigoris inclementia muniatur. Nâ (ut in posterû Magnetica quadam demonstratione docebitur) Sulphureus æquator est polis frigidis Mercurialibus admodum adversus. Etiam in corpore humano, dum Borealis sive stupidus quidam pavor illud ob-

sedis,

fedit, Spiritus vitæ sulphureus observatur se à circumferentia ad centrum contrahere, atque hac ratione exanguis pallor seu lutor, aspectum faciei & universi corporis externum occupare notatur: At verò motus istiusmodi Spirituum retrogradus, est Antipatheticus, & à passione contranaturali efficitur, Iterum, Sulphurei illi Spiritus libertate adepta se ipsas dilatant & expandunt in aërem apertum; Vt pote, qui nullum habent Magnetem evidentem ad eos vel centraliter attrahendos vel in locum arctiorem contrahendos.

Concludimus igitur, quòd Magnes microcosmicus debet egredi, vel originem suam habere à sulphureo microcosmico Spiritu in suo proprio sale, in quo consistit ejus forma, & à Mercurio magis extraneo atque alieno, qui ratione suæ vicinitatis & propinquitatis, ad ejus minieram est magis familiaris cum eo, & quasi adptione ei alligatus: Atque iste Mercurius, est materia hujus Magnetis passiva: Quare ex istis duabus Microcosmi vivi portionibus, nimirum formali & materiali, Magnes iste noster elicitur, quo mediante Mummia Spiritualis ex homine vivo extrahitur, cujus ope & actu mirabiles curationes simul atque damna perniciofa possunt tam ad distans, quam per contactum immediatum effici. Etiam ille internus Magnes, sive attractivum sal in homine, in cujus interno, Sulphureus Spiritus vivificans sedem suam habet, & ex cujus conditione & radice Magnes noster prædictus

oritur, eisdem effectus salutare, atque quam plures alias raras conclusiones experimentales præstare potest, si à viva persona aut in Sanguine, aut unguibus, aut pilis hominis vivi transferatur, ac debito modo transplantetur, idque per effluxionem quandam insensibilem.

Est etiam & alius Magnes microcosmicus, qui ab hominis mortui cadavere defumitur, cujus ope Mummia Spiritualis ex homine vivo elici, & humanæ salutis, tam immediata applicatione, quam transplantatione illius in vegetabile, nimirum in herbam vel arborem, conferre potest, ut infra dicetur clariùs. Sed, quoniam Methodus ac ordo harum rerum in ista nostra demonstratione à posteriori, hoc est retrogrediendo ab effectu ad causam originalem harum rerum, erit admodum capacitati humanæ conveniens, operam in ista mea explicatione dabo, ut à grossis Elementis ad magis subtilia & abstrusa ascendam; Ac si gradibus proportionis à terra ad astra me paulatim elevarem. In animo igitur meo est, ea loco priori vobis enucleare, atque Magneticè demonstrare, quæ per solum duorum corporum, unius ejusdemque naturæ & conditionis contactum perficiantur. Sed, priusquam incipiam cum illa Mummia, quæ extrahitur è corpore mortuo, maximè in loco priore, opinor, fore necessarium, ut aliquid de Cadaveris humani mysterio hoc in loco tradam, quo melius & magis Methodicè in sequentibus incedamus.

CAP V T. II.

Quod sint quatuor corporalis Mummie genera, quorum unum est salutare & in usum Medicinalem venit, in isto etiam capite experimentum quoddam cum quibusdam demonstrationibus ocularibus, ad Magneticam sive attractivam Spirituum Balsamicorum virtutem confirmandam, quæ mummie salutari inest, satis luculenter exprimitur.

Qui naturam tam internam, quam externam hominis satis profundè considerant, hi certè perceperunt, Mummiam microcosmicam esse conditionis duplicis, corporalis scilicet & Spiritualis: De illa autem corporali meum erit in primis hoc in capite loqui: Alterius autem dispositionem pertractabo inferiùs. Ad illam corpoream quod spectat, est illa aut naturaliter Sympathetica aut innaturaliter Antipathetica: Invenimus ergo experientiâ docti, quòd Mummia corporalis naturalis, post debitam ejus præparationem, quæ propria sua proprietate Magnetica efficitur, sit tantummodò medicinalis & salutifera; Alia verò, nimirum illa innaturalis

aptior est morbos & infirmitates parere & homines sanos inficere, quam, ut ullum ipsis ægrotis aut remedium aut solamen afferre queat: Nam, ut juxta quatuor Elementorum naturas sunt quatuor corporales seu substantiales Mummie: Ita etiam ipsæ secundum Elementa illa, quorum naturis sunt indutæ distinguuntur, ex quibus illarum tres sunt corruptibiles, & morborum ac mortis productores, nempe illa terrea, aquea, atque ignea; & solummodò illa, quæ est aërea est ad vitam humanam præservandam utilis, quippe naturæ humanæ amicabile. Ad tres istas species, quæ corruptionem generant quod attinet, ratio cur ipsæ deveniant ita corruptæ, est hujusmodi.

Pro axioma in Philosophia generali habere debemus, quod corruptum corruptentis naturam induat: Exempli gratia, si cadaver hominis in terra corrumpatur, tunc mutatur & transit in naturam terræ, & pro salute humana inutile devenit; Imò quidem magis destructivum, quam constructivum aut salutare redditur. Iterum, si corruptio fiat in aqua, tunc quidem caro corrupta aut corpus mortuum, aqua imbutum, acquireret & indueret naturam mucilagineam; Atque idèd incommodum atque inutile pro conservatione vitalium spirituum erit: Denique inmoderatâ ignis violentia Spiritus in corpore Mummiali consistuntur, & expirantur. Iam verò ratio, cur Mummie dictæ corporales in tali statu sint pro sanitatis tuitione inconuenientes, est, quoniam illæ prædictæ tres ita destrunt & corrumpunt corpus carum, ut cogant ejus terram, aquam & ignem in suam propriam materiam reverti: Adèd, ut cum terra & aqua ordinantur esse duorum Elementorum, videlicet ignis & aëris receptacula, quæ ambo, solummodò in corpore in corrupto conservari possunt, debet necessariò sequi, quod in tribus prædictis Mummis, Spiritus illi vivificantes debeant evolare atque evanescere ob defectum corporis naturalisquod jam factum est corruptum, putridum & consequenter innaturalis. Cùm igitur nihil requiratur in vera Mummia, quàm illud, quod aptum est ad vitæ conservationem, imò verò pro sola vita seu Spiritu, qui est aër, qui in exilium relegatur & expellitur à tribus prædictis Mummis, idèd nihil ex ipsis extrahi potest, præter aggritudinem, mortem ac destructionem & consequenter effectus Antipatheticos: Ita, ut si corpus interfectum seu præfocatum sanum corrumpatur sub terra aut in aqua, non erit idoneum aut proprium ad usum corporis humani salutarem: Ille idem respectus est corporibus talibus habendus, quæ ex infirmitate aliqua moriuntur, & quamvis hæc non sint visibiliber corrupta à tribus dictis Elementis externis, tamen nihilominus evenit aliquando, ut quædam invisibilis, corruptibilis influentia live impressio, fiat aut causetur ab externo Elemento in interno. Hinc ergo

procedit bellum illud intestinum, in corpore humano, quo Elementa se invicem interficiunt & corrumpunt, sed modo ac ratione planè diversa, aliter videlicet in uno corpore, quàm in alio, secundum quod unum Elementum vel Elementaliter alteratio dicitur habere Dominium super aliam: Atque hæc est ratio, quod tanta morborum varietas frequentet corpus humanum. Verbi gratia, Hydrops procedit à forti impressione aquarum; Febris Hæctica & ardens ex igneis oriatur in sulcibus; Ac lepra à Dominio terræ & fixa ejus falsedine &c. Atque idèd, ubicunque talis corruptio Elementaliter corpori cuiquam accidit, ibi Salutaris Mummie corporalis spiritus, cum habitatione seu mansione ipsius funditus subvertitur, unde & spiritus coactus est discedere; ac per consequens spiritus, Mummiales contrarij prædominantur: & ad operandum Antipatheticè & destructivè præparantur & apti sunt: Quemadmodum in secundo libri hujus membro exprimitur latius. At verò si corpus sanum & infirmitatis expertum per, vel in Elemento aëris interficiatur, hoc est vel præfocatione, suspensione & hujusmodi, tunc nulla invenitur in eo cadavere dictorum Elementorum corruptentium impressio, & propter hanc causam manebit in corruptum, nec aliquam resolutionem Elementarum tam diu permittet, quàm in aëre reservatur. Si ergo corpus seu Tabernaculum spirituum & Balsami vitalis maneat integrum, tunc aëreus vitæ Balsamus, non compelleretur à sua mansione recedere, tam diu, quod corpus seu cadaver nec natura nec arte dissolvatur. At si dissolvatur tunc corpus illud mortuum, relinquet utani ma atque etiam Spiritus astralis, qui unum cū alia reconciliavit: Sed vitalis vegetabilis & Balsamicus Spiritus manet in corpore incorrupto. Sequitur ergo, quod ista aërea species Mummie microcosmica sit maximè pro spirituum vitalium in homine vivo conservatione propria, si debito modo extrahatur, & præparetur, ac tandem à medico perito ægrotis adhibeatur. Iam verò ad experimenta nostra Magnetica, ad subjectum mummiale pertinentia accedam breviter.

PROPOSITIO.

Si ista salutaris Mummie aëreæ species cum suo vehiculo aut organo Magnetico rectè eligatur, induet ratione absentie vitæ activæ & Dominij frigoris, conditionem poli Borealis, & consequenter per rationem istam, illi Spiritus aërei inclusi, (quidam corpus viveret, erant calidæ seu æquinoctialis naturæ, atque idèd magis dilatativi à centro circumferentiam versus, quàm contractivi, jam verò per mortem coacti sunt agere & movere à circumfe-

rentia ad centrum) si à centro sint excitati, atque evocati à Spiritibus, qui sunt vivi & æquinoctiales tum redduntur ac fiunt attractivi & attrahunt sibi mummiam æquinoctialem, nimirum contrahendo eam versus suum centrum: Ac per consequens, ista aërea Microcosmica Mummia debet induere Magneticam proprietatem poli Borealis, atque idèd contactuali ejus applicatione, ad suum simile in homine vivente, fuget & attrahet avidè & valdè sensibiliber

liter naturā sibi similem illamque per attractionem introductam retinebit, ita, ut illa possit debita præparatione reddi Sympathetica, ac in optimi pro salute humana medicamēti statū reduci: Vel è regione potest taliter ab impura & contagiosa Mummia

creaturæ alicujus infirmæ corrumpi aut cōtaminari & Antipathetica fieri, ut mediante ea, morbus possit transferri seu trāsplantari ab una creatura, videlicet ab ea infectā, ipsam relinquendo sanam, ad aliā sanam, ipsā coinquinando & efficiendo morbidam.

Experimentum super hoc.

Ego ipse accipiebam sive eligebam portiunculam Mummie Borealis, videlicet Carnis hominis suspensā, in qua Mummia centralis inhabitabat centraliter, atque eam corporis mei parti applicui, quæ erat propinquior in situ naturali ad Mummiam applicatam; Ligavi eam loco satis firmiter per totam noctem, & inveni eam in primo contactu, valde frigidam & instar glaciei Borealis gelidam, postquam autem per aliquod tempus ibidem remansisset, percepi quidem in Spiritum ipsius congelatorum & Borealiter in centro contractorum, à calore corporis mei æquinoctiali, excitatione, aliquid ex meis Spiritibus Mummialibus & vivificis avidè attrahi & partes adjacentes quandoque ac quasi per

vices & accessiones, in operatione Magnetica sensibilibiter & modo quodam doloroso avelli ac contrahi. Denique post aliquod spatium, nimirum tempore matutino, removebam corporalē illam mortuam Mummiam, eamque inveni valde tam in odore, quam colore alteratam, ratione spirituum meorum quantitatis, quos ei attraxit, quos ambos spiritus, ita in unum more Magnetico congregatos, pro salubri corporis mei usu præparavi atque reservavi: Verum, quoniam forsā assertio hæc mea, quibusdā incredulis apparebit falsa, ego cujuslibet hujus rei particularis seu membri possibilitatem, exemplis sive demonstrationibus comprobabo.

Prima demonstratio, facta per relationem ad naturam microcosmicam habitam.

AD probandum & demonstrandum, quod spiritus Microcosmicus, non aliter quam aër Macrocosmicus ad quamlibet impressionem polarem induendam sit aptus, & per consequens magis attractivus & Magneticus in Boreali seu frigida sua proprietate, quam in habitu suo æquinoctiali seu Australi, Machinam seu Speculum nostrum experimentale intueri debemus, quod pro demonstratione, Catholica, ad Philosophiam meam sectione prima descriptam, inferviebat, quippe in quo percipiemus, quod, quando venti æquinoctiales, nimirum aut Australis aut Orientalis spirant, tunc aër vitro inclusus; Atque idè ille exclusus Catholicus aër, est minus Magneticus seu attractivus, quam cum venti Boreales spirant. Atque hoc in eo evidenter probatur, èd, quod, quando dicti venti spirant, aër internus & consequenter ille externus aptior est ad se dilatandum, ratione emanationis spirituum illorum sulphureorum seu cœlestium à centro ad circumferentiam, qui in quolibet dictorum spirituum aëreorum inseruntur: Nam tali emanatione facta est expulsio quædam, seu potius partium aërearum expansio, per rarefactionem corporis earum: Atque idè observetur in instrumento, quod aër, dum flant venti calidi, aqua non ascendet in collo vitri ultra signum seu figuram 1. sed magis deorsum depellitur: è contrario verò, quando venti Boreales spirant, aër tam in elemento Catholico dilatatus, & mobilior redditus contractione condensatur, & in nives, glaciem &

pruinās immobiles redigitur, hoc est terream induit conditionem, ita ut videamus, aërem in hoc statu esse admirabiliter contractivum: Quemadmodum ad vivum in instrumenti illius descriptione lib. 1. sect. 1. hujus facta, depingitur: Nam spiritus vitro inclusus attrahit aquam ponderosam inclusam sursum super 1. & se constringit & coarctat in minus seu Augustius spacium: Vti redditur evidens, quando nives & pruinae diu habuerunt in Macrocosmo Dominium, in quo tempore aquam contra suam naturam usque ad 7. collimachinæ seu vitri scandisse observabimus, cujus quidem rei rationem in præcedentibus indicavi: Nimirum, quia occulta sulphurea natura spiritus, qui est Sol, lucis & in vita actor, in suo aëreo spiritu vectus, frigoris eum persequentis insultus evitat, seque aëre circa centalem ejus sedem obducto & condensato adversus sui inimici actus manet.

Eodem planè more frigidi & congelati Mummie mortuæ spiritus, centraliter ob eandem rationem contracti & quasi mortificati & congelati, per Mummie illius applicationem ad corporis vivi spiritus, quasi frigidum, Borealem aërem ad Æquinoctialem seu Australem solem, atque ita hominis vivi contactu excitati, atque evocati, avidè eos in vivo corpore, quasi eorum opem & suppetias adversus hostem suum frigidum implorando, attrahunt & possessione eorum videntur gaudere ac fortificari, & quodammodo satisfieri. Quod autem hoc sit ita exemplo itto

demonstrativo à Magnete desumpto, facilè limè, eo quo sequitur modo, probabo.

2. DEMONSTRATIO.

Quod nec Spiritus in corpore mortui Spiritus mortuos, nec Spiritus in corpore vivi vivos ad se Magneticè nisi admodum lentè & moderatè, attrahant, in hunc modum ex Magneticæ dispositionis observatione arguitur.

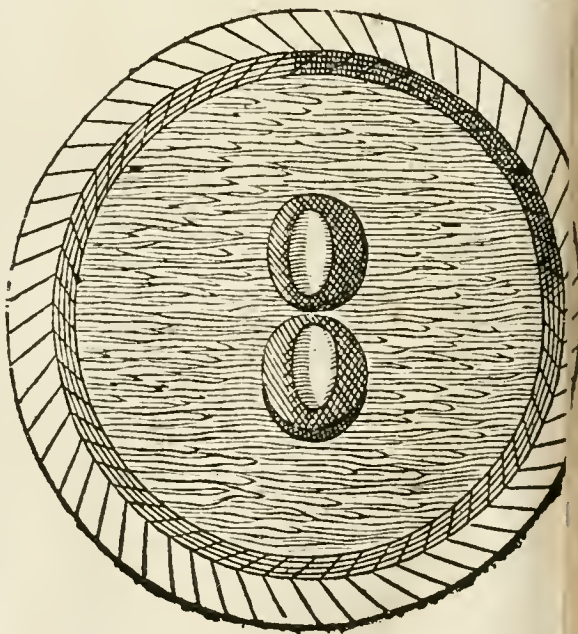
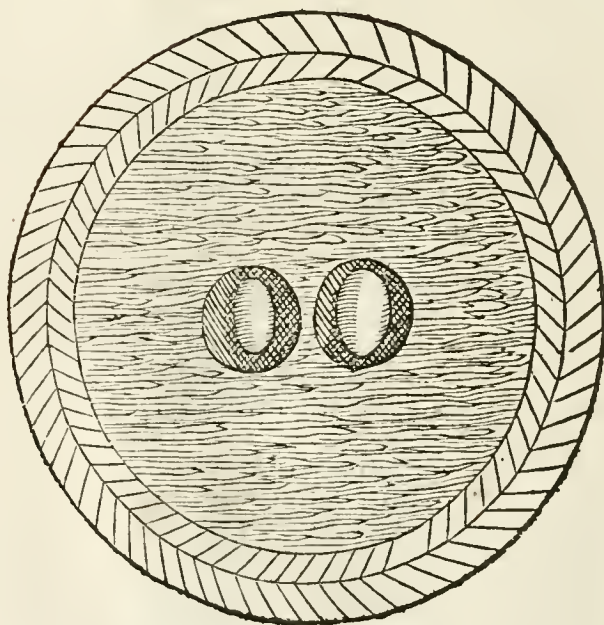
PROBLEMA. I.

Polus Australis unius Magnetis, naturali quodam odio evitat polum australem alterius, & nullo pacto se sinent mutui amoris vinculis conjungi: Sed unus naturali quadam Antipathia effugiet contactum alterius: At vero si polus Borealis unius, applicatur polo Australi alterius, se invicem naturali inclinatione amplectentur, & forti attractione sibi adhærebunt.

Exempli gratia.

Accipe Lapidem Magnetem, polis distinctis perspectum, tam meridionali, quàm Boreali signarum, pone illum in parvulam cimbam ex subere confectam, vel in pelve vel dolio aqua repleto fluctet, sintque poli ad planum Horizont rectè dispositi, aut saltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum lapidem, in manu, cujus poli sunt etiam cogniti: Ita, ut Polus Meridionalis ejus, sit versus polum Septentrionalem, natantis prope ipsum à latere: Sequitur namque illicò fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires ejus & dominatum fuerit) nec desistit nec deserit, donec adhæreat: Nisi manum subducendo, conjunctionem cautè evitaveris: Perinde etiam, si polum Septentrionalem illius;

quem manu tenes, opponas meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter se & mutuo sequuntur invicem: Contrarij enim poli contrarios alliciunt. Jam verò si Septentrionalem Septentrionali & Meridionalem Meridionali eodem modo opponas, lapis lapidem fugat, & tanquam clavam impellente navita divertit, & in contraria velificat, qui æquora sulcat, nec usquam constat aut acquiescit, si alter insequitur: Disponit enim lapis lapidem, convertit alter alterum, in ordinem reducit & in suas concordantias deducit. Hæc Gilbertus libro 1. cap. 5. de Magnete, cui convenit Ridlæus in tractatus sui Magnetici cap. 22. & 24. disponendo duos lapides, in suis vasis vel Cymbis affabrè sic dispositos.

Gilbertus
Magnete
I. cap. 5.Ridlæus
Stat.
De Mag.
22. & 24.Ridlæus
Fol. 75.*Applica-*

Applicatio ad rem nostram.

Pari siquidem ratione Mummia mortua, seu naturæ ac dispositionis Borealis, aut non omnino, aut non nisi debilitèr in suum simile operabitur: Nec quidem magis præstabit, caro æquinoctialis vel australis, hoc est, calida & viva in sibi simile: Sed è contra poli invicem contrarij

mutuò agunt in se invicem, & virtute Magnetica tentabunt, ut simul uniantur, idque attractiva & contractiva. Boreæ microcosmicæ, sive frigidæ hominis mortui carnis, quæ secretò quodam instinctu calidam Æquinoctij, seu austri humani naturam concupiscit.

3. DEMONSTRATIO.

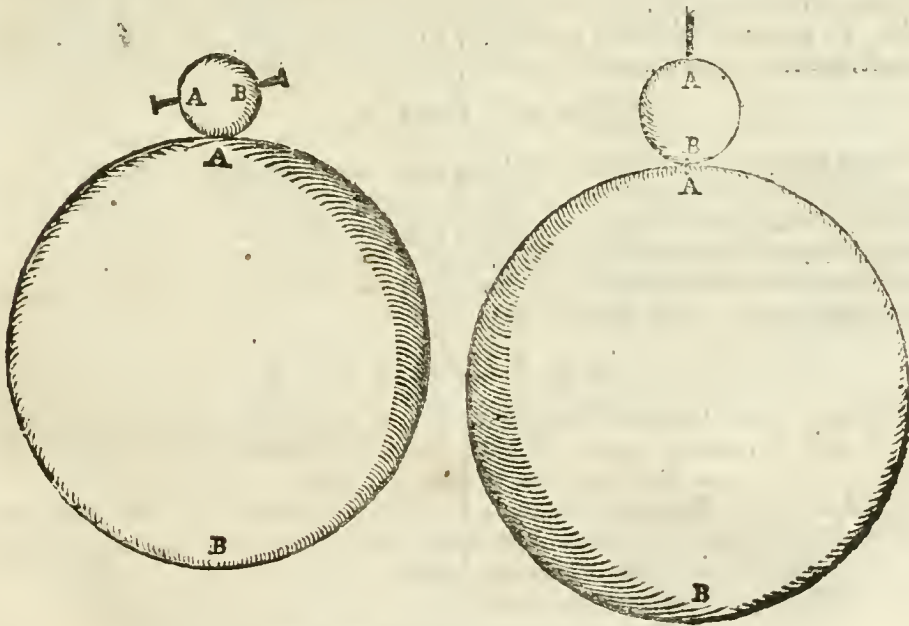
Ad fortificationem autem & augmentationem Spirituum in Mummia quasi mortua & impotenti, per contactum Mummia: Meridionalis seu carnis vivæ quod attinet, probatur modo Magnetico

esse possibilis, per istam sequentem demonstrationem problematicam, quæ nos docet, quòd Magnes Borealis aut Mummia aërea exaltatur in sua potestate per illum Meridionalem.

PROBLEMA. 2.

Magnes robustior majorque, vires auget Magnetis debilis minoris, atque etiam ferri supra polum Magnetis majoris, posito minori: Borealis polus robustior evadet & obelus (tanquam sagitta adhæret polo A. Boreali, non polo B. omnino: Polus etiam A. cum in recta linea fuerit superne cum axe utriusque Magnetis juxta

Magneticas leges conjuncti; Obelum attollet ad perpendiculum, quod non potest, si Magnus Magnes remotus fuerit propter proprias vires imbecilliores. Hæc Gilbertus. lib. 2. cap. 25. de Magnete, cui astipulari videtur Ridleus, cap. 23. tractatus Magnetici.

APPLICATIO.

Simili planè modo Mummia Borealis in carne mortua, sua conjunctione cum natura australi seu carne viva excitatur & viribus exaltatur: Nam fugit & allicit hac ratione Spiritus novos & vigorem amplio-

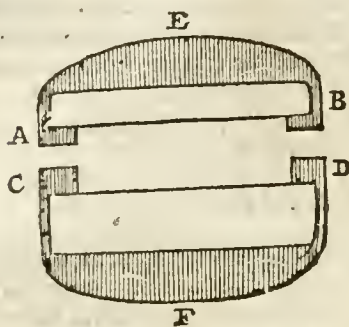
rem ad se à Magnete fortiori, illum relinquendo ob istam rationem debiliorem: Sed hoc sequenti isto problemate luculentius declaratur.

PROBLEMA. 3.

Si duo Magnetes duobus dentibus ferreis seu Chalybeatis armati vobis exponantur, quorum unus est fortior, aliter debilior multum, quorum axis sive Diameter inter dentes sunt æquales seu ejusdem longitudinis, & tunc adaptabitis den-

tes horum à contrarijs polis provenientes ad invicem, invenietis, quòd lapis fortior apprehendet & elevabit debiliorem, & debilior cum fortiori unitus atque incorporatus virtute illa, quam recipit à fortiori, elevabit fortiolem & majorem à terra, & fit

& firmiter retinebit eum, tamen si sit gra-
uior multum, quam est pondus, quod iste
lapis minor solet communiter elevare.

In qua demonstratione superioris &
minoris Magnetis A. B. E. poli seu den-
tes sunt A. B. Quorum A. est Borealis.
B. Australis, inter quos est eadem in

longitudine distantia seu axis, quæ est
inter dentes seu polos maioris Magnetis
C. D. F. nimirum inter C. & D. cujus
C. est polus Meridionalis est. C. Borealis
verò D. ut possint more Magnetico ad se
invicem adharere.

APPLICATIO.

Ita etiam debilior seu Borealis Mum-
mia, utcumque in quantitate minor, vires
attrahet & multiplicabit Spiritus facultate
sua Magnetica à massa majori & fortiori
Mummia australis sive viva.

Denique, quòd in applicatione istius
Mummia Borealis seu gelidæ mortuæ, ad
illam australem vivam seu æquinoctialem,
maximè evidens & fortior attractio pro-
cedit à Mummia Boreali, ex isto lapidis
Magnetici exemplo apparet.

PROBLEMA. 4.

Est quædam Magnetica attractio à
Magnetis æquatore, sed admodum diffe-
rens ab illa ipsius poli Borealis, tam in vio-
lentiâ, quam in modo attrahendi: Nam at-
tractio æquinoctialis est magis naturalis
& suavis ac si esset medium inter utrosque
polos. Et tamen in substantia totus lapis
non est, nisi terra unica, tamen si in forma-

li executione sit diversus. Exempli gratia,
erectio obelli ferrei erit minus perpendi-
cularis, & attractio erit eò debilior, quò
propinquius accedit à polo versus æquato-
rem: Atque iterum, omnes qui scripse-
runt Historiam Magneticam, maximam
attrahendi virtutem polo Magnetis Borea-
li ascribunt: Vt infra declarabitur latius.

PROBLEMA. 5.

Duo Magnetes qui armantur duobus
dētibus ab utroque extremo descendenti-
bus in eodē diametro sive simili longitudi-
ne, tunc dētes collocandi sunt simul qui sunt
contrariæ naturæ: Nimirum dens poli Bo-
realis unius, cum dente poli Australis Alte-

rius: Atque hoc ad invicem adhærebunt,
unusque ad se trahet & elevabit alium. Ve-
rum. Si pedes colorum ad in vicem ap-
plicantur non ununtur neque in invicem
operantur: Vt in demonstratione proble-
matis.

APPLICATIO.

Ergo nec sanguis Australis in Australem
hoc est vivus & currens viventem & mo-
bilem non trahet, nec Borealis in Borea-
lem, sed Australis in Boreaalem & Borealis
in Australem nimirum vivus Sanguis me-
diante suo Spiritu, in mortuum, effusum,
atque congelatum, seu Spiritus mortui, ef-

fusi, ac congelati in vivum illum sili attra-
hendo & ad se uniendo, uti in curatione ar-
mario videtur.

Concludam jam cum demonstratione
à Mummia bestiarum desumpta, quæ est
hujusmodi.

4. Demonstratio, quæ est Animalis.

Commune est & vulgariter in usu, car-
nis bovinæ crudæ portionem accipere,
eamque ad nuclium capitis, seu superiorem
colli partem applicare, ad divertendos car-
tarros sive defluxiones ab oculis. A quo-
dam fide & Doctrina digno eram certior
factus, quòd, cum homo quidam ratio-
nis non multum capax, qui oculis rubenti-
bus & lachrymantibus laboraret, à quo-
dam consulere, ut carnem bubulam
omnino crudam, in collo ad retro distra-
hendum humorem adhiberet, ipse male
capiendo sermones sui medici, carnes fri-
gidas super utrumque oculum imposuit,

unde mala erat ejus fortuna, medicamen-
hoc tam fortiter attraxisse, quòd loco ex-
tractionis humoris peccantis oculos ejus
ex eorum sede & loco evulserit. Similiter
generosa quædam mihi, quondam patiens
affirmavit, quòd applicatione carnis hujus-
modi crudæ collo suo ad oculorum suorum
defluxiones curandas, ipsa sensum, idque ab
eo tempore, diu percepisse propter for-
tem copici attractionem, oculos suos quo-
dammodo ad interiora reclinantes: Nec
ad hunc usque diem persuaderi queat, quin
ut oculi sint profundius in capite, quam
par est immeriti, tamen fateor, nec illud

vix & ne vix quidem illud potuisse percipere.

Ex istis igitur ratione longè fortiori arguitur, quòd experimentum superius à me allegatum sit in omni (ni fallor) respectu

pro vero demonstratum, quatenus ipsius Magnes ex subtilibus aëreis Spiritibus Mummialibus interna & centrali quadam virtute, in massa Magnetica congelatis, componatur.

5. Demonstratio relativa animalis Magnetica.

Vir quidam nobilis Bohemiæ Burgravius dictus, huiusmodi medicina pro suæ podagræ curatione est usus: Accepit carnis bubulæ crudæ portionem & cum vini pauillo eam humectavit, locoque affecto applicuit, istud medicamentum per singulas sex horas renovando, & magnam copiam materiæ foetidæ ac fordidæ extraxit, & si tum postea canis aliquis carnem illam comederit, ille etiam eodem inficietur morbo & claudicabit, atque erat super duos illius Magnatis canes probatum: Vti Hans Tanker minister sive presbyter, ad Baronè Lord Hoffiman asseveravit: Atque ipse agnoscit, se oculis suis proprijs vidisse effectum super alium canem: Si ergo massa ista grossa substantiæ Magneticæ po-

tuisset in suo simplici natura tam fortiter ad se attrahere, multum magis debet fides nostra super Mummiam magis Spiritualem & aëream sive Magnetem Mummialem fundari sive collacari, qualis est illa ex homine vivo more antea citato extracta, quam non adeò apertè, sed solummodò per relationem ad monstruosam Magnetis generationem descripsi, ut à sapientibus & pijs, & minimè à stultis & malevolis impijs & Diabolis incarnatis intelligeretur, quippe mediante quo tam malum patrari, quàm bonum effici queat, scio etiam pro re experta, Epilepsiam à servo sororis Roberti Cotton Militis, in canem modo haud dissimili fuisse transfatam, libero manente tum postea homine.

6. Demonstratio etiam animalis.

Habetur pro maximo in peste remedio, quando Carbunculus apparet: Si bufonem desiccatum aceto maceratum ad tumorem seu locum affectum applicemus: Nam istud medicamentum topicum traditur venenum morbi vivaciter ad se attrahere: Hoc sæpius erat probatum, & à quolibet procul dubio infecto prospero cum successu probari potest. Ratio autem est, quia bufo est Magneticè attractivus & stipticus, partim respectu sui veneni frigidi atque etiam Borealis, stupidæ, gravis, atque melancholicæ dispositionis, & partim, quoniam observatur sanguinem sistere: Ita, ut iste grossus & terrestris Magnes venenosus, suum præstet officium in attrahendo venenum à Carbunculo sibi simile, ta-

meti non ita subtiliter & Spiritualiter, ac Mummia illa Elementaris, aut aërea Borealis facit à vivo seu australis naturæ homine.

Vobis recitare possum naturas plurimorum vegetabilium, quæ habent proprietatem ad se alliciendi ac attrahendi, modò si in febrilibus intemperiebus, vel plantis pedum aut pulsibus brachiorum adhibeantur: Sed quoniam opus tale vobis tædium fortasse videbitur, relicto eo, ad secundum in virtute Mummiarum Magnetica gradum, procedam, qui spectat etiam ad distans, imò verò ad longitudinem incognitam, idque mediante Spirituali in aëre attractione, uti capite isto sequenti latius.

CAPVT. III.

Quomodo relatione rerum naturalium ad invicem, ipsæ (facto prius inter se contactu corporali) mirificè operentur, hocque Magnetico consensu & Spirituali continuitate, postquam contactus est factus tam in curatione morborum, quàm consumptione sui similis per mutuam operationem ad distantiam sive spatium in cognitam.

Procedam in hoc meo discursu, ut occæpi, nimirum à generali propositione ad diversitates experimentorum, quæ

tum postea facta esse possibilia, varijs relationibus demonstrativis comprobabo.

PROPOSITIO.

Possibile est, ut duæ Mummie conditione oppositæ, hoc est una existente in statu mortuo & Boreali; Alia verò in dispositione viva & australi seu æquinoctiali, possint post contactum corporalem inter

eam factum, operari ab una in aliam ad imaginam distantiam, mediante, Spirituali quadam relatione, quæ tam Antipatheticè, quàm Sympatheticè continuatur inter eas.

I. *Experimentum dictam propositionem confirmans.*

Nobilis quidam Italus habuit malâ fortunâ nasum suum excisum atque amputatum : Hic consilio sui medici vulnus fieri iussit in Brachio cuiusdam sui servi seu captivi, cui vulneri ipse nasum suum mutilatum mediâ applicuit, firmiterque ad illud ligavit, & in hoc statu continuavit, quousque unio completa inter carnem servi & sui Domini erat facta. Post hæc portio seu frustum carnis servi naso adhærens erat excisum, & in formam nasi redactam, vulnus autem servi à chirurgis est sanatum, & ipse pro dolore & patientia & merito suo, non modò manu mittitur, sed & præmium, nimirum bonam pecuniarum portionem accepit, viamque Napolin versus fecit, quæ civitas à domo seu residentia sui Domini erat ad minus centum milliaria : Caro igitur nasi adaptata, prosperè vigeat, & à venis tam diu quàm servus vivebat, nutrimentum suum accipit. Accidebat autem, quòd manumissus ille Neapoli moreretur, unde eveniebat, ut caro naso adaptata immediatè marcescere & gangrænâ paulatim affici inceperit, ita, ut sicam subito & sine mora non excindisset, in periculo mortis fuisset procul dubio. Hæc mea relatio à multis literatis ac alijs fide dignis pro vera confirmatur, & apud Italos communiter est publicata, & à docto quodam Germano scriptis suis publicè sustentata.

Hac igitur Historiâ videre possumus, quòd tam diu, quàm duo corpora, quæ contactum fecerunt, essent unius ejusdem-

que conditionis, videlicet Australis sive æquinoctialis, ipsa, utcumque ab invicem remota, admodum Spirituali Sympathia inter se operabuntur, hoc est, non obstante Magno illo intervallo, erant nihilominus præsentia in Spiritu, vel mutuo conveniebant radiorum Sympatheticorum aspectus, & hac ratione caro unius Spirituâliter vivificabatur à vivo alterius fonte, haud aliter, ac granum tritici nutrimentum suum habet, & vivificatur applicatione radiorum solarium ad illud : Sed quando Australis seu Æquinoctialis proprietas unius, nempe servi, in Borealem, mortuam & frigidam naturam erat mutata, tunc vivificans in eo Spiritus ab actione sua cessabat, hoc est, à pristina sua ad carnem adaptatam applicatione quiescebat, & loco vivifici illius aspectus, Spiritus ejus jam in Borealem conditionem redactus, allestat & fugit ad se totam illam naturam, quam dispositio ejus australis ei impertivit. Eodem videlicet planè modo, quo Borealis pruina in mundo, interficit quasi & Boreali & contractiva sua facultate extrahit vitam grani, seminis, aut plantæ, aut herbæ. Atque ob istam rationem Gangræna, (quæ est morbus Borealis) portionem carnis naso adaptatam occupavit. Hic ergo videmus, quomodo idem Spiritus alteratus ab Australi sive æquinoctiali in Borealem dispositionem, per modum contrarium, innaturalem & privativum, idque secreto & è longinquo operetur.

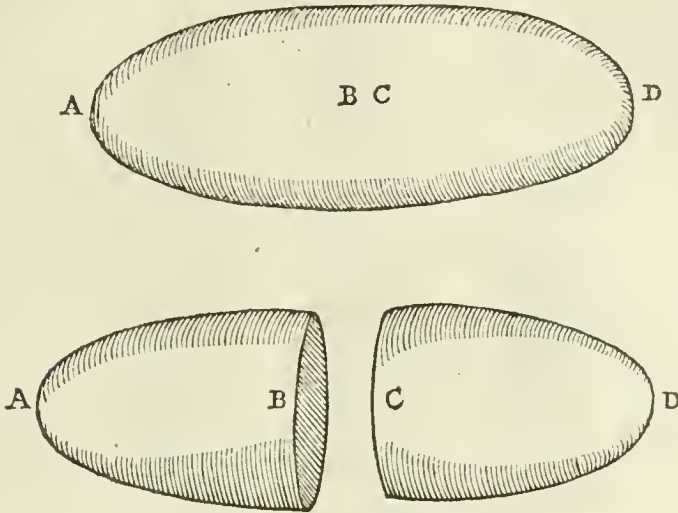
I. *Demonstratio Corollaria à macrocosmo desumpta.*

Videmus in instrumento Calendario seu experimentali nostro antè descripto, quòd inter caput vitri & locum aquæ, videlicet per integrum matricij tubum, sit Spiritus æreus invisibilis, qui tamen ex se non videatur, nihilominus in effectu visibiliter operatur. Nam, si externus aër sit admodum calidus, tunc aër vitro inclusus dilatatur, quod exinde liquidò declaratur, quoniam aqua elevata tunc temporis deorsum depelletur, tamen nullum aliud agens oculare inveniatur : Verùm intuitu intellectuâli discernere possumus, illud virtute vivæ lucis in aère Sulphuræ emanationis fieri, cujus secreta radiorum emissionem, aër inclusus rarefit, & rarefactione aquam in tubo sublimatam præcipi-

tat : è regione verò, frigore Boreali, aqua elevatur in altum, ratione Spirituum emissionis contractionis ; Ita, ut percipere queamus, quomodo emanationes vivæ, & consequenter agentes & vivificantes Spiritus, è vivo & calido fonte microcosmico creaturis ad animandum & vivificandum aptis emittantur. Sed si fons ille deveniat frigidus & glacialis, loco additionis actionis australis vitæ, mortiferam & privativam distractionem pariet, quod etiam facillimè in instrumento meo experimentali ex Spirituali concurrentia, seu potius invisibili atque insensibili continuitate, quæ facta est inter utraque in instrumento extrema, est observandum.

2. Demonstratio à lapidis Magnetici proprietate derivata.

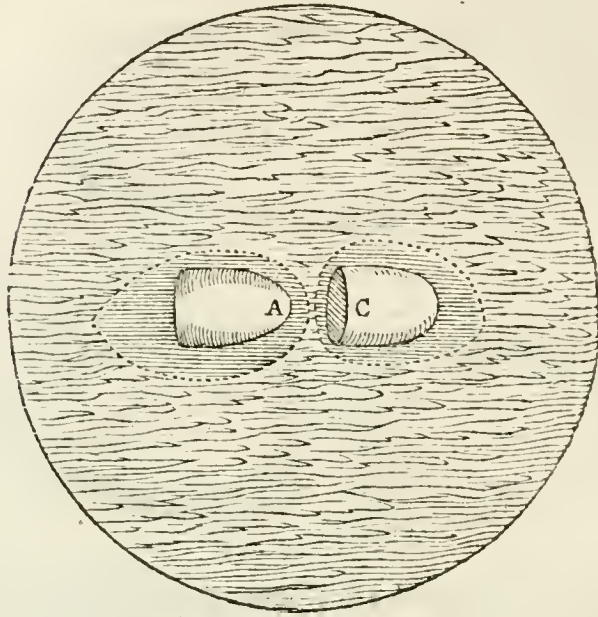
Accipiemus lapidem Magnetis oblongum sitque A. D. in quo A. sit polus Septentrionalis ; D. verò Meridionalis , hunc in duas partes æquales seca per æquinoctialem circa B. C. Postmodum exponatur portio A. B. in suo vasculo ex subere velligno consistente, ut in dolio seu alio vase aqua pleno fluctuet : Etiam disponatur altera medietas C. D. in alia cimba seu vasculo , æquali primæ , & similiter fluctuet , & inuenimus , quòd istæ duæ medietates B. C. existentes unius ejusdemque naturæ æquinoctialis

summo cum appetitu contendent , ut ad se invicem iterum uniantur , ac ad eandem continuitatem , in qua erat prius , reducantur : Atque ob istam rationem Spiritus , qui inter eas continuatur , utcunque ipsæ corpore ab invicem dividantur , cum sit invisibiliter utrique portioni conjunctus & unitus , ambas illas portiones dirigit , & per emanationem actualem ex utraque parte effluentem , fugit , attrahit & quasi agglucinat utramque earum in propriam & connaturalem illam positionem , in qua erant prius. Hæc Gilberus.

A P P L I C A T I O.

Hiscæ ergo ratio continuationis Spirituum inter carnem captivi Neapoli degentis , & illam , quam ejus Dominus pro nati formatione accepit , evidenter demonstratur , atque possibilitas ejusdem ad amissim (ut mihi videtur) confirmatur. Et , quamvis objici queat , lapidem Magnetis non attrahere ultra suum or-

bem sensibilem , tamen huic objectioni respondeo ego , quòd , tametsi homines hujusce rei conjecturam faciant , ex sensibili ponderum attractione , tamen impossibile erit , penetrantes actionis illius radios , qui sunt inter corpora Magnetica terminare , quemadmodum in libro præcedenti luculenter demonstravi.

Progressio in præcedenti Magnetica demonstratione.

Gilbertus.
lib. I. de
Mag. cap. 5.

E Contrario verò si proportionis prædictæ æquinoctialem C. cum polo A. in suis Cimbris seu vasculis conjungere sive applicare tentaverimus hoc modo.

Vna portio statim, quasi talem unionem abhorrens evolabit ab altera ac summo quasi odio talem evitabit amplexum, quoniam conjunctione tali, ut pote cujus

natura irregulari pervertetur, unde & forma lapidis mirum in modum perturbabitur: Atque idem ista ab invicem fuga, sive odium inter se à mala naturarum discordantium in ordine suo genuino positione atque applicatione oritur, quippe qua bellum intestinum & odium ac Sympathiam inter ambas illas portiones excitantur.

A P P L I C A T I O.

Qua demonstratione apparet, quòd Spiritus æquinoctialis seu australis prædicti captivi sive servi viventis, jam in Borealem naturam mutatus, nullo modo conveniet, ut antea cum natura Australi carnis naso Domini adhuc viventis adaptatæ, sed mutatus est jam in naturam Antipatheticam & destructivam, hoc est, bellum contraria proprietate adversus illam videtur ge-

rere, quoniam radios ipsius Spirituum tam rapaciter à circumferentia ad centrum, videlicet à carne, Domino accommodatâ sive mutud datâ, attrahit, quam more æquinoctiali sive Boreali, dum vivebat, à centro ad circumferentiam, nimirum à fonte vivo in captivo, ad suum simile in Domino.

3. Demonstratio à lapide Magnete deprompta.

Ridens tractatu Mag.

Apparens est etiam, quòd acus Chalybea Magnete contacta, aspiciet Magnetem ad omnem positionem, dum Magnetis fortis & vivax existat: Sed, quando Mag-

nes est quasi mortuus, hoc est, cum virtutem suam vi ignis amisit, proprietas etiam ejus morietur: Ridens in tractatu Magnetico.

2. Experimentum propositionem prædictam confirmans.

Antè tempus, in quo, ut Anatomiam vice mea publicam, in collegio Londinensi Legere mihi erat concreditum, præ manibus meis (ut mos erat) cadaver cujusdam suspensi, illud privatim seu in domo mea Anatomizandi gratia habui; Quo tempore à D. Kellet pharmacopæo eram felicitatus, ut erum cujusdam fœminæ satis nobilis quæ tumore quodam scirrholo ibi loci laborabat, manu mortui tangi &

fricari permitterem, quoniam ipsi (uti dixerunt) ab aliorum experientia erant docti, illud opus ad istiusmodi mali horridi extirpationem atque abolitionem, admodum esse efficax. Generosa cum suo marito & fratre se domum meam contulerunt, & quod affecit, est protinus pro voto peractum. Paulò post, nimirum non pluribus ab eo tempore diebus Pharmacopæus cum diætâ scirrholosâ marito domum meam

meam

meam revertendo agebat mihi gratias pro favore illo meo, affirmando, illud negotij haud parum uxori suæ emolumentum ac solatij attulisse, dixerunt enim, tumorem ab eo tempore gradatim fuisse mitigatum. Iam verò ab isto experimento elicere fas est, quòd contactus istius Mummiaë Borealis in manu viri mortui faceret, ut australiter accrescens & vegetans ille tumor, qui

magis magisque radios suæ vitæ à centro ad circumferentiam extendebat, decreveret, & diminueretur, ac quasi tabesceret ratione centralis continuationis & unionis Spiritus Borealis in mortuo, cum eo qui præter naturæ leges vegetabat in vivente, idque ad spatium sive distantiam satis remotam.

3. Experimentum ad illum eundem effectum.

Evidens est atque sapius inter vulgares etiam homines probatum, quòd, si verrucæ carne bubula recente fricentur: Atque illa caro in campum aliquem translata sub terra sepeliatur, ut caro sepulta corrumpendo consumetur, ita etiam verrucæ paulatim matrescent & contabescunt: Simili etiam planè ratione experientiâ observatum est, quòd si verrucæ cum portione lardi fri-

centur, ac postea lardum illud clave ferreo ad postem Solem respicientem affigatur, ut lardum illud pedetentim languescet ac diminuetur in Sole, ita etiam & verrucæ paulatim decrescunt ac diminuentur.

Porro etiam ipsæ verrucæ contactu cadaveris gradatim evanescent & morientur.

APPLICATIO.

Hicce evidenter probatur, quòd, ut res in suo esse sive existentia & incremento more Sympathetico præservantur, ita etiam ipsæ aspectu quodam Antipathetico sive Spirituali continuitate inter duas naturas remotas, quarum una erit Borealis, altera Australis seu æquinoctialis mutuùm earum contactum corporalem, una quæ tetigit, efficit, ut altera contacta paulatim evanescat, & juxta naturam tangentis diminuatur. Nam, ut Borealis proprietas est calori Australi inimica, ita quidem contactus ipsius facit, ut res naturales virtute caloris illius cres-

centes, qualitate frigida tabescant & paulatim diminuuntur, mutando naturam vivificam & vegetantem contactam in naturam ejus decrescens, contractam & mortificantem. Vitrum nostrum experimentale nos docet, frigoris actionem, esse omnimodè illi caloris in uno eodemque Spiritu contrariam, & à scripturis docemur, si sufficientem experientiæ fidem adhibere nolimus, quòd verbum Dei in australi sua proprietate dissolvit ac destruit nives ac glaciem, quas idem Boreali sua conditione in existentiam ad eò compactam fecit & construxit.

CAPUT IV.

Quomodo quædam partes excrementitiæ à membro infirmo hominis vel alterius animalis sumptæ, & in arborem seu plantam aliam vegetabilem transplantatæ, habere soleant relationem sive continuitatem Spiritualem cum membri impotentis & infirmi Spiritu, à quo exscinduntur: & per consequens ipsius ægroti.

EGO melioris Methodi gratia hujus capitis frontispicio propositionem quan-

dam, uti illi præcedentis, inseram, quæ erit talis.

PROPOSITIO.

Magnetica Mummiaë Spirituális virtus habitat & agit etiam in excrementitijs & superfluis membri cujuscumque excrescentijs, & ibidem manent, postquam ab eo excisione separentur, & in convenienti Magnetico, vegetabili seu planta transplantentur; Ita, ut secreta quadam emanatione seu applicatione radiorum ab eo ad

radios membri à quo fuerunt decerpæ, facta: & per consequens relatione illa continua, quæ est inter eos & corpus seu membrum, à quo derivantur, possunt ambo mediante assistentia Magnetica plantæ seu arboris, cujus naturam idem membrum marcidum habet, ad distantiam haud determinatam operari.

1. Experimentum hoc idem confirmans.

Præceptor meus Mathematicus nomine Rutherford & natione Helveticus erat tunc temporis, cum Romæ degerem Cardinalis Sancti Georgij ingeniator, sive machinator expertissimus, mihi fide sua as-

severavit, quòd si quispiam membrum aliquod, ut manum, aut Brachium aut tibiam aut pedem, & similia consumptum, aut Atrophia confectum habeat, ab illo membro sive sit pes vel Brachium, unguis & capil-

los & cuticulam abradat, eosque falicis trunco (foramen usque ad ejus medullam terebrâ faciendo) imponat, ac foramen illud clavo ex eodem ligno confecto obturet, observando tamen in ista actione, ut Luna sit in augmento, atque boni planetæ in signis multiplicativis, cujusmodi sunt Gemini, & Saturnus (qui desiccât valdè) sit in sua depreffione, membrum aded consumptum paulatim regenerabitur, atque iterum crescet & vegetabit, haud aliter, quam arbor, in qua partes excrementitiæ includuntur, quotidie vigebit & florescet.

Etiâ ipse mihi asseveravit, nec eundem inventurum in effectum, si excrementa illa in Coryli radicem (foramine prius facto) imposuisset, foramen illud tum postea cortice ejusdem arboris occludendo, locumque finaliter terra tegendo: Dixit sua fide, sapius fuisse expertum, quòd, ut arbor illa cresceret, ita & membrum deficiens & languescens se prosperè crebat: Sed super omnia me monuit, ut exactam cœlorum dispositionem observarem, nam sine ea, ista curandi ratio minus efficax invenitur.

2. Experimentum aliud Magneticum ad propositionem prædictam confirmandam.

Iohannes Rhumelius Pharamondus factus est, se sapius podagram prædictis medijs, nimirum eadem transplantationis via curasse: Nam abscissis capillis & abradis unguibus pedum, tibiærum & crurum (foramine prius ut antea in quercus centrum usque facto) eos in cavitatem illam intrudit, tunc foramen clavo ex eodem ligno facto obturat, ac denique locum fimo vaccino oblinat. Iste auctor dicit, se hac inventione curasse quam plurimos. Verum enim verò, si forte accidat, ut non obstante tali actione intra trium mensium spatium revertatur, tunc ait, istud est argumen-

tum; Quercum istam esse nimis, ad fortiter sibi Magneticè attrahendum, in sufficientem: Et tunc in hunc modum proceditur: Foramen aliud in secundam quercum terebrat & frustra ex foramine in terebrando exeuntia reservat, eaque in sacculum parvulum lineum consuit, quem tum postea loco doloroso sive membro infecto applicat: Atque hoc opus per tres dies ante novilunium aggreditur, tunc in ipsa hora novilunii removet sacculum à loco affecto & illum in dictæ arboris foramen includit & clavo, ut antea, obturat &c.

3. Experimentum ab eodem Authore expertum.

Ille ipse auctor videtur asseverare, se hac eadem transplantationis ratione Herniam curasse, atque modus ipsius est huiusmodi. Herniosum accipit ovum recenter jactum & cum eo adhuc calido fricat locum podagricum, sed clementer, idque sapius; Tunc auferre solet corticem Magnæ arboris & cum Magna terebra facit foramen, aded Magnum, ut valeat ovum in se recipere: Tunc iterum arbori suum corticem ablatum, ut antea imponit, foramen optimè cum eo obturando, locum tum postea cemento seu luto Arborali oblinendo. Quod totum negotium debet ordine & tempore debito præstari. Nobis narrat, quòd quando cortices arboris simul concreverint & invicem adhærent, tunc temporis, etiam hernia seu ruptura se confirmabit & labia agglutinabuntur, sed, si eveniat, ut hernia illa non sit in spatio unius mensis curata, tunc aliam quercum perforat, colligitque frustra, quæ cadunt in perforando, eaque contundit & in parvulum sacculum concludit ac consuit, locoque affecto applicat per tres dies ante novilunium, & tunc circa horam novilunii in fora-

men quercus intrudit, in omnibus faciendò, ut antea.

Plures alias ibi loci observationes tam respectu temporis, videlicet si primum Herniæ incrementum esset in incremento vel decremento lunæ, quas omnes brevitate causa hîc relinquo.

Denique ait, quòd si Hernia non prototo hoc deveniat consolidata, tunc perforat foramen in quercu & imponit in illud ungues & pilos manuum ac pedum patientis, atque etiam pilos pudendorum, obturando tum postea illud, ut dictum est: Affirmat enim, quòd, quando foramen illud contrahetur in unum, tunc etiam Hernia agglutinabitur: Ibi etiam rationem ostendit, quare nonnunquam pluribus vel paucioribus istiusmodi operationibus in ista curandi via, uti sit coactus secundum naturam Herniæ, quam aggredi conatur: Videlicet in Hernia incipiente unica prævalebit operatio, ad inveteratas verò plures requiruntur: Dicitque, quòd in ista curatione tempus & mensura arboris cum foraminis profunditate sit præcipuè consideranda.

Ex libello
ejus lingua
Germanica
impresso.

4. Aliud experimentum ab ipso prolatum.

Etiā dicit, si ungues pedum & manum hydropici ad cancerum fluviatilem transplantentur & dorso illius alligentur, ipseque tum postea in flumen projiciatur, ipsum hac ratione ab hydropice liberari. Quibus videre potestis, experientia aliorum probata instructi, quod medulla seu vigor predictae propositionis fit in omni respectu confirmatus.

Atque iterum si ungues, pilos & cuticulæ rasuras comburamus, & eorum fumum per Alembicum sive fundo recipimus

percipiemus quidem, quod oleum quoddam Balsamicum flavum ab ijs exsurgat, quod erit valde attractivum & desiccans, vulneraque agglutinans: Atque ideo apparet, quod hisce excrementis insit quaedam virtus Balsamica, tamen si ignorantibus, ipsa non nisi virtutis seu valoris exigui esse compareat. Sed istiusmodi Magnetica partium excrementitiarum virtus, potest etiam quodammodo per lapidis mineralis proprietatem demonstrari Exempli gratia.

Magnetica hujus rei Demonstratio.

Possimus haud ineptè excrementiarum harum superfluarum massam, Magneti minori, chalybe vel ferro armato comparare: Ut pote, quæ, quando transplantatur in plantam: In facultate sua attractiva devenit fortior atque efficacior: Nam ferrum polo Magnetis utcumque debili additum, ipsum fortificat in suo vigore, ipsum habilem reddit, ut pondus gravius ad se attrahat: Nam ferrum ei dat vires & vigorem.

Pari siquidem ratione si excrementiæ Magneticæ corpori arboris Magneticæ inferantur; Tunc arbor illa suget & attrahet ad se suum simile, nimirum Spiritus

membri tabescentis seu deficientis, eos reddendo vegetabiles, adeo, ut possint crescere & augeri, quod quidem munus sine hoc obire haud potuerunt, sed è regione decrescebant, & marcescebant: Nam Spiritus attractus & per dilatationem à membro ad naturam arboris vegetativam continuatus, similem videtur cum arbore induere conditionem & per continuitatem, animat Spiritus in membro languidos ad crescendo & vegetandum: Iam verò ad istam relationem Magneticam demonstrandam, problemata quædam ad naturam Magnetis spectantia in lucem producuntur.

1. PROBLEMA.

Est fortis unio in Magnete, chalybe vel ferro armato, & pondera graviora mediante ista unione attolli possunt, quàm si lapis nudus maneret & sine armatura: Gilbertus lib. 2. de Mag. cap. 19. Hujus au-

tem rei ratio est, quoniam vis unita est fortior; Quod autem ferrum debili Magneti addit vigorem, ex isto sequenti problemate confirmatur.

2. PROBLEMA.

Si fuerit lamina ferrea tenuis manu extensa vel fixata polo Magnetis inferiori, inter Magnetem & pondus, tunc Magnes duplum elevabit, & quandoque decup-

lum: Atque ab ista praxi sive experientia adamantis cum chalybe vel ferro, armatura erat prius inventa.

APPLICATIO.

Simili correlatione, si Magnes animalis potestate vegetabili armetur, tunc magis efficaciter, & vigore multiplicato attrahet ad se Spiritus à majori animali Magnete, seu potius animali ferro: Etiam problema hoc sequens est notatu dignissimum.

3. PROBLEMA.

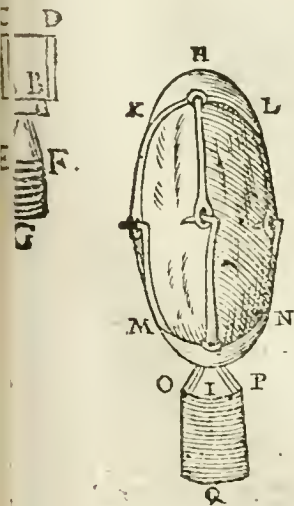
Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illico fit Magnetes. Paracelsus. Tractat. 3. Philos.

APPLICATIO.

Atque ideò viva Mummia membri Languescentis & aridi, partim unguibus & pilis ejusdem inclusa: Ac tum postea in corpus

ert. lib. 2. a 19. de n.

e. cap. 24. t. Mag.

Vbi duo sunt exempla, in quorum priori A. B. sunt poli dentibus ferreis armati: A. B. C. D. Magnes undique circa polos C. A. D. B. Armatus E. F. G. pondus ferreum, quod sustentat lapis A. B. C. D. Per polos armatus A. B.

In posteriori K. H. L. & M. N. I. duo poli Magnetis H. I. K. L. M. N. Quorum unus attollit pondus O. I. N. Q.

i illud

illud vegetabile translata, illud corpus vegetabile, quod eos recipit immediatè, post actum unius in aliud efficitur Magneticum, sibi membra deficientis, Spiritus ad se trahit, ipsque vegetativæ suæ facultatis portionem impertit: Atque ita vis Magnetica in pilis, in unguibus (utcumque in se

sunt debiles, validiores & efficaciores in virtute fiunt, per ipsum in fortius Magneticum vegetabile plantationem; Ita, ut unum alterum fortificet, & potentior reddat in sua actione: Atque adhuc Lucidius sequenti isto problemate demonstratur.

4. PROBLEMA.

Debilis Magnes, à fortiori ex parte unius ipsius poli contactus seu perfrictus, virtute & vigore meliorabitur.

Etiam si ponatur Magnes minimi & vix perceptibilis vigoris super Magnetem

majoris virtutis, idque præcipuè super polos, atque ostendet ille vigorem tantum, ac si esset lapide fortiori, cui conjungitur, fortior.

APPLICATIO.

Simili planè ratione transplantare possumus superfluum excrecentiam, in qua non nisi Mummia apparet virtutis Magneticæ signum, super Magnetem vegetabilem, sive plantam vegetabilem fortior, atque præcipuè in ejus nuca sive axi: Atque ipse emittet vigorem quandam Magneti-

cum æqualem illi plantæ. Quod quidem in eo arguitur, videlicet, quia potestatem vegetabilem ad membrum marcidum suis radijs dirigit: Iam verò, quòd relatio inter arborem & membrum per Spiritualem continuitatem efficitur, istiusmodi problemate explanatur.

5. PROBLEMA.

Si ferrum oblongum conjungatur ad polum Magnetis, & termino illius aliud applicetur ferrum; & ad terminum secundi tertium & sic cum pluribus; Magnes virtute Spiritus radiosæ suæ emanationis

Gilbert, lib. 2.
cap. 4.
Ridl. ibid.
cap. 17. & 22.

hæc omnia ferro concatenabit & ad instar catenæ ad invicem adhærere faciet; Idque vel plura vel pauciora, secundum lapidis vigorem: Vid. Ridl. cap. 22.

A. B. C. D. Magnes: E. polus ferro armatus. F. G. Ferrum longum: H. I. Aliud: L. M. aliud. N. aliud.

APPLICATIO.

Quibus sat liquidò declaratur, quòd, ut Spiritus Magnetis est continuatus & ratione suæ continuitatis est aptus ad corpora distincta in unionem conjungere atque retinere; Ita etiam emanatione Magnetis duplicis in unum, à centro ad membrum in firmicis uniti continua vegetativæ successio in ipso paulatim generatur: Iam verò, quòd, duo Magnetes vires suas in unum unientes seu congregantes emanationem vigorosam emittant, & per consequens majori virtute Magnetica imbuantur; Probatur per secundum problema, 3. demonstrationis Capituli secundi allegatum.

CAPVT. V.

Hic probatur, quòd vegetabilia in se Spiritus Magneticos contineant, quibus mediantibus sensibiliter tam à regno Animali & minerali, quàm à vegetabili attrahunt: Et in primo loco exprimitur per 2. propositiones & tum postea illæ varijs demonstrationibus experimentalibus sustentur.

1. PROPOSITIO.

Est quedam vis sive virtus Magnetica tam in vegetabili, quàm in animali ac minerali, quæ operatur more attractivo

tam in suum simile in regno vegetabili, atque etiam in illo animali & minerali.

1. Demonstratio experimentalis.

Effectus istius propositionis experientia est multiplex, atque etiam ex ijs, quæ in capite præcedenti sunt allegata, indicatur, quòd relatio seu unio Magnetica, quæ fit inter

inter vegetabile & animale sit sufficienter nota, atque etiam in posterum clarius adhuc enucleabitur.

Etiam si aliquis febre laborans accipiat herbam, quæ dicitur Iberis, nimirum illius manipulum & illam calceis suis imponat, & ita ambulet, quousque caleſcat, percipiet quidem, quod herba ista attrahet ad

se bonam quantitatem materiæ aquosæ, & hac ratione fertur curare febres. Sed (ait Author) herba ista tum postea in via, qua aut homo aut bestia tendit, sterni non debet: Nam illud animal, quod illam calcet inficietur ac febricitabit statim. Christophorus Schuszen Germanus affirmavit, se sæpius fuisse illud expertum.

2. Experimentum.

Iohannes Karsmannus pro vero tradit, verrucas manuum atque aliarum partium auferri posse, capiendo stramina & secando nodos in ijs, atque præparat pro qualibet verruca duo, & stramina debent esse in longitudine pollicis, deinde disponendæ sunt illæ duæ sectiones in hunc modum super verrucam; Ita, ut modi di- rectè tangant verrucas: Atque opus

est, ut fortiter premantur super verrucam, ac hoc denique est cuilibet verrucæ faciendum cum duplici stramine: Quo factò, effodiatur foramen sub canali, à qua pluvia cadit ab ædibus, imponantur & lapide tangantur: Ac invenietis (ait) ut stramina putrescant, ita etiam & verrucæ paulatim decrescant & evanescent.

3. Experimentalis demonstratio.

Mira traduntur de herba Chamæleon-te: Atque relatam est mihi à quodam nobili Germano pro re certa, & communiter à quàm plurimis nota, quod aurigæ in finibus Bohemiæ, soleant quandoque mediante herba Chamæleonte attrahere vigores aliorum equorum, eosque imponere in suum: Unde fit, ut equi eorum in oneribus portandis efficiantur longe robustiores & validiores, quàm fuerunt antea: E regione verò alij fiunt ad labores sustinendos, debiliores inultum: Hoc (inquit) fit vel per se, si herba vel potius radix horâ propriâ atque ipsi convenienti colligatur, vel post quâ

Mummia succum per trans plantationem imbiberit. Radix detur in cibo vel appendatur & attrahit à proximo, qui non habet herbam appensam: At si herba illa ei appendatur, tunc ea Magnetica vis ei non nocebit: Quia simile non agit attractiva virtute adversus suum simile; Quare impedit ac obtundit attractivam virtutem sui similis. Ille meus Author asseruit fide sua, se virtutem equi alterius mediante hac herbâ attraxisse, & inter dentes sui equi in fræno: Sed dixit se portionem ejusdem secum reservasse. Hæc ille fide data, si credere fas sit.

4. Experimentum.

M. Baltasar Wagner ait, se sæpe esse expertum curationem istam Magnetici in inflammatione ac rubedine oculorum: Accipit radicem malvæ communis, quando Sol est in medietate Virginis, & ad capitis seu

colli nucam sive summitatem applicat, firmiter eam ad locum ligando, atque hoc rubedinis ac inflammationis causam ad se attraxisse.

5. Experimentum.

Est quædam Magnetis species, quæ dicitur Evax, quem Plinius Magneticam habere facultatem carnes ad se attrahendi refert: Atque etiam alibi nos docet, quod sit alia Magnetis species Sarda dicta, quæ ligni tam fortiter attrahendi ad se habet pro-

prietatem, ut ab invicem separari nequeant, nisi lignum ab eo incisione dividatur. Quis etiam ignorat notabilem illam familiaritatem, quam succinus habet cum palea, cum sit omnibus apparens, quanto appetitu hæc ab illo alliciat.

6. Experimentum.

Quidam ulceribus in corpore varijs vexatus, à quadam vetulâ erat instructus, ut pro sua curatione inquireret rubum Magnam, cujus caput post ejus in aërem ascensum, ad terram more circulari descendebat & ferræ demum quasi secunda vice inferebatur: Inventa autem tali rubo

(nam & ipse multas in vita vidi) jussit ipsum vestibus nunimè exutis, ut trans foramen seu orbem istius rubi retro ter recederet: Fecit, ut monuit, & curatus est: Hoc quidem erat mea cognitione hic in Angliâ effectum.

7. Experimentum.

Quid dicendum est de admirabili illo, quod est inter minieras aureas atque argenteas, ac virgam Corylinam bifurcatam commercio, qua Germani atque alij aliarum regionum, ad fossibilia pretiosa in terra detegenda, utantur, de qua antea stylo pleniori sumus locuti. Certè oportet oculis, exinde colligere fas est, quanta sit inter ista Sympathia, & quam avidè vegetabile naturam minieralem affectat. Sed relicti istis ad propositionem secundam veniamus.

2. PROPOSITIO.

Ordo singularis, & tam in Sympathia, quam Antipathia partium vegetabilium inter se typicè per relationem seu respectum, qui habetur inter eas & Magnetem exprimitur: Quo arguitur, quod vegetabile & minerale & per consequens animale, unam & eandem proportionem Symphonicam sive Harmonicam, tam in eorum ordine Symphonico, quam irregularitate observant.

Problema ad confirmandam hanc propositionem.

Gilb. lib. 3.
cap. 6. de
Mag.

In rebus omnibus Magneticis, sive sint vegetabilia, sive mineralia & consequenter animalia, semper natura ad unitatem convenientem tendit: E contra verò, ubi partes eorum secundum naturæ cursum & ordinem ad conjunctionem non inclinantur, ibi oritur perturbatio & quasi repudiatio sive separatio partium.

Demonstratio à Magnete minerali.

Cape Magnetem ablongum, sitque C. D.

C. tendit in Boream telluris B. & D. in meridiem A. divide hunc lapidem oblongum in medio inter duos polos ubi æquator transit, nimirum inter E. & F. & erit E, tendens in A. & F. tendens in B. sicut enim in integro, Ita in diviso natura petit hæc corpora nimirum E. finis conveniēt, & desideratè cū F. rursus coit ac cohæret: E verò non jungit unquam cū D. nec F. cū C. tunc enim oportebat C. converti contra naturam in A. Austrum, aut D. in B. Boream, quod

est alienum & incongruens. Separato lapidem in loco secto & convente D. ad C. & optimè conveniunt ac combinantur; Nam D. tendit in Austrum, ut prius & C. in Aquilonem: E. & F. connatae partes in minera jam sunt distitæ maximè: Non enim confluunt propter affinitatem materiæ, sed à forma motum & inclinationem suscipiunt: Ita termini, sive conjuncti sive divisi eodem modo tendunt Magneticè ad telluris polos, in prima integra figura & divisa, perinde, ut in secunda figura, perfectumque est Magneticum. F. E. in secunda figura in unum corpus confluum, atque C. D. primitus in sua vena genitum & F. E. in suos super aquam fluctantes; Ita, ut istius lapidis termini, utrum sint uniti aut disjuncti ad polos terræ, secundum unum modum Magneticè tendunt, tam in lapidis integri, quam divisi figura, uti in secundo exemplo apparet: Et concursus Magneticus F. E. in secunda figura in corpus unum erit adeò completus, si taliter in sua vena procreata.

 Applicatio ad vegetabile.

Eadem planè formæ Magneticæ convenientia vel inconvenientia, quæ notatur esse in Magnete minerali, observabitur etiam in vegetabili: Nam si accipiamus virgam arboris salicis, sive plantæ alterius

facile crescentis: Sitque A. B. & A. erit superior virgæ portio & B. inferior & radici proximior. Hoc modo Gilber. lib. 3. de Magn. cap. 6.

Divide hanc virgam in ejus medio D. C, Dic ergo, quodd, si terminus D. inferatur in termino C. crescet naturaliter & augetur : Etiam si B. inferatur super A. partes ad invicem consolidabuntur, & efflorescent. Sed si D. inferatur super A. vel C. super B. litigabunt & bellum intestinum inter se gerent, & consequenter minime unquam crescent, sed necesse est, ut planta intereat ratione ordinis praposteri, & in-

convenientis positionis partium ipsius: Quoniam vis sive virtus vegetabilis, quæ uno modo ac viâ incedit, jam à cursu suo proprio divertitur & compellitur, atque coactione exagitur in partes contrarias.

Plura de hac re non dicam, sed ad conclusionum istarum Magneticarum practicalium, cum demonstrationibus earum onus, accedam.

CAPVT. VI.

Quomodo Magnetica curandi ratio probetur & demonstretur esse naturalis, & per consequens haud quaquam Cacomagica, ut nonnulli haud sibi constantes existimant falso.

Hoc ut possimus meliori methodo præstare, exprimemus more priori & quasi capitis frontispicio, propositionem maximè materialem ad istiusmodi curandi spe-

ciem pertinentem, atque tunc postea eam probationibus evidentibus à virtute præcipuè Magnetis derivatis, elucidabo & luculenter demonstrabo.

PROPOSITIO.

Si, factâ continui solutione sive vulnere, externi sive effusi sanguinis portio cum suis Spiritibus, cum telo, vel portio Spirituum ejusdem sanguinis, sine ulla ejusdem apparitione, quæ in telum, vel in alicujus rei alterius vulneris fundum perscrutantis, penetraverit ad aliquod distans incognitum ac indeterminatum, transferatur ad unguentum aliquod conveniens, hoc est, cujus compositio est Balsamica & naturæ creaturæ vulneratæ congrua, modò si ordine decenti adaptetur, & in eo quasi inferatur atque transplantetur, tunc unguentum ita hisce Spiritibus animatum, eveniet protinus Magneticum & ad Spiritus radiosos, qui insensibiliter ac invisibiliter è vulnere irradiabunt, directione Spirituum Sanguineorum in telo aut re alia, quæ eos recipientes atque imbibentes applicabit, & vivaces ac australes radij, à vulnere scaturientes sive effulgentes, volunt mediante Boreali unguento, seu potius Spirituum ibidem inclusorum attractione, more Magnetico animare & se ipsos unire, cum Borealibus & congelatis, seu fixis Spiritibus sanguineis in unguento tentis, eosque incitare, ut australiter sive æquinoctialiter, hoc est, à centro ad circumferentiam agent : Ita; Vt per reciprocam istiusmodi actionem, unio-

nem, seu continuitatem, radij vivaces australes agent, radios sopidos sive somnolentos, gelidos, fixos, Boreales reviviscant, qui unguentum virtute Magnetica animabunt, & unguenti Spiritus animatos, Spiritibus utrisque reddent agiles, atque hi, Spiritibus, qui erunt priùs transplantati in unguento, eadem unione seu continuitate suam, virtutem Balsamicam Spiritibus in vulnere, priùs Magneticè attractis impertient. Atque isti tum postea, harmonia quadam inseparabili, eam ad vulnus usque transmittunt hæc ergo est illa Sympatheticæ atque Antipatheticæ relationis seu respectus ratio, quæ experientiâ observatum, esse inter unguentum & vulnus : Ita, ut si totum spatium teli, qui fecit vulnus, ungetur & cooperiatur & à frigore defendatur, unus inveniet consolationem, ac dolor ejusdem mitigabitur : Sed, si pars unguenti vel cuncto vel re quapiam alia abradatur, aut abstergetur ab ense, securi vel telo alio vulnerante, sequetur & sentietur immediatè tum postea dolor atque intemperies in vulnere : Etiam, locus teli unctus temperatè teneatur calidus, vulnus se taliter quo habebit, at si ipse detegatur & in aère frigido detineatur, tunc quidem eveniet, quodd vulnus vexabitur, & frigore etiam afficiet-

Quædam demonstrationes Problematicæ, ad cujuslibet propositionis prædictæ particulæ veritatem confirmandam; & consequenter ad Demonstrandum, quòd Magicus istiusmodi curationis; modus possit naturaliter, atque idèd haud Cacomagicè, præstari.

PRædictæ propositionis particulæ facillimè ab illis ocularibus Demonstrationibus probari atque sustineri possunt, quæ à virtuosa Magnetis, mineralis operatione produci possunt; Quippe cui omnia corpora Magnetica cum actionibus suis ritè comparare queamus: Quatenus ipsa suas denominationes ab ipso Magnete minerali habent, atque idèd unguentum istud armarium, dicitur etiam Magneticum. Procedo igitur ad propositum meum; Hanc meam propositionem in varia membra sive portiones dividendo, in hunc modum.

Membrum
Primum.

Primum membrum sive portio præcedentis propositionis, cum nonnullis conclusionibus experimentalibus à Magnete electis, ad illam confirmandam atque Demonstrandam.

IN primis ergo colligimus per præcedentem propositionem, quòd duo corpora Magnetica similis naturæ, possint Spiritualiter, mediante repositione & naturali incitatione similis naturæ, concurrere & ad invicem uniri, & quòd hac ratione telum vulnerans, sive aliud materiale penetrans imbibere soleat Spiritus sanguineos, fiat Magneticum.

Demonstratio à Magnete descripta.

Gilbert. lib. I.
cap. 5. de
Mag.

Lapidem polis distinctis perspectum habeas, hoc est tam Meridionali, quàm Boreali signatum, pone in suo vase ligneo, ut fluctuet, sintque poli ad planum Horizontis rectè dispositi, aut saltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum Magnetem in manu, cujus poli etiam cogniti sunt; Ita, ut polus Meridionalis ejus sit versus polum Septentrionalem natantis prope ipsum à latere: Sequitur namque illicò fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires & dominatum fuerit) nec desistet nec deseret, donec adhæreat: Nisi manum subducendo, conjunctionem cautè evitaveris: Perinde etiam, si Septentrionalem polum illius, quem manu tenes, opponas Meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter se & se mutuo sequuntur invicem: Contrarij enim contrarios alliciunt: E contra verò Septentrionalis Septentrionalem, & Meridionalis Meridionalem pellit, si eodem modo apponatur: Atque ita lapis lapidem fugat, & tanquam clavum navitâ impellente divertit & in contraria velificat: Gilbert. lib. I. cap. 5. de Mag.

2. Demonstratio ab eodem.

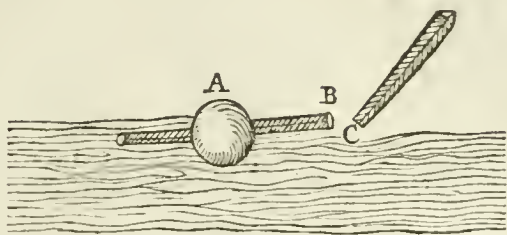
Simili planè ratione, si ferri portionem in parvula cymba lignea collocemus, & Magnetem in alia, percipiemus quidem, ferrum simili celeritate & festivitate ad Magnetem in sua propria navicula situm properare: Nam observabimus, quòd eorum quilibet ad se invicem vehetur, & unus alteri in media via ad hærebit; & quòd, postquam desiderium cujuslibet eorum sit completum, hoc post factam coitionem, ex propria sua inclinatione quiescet.

3. Demonstratio à Ferro.

Gilb. lib. I.
cap. 11.

Ferrum ipsum solum per se, nullis excitum lapidibus, alienis viribus nullis imbutum, aliud ferrum allicere deprehenditur: Quamvis non ita avidè rapere & subito convellere, quemadmodum robustior Magnes, quod sic cognoscito. Suberis cortex exiguus, nucis avellanæ magnitudine rotundus, trahitur filo ferreo usque ad fili medium, in aqua tranquilla cum nataverint, appone fini illius alteri, prope (ita tamen, ut non tangat) finem alterius ferrei fili, & filum filum trahit, & alterum lentè subductum sequitur, atque hoc tantùm convenientibus terminis perficitur: A. cortex seu suber, cum ferreo filo: B. finis alter.

PArum supra aquæ superficiem elevatur. | tur à C.
C. finis alterius fili, quomodo B. trahi-

4. Demonstratio à ferro.

ibid.

Alio modo probatur hoc in majori corpore : Pendeat longa virga ferrea nitida (qualis pro velis & fenestrarum cortinis paratur) in æquilibrio, tenui filo serico: Hujus extremitati alteri in aëre quiescenti, admove ferri massulam politam, oblon-

gam, convenienti termino in distantia semidigitali : Vertit se ferrum libratum ad massam, tu eadem celeritate manum cum massa subducito, via ad pendentis æquilibrium circulari, subsequitur ferri librati finis & in orbem vertitur.

A P P L I C A T I O.

Hiscæ ergo exemplis redditur liquidum, quomodo duo Spiritus similis dispositionis, seu Potius unius in natura identitatis sint apti & naturaliter dispositi ad concupiscendum & amplectendum suum simile: Idque non modo per contactum sed etiam ad distans, hoc est, ubi spatium aliquod vel loci intervallum duobus illis corporibus Magneticis interponitur, & per consequens, quod non sint corpora, quæ agunt (nam illa sunt à se invicem divisa) sed Spiritus formales in illis corporibus, quæ aëtrali quadam emanatione, imprimis se invicem Sympatheticè & amicabiliter aspiciunt, ac tum postea per unam æqualem attractionem sese amplectuntur & quasi osculantur. Atque ideò alienum aut impossibile sapientibus non potest videri, quod Spiritus Sanguinei in unguento, ac illi in vulnerato soleant in tam magna distantia, quæ inter unguentum & vulnus est, concurrere

& convenire, hoc est, per aspectum Sympatheticum ad invicem applicare : Cum ambo hi Spiritus non sint, nisi radius unus quintessentialis indivisibilis, utcumque sint proprietate Elementaliter alterati: Haud aliter ac aër, à vento Boreali factus est differre ab illo Australi, tamen si uterque iste aër sit in sua existentia, non nisi unus aër essentialis & individuus.

Ad ramum prædicti membri ultimum quod attinet, arguit quidem, quod Spiritus sanguinei possint à telo vulneranti imbibi unde & juxta hujusmodi axioma Paracelsi. locus seu portio teli vulnerans, facta est in Magnete: Ejus enim assertio est talis.

Quodlibet corpus, cui Mummia ^{Paracelsi & 3. Phil.} viva in alio homine propinatur, illic fit Magnes.

Sed & hoc Magneticè per problema istud probatur.

5. Problema seu demonstratio à Magnete.

Ferrum à Magnete ex parte poli Magneticis incitatum seu animatum, attrahit ad

se simile Magnetis, qui illud tetigit.

A P P L I C A T I O.

Quod Spiritus animalis vulnerati, animales in momento ictus, in telum vulnerans penetrare soleant, & quod telum percuciens illos avidè imbibat & sibi assugat, probatur ex sequenti ista observatione.

Chirurgi nonnulli ruri degentes, & ob sui imperitiam vulneris periculosi profunditatem probà tentare aut scrutari minime ausi; Telum, sive sit ensis, sive pugio, sive cultellus & similia accipere assolent, illudque carbonibus ignitis imponunt: & quamvis nullam caloris differentiam dis-

cernant in telo ante ictus in ignem emissionem; Tamen postquam ab igne extrahitur, locum in telo vulneranti in colore ab ejusdem residuo mutatum observant, idque ratione Spirituum illorum, quas portio illa feriens imbibebat: Arque hoc communiter verum, aliorum experientià reperitur.

Verùm etiam est alia probatio, quæ exactè etiam hoc idem approbare videtur: Nam si vipera seu Caluber ense vel cultello feriat; Spiritus venenosus irascibilis ser-

pentis in substantiam Chalybis penetrabit: Atque hoc quidem ex isto experimento confirmatur: Nam, si quis tum postea ab isto telo ita infecto vulneretur, locus iste, qui Spiritus animales venenosos imbiberet, taliter venenabit vulnus, ut vix tum postea curabile sit futurum, nisi antidotus quædam cum vipera vel colubro constata, ei

rectè adhibeatur: Hoc à quodam Gallo nobili accepi, qui affirmavit, se expertum vidisse. Simili planè ratione, si Scorpio contundatur & vulnere à Scorpione facto applicetur, illud citò curabit, quòd aliter mortale esse deprehenditur: Vti etiam omnibus in Italia & Gallia est notum, hoc idem oleo ex scorpionibus facto fieri.

Secundum propositionis predictæ membrum sive portio cum probationibus ejusdem.

Membrum. I.

Secundò quòd, si corpus aliquod Magneticum, sive sit animale, vegetabile aut minerale in partes dividatur, natura harum partium Spiritualis, semper tendit inclinatione naturali, ad unitatem & conformationem à Deo primitus ordinatam, tamen hæ partes dividantur ab invicem &

ad bonum distans removeantur, quòd est Argumentum, eas esse non nisi unam continuam rem in Spiritu, atque idè pars unica diversè cooperatur, radiosque actuales suæ identitatis Sympatheticæ ad aliam emittit, utcunque earum corpulentia ab invicem sunt divisæ & distantes.

1. Demonstratio istius membri cum confirmationibus ejusdem.

Hoc quidem satis superque (ut mihi videtur) per demonstrationem ad primi membri confirmationem allegatam, atque adhuc clariùs per 2. Demonstrationem capite 3. hujus, quippe in qua declaravi, quòd si Magnes longus in medietate inter duos polos dividatur, nimirum in æquatore lapidis, & quælibet harum medietatum, in suis cimbis ad fluctuandum super aquam quietam imponantur, Spiritus utriusque dimidij influentialis, qui est in essentia unicus & cum utrisque est continuus, desiderabit & omnimodè tentabit corpora sua sic vulnere vel continui solutione distincta, iterum unire & in pristinum suæ sanitatis statum reducere, & ob istam rationem B. & C. (quorum illud est Meridionale videlicet B. hoc verò, nempe C. Septentrionale) quæ prius erant partes continuatæ, sed jam per Spiritum illum inseparabilem, qui dat vitam utriusque, ambæ in unum alliciuntur & contrahuntur & in pristinum suæ continentis statum rediguntur: Hoc est, ex duobus lapidibus fit unus: Ita, ut por-

tio Spiritus in C. attrahit atque allicit ad se corpus B. portio Spiritus B. affugit atque allicit corpus C. ad se: Nam notandum est, quòd unitas Spiritus semper appetit & affectat unitatem corporis illius, cui inhabitat; Nam Spiritus formalis seu quintessentialis in varietate dispositionis Spiritus aërei minimè delectatur: Atque idè cupit specificam illam domum sive palatium inhabitare, quòd prius immediate post ejus à patria cœlesti seu parentibus Stellaribus descensum, possidebat. Atque hæc est ratio, quòd unus Spiritus est aptus, imò verò & lætatur cum suo simili communicare, sed præcipue unus & idem Spiritus debet necessariò agere & nunquam abesse ab alio: Atque idè, quando Borealis & gelida quasi natura à proprietate australi seu æquinoctiali incitatur & exagitur, si rite adaptetur & Australis ferri proprietates à polo Magnetico Boreali alterius tangantur, & attractionem suam fortius prestabunt.

Problema hoc idem confirmans.

Si corpora Magnetica dividantur & pars aliqua à quolibet eorum integro abscindatur vel rumpatur: Pars illa ita separata habebit suos polos Borealem & Australem æquè ac integrum: Atque idè quælibet ferri seu Magnetis particula à suo integro seu toto divisâ, habebit Borealem proprietatem atque etiam Australem: Quo manifestè confirmatur capacitibus sapien-

tum, quòd Spiritus cujuslibet individui habeat Borealem & Australem conditionem, & per consequens attractivam, contractivam atque etiam dilatativam naturam, non (inquam) Spiritus solummodò totius, sed etiam cujuslibet particulæ ejusdem, cum Spiritus formalis sit in ejus toto & qualibet ejusdem parte.

A P P L I C A T I O.

Potestis igitur ex istis colligere, quàm sit possibile, quòd Spiritus in sanguine mortuo seu telo imbibitus, translatus ad distans

& è longe in unguentum ad vulneris curationem conferre possit: Quippe, quòd unguentum non longè à natura vulnerati distans

ferens potenter operatur, idque præcipue respectu salis vegetabilis ac usinæ, in qua Spiritus delitescunt, qui quidem Spiritus applicatione Spirituum Australium seu viscerum in homine vulnerato, directione sanguinis transplantati conductorum, reviviscit & cum iisdem Spiritibus cooperatur, non modò in sanguinis emanantis sustentia, sed etiam in curatione & consolidatione vulnerum; uti infra ostendetur latius.

*Tertium propositionis prædictæ membrum confirmatur
hiscè testimonijs.*

Tertio, quod non sit externus animalis sanguis, sed internus, qui à suo fonte separatus, & in alia quasi terra seu loco unctuosò transplantatus, operatur Magneticè à loco, ubi plantatur ad fontem, à quo priùs fluebat: & hoc sustinetur & confirmatur in hunc modum.

Demonstratio ad membrum istud confirmandum.

I. P R O B L E M A.

Non est corporeum, quod defluit à Magnete, aut quod ferrum ingreditur, aut quod à ferro expergefacto refunditur, sed Magnes Magnetem forma primaria disponit; ad formatum vigore revocat & disponit, propter quem ad Magnetem ruit, & avidè se conformat. (mutuis viribus concorditer, promoventibus) Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4. de Magnete.

A P P L I C A T I O.

Est ergò Spiritus planè formalis, seu subtilis & celestis influentia, quæ mutò operatur à vulnere ad sanguinem transplantatum, & consequenter neque corpus, neque sanguis aut aër, aut unguentum, in quod sanguis effusus, & per effusionem quasi mortuus, seu spiritus Sanguinei transplantati continentur: Ita, ut Spiritus excitati, in unguendo, aspectum suum ad radios sui excitatoris applicent: Boreale (inquam) Spiraculum Meridionalem, atque ita unio facta est inter Spiritus unguenti cum sanguine ei adaptato ac illis corporis vulnerati. Et ut videmus, quòd concursu venti Borealis & Australis in aère macro-

cosmico, ambo Spiritus simul & in eandem formam uniantur, & Magneticè cum aère suo vehiculo in nubem contrahuntur, quæ in se ignem formalem, nempe fulgura ac corpus aqueum continet: Ita quidem duæ emanationes efficiunt ac producunt contractum aereum Spiritum, in loco applicationis, vel concursu eorum, qui in actu suæ contractionis spiritum Balsamicum in unguento residentem & ab eo emanantem attrahit: Haud aliter, ac videmus in instrumento nostro experimentale, quòd aër eo frigore contactus, non sit pro illa contractione ad huc visibilis: Sed hoc ulterius adhuc sic confirmamus.

2. P R O B L E M A.

Ferrum allicitur sive attrahitur solummodò per immaterialem actum formæ, hoc est, per progressum incorporeum, qui operatur & decernitur in subjecto ferreo, tanquam continuato homogeneo corpore: Atque ista est ratio, quòd ferrum moveretur & attrahitur ad Magnetem, sine ullo interpositionis alicujus corporis densi ac bene compacti impedimento, atque iterum ferrum attrahit ad se Magnetem, & concursus ad unitatem, fit per mutuum consensum & vigorem, qui quidem concursus propriè dicitur attractio.

A P P L I C A T I O.

Hic videmus illam relationem, quæ est inter Magnetem & minieram, ex qua Spiritus ille, qui animat Magnetem, extrahitur. Exempli gratia, capite antedicto, Spiritus Mummie microcosmicæ in excrementia sua excrementicia, in plantam transplantatur, atque ita planta illa ab eo Spiritu animata, in Magnetem facta est, qui Spiritum suum vegetativum dirigit, ut Spiritui aut radijs in membri tabescentis applicet.

Iam verò ad membri prædictæ propositionis quarti probationem venio.

Membrum. 4.

Membrum istius propositionis quatuor probatur in hunc modum.

Quartò , quod sit Spirituális penetratio facta ab uno corpore ad aliud , priusquam aliqua Magnética operatio completi queat.

Demonstratio.

Hoc membrum est sufficienter ab ijs, quæ in prædictis membris sunt antè dicta, confirmatum, & tamen adhuc clariùs isto sequenti problemate exprimitur.

P R O B L E M A.

Magnes ducit Magnética, quæ ab ejus viribus vigorem avidè concipiunt, non in extremitatibus tantùm, sed in intimis & in medullis ipsis: Nam bacillum ferri, ut apprehenditur, Magneticè excitur in fine, quo apprehenditur, permeatque etiam ad alteram extremitatem vis illa, non per superficiem tantùm, sed per interiora & universum medullium.

A P P L I C A T I O.

Hic evidenter apparet, quòd radij formales unius Magnetis, penetrant usque ad centrum alterius, atque itidem alter more reciproco penetrat ad centrum usque illius: Ita etiam Spiritus vulnerati penetrat atque permeat partim per sui ipsius emissionem, & partim sui similis, in unguento attractionem, etiam in viscera seu medullium unguenti ad Spiritus sui generis, qui in eo occultantur & per consequens unguentum more reciproco in Magnetem per Spirituum sanguinis animalium imbibitionem factum, radios suos attractivos applicat ad illos, qui à vulnere emittuntur, & in ista sua actione à Spiritibus Sanguinis mortui in unguento dirigitur: Quemadmodum infra declarabitur luculentius.

Membrum. 5.

Membrum propositionis prædictæ quintum cum suis probationibus.

Quinto, quòd percipiemus actum Magneticum, seu operationem Spirituum cœlestium seu astraliorum deorsum influentium non esse mente humana determinandam, aut in motu suo ullo impediendam, si modo in istius negotij profundum oculo intellectuáli velimus intraspicere.

Ad meliorem istius membri anatomiam & expressionem, necesse habemus pro certiori lectoris instructione, ut illud in duos ramos seu particulas separatas distinguamus, quarum prior explicabit extensionem emanationis à Spiritibus duobus astralibus factæ non esse humano in genio limitibus certis determinandam, utcunque ipsa per externum aliquem effectum videatur quodammodò conjecturari: Secunda particula probabit, quòd tales radios stel-

lares influentiæ seu emissiones quintessentiales, quæ à Magnete in ferrum, aut ab uno Magnete ad suum in natura simile ejaculantur, & consequenter ab omni alio corpore Magnético conditionis in essentia similis, non possint impedi per corporum solidorum & bene compactorum interpositionem, uti Philosophi nonnulli inconsulti temere & audacter nimis in suis scriptis asseverarunt.

Ad primum autem ramum quod attinet, qui radiorum seu formalium extensionem seu emanationem à corporibus Magneticis terminationem imaginariam intra spheræ activitatis cognitæ limites, ejusdem rei impossibilitas (utcunque Philosophi nostri Peripatetici contrarium sinxerunt) istiusmodi demonstrationibus problematicis sequentibus arguitur.

Quædam Propositiones Theorematicæ & Problematicæ, contenta istius articuli sive particulæ primæ confirmantes.

I. T H E O R E M A.

Vigor in corporibus cœlestibus, mediantem quo moventur, animam ipsis in esse, testatur, atque ob istam rationem à Philosophis sapientioribus actu seu Spiritu quodam divino imbui atque animari exist-

mantur, cujus virtute moventur: Quod cum ita sit, extensio applicationis radiorum debet etiam esse incerta, & per consequens limitibus constantibus destituta, quoniam Spiritus ipsorum emanatione semel

semel facta, quandoque in aëre, nonnunquam in aqua; Atque haud tardè, imò vero omni momento, idque sine ulla resistantia etiam ad terræ centrum penetrant, ut ibidem in regno minerali operentur, ipsius subjectis diversis, diversimodè pro more influentiarum quibus subsunt, deformali

eorum actu & virtute impertiendo, per quam in acuta eorum penetratione agunt: Atque idè creaturæ istæ inferiores similis naturæ, sunt potentes ad virtutes suas radiosas tam longè extendendas, & radios suos ad distantiam tam indeterminatam ac sunt stellæ applicandos.

2. THEOREMA.

Rectè tunc dicitur Magnes movere Magnetem, & quòd eorum unus disponat alium per primariam eorum formam, quam à fonte Stellari recipit: Atque idè haud absurditas ulla erat in sapiente Tha-

lete Milesio, nec erat dementia aliqua in Scaligero, animam Magneti assignare; Cùm centraliter & ab interno Principio incitatur, dirigitur & circulariter movetur.

1. Problema istud Theorema confirmans.

Si duo Magnetes in superficie aquarum sibi invicem expositi fuerint in suis navigijs, non statim occurrunt, sed primum convertunt se mutuo, aut minor majori obtemperat commovendo se circulari quodam modo, tandemque cùm secundum na-

turam dispositi fuerint, concurrunt: Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4.

Ille idem etiam effectus apparebit inter Magnetem & ferrum, ut infra declarabitur.

ADDITIONO.

Et quamvis quis replicare queat, quòd iste actus in Magnete cum Magnete sive in Magnete cum ferro videatur ab effectu externo certa quadam dimensione determinari & consequenter verba à me antè prolata haud multùm adhuc ad indeterminatam emanationis corporum Magnetorum dimensionem probandam conferre: Respondeo ego, sensibilem inter Magnetem & Magnetè actum, arguerè haud videri; Quòd quoniam duo illa corpora ponderosa suum motu evidentem habeant non

nisi ad talem distantiam, idè Spiritus eorum ulterius sese extendere aut radios suos ulterius applicare haud quaquã possint: Nã est unum operari sensibiliber per violentiam massæ ponderosæ attractionem, atque aliud, ut una solummodò forma amplectatur, & in Harmonia quam naturali concurrat cum alia, atque ista alteratio illis, qui optimè in proprietatibus Magnetis versantur, per problema hoc sequens ad amissim verificatur.

2. PROBLEMA.

Orbis virtutis latius extenditur, quàm orbis motionis cujusvis Magneticæ, efficitur enim Magneticum in extremo, etiam

si non moveatur locali motu, qui propius admoto Magnete efficitur: Nam tunc tota corporea massa movebit ad eum.

3. PROBLEMA.

Acus Magneticè contacta aspiciet Boream etiam à puncto æquinoctialis; Quod quidem est apparens argumentum exten-

sionis indeterminatæ virtutis lapidis Magnetici.

Aliud problema hoc idem præstans.

4. PROBLEMA.

Separatæ partes à Magnete integro utrosque polos induunt, si divisio non fuerit parallelicè: In parallelo si divisio fuerit, unum polum in eadem, qua prius sede retinere possunt: Hæc Gilbertus, lib. 2. cap. 32.

vita & partibus correspondet, eritque frustum istud majoris lapidis, quasi nova creatura: Nam habebit suos polos & æquinoctialem æquè & completè ac integer lapis habuit.

Ac Ridleus, cap. 21. sui tractatus Magnetici, ait: Si minor Magnetis pars à majori auferatur, ea portio minuta eadem vitæ & vigore imbuetur, quem integer lapis possidebat: Haud aliter, quàm infans vitam suam à patre hauriens, patri suo in

Etiam, si virga ferrea, ut est illa cortinæ, suspendatur, suamque positionem habeat Borealem & Australem sine ullo Magnetis contactu (nam, si cudatur Borealiter & Australiter, induet proprietates easdem, nimirum virtutes polares & movebit in aëre, si filo serico suspendatur, aut

cymbæ committatur, ut super aquam fluctuet, ad Boream & Austrum juxta suos polos) si (inquam) parvulum virgæ frustum rumpatur ab ejus Borea, illud frustum ha-

bebit suos polos, Borealem nimirum & Australem æquæ ac ejus totum; Videlicet virga longa, à qua erat ablatum.

APPLICATIO.

Quibus liquet, quòd si quælibet portio seu fragmentum Magnetis seu ferri habeat suos polos æquæ ac totum, tunc Spiritus, qui inest ijs, habet suam relationem vel applicationem ad stellam polarem majoris mundi, atque etiam respicit virtutem Australem atque etiam polum ejusdem: Nam, nisi ei inest animæ mundanæ scintilla, quæ in ea secundum exiguam ipsius pro-

portionem, haud aliter, quàm in mundo majori, operatur, impossibile foret, ut utrumque polum tanta exactione respiceret, uti experientia testatur: Ac ob id, ut actiones animæ mundi sunt ad eò Catholica, ut non possint limitibus certis terminari, etiam se habent Spirituales & Astraliæ creaturarum inferiorum emanationes sive irradiationes.

5. PROBLEMA.

Gilbert lib. 1.
cap. 12.

Ferrum rectum sex pedes longum, digitali crassitie (ut antea) in justo æquilibrio cum filo serico tenuiori & firmo; Filum verò variè debet esse contextum, ex varijs fericis filis non una simplici via contortum, sitque in camera parva clausis ostijs fenestrisque omnibus, ne ventus ingrediatur, ærque cubiculi moveatur quovis modo, tardè movetur, donec tandem acquies-

cens, finibus suis ostendit Boream & Meridiem, quemadmodum Magnete tactum ferrum in Horologijs sciotericis & compassis & nautica pyxide solet.

Præterea invenimus, quòd Magnes aut res aliqua alia, quæ excitatur à Magnete in suis cymbis disposita, suum aspectum dirigit super acum in suo verticali, versus polum Borealem.

CONCLUSIO.

Est idè manifestum; quòd extensio Spiritualis seu formalis Magnetis emanationis, atque etiam illius omnium aliorum corporum Magneticorum, non sint limitibus certis concludenda: Quatenus ipsa agit & applicat suos radios ad sedem & stationem usque stellæ polaris: & stella Polaris similiter influentijs suis emissis more reciproco operatur; Applicat ad, vel aspicit Magnetem, atque ita inter istos radios ascendentes atque illos descendentes facta est continuata Spiritualis unio, quoniam oculariter discernimus, quòd tam Magnes, quàm ferrum, Magna cum diligentia & cum manifesta Sympathia aspiciant & moveantur ad stellam illam. His ergo ritè ponderatis, consideret quis velim, quanta sit illa intercapedo sive spatium, quod est inter terram & octavam sphaeram, ac procul dubio percipiet, illud esse quasi infinitum seu potius incommensurabile, & consequenter irradiationes à corpore Magnetico factæ, aliqua Phantastica & sensibili activitatis (juxta imaginariam Philosophorum nonnullorum phantasticorum sen-

tentiam) terminare nesciunt. At si actus talis & ad tantam distantiam, vel stellæ Polaris vel Magnetis denegetur à nonnullis, & illa Fracæstorij, cum illa etiam multorum aliorum doctorum opinio recipiatur & pro Authentica habeatur, quæ dicit ipsum Magnetem & ferrum, atque acum à Magnete tactam, se tendere ad Septentrionem ratione attractionis variorum Scopulorum ex Magnete consistentium, qui in montibus hyperboreis siti sunt: Si ista (inquam) opinio pro vera statuatur, tamen ex ea elicere possumus actum Magnetis ipsum & respectum actualem, quem corpora Magnetica faciunt, ad illum non posse limitibus ullis certis terminari, cum in ista etiam consideratione, talium corporum irradiationes, observabuntur cooperari à loco Æquinoctialis usque ad scopulos Hyperboreos: Sed istam eorum opinionem alibi falsam atque vanam probavimus. Iam verò istud totum, quod dictum est ad præsens hoc nostrum propositum, nimirum primum hujusce membri articulum applicabimus.

APPLICATIO.

Primum & secundum problema nos docet, quòd spiritalis cœlestis & Astralicus subtilis Spiritus in omnibus Magneticis terræ corporibus, qualis est illis cœlestibus: & per consequens, quòd radij cujuscumque eorum, tam longè penetrare queant (tametsi ista penetratio sensu discerni nequeat) quam radij cujuscumque stellæ. Hisce percipere possumus, cœlestem in homine

Spiritum, qui est ex puriori & subtiliori substantia, quàm ille Magnetis; Emittere valere radios suæ virtutis, non modò ad metam illam, ad quam collimat Magnes, sed etiam ad summum Divinitatis Thronum: Iterum hinc inde arguitur, quòd Spiritus in sanguine transplantato, potens sit in vulnus ad quamlibet distantiam operari, atque itidem, quòd radiosus vulneris

Spiritus valeat cooperari & continuatum cum illo respectum habere. Tertium denotat, quòd tamen si unguentum & sanguis in eo comprehensus non appareant ad longinquum mobiles, nihilominus cooperari, & cum Spiritu vulnerati ad distantiam & proportionem loci incognitam conjungi possunt. Per quartum & quintum elicere possumus, aspectus sanguinis Borealis ad austrum extensionem, esse ab æquinoctiali ad polum, nimirum per 90. gradus. Verùm enim verò affirmo ego, quòd, ut Borealis & Australis animæ mundi emanatio vastam mundi cavitatem implet: Ita etiam Mediante eâ & in ea potest actus iste animæ humanæ se ipsum longè ultra capacitatem carnis & Sanguinis extendere: Atque idè ipse, non nisi intellectualiter est concipiendus: Per quintum intelligimus, quamlibet Sanguinis humani seu Mummiæ Spiritualis particulam à toto divitiam, habere & idealiter continere in se omnes partes seu proportionem, quas totum sive integrum possidet: Atque idè tam

Boreali, quàm Australi aspectu soleat operari & per consequens deorsum à cælo proprietatem similem pro occasione data allicit sive attrahit. Nam ob istam rationem hic Spiritus dicitur à Propheta venire à quatuor ventis, & tamen non est, nisi Spiritus in essentia unicus, utcumque est in proprietate quadruplex: Nam erat virtute hujus, quòd mortui à Propheta specificati resurgerent: Atque idè tam longè, quàm ventus Borealis aut Australis extensio potest esse, tam longè potens est Spiritus iste in homine radios suos Spirituales emittere.

Ezekiel. 36.

Iam verò veniam ad probationem articuli secundi, qui penetrationem Spiritus istius acutam demonstrat ostenditque, quòd sine ullo impedimento perficiatur contra opinionem nonnullorum ignorantum, qui credunt, Castella, scopulos, Sylvas, montes & hujusmodi alia posse Spiritus istius subtilis & omnia permeantis motum atque actum impedire: Ejus probatio sic hoc modo.

Fosterus & alii ejusdem farinae.

Demonstrationes secundum hujus membri articulum comprobantes.

1. PROBLEMA.

Nequè ignis, nec aqua, nec terra ingressum actionis aut penetrativæ virtutis in Magnete super ferrum impedire valet, quatenus experientia comprobatur, quòd Magnes allicit seu attrahit ferrum ad se, non obstantibus aut igne aut corporibus solidis: Exempli gratia sit flamma aut candela juxta lapidem, appone filum breve ferreum, & cum appropinquaverit per medias flammam ad lapidem penetrabit, versoriumque seu acus in versorio, nec lentius nec minus avidè applicat

ad Magnetem per medias flammam, quàm aëte apertò, ita ut non impediunt flammæ interpositæ coitionem. Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4.

Gilb. lib. 2. cap. 4.

Ita, ut videre possimus istiusmodi experimento, coitionem horum corporum Magneticorum esse nullo modo interpositione ignis aut perturbandam aut impediendam; Etiam si aqua vel terra ipsis interponatur, tamen hoc idem præstabit Magnes officium.

2. PROBLEMA.

Ferrum allicitur actu immateriali seu processu incorporeo, qui operatur & concipitur in ferreo subjecto, tanquam in corpore continuato homogeneo: Ac ob istud ferrum movetur & attrahitur à Magnete, atque iterum ferrum attrahit ad se Magnetem, & concursus sive convenientia in unitate erit per eorum radios facta, tamen si corpora densa ad eorum coitum impediendum sint interposita: Gilbert. lib. 2. cap. 4.

Ita, ut elicere fas sit ex isto problemate, quòd substantiarum diversarum interpositio nil possit in impediendo illam Spirituum coitionem, quæ facta est inter illa duo corpora; Quod est argumentum, quòd influentiales seu formales Spiritus nequeant suo motu impelli; Atque idè subtilis iste Spiritus, qui ortum suum ducit ab anima mundi, à Philosophis sagacioribus dicitur omnia permeare entia, verum hoc sequenti problemate planius.

3. PROBLEMA.

Magnes sive frictione aut calore, sicut aut humore perfusus, tam in aëre, quàm in aqua Magnetica provocat; Tum etiam solidissimis intersitis corporibus, vel lignorum tabulis, aut lapidum aut metallorum: uti auri, argenti, aut ferri crassioribus laminis: Hæc sunt verba Gilberti. lib. 2.

cap. 2.

Et Riddleus, quòd, etiam si illæ substantiæ, quæ non sunt Magneticæ collocentur inter acum versorii & Magnetem, tamen haud possunt impedire orbem & progressum vigoris Magnetici: Exempli gratia, si Magnes claudatur in pyxidem

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

aut ligneam aut lapideam aut stanneam, | Magnes orbem suum Magneticum exten-
aut argenteam &c. Tamen nihilominus | det.

A P P L I C A T I O.

Concludimus igitur per typicam istius- | neticus in unguento Magneticæ excitatus,
modi expressionem, quod Spirituum vita- | in concursu & unione cum eodem Spiritu
lium in homine emissiones sint tam subtiles | Australi seu vivificante, impediendus, hoc-
ac penetrantes, ut nulla corpora interpo- | que præcipue, quoniam formales unius
sita valeant eos in motu suo determinato | Spiritus sunt continui & homogenei ad il-
impedire: Nec non est sanguis ille Mag- | los alterius.

Procedo jam ad sextum prædictæ propositionis membrum.

Sextum membrum est, quod postquam | re, quæ pertinent ad se ipsum: Ita, ut,
Scopus aliquod (sive sit animale, vege- | quemadmodum amator participare solet
tabile aut Minerale) sit per transplanta- | cum natura arati, ita etiam amatum solet
tionem alterius factum Magneticum, aut | cum natura & conditione amatoris com-
Magnes, ad aliud corpus, facit per attra- | municare, hocque præcipue, si modò sint
ctionem suorum Spirituum, amatorem ad | in genere homogenei atque affectione re-
se, ijs virtutem & proprietatem imperti- | ciprocii.

*Quædam demonstrationes problematicæ ad istud mem-
brum confirmandum.*

1. P R O B L E M A.

Quodlibet corpus, cui Murmia viva | nes.
in alio homine propinatur, illicò sit Mag- |

A P P L I C A T I O.

Problema hoc est animalis & non mi- | haud aliter, quam in præcedentibus affir-
neralis naturæ, sed inferre videtur, quod | mavi, ungues & pilos in quercum trans-
per transplantationem sanguineorum spi- | plantatos, ipsam statim communicando
rituum humanorum, unguentum protinus | Spiritus unius cum Spiritibus alterius, at-
Magneticum reddatur & attractivum, | tractivam & Magneticam reddere.

2. P R O B L E M A.

Magnes nihil potest præstare, quod fer- | at: Idque non modò contactu, sed etiam
rum Magneticæ excitatum efficere neque- | ad rationabile distans.

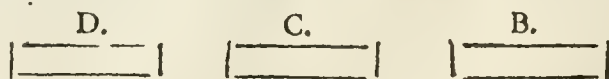
A P P L I C A T I O.

Nec pariter quicquam potest Spiritus | co coëant; Imò verò Spiritus in un-
in homine vivus agere, quod Sanguis mor- | guento ulterius procedunt, nam nati-
tuus in unguentum transplantatus, præ- | vam influentiam in vulneratum inspi-
stare non potest: Si modò more recipro- | rant.

3. P R O B L E M A.

Gilb. lib. 2.
cap. 4.

Ferrum Magnete contactum aliud fer- | catus ad A. trahit clavum seu obelum B. si-
rum recreat, illudque ad motus Magneti- | militer post B. trahit C. & post C. D. re-
cos instruit; Ita, ut tertium etiam ferrum | motis verò clavis B. & C.

In eadem distantia Magnes A. non at- | bertus.
tollit in aërem D. clavum &c. Hæc Gil- |

APPLICATIO.

Ferrum B. comparatur ad Spiritus, qui prius animantur à Spiritibus vivis in homine, & qui animant Spiritus unguenti, qui sunt de natura Microcosmica, ratione salis in usnea volatilis, quod est talium Spirituum vegetantium atque vivificantium receptaculum, qui dant vitam homini, præterquam, quòd jam Borealem proprietatem induerint & quasi pro mortuis habeantur. Spiritus autem isti in unguen-

to referuntur ad C. qui agunt & operantur. postquam ita excitantur in D. quod Spiritus ex vulnerato emissos importat: Aded, ut elicere possimus, quòd non sit, nisi unus & idem spiritus continuatus, qui in actionem reducit tria diversa subjecta cum spiritibus eorum, nimirum sanguis effusus & transplantatus, unguentum & corpus vulneratum.

4. PROBLEMA.

Magnes & vena ferrea sunt idem & eandem habent naturam, atque etiam in una Miniera, quasi Gemini, inveniuntur. Imò & robustus Magnes ferrum in se continet, atque ided ferrum, quod ab utrisque eorum extrahitur, habet omnes Magneticas virtutes, tam in vena, quàm post factam

separationem, sed magis debiles & impotentes, nisi excitatur à Magnete, aut ipsi addatur, hoc est, nisi Magnes cum eo armetur: Nam hac ratione reddetur in sua facultate Magnetica fortior, quàm ipse Magnes.

APPLICATIO.

Simili planè ratione sanguis in vulnerato, atque ille, qui transplantatur, ut in unguento purificetur & confortetur, ab una eademque derivantur vena, atque unam eandemque matricem habent, atque ided idem extractus sanguis retinet in se omnes virtutes Magneticas sed Magis debiliter, & in potentia magis, quàm actu, nisi ab Australi sanguinis virtute excitetur, aut Balsamica unguenti natura armetur: Nam, si ita præparetur ac muniatur, videli-

cet, si ita incitetur & dirigatur, possidebit & suam potestatem Borealem: Atque illa Balsamica & attractiva virtus usneæ est aded potens in sua Boreali & Saturnina conditione, ut subitò quasi sigillo confirmet & sistat per congelationem Australem illum sanguinem, qui fluit, haud aliter, quàm videmus, ventum Borealem convertere in ignem & immobilem nivem atque grandinem.

5. PROBLEMA.

Magnes & ferrum inter omnia alia corpora nobis cognita, sunt in natura & conditione, propinquiores ad terram: Nam in se retinent substantiam admodum ge-

nuinam & homogeneam & ad terram appropinquantem: Atque ided hæc tres substantiæ naturâ ad invicem conveniunt.

APPLICATIO.

Hiscè liquet, quàm sit propinqua relatio inter corpus humanum, quod comparamus cum terra, & sanguinem, qui exit è venis, quem referimus ad Magnetem, atque unguentum Spiritibus sanguineis relatū, quod ex sanguine erat extractum: Nam pinguedo & usnea atque Mumia erant de sanguine: Scripturæ enim nos docent, animam carnis, & per consequens pinguedinis & ossium esse in sanguinè sitam: Quo fas est considerare, quòd, quamvis hæc tres substantiæ corporeæ differant, tamen in homogeneitate Spiritus conveniunt: Ac ob hanc causam non est mirum, si sit continuitas quadam inter Spiritum Sanguinis corporei, atque illum in unguentum transplantatum. Nec profectò aded debemus admirari in commercio illo naturali, quod est inter Spiritus Sanguineos & unguentum, aut, quòd unio tam subitanea fieri soleat inter eos, aut quòd il-

lud debeat tam subitò fieri Magneticum, sive Magnes, sola adaptatione eorum in Balsamica & sanativa ejus in vulnus operatione: Idque præcipuè, quoniam per Spiritus in eo transplantatione adaptatos, dirigitur, & post animationem radios suæ naturæ in suum simile convertit., cum sic tam propinquum in Spiritu & proprietate ad sanguinem vulnerati & frustum ferri, ut portio Magnetis ab integro abrupta sit suo toti: Quæ quidem portio in omnibus convenit cum Spiritu sui patris seu fontis, à quo est derivata: Ita etiam videmus, quòd, quamvis aër macrocosmicus videatur naturâ secundum suam positionem variare (nam aër Borealis est frigidus; Australis verò seu Æquinoctialis calidus) est tamen non nisi unus & idem Spiritus continuus, utcunque in hanc vel illam nubem, distingui videatur: Atque iterum Spiritus internus seu formalis, qui quatuor ventos

Ezekiel. 36.

diversimodè animat, est non nisi unus & idem Spiritus indivisibilis (uti ab ore Prophetæ accipimus) similiter est unica & eadem Spiritus identitas, quæ agit in vulnere & in sanguine effuso seu transplantato, atque unguento: Quatenus omnes

hi tres non fuerunt nisi unus sanguis, ut D. Paulus docebat Athenienses: Nimirum, quod omnes homines veniant ab uno sanguine, & consequenter ab uno Spiritu in sanguine. Hoc etiam isto problemate confirmo.

Act. 17.

6. P R O B L E M A.

Attractio facta est in corporibus primarijs, atque illa sunt ad invicem propinquiora, & unius mutui inter se concentus, ratione eorum identitatis in conditione. Atque ob istam rationem Magnes attrahit

ad se ferrum, atque itidem ferrum allicit ad se ferrum, & terra terram adducit, ac iterum horum quodlibet sibi alterum trahit.

A P P L I C A T I O.

Hinc ergo colligitur ratio, cur sanguis sibi sanguinem attrahat atque unum corpus suum simile, & unguentum animatum ab una eademque natura suum simile affectet; Atque ideo Paracelsus haud inconsultè dixit (ut antea) quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illic fit Magnes: Atque idè haud injuriâ possumus pronuntiare, cum ab ipsa experientia hoc manifestatur: Quod quodlibet unguentum, & præcipuè illud Microcosmicum, quod imbibit aut comprehendit Mummiam Spiritualem Sanguinis alterius hominis, confestim fit Magnes, & per incitationem Mummie Spiritualis,

quàm continet, avidè affectat & appetit suum simile: Atque propter hanc causam illud attrahit & allicit ad se, atque exinde ei tam impertit sanitatem, quam illud cum suo attractore de proprietate sua vivifica communicat. Plura ad fortem istius unguenti attractionem, post ejus à Spiritibus hominis vivi animationem probandam, proferre potui: Sed in hoc faciendo fortasse tædium potiùs, quàm delectationem lectori inducam; Atque iterum in præcedentibus mentionem satis amplam de ea feci; Atque idè relinquam ego membrum hoc, ut ad septimum procedam.

Membrum Septimum propositionis cum problematibus.

Septimò, agentem, qui alienum seu peregrinum corpus; Multò magis illud, quod est de consanguinitate ipsius, Magneticum facit, & concupiscibile seu affectionabile; Idque specie propinquitatis in natura, esse Spiritum cruentum transplantatum in unguentum animale, seu plantam vegetabilem, (de qua antea verba feci) qui

etiam Spiritus, est Magneti unctuosio director, ut in subjectum & Spiritum ejus, unde sic erat derivatus, Magneticè operetur, qui Spiritus si fortis & validus sit, potenter operatur; Sin debilis aut languidus, debilem duntaxat producit operationem.

Nonnullæ demonstrationes problematicæ ad confirmandum membrum antè dictæ propositionis.

Hoc membrum in meliorem intenti nostri explicationem in tres articulos seu partes dividamus necesse est, quarum prior probabit, Spiritum transplantatum reddere unguentum, cui commissus est, Magnetem ad vulneratum: Secunda, quòd ipse sit solus dux & director poten-

tia unguenti, & conductor facultatis ipsius Balsamicæ ad Spiritum vulnerati: Acultima demonstrabit, quomodo debilis ac impotens Spiritus non nisi debiliter operetur per se, & tamen assistentia & adminiculo sanioris ac robustioris naturæ recreetur & iterum confortetur.

Demonstrationes confirmantes contenta primi articuli hujus Membri.

Gib. de Mag. lib. 2. cap. 25.

Experientiâ nos docuit, & huic rei astipularur Baptista Porta, quòd si Magnes debilis, pulveribus chalybis ad tempus obruatur, evadet validior & potentior in attractione sua: Similiter chalybs naturâ suâ efficietur præstantior & validior: Sed Paracelsus magis adhuc in relatione sua ve-

ritati appropinquat, dicens, extractione Magnetis candentis in oleo Croci Martis, qui conficitur ex selectissimo Chalybe Corynthiaco, eò usque, dum amplius nihil imbibat, ita corroborabitur hic Magnes, ut decuplo plus virium in attractione sua possideat, quàm habebat antea.

A P P L I C A T I O.

Simili relatione Spiritus Languidus in Sanguine transplantato imbibitus, unguento animali, (quod eandem relationem in se habet ad Mummiam Spiritualem, quam oleum Croci Martis ad Spiritum debilem in Magnete) revivificabitur ac recreabitur in vigore suo Magnetico, ac mixtus cum unctuoso suo simili, constituet Magnetem compositum, qui similem sibi Spiritum potentius longè attrahet, quam poterat antea: Vicissim, ut parvulus seu debilis Magnes obrutus pulveribus terræ ferruginosæ, quæ est de natura ipsius, vires suas deperditas recuperat: Sic etiam Spiritus sanguineus inhumatus terræ unctuosæ, de natura sua propria, attractione sui similis à fonte sanguinis & salutaris spiritus ab unguento, sic unitur unguento, ut per animationem creet Magnetem aptissimum,

qui naturam hanc Balsamicam utrique communicando, attractione membri fauciati reddit se ipsum medicinabilem; Ita, ut continuitate & integritate spiritus per contactum immediatum spiritualem, deferat spiritum usneæ Balsamicum, aliorumque ingredientium unctuosorum ad vulnus. Nonne observamus, quod aqua, quæ per acervum seu cumulum salis transit, virtutem salis omnimodè induat, licet effluxus ejus sit perlongus, & quod ea natura falsa ab uno ejusdem extremo ad aliud communicet, & multò magis aër naturam loci, per quem transit procul vel longinquum transferet, & tamen omnis ille aër sic animatus erit continuatus, & per consequens multò magis subtilis ille spiritus cœlestis, qui aërem in habitat.

2. P R O B L E M A.

Ferrum contractatum recreat aliud ferrum per contactum, illudque instruit

ad motiones Magneticas.

A P P L I C A T I O.

Simili proportione in regno animali sanguis transplantatus per Australem seu vivum suum fontem, animat ac recreat Magneticè unguentum; Ita, ut operètur

in vulnerati spiritum emanantem, & attractam ad se naturam vulneratam, emissionem suam Balsamicam meliorando & in pristinam conditionem restituendo.

3. P R O B L E M A.

Si Magnetem nullius sensibilis roboris aut virium, quasi, Magneti roboris ac vigoris validi & potissimum polis imponamus, vigorem illa robustioris ac majoris, cui uniebatur, æqualem ostendet: Sed postquam removebitur, minor ille erit adeò

debilis, ut antea, nisi sæpius repetatur: Idem effectus planè sequetur, si frustum ferri Magneti robustiori applicetur, sed si tollatur à lapide, tunc omnis virtus ferè evanescet & deperdetur.

A P P L I C A T I O.

Simili ratione sanguis debilis Borealis in unguentum transplantatus, & applicans se ipsum viventis spiritus emanationi, præservatione & corroboratione unguenti fortificatur, & attrahit seu operatur efficaciter, reddetque totum unguentum Magneticum: Sed, si accidat, ut unguentum vel separetur seu abradatur à loco teli, in quod spiritus penetrarunt (ut Bevis Tell Well, eques auratus, fecit periculum in securi, quæ fauciàrat plaustrarium) vel decutiatur aut abstergatur, (ut accidit in securi; Quæ fauciàrat naupegum, per improvisam deiectionem capuli gladij Nicolai Gilbourni, equitis aurati) dimittet virtutem suam, quam recipit à Spiritibus sanguineis in homine vivo & liturâ Balsamicam unguenti; Ac proinde vulnus ea divisione æquè aut magis dolorosum erit, ac antea: Sed si unguentum loco iterum appli-

cetur, telumque obvolvatur calidè, concursus Magneticus renovabitur, dolorque confestim sedabitur, ut probatū est in multis: Atque hæc disturbatio seu intemperies non fit aëre frigido solum efficiente dolorè rigidum ac torpidum in vulnere, sed etiam vulnus calore ignis fit tam inflammatum ac adustivè dolorosum: Nam, Jacobus Virat, quondam mihi famulus, sed jam reginæ Pharmacopola, habitans in Blake Friers, anno proxime elapso, conficiebat hoc unguentum, & tentandi gratiâ, quandam phlebotomo suo in Brachio vulnerabat, & postmodum in unctum Phlebotomum igni admovebat, ut liquefieret unguentum & Phlebotomum incalcesceret, atque ita evenit, ut in illo instanti vulneratus ardorem adeò Magnum in vulnere suo sentiret, ut vix esset ferendus: & tum è vestigio iterum perungebat Phlebotomum;

num, & vulneris confectim dolor sedabatur, & mox confanefcebat: Pharmacopola in vivis est, atque ad id confirmandum paratus erit: Idem melius confirmatur per hoc problema.

4. PROBLEMA.

Rid. Ibid. Si Magnes debilis in loco alterius polorum ejus Magnete validiori perfricetur, ille per vigorem & virtutem meliorabitur, si non in potentia augetur.

APPLICATIO.

Eadem proportio actionis est inter Mummiæ in unguibus & capillis, & Magnetem vegetabilem, ut etiam inter illum in sanguine transplantato & in unguento: Nam Magnes vegetabilis seu quercus reducebat secretam illam ac occultam in ipsi Mummiæ à potentia in actum, referendo naturæ abdita; Haud aliter, ac in terra solet granum tritici, putrefaciendo: Atque ita etiam est potentialis seu Borealis natura Mummiæ Spiritualis sanguineæ, cum sit extracta & in actum terræ unctuosæ seu unguento Magnetico redacta.

5. PROBLEMA.

Rid. cap. 19. Si acus Magnetica contrectata prius tactu Magnetis candescat igne, amittit omnem potentiam polarem suam, & virtutem ac facultatem directivam: Sed, si recens tangatur iterum, recuperabit virtutem & actum.

APPLICATIO.

Itaque per conversionem propositionum (nam contrariorum eadem est ratio) si sanguis transplantatus, qui trangebatur Magneticè spiritu vitæ, frigore congeletur, omne robur suum ac operativam directivamque virtutem amittit: Sed, si ro- boretur unguento ac reanimetur, per spiritum Australem seu vitalem, ut antè, non revivifcet modò & ager iterum; Verùm etiam reddet unguentum Magneticum, ac dirigit illud in cursu suo ad Membrum affectum.

6. PROBLEMA.

Rid. de Mag. corpor. cap. 24. Si tenuissima lamina Chalybis affigatur neutri polorum Magnetis, nimirum inter Magnetem & viam ejus, Magnes ita attollet, duplo; Imò quandoque decuplo plus, quàm poterat antè: Ab hac praxi inchoabat armatura Magnetis, cum Chalybe seu ferro, juxta diversos modos.

APPLICATIO.

Pari modo translatus sanguis Borealis, est Magneti haud immeritò comparatus, & unguentum ad armaturam ferro: Nam uniendo sanguinem congelatum cum unguento, virtus attractiva & vis Magnetica multò major est, & potis est fortiter sugere & attrahere sibi Spiritum Australem, sanguinis viventis, in vulnerato: Idque dulcidiùs probò per sequens problema.

7. PROBLEMA.

Rid. cap. 24. Si duo Magnetes, armati duobus dentibus, separati nobis ante oculos statuantur; Altero existente valido, alio verò debili seu multò minori, cujus axis seu diameter inter dentes est æqualis & similis longitudinis, conjunge dentes eorum, qui procedebant à polis & partibus contrarijs invicem, tunc fortior apprehendet & attollet debiliorem; & debiliior unitus ac incorporatus cum fortiori, virtute, quam recipit à fortiori, tollet à terra & retinebit fortiolem ac majorem admodum firmiter, licèt sit multò ponderosior pondere, quod lapis parvulus ordinariè elevat.

APPLICATIO.

Hoc typo minerali docemur, (mutando mensuras ponderum in proportionem in vigore spiritus) congelatum, effusum, ac transportatum sanguineum spiritum oblitum & quasi armatum unguento, cujus natura æquè est propinqua, ac sanguis est spiritui, factum esse Magnetem usque adeò potentem, ut potens sit ad se attrahere majorem ac robustiolem naturam sanguineam, per applicationem ad ipsum minorem Magnetem Borealis naturæ, & quasi polulum suum Borealem ad Magnetem majorem

rem naturæ Australis : Nam hisce medijs | probatur hoc problemate.
in regno minerali , unio naturalis fit , ut

8. P R O B L E M A.

Est naturalis quædam ; & violenta ac | Boreali & Australi fiat : Iterum, quòd for-
depravata unio: Illa verò naturalis est, cum | tior attractio sit à polo Boreali, hoc confir-
coitio à polis contrarijs , nimirum polo | mat problema.

9. P R O B L E M A.

Polus Borealis est polus ad omnia pro- | robustissimus, si quantitatem illam habeat,
posita ac intenta Magnetica fortissimus ac | quàm Australis possidet.

A P P L I C A T I O.

Quibus patet, Borealem naturam, quæ | citur esse , ubi concurrentia oppositarum
est in Magnete unctuofo, ac spiritum ejus | naturarum polarium est facta: Nam ab illis
influentialem, longé magis attracturum | fortior fit attractio, quia natura sola frigo-
esse, quàm Australis seu calidus Spiritus, | ris est contrahere, ut è contra, caloris est
aut æquinoctialis attrahere potest, nisi pro | dilatare. Vis ista polaris conclusivè susti-
ut participat de natura Boreali , naturali | netur hoc problemate , cum quo hujus ar-
quadam ad suum simile concurrentia : At- | ticuli confirmationem concludo.que hæc est ratio, quòd naturalis unio di-

P R O B L E M A.

Magnetes,ferro armali polum duntaxat | apprehendunt.

A P P L I C A T I O.

Ac si diceret, Borealem seu congelatam | dam Mummiam propè Australem & æqui-
Mummiam, unguento propriæ naturæ | noctialem, & debilem ac congelatum, pro-
suæ circumdatam & quasi armatam, ac Au- | pe Borealem : Ac proinde attractio mani-
stralem seu vivam Mummiam carne te- | festa est à Magnete unctuofo atque agente
ctam atque stipatam, sibi invicem Magne- | ejus, imbibito.ticé propè polos applicare , nimirum vivi-

*Iam ad secundum hujus Membri articulum seu portio-
nem devenio.*

*Demonstrationes confirmantes contenta secundi hujus
Membri articuli.*

Quod ad secundum articulum hujus | tici ad vulnus, ad quodvis intervallum, di-
membri attinet, qui demonstrat, Mum- | rectorem & ductorem, indicat , illud hoc
miam sanguinis transplantati, Spiritualem | testimonio demonstratur.esse virtutis seu vigoris unguenti Magne-

1. P R O B L E M A.

Magnes conducit ac dirigit res Magne- | prenditur ; Magneticé ad finem usque
ticas, quæ concipiunt vigorem ac vires ab | excitatur, ubi tangebatur ; Atque ipsissi-
co non modo in exterioribus ; Verùm eti- | ma vis ei sic impertita, ad alteram usque
am, in interiori ac venosa medulla: Exem- | extremitatem , tam superficialiter, quàm
pli gratià, ut primùm particula ferri ap- | centraliter penetrat.

A P P L I C A T I O.

Hoc exemplo probatur, formalem san- | ritualis Magnetem : Sic etiam post recep-
guinis Mummiam simili planè modo ope- | tionè hujus Mummix sanguineæ unguen-
rari cum Unguento, quod se habet ad ipsã, | tum redditur Magnes: Quatenus per ejus
ut ferrum ad Magnetem : Ita, ut, quemad- | totū, vigore quodā Magnético animatur,
modum Magnes per ferri contactum, fa- | & virtute animæ hujus Mummialis diri-
cit illud post imbibitionem vigoris sui spi- | git radios suos ac virtutem Balsamicam ad

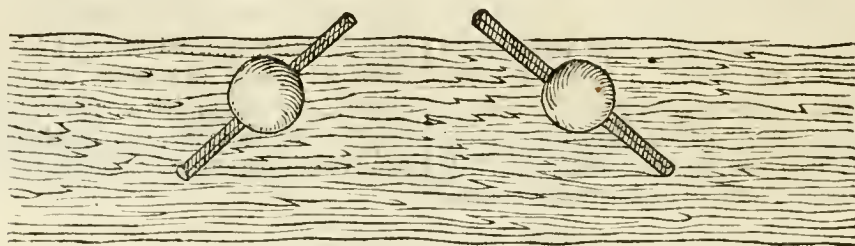
SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

fontem, à quo Spiritus ille Mummialis originem suam ducebat: Directionem autem hanc esse veram, per ista sequentia problemata probamus.

2. P R O B L E M A.

Vnus Magnes alium Magnetem disponit, alter alterum convertit, ac in ordinem suum reducit & conducit, illumque ad concordantias suas dirigit: & quando convenerunt ac juncti sunt invicem, firmiter sibi cohærent invicem: Exemplum evidens est: Nam, si duo filamenta ferrea unius longitudinis accipiamus, quæ in extremitatibus per polos contrarios excitantur, eaque per subera rotunda quantitatis

nucis avellanæ intrudantur, quæ postmodum aquæ innatare ac fluctuare imponantur, percipietis illa paulatim se dispositura atque ordinatura, ac contactum Borealem Spiritualem unius, prius axem suam directuram, & postmodum attrahere polum Australem, dum ambo sibi in morem duorum equitum cum suis spiculis occurrant & obviant.

D E M O N S T R A T I O.

A P P L I C A T I O.

Mumia Spiritualis in Sanguine transplantato est unus Magnes, qui unguentum eum in modum disponitur ad Magnetem etiam quadret: Atque hic Magnes dirigitur Spiritu Mummia in concordantias Mummia Spiritualis, quæ expirat ex vulnerato, quam attrahit & unit, & partim

de virtute ejus vivifica participat, & partim communicat cum ipso de Spiritu suo Balsamico, qui ratione continuitatis suæ cum vulnere facile, licet invisibiliter, transfert ad vulnus: At jam ad tertium hujus membri Articulum seu particulam procedo.

Demonstrationes contenta hujus membri tertij ejusque ultimi articuli confirmantes.

Articulus 3.

AD tertium & ultimum Articulum hujus membri quod attinet, qui ostendit, quod Spiritus debilis ac impotens non nisi debiliter ex se operetur, sed per assistentiam naturæ robustioris recre-

etur & fiat vigorosus: Hoc totum est per complures cõclusiones problematicas confirmatum, quæ ex Magnetis proprietatibus producuntur.

1. P R O B L E M A.

Gilbert. lib. I.

Magnes amittit virtutem suam attractivam, & quasi deficit ætate, si æci aper-

to diu exponatur, nec servetur ac obruatur limatura seu scorijs ferri.

A P P L I C A T I O.

Gilbert. lib. I.

Similiter sanguis vivus, ubi primum ex venis suis mineralibus calidis est effusus & de aëre frigido gustavit, suam activam virtutem amittit & deveniet gelidus & quasi mortuus, nisi cum carne, & teload

sibi appropriatum unguentum transferatur, quod illum ab aëre frigido præservat, locoque limaturæ ferri ad Magnetem, ad Mummiam spiritualem defendendam ac muniendam, inservit.

2. P R O B L E M A.

Baptista Porta Magnetem in limatura Chalybis servabat bono temporis spatio, ac postmodum reperit illum multo vigorosorem ac efficaciorum in virtute ejus

attractiva, quàm antea. Similiter Paracelsus calcificando ac imbibendo Magnetem oleo Martis, ejus vigorem multis gradibus augebat, ut dictum antè.

A P P L I C A T I O.

Simili modò , si Mummia Spiritualis in sanguine transportato , debilis aut Languida , fervetur ad tempus in unguento animalì , reddetur Magis vigorosa in tantum , ut animaverit totum unguentum.

3. P R O B L E M A.

Imponatur Magnes nullarum virium seu roboris , quod facile percipi queat , Magneti eximij roboris ac vigoris , potissimum polis , & exhibebit vigorem , ac si æquè esset virtuosus , ac Magnes , cui unitus est ; Sed postquam ablatu est , erit æquè debilis ac antea , nisi sapiùs repetatur.

A P P L I C A T I O.

Sic etiam si Spiritus transplantati cum Sanguine , unguento sano ac Balsamico implantentur , colligent vires : At , si unguentum vel abstergatur , vel ignis calore defluat ab arnis , confestim amittet vim suam : Atque iterum , si recens inungatur , & calidè obvolvatur , è vestigo recreabitur iterum , ut antea . Præterea hoc etiam Problemate antea prolato confirmatur , quod est tale.

4. P R O B L E M A.

Si Magnes debilior perfricetur ad polos suos Magnete fortiore , meliorabitur inde virtute ac vigore suo , si non augeatur inde.

5. P R O B L E M A.

Validior , isque major Magnes , augeat virtutem minoris , si ille imponatur polus majoris illius : Nam tunc polus ejus Borealis erit vigorosior.

A P P L I C A T I O.

Validus sanguis ac spiritus in vulnerato aspectu , facit sanguinem debilem ac spiritum , qui in unguentum transplantatus est , Magneticæ operari , & applicare ac dirigere spiritum unguenti ad illum fortiter , quod non præstaret sine unione illa , quam cum suo fonte habet , qui est vividior , agilior ac robustior.

8. Membrum propositionis cum probationibus suis.

Octavum membrum hujus propositionis est , quòd in omnibus operationibus Magneticis . Neesse est , ut sit applicatio reciproca seu aspectus factus inter amatorem & amatum , ut inter materiam seu fœmininum , quod concupiscit , & formam seu marem , qui concupiscitur : & per similitudinem seu continuationem spirituum formalium suo simili , quod agit in materia , unitur : Sic spiritus Borealis cum suo unctuosò Magnetico corpore efficaciter concupiscit & radios formales & æquinoctiales seu emanantem spiritum ex vulnere appetit , Magnetemque unctuosum , ad effectus suæ concupiscenciæ producendos dirigit , quod facile perficitur , modo si continuatio fuerit inter spiritus eorum . Sed ad probationes nostras.

Demonstrationes quedam problematicæ ad confirmandum hoc problema.

1. P R O B L E M A.

Cœtio Magnetica est actus Magnetis & ferri , non unius , sed utriusque ad instar viri & mulieris.

A P P L I C A T I O.

Vt mulier , quæ frigidior est & magis Borealis naturæ , concupiscit virum , qui est calidioris & Australioris dispositionis : Sic etiam similitudine quadam Sympathetica in utriusque spiritu coeunt , ac sua semina affectionis uniunt : Consimili pro- sus modo spiritus frigidus in Sanguine congelato , spiritus sanguinis vividi & activi concupiscit , & postquam unusquisque coièrunt , uniunt naturas ac tertium quoddam procreant ; Vt filium , qui de utroque parente perticipat.

2. PROBLEMA.

Prima formæ principalis in ferro virtus, in Principio erat distincta: Sed jam quidem fusione seu liquefactione corporis ejus, confusa est, cum Magnetica seu ferrea vena igne examinaretur: & tamen nihilominus, postquam integer & pervalidus Magnes applicatur illi, in pristinum suum

actum ac vigorem revertitur: Nam ejus formâ dispositâ atque ordinatâ cum Magnete, uterque conjungunt simul vires sociabiles, consentiuntque simul sine ullo corporali contactu & per consequens unum redduntur.

APPLICATIO.

Eadem ipsa est ratio contrariorum, ac proinde idem dici potest de frigoris extremitate, quod in problemate allegatum est de illa caloris. Dicimus igitur, sanguinem, qui, quamdiu erat in vena sua naturali, distinctus erat in actione sua, jam effusione ejus in aërem gelidum, factum esse confusum ac omni manifesta formali actione vacuum: Cum verò assistentiâ unguenti excitatur, denuò spiritali emanationi sanguinis robusti applicatur, rectificatur iterum, conjungitque naturam suam cum po-

tentia adaptata, quam ab unguento accipit; Atque ita unio naturarum utriusque conflatur, qua spiritus vulneris participat cum natura Balsamica Mummia: Iterum in vera dicti problematis natura sine ulla propositionis conversione, sanguineus in unguento Spiritus calore nimio reddebatur confusus, ut apparet M. Jacobi Viroti Pharmacopœæ experimento, in admovendo phlebotonomo igni, postquam jam Brachium alterius fauciârat, ac unguento esset perlutum.

3. PROBLEMA.

Bini Magnetes in cymbas diversas dispositi, ac ad superficiem aquæ expositi, si sufficienter intra orbis virtutum suarum collocentur, se præparant affectione mutua, ut ad invicem concurrant, & sub finem mutuo sese amplectantur ac adhærescant.

Similiter, si ferrum adaptetur in una scapha, & Magnes in alia; Ferrum festinabit eo ipso modo ad Magnetem, & Magnes etiam in sua scapha movebitur ad ferrum; Adeò, ut uterque à loco suo eo mo-

do ferantur, ut postmodum sibi invicem jungantur, atque ut probè fati facti ac contenti in amore sui conquiescant.

Simile efficietur, si duo filamenta ferrea à Magnete excitata, per similia subera transeant ac ad natandum aquæ imponantur: Nam videbitis, eas se mutuo amore amplecti, movendoque gradatim sensibilibiter coitura, & extremitatibus suis percussura, atque contrectatura se invicem.

APPLICATIO.

Simili ratione sanguis Borealis seu congelatus, seu Mummia sanguinea transportata, conductu vehiculi sui unctuosi, quod etiam præsentia ejus factum est Magneticum, unionem Australem vividorum ac mobilium sanguineorum Spirituum vulnerati, ut materia formam, seu scæmina marem concupiscit: & quoniam Spiritus continuatus est inter utrumque, quemad-

modum aër continuatus est inter polum Borealem & æquinoctialem Australem, in macrocosmo, licet unaquæque extremitas sit diversæ naturæ, nimirum altera frigida ac sicca, congelativæ, attractivæ ac immobilis; Altera calidæ ac humidæ, dissolutivæ discussivæ, & mobilis seu agilis: Ideò facillè concurrunt, sibi invicem amplexu Sympathetico obviant.

4. PROBLEMA.

Vnio naturalis Spirituum Magnetico-rum est, cum coitio fit per partes contra-

rias, uti per polos, Borealem & Australem.

APPLICATIO.

Sic sanguis Borealis seu Spiritus in sanguine transportato, qui congelati sunt, Borealem proprietatem assumpserunt, facillè concurrent cum Spiritibus Australis aut æquinoctialis naturæ, nimirum cum illis fontis viventis, unde proveniunt. Cum simile suo simili gaudeat naturaliter; Potissimum cum aëre frigido ac crudo cir-

cundatur, atque ita cogitur se ipsum contrahere cum aëreo suo vehiculo à frigido suo adversario: Nam, Spiritus ab æquinoctio derivati instinctu quodam naturali, gelidam terræ & septentrionis dispositionem evitat: Ac proinde profugus seu contractus, in centrum attrahit ad se vivos radios sanguinis Australis: Hæc est ratio in

Macro-

Macrocosmo , quòd , cùm Boreas Spirat fortiter , nec Auster usque ad eò validè , aër in nubem condensatur contractione igneorum formalium , & Æquinoctialium , seu radiorum Australium , in aère condensentur , qui ob frigus externum fugit ab aëris circumferentia ad centrum ; Adeò , ut hanc ob rationem sapienti observetur , quòd in fulgura ac coruscationes erumpat : Hac etiam contractio in aère incluso , cùm externus aër friget , facile in effectu per vitrum calendarium , seu instrumentum nostrum experimentale discernitur , nimirum cum aqua elevata est & aër inclusus , contractus seu coarctatus in spatium angustum.

Nonum membrum propositionis cum probationibus suis.

Membrum nonum propositionis est , quòd valida attractiva cujuslibet Magnetis facultas sit conditionis Borealis seu Septentrionalis proprietatis , ac per consequens præcipuam suam facultatem attractivam à Stella Polari habeat , ac proinde juxta morem Magnetis attrahit à circumferentia ad centrum : Iterum , omnia desiderata atque adamata , quatenus formalia sunt , de æquinoctiali facultate participant , cujus est radios per dilatationem à centro emittere ; Ac proinde eorum per applicationem unio facit temperamenti mixtionem , quæ est inter polum Borealem atque æquinoctialem , id est partim attractivam , & partim dilatativam : Quemadmodum est vitalis hominis Spiritus , qui agit in sistole & Diastole , vel contractione & dilatatione : Eodem profusus modo se habet coitionis Magneticæ actus.

Nonnullæ demonstrationes problematicæ ad confirmandum membrum hoc.

In primis probatum vobis dabo demonstrativè , idque relatione facta ad Magnetem , efficacissimam Magneticam attractionem esse à polo Boreali , & consequenter , quòd necesse sit , ut sanguis , induendo Borealem ac congelativam facultatem , admodum reddatur attractivus & contractivus sui similis , pro ut mobilem ac tenuem expansum aërem , in nivem spissam flante Borea , vel in pruina , gelu aut grandinem converti videamus.

1. PROBLEMA.

Polus Borealis semper est ad omnia Magnetica proposita vigorosior & robustior , si quantitatem habeat , quam habet Australis.

APPLICATION.

Qua propter Spiritus Sanguineus , induendo naturam Borealem , efficacissimus est ad operandum in naturam Australem , Magneticè vel attractivè.

2. PROBLEMA.

Magnes attrahit ferrum validius à polo Boreali , quàm ulla alia ejusdem portio.

APPLICATION.

Hoc confirmat antedictum problema : Spirituum consimilium , in Magnete undenique attractio Magnetica Sanguinis ètuofo , quo reddetur robustior in operatione sua.

3. PROBLEMA.

Magnes possidet punctus suos ; id est , veros suos polos , in quibus major ejus vis residet : Atque hanc ob causam non attrahit ferrum æquali virtute ab unaquaque parte : Atque etiam subjectum Magneticum non movetur nec fluit , ad quamvis Magnetis partem.

4. PROBLEMA.

Partes polo Boreali viciniore fortiores infirmiores in virtutibus suis attractivis in attractione , & remotiores , debiliores ac esse observantur.

Bidle. p. 6.

bert. de g. lib. 1.

bert. de gn. lib. 2. 4.

ic. &

DEMONSTRATIO.

Iam verò varijs demonstratur modis, maximam attrahendi virtutem esse à Septentrione: Ac primò quidem, si suspendamus longam quandam ferri portionem per filum, (ut dictum antè) pars mundi Septentrionalis attrahet ad se extremitatem eius; Ita, ut directè ad Septentrionem ac Meridiem spectet.

Ridicus. cap. 14.

Secundò, si filamentum ferreum longitudinis quatuor digitorum transeat per suber, ac postmodum Magnete excitetur, suberque aquæ imponatur, Stella Polaris extremitatem ferri ad se alliciet.

Ridic. cap. 17.

Tertiò si oblongum ferrum Septentrionaliter ac Meridionaliter fabricetur, atque ita collocetur, ut in eadem positione refrigeret, tunc animabitur atque induetur virtute poli, ac movebitur in aère suspensum ex filo, vel cymbæ inpositum super aquam, & trahetur à Septentrione, ac habebit quasi contionem cum Boreali

Ridic. libid.

Stella.

Quartò, si oblonga portio luti seu argillæ recens exustæ, versus Septentrionem ac Meridiem refrigeret, tunc recipiet potentiam Magneticam à terra & polo.

Quintò constituite duos Magnetes cum polis eorum unius denominationis, nimirum polum Septentrionalem aut Meridionalem utriusque, ad extremitatem utramque ex portinucula argillæ igne candescentis, dum refrigerat, & utraque extremitas unius erit naturæ.

Ridicus.

Sextò imponatur portio luti oblongæ formæ igni, ac postmodum Septentrionaliter ac Meridionaliter refrigeret, & accipiet polarem virtutem: Ex hinc, ure denud igne, & illa extremitas, quæ refrigerabat prius Septentrionaliter, jam refrigerat Meridionaliter & commutabitur in naturam Meridiei, & altera in naturam Septentrionis.

APPLICATIO.

Ex primo igitur horum Problematum atque experimentorum apparet, fontem attractionis vigorosæ esse à polo, eo quodd proprietates frigoris Borealis est attrahere, ac proinde Spiritus Sanguineus, induendo naturam Borealem, redditur Magneticus, æquè ac ille è luto seu ferro.

Procedam igitur jam tunc ad demonstrandum effectum, quem hic Septentrionalis ac Meridionalis Spiritus concursu suo mutuo atque unione producant, pro

ut videmus Septentrionalem ac Australem polum, concursu suo immediato proferre æquinoctialem, quæ est vernalis ac temperata, id est, calida ac humida, qualis est sanguis vivens: Ita, ut media natura, quæ de utroque participat extremo, producat inter confluentiam aspectus eorum, seu applicationem, quæ recipit ab uno & communicat illam cum alio: Probationes meæ Magneticæ sunt hæc.

5. PROBLEMA.

Ridic. cap. 19.

Binis corporibus Magneticis invicem in polis suis junctis, poli illi duo se invicem contingentes, naturam habent aqua-

toris seu æquinoctialis, nec excitabunt aut tenebunt acum ita tangentem.

APPLICATIO.

Borealis seu contractus sanguineus Spiritus, junctus applicatione quadam cum æquinoctiali Australi aut vivos aut dilatato, alter induet per hanc conjunctionem naturam æquinoctialem, quæ relationem

ad quamlibet extremitatem habet, nimirum recipiendo à Spiritibus unguenti & dando seu impertiendo illos Sympatheticè vulneri.

Membrum decimum propositionis cum suis probationibus.

Membrum propositionis dicimus est, quòd per Spiritum viventem Australem (portione sui similis per effusionem ejus in apertum ac frigidum aërem debili, languida, Septentrionali seu congelata facta) potest post transplantationem revivificari, vegetari ac corroborari, atque ita revertendo ad naturam suam Australem seu æquinoctialem, potest unione

quadam Sympathetica fieri una homogenea, cum vivo sanguineo Spiritu, natura, transferens secum paulatim naturam plantæ seu massæ animalis, cui implantatus est, atque ita potest efficere, ut qualibet natura extrema participet cum Symptomatibus alterius, sive bona illa sint ac salutaria, sive maligna ac dolorosa.

*Nonnullæ demonstrationes Problematicæ ad confirmandum hoc membrum.***1. Problema antea recitatum.**

Si Magnes nullarum virium ac roboris, si esset æquè fortis ac ille, cui unita est: quod facile discerni potest, polo Magnetis Sed postquã ablatum est, æquè debilis erit, validioris imponatur, ostendet vigorem, ac ac erat antea, nisi repetatur hoc sæpius.

A P P L I C A T I O.

Sanguis Australis penetrans per Magnetem unctuosum, animat eum, atque animando vivificat illum, & tam Spiritum transplantatum ab externi aëris inclementia præservans, quàm illum per naturam suam attractam Australem calefaciens, Spiritus emortuos languentis sanguinis ita transporta, tivivificat, pro ut Spiritus, in grano mortuo tritici terræ in humato, terram cum radijs Solaribus vivificatam, denuo quasi à morte ad vitam animari cernimus. Quòd si verò unguenti portio, auferatur à loco teli sive arinorum, quibus sanguis adhæret, vel ubi Spiritus Sanguinei penetrabant, Spiritus revivificati langnescent denuo, & vulnus dolorosum erit, pro ut erat, antequam sanguis unguento inhumaretur: Similiter etiam, ut, si terra removeatur à Spiritibus vigorosis in grano mortuo, langnescent, nec planta crescet nec multiplicabitur: Verùm si unguentum, ut antea, animatum reapplicetur, vulnus prosperabitur ac consanescet sine dolore, non aliter, quàm si terra, quæ removebatur à Spiritu revivificato in grano, reapplicetur illi confestim, ille Spiritus crescet iterum.

2. P R O B L E M A.

Si Magnes debilis ad unum polorum suorum cum Magnete validiore perfricetur, exinde virtute ac vigore Emeliorabitur, si in ea non augeatur inde.

Demonstratio: Ad hoc confirmandum.

Expertum est quotidie ab ijs qui cervisiam faciunt, quod si cervisia plane mortua & nullius vigoris, imponatur cervisiam novæ & recenter operantis, vertetur in cervisiam optimam & summæ virtutis.

A P P L I C A T I O.

Probatio hæc typica etiam exactè confirmat idem membrum, nimirum, quòd vivi Spiritus vigorabunt illos languentes.

3. P R O B L E M A.

Magnes aliquid de virtute sua attractiva amittet, & senectute quasi langnescet, si diu aëri aperto exponatur, & in liniatura ferri non reponatur aut recondatur.

A P P L I C A T I O.

Sic etiam sanguis humanus, ex sua mineræ effusus aërique aperto expositus, languet ac debilis redditur, nisi in unguento armario, quod est de natura ejus, reservetur.

4. P R O B L E M A.

Vnum ferrum à Magnete excitatum recreat alterum, illudque ad motiones Magneticas instruit.

A P P L I C A T I O.

Sic Mummiale unguentum, per radios emissos Sanguinis vivi animatum, Spiritus in sanguine transportatos recreat, incitat & animat.

Membrum Vndecimum hujus propositionis cum probationibus suis.

Vndecimum Membrū est, quòd alteratio aëris operatur æqualiter super utrūque extremū: Quod evidens est argumentū cōtinuatæ unitatis in spiritu, inter sanguinē transplantatū in unguento & vulnus, ut, quā passionē intēperatus ac inclemens aër operatur in uno, illa per sentitur ab altero: Haud secus ac si filum ad utramque processij extremitatē, extendatur & ligetur altera extremitate, altera extremitas Sympathizatur

aut agit similiter per consensum : Quod argumentum est evidens , aërem esse medium seu vehiculum , per quod influentia spiritualis transit , dictumque formalem cœlestem seu influentialem spiritum , qui in eo fertur per contactum immediatum communicare cū intemperie vehiculi ejus aërei , & per consequens hoc medio mutatur per vices ac portiones in dispositionem

Septentrionalem seu Australem ; Ac proinde per frigus externi aëris , spiritus à vulnere fugit , illudque relinquit malè affectum ac dolorosum , cū hac attractionis specie , naturali quodam calore privetur ; Ita , ut Sympathia in Antipathiam convertatur , ut apparet , cū unguentum à loco vulnerante arimorum , vel totaliter , vel ex parte auferatur , ut est antea dictum .

Demonstrationes nonnullæ problematice ad confirmandum hoc membrum.

1. *PROBLEMA.*

IN vitro calendario seu experimentalis , cujus tam sæpe facta est mentio , inter ejus caput seu matratium superius , & aquam inferius , aërem quendam continuatum in vitri collo deprehenditis , & imaginemini oportet , aërem istum inclusum non esse sine spiritibus suis sulphureis , qui dilatatione sui , dilatant etiam aërem , cui insunt ; vehiculum , & cum vehiculo dilatato aqua præcipitatur , & contractione spirituum eorum , aëreum vehiculum contrahitur pariter , & aqua exfugitur : & tamen videmus , aërem , qui est inter utrumque extremum , esse unum aërem ab uno extremo ad alterum continuatum ; Atque idèò multò magis occultum ac cœlestem Sulphureum spiritum , qui habitat atque agit in eo , estque instar animæ in corpore , in toto & in qualibet parte : Idque indivisibiliter , ac minimè in partes divisus : Cumque hic inclusus agens spiritus , unus exi-

stens numero , derivetur ab anima mundi , Ut universalis spiritus operatur in majore mundo , nimirum à Septentrione aut à Meridie : Pari modo etiam hoc membrum universalis illius spiritus operatur in aëre suo incluso : Nam , si Catholicus mundi spiritus agit aut spirat à Septentrione , ac producit in aëre effectus congelativos & contractivos , tunc quidem centralis in vitro spiritus similiter operatur , juxta eundem modum : Nam contrahit vehiculum suum & exfugit aquas : Sed , si Catholicus mundi spiritus spirat ab Austro , tunc aër antea contractus , jam iterum dilatatur , & tunc etiam spiritus inclusi formales in vitro , operabuntur juxta eundem morem , ac dissipabunt & extendent vehiculum suum aëreum in proportione seu modo ampliore , ut oculari demonstratione in dicto instrumento discernere licet .

2. *PROBLEMA.*

Boreas flans in Macrocosmo continuat essentiam flatus sui à Septentrione ad Meridiem : Sed , quò magis lineæ æquinoctiali appropinquat , eò debilior est ejus in contractione & congelatione effectus , in hoc cum Magnete conveniendo , cujus partes ; Quò polo sunt viciniore , eò existunt in facultate sua operativa seu attractiva potentiores , & quò longius absunt , eò sunt infirmiores ac debiliores : Sed hic spiritus emanans à Septentrione ad æquinoctialem , est unus idemque spiritus in essentia , licet in proprietate variet in suis partibus . Similiter auster prædominans , ab æquinoctiali ad Septentrionem , suum flatum sine ulla essentia suæ discontinuatione emittit & tamen , quò magis appro-

pinquat Septentrioni , eò debilior est vis ejus in dilatatione ac dissolutione : & tamen spiritus est unus idemque in essentia cum illo Septentrionis : Est enim una tantum anima mundi , seu spiritus vivificans mundum , quem Platonici existimant habere habitaculum in sole : & David ait : Posuit Tabernaculum suum in sole : Ac proinde venti à quibusdam vocantur filij Titanei : & Propheta æquè arguit unitatem & omnipotentiam spiritus hujus vivificantis , ubi inquit : Veni spiritus à quatuor ventis & insuffla interfectos istos , ut reviviscant : Vbi arguit , non esse , nisi unum spiritum essentialem , qui (ut Salomon refert) implet mundum , estque in omni re mundi , sed multiplici proprietate .

Ezek. 36
Sap. 1. 12

Applicatio conclusiva .

Concludimus igitur , spiritum in vulnerati sanguine non exhaulti , & in sanguine exhaulto unum esse spiritum in essentia , licet variet in proprietate : Ac proinde , cū sit continuatus ac indivisibilis in essentia ; Mirum non est , quòd ab uno extremo ad aliud diversimodè , nimirum Mag-

neticè & attractivè ab unguento agat : Nam ratione essentia suæ ab Australi seu vivo sanguine in corpore , induit naturam Borealè & ad se fugit atque attrahit suum simile , postquam in aërem emanarit , & Polus Australis seu punctus æquinoctialis , per dilatationem emittit spiritum suum attrahentem .

hendum, atque ita facta est communicatio inter naturam Balsamicam & vulneratum, eo ipso spiritu diversimodè operante. Et ego frige exemplum in macrocosmo vobis referam, quando Sol est ultra æquinoctialem Austrum versus, (quod hyeme accidit) tunc natura Borealis potentissima est in attractione, congelatione, inspissatione, citra æquinoctialem: Vt è contra natura Australis maximè viget ac efficax est in dilatatione, dissolutione ac subtiliatione; & tamen clarè discernatis, quomodo unus idemque spiritus, in mundo operetur, ab uno extremo ad aliud: Nam, cum Sol aërem in Austro & aquas ibidem dilatet, quas hyems antecedens per attractionem frigoris inspissavit; & dilatatione eas dissipat, tunc aër ille ac aqua ita dissipata reperit locum ampliorum, ac fugit à solis aspectu Septentrionem versus: Atque iterum proprietates Borealis ejusdem spiritus, hyemali tempore maximè potens existens, per attractionem fugit ac dirigit Magneticè hos spiritus, qui fugati sunt ab Austro, & quò propius attrahit eos ad polos, eo citius condensat eos in nubes, quæ ob naturam Sulphuream, quam affert ab æstate seu æquinoctiali, immediatè resolvuntur in pluvias: Atque hæc est ratio, quòd venti Australes sunt usque adeò frequentes inter nos hyemali tempore; & consequenter, quòd pluvia abundant in illo tempore: Ita, ut videre liceat, quomodo duplicata proprietates unius ejusdemque spiritus, operetur in uno eodemque tempore circa effectum unius ejusdemque rei in uno eodemque aëre Catholico mundi, ut dixi antè in Philosophia mea Moysaica: Vt etiam in ascensione ac descensione fontium in

quovis hæmisphærio simile efficitur: Quæ omnia vivaciter ac dilucidè expedita sunt in vitro Calendario, ut expressi antè. Ex quibus convincitur, quòd, cum spiritus microcosmicus unicus sit in conditione cum illo macrocosmico: Sequitur, quòd, licet corpus ejus dividatur, tamen spiritus manet indivisibilis, seque potest dilatare ac contrahere ad illam extensionem; ut probatum est proprietatibus ventorum duorum contrariorum, quorum spiritus continuatur ab utroque extremo & per minutulas Magneticas particulas, quæ completos suos polos æquè ac integer possident. Similiter ex his videre licet, hujus spiritus operationem non esse ulla Peripateticorum imaginaria activitatis spheræ limitandam, & consequenter operari posse ad ullam distantiam, si à vero ac homogenero Magnete dirigatur & conducatur, hoc est, Magnete consentiente ad minus in specialitate, si non in individualitate, vel utraque: Vt sanguis vulnerati, qui transplantatus est, & ille in corpore, qui uterque est identitas in natura, & similiter, ut est usnea & Mummia in unguento, quæ est de eodem specifico, licet non individuo.

Vides igitur (lector judicose) quàm planè hoc negotium, seu antedicta propositio demonstrata fuerit, tam per Magnetem & praxin naturalem in majori mundo, quàm in praxi vitri Calendarij, quod nuncupo instrumentum demonstrativum meum experimentale, sed, cum tot peregrina accidentia, quæ incidunt in hac curatione, casu & ex improvise, quorum ratio hæctenus dari nondum potuit, Paucis illa in secunda propositione attingam, ac proinde hoc caput finiam.

Propositio secunda.

In curatione vulnerum per unguentum amarium observatum fuit, quòd, si tempore curationis hæc ori hægia incidat, ab alia quadam vulnerati parte, ut fluxus sanguinis narium, mictus sanguinis; Vel ab alio quodam vulnere; Vel si rem habeat cum muliere menstruosa interea temporis, virtus unguenti divertetur, ejusque efficacia nullius erit momenti: & ratio quidem, quam reddere queam, est, quoniam spiritus

Australis sanguineus, qui regnans in venis, emittebat ac dirigebat radios suos ad unguentum quod facile attrahebat, alia via deducitur, attrahiturque à subjecto Magnetico contrario, divortium quasi fiet per secundum Magnetem, inter spiritum emanantem & attractivum in unguento: Et sustinebo, demonstraboque, hoc verum esse experimento hoc Magnetico.

Problema ad confirmandam propositionem

Duo Magnetes seu Ferramenta excita, ritè coherentia, alterius Magnetis, aut ferramenti exciti robustioris adventu, divortium faciunt: Quòd recens adveniens fa-

cie averfa fugat alterum, & illi imperat & duorum antè junctorum conatus definit &c.

APPLICATIO.

Sic videtis, quàm aptè hi duo Magnetes concurrant, nimirum antè allegatus actus animalis, cum illis mineralium; Finio hæc caput hac assertione: Spiritus, qui subtiliationem ac actionem suam à calore

naturali recipiunt, vivaciter agunt, quàm diu existunt, intra sensibilem orbem radiorum lucis calefacientium, excitatorum à centro ad circumferentiam: At verò, si dicti spiritus discedant aut exeant ex orbe

lucis, & actu tenebrarum frigido circumcingantur, se ipsos contrahunt à circumferentia ad centrum, atque ita quiescentes in centro, cessant agere, nisi incitentur aut provocentur virtute caloris, qui subtiliat, & subtiliatione reddit utrumque extremum simile; Vt probatum est per vitrum calendarium & per hæmorrhagiam vulneris &c. Vt dictum antè. Quare audester concludam, spiritus in sanguine vel corpore Sanguinis translatos vel ab armis vulnerantibus, vel in Bacillo aut acu textoria exsuctos, aut proba, aut simulibus, posse evocari, extrahi, revivificari ac uniri ad fontem suam, partim præservando illum ab externi aëris inclementia, dum denucleatur calore confortabili speciei suæ, & partim viva coitione seu concurrentia ac conjunctione sui similis, aspectu favorabili ac salutari. Fui (vereor) nimis tædiosus in hoc capite, & tamen non prolixior, quàm materia rectè postulat, conside-

rando, quomodo mundus fuerit perturbatus, & omnes Philosophi scopo ingenij sui mandent, de vera ac debita hujus curationis modi inquisitione, ut pote, qui in conclusione tam parum proferre & minus demonstrare poterant, modum istiusmodi curandi esse naturalem, quod viam darent sine contradictione, censuris præposteris ac temerarijs hominum sibi sapientium, ut qui sanè constituere vellent, hunc curandi modum prorsus Cacomagicum & Diabolicum, quod ipsi insultanter idèd moliantur sustinere, quoniam Philosophi apparenter præcellentes, qui in defensionem hujus unguenti calamum stringebant, tam parum dicere ac proferre poterant, eaque ad tam leve intentum & tam levis momenti, ad intentum pro contrario: Iam dicam pauca de alijs Historijs, quæ referri possunt ad eandem curandi rationem.

CAPVT. VII.

Quomodo sit possibile operatione naturali ac Sympathetica, ut morbus in Sanguine, curetur saltem transplantatione excrementorum ejus ad longinquam distantiam in terram vegetabilem, non vegetantem, sed corborantem naturam infestam morbi mortificatione.

Possible est, ut morbus contagiosus in sanguine & corpore curetur seri excrementij Sanguinis, nimirum urinæ ægroti translatione ad remotam distantiam, in

cineribus cujusdam vegetabilis, quod aptum est ad confortandam naturam & ad tollendam ac destruendam infectionem, quæ debilitat eam.

Historia experimentalis ad confirmandum hoc.

Est comes quidam nobilis, haud inferioris apud nos Anglos notæ, jisque vir prudens, religiosus, & optimæ reputationis, qui communiter solet curare icterum ad distantiam, quandoque (ut mihi retulit) 100 milliarium, idque solummodò mediante ægri urinâ translata ad se: Et modus hic est, cineres arboris fraxini admiscet urinæ ægri, atque inde in pastam redigit, indeque in globulos numero 3. 7. vel 9. & in summitate cujusvis dictorum rotundorum, facto foramine, indit Croci filamentum, atque ita replet illud cum urinæ residuo, ac tum postea collocat seu disponit hæc globos in locum aliquem secretum, ubi nullus violet eos: & immediatè icterus in patiente, sive longius sive proprius absit à medico, decrescet, atque hoc experimentum probatum est in pluribus centum, & pauperibus & divitibus, & complures eorum tales erant, de quibus medici desperarant: Hoc non ipse solum, verum etiam nobilissimæ Dominæ filia, quæ gratis in Dei gratiam benefecit pluribus pauperibus, affirmant verum esse: & tantum ipse affirmare possum, quod vocatus ad uxorem Chirurgi Anno 1632. Postquam alij

Doctores dereliquissent eam, quæ scèdissime infecta erat dicto morbo arquato, & usa etiam Pharmacis, sed in vanum: Ad ipsius petitum, ablegabam famulum ejus rus, cum literis ad dictam nobilem, ad implorandum ejus axilium, sed interea temporis, quo mittitur urina, persuadebatur dicta scœmina à quibusdam fatuis mulierculis, fieri astu & Magiâ: Quod admodum perturbabat ipsam, ut duriter etiam famulum suum tractaret in reditu: Hinc expedit nuntium è vestigio, expetens, ut ejus Amplitudo destruat, quod fieri fecerat ab ingratitude dictæ scœminæ: Renunciat mihi, se velle, sed replicabat simul fore in vanum; Nam sanitati restituet eam jam, faciam quicquid velim: & sanè convaluit ipsa immediatè. Similiter erat quædam nobilis scœminæ Baronis filia, uxorque Equitis aurati nobilissimi, Guilhelmi Brooke, quæ turpiter defœdabatur dicto morbo, deprehendensque, remedia usualia in medicina parum aut nihil conferre sibi, urinam ipsius mittebam ad dictum Comitum nobilem, qui faciebat, quod in se erat: Cum verò deprehenderem, morbum semper adhærescere ipsi, licet urinæ quidem

colorem mutaret, conscenso equo, certifi-
cabam nobilem illum de modico effectu
medicinæ habito; Petebat is, ut mitterem
urinam nudè: Atque ita infecta illa Do-
mina secunda vice urinam mittebat, & in-
cipiebat confestim conturalescere & intra
paucos dies perfectè atque integrè fuit sa-
nitati restituta. Est & alius, qui ad cogni-
tionè meam plus quadraginta curavit hoc
morbo infectos, evaporando urinam eorū
lento igne: Quæ, (Deus est testis) satis lon-
gè absunt vel à superstitione vel veneficio.

*Demonstrationes quædam problematicæ ad confirmandam probabi-
litatem hujus propositionis.*

I. PROBLEMA.

Vngues & pili ægri foramini quercus
inclusi, clausoque foramine cum
paxillo seu clavo ejusdem ligni, illudque
luto oblinendo, curant membra Atro-
phiâ laborantia, ut probatum est an-
teâ.

APPLICATIO.

Ac proinde multò magis materiâ sero-
sa, quæ à sanguine separata est, quia sal
essentialis, vegetabilis sanguinis in speci-
fico, in quo sunt scintillæ quædam spiri-
tuum vitalium, miscetur cum eò, & vir-
tute eorum est Sympathia seu respectus
continuus inter sal & sulphur, inter globos
& sanguinem infectum: Nam (ut proba-
tum dedi in præcedenti capite) spiritus
urinæ æquè continuatus est cum illo in
sanguine, ac erat spiritus vulnerati & un-
guenti; Ita, ut continuitate aliqua atque
unione consensûs, facultas curativa cine-
rum vegetabilium operatur spiritualiter,
tam super infectum sanguinem in corpo-
re, quàm super urinam; Ac propterea hoc
causæ est, quòd, ut sal in cineribus opera-
tur, in salem in urina; Sic uterque eorum
communicant virtutes suas concentu mu-
tuo, ratione ejusdem continuitatis sangui-
ni; Ita, ut, quemadmodum virtus plantæ
cum croco tollit ac intoxicat infectio-
nem in urina; Sic etiam consensu mutuo,
qui est inter duo inficientia extrema, nimi-
rum sanguinem & urinam, infectio in san-
guine observetur paulatim deficere, lan-
guescere ac perire: Sed, producam vobis
Problema Magneticum ad confirmandam
possibilitatem hujus propositionis.

2. PROBLEMA.

Duo Magnetes aprè cohærentes ad po-
los oppositos, accessione validioris Magne-
tis seu ferri incitati abortum faciunt, &
recens accedens, facile depellet alterum,
qui est facie adversa, ac imperabit illi, at-
que ita cohærentia seu unio aliorum duo-
rum, cessabit ac finietur.

APPLICATIO.

Sic unio illa, quæ fiebat inter spiritum
infectum cum corrupto humore & san-
guine corrupto separatur, atque innatura-
lis, cogitur aufugere ac discedere à natu-
rali ad minic ulo alterius, qui potentior est
innaturali, qui est minus homogeneus &
aptus ad rectificandum & purificandum
per unionem sui spiritus impuritatem in
sanguine naturali, & ad tollendum ac
mortificandum corruptorem in urina.

Non opus, ut de his plura ad eorum pro-
bationem proferam, cum caput præce-
dens hoc plenè confirmet; Idque relatio-
ne ad Magnetem habitâ, & ad vitrum Cal-
endarium in quavis particula hujus pro-
positionis. Siquidem, ut sanguis transf-
plantatur à fonte sanguinis vulnerati, &
quasi implantatur & inseritur unguento;
Sic etiam urina cum sanguineis spiritibus
transfertur à fonte Sanguineo icterici, &
plantatur seu collocatur in arcam cinerum
salutarium; Vndè, non aliter in vivo san-
guine operatur, quàm sanguis aut spiritus
in unguento in venis vulnerati.

Iam verò procedam ad Magnetem Mi-
crocosmicum, qui exemptus est ex vivo
homine; & in animo meo est vobis paucis,
& tamen generaliter, effectus in Sympa-
thia mirabiles, delineare, quos ipse, sua
Mummix Spiritualis ex corpore humano
extractione ac transplantatione veraque
applicatione, producit.

CAP V T. VIII.

In quo secretus Magnes, qui ex Microcosmo seu homine vivente extrahitur, universaliter undè cum modo attractionis ejus, seu extractionis Mummie Spiritualis ex homine, & applicatione & operatione ejus tam Antipatheticâ, quàm Sympatheticâ explicatur.

IAm verò Abstrusam, per transplantationem curandi rationem, paucis aperiam, quæ si probè consideretur, multis gradibus illam unguenti armarij excedet. Nam, non solum curat ad distans, ut illud, sed eundem operatur effectum per spiritum vegetativum plantæ; & tamen spero, Historiam hanc meam sapientum auribus minimè Cacomagicam visam iri, sed saltem naturaliter Magicam; Ac proinde ordinatam à Deo, ad operationem, in vero ejus usu, in hominis bonum & beneficium: Nam in eum finem spiritus sapientiæ ducebat eos, qui prompti erant ad sapientiam (ut Salomon testatur) tam ea, quæ oc-

culta sunt & abdita, quàm ea, quæ manifesta & apparentia sensui humano: Cumque bonum per se converti possit per abusum in illicita & mala intenta, ut gladius tam ad occidendum, quàm ad servandum, ut vobis in posterum dicetur. Quapropter Dei est voluntas, hæc mysteria ab imperitis occultari, vel ad minus illis vulgaribus denegari, qui perverso sunt animo, & destinavit, ut ijs detegerentur, qui honesti sunt, sapientes ac Deum timentes: Sed, dimittendo omnia problemata, ad rem me accingam, & eâ, qua cæpi methodo, procedam.

Propositio generalis.

Magnes ex homine vivo sine ullo detrimento sanitatis ejus extrahi potest, qui diversa quadam ad partes corporis convenientes applicatione, Mummiam Spiritualem, vitalem seu naturalem, pro placito applicatoris ex uno eodemque homine vivente, idque absque ullo detrimento corporis ejus extrahit seu exsugit, quæ rectè cum Magnete, qui imbibebat illam,

transplantata ac reddita vegetativa, operabitur, æquè administratione interna, quàm ad longum intervallum, vel per Spiritualem emanantem relationem, postquam debito modo disposita est & adaptata tam sanitati, ac præservationi, quàm infectioni ac detrimento & destructioni humani generis.

Explicatio cujusvis Membri hujus propositionis.

Hæc propositio consistit ex pluribus Membris, quorum prius spectat ad generationem, conditionem ac præparationem Magnetis: Secundum, modum applicationis pro extractione Mummie spi-

ritualis aperit, Tertium aperit modum variæ transplantationis Mummie illius sic extractæ, ac finaliter tam usum, quàm receptum illius: De quibus omnibus particulis seu membris sic ordine.

De Magnete Microcosmico.

Nuncupamus hunc Magnetem Microcosmicum, eò quòd proprietatem habet Magnetis mineralis; Ac ob id facile conjici poterit ab ijs, qui judicio pollent, quid sit; Comparando Magnetem animale cum illo mineralis: Nam, ut mineralis Magnes non est naturalis sed monstrosi partus: Non enim à similibus & æqualibus genitoribus generatur, sed procreatur ad morem Mulæ, siquidem ejus Mater, seu passiva corporea massa, est vulgaris Saturninus ac faucus Mercurius, sed ejus genitor seu forma activa est Metallinas, Sulphureus, Martialis spiritus: Sic etiam hic Noster Magnes Microcosmicus consistit ex Sulphureo, Martiali spiritu, qui est quasi genitor ejus formalis, & de peregrino atque exotico Mercurio, qui nihilominus est proximus vicinus in positione &

conditione, Mercurio Microcosmico, ut passiva ejus seu Mercurialis materia: Quod ad mineram quidem, ex qua extrahitur, est homo vivens, defumiturque ac derivatur ab ipso sine ullo detrimento sanitatis ejus, & post debitam præparationem ejus, redditur Magnes aptissimus ad exsugendam atque attrahendam Mummiam spirituales ex homine vivo, idque sine omni sanitatis detrimento ac noxa.

Ratio autem, cur Magnetis istius nomen in publicum viva voce non proruli, in præcedentibus satis apertè explicui, nimirum, ut ad indignorum manus non perveniret tale arcanum; Atque de ipso nihilominus hoc in loco feci mentionem: Quoniam (in oblivionem & exilium perpetuum relegato illo malo, quod asserre potest) respectu usus sui salutaris, quatenus scilicet converti potest

potest in sanitatem & præservationem humani generis, sic dignum est expressione & citatione in literis aureis, omnibus probis ac pijs, mentis maturæ ac ingeniosæ; Licet sciam à quibusdam scrupulosis criticis & mucosæ naris hominibus, effectus illius salutare, qui inde procedunt, nuncupabuntur Cacomagici & ascribentur actui Diaboli: Licet audacter asseverare mihi

liceat, me expressisse subiectum Magnetis nostri tam dilucidè ac planè, illudque descripsisse circumstantijs relativis, tam effectivè, ut Philosophus aut Medicus, nisi sit affininæ capacitatis, facilè expedire & expiscari illud, ac diducere realem materiam ejus possit, allusione typica facta inter illud & mineralem Magnetem, in compositione, nativitate & proprietatibus.

Actus transplantationis Mummie Spiritualis.

QUOD ad actum seu modum transplantationis attinet, Paracelsus inquit, extractam Mummiam Spiritualem non operari ad sanitatem & præservationem, nisi medijs mineralibus, vegetabilibus ac animalibus: & proinde necessarium est, ut spiritualis Mummia attracta seu extracta ex corpore, virtute Magnetis animalis, introducatur in naturam vegetabilem, quæ Mummia dicta, de se existens vegetabilis, per adoptionem quasi in illam introduci potest, atque vegetativa natura ac conditione indui

Debemus itaque portiunculam Magnetis hujus imbibiti, cum certa proportionem tertæ ejus materiæ permiscere, & in hac compositione semina talium herbarum ferere, quæ ad hunc vel illum morbum expellendum, & hanc vel illam malè affectam partem Principalem corporis humani, vel hoc aut illud membrum infirmum,

quod in regione continetur sua, curare apta sunt, ut, Exempli gratia: Pro pulmone in regione, vitali, cum morbus est Phthisis, semen lini seu Juniperi, in regione naturali, cum est hydrops; Pimpenellam seu Absynthium: In partium contusione & attritione, hypericonem seu Plantaginem; Ut tumoribus seu vulneribus, persicariam, consolidam majorem aut vel minorem; In morbis falsis, ut sunt dolor dentium, dolor oculorum, in mensuris fluentibus Persicariam maculatam &c. Herbarum crescant necesse est in terra hac composita, idque in aère aperto: Utque herba seu planta crescit, Sympatheticè & Magneticè extrahet Spiritus imbibiti Mummiales ex Magnete, atque hoc modo efficiet, ut Mummia ex quovis membro particulari extracta, juxta ejus conditionem apta ad curandas infirmitates membri proprii reddatur.

De usu ac virtute Mummie transplantata.

POSTREMÒ, ad modum quomodo uti debeamus Mummiam hac transplantata, postquam in naturam seu conditionem vegetabilem mutatur, quod attinet, sciendum est, quòd.

Si morbus humidus sit, comburatur necesse est herba cum terra Magnetica denudò; Si magis sit morbus temperatus; Nimirum, inter extremitates aquæ & ignis, tunc herbam in aère seu fumo ad siccandum suspendito, & morbus deficiet paulatim, pro ut herba marcescit; Vbi præbueris ad comedendum herbam illam seu fractum bestię, quæ est validioris naturæ, quàm ægrotus, bestia inficietur eo morbo; & homo morbidus liberabitur.

Si verò morbus sit siccus & de natura combustiva, ut est icterus Phthisis &c. & eum in animo est curare, atque ex corpore expellere, tunc accipiens herbam cum terra ejus Magnetica, eamque projicito in aquam currentem, & morbus deficiet & evanescet paulatim.

Similiter, si Mummia Spiritualis ita ex quodam membro particulari hominis sani extracta, in vegetatione sua continua conservetur; Si dempto ejus fructu, eum transplantantes in quercum solidum, hoc medio membrum, ex quo Mummia erat extracta crescet continuè & continuabitur in naturali sua ac robusta proportionem ve-

getationis, absque defectu.

Juxta eundem modum etiam salices, nisi eò quòd increpant tam subito, ab id minus aptiores sunt ad hoc opus; Ne membrum nimis festinanter cresceret: Nam, illo modo multa consequi possunt incommoda, ut exempli gratia: Si juxta dictum modum pili alicujus, salici includantur, crescent tam subito & usque aded copiosè; Ut, nisi removeantur inde, aut salix igne cremetur, oculi & cerebrum persentiscet inde noxam ac detrimentum, ut fluxiones dolorosas excitet: Nimirum in subitanea accretione aut nimia humiditate arboris: Ac proinde juxta hominis proportionem, necesse est inveniatur & eligatur arbor proportionata, in quam Mummia est transplantanda: Sed quercus ante alias est eligenda arbor, quòd non nisi temperatè & validè crescit & augetur, & hominis ætas, dies quercus vix excedet per Mysticum hoc attractionis genus, verus ac Sapiens ille Magus (sic enim appellare mihi licet legitimum Philosophum, qui in morem Salomonis, per proprietates rerum naturalium, talia in effectum reducere potest, quæ in admiratione multis (ut dixi) gradibus potentiam seu actum unguenti armarij excellunt: Nam, mediante eo, sapientes amorem induxerunt & familiaritatem inter eos, qui capitali odio inter se

diffidebant : & multa alia stupenda hoc incendio præstari possunt. Paracelsus loquens obscure de facultate hac Mummiali, ostendit, quomodo simia & Anguis seu Coluber, (inter quos Antipathia naturalis seu conflictus atque odium esse semper observatum fuit) possint sibi invicem reconciliari: Sed ad rem nostram.

Si membra, ex quibus secunda Mummia fuit extracta, sint corroboranda, tunc extractam Mummiam vegetare facias, ut antè, per transplantationem temperatam,

& juxta naturalem proportionem in quercu, vel aliqua alia arbore sana consimili. Si verò membra æquo ficiora sint, tunc fac, ut extracta eorum Mummia, vegetetur in salice, & inde vicissim transplantetur in aliam quandam arborem temperatam. Similiter etiam in complexione humida, potest ad tempus transplantari in calida & tardè crescente arbore, qualis est Juniper, solummodò observando, ut fructus, in quem Mummia est transplantata, præservetur ab omni externo nocumento.

DEMONSTRATIO.

Non est, quòd tempus in ultiore demonstratione possibilitatis operationum istarum, in Spirituali transplantata Mummia, conteras, cum ipsdem probationibus, quibus modum curationis per unguentum armarium & transplantationem, confirmavi, quod descriptum est in capite libri hujus prædicto, plenè ac dilucidè ratione harum occultarum & arcanarum actionum in hoc curandi genere expediti ijs, qui nolunt cum Thoma quicquam credere, nisi quod sensu confirmetur: Ac proinde pro manifestatione actionis hujus occultæ per naturarum relationem, vos etiam ad illum ipsum locum remitto, ubi unguentum comparatur vegetabili & Magneti; Spiritus sanguinei ad Mummiam Spiritualem: Modus applicationis radiorum à Mummia, ad membrum ægrum, ad applicationem transplantatorum sanguinorum Spirituum, ad membrum vulneratum, præservatio Spirituali-ter crescentium Spirituum in unguento, à frigore ad præservationem fructus vegetabilis, in quo plantatur Mummia ab injuria externa, ita, ut eadem sit utriusque ratio; & consequenter eadem sit demonstrationis via in ambobus.

Nimis tediousum est hoc loco operationes efficaces hujus secretæ Mystica Mummia exprimere; & certum scio, imperitum aliquem Momum, seu ignorantem quandam Cynicum, vel risurum vel obla-

tratum illis, quæ jam à me dicta sunt; Nam, quis major scientiæ inimicus quàm ignarus? Ac proinde reliqua occultæ hujus Mummia proprietates & effectum ejus Sympatheticum, criticis ejusmodi celabo, atque in Thesaurò veritatis reponam: Vno verbo dico, nimirum, quòd mediante ea pleuritis, Hydrops, Phthisis, vertigo, Epilepsia, morbus Gallicus, Paralysis, Cancer, fistula, ulcera putrida, tumores, vulnera, herniæ, fracturæ, superfuitates, suppressiones menstruorum in mulieribus, ut & sterilitas in ijs, hæctica, Atrophia seu membrorum consumptio, & similia, medijs hisce naturalibus Magicis, curari possint, idque ad distans & sine ullo immediato contactu: & Paracelsus affirmat, hunc Magneticum curandi modum, qui magia naturali efficitur, omnia alia Phytica secreta, quæ extrahi possunt vel ex herbis, aut radicibus, aut mineralibus, virtute atque operatione excellere. Denique, quoniam de Magneticis Medicamentis in libro illo, Tractatu meo de Medicamento Apollinis oraculo descripto, ulteriorem de istis Mysterijs feci mentionem, vos qui estis judiciosi, docti & prudentes ad illum refero.

Iam verò ad secundam hujus libri partem seu membrum proparabo, quod de Antipatheticis experimenti hujus Mummialis effectibus tractat.

Pars seu Membrum Secundum hujus Libri, qui praxin Antipathia pertractat.

CAPVT. I.

In hoc capite Author exprimit, quomodo illo ipso eodemque Spiritu, in creatur, atam Antipathetici, quàm Sympathetici, effectus produci possint: Hic etiam ratio redditur, atque enucleatur, cur Spiritus infectus & conditione venenosa corruptus, maxime sit suo generi venenosus ac contagiosus.

VT certum est, simile naturaliter gaudere suo simili: Natura enim lætatur natura, ac natura corrigit & corroborat na-

turam suam, si sana sit & Spiritibus vivificantibus ac salubribus plena, sic etiam natura, si intoxicetur & inficiatur à natura vene-

venenosa, semet ipsam sanæ ac salubri naturæ uniendo, citò corrumpet atque inquinabit illam: Atque ita hoc genere abortivæ ac depravatæ unionis, Antipathia loco Sympathia substituitur: Iam verò quomodò hoc in natura sit possibile, paucis vobis referam. Ut natura Magneticè affectat & allicit ad se suum simile: Ita quidem, si illud simile, quod affugit sibi, corruptione inquinetur, dicitur attrahens spiritus, utcunque sit sanus, citò glycyption, nimirum venenum sapiat, atque ita similiter corumpetur æqualiter cum illo spiritu, qui ipsi est homogeneus, in quo residet infectio, coactus ex improvise fovere conflictam dissensionem & Antipathiam, in Tabernaculum suum recipere, pro ut videmus, Spirituum sanum in animali, qui sitiens simile spirituale cœlestis pabulum, quod occultè in aère vagatur, ut recreetur inde, ex improvise inimicum secum adducere, nimirum fumum pestilentem ac corruptum, quo opprimitur & incenditur igne putrido: Ita, ut non esset desiderium aut appetitus sani spiritus, venenum illud introducere, sed spiritum ipsi similem, qui intoxicabatur: & iterum unusquisque spiritus, qui gravatur ullo Antipathetico & innaturali accidenti, expetit excutere Antipathiam contentiosam, & reassumere Sympathiam illam pacificam, qua antea fruebatur: Sed se ipsum ad hoc opus nimis impotentem inveniens, aptus est adhærere sanis ac bonis Spiritibus ad sui recreationem, cum quidem vis unita fortior, & si plures salubres Spiritus sui similes jungentur sibi, tunc eò facilius adversarium suum Antipatheticum vinceret & expelleret: Sic etiam videmus, unum lippum, ejaculando radios suos contagiosos in recreationem ad mediocre intervallum, fieri flammam, quæ incendit Spiritum sanum, cui applicat: Nam venena spiritalia, sunt secretæ flammæ ignis maligni similia: Quapropter, ut Spiritus unione quadam junguntur invicem & multiplicantur ad instar olei oleo additi; Sic flamma contagiosa increscit & pascitur æqualiter utroque: Nam, ut sanus Spiritus experit societatem sui similis ad confortandum illud, & corruptus spiritus ita desideratus etiam concupiscit sanum Spiritum, ut sibi adversus inimicum suum assistat: Ita corruptio fugitur & attrahitur ab utroque, & Antipathia cogitur inter eos quiescere, nec eos derelinquit, dum penetrarit & corroserit usque ad ipsa eorum vitæra, & intoxicarit illa. Et notandum est nobis, non esse Spiritum venenatum, qui citius se jungat Spiritui, quàm talis, qui specificus est & naturæ hominæ: Hæc enim est ratio, quòd unius hominis Spiritus infectus apidemiâ, usque ad eò multiplicat illam, potissimum in genere suo, ut etiam infectio illa maligna, dicta (The Murren) furit

præcipuè in Spiritu ovium, nec tentat spiritum aggredi humanum. Nonne communiter videmus, similem naturam alteratam putrefactione maxime esse exitialem suo simili? Sic vermes ejecti è corpore & sicci in pulverem redacti, interna administratione enecant lumbricos: Sputum rejectum à pulmonico post debitam præparationem, curat Phthitim: Splen hominis præparatum inimicum est spleni tumentis, Calculus vesicæ aut renum, per calcinationem curat ac dissolvit calculum: Tactus manus mortui curat tumores scirrhosos: Scorpio contusus, aut corpus ejus maceratum oleo, curat vulnera scorpionum: & oleum viperæ, ut etiam trochisci carnis morsum viperæ: Mortuus ac congelatus sanguis & excrementa ex ossibus humanis falsa, est Antipathetica hæmorrhagiæ: Tandem nihil est, quod magis præceptens sit ad corrigendum impedimentum in spiritu, quàm applicatione spiritus ejusdem speciei alterati à natura sua per ejus contrarietatem: Sic etiam nihil est, quod citius inficiat naturam sanam, quàm natura sibi ipsi homogenea, quæ jam corruptionem induit: Atque hæc est ratio, quòd infirma ac corrupta Mummia unius hominis tam apta est putrefacere ac corrumpere illam alterius: Quod etiam non solum Paracelsi verbis huic discernere possumus: Corrupta (inquit) Mummia corpus etiam sanum quod attingit, & cum quo uniter corruptit; Ea autem sani corporis corruptio est corporis alterius, ex quo Mummia sumota est, valerudo & sanitas: Ut exempligratia; Si vir sit leprosus, egoque extraham Magnete microcosmico Mummiam ex eo, tradamque sano homini, leprosum illum suæ restituet sanitati; Sanum verò, qui accipit, turpiter eodem morbo inficiet, ut vobis expedietur in posterum latius. Sed, antequam medullam hujus negocii aggrediar, fas erit, ut transgressionem efficiam Apologeticam, ne quidam ex invidia potius & indiscretione, quàm in vera Magia naturali profunditate, me Cacomagiæ indignè incusent, idque duntaxat, quia penitus sunt in Mysterijs licitarum illarum artium naturalium ignari, quales Salomoni revelabantur, ac sapientibus hujus mundi in bonum ac beneficium humani generis per bonum Dei Spiritum detegebantur: Nec propterea evitandi sunt, eò quòd per homines malignos ad malos effectus converti queant; Atque ita à veris usibus, in quem finem Deus illos destinabat diverti: Sed potius peritus naturalis Magus, qualem verum medicum esse convenit, prius scire debet bonos usus mysteriorum ejusmodi occultarum in natura, ut meliori cum effectu, ijs, pro generis humani commodo ac sanitate amissa restaurando, uti ac applicare possit: Ac tum postea, ut non sit illorum abusus insciens, qui illi s pro-

Paracels. de
Phil. tract. 5.

ciuci possunt, ut inde eò commodius ante-
veniant, divertant ac deponant omnes
ejusmodi malignos effectus, quales hemi-
nes impij vellent illis in damnum ac destru-
ctionem creaturaram proferre.

CAPVT. II.

*Brevis Apologia pro usu mysticæ seu Spiritualis Mummie, & adproban-
dum, quòd tam abusus ejusdem Antipathetici, quàm usus Sympa-
theticæ, atque omnium aliorum naturalium à Mago natura-
li, seu sapienti medico præventionis causa scriat-
que intelligi debeant: Licet non in actum
reductæ, sed saltem, ubi necessi-
tas requirit.*

Equidem non ignoro, complures cyni-
cos latrantes, Criticosque invehentes,
atque Momos Satyricos fore, quorum sola
voluptas igne indignationis seu malitiæ fo-
veri assolent, qui suffocati quasi cæco ac tor-
penti ignorantia fumo occoecati, dicent:
Quòd, si effectus Mummie Spiritualis
Sympathetici liciti & concessi sint medi-
co, tamen proprietates ejus Antipatheticæ
odiosæ sunt ac minimè ferendæ; Imò qui-
dem Cacomagica sunt, quia Diabolus in-
struit ministros suos circa abusus, seu ma-
lum usum Microcosmicæ hujus speciei
corruptionis; Ac proinde hanc ob causam
vel ipsa scientia ejusmodi rei tolerari non
debet &c. Hasc objectiones (scio) sensus
& rationis expertus genus Blateratorum, de
negotij tam mystici scientia movebit: Ve-
rùm si dicta illorum inter sapientes locum
inveniant, quid obscuro eveniet de arte Sa-
lomonis in Magia naturali, aut cur ipse (qui
sapientissimus hominum putabatur) usque
adeò deciperetur, ut ad cognitionem om-
nium aspiraret, & tam naturæ humanæ
inimicos, quàm amicos intelligeret? Nam
dicitur de ipso, illum scivisse naturas crea-
turarum viventium, ferocitatem bestia-
rum, cogitationes hominum, differentes
plantarum virtutes radicum, atque aliorum
omnium, quæ occulta erant & secreta:
Imò, cur diceret, sapientiam artificem om-
nium docuisse se? An non igitur plantæ,
animalia & mineralia, quæ tam valida sunt
naturæ humanæ venena, quàm ei benigna
& salutaria? Sciebat (inquit Textus) natu-
ram omnium creaturarum viventium seu
animalium: & cur, si modò illud esset ve-
rum, quod convitiatores ita effuriunt? Cur
proprietates eorum, quæ venena sunt, ac
clamnosæ generi humano cognosceret ac
contemplaretur? Nunquid Aspēs, vipera,
coluber & putrefaciens ille ac corrumpens
vermis, qui Seps vocatur, aut Gallicè Pour-
riffeur, ratione putrefaciētis veneni: Serpēs
dictus Dyphas, qui spiritus siti immensura-
bili afficit: Amphibena, Basiliscus, Draco
& Hollio, Salamandra, Cantharides, alio-
rumque infinitus numerus, tam terrestri-
um, quàm aqueorum animalium: Nunquid
(inquam) sunt ista vei enosa ac mirum in

modum perniciofa humano generi? Scie-
bat etiam differentias ac virtutes planta-
rum: Sed dicent judices temerarij, quid
rationis habebat spiritus sapientiæ, ut de-
tegeret ac demonstraret Salomoni effe-
ctus abominabiles herbæ dictæ Aconitum,
quæ usque adeò perniciofa est & homini &
pecudi, ut Pœtæ illam ad ripam fluminis
venenosi Acharontis in inferno crescere
fingerent. Cicuta, quæ Character erat
mortis inter Athenienses (nam succo ejus
homines morti condemnatos intoxicabant)
Iusquiamus, Papaver, ex cujus succo som-
niferum Opium derivatur, Scammoneum,
Euphorbium, Colocynthis, Apium risus,
Tythymallus vel Cataputia, Colchicum,
Flammula & multa alia vegetabilia simi-
lia: Similiter inter Mineralia Antimoni-
um, Argentum vivum, Arsenicū, Rosalgar,
æs viride, Lithargyrium, Cerussa, Vitri-
olum aliaque infinita? Ad quæ replico; Om-
nia hæc, licet in se sint venenosa, tamen de-
bito modo tractata & præparata à sapien-
tibus, sunt medicinalia, eosque scire velim,
Deum omnia bona creasse: Sed est Diabo-
lus, ejusque instrumenta, quæ per malum
eorum usum seu applicationem illa odiosa
ac detestabilia naturæ humanæ reddunt:
Nam, ut genuino ac legitimo suo usu & ap-
plicatione possunt effectus Sympatheticos
producere: Ita quidem abusu suo nihil, nisi
Antipatheticas actiones consiliatusque re-
belles pariunt in natura humana: Deus (in-
quam) ea ordinavit ad bonos usus, nimirum
pro sanitate humana, sed Diabolus ea more
destructivo & malitiosè applicat: Quod
etiam antè ductus sapiens seu Magus natu-
ralis Salomon hisce in verbis confirmat:
Deus (inquit) creavit omnia, ut existerent
& essent, faciebatque omnes terræ ratio-
nes sanas ac durabiles, ita, ut non esset in il-
lis medicina destructiva: Similiter Deus
creavit hominem inextremabilem, sed
erat malitia Diaboli, ut mors intraret mun-
dum: & maligni ac impij imitantur ipsum,
suntque ex semine illius: Vnde liquet, fuisse
Diabolum & homines improbos, qui sunt
mortis & exterminij instrumenta; & sanè
veri Diaboli incarnati, qui adaptant illud
usui malo, quod revera bonum ac legiti-
mum

num est in se. Quid plura? Anne quoniam Diabolus bonas res applicat ad usum malum, ided illud in perpetuum ad horre-ri debet & evitari à sapientibus? Ac, est ne ob istam causam bonus ejus usus ex huma-na societate excommunicandus, & in aeter-num pro Cacomagico, damnofo & Dia-bolico habendus? Vt exempli gratia: Quia Diabolus & ejus adhaerentes, intelligo ve-neficos & necromanticos, institutione ac manu-ductione Diaboli, applicant Mummiam humanam tam corporalem, quam Spi-ritualem pro perniciosis ac destructivis suis inventionibus, propterea omnes, qui utun-tur eodem ad intentum bonum ac salutife-rum, sunt pro Cacomagis astimandi? Anne est indicium, quod medicus, qui morbos per illud curare solet, ob eam rationem commercium cum Diabolo habeat? Aut necesse est, Christianum medicum, quia notum ipsi est malum, quod proprietates rerum naturalium innaturali quadam & Antipathetica adaptatione patrare pos-sunt, ided illud malum in jacturam sanita-tis humanæ debere exequi? Sanè si res, pro ut sunt, considerentur probe, scientia boni & mali in creaturis optimè ad medicinæ artem quadrat, medicæque scientiæ con-venit. Nisi notitiam habeat tam de malo quam bono, quomodo ei possibile est cura-re in commoda, quæ à malo efficiuntur: Si-quidem, nisi notâ causâ effectus difficilimè aut nunquam curabitur. Exempli gratia: Quomodo perficitur curatio, aut causa extinguetur aut tolletur? Verus Magus non intrat scientiam simplicium venenosæ naturæ, ut mediantibus illis noceat, sed, ut discernat Alexipharmacum, quod debebat prævenire malitiam ejus: Vt Scorpio Scor-pionis, Vipera Vipera noxas persanat. An-ne est necesse, ut quisque gladius suo gladio occidat aut lædat? Nonne defendere potest aliù, ne interficiatur aut lædatur? Sic etiâ nec sequitur, ipsum medicum necessa-riò debere intoxicare patientem suum, quia venenum novit, atque etiâ modù corrigendi & emendandi ejus malignitatem, quod patientem sua sanitate privavit: Nisi enim venenum noscatur, Alexipharmacum diffi-culter habebitur: Si Heremita Aquia sex-tensis ille (de quo antea dixi) novisset spe-ciale Antidotum ad eos curandos, quos veneno infecerat & peste afflixerat, com-plures eorum quos postea curabat, cecidif-sent unâ cum reliquis: Si incarnati sint Dia-boli, quorum voluptas est destruere (ut qui-dâ homines gladiati voluptatem capiunt in schismatibus, cædibus &c.) alij, qui usum ignis noverunt, malè illum applicant, ut ille, qui Dianæ templum Ephesi igne de-struebat: absit, ut tales naturales creaturæ, quales sunt ignis, ferrum & similia protinus abijciantur, nec in vero eorum exercean-tur usu, ed, quod damnum inferunt, cum in abusum rapiuntur: Sancti, sunt æquè ac

sunt Diaboli in terra, qui notis sibi impijs inventionibus ac machinationibus istorum Diabolorum, cum Archimagistro suo Sata-na valent se vindicare, eosque armis suis proprijs invadere ac superare. Scholastici discunt ab Aristotele artem Sophisticatio-num & fallaciarum, non ut decipiant, sed, ut præveniant fallaciam, & sic honestus, artificiosissimus ac fidelis medicus, myste-ria veneni, maxime Spiritualis, scrutatur, non cum intento intoxicandi aut damna inferendi, sed, ut majore cum certitudine & efficacia vigorosa, moliatur curationem morbi, & ut causam, eâ prius notâ, tollat, na-turâ cum venenis probe intellecâ, curatio erit eò certior. Vulnus venenosum viperæ (ut dixi) curatur Antidoto Theriacali, in-cujus compositionem caro viperarum in-greditur: Oleum Scorpionum, seu ipse Scorpio per se contusus, curat ictum Scor-pionis, idque attractione quadam Magneti-ca sui similis. Quod cum ita sit, cur non prudens medicus intueatur naturâ veneno-rum Spiritualiù, æquè ac Spiritualia alexite-ria quæ sunt in homine, cum venenû, quod vulnerat, deprehēdimus esse ratione suæ ho-mogeneitatis in natura, Magnetè perfectis-simum, ad sugendum ad se suum simile? Si per sanam Mummiam in homine curare possunt ac tollere corruptionem seu venenum, quod similis ejus natura accidentaliter imbibit, nunquid fas est scire unû æquè ac alterum.

Confitendum est mihi (ut dixi) esse Dia-bolos incarnatos super terram, intelligo abominabiles ministros & filios Satanæ, qui traditi suo magistro ac capiti, committunt (ut vobis dixi antè) varias in solentias ac in-sidiosa stratagemata, per sanguinem, pilos, ossa, cutim & Mummiam corporalem cor-poris humani: Sed, super omnes alios ma-litia quorundam latronum, carnificum, aliorumque factionis illius necromantica, abominanda est coram Deo & hominibus, & digna, ut virgis ferreis cædatur, vel igne deleatur & extirpetur ex quavis republica bona, qui Diabolicâ suâ astutiâ, in usum ad-hibent, extremum hominis halitum in expi-ratione vitæ eorum, ut inserviat malignis suis intentionibus ad voluntates suas: Atque ita disturbant quietem tranquillam Spiritus hominis morientis, de quo genere malig-narum, Paracelsus in hunc modum loqui-tur: Per triplices hæc Mummias multa passim præstita & commissa sunt ab ijs cumprimis, qui illas ipsimet præpararunt, ut sunt carnifices, lictores latrones &c. Qui non solum vitam hominibus ademerunt & jugulatos ipsos Mummiam fecerunt, sed etiam jugulatorum Spiritum, quem Spi-ritum hominis vocarunt, exceperunt, illuni-que sibi in extremo mortis momento sub-ijecerunt seu subjugarunt, ac varijs imposi-tis oneribus exagitarunt. Hinc ars enata est Necromantiæ, taliter ab ipsis vocatæ: Væ autem huic arti ac illis universis, qui

Paracels. de
Philos. traq.
3.

tam facile illa abutuntur. Necromantia quidem & ipsa, est seu Diaboli seu à Diabolo instillata, docta & tradita, & ab ipsius instrumentis seu mancipijs in abusum tam grandem conversa: Sunt enim illi homines nocentissimi, quibus præstaret lapidem molarem de collo suspendi, atque ita in profundum mare eijci.

Relatum est mihi, carnifices Germaniæ vulgò, artifices esse in Diabolico hoc genere vocationis, & per illud mirabilia posse efficere, eò magis dolendum, eos ferri ac tolerari. Sic itaque quisque discernere potest

differentiam manifestam inter verum usum & abusum abominabilem rei bonæ, & quomodo (ut dictum antè) sint Diaboli incarnati, æquè ac Sancti seu pij ac boni super terra, quorum nonnulli, utuntur Dei creaturis ad beneficium hominis, atque alij ad ipsius ruinam ac destructionem; & per consequens, licere medico honesto & pio versatum esse in utroque extremo, licet sola ejus praxis debet occupari in benefaciendo: Iam ad subjectum meum descendam.

CAPVT. III.

Quomodo Sympathia possit per accidens, aut mala dispositione in Antipathiam mutari; Hic etiam demonstrationes quædam Magneticæ ad quamlibet hujus Subjecti propositionem probandam exprimuntur.

IN hoc capite, quod pertractat effectus Antipathix, juxta eandem, quam in discursu meo præcedenti Sympathix Methodum observavi, procedere mihi animus est;

Quare in primo loco proponam vobis certa fundamenta, quæ eam ob rationem voco Propositiones, ac postmodum eas varijs modis demonstrare aggrediar.

I. PROPOSITIO.

Vt per Sympathiam in Spiritibus naturalibus quodvis membrum corroborari potest ac fortificari: Sic itidem per Antipa-

thiam membra possunt debilitari, corrumpi ac infici.

Exemplum experimentale seu Demonstratio.

Si Mummia Spiritualis extracta ex homine, adiniscatur rebus venenosis, atque ita permittatur, ut putrescant simul, vel misceantur cum Mummij infirmorum ac infectorum, vel cum menstruis venenosis mulierculæ, tumque herba plantetur, vel Magnes ita imbibatur & conservetur in vegetatione continua, causa esse potest, ut morbus sit continuus: Similiter, si quis præbeat herbam aut fructum qui sapit Mummiam ægroti, bestix, quæ validioris ac firmitioris est naturæ quàm æger; Tum bestia inficitur illo morbo, & æger liberabitur. Ab hoc experimento complures egregij abusus perficerentur à malignis hominibus,

si hic modus divertendi virtutem creaturæ à bono ad malum notus esset illis: Nam hoc modo disseminare possunt febres & epidemiam: Planta enim exsuget Mummiam Spiritualem eorum, qui infecti sunt istiusmodi morbis venenosis ratione vegetativæ activitatis suæ: Similiter, si Spiritualis Mummia extracta sit mediante Magnete isto Microcosmico ex corpore lepra infecto, appliceturque, vel modo quolibet ad intra administratur alij, qui sanus est ac salubris, inficiet sanum ac salubrem, infectumque liberabit, ut à quibusdam probatum est: Hæc Paracelsus in libro de tempore.

Paracels. in
lib. de Tempore.

2. PROPOSITIO.

Mummia Antipathetica ægri extrahi potest ac infici seu in fundi alij, qui sa-

nus est.

Exemplum demonstrativum.

Hoc confirmatum est probationibus præcedentibus; & ulterius hunc in modum itatuminatur.

Si quis ferat semina seu herbas, spectantes ad tria membra Principalia in Mummia Cadaveris mortui, seu in Mummia ex ægro vel infecto aliquo extracta, fructusque horum vegetabilium dentur seu administran-

tur homini vel bestix, tum morbus transferretur in dictum hominem seu bestiam: & hoc etiam medio improbi ac maligni inficere ac intoxicare possunt. Cùm verò hæc facinora horribilia sint spiritui religioso, non ausim ulterius effectus Antipathix in Spiritibus exprimere, qui abusu benedictionum Dei Parrari possunt. Intrabo igitur

tur aliam speciem praxeos Antipatheticæ, | quàm ad ejus destructionem verget. Ibi-
quæ potius ad conservationem hominis, | dem.

3. PROPOSITIO.

Si duæ carnis particulæ, recens vulne- | rata, sibi mutuò applicentur, Sympathiza-
bunt ac uniantur, assimilabuntur, unaque | caro continua reddetur: Ita, ut altera ea-
rum prosperat, sic etiam altera faciet; Mo- | dò, si ille, à quo caro illa addita mutuata
est, sanus, vivus & in vegetabili sua dispo- | sitione maneat. Quòd si verò arbor ani-
malis, ex qua surculus erat desumptus (in- | telligo corpus, ex quo caro mutuata erat
seu exsecta) marcescat aut pereat, id est,

agere ac vegetare dimittat, tunc quidem | hæc mutuata caro, diffidebit cum carne
commodatoris, qui vivit ac vegetatur: & | per consequens, Antipathia ex illa unione
procedet, quæ antea erat Sympathetica; | Ita, ut non nisi emoriens caro jam ampute-
tur, aut à carne viva, super qua transplanta- | ta erat & fixa excindatur, vivam carnem
etiam Gaugrænari ac corrumpi secum fa- | ciet.

Experimentum ad hoc confirmandum.

Hoc rite probatum ac statuminatum est | experimento illo in Italia antè citato. Cùm
enim quidam nobilis vulnere nasum ami- | sisset, vulnereque factò in Brachio alicujus
mancipij sui, ex consilio medicorum adap- | taret illud naso suo itidem vulnerato, atque
ita caro unius firmiter affigebatur carni al- | terius, continuans juxta illum modum,
dum agglutinatione ac unione Sympathe- | tica, utraque caro in unum coalesceret,
tuncque portio carnis captivi excindeba- | tur ex Brachio, formabaturque in formam
nasi, in Nobili illo, mancipiumque ita manu

mittebatur, cum pecunia satis ampla pro | suis doloribus perpeffis: Accidit autem
quodam tempore post, ut moreretur Man- | cipium, & licet ex hac vita discederet longè
diffitus ab hero suo, tamen caro mutuaticia | in naso heri ejus marcescebat ac gangræ-
nabatur, eatenus, ut Antipathia inter utram- | que carnem licet unitam in unam substan-
tiam, usque adedò auferetur, ut, nisi confe- | stim caro illa emortua fuisset excisa, reli-
quas partes sanas corrupisset ac destruxisset.

Demonstratio Problematica pro Magnete.

Magnes Magnetem trahit in naturali | sua positione, sed innaturaliter dispositus
fugat ac resistit alteri.

Demonstratio hujus Problematis ex-

pressa fuit tam per Magnetem in scaphas | distinctum, quàm per duo ferrea fila inna-
tantia suberibus.

2. PROBLEMA.

Si planta excindatur, exempli gratia | salix, sique regulariter eidem tronco indera-
tur, crescet; Si verò irregulariter, emorie- | tur ac peribit. Vbi superius explicatur.

Pro hujus Problematis probatione vide | 2: propositionem. 5. capitis, in applicatio-
ne ad vegetabilia.

APPLICATIO.

Sic, si Spiritus utriusque carnis, innatu- | raliter disponantur invicem, removeantur-
que ab unione Sympathetica ad dualita- | tem Antipatheticam, vel separationem aut
discordiam innaturalem, tunc tam quidem

post inæquales discordantias, corruptio- | nem generatio sequetur: Nam (ut dictum)
corruptum, corruptentis facillimè induit | naturam.

4. PROPOSITIO.

Si Mummia Spiritualis ab aliena seu pe- | regrina quadam natura corrumpatur, tam-
en respectu Mummie corporis natura- | lis; Sani ac salubris, quod ita infectum est,
sana ac salubris Mummia corporis non af- | fecta illam Magneticè attrahet, licet non
tam affectionatè, sed tardius ratione unio- | nis aut adhæisionis veneni exotici, quod
mixturem Antipathie cum illa Sympa-

thie efficit, & ratio illius tarditatis in re- | pulsione insultus Antipathetici est, ed quòd
sana ac homogœna Mummia, partim actu | suo concupiscibili sibi simile suum Sympa-
theticum attrahit, & partim dissimile suum | proprietate sua irascibili contaminans ex-
pellit. Sed quoniam dissimile hoc Antipa- | theticum tam firmiter simili suo infecto
adhæret, idedò accidit, ut resistentia expul- | siva

siva sit tarda ac debilis saltem: Ac ita Mummia Spiritu-
alis æquè corrumpatur ac infi-

ciatur, atque altera; & hoc modo Sympa-
thia convertitur in Antipathiam.

Experimentum ad confirmandum hoc.

Multæ ac variæ dantur probationes at-
que argumenta stabilitentia hæc, nam cum
corrupta Spiritu-
alis Mummia in aëre ab
aliquo febri pestilentiali seu variolis infecto,
feratur; Mummia ita infecta, cum sit Spiritu-
tui sani hominis homogenea, se unit, atque
in hoc respectu alter alterum amplectitur:
Sed Spiritus sanus Mummialis perferentis-
cens & quasi degustans naturam heteroge-
neam seu infectam, quæ suo simili adhæret,
illam seignius ac tardius expellit, eive resi-
sttit, eò quòd suum simile concupiscit ac
proinde attrahit Sympatheticè, & vicissim

odio prosequitur suum dissimile, & proinde
illud Antipatheticè non nisi lentè & seigni-
ter expellit, quod ob hanc rationem efficitur.
Atque hæc est causa, crisi expulsi-
væ subitò haud fieri, postquam infectio quæ-
dam venenosa est recepta, nec sudores, nec
hæmorrhagiæ seu eruptiones sanguinis ex
naribus, quæ sunt resistentiæ ac facultatis
expulsi-
væ Antipathicæ contagiosæ argu-
menta, subitò apparere volunt: Atque hoc
quandoque victoriâ Spirituum sanorum, &
quandoque vana eorum molitione perfi-
citur.

1. Demonstratio Problematica derivata à Magnete.

Si exigua ferri portio ponatur in cym-
bam eum alijs necessarijs ad navigandam,
ut super aquam fluctuet, atque Magnes in
aliud vas ad illam ipsam aquam prope alte-
rum collocetur, coitio, quæ fiet inter hæc
bina corpora Magnetica, depravabitur de-

bilisque ac innaturalis erit facta, eò quòd
Magnes affectat, & sibi validè suum simile
vel maximè adamatum attrahit, si modò
non misceatur materijs contrariæ naturæ,
& per consequens minimè cum illo in sym-
pathia consentiens eneretur.

A P P L I C A T I O.

Denique, Mummia quæ Antipatheti-
cam infectionem sibi junctam habet, & in
conjunctione sanæ seu robustæ ac salutaris
Mummie applicat, in simili ratione se ha-
bet ad fragmentum lapidis dicti Theami-
des (qui Antipatheticus est illi Magnetis;
Nam ille, teste Plinio repellit ferrum vel
Magnetem ipsum, ut Magnes illos ad se at-
trahit) ac si jungeretur in Scaphula seu vas-
culo Magneti vel portioni ferri ita locatæ

in ipsa, & scapha seu cymba ita onerata, ap-
plicetur Magneti peregrino in alia scapha
in pelvi aqua pleno, validior Magnes par-
tim attraheret suum simile, nimirum Mag-
netem seu ferrum, ac partim resistet atque
expellet inimicum suum; Atque ita ratione
ejus attractionis expulsio ejus foret seignior
ac tardior, quare etiam Philosophi Magne-
tici hoc habent pro Theoremate.

2. P R O B L E M A.

Coitio seu unio inter Magnetica corpora
est vividior ac agilior, quàm fuga vel di-
vortium à se invicem. Experientia enim
docet, corpora Magnetica seignius repelli,
quàm alliciuntur seu attrahuntur sibi invi-
cem: & ratio est, quia est quædam invasio
Antipathetica, quæ progignit illud odium,

ac producit illam irascibilem resistantiam
inter spiritum homogeneum Mummie, &
venenum heterogeneum seu infectionem
in illo: Nam nobis considerare incumbit,
Magnetica corpora concupiscere unionem
Sympatheticam.

5. P R O P O S I T I O.

Duæ Mummie diverforum corporum,
quorum alterum sanum; Alterum infectum
est, tametsi in prima sua coitione videan-
tur consentire, ratione respectus illius ho-
mogenei, qui est inter illas, cum non sint in
earum puritate, nisi unius & ejusdem essen-
tiæ; Tamen cum altera infecta sit; Ac ob

eam causam dispositionem heterogeneam
induit, quæ est ad essentiam utriusque con-
traria; Ob eam (inquam) rationem, secun-
da Mummia conatur diverti ab utraque, at-
que hoc probatur ita, demonstratione hac
Problematica ex ipsius Magnetis proprie-
tate desumpta.

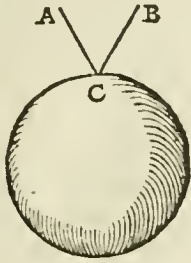
3. P R O B L E M A.

Vbi duo fila ferrea tenuia ad polos Mag-
netis collocaveris, hæc fila simul in inferio-
re sua extremitate super puncto poli cohæ-
rescere observabuntur, sed in verticibus

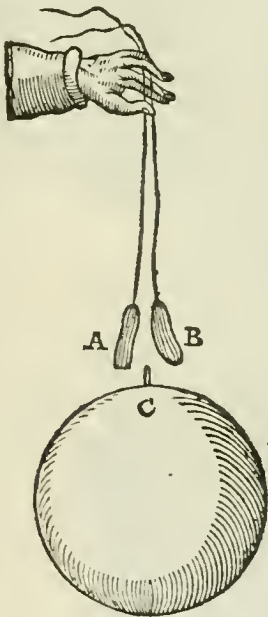
suis erunt discordia, atque sibi invicem in
extremitate sua superiore adversa, ita ut
furcam juxta hunc modum facere observa-
buntur, ac si una extremitas evitaret ac fu-
geret

geret confortium seu societatem alterius.

Vbi A. C. & B. C. sunt ambo fila ferrea, quorum vertices invicem haerentes sunt: A. & B. C. autem est punctus poli Septentrionalis: A. & C. sunt Septentrionales fines, qui ferro ad junguntur & detinentur in polo. C. fines sunt Meridionales: &c.

Eadem est ratio opposita, si poli fili ferrei Septentrionales A. B. polo Septentrionali C. applicentur: Nam more furcato in hunc modum distabunt.

Ratio est, quoniam polum similem simili applicare, innaturale est.

5. PROPOSITIO.

Mummia Spiritualis de natura Sympathetica, in illam Antipatheticam recta, non modo aërem circum ambientem sed etiam medium, densius nimirum liquores inficere valet.

Demonstratio hoc confirmans.

Historia quæ hoc confirmate potest est hujusmodi The de Bruer: In civitate cantuariensi Comitatus Kantiaë erat vir quidam in allæ confectioe magnæ notæ & haud exiguæ illa sua facultate æstimationis. Accidebat multoties causa minime cognita, quod alla quam fecit. Subito de-

veniebat pessima, mortua & quasi nullius valoris: Conquestus est multis ex suis familiaribus de hac re, nec ratione investigare potuit, cur ipse allam ab omnibus Laudatam alijs temporibus confecerat, jam tam evidenter idque varijs vicibus errasset? Quodam die à vetula certior erat factus, hoc posse halitu ferido alicujus ex servis in confectioe atque decoctione versatis, idque sua experientia evenire: Examinatis ergo servis in Allæ confectioe laborantibus, unum præ ceteris halitu admodum foetido affectum, spiritumque contagiosum invenit, quem per solutis stipendio abire jussit: Iterumque novam allam efficere nicipit, illa sine ullo obstaculo creavit bonam, atque talem assidue successum bonum, absente halitu corrupto habuit. Post anni spacium iterum experiendi gratia accepit servum illum halitu corrupto affectum, & in negotijs facultatis suæ ut antea applicuit, quo factò allam suam in statum pristinum redactam persentit, unde de hac re certior & securior factus, servum illum cujus spiritus erat allæ suæ adeo exitialis, iterum demisit: Hoc pluribus fide dignis est notum.

APPLICATIO.

Si ergo Spiritus iste sit adeo exitialis spiritui alieno ut eum corrumpere queat, ad distans, multo magis procul dubio Antipatheticus erat Spiritui suæ naturæ & speciei, uti in spiritu humano peste infecto videre licet, nam observatum est ultimum viri peste morientis spiraculum, admodum præsentibus esse contagiosum, perniciosum & adeo lethale ut nihil supra.

CONCLUSIO.

Possẽ equidem (lector judiciose) volumen integrum congere ex propositionibus experimentalibus, unà cum probationibus eatum circa abyssum ac sylvam infinitam effectuum Sympatheticorum ac Antipatheticorum in tribus regnis, nimirum animali, vegetabili ac minerali tam mutud inter quamlibet speciem, quam ab individualibus ab uno genere ad aliud: Sed meas audaciores ac constantiores de vera Philosophia ejusque appendicibus opiniones, in phrasi ampliori exprinere mihi non proposui, considerando asperitatem & præcipitantiam calami mei ratione defectus mei ac insufficientiæ in polita ejus natura: Vicissim non ignoro, limata ac phalerata verba phrasæque non esse, nisi volitantes potentis ac opulenti subjecti bullas & quasi umbras, quæ, ut sunt Proteoformiter in colores infinitos mutabiles; Sic etiam hominum phantasia ac judicia admodum sunt variabilia; Iuxta proverbium: Quot homines, tot sententiæ. Reor equidem, & animus præfagit, quod, in conque in scriptura mea fini curiosus seu exactus, aut in phrasi

expressiōnis meæ laboriosus, tamen conamina mea meliora haud sine culpa seu crimine in oculis curiosorum atq̃ parebunt, licet forsan satis grata alijs. Quapropter sufficere arbitror, quod audeo esse in subiecto fundamentali Philosophiæ hujus essentialis confidens, ut pote quæ ipsam veritatem, sine ulla verborum superficialium adornatione ad se defendendam ac vindicandam habeat, ac proinde, ut veritas non quaerit angulos, sic etiam expressiōne verborum eloquentium, ac sententiarum perpolitatum aut Phrasium ad se, in oculis sapientum ac eruditorum illustrandam ac perspicuiorem reddendam, opus non habet; Cum neminem latere possit, eam omnia vincere: Est enim lucidus splendor seu emanatio, ab omnipotente ac aeternæ fonte orta quæ illuminat omnia, ac se ipsam in effectu omnibus revelat, & propterea usque aded est in omnibus operibus suis manifesta, ut ullo aurata linguæ oratore, aut blando Methodico Rhetore, aut eloquenti Philosopho, ad honorem sibi in expressiōne excellentiæ suæ & in relatione perfectiōnis jucundatum suarum, toti mundo revelatæ revelandum, non egeat, licet indigni mundani, nolint eam cum reverentia, uti par est, ag-

noscere aut recipere: Sed eam potius perpetuò omnibus conatibus suis velo ignorantiae obscuræ abscondunt, atque ita quotidie Christum spiritualemente persequi ac crucifigere non abstinere, qui est sola veritas, vera sapientia, verus lapis Angularis ac essentialis veræ ac legitimæ Philosophiæ subiectum, cujus nomen benedictum sit in secula, qui solus cælum ac terram ac omnia in ijs condidit, eaque sui spiritus vivificatione sustinet atque præservat, qui operatur omnia in omnibus, ac regnat in gloria & potentia cum Patre in æternum, qui seruos suos à malè cordatis defendere, ac instar scuti & asyli defensorij ad præservandum præconem viritatis suæ à linguis viperinis malignorum veteratorum, tergiversatoris convitiatorum & venenosorum dictiorum Cynici ac Satyrici Momi tueri dignabitur; Ipse est, qui cultori veritatis suæ tradidit: Ego dabo vobis os ac sapientiam, cui non poterunt resistere ac contradicere omnes adversarij vestri. Itaque cum Propheta Davide concludam: In alarum tuarum umbra canam: Domine, in te confido: Vindica ac præserva me ab inimicis meis juxta misericordiam tuam. Amen.

E-p. 7.

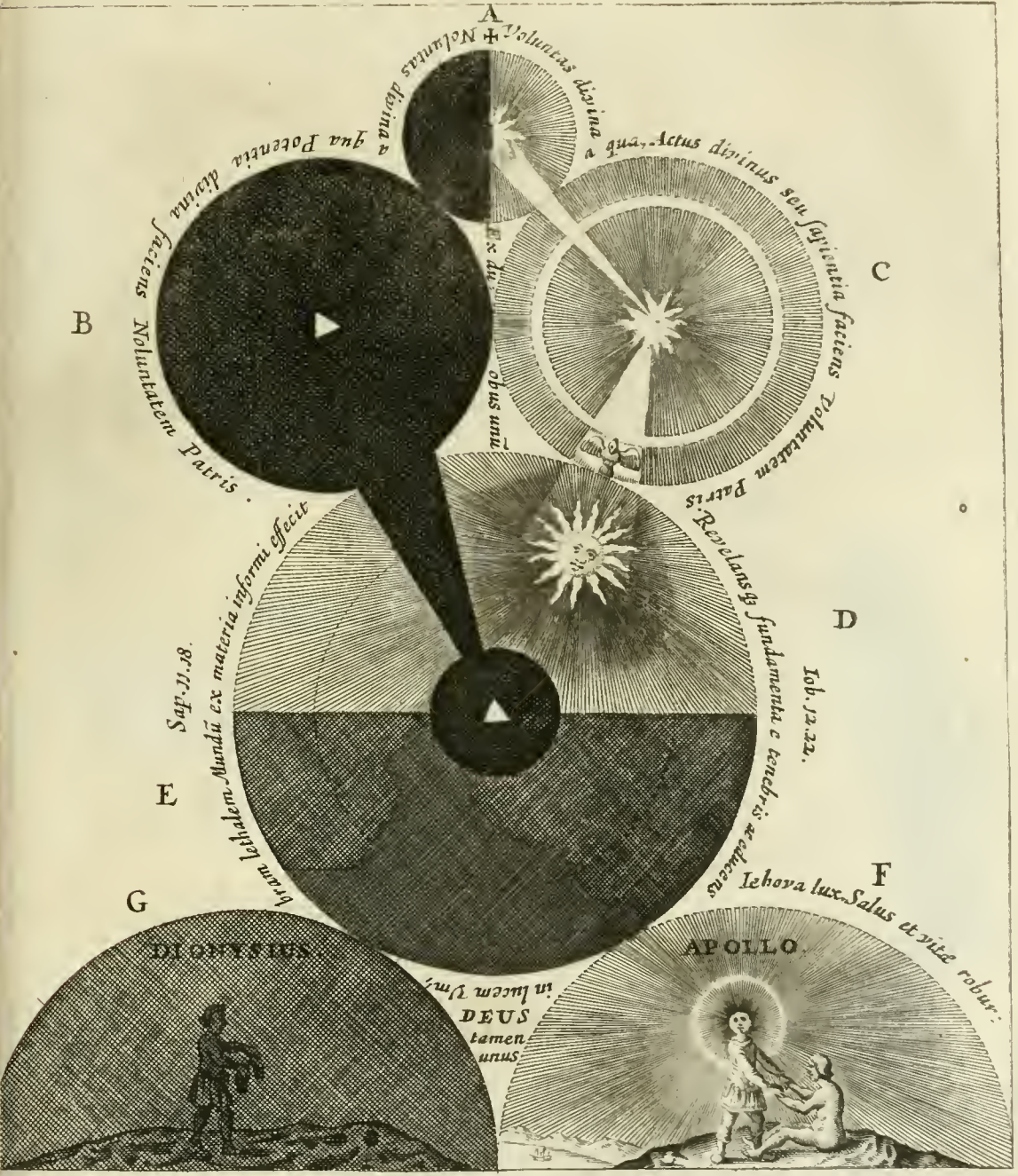
Luce. 21.

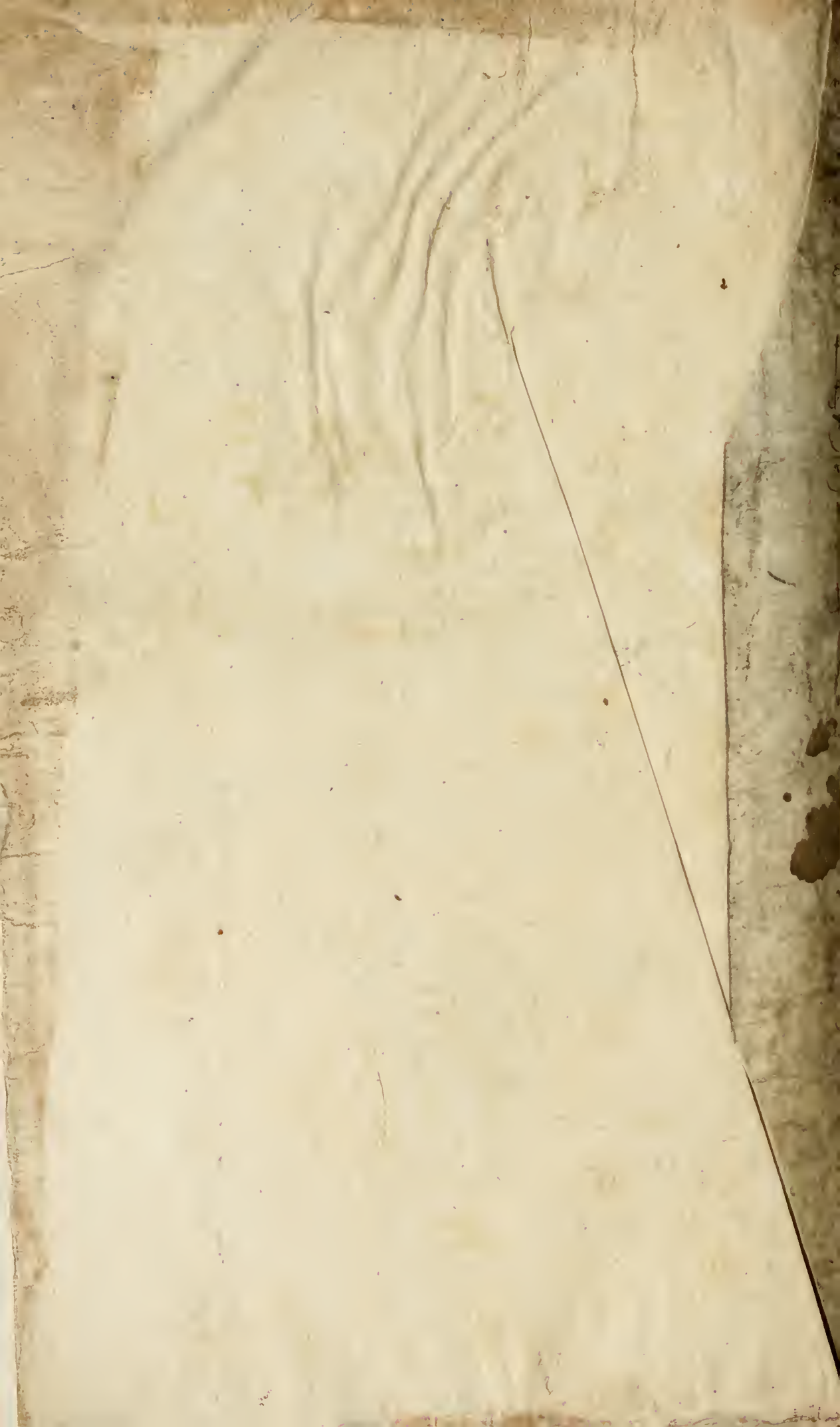
I Sam. 63.

F I N I S.

SPECIAL c.1 87-B
14427
bound w/
87-B
14428
c.1

44441

